

ព្រះ
ព្រះបិតាបាទី
និង
សេចក្តីប្រកាសខ្មែរ
សុភ័ក្ត្របិតា
សំយុង្គនិកាយ មហាវិវត្ត
ទិសបិតា

៣៦

ព្រះសង្ឃបណ្ឌិត ព្រះបិតា
 ព. ស. ២២៩៦

សុភ័ក្ត្របិតា
 សំយុង្គនិកាយ មហាវិវត្ត
 ទិសបិតា
 ៣៦
 ព. ស. ២២៩៦

សុត្តន្តបិដក

សំយត្តនិកាយស្ស មហាវិគ្គោ

ទសមោ ភាគោ

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តំ

អម្ពបាលិកោ

(១) ឯវង្គេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វេសា-

លំយំ វិហាតិ អម្ពបាលិកេ ។ តត្រ ទោ ភគវា ភិក្ខុ

អាមន្តេសំ ភិក្ខុវេទិ ។ កធន្តេតិ ភេ ភិក្ខុ ភគវតោ

បទូស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវេទ ។

សុត្តន្តបិដក

សំយត្តនិកាយ មហាវិគ្គោ

ទសមភាគ

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តំ

អម្ពបាលិកោ

[១] ឱបាទស្តាវេកយ៉ាវេនះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលិកេ^(១) ជិតត្រីវិសាលី ។ ក្នុងទីនោះ

៦៨ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ហាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏គាត់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ថា ព្រះកុលោ ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះ ។

១ អម្ពបាលិកេនេះ គឺព្រៃស្វាយដែលបានអម្ពបាលិកានិងទុកធ្វើស្លឹកឡូងរបស់នាង ។ គណ នាងបានស្តាប់ធម្មវេសនារបស់ព្រះសាស្តា មានចំនុច្រើន (ទើបឲ្យក្រសែច្រើនហោរក្នុង ឡូងនោះ យើងដោយចំពោះព្រះអង្គ ។ អង្គីតថា ។

[២] ឯកាយច្ឆាយំ^(១) កំត្តុវេ មត្តោ សត្តានំ
វិសុទ្ធិយា លោកេយវិទេកំ សមតំត្តាមាយ ទុក្ខនោ-
មនស្សនំ អនុត្តមាយ ញាយស្ស អធិកមាយ ចិញ្ចា-
នស្ស សង្ខតំវិយាយ យធំធំ ធន្តារោ សតិច្ចដ្ឋានា ។
កតមេ ធន្តារោ ។

[៣] ឥធិ កំត្តុវេ កំត្តុ កាយេ កាយាទុបស្សី
វិហរតំ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ^(២) លោកេ
អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សី វិហរតំ
អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អ-
ភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ចិត្តោ ចិត្តាទុបស្សី វិហរតំ អាតាបិ
សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
នស្សំ ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហរតំ អាតាបិ សម្ម-
ជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

១ ឯកាយោ ធម្មវិច្ចិ វិស្សតិ ។ ២ វិទេយ ឆន្ទ អត្តាភំ ឆន្ទិ ។

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្វីតីសតិប្បដ្ឋាន ២ ជាផ្លូវមូលនៃមួយ
ប្រព័ន្ធទៅដើម្បីសេចក្តីហិស្សន្តិវេសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្អួច
សេចក្តីសោកនិទ័យសេចក្តីទុក្ខក្ស័យ ដើម្បីរំលត់បង្អួចក្នុងនិរោធមនស្ស
ដើម្បីបានសាម្រមនូវការត្រៃសង័ទ័ (អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ)
ដើម្បីធ្វើឱ្យជាន់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ២ គឺអ្វីខ្លះ ។

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺកំត្តក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
ឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំរើតវិលាស ជា
អ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី កំរើតបង្អួចអភិជ្ឈាទាំងនិរោធមនស្សក្នុង
លោកចេញ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
ជាប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំរើតវិលាស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមាន
ស្មារតី កំរើតបង្អួចអភិជ្ឈាទាំងនិរោធមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នក
ពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំរើតវិលាស
ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី កំរើតបង្អួចអភិជ្ឈាទាំងនិរោធមនស្ស
ក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវធម្មក្នុងធម្មទាំងឡាយជា
ប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំរើតវិលាស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមាន
ស្មារតី កំរើតបង្អួចអភិជ្ឈាទាំងនិរោធមនស្សក្នុងលោកចេញ ។

(២) ឯកាយន្ទាយំ ភិក្ខុវេ មគ្គោ សន្តានំ វិសុទ្ធិ-
 យោ សោកាបរិទេវាទំ សមគំភ្លឺមាយេ ទុក្ខោនាមទស្សានំ
 អនុផ្ដំមាយ ញាយស្ស អនិកាយ ចិត្តានស្ស សង្ខ-
 តំវិយាយ យទំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាទិ ។ ឥធម៌កេច
 កកា ។ អន្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកាវតា កាសិនំ អ-
 ភិទទ្ធី ។

(៤) ឯកំ សមយំ កកា វេសាលយំ វិហារំ
 អន្តាលំវេទ ។ នត្រិ ទោ កកា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
 ភិក្ខុភោទិ ។ ឥធន្តេតំ តេ ភិក្ខុ កកាវតា បច្ចុស្សោ-
 សុំ ។ កកា ឯតទេវាទំ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហ-
 រេយ្យ សម្បជានោ អយំ វេ អន្តាភំ អនុសាសនីតំ ។

(៤) ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធយាយ ផ្លូវភិក្ខុព័ន្ធយាយព័ន្ធន ៤ នេះ ជាផ្លូវ
 មូលតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិទស្សន៍ព័ន្ធយាយ ដើម្បី
 ពន្លឺបង្កើនសេចក្ដីលោកនឹងឡើងវិញ ដើម្បីរលត់បង្កើនទុក្ខនឹងរា-
 មនស្ស ដើម្បីបានសម្រេចនូវការត្រាស់ដឹង (អរិយមគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៨) ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់លាក់នូវព្រះចិត្តាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាព
 ទ្រង់ត្រាស់នូវក្បួនតាស់នេះ ។ ភិក្ខុព័ន្ធនោះគឺត្រូវអរិយភាយ ចំពោះ
 តាស់របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាព ។

(៥) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាពទ្រង់គង់នៅក្នុងអង្គបាលីនៃ
 ជំនក្រវិសាលី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាពទ្រង់ត្រាស់
 ហៅភិក្ខុព័ន្ធយាយថា ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធយាយ ។ ភិក្ខុព័ន្ធនោះគឺទទួល
 ស្ដាប់ព្រះពុទ្ធដ៏ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាពថា ព្រះកុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាពទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធយាយ ភិក្ខុគ្រូជាអ្នក
 បានស្មារតី ជាអ្នកដឹងខ្លួន នេះជាអនុសាសន៍ តំណាងប្រៀនប្រដៅ
 លេងជំនាត ចំពោះអ្នកព័ន្ធយាយ ។

[៦] កថត្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ សុតោ ហោតិ ។
 ឥឧ កិក្ខុវេ កិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហាតិ
 អាតាបិ សម្មជាតោ សតំវា វិនយេ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈាដោមមស្សំ ។ វេសទាសុ ។ យេ ។ ចិន្ទេ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សំ វិហាតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតំវា
 វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈាដោមមស្សំ ។ វិវ ទោ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ សុតោ ហោតិ ។

[៧] កថត្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ សម្មជាតោ ហោតិ ។
 ឥឧ កិក្ខុវេ កិក្ខុ អភិក្ខុន្តេ បដិក្ខុន្តេ សម្មជាត-
 ការី ហោតិ អាណាតំតេ វិណាតំតេ សម្មជាត-
 ការី ហោតិ សម្មញ្ញំតេ បសាវតេ សម្មជាតការី
 ហោតិ សង្ខាដិបត្តិចិវតារណោ សម្មជាតការី ហោតិ
 អសិរេ ចិតេ ខាយិរេ សាយិរេ សម្មជាតការី ហោតិ

[៦] ម្នាលភិក្ខុបំរើឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុបំរើឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកគិតចរណាយើញនូវ
 កាយក្នុងកាយជាប្រព្រឹត្ត មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 ជាអ្នកចាចស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានិវាទបទស្សក្នុងលោកចេញ ។
 ក្នុងវេទនាបំរើឡាយ ។ យេ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ជាអ្នកគិតចរណាយើញនូវធម៌
 ក្នុងធម៌បំរើឡាយជាប្រព្រឹត្ត មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន ជាអ្នកចាចស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានិវាទបទស្សក្នុងលោក-
 ចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុបំរើឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី យ៉ាងនេះឯង ។

[៧] ម្នាលភិក្ខុបំរើឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុបំរើឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន
 ក្នុងការដើរទៅទានមុខ នឹងជ័យគ្រាយ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកាល
 ត្រឡប់មើលទៅទានមុខ នឹងត្រឡប់មើលទៅទំស្រឡាង ធ្វើនូវ
 សេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកាលចង់ដៃដើរ នឹងលាដៃដើរ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន
 ក្នុងកាលទ្រទ្រង់នូវសំពត់សង្ស័យ បាត់នឹងចិវ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន
 ក្នុងកាលបរិភោគភោជន ដឹកទឹក ទំពាស៊ី (វាទនិយត្ត) ដក្កាចរស

ឧទ្ទាហរណ៍ស្រដៀងគ្នា សម្បជានកាវី ហោតិ កតេ បិកេ
 ធិសំន្នេ សុត្ត ជានិកេ កាសំនេ តុល្លិកាវ សម្ប.
 ជានកាវី ហោតិ ។ ឯវំ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្បជានោ
 ហោតិ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហារយ្យ សម្បជានោ
 អយំ វេ អម្ពាគំ អនុសាសនំតិ ។

(៨) ឯកំ សមយំ កកវា សាវត្ថយំ វិហាតិ ជេ.
 តវេន អនាថបិណ្ឌិតស្ស អាវមេ ។ អថោ អញ្ញា-
 តវេ ភិក្ខុ យេន កកវា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិថ្វា
 កកវន្តំ អភិវាទេថ្វា ឯកមន្តំ ធិសំនិ ។ ឯកមន្តំ ធិ-
 សំន្នោ ចោ សោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនេវេន ។

(៩) សាទុ មេ កាល្ក កកវា សន្តិភ្នេន ធម្មំ
 នេសេតុ យមហំ កកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វេ.
 កដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតតោ វិហារយ្យន្តិ ។
 ឯវាមេ បនំទេកេច្ចេ មោយមុសា មញ្ញាវ អន្លៀសន្តិ

ធ្វើទូរសេចក្តីជំនុំខ្លួន ក្នុងការបោះឆ្នោតជំនុំឧទ្ទាហរណ៍ស្រដៀងគ្នា ធ្វើទូរសេចក្តី
 ជំនុំខ្លួន ក្នុងកាលដើរ ឈរ អង្គុយ សក់ ភ្លាក់ភ្លៀង និងយោងទំងន់នៅ
 ស្រៀម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកជំនុំខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវជាអ្នកទានស្មារតី មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន នេះជាអ-
 នុសាសនំ ធិតាក្សត្រប្រៀបប្រដៅរបស់គាត់ ចំពោះអ្នកតាំងឡាយ ។

(៨) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន
 របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀបត្រង់សាវត្ថី ។ គ្រិះនោះឯង ភិក្ខុមួយ
 រូប ចូលទៅកាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ សុរេច្ចលាទៅដល់ហើយ ថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងវិធីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយ
 ក្នុងវិសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះ ។

(៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ទូរសេចក្តីឯណា
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ
 មិនប្រមាទ មានព្យាយាមផុតកំរើតិលេស មានបំណងបញ្ចូលទៅកាន់
 ព្រះទីពឹង សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសំដែនឲ្យចម្រើនទានឲ្យបានដល់ចំព្រះ
 អង្គុយដោយសន្តិប ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា យ៉ាងនេះឯង
 មានពួកនាយបុរសចំណុះក្នុងលោកនេះ ត្រាន់តែអាណន៍គាត់ជាគត

ធម្មេ ច ភាសិតេ មមេវ អនុទាទ្ធិកតំ ចញ្ញដ្ឋិតំ ។
 នេសេតុ មេ កន្តេ ភគវេ សុត្តិក្កេន ធម្មំ នេសេតុ
 សុគតោ សុត្តិក្កេន ធម្មំ អម្បេវ ឆាហាហំ ភគវតោ
 ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យ អម្បេវ ឆាហាហំ ភគ-
 វតោ ភាសិតស្ស ឆាយានោ អស្សន្នំ ។

[១០] តស្មាតំហ ភំ ភិក្ខុ អាជិមេវ វិសោធនេហំ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ តោ ចាជំ កុសលាចំ ធម្មា-
 ជំ ។ សីលំ ច សុវិសុទ្ធិំ ធិដ្ឋំ ច ឧទុក្ខា ។ យតោ
 ចោ តេ ភិក្ខុ សីលំ ច សុវិសុទ្ធិំ ភវិស្សតិ ធិដ្ឋំ
 ច ឧទុក្ខា ។ តតោ ភំ ភិក្ខុ សីលំ ធិស្សាយ សីលេ
 ចតិដ្ឋាយ ធម្មាហេ សតិប្បដ្ឋានេ តំវិនេន ភាវយ្យាសំ ។
 តាតមេ ធម្មាហេ ។

មួយទៀត គ្រាន់តែភាសិតថាគតជាបុគ្គលត្រូវតែក្តីតាមក្នុងធម៌
 ដែលគេថាគតសំដែងហើយ ។ បង់ត្រព្រះអង្គជំរំរើន សូមព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់សំដែងឲ្យដឹងដោយសន្តិប សូមព្រះសុគតទ្រង់សំដែងឲ្យ
 ដឹងដោយសន្តិបដល់ព្រះអង្គ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យឯព្រះអង្គធម៌ដ៏
 ច្បាស់ឲ្យអង្គនៃភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគបាន ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យឯ
 ព្រះអង្គធម៌ដ៏អង្គទទួលឲ្យមតិវិនៃភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគបាន ។

[១០] ម្ចាស់ភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរជ្រះកន្តិកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ជាភាគដើមបង្កើតសំនុំនោះ ។ ចុះគ្រូជាភាគដើមនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។
 គឺសីលដ៏បរិសុទ្ធ ១ ធិដ្ឋិតិដ៏ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលណាសីលរបស់អ្នក
 បរិសុទ្ធន ធិដ្ឋិតិដ៏ឆន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលនោះ អ្នកភាសិតសីល
 ទាំងនៅក្នុងសីល ហើយធម៌ចំរើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ដោយចំណែក ៣ ។
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ធ្វើដូចម្តេច ។

[១១] ឥន ឡំ ភិក្ខុ អដ្ឋង្គំ ក កាយេ កាយា-
 ទុបស្សំ វិហារហំ អាតមី សម្មជាតោ សតីមា វិ-
 ធម្មេ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ តហំឆ្មា ក
 កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារហំ អាតមី សម្មជាតោ
 សតីមា វិធម្មេ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ អដ្ឋង្គ-
 តហំឆ្មា ក កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារហំ អាតមី
 សម្មជាតោ សតីមា វិធម្មេ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 ទស្សំ ។ អដ្ឋង្គំ ក វេទនាសុ ។ តហំឆ្មា ក វេទ-
 នាសុ ។ អដ្ឋង្គតហំឆ្មា ក វេទនាសុ វេទនាទុបស្សំ
 វិហារហំ អាតមី សម្មជាតោ សតីមា វិធម្មេ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ អដ្ឋង្គំ ក ចិត្ត ។

[១២] ច្បាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូលចំពោះណាឱ្យឃើញ
 ខ្លួនកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុងជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅ
 កំលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំខ្លួនអភិជ្ឈានីន៍ទោមទស្សក្នុងលោកេចញ្ញក្តី ។
 អ្នកចូលចំពោះណាឱ្យឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយជា
 ខាងក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកំលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំខ្លួនអភិជ្ឈានីន៍ទោមទស្សក្នុងលោកេចញ្ញក្តី ។
 អ្នកចូលចំពោះណាឱ្យឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ
 ជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកំលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បង្ខំខ្លួនអភិជ្ឈានីន៍ទោមទស្សក្នុងលោកេចញ្ញក្តី ។ ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយជាខាងក្នុងក្តី ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាខាងក្រៅក្តី ។ អ្នក
 ចូលចំពោះណាឱ្យឃើញខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងខាងក្នុង ទាំង
 ខាងក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកំលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំខ្លួនអភិជ្ឈានីន៍ទោមទស្សក្នុងលោកេចញ្ញក្តី ។

តហ៍ត្វា វា ចិត្តេ ។ អដ្ឋត្តតហ៍ត្វា វា ចិត្តេ ចិត្តាទុ-
មស្សំ វិហារហំ អានាបិ សម្មជាតោ សត្តមា វិទេយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ អដ្ឋត្តំ វា ធម្មេសុ ។
តហ៍ត្វា វា ធម្មេសុ ។ អដ្ឋត្តតហ៍ត្វា វា ធម្មេសុ
ទុម្ពាទុមស្សំ វិហារហំ អានាបិ សម្មជាតោ សត្តមា
វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។

(១២) យនោ តោ ភ្នំ កំភ្លុំ សីលំ ធំស្បាយ
សីលេ មត់ដាយ ឥមេ ឧត្តារេ សត់ឃ្មុដ្ឋារេ ឯវំ
តំរំទេធន ភាវស្សាសំ ។ តតោ កុយ្យំ កំភ្លុំ យា រត្តំ
ក ធិវសោ ក ភាតឋស្សតិ ត្រៀយេវ ពាធិតត្តា
តុសលេសុ ធម្មេសុ នោ បរិបាធិតិ ។

ក្នុងចំណោមនិក្ខិក្ខិ ៗ ក្នុងចំណោមនិក្ខិក្ខិ ៗ អ្នកចូរគិតចោលណាមួយ
 ឃើញទូរចំណុចក្នុងចំណុចនាំនិក្ខិក្ខិ ។ ចំណុចនិក្ខិក្ខិជាប្រភេទ ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមដុះតំរូវការលេប ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំ
 អតិជ្ជាទិន្នន័យនិក្ខិក្ខិលោកចេញក្នុង ក្នុងធម៌នាំនិក្ខិក្ខិ
 ក្នុងក្ខិ ៗ ក្នុងធម៌នាំនិក្ខិក្ខិ ៗ អ្នកចូរគិតចោលណាមួយឃើញ
 ទូរធម៌ក្នុងធម៌នាំនិក្ខិក្ខិ ចំណុចនិក្ខិក្ខិជាប្រភេទ ជាអ្នក
 មានព្យាយាមដុះតំរូវការលេប ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំ
 អតិជ្ជាទិន្នន័យនិក្ខិក្ខិលោកចេញក្នុង ។

(១២) ម្ចាស់ភ័ក្ត្រ កាលណាឮអ្នកផ្សេងគ្នាស្រែងស៊ីល ភាំងនៅក្នុង
ស៊ីល នឹងចិញ្ចឹមនូវសត្វបង្កាន់ទាំង ៤ នេះដោយ ពូ ចំណែកយ៉ាងនេះ ។
ម្ចាស់ភ័ក្ត្រ កាលនោះ សេចក្តីចម្លែកក្នុងកុសលចម្លាំងទ្វាយ នឹងមាន
ប្រាកដដល់អ្នកទាំងឡាយបំផុតថ្ងៃ ឯសេចក្តីសាច់សូន្យមិនមានឡើយ ។

[១៣] អថេន សោ ភិក្ខុ កករោ ភាសនំ
 អភិទន្ធា អនុមាទិទ្ធា ឧដ្ឋាយាសនា កករន្តំ អភិក-
 ទេនា បទត្ថំណំ កក្កា បក្កាមេ ។ អថេន សោ ភិក្ខុ
 ឯកោ វុច្ចកដ្ឋោ អប្បមន្តោ អតាប័ បហំតន្តោ វិហ-
 រន្តោ ន ចរស្ស យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សឌ្ឍនេ
 អតារស្ថា អនតរិយំ បព្វជន្តំ តទទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយបរិ-
 យោសាទំ ឯដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជំ វិហរតិ^(១) ទំណា ជាតំ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថន្តាយាតំ អន្តញ្ញាសំ^(២) ។

អញ្ញតរោ ច បទ សោ ភិក្ខុ អហតំ អហោសិតំ ។

១. វិហរិ ។ ២. អន្តញ្ញាសំ ។

[១៣] គ្រានោះឯង ភិក្ខុនារក៏អោយ អនុមាទនា ចំពោះ
 កសិករេសព្រះជីមានព្រះភាគ ហើយក៏ក្រោកចាកភាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះជីមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទ្បណចៀសចេញទៅ ។ សំដាប់នោះ ភិក្ខុ
 នោះចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម
 ផ្គត់ផ្គង់កិលេស មានចិត្តបញ្ចូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្តចេញ
 ចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះសង្កេតប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ផលអនុត្តរធម៌ឯណា
 មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានក្រសែចំរើ ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លឹមនូវគុណនោះ
 ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈដោយខ្លួនឯងក្នុងចក្ខុបុព្វ ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តនៅ ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាក្ខត្យ
 បាននៅច្រើនហើយ សោទ្បសកិច្ចអាក្ខត្យបានធ្វើហើយ មន្តការវិចារ-
 កំច្ចជ័ទ្រប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោទ្បសកិច្ចនោះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តា
 ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនារក៏បានដកព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៤] ឯកំ សមយំ ភក្កា កោសលេសុ វិហារំ
 កោសលាយំ ព្រាហ្មណ្តមេ ។ តត្រិ ទា ភក្កា កំក្ក
 អាមន្តេសំ ។ បេ ។ ឯតទេវេច យេ តេ កំក្កវេ កំក្ក
 ឯក អធិវ្យាគ្គដេតា អនុបាតតា ភំមំ ធម្មវិជយំ តេ ហ
 កំក្កវេ កំក្ក ចតុទ្ធី សតិប្បដ្ឋានាចំ ការាយ សមា
 ធមេតត្វា ចិវេសេតត្វា បត់ដ្ឋាមេតត្វា ។ កតមេសំ
 ចតុទ្ធី ។

[១៥] ឯថ ឧត្តេ អនុសោ កាយេ កាយាទុ-
 បស្ស្រោ វិហារេ អាតាបិទោ សម្មាសាធិ ឯកោធិក្ក-
 តា វិប្បសន្តចិត្តា សមាហិតា ឯកក្កចិត្តា កាយស្ស
 យថាភ្លតំ ញាណាយ ។ វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស្រោ
 វិហារេ អាតាបិទោ សម្មាសាធិ ឯកោធិក្កតា វិប្ប-
 សន្តចិត្តា សមាហិតា ឯកក្កចិត្តា វេទនាចំ យថា-
 ភ្លតំ ញាណាយ ។ ចិន្តេ ចិត្តាទុបស្ស្រោ វិហារេ

[១៦] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់នឹងទៅក្នុងព្រាហ្មណ-
 ត្រាមណ្ឌបកាសល ក្នុងវេទក្កអ្នកកាសល ។ ក្នុងទីនោះនឹង ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅកំក្កចំនិទ្យាយ ។ បេ ។ ទ្រង់ត្រាស់ទូរ
 កាសនេះថា ម្ចាស់កំក្កចំនិទ្យាយ ពួកកំក្កណាថា កំក្កថ្មី ទើបនឹងចូល
 រើសវេទនឹងមកកាន់ធម្មវិជយនេះ ម្ចាស់កំក្កចំនិទ្យាយ កំក្កចំនិទ្យាយ អ្នក
 ចំនិទ្យាយធម្មវិទ្យសមាទាន ឱ្យសេពគប់ ឱ្យកាំងនៅក្នុងការចំរើន
 សតិប្បដ្ឋានចំនឹង ។ សតិប្បដ្ឋានចំនឹង កើតចេញ ។

[១៧] ម្ចាស់ក្រុមហៈចំនិទ្យាយ អ្នកចំនិទ្យាយចូរមកកាយ ចូរ
 ពិចារណាឱ្យឃើញទូរកាយក្នុងកាយថាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុត
 កំរៅគិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្នាក់ម្នាលតែមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងខ្ជាប់ មានចិត្តស្ងប់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹង
 ទូរកាយ តាមសភាវពិត ។ អ្នកចំនិទ្យាយចូរពិចារណាឱ្យឃើញទូរ
 វេទនាដ៏វេទនាចំនិទ្យាយ ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំរៅគិលេស ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្នាក់ម្នាលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំង
 ខ្ជាប់ មានចិត្តស្ងប់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងវេទនា តាមស-
 ភាវពិត ។ អ្នកចំនិទ្យាយចូរពិចារណាឱ្យឃើញទូរចិត្តដឹងចិត្តថាប្រក្រតី

អាតមិចោ សម្មជាតា ឯកោនិក្ខតា វិប្បសន្ធនិក្ខា ស-
 មាហំតា ឯកក្កនិក្ខា ចិន្ទស្ស យជាត្វតំ ញាណាយ ។
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័តោ វិហារេ អាតមិចោ សម្មជាតា
 ឯកោនិក្ខតា វិប្បសន្ធនិក្ខា សមាហំតា ឯកក្កនិក្ខា
 ធម្មានំ យជាត្វតំ ញាណាយ ។

(១៦) យេមំ តេ និក្ខាវេ និក្ខា សេត្តា អប្ប-
 ត្តមានសា អនុត្តរំ យោកាត្ថមំ បន្តយមាតា វិហារន្តំ
 តេមិ កាយេ កាយាទុបស្ស័តោ វិហារន្តំ អាតមិចោ
 សម្មជាតា ឯកោនិក្ខតា វិប្បសន្ធនិក្ខា សមាហំតា
 ឯកក្កនិក្ខា កាយស្ស បរិញ្ញាយ ។ វេទនាសុ វេ-
 ទនាទុបស្ស័តោ វិហារន្តំ អាតមិចោ សម្មជាតា ឯ-
 កោនិក្ខតា វិប្បសន្ធនិក្ខា សមាហំតា ឯកក្កនិក្ខា

ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំរើកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមាន
 ការប្រុងមូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តភាន់ភ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងខ្លួនចិត្ត តាមសភាវៈពិត ។ អ្នកចាំដឹងខ្លួន
 ចូរពិចារណាឲ្យឃើញខ្លួនមិនក្នុងធម៌ចាំដឹងខ្លួនយថាប្រក្រតី ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមផុតកំរើកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការប្រុងមូលតែ
 មួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តភាន់ភ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីដឹងខ្លួនមិនក្នុងខ្លួន តាមសភាវៈពិត ។

[១៦] ខ្មោចកិត្តចាំដឹងខ្លួន ពួកសេត្តកិត្តឯណា ជាអ្នកមិនខាន
 ដល់នូវការព្រួយបារម្ភ ជាស្រ្តីដឹងថាបង្គំខ្លួនមានទៅឡើយ ហើយប្រាថ្នាខ្លួន
 មិនជាទីរក្សាចាកយោងដ៏ប្រសើរ សេត្តកិត្តចាំដឹងខ្លួនមាននោះ ជាអ្នក
 ពិចារណាឃើញខ្លួនតាមក្នុងកាយថាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុត
 កំរើកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការប្រុងមូលតែមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តភាន់ភ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដឹង
 ខ្លួនតាម ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនាចាំដឹងខ្លួនយថាប្រ-
 ក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំរើកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមាន
 ការប្រុងមូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តភាន់ភ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក

វេទនាចំ បរិញ្ញាយ ។ ចិត្តេ ចិត្តាធូបស្សីនោ វិហារន្តំ
 អាតមិនោ សម្មជាតា ឯកោធិក្ខតា វិប្បសន្ធិចិត្តា
 សមាហិតា ឯកត្ថចិត្តា ចិត្តស្ស បរិញ្ញាយ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មាធូបស្សីនោ វិហារន្តំ អាតមិនោ សម្មជាតា ឯ-
 កោធិក្ខតា វិប្បសន្ធិចិត្តា សមាហិតា ឯកត្ថចិត្តា
 ធម្មាចំ បរិញ្ញាយ ។

[១៧] យេច តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហន្តោ ចិ-
 ណាសវិ សុត្តន្តោ កកកាណីយា ឱហិតភាវ អ-
 នុប្បត្តសនត្តា បរិស្ថីណាភវសញ្ញាជនា សន្មទញ្ញា វិបុត្តា
 តេចំ កាយេ កាយាធូបស្សីនោ វិហារន្តំ អាតមិនោ
 សម្មជាតា ឯកោធិក្ខតា វិប្បសន្ធិចិត្តា សមាហិតា

ប្រព្រឹត្តាទៅដើម្បីកំណត់ដឹងនូវវេទនាចំនិច្ចាយ ។ ជាអ្នកពិចារណា
 ឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រព្រឹត្តិ ជាអ្នកមានឡាយមុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្សៅមូលតែមួយ មានចិត្តដូច្នេះ មានចិត្ត
 កំនើតរាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តាទៅដើម្បីកំណត់ដឹងនូវចិត្ត ។ ជា
 អ្នកពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ចំនិច្ចាយជាប្រព្រឹត្តិ ជាអ្នកមានឡា-
 យមុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្សៅមូលតែមួយ
 មានចិត្តដូច្នេះ មានចិត្តកំនើតរាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តាទៅដើម្បី
 កំណត់ដឹងនូវធម៌ចំនិច្ចាយ ។

[១៧] ម្នាលភិក្ខុចំនិច្ចាយ ពួកគេក្នុងណាជាអរហន្តទ័ណស្រីត
 ដែលបានព្រហ្មចារ្យនៅច្រើនហើយ មានសោឡសកិច្ចទាមទ្រាំហើយ មាន
 ការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដល់ហើយដោយសំដាប់
 បានសញ្ញាជនៈក្នុងភក្តសំហើយ មានចិត្តច្រើនស្រឡះហើយ ព្រោះ
 ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុចំនិច្ចាយ តែងពិចារណាឃើញនូវកាយ
 ក្នុងកាយជាប្រព្រឹត្តិ ជាអ្នកមានឡាយមុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានចិត្តមានការម្សៅមូលតែមួយ មានចិត្តដូច្នេះ មានចិត្តកំនើតរាប់

ឯកក្កច្ឆន្តា កាយេន វិស័យុត្តា ។ វេទនាសុ វេទនាទុ-
 បស្សនោ វិហរន្តំ អាតមំចោ សធម្មជាតា ឯកោធិក្ខ-
 តា វិប្បសន្ធិច្ឆន្តា សមាហំតា ឯកក្កច្ឆន្តា វេទនាហំ
 វិស័យុត្តា ។ ចិន្តេ ច្ឆន្តាទុបស្សនោ វិហរន្តំ អាតមំចោ
 សធម្មជាតា ឯកោធិក្ខតា វិប្បសន្ធិច្ឆន្តា សមាហំតា ឯ-
 កក្កច្ឆន្តា ចិន្តេន វិស័យុត្តា ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សនោ
 វិហរន្តំ អាតមំចោ សធម្មជាតា ឯកោធិក្ខតា វិប្ប-
 សន្ធិច្ឆន្តា សមាហំតា ឯកក្កច្ឆន្តា ធម្មេហំ វិស័យុត្តា ។

[១៥] យេច តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទត អចរិយ្យធិតា
 អនុបាតតា ឥមំ ធម្មវិទយំ តេ វេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមេ-
 សំ ទាន្តំ សត្តប្បដ្ឋាបាចំ ភាវនាយ សមាធមេតព្វា
 ចំវេសេតព្វា បតិដ្ឋាបេតព្វាតិ ។

មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិនដំពាក់ដោយកាយ ។ ជាអ្នកតិចារណាយើញ
 ទូរវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅ
 កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការប្រណីមូលវៃមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តកាំងខ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិនដំពាក់ដោយវេទនាទាំង-
 ឡាយ ។ ជាអ្នកតិចារណាយើញទូរចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការប្រណីមូល
 វៃមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តកាំងខ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិន
 ដំពាក់ដោយចិត្ត ។ ជាអ្នកតិចារណាយើញទូរធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជា
 ប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្ត
 មានការប្រណីមូលវៃមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តកាំងខ្ជាប់ មានចិត្ត
 ខ្ពស់ឯក មិនដំពាក់ដោយធម៌ទាំងឡាយ ។

[១៦] ហួសភក្កុទាំងឡាយ ពួកភក្កុឯណាជាភក្កុថ្មី ទើបវេក
 នីធិប្បស ទើបនីធិបកកាន់ធម្មវិទយៈនេះ ហួសភក្កុទាំងឡាយ ភក្កុទាំង
 អប្បរាជៈនោះ អ្នកទាំងឡាយតប្បវិទ្យសមាទាន ឱ្យសេចក្តី ឱ្យកំណើត
 ក្នុងការចំរើនសិក្សាដ្ឋានទាំង ៤ នេះ ។

[២០] តុសលរសីតំ ភិក្ខុវេ វនេនានោ ចត្តា-
 រោ សតិវ្យុដ្ឋានេ សម្មា វនេនានោ វនេយ្យ ។ តេវ-
 លោ ហាយំ ភិក្ខុវេ តុសលរសី យនិទំ ចត្តារោ
 សតិវ្យុដ្ឋានា ។ តតមេ ចត្តារោ ។ ឥច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 តាយេ តាយាធុបស្សំ វិហារតិ អានាបី សម្មា-
 រោ សតិវោ វនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមធស្សំ ។

(២០) ម្ចាស់គិតចង់ឡាយ ភាសាបើបុគ្គលគោលថា គំនរ
នៃកុសលដូច្នេះ ភាសាបើគោលដោយត្រឹមត្រូវ ត្រូវគោលចំពោះស-
ភីឫដ្ឋានទាំង ៤ ។ ម្ចាស់គិតចង់ឡាយ គំនរនៃកុសលទាំងអស់នេះ គឺ
សភីឫដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។ សភីឫដ្ឋានទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
គិតចង់ឡាយ គិតក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាយ៉ាងមួយកាយ
ក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុះកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
ខ្លួន មានស្មារតី គំនាប់បំផុតនូវអភិជ្ឈានីមី របស់សូត្រក្នុងលោកាចារ្យ ។

វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហាសំ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតីហ វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ-
 មនស្សំ ។ កុសលរាសីតំ កំត្វេវ វេទនាជា ឥមេ
 ចត្តារោ សតីប្បដ្ឋានេ សម្មា វេទនាជា វិទេយ្យ ។
 គោរលា ហាយំ កំត្វេវ កុសលរាសី យនំនំ ចត្តារោ
 សតីប្បដ្ឋានាតិ ។

(២០) ភូតបុព្វំ កំត្វេវ សកុណាភ្នំ លាបំ ស-

កុណំ សហសា អជ្ឈប្បត្តា អត្តហេសំ ។ អថាថា
 កំត្វេវ លាជា សកុណោ សកុណាភ្នំយា ហរិយ-
 មាជា ឯវំ ចរិទេវសំ ចយេវេវេន្ត អវត្តុកា មយំ
 អជ្ឈប្បត្តា យេ មយំ អតោចេ ចរិទ្ធ ចរិសយេ ។

ជាគ្រូតិច្ចារណការយេញធូវវេទនាតំវិទនាចំវិទ្យាយជាប្រក្រតិ ទូចំភ្នំ
 ក្នុងចំភ្នំជាប្រក្រតិ ធូវធម៌ក្នុងធម៌ចំវិទ្យាយជាប្រក្រតិ ជាអ្នកមានព្យា-
 យាមជុនតំដៅកិលេស ជាអ្នកជំនាញ មានស្មារតី កំលាំងចម្លែកកិច្ចា
 ចំនីតាមសម្បក្កន៍លាភខេត្ត ។ ម្ចាស់កិត្តចំវិទ្យាយ កាលបើបុគ្គល
 ដោលថា តំនាវេកុសលផ្ទះ កាលបើដោលដោយត្រិម្ភត្រី ត្រី
 កាលចំពោះសតិប្បដ្ឋានចំវិទ្យា ៤ ខេនឯង ។ ម្ចាស់កិត្តចំវិទ្យាយ តំនា
 វេកុសលចំវិទ្យាសំនេះ តំសតិប្បដ្ឋានចំវិទ្យា ៤ ខេនឯង ។

(២១) ម្ចាស់កិត្តចំវិទ្យាយ ខ្លាចមានរឿងពីដើមមកថា មាន
 សត្វខ្លាំង បានជាបសុត្រៀចដោយហេតុ ។ ម្ចាស់កិត្តចំវិទ្យាយ
 ត្រាឆានឯង សត្វប្រៀច កាលដែលសត្វខ្លាំងកំពុងតាយកៅ ក៏
 ស្រែកប្រទានឱ្យយំឯងថា យើងជាសត្វធម៌សិរី មានច្បាប់រួច
 បានជាត្រាច់ក្នុងចំណីមិនជាទីគោរ ជាវេទនាបស់អ្នកដទៃ ។

សច្ច្ន៍^(១) មយំ ភោគេ វេយ្យាម សកេ បេត្តិកេ
 វិសយេ ឧ ម្យាយំ សកុណក្សំ អលំ អភវិស្ស យន្តិ-
 នំ យុត្តាយាតិ ។ ភោ មឧ តេ លាម ភោគោ
 សកោ បេត្តិកោ វិសយោតិ ។ យន្តិនំ ឧត្តលកដ្ឋ-
 ការណំ លេន្ទដ្ឋានំ ។ អថោ ភិក្ខុវេ សកុណក្សំ
 សកេ ឥលេ អមគ្គន្ធា សកេ ឥលេ អវិទនា^(២)
 លាមំ សកុណំ មមុញ្ចំ កច្ច ចោ ភំ លាម តត្រមំ
 មេ កច្ចា ឧ មោក្ខសីតិ ។ អថោ ភិក្ខុវេ លាមោ
 សកុណោ ឧត្តលកដ្ឋការណំ លេន្ទដ្ឋានំ កច្ចា មហន្តំ
 លេន្តំ អភិវហិត្វា សកុណក្សំ វិទនាចោ អដ្ឋាសំ ឋហិ
 ចោនាធិ មេ សកុណក្សំ ឋហិ ចោនាធិ មេ សកុ-
 ណក្សំតិ ។ អថោ លា ភិក្ខុវេ សកុណក្សំ សកេ
 ឥលេ អមគ្គន្ធា សកេ ឥលេ អវិទនា ឧកោ មក្ខុ
 សន្ធាយ លាមំ សកុណំ សហសា អជ្ឈប្បត្តា ។
 យនា ចោ ភិក្ខុវេ អញ្ញាសំ លាមោ សកុណោ ពហុ
 ពាគតា ចោ ម្យាយំ សកុណក្សំតំ អន្តស្ស្រី^(៣) លេ-
 ន្ទស្ស អន្តរំ បច្ចុបាធិ ។ អថោ ភិក្ខុវេ សកុណក្សំ

បើពុទ្ធនេះយើងគ្រាន់ទៅក្នុងវិថីជាតិគោរព ជាវិទនាបស្ចិមក្ខន្ធសក្ខវ្យាង
 នេះមិនអាចនឹងយុទ្ធនឹងយើងបានឡើយ ។ សក្ខវ្យាងឆ្លើយថា ម្ចាស់
 ប្រៀប ចុះចំណាត់ទីភោគរបស់ឯង ដែលជាវិទនាបស្ចិមក្ខន្ធរបស់
 ខ្លួន ។ ប្រៀបឆ្លើយថា ទីជាតិគោរព គឺទីមានកាច់ដីដែលគេចៀប
 នឹងគ្នាដោយនង្គ័ល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ត្រាឆានឯង សក្ខវ្យាង
 កាន់កាប់និទ្យាយ ពោលសរសើរក្នុងរបស់ខ្លួន តែលែងសក្ខប្រៀបទៅ
 ដោយពាក្យថា នៃប្រៀប ឯងហើយទៅចុះ ទុកជាឯងនៅក្នុងទីនោះ
 ក៏មិនច្របាច់អញដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ត្រាឆានឯង សក្ខប្រ-
 ៀបក៏ហើយទៅកាន់ទីមានកាច់ដីដែលគេចៀបនឹងគ្នាដោយនង្គ័ល ហើយ
 ចំលើជុំជិតមួយដុំ មិនយាយនឹងសក្ខវ្យាងថា នៃខ្លួន ឯងចូលមកយើង
 ក្នុងកាលវេលានេះចុះ នៃខ្លួន ឯងចូលមកយើងក្នុងកាលវេលានេះចុះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ត្រាឆាន សក្ខវ្យាងនោះកាន់កាប់និទ្យាយ ពោល
 សរសើរក្នុងរបស់ខ្លួន ហើយសម្របស្រួចចំណី តាមសក្ខប្រៀប
 ដោយហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ពោលសក្ខប្រៀបបានជើង
 ច្បាស់ថាសក្ខវ្យាងនេះ ហើយមកជិតអាត្មាអញហើយ តែក៏ចូលទៅ
 ក្នុងបន្ទាន់ដុំដីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ត្រាឆានឯង សក្ខវ្យាង

១. ឧ. ឧ. លេខ១ ។ ២. ឧ. វ. អសីវគ្គ ។ ៣. អវិ ឧស្សៈ ។

(២២) ភិក្ខុនិកាយ ភិក្ខុវេទនា អតោចរេ ចន្ទ្រ
 បរិសយេ ។ អតោចរេ ភិក្ខុវេ ចេតំ បរិសយេ លទ្ធិតិ
 មារោ ឱតាវ លទ្ធិតិ មារោ អាម្ពលំ ។ តោ ច
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អតោចរេ បរិសយោ ។ យន្តិកំ បញ្ច
 កាមតុណ្ហ ។ តតមេ បញ្ច ។ ចត្តវិន្យាយា ។ តា
 វស្កា កត្តា មគាតា មិយ្យតា កាត្វបសញ្ញតា វេ.
 ចំយា ។ សោតវិន្យាយា សត្វា ។ យាវិន្យាយា
 កត្វា ។ ចិត្តវិន្យាយា វសា ។ កាយវិន្យាយា វោដ្ឋ
 ព្វា វស្កា កត្តា មគាតា មិយ្យតា កាត្វបសញ្ញតា
 វេជ្ជិយា ។ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អតោចរេ បរិ.
 សយោ ។

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឲ្យយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាលានោះ
អ្នកបំណងឲ្យកុំកាច់ពេលក្នុងវិមនមែនជាទីគោរព ជាដែនបុគ្គលដទៃ
ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឲ្យ កាលបើអ្នកបំណងឲ្យកាច់ពេលក្នុង
វិមនមែនជាទីគោរព ជាដែនបុគ្គលដទៃ មានភស្តុតាងខ្លះខ្លះ មាន
ភស្តុតាងនូវការម្នាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឲ្យ ចុះវិមនមែនជាទីគោរព
ជាដែនបុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ គឺកាមគុណចំនួន៩ នេះឯង ។
កាមគុណចំនួន៩នៃអ្វីខ្លះ ។ គឺរូបបំណងឲ្យដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទី
ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម
គុណដល់ភរិយា ។ សំឡេងបំណងឲ្យដែលគប្បីដឹងដោយស្រ្តីក្ល ។
ក្លិនបំណងឲ្យដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ ។ រសបំណងឲ្យដែលគប្បី
ដឹងដោយអណ្តាញ ។ ផោដ្ឋព្វបំណងឲ្យដែលគប្បីដឹងដោយកាយ
ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
កាម គុណដល់ភរិយា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឲ្យ នេះជាវិមនមែនជាទី
គោរពរបស់ភិក្ខុ ជាដែនរបស់បុគ្គលដទៃ ។

[២២] អត្ថំ កំគូរេ ហំមរតោ បព្វតរាជស្ស ទុត្តា
 វិសមា ធម្មោ យត្ថ ធម៌ មគ្គដាច់ ចារំ ១ មនុស្សា-
 ងំ ។ អត្ថំ កំគូរេ ហំមរតោ បព្វតរាជស្ស ទុត្តា
 វិសមា ធម្មោ យត្ថ មគ្គដាច់ ទោ ចារំ ១
 មនុស្សាងំ ។ អត្ថំ កំគូរេ ហំមរតោ បព្វតរាជស្ស
 សមា ភូមិភាគា រមណីយោ យត្ថ មគ្គដាច់ ចារំ ចារំ
 មនុស្សាងំ ២ ។ តត្រិ ទោ កំគូរេ លុត្តា មគ្គដ-
 វីជីសុ លេមំ ឱរ្យេន្ទ្រំ មគ្គដាច់ ពាធិបាយ ។ តត្រិ
 កំគូរេ យេ តេ មគ្គដា អពាលជាតិកា អលោល-
 ជាតិកា តេ តំ^(១) លេមំ ជំស្វា អារតា បរិវេន្ទ្រំ ។

១ ឃ. តេ តត្រិ ។

[២២] ច្បាលកំគូរេចំណុច ការត្រាច់ទៅនៃពួកស្វា ទំនិញ
 បុគ្គល មិនមានក្នុងប្រទេសឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចក្នុង
 ឈ្មោះហំមរតោ ជាទីទៅបោះដោយលំបាក ជាទីមិនបរិសុទ្ធិ ។ ច្បាល
 កំគូរេចំណុច ពិតមែនការដែលត្រាច់ទៅបោះនៃពួកស្វាក្នុងប្រទេស
 ឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចក្នុងឈ្មោះហំមរតោ ជាទីទៅ
 បោះដោយលំបាក ជាទីមិនបរិសុទ្ធ នៃពួកមនុស្សត្រាច់ទៅមិនបោះ
 កំណត់ ។ ច្បាលកំគូរេចំណុច ការត្រាច់ទៅបោះនៃពួកស្វាក្នុង ពួក
 មនុស្សក្នុងប្រទេសឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចក្នុងឈ្មោះ
 ហំមរតោ មានក្នុងភាគរាជធានី ជាទីគួររីករាយកំណត់ ។ ច្បាលកំគូរេ
 ចំណុច ក្នុងទីនោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍កំណត់ស្តេចក្នុងប្រទេស ដើម្បី
 ប្រើប្រាស់នូវពួកស្វា ។ ច្បាលកំគូរេចំណុច ពួកស្វាឯណាមានជាតិ
 ជាសត្វមិនល្អទេ មានជាតិជាសត្វមិនល្អលោក ទៅក្នុងទីនោះ ស្វា
 ចំណុចនោះ បានឃើញជំនុំគ្នាទៅវិញទៅមក ក៏ដូចជាកំណត់ច្បាយ ។

យោ បដ សោ ហោតិ មគ្គោជា លាសជាតិកោ
 លាសជាតិកោ សោ តំ លេបំ ឧបសម្ព័ន្ធមំគ្វា ហត្ថេន
 គល្លានាតិ សោ តត្ថ ធន្នេតិ ហត្ថំ មោចេស្សមីតិ
 ធុតំយេន ហត្ថេន គល្លានាតិ សោ តត្ថ ធន្នេតិ
 ឧភោ ហត្ថេ មោចេស្សមីតិ ចានេន គល្លានាតិ សោ
 តត្ថ ធន្នេតិ ឧភោ ហត្ថេ មោចេស្សមី ចានំ ចាតិ
 ធុតំយេន ចានេន គល្លានាតិ សោ តត្ថ ធន្នេតិ ឧភោ
 ហត្ថេ មោចេស្សមី ចានេ ចាតំ តុល្លានេន គល្លានាតិ
 សោ តត្ថ ធន្នេតិ ។ ឯវំ ហំ សោ កំគូវេ មគ្គោជា
 បញ្ចាឌ្ឍិកោ ដុំនំ សេតិ^(១) អនយំ អាចារ្យោ ព្យាសនំ
 អាចារ្យោ យថា កាមករណីយោ លុទ្ធស្ស ។ តមេនំ
 កំគូវេ លុទ្ធា វិជ្ជេត្វា តស្មីយេវ មគ្គេនំ ទន្ធវិគ្វា
 អវិស្សជ្ជេត្វា យេន កាមំ មគ្គមតិ ។ ឯវំ ហោតិ
 កំគូវេ ហោតិ យោ អតោចរេ ចាតំ បរិសយេ ។

១ រំ ឃោ ។

ឯស្វាឯណាមានជាតិជាសក្កស្ថេរ្យ បានជាគឺជាសក្កស្ថេរ្យហេតុ ស្វា
 ហោតិច្ចលពៅកើស្លឹកនោះ ហើយចាប់ដោយដៃ ក៏ជាប់ដៃនឹងដីស្លឹក
 នោះ ទើបគិតថា វាញអញនឹងដោះដៃចេញ ហើយចាប់ដោយដៃមួយ
 ទៀត ក៏ជាប់ដៃនឹងដីស្លឹកនោះទៀត ទើបគិតថា វាញអញនឹងដោះ
 ដៃទាំងពីរចេញ ហើយក៏ចាប់ដោយដៃទី ក៏ជាប់ដៃនឹងដីស្លឹកនោះ
 ទើបគិតថា វាញអញនឹងដោះដៃទាំងពីរ នឹងដើរចេញ ហើយចាប់
 ដោយដៃទីមួយទៀត ក៏ជាប់ដៃនឹងដីស្លឹកនោះទៀត ទើបគិតថា វាញ
 អញនឹងដោះដៃទាំងពីរដើរ ដើរទាំងពីរដើរ ហើយក៏វាដោយចាត់ ជាប់
 មាត់នឹងដីស្លឹកនោះទៅទៀត ។ ម្ចាស់ភ័ក្ត្រចាំនិទ្ទាយ ឯស្វានោះក៏ជាប់
 ចំណង ៥ ប្រការ ផេកផេកឆ្លើមចំ ដល់ទូរសេចក្តីវិចារស ដល់ទូរ
 សេចក្តីចិលហោច ជាសក្កស្ថេរ្យច្នៃតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបេសព្រាណុន ។
 ម្ចាស់ភ័ក្ត្រចាំនិទ្ទាយ ព្រានកំចាត់ស្វានោះ ហើយចាប់កើចក្តីត្រាត់ស្វា
 ទៀនអំពីចិលហោចវិលនី ហើយចេញទៅកាន់វិចារមប្រាថ្នា ។ ម្ចាស់
 ភ័ក្ត្រចាំនិទ្ទាយ ដំណើរដែលភ័ក្ត្រត្រាច់ទៅក្នុងវិមនមែនជាទីគោចរ ជា
 ផែនទីបុគ្គលដ៏ទៃ វិមនមែនដូច្នេះឯង ។

(២៩) ភស្តុតាង កិច្ចការ មា អគោតេ ចរិត្ត បរ-
 វិសយេ ។ អគោតេ កិច្ចការ ចរិត្ត បរិសយេ លទ្ធផល
 ហេតុ ឱតារ លទ្ធផល ហេតុ អារម្មណ៍ ។ តោ ច កិច្ចការ
 កិច្ចការ អគោតេ បរិសយោ ។ យនិច្ចំ បញ្ច តា-
 មនុស្សា ។ ភគវេ បញ្ច ។ បក្កុវិញ្ញយា វុតា ឥត្តា
 តត្ថា មតាតា មិយ្យតា តាម្ពបសញ្ញតា រជិណ្ឌ ។
 សោតវិញ្ញយា សត្វា ។ យាតវិញ្ញយា ភត្តា ។
 ជិត្តវិញ្ញយា រសា ។ តាយវិញ្ញយា ដោត្តា ឥត្តា
 តត្ថា មតាតា មិយ្យតា តាម្ពបសញ្ញតា រជិណ្ឌ ។
 អយំ កិច្ចការ កិច្ចការ អគោតេ បរិសយោ ។

(២៩) មូលកិច្ចការ ត្រៃវិភាគ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកតាំងឲ្យកុំប្រាប់ទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោរព ជាដើមរបស់បុគ្គល
 ដទៃឡើយ ។ មូលកិច្ចការ កាលបើអ្នកតាំងឲ្យកុំប្រាប់ទៅ
 ក្នុងទីមិនមែនជាទីគោរព ជាដើមរបស់បុគ្គលដទៃ ហៅមែនបានឲ្យចង្អោ
 ហៅមែនបានឲ្យកាច្ចុណ្ឌ ។ មូលកិច្ចការ ចុះទីមិនមែនជាទី
 គោរពរបស់ភិក្ខុ ជាដើមបុគ្គលដទៃ ត្រូវដូចម្តេច ។ ឥតាមគុណ
 តាំង៤១១៦ ។ តាមគុណតាំង៨ ត្រូវដូចម្តេច ។ ឥតាមតាំងឲ្យ
 ដែលឈប់ដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីក្រអែប ជាទីពេញចិត្ត ជា
 ទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម ឆ្ងល់សម្រេច ។ សំឡេងតាំង-
 ឲ្យ ដែលឈប់ដឹងដោយត្រចៀក ។ ក្លែងតាំងឲ្យ ដែលឈប់
 ដឹងដោយច្រមុះ ។ សេចក្តីតាំងឲ្យ ដែលឈប់ដឹងដោយអណ្តាត ។
 ដោយក្លែងតាំងឲ្យ ដែលឈប់ដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីក្រអែប
 ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម ឆ្ងល់សម្រេច ។
 មូលកិច្ចការ នេះទីមិនមែនជាទីគោរពរបស់ភិក្ខុ ជាដើមរបស់
 បុគ្គលដទៃ ។

[២២] កោចរេ ភិក្ខុវេ ចរេ សកោ បេត្តិកោ
 វិសយេ ។ កោចរេ ភិក្ខុវេ ចរេ សកោ បេត្តិកោ
 វិសយេ ន លច្ឆនំ មារោ ឱការំ ន លច្ឆនំ មារោ
 អាម្ពុណំ ។ កោ ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ កោចរោ ស-
 កោ បេត្តិកោ វិសយោ ។ យធិនំ ចត្តារោ ស-
 តំប្បត្តានា ។ កេតមេ ចត្តារោ ។ នន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយាទុបស្សី វិហារេ អាតាមី សម្មជាតោ
 សតិមា វិនយេ លោកេ អតិជ្ឈានោនស្សំ ។ វេន-
 តាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ចត្តាទុបស្សី វិហារេ អាតាមី
 សម្មជាតោ សតិមា វិនយេ លោកេ អតិជ្ឈានោន-
 ស្សំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ កោចរោ សកោ
 បេត្តិកោ វិសយោតិ ។

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរព្រាច់ទៅក្នុងទី
 ជាទីគោចរ ជាវដ្តនៃបំណងរបស់ខ្លួនចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើអ្នកទាំងឡាយព្រាច់ទៅក្នុងទីជាទីគោចរ ជាវដ្តនៃបំណងរបស់ខ្លួន មា-
 រាមិនបានឡូចឆ្ពោះ ហាមិនបានឡូកាម្មណ៍ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះទីជាទីគោចររបស់ភិក្ខុ ជាវដ្តនៃបំណងរបស់ខ្លួន តើជួបម្តេច ។
 គឺសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ តើជួបម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ជាអ្នកគិតរកការឃើញឲ្យកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតពីវេកិលស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់ឲ្យអភិជ្ឈានីនិទាមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជា
 អ្នកគិតរកការឃើញឲ្យវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ឲ្យចិត្តក្នុងចិត្ត ឲ្យ
 ធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតពីវេកិលស
 ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ឲ្យអភិជ្ឈានីនិទាមនស្សក្នុងលោក
 ចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះទីជាទីគោចររបស់ភិក្ខុ ជាវដ្តនៃ
 បំណងរបស់ខ្លួន ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ធម្មារិយដ្ឋាន

អម្ព័លកុស្ម វ វណ្ណំ ភាសនំ និគ្គតត្ថំ វ មេ អដ្ឋ ។
 តត្ថត្ថំ វ មេ អដ្ឋ ។ មនុស្សំ វ មេ អដ្ឋ ។ ទាវតំ
 វ មេ អដ្ឋ ។ អទាវតំ វ មេ អដ្ឋ ។ លោឡតំ
 វ មេ អដ្ឋ ។ អលោឡតំ វ មេ អដ្ឋ កត្តស្មេយ្យំ
 រុដ្ឋនំ អលោឡតស្ម វ អតិហរតំ អលោឡតស្ម
 វ ធម្មំ កត្តាភិ អលោឡតស្ម វ វណ្ណំ ភាស-
 នំ ។ សទោ សោ និក្ខមេ កាលោ អព្យត្តោ អកុ-
 សលោ សុទោ ឧ ថេវ លាភំ ហោតិ អជ្ឈាននស្ស
 ឧ លាភំ វត្តនស្ស ឧ លាភំ អតំហារាទំ ។ តំ
 កំស្ស ហេតុ ។ តថា មិ សោ និក្ខមេ កាលោ
 អព្យត្តោ អកុសលោ សុទោ សកស្ស កត្តចម្ពត្ថំ ឧ
 ឧត្តត្ថាភិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បហាវវគ្គ

ទ្រង់សរសើរកត្តាទីនិម្មិតមានដោយសង្ខត្ត ថ្ងៃនេះ ដោយស្ម័គ្រចេញចិត្ត
 អញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ ដោយស្ម័គ្រចេញចិត្តអញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ ដោយស
 ផ្អែមចេញចិត្តអញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ ដោយសារចេញចិត្តអញ្ញត្តិ ។
 ថ្ងៃនេះ ដោយសមិនខានចេញចិត្តអញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ ដោយស្រែចេញ
 ចិត្តអញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ កត្តាទីនិម្មិតមានដោយសមិនស្រែចេញចិត្តអញ្ញត្តិ
 ព្រះរាជក្រមហាមាត្ររបស់ព្រះរាជាទ្រង់លាព្រះហស្តទទួលកត្តាទីនិម្មិត
 មានដោយសមិនស្រែចេញចិត្ត ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀតនូវកត្តាទីនិម្មិតមាន
 ដោយសមិនស្រែចេញចិត្ត ទ្រង់តាមសរសើរនូវកត្តាទីនិម្មិតមានដោយសមិន
 ស្រែចេញចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកចម្រើននូវកត្តានោះឯង ជាមនុស្សល្អ
 មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ រឹមមិនបាននូវគ្រឿងស្បៀកពាត់ មិន
 បាននូវថ្លៃឈ្នួល មិនបាននូវភ្លាំងចាំងឡាយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាជនអ្នកចម្រើននូវកត្តានោះ ជា
 មនុស្សល្អ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ មិនទៀងទៀតនឹងអំណាចរបស់
 ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ ។

(២៩) ឈរមេ ទោ កំត្តុវេ ឥនេតោ ពាលោ
 អព្យត្តោ អត្តសលោ កំត្តុ កាយេ កាយាទុបស្ស័
 វិហាតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតំមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្ស័ ។ ភស្ស កាយេ កាយាទុបស្ស័
 ទោ វិហាតោ ចិត្តំ ន សមាធិយតំ ឧបក្ក្កិលេសា ន
 បហ័យត្ថំ សោ តំ ធម៌ត្ថំ ន ឧត្តន្ត្រាតិ ។ វេទនាសុ
 ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័ វិហាតិ អាតាបិ សម្មជានោ
 ទោ សតំមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្ស័ ។
 ភស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័ទោ វិហាតោ ចិត្តំ ន
 សមាធិយតំ ឧបក្ក្កិលេសា ន បហ័យត្ថំ សោ តំ
 ធម៌ត្ថំ ន ឧត្តន្ត្រាតិ ។ សទោ សោ កំត្តុវេ ពាលោ
 អព្យត្តោ អត្តសលោ កំត្តុ ន ទេវេ លាភី ហោតិ ធម្មេវ
 ធម្មេ សុខវិហារាធំ ន លាភី សតំសម្មជន្ធាស្ស ។ តំ
 កំស្ស ហេតុ ។ ភថា ហំ សោ កំត្តុវេ ពាលោ
 អព្យត្តោ អត្តសលោ កំត្តុ សតស្ស ចិត្តស្ស ធម៌ត្ថំ
 ន ឧត្តន្ត្រាតិ ។

(២៨) មាលកំត្តុវេទនាយ កំត្តុវេកុដិសាសនាទេ ជាអ្នក
 ល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ ជាអ្នកពិចារណាយើញខ្លាចកាយក្នុង
 កាយជាប្រិក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បំបង់ខ្លួនអភិជ្ឈានិទោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលកំត្តុ
 នោះពិចារណាយើញខ្លាចកាយក្នុងកាយជាប្រិក្រតី ចិត្តក៏មិនតាំងនៅមាំ
 ឧបក្កិលេសពុទ្ធិទាយ ក៏កំត្តុនោះលះបង់មិនបាន កំត្តុនោះមិនរៀនច្បាប់
 ខ្លាចមិត្តនោះ ។ ជាអ្នកពិចារណាយើញខ្លាចខ្លាចក្នុងវេទនាពុទ្ធិទាយ
 ខ្លាចចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លាចធម៌កុដិសាសនាជាប្រិក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាម
 ដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបង់ខ្លួនអភិជ្ឈានិទោ
 មទស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលកំត្តុនោះពិចារណាយើញខ្លាចធម៌កុដិ
 ធម៌ពុទ្ធិទាយជាប្រិក្រតី ចិត្តក៏មិនតាំងនៅមាំ ឧបក្កិលេសពុទ្ធិទាយ
 ក៏កំត្តុនោះលះបង់មិនបាន កំត្តុនោះមិនរៀនច្បាប់ខ្លាចមិត្តនោះ ។ មាល
 កំត្តុវេទនាយ កំត្តុនោះឯង ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រ
 សប់ ជាអ្នកមិនបានខ្លាចធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបទុប្បន្ននោះ មិនមិន
 បានខ្លាចសតិធម៌សម្មជន្ធាស្ស ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 មាលកំត្តុវេទនាយ ព្រោះជាកំត្តុនោះ ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិន
 ប៉ិនប្រសប់ មិនរៀនច្បាប់ខ្លាចមិត្តនៃចិត្តរបស់ខ្លួន កំយាត់នោះដែរ ។

(២៧) ។ ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 កុសលោ សុខោ វិជានំ វិ វិជមហានត្ថំ វិ ចា.
 ឧច្ចយេហិ សុខេហិ បច្ចុប្បន្នោ អស្ស អម្ពិលក្ខ-
 ហំមិ ឆន្ទកក្កេហិមិ កុដ្ឋកក្កេហិមិ មគ្គកក្កេហិមិ ទា-
 វិកេហិមិ អទារិកេហិមិ លោឈិកេហិមិ អលោឈិ-
 កេហិមិ ។ សុខោ សោ ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 កុសលោ សុខោ សកស្ស កត្ថនិមិត្តំ ឧត្តណ្ហាតិ ឥ-
 ធំ វិ មេ អន្ធម្ហ កត្ថស្វយេយ្យំ វុច្ចតិ ឥមស្ស វិ អភិហា-
 តិ ឥមស្ស វិ ឧហិ កណ្ហាតិ ឥមស្ស វិ វណ្ណំ ភាសតិ
 អម្ពិលក្ខំ វិ មេ អន្ធម្ហ កត្ថស្វយេយ្យំ វុច្ចតិ អម្ពិលក្ខស្ស
 វិ អភិហាតិ អម្ពិលក្ខស្ស វិ ឧហិ កណ្ហាតិ អម្ពិ-
 លក្ខស្ស វិ វណ្ណំ ភាសតិ ឆន្ទកក្កំ វិ មេ អន្ធម្ហ ។
 កុដ្ឋកក្កំ វិ មេ អន្ធម្ហ ។ បច្ចុប្បន្នំ វិ មេ អន្ធម្ហ ។

(២៧) ។ ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 កុសលោ សុខោ វិជានំ វិ វិជមហានត្ថំ វិ ចា.
 ឧច្ចយេហិ សុខេហិ បច្ចុប្បន្នោ អស្ស អម្ពិលក្ខ-
 ហំមិ ឆន្ទកក្កេហិមិ កុដ្ឋកក្កេហិមិ មគ្គកក្កេហិមិ ទា-
 វិកេហិមិ អទារិកេហិមិ លោឈិកេហិមិ អលោឈិ-
 កេហិមិ ។ សុខោ សោ ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 កុសលោ សុខោ សកស្ស កត្ថនិមិត្តំ ឧត្តណ្ហាតិ ឥ-
 ធំ វិ មេ អន្ធម្ហ កត្ថស្វយេយ្យំ វុច្ចតិ ឥមស្ស វិ អភិហា-
 តិ ឥមស្ស វិ ឧហិ កណ្ហាតិ ឥមស្ស វិ វណ្ណំ ភាសតិ
 អម្ពិលក្ខំ វិ មេ អន្ធម្ហ កត្ថស្វយេយ្យំ វុច្ចតិ អម្ពិលក្ខស្ស
 វិ អភិហាតិ អម្ពិលក្ខស្ស វិ ឧហិ កណ្ហាតិ អម្ពិ-
 លក្ខស្ស វិ វណ្ណំ ភាសតិ ឆន្ទកក្កំ វិ មេ អន្ធម្ហ ។
 កុដ្ឋកក្កំ វិ មេ អន្ធម្ហ ។ បច្ចុប្បន្នំ វិ មេ អន្ធម្ហ ។

[៣០] ឯវេទ ទេ ភិក្ខុវេ វេទកាត្វា បណ្ឌិតោ
 ព្យាត្តា ឥសសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្ស័
 វិហរតិ អាតាមី សម្មជាតោ សតំមា វិទេយ្យ លោ-
 កោ អភិជ្ឈានាមទស្ស័ ។ ឥស្ស កាយេ កាយា
 ទុបស្ស័នោ វិហរតា ចំត្តំ សមាធិយតិ ឧបក្កំ-
 លេសា បរិយេន្ទំ សោ តំ ធម៌ត្តំ ឧត្តណ្ហាតិ ។ វេទ-
 នាសុ វេទនាទុបស្ស័ វិហរតិ ។ ចំត្តោ ចំត្តាទុបស្ស័
 វិហរតិ ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័ វិហរតិ អាតាមី
 សម្មជាតោ សតំមា វិទេយ្យ លោកោ អភិជ្ឈានាម-
 ទស្ស័ ។ ឥស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័នោ វិហរតា
 ចំត្តំ សមាធិយតិ ឧបក្កំលេសា បរិយេន្ទំ សោ តំ
 ធម៌ត្តំ ឧត្តណ្ហាតិ ។ សាទា វេសា ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 ព្យាត្តា ឥសសោ ភិក្ខុ លាភិ វេទ វេហតិ ធម្មេវ
 ធម្មេ សុទ្ធវិហារាធិ លាភិ សតំសម្មជញ្ញាស្ស ។

[៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធាយ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនាទេ ជាអ្នក
 ប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុនប្រសប់ ពុំចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជា
 ប្រគ្រឹ មានព្យាយាមដុតកំរៅកំរើលស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំ-
 រិតបង្ខំនូវអភិជ្ឈានីចោមស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពុំចារ-
 ណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រគ្រឹ ចំក្នុងកំរាំងមាំ ឧបក្កំលេស
 ពុំដឹងខ្លួន ភិក្ខុនោះលះបង់ចេញបាន ភិក្ខុនោះឈ្លោះជារៀននូវ
 ធម៌ត្តនោះ ។ ជាអ្នកពុំចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាពុំដឹងខ្លួនជា
 ប្រគ្រឹ ។ ជាអ្នកពុំចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រគ្រឹ ។ ជាអ្នក
 ពុំចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ពុំដឹងខ្លួនជាប្រគ្រឹ មានព្យាយាមដុតកំ-
 រៅកំរើលស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំរិតបង្ខំនូវអភិជ្ឈានីចោមស្ស
 ក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពុំចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ពុំដឹង
 ខ្លួនជាប្រគ្រឹ ចំក្នុងកំរាំងមាំ ឧបក្កំលេសពុំដឹងខ្លួន ភិក្ខុនោះលះបង់
 ចេញបាន ភិក្ខុនោះឈ្លោះជារៀននូវធម៌ត្តនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធាយ
 ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុនប្រសប់ ជាអ្នកបាននូវធម៌ជា
 គ្រឿងនៃវេទនាក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង ទាំងបាននូវសតិទាំងសម្បជញ្ញៈ ។

តំ កំស្ម័ ហេតុ ។ គឺថា ហ៊ុំ សោ កំស្ម័ បណ្តាំតា
 ឡត្តា តុសលោ កំស្ម័ សកស្ម័ ជំនួស្ម័ ជំនួញ្ម័
 ឧត្តន្តាភីតិ ។

(៣០) ឯកស្ម័ សុត ។ ឯកស្ម័ សមយំ ភកក
 វេសាលយំ វិហារតំ វេសុវត្តាមកេ ។ តត្រិ ។ ភកក
 កំស្ម័ ភាមន្តេសំ ឯជ តុម្ពេ កំស្ម័ សមន្តា វេសា-
 លីយា យជាមិត្តំ យជាសន្តិជ្ជំ យជាសម្ពត្តំ វស្សំ
 ឧបេជ(១) ឥនេកហំ វេសុវត្តាមកេ វស្សំ ឧបេជ្ជាមិត្តិ ។
 ឯកស្ម័ តេ កំស្ម័ ភកកតា បដស្សត្វា សមន្តា
 វេសាលីយា យជាមិត្តំ យជាសន្តិជ្ជំ យជាសម្ពត្តំ វស្សំ
 ឧបេជ្ជ(២) ។

១ ឧ. ឧបេជ្ជ ។ ២ ឧ. បេជ្ជ ។ ៣. បេជ្ជ ។

ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់កំស្ម័ចំណុយ ព្រោះថាភក្តីនោះ
 ជាអ្នកប្រាជ្ញ ល្អាសវិ ប៉ុន្តែប្រសប់ តែងរៀនទូរំខំមិត្តនៃចិត្តរបស់ខ្លួន
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះជីមាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវេលុវត្រាម ទៀបក្រុងវេសាលី ។ ក្នុងទីនោះ
 ឯង ព្រះជីមានព្រះភាគស្រាប់ហៅកំស្ម័ចំណុយមកថា ម្ចាស់កំស្ម័ចំ-
 ណុយ អ្នកចំណុយចូរមកកាយ ចូរទៅនៅចាំវស្សាដោយជុំវិញក្រុង
 វេសាលី ភាមមិត្ត ភាមសន្តិជ្ជមិត្ត (មិត្តភាពបានជួបគ្នា) ភាមសម្ពត្តមិត្ត
 (មិត្តស្និទ្ធស្នាល) ភកកគតិចូលទៅចាំវស្សានៅក្នុងវេលុវត្រាមនេះដែរ ។
 កំស្ម័ចំណុយនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏ជាព្រះជីមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ហើយចូលទៅចាំវស្សាដោយជុំវិញក្រុងវេសាលី ភាមមិត្ត ភាម
 សន្តិជ្ជមិត្ត ភាមសម្ពត្តមិត្ត ។

[៣២] ភគវ បទ គន្ថោ វេស្សវត្ថាមកេ វស្សំ
 ទុបកង្គំ ។ អថោ ភគវតោ វស្សុចកតស្ស ទិកេ
 អាពាហោ ទុប្បដ្ឋតំ កាឡា វេទនា វត្ថុន្តំ មរណាន្តិកា ។
 តត្រិ សុនំ ភគវ សុតោ សម្មជានោ អនិវាសនំ
 អវិហញ្ញមាណោ ។ អថោ ភគវតោ ឯតនបោកសំ ន
 ទោ បទ មេត្តម្បជ្រៀម យោហមនាមន្តោ ទុបដ្ឋាកេ
 អនបលោកេត្វា កំត្យសង្ឃំ បរិនិព្វាយេយ្យំ យទ្ធាហំ
 ភមំ អាពាធំ វិរិយេន បដិច្ចរណមេត្វា ជីវិតសង្ខារំ
 អនិច្ចាយ វិហារេយ្យន្តំ ។ អថោ ភគវ តំ អាពាធំ
 វិរិយេន បដិច្ចរណមេត្វា ជីវិតសង្ខារំ អនិច្ចាយ វិហា-
 សំ ។ អថោ ភគវ តំលាហា វុដ្ឋិតោ អនិវុដ្ឋិតោ
 គេសញ្ញា^(១) វិហារេយ្យត្វាយាយាមំ ចញ្ញត្តេ អាសនេ
 នំសំនំ ។

១. ១. ២. វិហារា វិញ្ញាណំ ។

[៣២] ព្រះដ៏មានព្រះភាគស្ដេចទៅចាំស្លូតក្នុងវេលាព្រាហ្មនោះ
 ឯង ។ ត្រាចោះឯង កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគស្ដេចចូលទៅចាំស្លូត
 ហើយ ព្រះអាពាធដ៏ក្លៀវក្លាភើសឡើង វេទនាដ៏ឆ្ងល់ស្ទើរតែនឹងមរណៈ
 កំប្រព្រឹត្តទៅ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគមានព្រះសតិសម្ប-
 ជញ្ញៈ ទ្រង់អត់សង្កត់ មិនឱ្យវេទនាប្រើសប្រើនព្រះអង្គបាន ។ លំដាប់
 នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះគម្រិះជួរច្នៃថា គេវាឯង
 ប្រាប់ពួកមជ្ឈក មិនលាភក្ដីសង្ឃហើយចាំទំព្វាន ដោយមេត្តាចិត្ត
 ឯណា មេត្តាចិត្តនោះមិនសមគួរឡើយ បើដូច្នោះមានកែតវាឯងតបណ្ដាញ
 អាពាធនេះចេញដោយវិរិយៈ ហើយអនិច្ចាតជីវិតសង្ខារទុក ។ ចៀបព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បណ្ដាញព្រះអាពាធនោះចេញដោយវិរិយៈ ហើយ
 ទ្រង់អនិច្ចាតជីវិតសង្ខារទុក ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 បានសរសើរយល់ត្រឡាតាង លុះទ្រង់សរសើរយល់ត្រឡាតាងមិន
 យូរប៉ុន្មាន ក៏ស្ដេចបកគង់លើអាសនៈវេលាគេក្រាលថ្វាយ ក្នុងម្លប់ភាវី
 ក្រោយវិហារ ។

[៣៣] អធិបតី អាយស្មា អាណន្តោ យេន ក-
 ភវ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមំត្វា កតវន្តំ អភិវធាត្វា
 ឯកមន្តំ ឯសីទំ ។ ឯកមន្តំ ឯសីទ្ធោ ទោ អាយស្មា
 អាណន្តោ កតវន្តំ ឯកមន្តំ ឯសីទំ ។ កន្តេ កតវតោ
 ទមន្តយំ ឯសីទំ កន្តេ កតវតោ យាមន្តយំ អមិច មេ
 កន្តេ មនុស្សជាតោ វិយ កាយោ ឯសាមិ មេ ន
 មនុស្សន្តំ ឯសាមិ មំ ឯប្បជីកន្តំ កតវតោ តេលញ្ញោ
 អមិច មេ កន្តេ អហោសិ តាចិទេវ អស្សាសុត្តា
 ន តាវ កតវ មរិច្ឆាយិស្សតំ ន តាវ កតវ កំកុ-
 សឡំ អាត្ម តិញ្ចនេវ ឧបាហានីតំ ។ កើ បទដានំ
 អាណន្ត កំកុសឡោ មយំ បទ្ទាសីសតិ ។ ធម៌សតោ
 អាណន្ត មយោ ធម្មោ អនន្តរំ អតាហិវ កតវត្វា ។ ធម្មា-
 នន្ត តថាគតស្ស ធម្មេស្ស អាចរិយធម្មំ ។ យន្តចិន្តា(២)

១ ឧ. ទិដ្ឋា ។ ឧ. ទិដ្ឋោ មេ កន្តេ ។ ២ ឧ. ឈស្ស កុតាមន្ត ។

[៣៣] ព្រះនាម ព្រះអាណន្តដ៏មានអាយុចូលទៅកាលព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអាណន្តដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីអត់ចំណេះរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 ឃើញហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការញ្ចាំងអក្ខរភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មួយទៀត កាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហាក់ដូចជាមានទម្ងន់ធ្ងន់ពេក
 ចំសំពន់ឡាយក៏មិនប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ធម៌ពន់ឡាយក៏មិនភ័យច្បាស់
 ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះភាពាច បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ប៉ុន្តែថា ខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានសេចក្តីសង្ឃឹមបន្តិចថា ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគនឹងមិនទាន់បរិច្ចាទនៅឡើយទេ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគមិនទាន់ប្រាកដកុសល្យ ទ្រង់ព្រះរាជព្រះរាជទណ្ឌមួយនៅ
 ឡើយ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ក្នុងកាលដ៏ច្បាស់នេះ កិក្ខុសង្ឃទិកសង្ឃមកជាភរ
 អ្វីទៀត ។ ម្ចាស់អាណន្ត ធម៌ដែលគេជាគតទាន់ដឹងហើយ ធ្វើមិនឲ្យ
 មានក្នុង មិនឲ្យមានក្រៅហើយ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ក្នុងធម៌ពន់ឡាយរបស់
 គេជាគតមិនទាន់ក្នុងកាលប៉ុន្មានកាលឡើយ ។ ម្ចាស់អាណន្ត គួរក

ឯវេទិកា អហំ កំត្តុសង្ឃំ បរិហារិស្សមីតំ វា មមុទ្ទេ-
 សំតោ កំត្តុសង្ឃំតំ វា ។ សេ ទូចានទូ កំត្តុសង្ឃំ
 អាត្មំ កំត្តុមេវ ទណហរិយេ ។ ឧបាសនស្ស តោ
 អាត្មំ ឯ ឯវំ ហោតិ អហំ កំត្តុសង្ឃំ បរិហារិស្សមីតំ
 វា មមុទ្ទេសំតោ កំត្តុសង្ឃំតំ វា ។ ស តិ អាត្មំ
 ឧបាសនោ កំត្តុសង្ឃំ អាត្មំ កំត្តុមេវ ទណហរិស្សតំ ។
 ឯវាហំ ទោ មហាហិ អាត្មំ ជីវន្តោ វុឡោ មហាស្ម-
 តោ មទ្ទុគតោ កយោ មទ្ទុយ្យតោ អសីតិកោ មេ-
 កយោ^(១) វុត្តតំ ។ សេ ឧបាសនំ អាត្មំ ជីវន្តោ មេឡ-
 តិស្សកោ^(២) យាមេតំ ឯវា ទោ អាត្មំ មេឡតិស្ស-
 តោ មេឡោ ឧបាសនស្ស តាយោ យាមេតំ ។

១ ឧ. ម. ឧបាសន ២ មេឡតិស្សកោ ។

កថាគតមាសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កថាគតនឹងក្លាកំត្តុសង្ឃដូច្នេះក្តី
 ថាកំត្តុសង្ឃជាត្រកូលកាលកាត់ចំពោះកថាគតដូច្នេះក្តី ។ ម្ចាស់អាត្ម
 ដោយតំកនោះ កថាគតត្រូវបានកំត្តុសង្ឃហើយសំដែងទុក១ណាមួយ
 ទុក ។ ម្ចាស់អាត្ម កថាគតមិនដែលបានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 កថាគតនឹងក្លាកំត្តុសង្ឃដូច្នេះក្តី ថាកំត្តុសង្ឃជាត្រកូលកាលកាត់ចំពោះ
 កថាគតដូច្នេះក្តី ។ ម្ចាស់អាត្ម កថាគតនឹងត្រូវបានកំត្តុសង្ឃហើយ
 សំដែងទុក១ណាមួយធ្វើក្តី ។ ម្ចាស់អាត្ម ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កថាគត
 ត្រូវត្រា ចំរើនវិញ ចាស់ ដល់ហើយទុកសេចក្តីថែមជ័យដោយលំដាប់
 បានកម្ម ៨០ ដល់ហើយ វិញបេសកកម្មកំរើនវិញត្រូវត្រូវបាន ។
 ម្ចាស់អាត្ម ក្នុងនោះចាស់ ដែលបានទៅបានដោយរណប្បស្ស យ៉ាង
 ណាមិញ ម្ចាស់អាត្ម កាយបេសកកម្មត្រូវត្រូវបាន ក្នុងនោះ
 រណប្បស្ស ដូច្នេះដែរ ។

កត្តាផលិត

[៣២] យស្មី អាទន្ទ សមរយ ភជាតតោ សព្វ-
 ធម៌ត្តានំ អមនសិកាក ឯកត្តានំ វេទនានំ វិជេទា
 អធិមិត្តំ ទេវតាសមាជំ ឧបសម្បទ្ធី វិហារតំ ជាសុតំ
 អាទន្ទ តស្មី សមរយ ភជាតតស្ស ហោតំ ។ តស្មា-
 ធិហរទន្ទ អត្ថធិចា វិហារថ អត្ថសារណា អនញ្ញស-
 រណា ធម្មធិចា ធម្មសារណា អនញ្ញសារណា ។

[៣៣] កថញ្ច អាទន្ទ កំត្តុ អត្ថធិចោ វិហារតំ
 អត្ថសារណា អនញ្ញសារណា ធម្មធិចោ ធម្មសារណា
 អនញ្ញសារណា ។ នីទានន្ទ កំត្តុ កាយេ កាយាទុ-
 ចស្សី វិហារតំ អាតាមី សម្បជានោ សតំមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចំត្ត
 ធម្មេសុ ធម្មាទុមស្សី វិហារតំ អាតាមី សម្បជានោ

កត្តាផលិត

[៣៤] ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំ ក្នុងសម័យណា កថាភក្កានុប្បលកាន់
 ចោតាសមាជមិនមានធម៌ក្នុង ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងធម៌ក្នុងតាំងពូជ
 ព្រោះវេទន់ទុកក្នុងវេទន់ពូជខ្លះ ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំ ក្នុងសម័យនោះ សេចក្តី
 សប្បាយដ៏ត្រីវេលា វេលាមានផលកថាភក្ក ។ ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកតាំងឱ្យយកចូរមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួន
 ជាទីពឹង កុំមានក្នុងវេទន់ទុកក្នុងឱ្យយកចូរមានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌
 ជាទីពឹង កុំមានក្នុងវេទន់ទុកក្នុងឱ្យយកចូរមានធម៌ជាទីពឹង ។

[៣៥] ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំ កុំកុំមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹង
 មិនមានក្នុងវេទន់ទុកក្នុងឱ្យយកចូរមានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មិនមាន
 ក្នុងវេទន់ទុកក្នុងឱ្យយកចូរមានធម៌ជាទីពឹង ។ ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំ កុំកុំក្នុងសាសនានេះ
 ពិចារណាយើងឱ្យកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកផ្គងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្កើនអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក
 ចេញ ។ ពិចារណាយើងឱ្យកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកផ្គងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្កើនអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក

សតិមា វិធីយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។ ឯវំ ទោ
អាទទ្ធ ភិក្ខុ អន្តរិមោ វិហារតំ អត្តសារណា អទញ្ញ
សារណា ធម្មតិមា ធម្មសារណា អទញ្ញសារណា ។

[៣៦] យេ ហំ ភេតំ អាទទ្ធ ឯតវហំ វា មមទ្ធ-
យេ^(១) វា អន្តរិមោ វិហារិស្សន្តំ អត្តសារណា អទញ្ញស-
ារណា ធម្មតិមា ធម្មសារណា អទញ្ញសារណា ។ តម-
តត្ថមេ ភេ អាទទ្ធ ភិក្ខុ ភវិស្សន្តំ យេ ភេតំ សំក្ខា-
តាមាតិ ។

[៣៧] សាវ្តិយំ ។ កតវា ។ អថទោ អាយស្មា
អាទទ្ធោ បុព្វត្ថាសមយំ ឯវាសេត្វា បត្តចំវាអាធាយ
យេន អញ្ញាតវេ ភិក្ខុទ្ធបស្សយោ ភេទុបសន្តមំ ទ-
បសន្តមំត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ ឯសីទំ ។ អថទោ
សម្ពុហុលា ភិក្ខុធិយោ យេបាយស្មា អាទទ្ធោ ភេ
ទុបសន្តមីសុ ទុបសន្តមំត្វា អាយស្មន្តំ អាទទ្ធំ អ-
តំវានេត្វា ឯតវមន្តំ ឯសីទីសុ ។ ឯតវមន្តំ ឯសីទ្ធា
ទោ តា ភិក្ខុធិយោ អាយស្មន្តំ អាទទ្ធំ ឯតវមន្តំ

១ ម ធម្មយេ វា ។

ខានស្មារតី កំចាតំបន្ថំនូវអភិជ្ឈានិនិរោធស្យក្កនិរោធមញ្ញ ។ ម្នាល
អាទទ្ធ ភិក្ខុមានទ្វាដាច់ពីនិ មានទ្វាដាច់ពីពួក មិនមានក្នុងដៃដាច់ពីពួក
មានធម៌ដាច់ពីនិ មានធម៌ដាច់ពីពួក មិនមានក្នុងដៃដាច់ពីពួក យ៉ាងនេះ
ឯនី ។

[៣៨] ម្នាលអាទទ្ធ ពួកជនឯណាមួយ មានទ្វាដាច់ពីនិ
មានទ្វាដាច់ពីពួក មិនមានក្នុងដៃដាច់ពីពួក មានធម៌ដាច់ពីនិ មានធម៌ដា-
ច់ពីពួក មិនមានក្នុងដៃដាច់ពីពួក ក្នុងកាលវេទនាឬ ឬថាក្នុងកាលជា
គំណើសអំពីគម្ភាគនៈហើយ ។ ម្នាលអាទទ្ធ ពួកភិក្ខុឯណាមួយ
មានសេចក្តីប្រាថ្នាឱ្យការសិក្សា ភិក្ខុទាំងនោះនឹងប្រាកដមានក្នុងចំណែក
ដ៏ច្រើនស្រីក្រសែនី ។

[៣៩] ក្នុងក្រុងសាវ្តិ ។ ព្រះជីមានព្រះភាគ ។ ព្រះនារេន៍
ព្រះអាទទ្ធដ៏មានកាយស្វ័យស្វន្ធិប្រដាប់បាត្រនិងចំវារក្នុងវេលាព្រឹកព្រា-
ហម ចូលទៅកាន់សំរេនភិក្ខុមួយរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយ
លើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ សំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុនិច្ឆិកាចូល
ចូលទៅរកព្រះអាទទ្ធដ៏មានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ផ្ទាយបន្តិចព្រះ
អាទទ្ធដ៏មានកាយ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បារមីភាវនានឹងព្រះអាទទ្ធដ៏មានកាយផ្ទុះចេញ

ឥត កន្ត្រ អាទន្ត សម្ពុហសា កំភូតិយោ ឥត្វសុ
 សត្វប្បដ្ឋានេសុ សុប្បត្តិដ្ឋិតចិត្តា វិហារន្តិយោ ឧឡារ
 បុព្វេនាមវ វិសេសំ សញ្ញានន្តិកំ ។ ឯវមេតំ កតិច៌យោ
 ឯវមេតំ កតិច៌យោ យោ វេ កោចំ កតិច៌យោ កំភូ
 តិ កំភូតិ វា ឥត្វសុ សត្វប្បដ្ឋានេសុ សុប្បត្តិដ្ឋិតចិត្តា
 វិហារតំ តស្សេតំ ចាជិតាន្តំ ឧឡារ បុព្វេនាមវ វិសេសំ
 សញ្ញានិស្សត្តំ ។ អថេតោ អាយស្មា អាទន្តា តា
 កំភូតិយោ ធម្មំយោ កកថាយ សន្តស្សេត្វា សមាធមេត្វា
 សមុត្តរជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសតា មញ្ញាមិ ។

[៣៥] អថេតោ អាយស្មា អាទន្តា សាវត្ថិយំ
 បំណូកាយ ចរិត្វា ចជ្ជាកតំ បំណូកាតកម្មជំគ្គត្តោ យេន
 កកថា តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា កកវន្តំ អតិវា
 ទេត្វា ឯតាមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯតាមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ
 អាយស្មា អាទន្តា កកវន្តំ ឯតាមន្តំ ឥតាហំ កន្ត្រ

បពិត្រព្រះអាទន្តដ៏បំរើ ក្នុងកំភូតិច្រើនបុគ្គលនោះ មានចំក្នុងកំភូតិ
 ក្នុងសត្វប្បដ្ឋានទាំង ៤ តែងដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសដ៏ក្រៃលែងដ៏ទៃទៀត
 ជាងគុណវិសេសទាំងដើម ។ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ យ៉ាងនេះហើយ
 ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ យ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ព្រោះថា
 កំភូតិកំភូតិណាមួយមានចំក្នុងកំភូតិទាំង ៤ ខ្លះជាគ្រឿង
 សង្ស័យរបស់កំភូតិកំភូតិនោះ កំភូតិកំភូតិនោះនឹងដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេស
 ចំក្រៃលែងដ៏ទៃទៀត ជាងគុណវិសេសទាំងដើម ។ ក៏ដូចជាដំណឹង
 ព្រះអាទន្តដ៏មានអាយុ វាធ្វើកំភូតិទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់
 យក ឲ្យកាន់យក ឲ្យរីករាយដោយធម៌កថា ហើយក្រោកបាតអាសនៈ
 ចៀសចេញទៅ ។

[៣៦] ត្រាឆានឹង ព្រះអាទន្តដ៏មានអាយុក្រាស់ទៅបំណុល
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះក្រឡប់មកពីបំណុល ក្នុងពេលទាន់ក្រោយនៃ
 កក្កហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រះដំរីមានព្រះកាត លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដំរីមានព្រះកាតហើយ អង្គុយក្នុងទីសមស្រួល ។ លុះ
 ព្រះអាទន្តដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមស្រួលហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដំ
 រីមានព្រះកាតថ្លែងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏បំរើ ក្នុងទីនេះឈរ ខ្ញុំព្រះអង្គ

[៣៩] ឯវមេតំ អាទទ្ធ ឯវមេតំ អាទទ្ធ យេ ហិ
 កោចិ អាទទ្ធ ភិក្ខុ ភិក្ខុនិ ភិ ចត្វសុ សតំប្បដ្ឋានេ-
 សុ សុប្បន្នដ្ឋិតិកោ វិហារេ ឥស្សនំ ចាជិកាដ្ឋំ ឧទ្យានំ
 បុព្វេនាមំ វិសេសំ សញ្ញាជិស្សនីតិ ។ កកមេសុ
 ចត្វសុ ។

[៤០] ឥតាទទ្ធ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្ស័-
 វិហារេ អាតាមិ សប្បដ្ឋានោ សតំហ វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឥស្ស កាយេ កាយាទុបស្ស័-
 នោ វិហារេ កាយាម្ពណោ ភិ ឧប្បន្និតិ កាយស្មី
 បរិទ្យាហោ ទេតសោ ភិ លីទន្តំ ពហំផ្លា ភិ ជិត្តំ
 វិក្កិបតិ ។ តេន អាទទ្ធ ភិក្ខុនា កំស្មីញ្ចុវេ
 បសាទនីយេ ជិម្ពត្តេ ជិត្តំ បណ៌ទហិតំ ។ ឥស្ស
 កំស្មីញ្ចុវេ បសាទនីយេ ជិម្ពត្តេ ជិត្តំ បណ៌ទហិតោ
 ចាម្ពដ្ឋំ នាយតំ បទុន៍តស្ស មីតំ នាយតំ មីតិមទស្ស

[៣៩] ម្ចាស់អាទទ្ធ យ៉ាងខ្ញុំឯង ម្ចាស់អាទទ្ធ យ៉ាងខ្ញុំឯង
 ម្ចាស់អាទទ្ធ ព្រោះថាភិក្ខុភិក្ខុនីណាមួយ មានចិត្តកាំងភ្ជាប់ក្នុង
 សតំប្បដ្ឋានតាំង ខ្ញុំជាគ្រឿងសង្ស័យរបស់ភិក្ខុភិក្ខុនីនោះ ភិក្ខុភិក្ខុនី
 នោះ នឹងមិនច្បាស់នូវគុណវិសេសដ៏ត្រៃលឿនដទៃទៀត ជាតិគុណវិសេស
 ពាទិដ៏ម ។ សតំប្បដ្ឋានតាំង ហើយដូចម្តេច ។

[៤០] ម្ចាស់អាទទ្ធ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានប្រព្រឹត្តិការណ៍
 ឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមផុតពីកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអតិផ្សាន៍និពោធស្យក្នុងលោកាចញ ។
 កាលភិក្ខុនោះមានប្រព្រឹត្តិការណ៍ឃើញនូវកាយក្នុងកាយ សេចក្តីក្តៅ
 ត្រហាយដោយកិលេស មានកាយជាអារម្មណ៍ តែងកើតឡើងក្នុង
 កាយក្តី សេចក្តីញញឹនចិត្តក្តី ចិត្តរំលងសាត់អវិជ្ជាឆ្ងល់កាន់អារម្មណ៍
 ពាទិគ្រឿង ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ ភិក្ខុនោះត្រូវកាំងចិត្តទុកក្នុងនិមិត្តដាច់ជ្រះ
 ថ្ងាណាមួយចុះ ។ កាលភិក្ខុនោះកាំងចិត្តទុកក្នុងនិមិត្តដាច់ជ្រះថ្ងាណា
 មួយបានហើយ បាទោជ្ជៈ (សេចក្តីរីករាយ) វេទនាភីតឡើង កាលភិក្ខុ
 មានបាទោជ្ជៈហើយ បីតំភីតឡើង កាលមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ

៣៨

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស បរាជ័យវិថី

កាយោ បស្សន្តតំ បស្សន្តកាយោ សុខំ វេទយតិ
 សុខំវោ ចំន្តំ សមាធិយតិ ។ សោ ឥតិ បដិសក្កក្កតិ
 យស្ស ទ្វាហំ អត្តាយ ចំន្តំ បណ៌ធម៌ សោ មេ អត្តា
 អភំធម្មន្តោ ហន្តនាធិ បដិសំហារមីតិ ។ សោ បដិ-
 សំហារតិ ទេវ ទ ច វិតត្ថេតិ ទ ច វិចារេតិ អវិ-
 តត្ថោម្ពំ អវិចារេ អដ្ឋត្ថំ សតំមា សុខមស្មីតំ បដា-
 បាតិ ។

[២១] បុទ ធម៌ អាទុទ្ធ ភិក្ខុ វេទយាស ។

ចំន្តេ ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបសរ្សំ វិហារតិ អាតមី សម្ប-
 ដារោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ បរាជ័យវិថី

កាយកំស្ងប់ ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ តែងសោយនូវសេចក្តីសុខ ចិត្ត
 របស់ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីសុខ វេទនាទាំងឡាយច្រើន ។ ភិក្ខុនោះវេទនា
 កិចារណាយើញច្បាស់ដូច្នេះថា អាក្ខរក្សាបានតាំងចិត្តដើម្បីប្រយោជន៍
 ឯណា ប្រយោជន៍របស់អាក្ខរក្សានោះ ក៏បានសម្រេចហើយ ឈ្លើយ
 ចុះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អាក្ខរក្សាប្រមូលមកនូវចំន្ត (អំពីចីវរដែលគួរជ្រើ-
 ង) ។ ភិក្ខុនោះវេទនាប្រមូលមកនូវចិត្តបានផង មិនគ្រិះរិះផង មិនពិ-
 ចារណាផង ទើបដឹងច្បាស់ថា អាក្ខរក្សាមិនមានវត្ថុ មិនមានវិចារ-
 មានស្មារតី ទំនិសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង (ហេតុណាដែល
 គោរ) ។

[២១] ម្ចាស់អាទុទ្ធ មួយទៀត ភិក្ខុមានប្រតិកិចារណា
 យើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ។ នូវធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅនិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្កើននូវអភិជ្ឈាននិរោធនស្យក្នុងលោកចេញ ។

តស្ស ធម្មេស្ស ធម្មាទុបស្សំវោ វិហារោ ធម្មាមគ្គណោ
 វា ទុច្ចរ្យ្យ្យតិ កាយស្មី បរិទ្បាយោ ចេតសោ វា លីទន្តំ
 តហំន្វា វា ចំន្តំ វិក្កំបតិ ។ តេន អាទទុ ភិក្ខុបា
 តំស្មីត្បំនេវ បសាទធិយេ ធិមិត្តេ ចំន្តំ បណ៌នហិតត្បំ ។
 តស្ស តំស្មីត្បំនេវ បសាទធិយេ ធិមិត្តេ ចំន្តំ បណ៌-
 នហិតោ ចាទុន្តំ ជាយតិ មមុនិតស្ស មីតិ ជាយតិ
 មីតិបទស្ស កាយោ បស្សម្ពតិ បស្សទ្ធកាយោ សុទំ
 វេទយតិ សុទំវោ ចំន្តំ សមាទយតិ ។ សោ ភតិ
 បដិសក្ខិត្តតិ យស្ស ទ្វាហំ អត្ថាយ ចំន្តំ បណ៌-
 នហី សោ មេ អត្ថោ អតិច្ចន្តោ ហន្តនាទិ បដិ-
 សំហារមីតិ ។ សោ បដិសំហារតិ វេវ ន ច វិ-
 ត្តក្កតិ ន ច វិចារបតិ វរិតត្តោម្ហិ វរិតាហេ កស្សត្តិ
 សតិហ សុទមស្មីតិ វជាទាតិ ។ វរិ ចោ អាទទុ
 បណ៌នាយ កាវតា ហោតិ ។

កាលភិក្ខុនោះមានប្រក្រតីគឺចារណារឿញនូវធម៌ក្នុងចម្លាក់និព្វាន
 សេចក្តីក្រិយាយដោយកិលេស មានទិដ្ឋភាពម្នាក់ វេមនីភិក្ខុឡើង
 ក្នុងកាយក្តី សេចក្តីញាតិចំក្តី ចំក្តីសាត់អណ្តែតនៅកាន់កាប់ម្នាក់
 ខាងក្រៅ ។ ម្ចាស់អាទទុ ភិក្ខុនោះត្រូវតាំងចំក្តីក្នុងនិមិត្តវិធីលក្ខណ៍
 ជាទីជ្រះថ្លាណាមួយចុះ ។ កាលបើកុំតាំងតាំងចំក្តីក្នុងនិមិត្តវិធី
 ទីជ្រះថ្លាណាមួយបានហើយ បោះចោលកិលេស កាលភិក្ខុនោះ
 បោះចោលហើយ បដិកិលេសឡើង កាលមានចំក្តីប្រកបដោយបដិ កាយ
 ក៏ស្ងប់ ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ វេមនីសោយនូវសេចក្តីសុខ ចំក្តីរបស់
 ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីសុខ វេមនីតាំងនៅឆ្ងាយ ។ ភិក្ខុនោះវេមនី
 គឺចារណារឿញច្បាស់ផ្ទះថា អាត្មាអញបានតាំងចំក្តីមើម្បីប្រយោជន៍
 ឯណា ប្រយោជន៍របស់អាត្មាអញនោះ បានសម្រេចហើយ រណ្តឹងចុះ
 ឥឡូវនេះ អាត្មាអញប្រមូលមកនូវចំក្តី ។ ភិក្ខុនោះទើបប្រមូលមកនូវ
 ចំក្តីនិង មិនត្រិះរិះផង មិនគិតចារណាផង ទើបចិនច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 មិនមានវិក្កុះ មិនមានវិចារៈ មានវិស្សាភី ធីនីសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តនៅ
 ក្នុងភានិក្ខុ (អាម្នាក់ជាទីគោចរ) ។ ម្ចាស់អាទទុ ការតាំងចំក្តីហើយ
 កាវតា យ៉ាងនេះឯង ។

[៤៤] កថាញ អាទទ្ធ អប្បណិទាយ ភាវនា
 ហោតិ ។ តហំន្ទា អាទទ្ធ កំត្យុ ចំន្ទំ អប្បណិទាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហំន្ទា ចំន្ទន្តំ បដាទាតិ អថ បច្ឆា
 បុរេ អសន្តិទ្ធំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បដាទាតិ អថ ច
 បទ កាយេ កាយាទុបស្សី វិហារមំ អាតាបិ សម្មា-
 ដារោ សតិមា សុខមស្មិតំ បដាទាតិ ។

[៤៥] តហំន្ទា អាទទ្ធ កំត្យុ ចំន្ទំ អប្បណិទាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហំន្ទា ចំន្ទន្តំ បដាទាតិ អថ បច្ឆា
 បុរេ អសន្តិទ្ធំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បដាទាតិ អថ ច
 បទ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សី វិហារមំ អាតាបិ សម្មា-
 ដារោ សតិមា សុខមស្មិតំ បដាទាតិ ។

[៤៦] ម្នាលអាទទ្ធ ចុះការមិនកាន់ចិត្តហើយភាវនា តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលអាទទ្ធ កំត្យុមិនបានកាន់ចិត្តក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ តែង
 ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាក្រក់មិនបានកាន់ចិត្តក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ មួយ
 ទៀត ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាក្រក់មិនបានរាយមាយ ផុតស្រឡះហើយ
 មិនបានកាន់ចិត្ត (ក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ) ទាំងក្រោយ ទាំងមុន មួយ
 វិញទៀត ដឹងច្បាស់ថា អាក្រក់អញពិតប្រាកដវិញឲ្យកាយក្នុងកាយ
 ជាប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំរើកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 មានសេចក្តីសុខ ។

[៤៧] ម្នាលអាទទ្ធ កំត្យុមិនបានកាន់ចិត្តក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ
 ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាក្រក់មិនបានកាន់ចិត្តក្នុងការម្នាក់ខាង
 ក្រៅ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាក្រក់មិនបានរាយមាយ ផុតស្រឡះ
 ហើយ មិនបានកាន់ចិត្ត (ក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ) ទាំងក្រោយ ទាំងមុន
 មួយទៀត តែងដឹងច្បាស់ថា អាក្រក់អញពិតប្រាកដវិញឲ្យវេទនាក្នុង
 វេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំរើកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

[៤៤] តហំដ្ឋា អាទទ្ធ កំក្ក ចំត្ថំ អប្បណិទាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហំដ្ឋា ចំត្ថំ បដាទាតិ អដ
 ចន្ទា បុរេ អសង្ខតំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតំ បដាទាតិ
 អដ ច បទ ចិត្តេ ភិក្ខុនុបស្សី វិហារមំ អាគាមី
 សម្មជាតោ សតីមា សុទ្ធមស្មីតំ បដាទាតិ ។

[៤៥] តហំដ្ឋា អាទទ្ធ កំក្ក ចំត្ថំ អប្បណិទាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហំដ្ឋា ចំត្ថំ បដាទាតិ អដ ចន្ទា
 បុរេ អសង្ខតំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតំ បដាទាតិ អដ ច
 បទ ធម្មេស្ម ធម្មានុបស្សី វិហារមំ អាគាមី សម្ម-
 ជាតោ សតីមា សុទ្ធមស្មីតំ បដាទាតិ ។

[៤៤] ម្ចាស់អាទទ្ធ ភិក្ខុមិនបានកាំងចិត្តក្នុងការម្នាក់ឯងក្រៅ
 វេលាដំនេញស្ងប់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានកាំងទុកក្នុងការម្នាក់ឯងក្រៅ
 មួយទៀត ដំនេញស្ងប់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានរាយការ រួចផុត
 ស្រឡះហើយ មិនបានកាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ឯងក្រៅ) តាំងតែត្រាយ
 តាំងមុន មួយវិញទៀត ដំនេញស្ងប់ថា អាត្មាអញគិតចារណារឿយម្ត
 ចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រព្រឹត្តិ មានព្យាយាមផុតកំដៅកំលេល ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

[៤៥] ម្ចាស់អាទទ្ធ ភិក្ខុមិនបានកាំងចិត្តក្នុងការម្នាក់ឯងក្រៅ
 វេលាដំនេញស្ងប់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានកាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ឯង
 ក្រៅ) មួយទៀត ដំនេញស្ងប់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានរាយការ រួចផុត
 ស្រឡះហើយ មិនបានកាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ឯងក្រៅ) តាំងតែត្រាយ
 តាំងមុន មួយវិញទៀត ដំនេញស្ងប់ថា អាត្មាអញជាអ្នកគិតចារណារឿយ
 ម្តងម្កែងមិនបំបាំងរាយជាប្រព្រឹត្តិ មានព្យាយាមផុតកំដៅកំលេល ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

(២២) ឯវំ ទោ អាទទុ អប្បណិទាយ ភាវនា
 យោភិ ។ ឥតិ ទោ អាទទុ ទេសិកា មយោ ចណិទាយ
 ភាវនា ទេសិកា មយោ អប្បណិទាយ ភាវនា ។ យំ
 អាទទុ សង្ខារា កាលីយំ សាវកាចំ យំទេសិកា អនុ-
 ភម្មកោធិ អនុភម្មំ ទុទានាយ កតំ វេ តំ អយា ។
 ឯតាចំ អាទទុ វុត្តម្បលាចំ ឯតាចំ សុញ្ញាតារាចំ ។
 ឈាយថាទទុ^(២) មា បមាទត្ថ មា បច្ឆា វិប្បដិសារីតា
 អហវត្ថ អយំ វេ អម្ពាតំ អនុសាសនីតំ ។ ឥទមរោច
 ភកា ។ អត្តមយោ អាយស្មា អាទន្នោ ភកាតា
 ភាសិតំ អភិន្និតំ ។

អនុបាលវង្ស បទាវ ។

១ ១. ម. ឥដ្ឋាយថាទទុ ។

(២២) ម្នាលអាទទុ ការមិនតាំងចិត្តហើយភាវនា យ៉ាងនេះ
 ឯវំ ។ ម្នាលអាទទុ ការតាំងចិត្តហើយភាវនា គេជាគតសំដែងហើយ
 ការមិនតាំងចិត្តហើយភាវនា គេជាគតកំបាំងសំដែងហើយ ដោយប្រ-
 ការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលអាទទុ កិច្ចឯណា ដែលព្រះសាស្តាជាអ្នកស្វែង
 រកនូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកអនុគ្រោះ តាមរយៈនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ឥឡូវ
 ធ្វើដល់សាវកទាំងឡាយ កិច្ចនោះ គេជាគតបាទធ្វើហើយ ដល់អ្នកទាំង-
 ឡាយ ។ ម្នាលអាទទុ កិច្ចទាំងនេះ គឺម្យ៉ាងណា កិច្ចទាំងនេះ គឺទី
 ស្ងួត ។ ម្នាលអាទទុ អ្នកទាំងឡាយចូរពិចារណា ចូរកុំប្រមាទ កុំមាន
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាលជាភិក្ខុគ្រោធរឿយ នេះជាអនុសាសន៍
 និពាស្យប្រទេសប្រយោជន៍ជាគត ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាពទ្រង់ត្រាស់នូវភាសិតនេះហើយ ។ ព្រះអាទទុដ៏មានការយូរ
 កំពេញចិត្តរីករាយចំពោះភាសិតព្រះដ៏មានព្រះភាព ។

អម្ពបាលីវង្ស

ធម្មប្បវត្តន៍

អម្ពបាលីសតោ កំក្ក
 សាលកុសលភសី ៥
 សាក្យណក្ខី មគ្គដោ សូដោ
 កិលាដោ កំក្កដី វសកោតិ ។

អម្ពបាលីវង្ស

ទូតនៃអម្ពបាលីវង្សនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលីវង្ស
 មាន ៤ លើក អំពីកំក្កដាស្មារតី ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រាហ្មណត្រាមៈឈ្មោះកោសល ក្នុងវង្ស
 កោសល ១ អំពីនិមន្តកុសលន័យកុសល ១ អំពីសត្វវង្ស
 តាបប្រឡើង ១ អំពីច្រវែងស្រវែងសត្វស្វាននិមន្តស្វរ្យទៅ
 បានដោយលំបាក ១ អំពីជនអ្នកបំប៉នទូរកត្ត ១ អំពីព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះប្រណ័យដោយទម្ងន់ ១ អំពីព្រះភាគខ្ពង់
 មានអាយុចូលទៅកាន់លំនៅភិក្ខុនិម្មយរូប ១ ។

ពាក្យផ្ដាំគ្រា

[២៧] សាវ័ត្ថិច្ឆន្ទានំ ។ អដទោ អាយស្មា សាវ័បុត្តោ
យេន កកក ធម្មបស្ព័ន្ធមិ ធម្មសាស្ត្រមិកា ភកវន្តំ អត៌-
ភនេត្វា ឯតមន្តំ ចំសីនិ ។ ឯតមន្តំ ចំសីន្តោ ទោ
អាយស្មា សាវ័បុត្តោ ភកវន្តំ ឯននេហេត មហាបុរិសោ
មហាបុរិសានិ កន្តេ វុច្ឆនំ និវត្តាវតា ឱ ទោ កន្តេ
មហាបុរិសោ ហោតីតិ ។ វិមុត្តចិត្តតា ទ្វាបំ សាវ័បុត្ត
មហាបុរិសានិ វនាមិ វិមុត្តចិត្តតា ទោ មហាបុរិ-
សានិ វនាមិ ។

[២៨] កំជញ្ច សាវ័បុត្ត វិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ នធន
សាវ័បុត្ត ភិក្ខុ កាយេ កាយាធម្មសង្ឃ វិហារនំ វាសាមិ
សម្បជានោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អតីត្តវនោម-
ធសង្ឃ ។ ធម្ម កាយេ កាយាធម្មសង្ឃនោ វិហារនោ

ពាក្យផ្ដាំគ្រា

[២៩] សាវ័ត្ថិច្ឆន្ទានំ ។ ព្រះនាងនិ ព្រះសាវ័បុត្តនំមានកាយេ
ចូលទៅកាលព្រះជីវិតព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះ
គំមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងវិសមគ្គ ។ លុះព្រះសាវ័បុត្តនំមាន
កាយេអង្គុយក្នុងវិសមគ្គហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះជីវិតព្រះភាគ
ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គជីវិតវិចារិក កាក្យនេវននិទិយាយថា មហាបុរស
មហាបុរស បពិត្រព្រះអង្គជីវិតវិចារិក ចុះបុគ្គលជាមហាបុរសដោយហេតុ
ដូចម្ដេច ។ ឬលសាវ័បុត្ត គង់គន្លោចថា មហាបុរស ព្រោះមានចិត្ត
រួចផុតស្រឡះហើយ មិនមែនហៅថា មហាបុរស ព្រោះមានចិត្តមិន
ទាន់រួចផុតស្រឡះទេ ។

[៣០] ឬលសាវ័បុត្ត និក្ខុវដលរល្មោះថាមានចិត្តរួចស្រឡះ
ពើដូចម្ដេច ។ ឬលសាវ័បុត្ត និក្ខុត្តនិសាសនានេះ ជាអ្នកនាំចរណា
ឃើញខ្លះកាយក្នុងកាយជាប្រព្រឹត្ត មានក្បាលរាងមុខកំដៅពិសេស ជា
អ្នកដំនើរខ្លះ មានស្មារតី កំចាត់បង្គំខ្ញុំអភិជ្ឈាននិទោបទស្សក្នុងរោគ
ចេញ ។ កាលនិក្ខុវនេះនាំចរណាឃើញខ្លះកាយក្នុងកាយជាប្រព្រឹត្ត

ពាក្យផ្ដេក

ចំនុំ វិជ្ជុតិ វិមុត្តិ អនុបាធាយ អាសវេហំ ។ វេទនា-
 សុ ចិន្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុមស្សី វិហារតិ អាភាបិ សម្ប-
 ជានោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈនោមនស្សំ ។
 តស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុមស្សីនោ វិហារតា ចំនុំ វិជ្ជុតិ
 វិមុត្តិ អនុបាធាយ អាសវេហំ ។ ឯវំ ចោ សាវ័ច្ចុត្ត
 វិមុត្តចិន្តោ ហោតិ ។ វិមុត្តចិត្តកា ទ្វាហំ សាវ័ច្ចុត្ត
 មហាចុរិសោតិ វិនាមិ អវិមុត្តចិត្តកា ចោ មហាចុរិសោតិ
 វិនាមិ ធិ ។

(៤៨) ឯតំ សមយំ ភគវា នាឡទ្ធាយំ វិហារតិ

ចារិកាម្ពវិទ ។ អថចោ អាយស្មា សាវ័ច្ចុត្តោ

ពាក្យផ្ដេក

ចំនុំគំប្រាសចាកគម្រេក រូចស្រឡះចាកភាសវៈតាំងឡាយ ព្រោះមិន
 ប្រកាន់មាំ ។ ជាអ្នកពិចារណាយើញទូរៈវេទនាតាំងឡាយ
 នូវចំនុំចំនុំ ទូរៈចំនុំចំនុំតាំងឡាយជាប្រតិក្ខី មានព្យាយាមដុក
 គំរើវិលលស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំឲ្យអភិជ្ឈនិវ
 គោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលគំរើចុះនោះពិចារណាយើញទូរៈចំនុំ
 ចំនុំតាំងឡាយជាប្រតិក្ខី ចំនុំគំប្រាសចាកគម្រេក រូចស្រឡះចាក
 ភាសវៈតាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ម្ចាស់សាវ័ច្ចុត្ត ភ័ក្ត្រវិសេ
 ឈ្មោះថាមានចិត្តរួចស្រឡះ យ៉ាងខ្លាំង ។ ម្ចាស់សាវ័ច្ចុត្ត គឺជាគរ
 ហៅថា មហាបុរស ព្រោះមានចិត្តរួចស្រឡះ មិនវែងហៅថា មហា-
 បុរស ព្រោះមិនមានចិត្តរួចស្រឡះទេ ។

(៤៩) សម័យមួយ ព្រះជំនាន់ព្រះភាគទ្រង់នឹងនៅក្នុងបារិ-

កម្មវិទ ជិតគ្រឿងឡើង ។ គ្រានោះឯង ព្រះសាវ័ច្ចុត្តដ៏មានអាយុ

យេន កកវា គេតុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មំត្វា កកវង្គំ អតំ-
 វាទេត្វា ឯតមង្គំ ពិសីទំ ។ ឯតមង្គំ ទំសំន្នោ ចោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ កកវង្គំ ឯតទកេច ឯវំ បសន្នាហំ
 កន្លេ កកវតិ ន ចាហុ ន ច កវិស្សតំ ន ចេតវហំ វិជ្ជតិ
 អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា កកវតា កិយ្យោ-
 កំញាតរោ យទំទំ សន្តោជយង្គំ ។ ឧច្យាវា ចោ ត្បាយំ
 សារីបុត្ត វាសកំវតា វាសំតា ឯកំសោ កហំតា
 សិរាទាទោ ននិភោ ឯវំ បសន្នាហំ កន្លេ កកវតិ ន
 ចាហុ ន ច កវិស្សតំ ន ចេតវហំ កវិស្សតំ ន ចេតវហំ
 វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា កកវតា
 កិយ្យោកំញាតរោ យទំទំ សន្តោជយង្គំ ។

ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលរាត្រីដល់ហើយ ក្លាយបង្គំព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងវិសមគ្គរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
 ការអង្គុយក្នុងវិសមគ្គរហើយ បានក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានចំក្លង់ជ្រះថ្លាចំតោះព្រះដ៏-
 មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់
 ដឹងលើសជាងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងសម្ភោជញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុង
 អតីតកាលផង មិនមានក្នុងអនាគតកាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល
 ផងឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ពាសកំវតា (វាចាដ៏អង្គរោច) នេះ ដែល
 អ្នកទានរោងហើយលើសលុបពេកណាស់ សីហនាទដែលខ្លួនកាន់
 យកក្រែងយូរចំណែក អ្នកទានបង្ខំឡើងហើយថា បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គមានចំក្លង់ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ សមណៈបុ-
 ត្រាហ្មណ៍ដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងត្រឹមត្រូវជាងព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ក្នុងសម្ភោជញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុងអតីតកាលផង មិនមានក្នុងអនាគត-
 កាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលផង ។

[៨០] កំឡុង គេ សាវ័យត្ត យេ គេ អមោស័ ឥត
 គមត្តាធំ អមោត្តោ ឧត្តាសម្ពុត្តា សព្វ គេ គតវត្តា
 ចេតសា ចេតោ ឯវត្ថុ វិនិតា ឯវិស័លា គេ គតវត្តា
 អមោស័ ឥត វា ឯវិចត្តា គេ គតវត្តា អមោស័ ឥត
 វា ឯវិចត្តា គេ គតវត្តា អមោស័ ឥត វា ឯវិហារិចោ
 គេ គតវត្តា អមោស័ ឥត វា ឯវិឌុត្តា គេ គតវត្តា
 អមោស័ ឥត វា ឯ ចោ ហេតុ កត្ត ។

[៩១] តើ បទ ទេ សាវ័ប្បុត្ត យេ ទេ កវីស្សន្ត្រំ
 អនាគតឧត្តរំ អនាគតោ សម្មាសម្ពុត្តា សម្មោ ទេ
 កតវត្ថុតោ បេតសា បេតោ បរិច្ច វិនិច្ឆ ឃីវិសីលា ទេ
 កតវត្ថុតោ កវីស្សន្ត្រំ ឥតិ វា ឃីវិច្ឆតោ ទេ កតវត្ថុតោ
 កវីស្សន្ត្រំ ឥតិ វា ឃីវិច្ឆតោ ទេ កតវត្ថុតោ កវីស្សន្ត្រំ
 ឥតិ វា ឃីវិច្ឆតោ ទេ កតវត្ថុតោ កវីស្សន្ត្រំ ឥតិ វា
 ឃីវិច្ឆតោ ទេ កតវត្ថុតោ កវីស្សន្ត្រំ ឥតិ វា ឥ ។ ទោ
 បោតំ វាត្ថេ ។

(៥០) ខ្លាសាស្ត្រ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយឯលោក ជា
ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងអតីតកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ
អ្នកបានកំណត់ដឹងម្យ៉ាងដោយចិត្តថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះ
អង្គមានសីលឆ្មារនេះទុះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះអង្គមាន
ធម៌ឆ្មារនេះទុះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះអង្គមានបញ្ញាឆ្មារ
នេះទុះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះអង្គមានធម៌ជាស្រ្តីនេះឆ្មារ
នេះទុះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះអង្គមានវិបុលឆ្មារនេះទុះ ដូច្នេះ
បានថាម្យ៉ាង ៗ បង្កើតព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរនេះកំណត់ដឹងបានទេ ។

(៥១) ប្រាសសាវ័ប្បត្ត ព្រះដ៏មានព្រះភាគតាំងឡាយឯណា ជា
ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ គួរឥរាគភកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគតាំងអស់
នោះ អ្នកកំណត់អំពីនូវចិត្តដោយចិត្តថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគតាំងឡាយ
នោះ ព្រះអង្គមានសិលយ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគតាំងឡាយនោះ
ព្រះអង្គមានធម៌យ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគតាំងឡាយនោះ ព្រះ
អង្គមានបញ្ញាយ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគតាំងឡាយនោះ ព្រះ
អង្គមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគតាំងឡាយនោះ
ព្រះអង្គមានវិប្បត្តិយ៉ាងនេះទូរ ដូច្នេះបានដៃឬ ។ បដិគ្រិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ដំណើរនូវកំណត់មិនបានទេ ។

[៥២] ក៏ បទ ត្រាហំ សារីបុត្ត ឯតាហិ អារាហំ

សម្មាសម្ពុទ្ធោ ទេវសា ទេវោ បរិទ្ធ វិទិតោ ឯវិសីលោ

ភគវំ ឥតំ វំ ឯវិជញ្ញោ ភគវំ ឥតំ វំ ឯវិមន្តោ

ភគវំ ឥតំ វំ ឯវិហារី ភគវំ ឥតំ វំ ឯវិមុត្តោ

ភគវំ ឥតំ វំ ឯវិ ។ បោ ហេតុំ ភព្ពេ ។

[៥៣] ឯតុ ច តេ សារីបុត្ត អតីតាបាតតវ្យាទ្ធ-

ប្បន្នេសុ អារាទ្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធនេសុ ទេវតាបរិយា-

យញ្ញាលំ នត្ថំ ។ អដ្ឋ តំក្សារាហិ ត្រាហំ សារីបុត្ត

ទឡាវា អាសភិវាតា ភាសិតា ឯតុសោ កហិតោ

សីលាបាតា ននិតោ ឯវំ បសុត្ថាហំ ភព្ពេ ភគវរិ

[៥៤] ម្ចាស់សារីបុត្ត ចុះតាមគតជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុង

បច្ចុប្បន្នកាលនេះ អ្នកគំណត់ជំនួញចិត្តដោយចិត្តថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ព្រះអង្គមានសីលយ៉ាងនេះទ្វះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានធម៌យ៉ាង

នេះទ្វះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានបញ្ញាយ៉ាងនេះទ្វះ ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ ព្រះអង្គមានធម៌ជាត្រឡប់ទៅយ៉ាងនេះទ្វះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ព្រះអង្គមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះទ្វះ ដូច្នេះបានដោយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ដំណើរនូវគំណត់មិនបានទេ ។

[៥៥] ម្ចាស់សារីបុត្ត ការគំណត់ជំនួញចិត្តរបស់អ្នក មិនមាន

ក្នុងព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធចាំទ្រឡើយ ក្នុងកាលជាអភិគ អនាគត បច្ចុ-

ប្បន្ននូវឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ចុះហេតុម្ចាចម្ដេចគឺកាលវេទនា

អាសភិវាតាសីលុប អ្នកបានពោលហើយ សីលានាវវេលានូវ

កាលនេះដោយចិត្តណាមួយ អ្នកបានបន្តិចឡើងហើយថា បពិត្រព្រះអង្គ

ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្ដីជ្រះថ្លាដ៏ពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ

ពាក្យបញ្ជី

ន ចាហុ ន ប កវិស្សតិ ន ចេតោ វិជ្ជតិ អត្តោ
 សមណោ វា ត្រាហ្មណោ វា កតវិត្តា កិយ្យោកិញ្ញ-
 តោ យធិធំ សាម្ពាធិយន្តិ ។ ន ទោ មេ តំ កន្ត
 អតីតាបាគតប្បប្បន្នេសុ អហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធេ-
 សុ ចេតាបរិយាយញ្ញាណំ អត្ថំ អបិ ន ធម្មទ្វយោ
 វិធិតោ ។

[៨៤] សេយ្យជាមិ កន្ត អញ្ញា ចប្បន្តិមំ ឧករិ
 ធម្មត្វាលំ^(១) ធម្មតាភារតោណំ ឯតទ្វារំ តត្រិស្ស
 ធារាវិតោ បណ្ឌិតោ ឡត្តោ មេតាវិ អញ្ញាតាធំ ចិត្ត-
 វេតា ញាតាធំ បរិសេតា ។ សោ តស្ស ឧករស្ស ស-
 មញ្ញា អនុបរិយាយបដំ អនុត្តមមាតោ ន បស្សយ្យ
 ចាភារសន្ធិ វា ចាភារវិវំ វា បន្តមសោ វិជ្ជាវចិស្សញ្ញា-
 ធមត្ថិចិ ។ តស្ស ឯវមស្ស យេ ទោ កេចិ ធិត្តាវិតា
 ចាណា ឥតំ ឧករំ បរិសន្ធិ វា ចិត្តមន្តិ វា សាទ្ធ តេ

១. ២. ឡត្តាវិ ។

ពាក្យបញ្ជី

សមណៈឬត្រាហ្មណ៍ដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងក្រៃលែងលើសជាង
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពាធិញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុងអភិកកាលផង
 មិនមានក្នុងអនាគតកាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលផង ។ បត់ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពិតមែនតែការកំណត់ដឹងខ្លះចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ចំពោះ
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធចំពឹងឡាយ ក្នុងអភិកកាល អនាគតកាល បច្ចុ-
 ប្បន្នកាលនោះ មិនមានឡើយ ប៉ុន្តែការស្នើតាមព្រះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹង
 ច្បាស់ហើយ ។

[៨៥] បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដូចនគរបស់គ្រូរាជា នៅទីបំផុត
 ដែន មានដើមកំពែងដ៏មាំ មានកំពែងខ័ណ្ឌសមរៀនដ៏មាំ មានទ្វារ
 តែមួយ នាយទ្វាររបស់គ្រូរាជានោះដោយល្អិត ឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញ
 នៅប្រចាំត្រង់ទ្វារនោះ ចាំហាមឃាត់ជនទាំងឡាយដែលមិនស្គាល់
 បើកទ្វារតែពួកជនដែលស្គាល់ចូលទៅបាន ។ នាយទ្វារនោះដើរត្រួត-
 ត្រាជូរតាមជួរកំពែងដោយផ្តុំវិញនគរនោះ ក៏មិនឃើញខ្វះខាតកំពែងឬ
 ប្តូរទៅទៀតនៃកំពែង ដោយហេតុទៅសូម្បីតែសត្វគ្នាក៏សស្គលចូលកុំ
 បាន ។ នាយទ្វារនោះមានសេចក្តីត្រង់យោងនេះថា ពួកសត្វទាំងឡាយនោះ
 មួយ រមែងចូលទៅកាន់នគរនេះ ឬចេញមកវិញ ពួកសត្វទាំងអស់នោះ

ឥមំនា វ ទ្វាបដ បរិសន្តិ ក វិជ្ជយុត្តន្ត កតិ ។ ឯវមេ
 ទោ មេ កន្តេ ចន្ទ្រយោ វិជិតោ យេមំ តេ កន្តេ អ-
 ហោសុំ អតីតមន្ទានំ អហោត្ថោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សទ្ធេ តេ
 កកវត្ថោ បព្វ ជីវណោ បហាយ ចេតសោ ឧបត្តិលេ-
 សេ បញ្ញាយ ធុត្វលីតវណោ ចតុសុ សតំប្បដ្ឋានេសុ
 សុប្បតំដ្ឋិតមិត្តា សន្ត ពោជ្ឈន្តំ យេតាក្ខតំ ភាវនា
 អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជី អតំសម្មុជ្ឈិស្ម ។ យេមំ តេ
 កន្តេ កវិស្សន្តិ អតាតតមន្ទានំ អហោត្ថោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 សទ្ធេ តេ កកវត្ថោ បព្វ ជីវណោ បហាយ ចេតសោ
 ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ធុត្វលីតវណោ ចតុសុ ស-
 តំប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតំដ្ឋិតមិត្តា សន្ត ពោជ្ឈន្តំ យេតាក្ខតំ
 ភាវនា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជី អតំសម្មុជ្ឈិស្សន្តិ ។ ក-
 កវមំ កន្តេ ឯតវរោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា បព្វ ជីវណោ
 បហាយ ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ធុត្វ-
 លីតវណោ ចតុសុ សតំប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតំដ្ឋិតមិត្តោ

វេមិច្ឆលុវេទា បូចញ្ញភាវនាវរំដេនិ យវិនិកាមិញ ។ បពិត្រព្រះ
 អន្តជីចំរោ ភាវស្មន្តិភាមធមិ ឱព្រះអន្តបានជីវហើយ បពិត្រព្រះអន្ត
 ជីចំរោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយឯណាជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 មានក្នុងអភិកកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ ទ្រង់លះបង់
 នូវនិវរណៈទាំង៥ ដែលជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឱ្យមាន
 កំឡុងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដកល់ភ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ទ្រង់
 ចំរើននូវពោជ្ឈន្តទាំង៧ ត្រាស់ដឹងចំពោះនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោជនមិកាម
 សភាវៈពិត ។ បពិត្រព្រះអន្តជីចំរោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយ
 ឯណាជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានក្នុងអភិកកាល ព្រះដ៏មានព្រះ-
 ភាគទាំងអស់នោះ ទ្រង់លះបង់នូវនិវរណៈទាំង៥ ដែលជាឧបក្កិលេស
 នៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឱ្យមានកំឡុងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដកល់
 ភ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ទ្រង់ចំរើននូវពោជ្ឈន្តទាំង៧ ត្រាស់ដឹងនូវ
 អនុត្តរសម្មាសម្ពោជនមិកាមសភាវៈពិត ។ បពិត្រព្រះអន្តជីចំរោ ព្រះដ៏-
 មានព្រះភាគជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ននេះ ក៏ទ្រង់
 លះបង់នូវនិវរណៈទាំង៥ ដែលជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឱ្យ
 មានកំឡុងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដកល់ភ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤

សត្វ ចោរ ជួរ ផ្គុំ យថាភូតំ កាវេន្ទ្រ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោ-
ជំ អភិសម្មុទ្ទោតំ ។

[៥៥] សាធុ សាធុ សាវ័យុត្ត តស្មាតំហ ភ្នំ
សាវ័យុត្ត ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អភិក្ខុណំ កាសយ្យសិ
កិក្ខុនំ កិក្ខុនំ ឧបាសកានំ ឧបាសកានំ ។
យេសម្យំ ហំ សាវ័យុត្ត មោឃបុរិសានំ ភវិស្សតិ តថា-
តតេ កត្តា វា វិមតិ វា តេសម្យំមំ ធម្មបរិយាយំ
សុត្វា យា តថាតតេ កត្តា វា វិមតិ វា សា បហំ
យិស្សតីតិ ។

[៥៦] ឯតំ សមយំ កកក សាវ័យុត្តំ វិហារតំ
ជេតវនំ អនាថមិណ្ឌុកស្ស អាគមេ ។ តេន ចោ
បន សមយេន អាយស្មា សាវ័យុត្តោ មគាទសុ វិ-
ហារតំ ចាធូត្តត្ថាមិត្ត អាតាជិតោ ធុត្ថនោ កា-
ធូត្តិលាថោ ។ ធុត្តោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ
សាវ័យុត្តស្ស ឧបដ្ឋានោ ហោតំ ។ អថេចា អាយស្មា
សាវ័យុត្តោ តេជេវ អាតាធន បរិនិព្វាយិ ។

[៥៧] ច្រើនបំរើទូរពោជ្ឈន្តំ តំ ព្រាសំ ធិន្ទូរ អនុត្តរ សម្មាសម្ពោជំ ភម
សភាវិតំ យំ វិសាខំ ។

[៥៨] ម្ចាស់សាវ័យុត្ត ក្រែលកាស្យំ ហើយ ម្ចាស់សាវ័យុត្ត ព្រោះ
ហេតុនោះ អ្នកច្បើនពោលទូរពោលយាយនេះ ដល់ពួកកិក្ខុ កិក្ខុ
ឧបាសកនិង ឧបាសក ឲ្យរឿយៗ ចុះ ។ ម្ចាស់សាវ័យុត្ត ព្រោះថា
សេចក្តីឡើងចូល ឬសេចក្តីសន្សំយក្នុងព្រះតថាគត មិនមានដល់មោឃ-
បុរិសណា មោឃបុរិសនោះ បានស្តាប់ទូរពោលយាយនេះហើយ
មុខជាមិនលះបង់ទូរសេចក្តីឡើងចូល ឬសេចក្តីសន្សំយក្នុងព្រះតថាគត
ចេញបាន ។

[៥៩] សម័យមួយ ព្រះម៉ែមានព្រះភាគច្រើននៅក្នុងវត្តជេត-
វនបេសកនាថមិណ្ឌុកសេដ្ឋី ទៀបត្រីសាវត្ថិ ។ សម័យនោះឯង
ព្រះសាវ័យុត្តដ៏មានអាយុ មានអាតាធម មានសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺធ្ងន់ នៅ
ក្នុងស្រែកតាវ្យុក ក្នុងវិថីមគគ្គៈ ។ មានសាមណេរណ្ណៈច្រើន
បង្ហាញរបស់ព្រះសាវ័យុត្តដ៏មានអាយុ ។ ព្រះនាងឯង ព្រះសាវ័យុត្ត
ក៏បរិនិព្វានដោយគាតានោះ ។

[៩៧] ធម៌ទោ ធុត្ថោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ
 សាវ័បុត្តស្ស បត្តចិរមាឆាយ យេន សាវត្ថីជេតវនំ អ-
 ចាជចិណ្ឌិកស្ស អារាមោ យេនាយស្មា អាចន្ទោ តេ-
 ទុបសង្កម៌្មំ ទុបសង្កម៌្មត្វា អាយស្មន្តំ អាចន្តំ អត់-
 វានេត្វា ឯតមន្តំ ឯសីនំ ។ ឯតមន្តំ ឯសីវិញ្ញា ទោ
 ធុត្ថោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មន្តំ អាចន្តំ ឯតមន្តំ
 អាយស្មា កន្លេ សាវ័បុត្តោ បរិច្ចត្ថោ ឥន្ទមស្ស បត្ត-
 ចិរន្តំ ។ អត្ថំ ទោ ឥន្ទំ អារុសោ ទុន្ទ តាថាថាភតំ
 ភកវន្តំ ធស្សនាយ អាយាមារុសោ ទុន្ទ យេន ភកវ-
 តេទុបសង្កម៌្មិស្សាម ទុបសង្កម៌្មត្វា ភកវតោ ឯតមន្តំ
 អារាចេស្សាមាតិ ។ ឯវំ កន្លេតិ ទោ ធុត្ថោ សម-
 ណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ អាចន្ទស្ស បច្ឆស្សាសិ ។

[៩៧] សំដាប់នោះឯង ពុទ្ធសាមណេរក៏កាន់យកបាត្រមីនិច្ចៈ
 របស់ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ ហើយចូលទៅក្រោមដំបូលដ៏មានអាយុ
 ឯវត្តជេតវនរបស់អនាថប័ណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏ត្រូវសាវត្ថី លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះកាន់ដំបូលអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងវិជ័យមគ្គ ។
 លុះពុទ្ធសាមណេរអង្គុយក្នុងវិជ័យមគ្គហើយ បានកោលខឹងព្រះកាន់
 ដំបូលអាយុដូច្នេះថា បត់ត្រព្រះកាន់ដំបូលអាយុ ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ
 បរិច្ចត្ថនេះហើយ ទេវបាត្រចម្រើនរបស់លោក ។ ម្ចាស់រាវុសាពុទ្ធ នេះ
 ជាដំណឹងដែលអ្នកនាំមកដល់ពូជ ម្ចាស់រាវុសាពុទ្ធ មក យើងនឹងនាំ
 គ្នាចូលទៅក្រោមដំបូលព្រះភោគ ដើម្បីសាបព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ខឹងគ្រាបបង្គំខ្លួនសេចក្តីខ្ពុះ ចំពោះព្រះដំបូលព្រះភោគ ។ ពុទ្ធ-
 សាមណេរក៏ចូលពាក្យព្រះកាន់ដំបូលអាយុថា កុណាលោកម្ចាស់ ។

[៩៥] អត់ទេ អាយស្មា ៨ អាទន្ទោ ចុន្ទោ ៨ ស-
មណុទ្ទេសោ យេន កតកំ តេធិបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្វា
កតវន្តំ អតីតនេត្វា ឯសំវិសុ ។ ឯសំវិសុ
នំសំវិសុ ទោ អាយស្មា អាទន្ទោ កតវន្តំ ឯសំវិសុ
អយំ កន្តេ តុន្ទា សមណុទ្ទេសោ ឯសំវិសុ អាយស្មា
កន្តេ សាវិបុត្តោ បរិនិព្វានោ ឥន្ទ្រស្ស ចត្តវិវន្តំ ។ អបិ
ច មេ កន្តេ មនុស្សគាតោ វិយ កាលោ និសាមិ មេ ៨
បក្សាយន្តិ ធម្មាមិ មំ ធម្មជីកន្តិ អាយស្មា សាវិបុត្តោ
បរិនិព្វានោ សុត្វា ។

[៩៦] កី នុ ទោ អាទន្ទ សាវិបុត្តោ សីលក្ខន្ធិ ក
អាធាយ បរិនិព្វានោ សមាធិក្ខន្ធិ ក អាធាយ បរិនិព្វ-
នោ ចញ្ញាខន្ធិ ក អាធាយ បរិនិព្វានោ វិមុត្តិក្ខន្ធិ ក
អាធាយ បរិនិព្វានោ វិមុត្តិញ្ញាណធស្សនក្ខន្ធិ ក អា-
ធាយ បរិនិព្វានោ ។ ៨ ទោ មេ កន្តេ អាយស្មា
សាវិបុត្តោ សីលក្ខន្ធិ ក អាធាយ បរិនិព្វានោ ។ មេ ។
វិមុត្តិញ្ញាណធស្សនក្ខន្ធិ ក អាធាយ បរិនិព្វានោ ។

[៩៧] ព្រាហ្មណ៍ ព្រះអាទន្ទដ៏មានកាយុនិងចុន្ទសាមណេ
កិច្ចលទៅតាមព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមរម្យ ។ លុះព្រះអាទន្ទដ៏មាន
កាយុអង្គុយក្នុងទីសមរម្យហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុន្ទសាមណេនេះ បាននិយាយយ៉ាង
នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះសាវិបុត្តដ៏មានកាយុបរិនិព្វានហើយ
នេះបាតិចពីរបេសលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត កាយ
របស់ខ្ញុំព្រះអង្គហាក់ដូចជាត្រឡប់ស្លាប់ ព័ន្ធទិសព័ន្ធទ្រាយក៏មិនប្រាកដ
ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព័ន្ធមិព័ន្ធទ្រាយក៏មិនគឺច្បាស់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដែរ ព្រោះ
បានឮថា ព្រះសាវិបុត្តដ៏មានកាយុបរិនិព្វានទៅហើយ ។

[៩៨] ម្ចាស់កាន់ខ្នុរ សាវិបុត្តនាំយកសីលក្ខន្ធិ បរិនិព្វានទៅហើយ
ឬ នាំយកសមាធិក្ខន្ធិ បរិនិព្វានទៅហើយឬ នាំយកចញ្ញាខន្ធិ បរិនិព្វាន
ទៅហើយឬ នាំយកវិមុត្តិក្ខន្ធិ បរិនិព្វានទៅហើយឬ នាំយកវិមុត្តិញ្ញាណ-
ធស្សនក្ខន្ធិ បរិនិព្វានទៅហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
សាវិបុត្តដ៏មានកាយុរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ នាំយកសីលក្ខន្ធិ បរិនិព្វានទៅ
តំទេ ។ មេ ។ នាំយកវិមុត្តិញ្ញាណធស្សនក្ខន្ធិ បរិនិព្វានទៅតំទេ ។

អថ ច មេ កន្ត អាយស្មា សាវ័យុត្តា ឱវាទោ
 អយោសំ^(១) វិញ្ញាបនោ សទ្ធស្សនោ សមាធម៌នោ
 សមុត្តន្តនោ សឃ្យាប័សនោ អភិលាសុ ធម្មនេស.
 ឆាយ អនុត្តាហនោ សព្វហ្មចារីធំ តំ មយំ អាយ-
 ស្មតោ សាវ័យុត្តស្ស ធម្មោដិ ធម្មកោតំ ធម្មានុត្តហំ
 អនុស្សរមាតិ ។

[៦០] ធនុ តំ អាទន្ធ មយា ចដកេត្វ អត្តាតំ
 សព្វេហំ វិយេហំ មចាមេហំ ចាតាការោ វិបាការោ
 អត្តាតាការោ តំ កុកេត្វ អាទន្ធ លត្តា ។ យន្តំ ជានំ
 ក្នុង សង្ខតំ បលោកធម្មំ តំ វត បល្លង្គីតំ នេតំ ហឯ
 វិន្ទតំ ។

១. ឧ. ពិស្តោ ។

បតិក្រិត្រះអន្តរិច្ចំវេន ចុំវិន្ទត្រះសាវ័យុត្តនំឆាន កាយុបេសំវុំត្រះអន្ត លោក
 ជាអ្នកប្រដៅ ជាអ្នកធន្យវា ជាអ្នកបំភ្លឺ ជាអ្នកបច្ច័យ ជាអ្នកឱ្យ
 គោរព ជាអ្នកឱ្យរីករាយ ជាអ្នកបំប៉នច្រើន ជាអ្នកអនុវត្ត
 ដល់ភូតសព្វហ្មចារ្យដោយធម៌ទេសនា យើងខ្ញុំតាំងឡើយតែងពួកគាត់
 ឡើយឬទេជាស ធម្មសម្បត្តិ ធម្មានុវត្តន៍ បេសំត្រះសាវ័យុត្តនំឆាន
 កាយុនោះ ។

[៦១] មាលកានន្ធ ដំណើរនោះ គឺជាគតបាទប្រាប់មុនហើយថា
 ការផ្សេងគ្នា ការព្រាងប្រាសាទ ការប្រព្រឹត្តិទៅទៀតគ្នា ពាក្យសក្ខ
 និងសង្ខារតាំងក្នុង ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត មាលកានន្ធ អ្នក
 ធម្មបទដំណើរនោះអំពីទីឯណាដូច្នេះ មិនមែនឬ ។ បេសំឯណា
 ដែលកើតហើយ បំរើទៅហើយ បង្ខំយកកំរិតហើយ បេសំទៅឯង
 តែងមានសចក្ខីវិនាសទៅជាធម្មតា បុគ្គលនឹងសង្ឃឹមថា សូមឱ្យបេសំ
 នោះកុំបរិវាសឡើយ ហេតុនេះមិនដែលមានឡើយ ។

(៦០) សេយ្យជាមី អាទទ្ធ មហាតា កុត្តស្ស
 ភិដ្ឋតោ សាវតោ យោ មហន្តតោ ទាត្ថា សោ ប-
 ល្បន្នយ្យ ។ ឯវេរោ អាទទ្ធ មហាតា កុត្តស្ស
 ភិដ្ឋតោ សាវតោ សាវិបុត្តោ បរិជ្ជតោ តំ ត្បេត្ត
 អាទទ្ធ លត្តា ។ យន្តំ ជាតំ ភូតំ សន្នតំ បលោកាទន្តំ
 តំ វត ហ មល្មដ្ឋិតំ ធនំ ហំ វិជ្ជតំ ។ តស្មា-
 តិហ អាទទ្ធ អត្ថជំថា វិហាវេ អត្ថសរណា អនត្តា-
 សរណា ធម្មជំថា ធម្មសរណា អនត្តាសរណា ។

(៦២) កាដក្កាទទ្ធ កុត្ត អត្ថជំថា វិហាវេ អត្ថ-
 សរណា អនត្តាសរណា ធម្មជំថា ធម្មសរណា អ-
 នត្តាសរណា ។ ឥធាទទ្ធ កុត្ត កាយេ កាយាទុ-
 បស្សី វិហាវេ អាតាមិ សម្បជានោ សតំមា វិនយ្យ

(៦១) ម្ចាស់អាទទ្ធ ជូច្នោះមិច្ឆាធម៌ក្រៃលែងជាងឈឺធំ ដែល
 មានខ្លឹម កំពុងតាំងនៅ ស្រាប់តែរលំទៅ យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 កាលបើកុត្តស្សជាច្រើន ច្រកចោយសារធម៌ កំពុងរំលោភនៅ ស្រាប់
 តែសាវបុគ្គលនិព្វានទៅ ក៏យ៉ាងនោះឯង ម្ចាស់អាទទ្ធ ដំណើរនោះ
 អ្នកស្បៀងដំណឹងណា ។ របស់ឯណាដែលរក្សាហើយ ចំរើនហើយ
 ចម្លងកាត់តែងហើយ តែងមានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា បុគ្គលនឹង
 សន្សំមថា សូមឲ្យរបស់នោះកុំវិនាសទៅឡើយ ហេតុនេះមិនដែលមាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកតាំង
 ព្យាយាមមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹង កុំបីមាន/ក្នុងខែជាទីពឹង
 ឡើយ ចូរមានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង កុំបីមាន/ក្នុងខែជាទី
 ពឹងឡើយ ។

(៦២) ម្ចាស់អាទទ្ធ កុត្តដែលមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទី
 ពឹង មិនមាន/ក្នុងខែជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង
 មិនមាន/ក្នុងខែជាទីពឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ កុត្តក្នុងសា-
 សនានេះ តែងពិចារណាយើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រិក្រតី មាន
 ព្យាយាមផុតកំរើតកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់

លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ចក្ខេសុ
 ធម្មាធម្មស្សំ វិហរតិ អាតាមី សម្មជាបោ សតំហ
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វិវា ទោ អាទន្ទ
 ភិក្ខុ អត្ថធិបា វិហរតិ អត្ថសរណា អនញ្ញសរណា
 ធម្មធិបោ ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ។

[៦៣] យេ ហំ កោចិ អាទន្ទ ឯនរហំ វា មចន្ទ-

យេ វា អត្ថធិបា វិហរិស្សន្តំ អត្ថសរណា អនញ្ញសរណា
 ធម្មធិបា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ។ តមតត្ថមេកេ
 អាទន្ទ ភិក្ខុ វិស្សន្តំ យេ កោចិ សិក្ខាតាហតិ ។

នូវអភិជ្ឈានិនិទោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នកដាច់ការយំញ្ញនូវ
 វេទនាក្នុងវេទនាចាំទ្វាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវចម្លើយនៃចម្លើយចាំទ្វាយជា
 ប្រព្រឹត្តិ មានព្យាយាមដុតកំរៅកំរលស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំបាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិនិទោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ភិក្ខុ
 មានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពេញ មិនមានក្នុងវិទជាទីពេញ មានធម៌ជា
 ទីពឹង មានធម៌ជាទីពេញ មិនមានក្នុងវិទជាទីពេញ យ៉ាងនេះឯង ។

[៦៤] ម្ចាស់អាទន្ទ ពួកភិក្ខុឯណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី

ក្នុងកាលអំណើរអំពីភក្តី ដឹងមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជា
 ទីពេញ ក៏មិនមានក្នុងវិទជាទីពេញ មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពេញ
 ក៏មិនមានក្នុងវិទជាទីពេញចុះ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ពួកភិក្ខុឯណាមួយជា
 អ្នកប្រាជ្ញការសិក្សា ភិក្ខុចាំនិទោមនឹងប្រាកដមានក្នុងចំណែកដ៏ប្រសើរ
 ក្រៃលែង ។

[៦៤] ឯកំ សមយំ ភគវំ វដ្តិសុ វិហរតិ ឧត្តា-
 រណោយំ កង្កាយំ ននិយា ភីរេ បហាតា កិក្ខុសង្ឃន
 សន្និ អនិច្ចតេសុ សាវ័យុត្តោត្តល្លាទេសុ ។ តេន
 ទោ បន សមយេន ភគវំ កិក្ខុសង្ឃបរិវាតា អដ្ឋា-
 កាសេ ធិសំប្រា ហោតិ ។ អថទោ ភគវំ តុណ្ហិក្ខតំ
 កិក្ខុសង្ឃំ អនុវេណេកក្ខា កិក្ខុ អាមន្តេសំ អបិ ទោ
 ឡាយំ កិក្ខុវេ បរិសា សុញ្ញា វិយ ទាយតិ អបិ
 ធិត្ថេសុ សាវ័យុត្តោត្តល្លាទេសុ ។ អសុញ្ញា មេ សា^(១)
 កិក្ខុវេ ធិសា ហោតិ អនយេត្តា តស្សំ ធិសាយំ
 ហោតិ យស្សំ ធិសាយំ សាវ័យុត្តោត្តល្លាទា វិហរន្តំ ។

១. ទ. ឃ. សានិ ធីទំ ១ ហោតិ ។

[៦៥] កាលវេលាព្រះសាវ័យុត្តន៍និព្វានោ^(១) បរិនិព្វាន
 ទៅហើយមិនឃើញប៉ុន្មាន សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ
 ទៀបរន្ទាស្ត្រីនគរ ដឹកក្រុងក្នុងរាជ ទៅដល់ថ្ងៃ ជាមួយនឹងភក្តុសង្ឃ
 ប្រើទ្រូប ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគមានភក្តុសង្ឃចាមរោម
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីពឹង ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ក្រឡេកមើលទៅ
 ភក្តុសង្ឃនៅស្ងៀមហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងភក្តុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
 ភក្តុទាំងឡាយ កាលវេលាសាវ័យុត្តន៍និព្វានោមិនទាន់បរិនិព្វានទៅ
 ហើយ ក៏បរិសុទ្ធនេះឯង ប្រាកដហាក់ដូចជាសូន្យដល់តថាគរ ។ ម្ចាស់
 ភក្តុទាំងឡាយ (រឿ) សាវ័យុត្តន៍និព្វានោនៅក្នុងទីសង្ខារ ទំសោនា
 មិនសូន្យដល់តថាគរទេ ទាំងសេចក្តីមិនព្រួយបារម្ភ (របស់តថាគរ)
 ក៏មានក្នុងទំសោនា ។

១ ព្រះលោកៈតាំងពីអង្គនោះ បរិនិព្វានក្នុងទីពឹងក្នុងមួយថ្ងៃ ផ្សេងពីនេះមុននឹងព្រឹក ព្រះ
 សាវ័យុត្តន៍បរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើតវេស្ស័ក ព្រះបរិវារៈមាត្រាសាវ័យុត្តន៍បរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើតវេស្ស័ក
 (អដ្ឋសា) ។

[៦៥] យេមំ តេ កំត្វាវេ អហោសំ អតីតមន្ទានំ
 អហោត្ថោ សម្មាសម្ពុត្តា តេសម្បំ ភក្កវត្ថានំ វុត្ថប-
 រមំយេវ សាវកេយ្យតំ អហោសំ សេយ្យជាមំ មយ្ហំ
 សាវីបុត្តមោត្តល្លាថា ។ យេមំ តេ កំត្វាវេ ភវិស្សន្តំ
 អនាគតមន្ទានំ អហោត្ថោ សម្មាសម្ពុត្តា តេសម្បំ ភក-
 វត្ថានំ វុត្ថបរមំយេវ សាវកេយ្យតំ ភវិស្សតំ សេយ្យជាមំ
 មយ្ហំ សាវីបុត្តមោត្តល្លាថា ។

[៦៦] អច្ឆរិយំ កំត្វាវេ សាវកានំ អន្តតំ កំត្វាវេ
 សាវកានំ សត្តំ ច ធាម សាសនេកាវេ ភវិស្សន្តំ ឱក-
 ធម្មជីកាវេ ច ទេត្ថេត្ថំ បរិសានំ បំយោ ភវិស្សន្តំ
 មនាថា កុណ្ឌាលោ ច ។ អច្ឆរិយំ កំត្វាវេ គថាគ-
 តស្ស អន្តតំ កំត្វាវេ គថាគតស្ស វរុក្ខបេរិ ធាម សាវ-
 កានំ យុតេ បរិទិត្តេ ធម៌ គថាគតស្ស សោតោ វា
 បរិទេវេ វា តំ កុតេត្ថំ កំត្វាវេ លុត្តា ។ យន្តំ ដាតំ

[៦៥. ឆ. គ្យ ច ។

[៦៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយ
 ឯណា ជាអហោត្ថសម្មាសម្ពុត្ត ដែលមានហើយក្នុងអតីតកាលក្តី សារក
 ទាំងអស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ក៏មានប្រមាណម៉្លោះ ដូច
 ជាសាវីបុត្តទាំងនោះមោត្តល្លាទៅរបស់គេថាគតវេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយឯណា ជាអហោត្ថសម្មាសម្ពុត្ត ទាំងមានក្នុង
 អនាគតកាលក្តី សារកទាំងអស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ក៏មាន
 ប្រមាណម៉្លោះ ដូចជាសាវីបុត្តទាំងនោះមោត្តល្លាទៅរបស់គេថាគតវេ ។

[៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ទេ) ជាហេតុអស្ចារ្យរបស់ពួក
 សាវក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ទេ) ជាហេតុចម្លែករបស់ពួកសាវក
 ព្រោះពួកសាវកជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ទ័ងធ្វើតាមទេវទេវរបស់
 គេជាគតជាត្រហើយ ទ័ងបានជាទីស្រឡាញ់ផង ជាទីឆាប់ចិត្តផង ជា
 ទីគោរពផង ជាទីសរសើរផង ខែត្ថកបរិសទ្យទាំង៤ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ (ទេ) ជាហេតុអស្ចារ្យរបស់គេថាគត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 (ទេ) ជាហេតុចម្លែករបស់គេថាគត ព្រោះថាកាលបើសាវកទាំងអស់មាន
 សភាពដូច្នេះ បរិទិត្តទៅហើយ សេចក្តីសោកក្តី សេចក្តីទុក្ខទុក្ខក្តី
 មិនមានផលគេថាគតឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គល
 គប្បីបានទូរហេតុនោះអំពីទីណា ។ ធម្មជាតិឯណាដែលគេហើយ

(៦៨) កក្កុវេ កិក្ខុ អត្ថនីទោ វិហារិនំ

អត្ថសរណោ អនត្តាសរណោ ធម្មនីទោ ធម្មសរណោ

អនត្តាសរណោ ។ ឥធម កិក្កុវេ កិក្ខុ កាយ កាយា-

នុបស្សំ វិហារិនំ អាតមី សម្បជានោ សគំមា វិនិយ្យ

លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ

ធម្មានុបស្សំ វិហារិនំ អាតមី សម្បជានោ សគំមា

វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឯវំ ទោ កក្កុវេ

កិក្ខុ អត្ថនីទោ វិហារិនំ អត្ថសរណោ អនត្តាសរណោ

ធម្មនីទោ ធម្មសរណោ អនត្តាសរណោ ។

(៦៨) ម្នាលភិក្ខុចំណង់ឡាយ ចុះភិក្ខុយកខ្លួនជាទីតាំង យកខ្លួនជា

ទីរោក មិនយកក្បែរដៃជាទីតាំងទីរោក យកធម៌ជាទីតាំង យកធម៌ជាទី

រោក មិនយកក្បែរដៃជាទីតាំងទីរោក កើតចម្លង ។ ម្នាលភិក្ខុចំណង់ឡាយ

ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គំហរណាយឃ្លាញខ្លាញ់កាយ មានក្បាយម

ជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លាញ់កាយ មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់

បដិវត្តអភិជ្ឈានីនៃខាងស្បែកក្នុងលោកចេញ ។ គំហរណាយឃ្លាញ

វេទនាក្នុងវេទនាចំណង់ឡាយ ខ្លាញ់ក្នុងចិត្ត ខ្លាញ់ក្នុងធម៌ចំណង់ឡាយ មាន

ក្បាយមជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លាញ់កាយ មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី

កំចាត់បដិវត្តអភិជ្ឈានីនៃខាងស្បែកក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុចំណង់

ឡាយ ភិក្ខុយកខ្លួនជាទីតាំង យកខ្លួនជាទីរោក មិនយកក្បែរដៃជាទីតាំង

ទីរោក យកធម៌ជាទីតាំង យកធម៌ជាទីរោក មិនយកក្បែរដៃជាទីតាំងទី

រោក យ៉ាងនេះឯង ។

(២៧) យេ ហ៍ កេច កំត្វាវ ឯតាហ៍ ក ឧច្ចយេ
 ក អត្ថធិបា វិហាវស្សន្តំ អត្ថសារណា អនុញ្ញាសារណា
 ឧច្ចធិបា ឧច្ចសារណា អនុញ្ញាសារណា ។ តមត(ត្ថ)មេ(ត)^(១)
 កំត្វាវ កំត្វា ឯវស្សន្តំ យេ កេច កំត្វា តាហាតំ ។

[៧១] ភាវៈនឹងតាំង ។ អរេតោ ភាយស្មា តាហ៍យោ
យេន កកវា តេនុបស្ក័ត្តិមិ ឧបស្ក័ត្តិមិត្វា កកវ័ន្តំ អតិក-
នេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីនិ ។ ឯកមន្តំ ឯសីនោ ទោ
ភាយស្មា តាហ៍យោ កកវ័ន្តំ ឯកនរោច សាទុ មេ ភិទ្កេ
កកវា សុត្តិវន្តន ធម្មំ នេសេតុ យេហំ កកវិតោ ធម្មំ
សុត្វា ឯកោ វ្រុបកន្តោ អប្បមន្តោ អតាចី បរិវត្តោ
វិហរេយ្យន្តំ ។ កស្មាតិហ ត្វំ តាហ៍យ អាទិមេវ វិសា-
នេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ តោ នាទិ កុសលាទិ
ធម្មាទិ ។ សីលេត្វា សុវ័ស្កន្តំ ធម្មំ ច ឧទុតា ។

៤ ១. ឈមតម្លៃ ភ័ក្ត្រវេ ។ ២. កម្រិតតម្លៃឧបត្ថម្ភ ភ័ក្ត្រវេ ។

(៦៩) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ វេទនិក ពួកភិក្ខុឯណាខ្ញុំមួយ ក្នុង
កាលវេទនាភិក្ខុ ក្នុងកាលជាអំណើរអំពីតថាគររាជភិក្ខុ ខ្ញុំនិយកខ្លួនជាចំ
រើន យកខ្លួនជាចំរុក មិនយកវត្ថុដទៃជាចំរើនចំរុក យកធម៌ជាចំរើន
យកធម៌ជាចំរុក មិនយកវត្ថុដទៃជាចំរើនចំរុក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
ពួកភិក្ខុឯណាខ្ញុំមួយ ជាសិក្ខាគាម (អ្នកប្រាជ្ញខ្ញុំការសិក្សា) ភិក្ខុចាំនិទ្ធ
នឹងមានសេចក្តីចម្រើនផលកាលជាចម្រើន ។

(៧០) សារក្ដីទី៣ ៖ ត្រាោះ ព្រះភាពហ័យៈដ៏មានកាយ
 ទូលរៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលរៅដល់ហើយ ក៏ត្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ៗ លុះព្រះភាពហ័យៈ
 ដ៏មានកាយអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ត្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
 សំរើផលដោយសេន្ទីបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះថាខ្ញុំព្រះអង្គបើបានស្ដាប់
 ធម៌របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ
 មិនបានប្រមាទ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅខ្ញុំគំរលស មានចិត្ត
 បញ្ជូនទៅកាន់ព្រះវិហារ ៗ ម្ចាស់ភាហ័យៈ គង់សាសនានេះ អ្នកចូរ
 ដើរទៅដើរនៃកុសលធម៌សិន ៗ ចុះអ្វីជាដើមនៃកុសលធម៌ ៗ គឺសីល
 ស្អាតល្អ ១ ចំនួន១ ៗ

(៧១) យតោ ចោ^(១) តេ ពាហិយ សីលេ កុស្តិក្ខិ
 កុស្តិក្ខិ ធិន្ទ្រ ច ឧដ្ឋកា តតោ ភ្នំ ពាហិយ សីលេ
 ធិន្ទ្រាយ សីលេ ធិន្ទ្រាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋាន
 កាវេយ្យសិ ។ កកមេ ចត្តារោ ។ វេទ ភ្នំ ពាហិយ
 កាយេ កាយាធុបស្សី វិហារហំ អាតមី សម្មជាតោ
 សតិមា វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមធស្សី ។ វេទ
 តាសុ ចំន្ទេ ធម្មេសុ ធម្មាធុបស្សី វិហារហំ អាតមី
 សម្មជាតោ សតិមា វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 ធស្សី ។ យតោ ចោ ភ្នំ ពាហិយ សីលេ ធិន្ទ្រាយ
 សីលេ ធិន្ទ្រាយ វេទ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋាន វិវា កា-
 វេយ្យសិ តតោ កុស្តិក្ខិ ពាហិយ យា វត្ថុ វា ធិន្ទ្រាយ វា
 អាតមីស្សតិ វិជ្ជិយេវ ចាដ្ឋក្ខន្ធា កុសលេសុ ធម្មេសុ
 តោ ចរិយាធិន្ទ្រ ។

១. ឧ. ម. យក ០ ៣ ។

(៧១) ម្ចាស់ពាហិយៈ កាលណាបើអ្នកនឹងមានបីលក្ខណៈ
 មានខ្លះត្រូវល្អហើយ ម្ចាស់ពាហិយៈ លំដាប់អំពីនោះទៅ អ្នកឬ
 អស្រ័យសីល ដកលំនៅក្នុងសីល ហើយចំរើនខ្លួនសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចុះ ។
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ ឃើញច្បាស់ ។ ម្ចាស់ពាហិយៈ ក្នុងសាសនានេះ អ្នក
 ចូរពិចារណាឱ្យឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដោះត្រឡប់មក
 ដៅខ្លួនវិលវិល មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្កើនអភិជ្ឈា
 នឹងចោលស្មក្នុងលោក ។ ចូរពិចារណាឱ្យឃើញខ្លួនវេទក្នុងវេទ
 ព័ន្ធច្បាយ ខ្លួនចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លួនអវិជ្ជាធម៌ព័ន្ធច្បាយ មានព្យាយាមដោះ
 ត្រឡប់មកដៅខ្លួនវិលវិល មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្កើន
 ខ្លួនអភិជ្ឈានឹងចោលស្មក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ពាហិយៈ កាលណាបើអ្នក
 នឹងអស្រ័យសីល ដកលំនៅក្នុងសីល ចំរើនខ្លួនសតិប្បដ្ឋានព័ន្ធច័ន្ទ
 យ៉ាងនោះឯង ម្ចាស់ពាហិយៈ លំដាប់អំពីនោះទៅ យប់ក្តី ថ្ងៃក្តី នឹង
 បកដល់អ្នក សេចក្តីចំរើននឹងប្រាកដក្នុងកុសលធម៌ព័ន្ធច្បាយ មិនបាន
 សាបសូន្យឡើយ ។

ព្យាគំណា

(៧២) អថោ អាយស្មា កាហិយោ កកវតោ
 កាសិកំ អកិច្ចត្វា អនុមោធិត្វា ឧត្តាយសបា កកវត្ថុ
 អតិវាទត្វា បទត្ថុលំ តត្វា បញ្ញាមិ ។ អថោ
 អាយស្មា កាហិយោ ឯកោ វុចនត្ថោ អប្បមត្តោ
 អាគាមិ បហិទត្តោ វិហរត្តោ ឧ ចិស្សេវ យស្សត្វាយ
 តុល្យត្វា សង្ការេ អតាស្មា អនករិយំ បទ្ធទត្ថំ
 តទទុត្ថំ ព្រហ្មទរិយំវិយោសាធំ ធម្មេ ធម្មេ សយំ
 អកំញា សត្ថតត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសំ ចិលា ជាតំ
 វុសិតំ ព្រហ្មទរិយំ កតំ កាណិយំ នាមំ វត្ថុត្វាយាតិ
 អន្តញ្ញាសិ ។ អញ្ញុកោ ច បទាយស្មា កាហិយោ
 អរហតំ អបោកសីតំ ។

ព្យាគំណា

(៧២) ត្រាតោ ព្រះកាយិយៈដ៏មានកាយុត្រៃអរិកាយ ចំពោះ
 កាសិករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហិយ ក៏ព្រះភាគភាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រែក្សណ្ឌច្បាច់ញាតិ ។ ត្រាតោ ព្រះ
 កាយិយៈដ៏មានកាយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ព្រៀសចេញចាកពួក មិនបាន
 ប្រមាទ មានព្យាបាមជាគ្រឿងផុតកំដៅឲ្យកំលេស មានចិត្តបញ្ចុះទៅ
 កាន់ព្រះទីតាន កុលបុគ្គលាំងឡាយចេញចាកផ្ទះទួលទៅកាន់ផ្ទះសោយ
 ច្រវែក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ឲ្យលោកុត្តរធម៌ដ៏ប្រសើរនោះ ដែលជាទិដ្ឋផុតនៃព្រហ្ម-
 ទរិយៈ ដោយក្រប្បដ៏ទុក្ខមាដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏បានដឹងច្បាស់
 ថា ជាដ៏អស់ហើយ មន្តព្រហ្មទរិយៈភាគអញ្ញុកោនៅច្បាច់ហើយ លោ-
 ឡសក្ខីក៏អញ្ញុកោនៅស្រេចហើយ មន្តកាតាត្ថុដ៏វិចិត្រត្រឡប់
 ដើម្បីលោឡសក្ខីចុះទៅក៏មិនមានរឿយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំង
 ខ្យាយ ព្រះកាយិយៈដ៏មានកាយ ក៏ជាព្រះអរហន្តទុក្ខវិវេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

[៧៣] ភាវត្ថិនិទានំ ។ អថទោ អាយស្មា ទុត្តិយោ យេន ភកកំ តេនុបសន្តិមំ ។ បេ ។ ឯតទន្តំ ធិសិទ្ធតោ ហោ អាយស្មា ទុត្តិយោ ភកកន្តំ ឯតទភោច សាធុ បេ ភន្ត ភកកំ សន្តិក្កេន ធម្មំ នោសេតុ យមហំ ភកកតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វុបកេដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតតោ វិហារយ្យន្តំ ។ តស្មានំហ ភំ ទុត្តិយ អាទិមេវ វិសាខេហំ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចាធិ កុសលានំ ធម្មានំ ។ សីលក្ខ បុរិសុន្តំ ធិដ្ឋំ ច ទុដ្ឋតា ។

[៧៤] យតោ ទោ តេ ទុត្តិយ សីលក្ខ បុរិសុន្តំ កវិស្សតិ ធិដ្ឋំ ច ទុដ្ឋតា តតោ ភំ ទុត្តិយ សីលំ ធិស្សយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កា វយ្យសិ ។ តតេវ ចត្តារោ ។ ឥធម ភំ ទុត្តិយ

[៧៣] ភាវត្ថិនិទានំ ។ ត្រាតារ ព្រះទុត្តិយៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅកាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រះទុត្តិយៈដ៏មានអាយុ អភ័យភូមិសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន 'សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់សំដែងធម៌ ដោយសន្តិបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះថាខ្ញុំព្រះអង្គកាលបើបានស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ច្រើនចេញចាកពួក មិនបានប្រមាទ មានព្យាបាទដ៏ត្រឡប់ត្រង់ដល់កិលេស មានចំណុច ស្តុកនៅក្នុងព្រះទីពឹង ។ ម្ចាស់ទុត្តិយៈ បើដូច្នោះ ភូមិសាសនានេះ អ្នកចូរជម្រះទូរដើម្បីនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយសិន ។ ចុះអ្វីជាដើមនៃ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ធិសីលស្តានល្អ ១ ធិដ្ឋត្រីតិ ១ ។

[៧៤] ម្ចាស់ទុត្តិយៈ កាលបើអ្នកនឹងមានសីលស្តានល្អ មាន ធិដ្ឋត្រីតិហើយ ម្ចាស់ទុត្តិយៈ លំដាប់ដំណើរនោះទៅ អ្នកត្រូវការ ស្រីយសីល ដ៏គល់ទៅភូមិសីល ហើយចំណែកនៃសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចុះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ទុត្តិយៈ ភូមិសាសនានេះ អ្នក

តប្បដ្ឋាន

តាយ តាយាទុបស្សី វិហារហិ អាតាមី សម្មជាតោ
 សត្តមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈោតោមទស្សំ ។ វេទតាសុ
 តិក្ខេ ទទ្ទេសុ ទត្ថាទុបស្សី វិហារហិ អាតាមី សម្ម-
 ជាតោ សត្តមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈោតោមទស្សំ ។
 យតោ ទោ ភ្នំ ឧត្តយេ សីលំ និស្សយេ សីលេ
 មត្តជ្ជាយ វមេ ទត្តារោ សត្តប្បដ្ឋានេ ឯវំ កាវេយ្យាសិ
 តតោ ភ្នំ ឧត្តយេ កមិស្សសំ មទ្ធកេយ្យស្ស ចារុត្តិ ។

(៧៩) អថទោ អាយស្មា ឧត្តយោ កកវតោ កាសិកំ
 អភិទន្ធិត្វា អទុហោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា កកវត្ថំ អភិក-
 រេត្វា មទត្ថុណំ តត្វា មញ្ញាមំ ។ អថទោ អាយស្មា
 ឧត្តយោ ឯតោ វុឝតោដ្ឋា អប្បមត្តោ អាតាមី មហំ

តប្បដ្ឋាន

ចូរតំចារណាឱ្យឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 ខ្លួនកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្លួនកំដៅដុត
 រោមទស្សក្នុងលោក ។ ចូរតំចារណាឱ្យឃើញខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនាទាំង
 ព្រួយ ខ្លួនចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លួនធម៌ក្នុងធម៌ទាំងព្រួយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅខ្លួនកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្លួន
 អភិជ្ឈានីវរោមទស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភ្នំយះ កាលណាបើអ្នក
 កស្រីយន្តសីល ដឹងលំនៅក្នុងសីល ចំរើនខ្លួនសត្វប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ
 ហើយនេះហើយ លំដាប់អភិការោហ អ្នកនឹងបានដល់ខ្លួនត្រឹមវិវាដ្ឋៈ
 ដែលជាលំនៅនៃមន្ត ។

(៨០) ត្រាតោះ ព្រះភ្នំយះដ៏មានកាយត្រឹមអរិកាយ ចំរើន
 កាសិករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏ត្រាចាកអាសនៈ ក្លាយ
 បង្ខំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណ្ឌបទេញាទៅ ។ លំដាប់នោះ
 ព្រះភ្នំយះដ៏មានកាយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញចាកពួក មិន
 បានប្រហារ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួនកិលេស មានចិត្តស្ងួត

តត្ថា វិហារន្តោ ន ចិរស្សវ យស្សន្ទាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អតាស្នា អនកាវយំ មត្វជន្តំ តនទុត្តំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាធំ ធិន្ទវ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា
 សង្ខតត្ថា ឧបសម្មជ្ជ វិហាសំ វិលាហ ជាតិ វុសតំ
 ព្រហ្មចរិយំ កាតំ កាវាយំ ចាចំ ឥន្ទន្តាយាតិ
 អន្តញ្ញាសិ ។ អញ្ញតោ ន បនាយស្នា ឧន្ទិយោ អវ-
 ហតំ អហោសីតំ ។

[៧៦] ហវត្ថីចំនាធំ ។ ចន្ទានមេ កំភូរេ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ភាវិតា តហុលីតោ អវយា ធិយ្យចំនា
 ធិយ្យន្តំ ឥន្ទវស្ស សម្ពាទុក្ខកុយាយ ។ កាតប
 ចន្ទាភេ ។ ឥន កំភូរេ កិក្ខុ កាយេ កាយាទុ-
 បស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតំមា វិធម្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចំត្តេ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតំមា

នៅក្រែងនោះ កុលបុត្តទាំងឡាយចេញទៅក្នុងចូលកាន់ផ្ទះសោយ
 ប្រពៃ ធ្វើឱ្យប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
 ធ្វើឱ្យដាក់ប្រកួតប្រជែងគ្នាធម៌ប្រសើរនោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្ម-
 ចរិយៈ ដោយព្រាហ្មជីវិតមួយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈកត្តាអញ្ញបានទៅចេញ រលាច្យស-
 ក៏ចូលកត្តាអញ្ញបានធ្វើចេញ មគ្គការនាគត្ថដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរលា-
 ច្យសកិច្ចនោះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះ
 ទេវត្ថៈដ៏មានអាយុជាព្រះអរហន្ត ១ អន្តវេរ ។

[៧៦] ហវត្ថីចំនាធំ ។ មាសក្នុងទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឱ្យឡើយ ។ ហើយ ជាគុណជាតិប្រសើរ
 ជាទីស្រឡាញ់ ថែវប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ
 ដល់អ្នកធ្វើនោះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ក៏ដូចអ្នក ។ មាសក្នុងទាំងឡាយ
 ក៏ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញខ្លាចកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
 ជាន់ឆ្លៀតផុតកំដៅខ្លាចកែលស មានសច្ចៈដ៏ដ៏ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង់ខ្លួនអភិជ្ឈានីន៍ទោមទស្សក្នុងលោក ។ តែនិពិចារណាឃើញខ្លាចវេទនា
 ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្លាចក្នុងចិត្ត ខ្លាចចិត្តចង់ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាន់ឆ្លៀតផុតកំដៅខ្លាចកែលស មានសច្ចៈដ៏ដ៏ខ្លួន មានស្មារតី

ព្រះបាទ

វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឥមេ ទោ
ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ការីតា ធម្មលីកតា
អរិយា ធិយ្យនំតា ធិយ្យន្តំ ឥត្តារស្ស សម្មាទុក្ខត្វ-
យាយាតំ ។

[៧៧] ឯកំ សមយំ កកក ឡាវលាយំ វិហារតិ
នដ្ឋា ឆេត្តាវយ តិវេ អជីហលនំគ្រោនេ បមហាភិ-
សម្មន្តោ ។ អជីហេ កកកតោ រហេតតស្ស បដិសន្ធិ-
នស្ស ឯវំ ធម្មសោ បរិវត្តោ ទុននាតំ ឯកាយព្វា-
យំ(២) ចត្តារោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោតាបរិនិវាតំ
សមតិក្កាយ ទុក្ខនោមនស្សនំ អនុត្តមាយ ប្រា-
យស្ស អនិច្ចាយ ធិត្វានស្ស សន្ធិតិវិយាយ យនំនំ
ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កកកេ ចត្តារោ ។ កាយេ
ក ភិក្ខុ កាយាទុបស្សំ វិហារយ្យ អាតាបិ សម្ម-
ជានោ សតិវា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
នស្សំ ។ វេននាសុ ក ភិក្ខុ ។ ចំត្តេ ក ភិក្ខុ ។
ធម្មសុ ក ភិក្ខុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារយ្យ អាតាបិ

១ ឯកាយសោ អយន្តិ ។

កំចាតំបនំវិហារតិវិទេយ្យនិវាសនំ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
សតិប្បដ្ឋានតំ ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឱ្យរឿយៗ
ហើយ ជាគុណជាតិប្រសើរ ជាវិសោធន៍ស្រី វេននិប្រតិក្ករោ
ដើម្បីរស់នៅទុក្ខដោយប្រៃស ដល់អក្ខរិយោ ។

[៧៨] សម្មយម្ម ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់ដឹងជាដម្បង
ទ្រង់នាំត្រាមដើមអជីហលនំគ្រោនេ ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេត្យោ ក្នុងទុក្ខ-
វេលាប្រទេស ។ គ្រាតោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគនឹងក្នុងទិស្វាតំ សម្ម-
នោតែមួយព្រះអង្គឯង ទ្រង់មានព្រះបាទុជ័យត្រិះរិះកើតឡើងយ៉ាងនេះ
ថា ថ្វីវេនជាមួយ ប្រតិក្ករោដើម្បីសេចក្តីស្អាតនៃសត្វចាំនិទ្យាយ
ដើម្បីកម្មនិវត្តនៃសេចក្តីសោកនិវេសន៍ក្នុងក្បាល ដើម្បីរស់នៅទុក្ខ
និវេតនោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធម៌ដែលបុគ្គលតប្បដឹង គឺអរិយមគ្គ
ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤
តើដូចម្តេច ។ គឺកិច្ចតំបាលារឃីញ្ញនូវកាយក្នុងកាយក្តី មានព្យាយាម
ជាត្រៀមដុតកំដៅនូវកាយស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាតំ
បនំវិហារតិវិទេយ្យនិវាសនំ ។ ភិក្ខុ (តំបាលារឃីញ្ញនូវ
វេទនា) ក្នុងវេទនាចាំនិទ្យាយក្តី ។ ភិក្ខុ (តំបាលារឃីញ្ញនូវចិត្ត) ក្នុង
ចិត្តក្តី ។ ភិក្ខុតំបាលារឃីញ្ញនូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំនិទ្យាយក្តី មានព្យាយាម

សម្មាសម្ពុទ្ធោ សត្តមា វិនិច្ឆ័យ លោកេ អភិជ្ឈនោ-
 មនស្សំ ។ ឯកាយត្វាយំ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា-
 សោកាបរិណេនំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខោនាមនស្សានំ
 អនុត្តមាយ ញាយស្ស អនិច្ចមាយ និព្វានស្ស សង្ខ-
 កំវិយាយ យនិទំ ចត្តារោ សតិធម្មដ្ឋានតិ ។

(៧៨) អថោ ព្រហ្ម សហម្បតិ កករោ ចេតសា
 ចេតោមរិកក្កមញ្ញាយ សេយ្យជាមំ ធាម តលក មុរិ-
 សោ សង្ខត្វតំ វា តាហំ ចសារយ្យ ឧសារតំ វា តាហំ
 សង្ខត្វេយ្យ ឯរោ ោ ព្រហ្មលោកេ អន្តរាហិតោ កក-
 រោ មុរោ ចាតុហោសំ ។ អថោ ព្រហ្ម សហម្បតិ
 ឯកំសប្បត្តកសង្ខំ តត្ថោ យេន កករោ តេនញ្ចលិឡ-
 លោមេត្តា កករង្គំ ឯតនេវេន

ជាត្រៀងពុកកំដៅទូរគិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
 ទូរកំដៅទូរគិលេស ។ ដូចនេះជាដូច្នេះតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីស្តាប់នៃសត្វចាំឲ្យយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្តីសោកនិទ
 សេចក្តីឡើង ដើម្បីលេចនូវទុក្ខនិវាទនៃសត្វ ដើម្បីក្រាស់ជំងឺនូវ
 ធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីដឹង គឺអរិយមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវព្រះចិត្តាន
 ឯសតិធម្មដ្ឋាន ។

(៧៨) ត្រាតោ ព្រហ្មឈានសហម្បតិ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី
 ត្រូវក្នុងព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចិត្ត (នៃខ្លួន) ហើយ
 ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះព្រះភាគនៃព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ (រហ័ស) ដូចបុរសមានកំឡុងលាឡក្តីដែលបត់ ឬបត់ឡើងដែល
 លាហើយ យ៉ាងនោះឯង ។ ទើបព្រហ្មឈានសហម្បតិ ដល់ចប់សំគត់
 បង់កន្លែងស្នាម ប្រណម្យអញ្ជូលចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្រប
 បង្ខំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា

ព្យាបាល

(៧៧) ឯវមេតិ កកវា ឯវមេតិ សុភត ឯវាយោឆា

យំ កន្ល មន្តា សត្តានំ វិសុទ្ធិយា លោកេយវិទេវនំ

សមតិញ្ញមាយ ធុត្តនោមនស្សនំ អត្ថន្តមាយ ញា

យស្ស អធិកមាយ ជំព្វនស្ស សច្ចិកវិយាយ យុធំនំ

ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ តាយេ វ

កន្ល ភំត្ថុ តាយាទុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបំ សម្មា

ជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈនោមនស្សំ ។

វេទនាសុ វា កន្ល ភំត្ថុ ។ ចិត្តេ វា កន្ល ភំត្ថុ ។

ទន្មេសុ វា កន្ល ភំត្ថុ ទន្មាទុបស្សី វិហរេយ្យ អា

ព្យាបាល

(៧៨) បតិក្រព្រះជំពាមព្រះភាគ ព្រះពុទ្ធដ៏ការនេះ យ៉ាង

នេះឯង បតិក្រព្រះសុគត ព្រះពុទ្ធដ៏ការនេះ យ៉ាងនេះឯង បតិក្រ

ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ផ្លូវនេះជាផ្លូវតែមួយ ច្រើតក្តៅដើម្បីសេចក្តីស្អាតនៃសត្វ

តាំងឡាយ ដើម្បីកន្លបង្កើនសេចក្តីលោកនឹងសេចក្តីរីករាលដាល ដើម្បី

លែងខ្វះខាតនឹងចោមស្ស ដើម្បីគ្រាសដ៏ធំនូវបរិវេណបុគ្គលតប្បវិធី

គឺអាយុមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺសតិប្បដ្ឋាន ។

សតិប្បដ្ឋាន ២ តើដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កំពុងត្រូវបាន

ណាឲ្យឃើញនូវកាយក្នុងកាយក្តី មានព្យាយាមជាត្រៀមដុតកំដៅនូវ

ភិលេស មានសេចក្តីដ៏ធំនូវ មានស្មារតី កំចាត់បង្កើនអភិជ្ឈននឹងចោម

នស្សក្នុងលោក ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កំពុងត្រូវបានណាឲ្យឃើញនូវ

វេទនា ក្នុងវេទនាតាំងឡាយក្តី ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កំពុងត្រូវបាន

ណាឲ្យឃើញនូវចិត្ត ក្នុងចិត្តក្តី ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កំពុងត្រូវបាន

ណាឲ្យឃើញនូវទម្រង់នៃទម្រង់តាំងឡាយក្តី មានព្យាយាមជាត្រៀមដុតកំដៅ

កាបី សឡដាវោ សតិមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈា-
 រោមនស្សំ ។ ឯកាយត្វាយំ កន្តេ មត្តោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយា លោកេហវិនោមំ សមតំក្កមាយ ទុក្ខោ-
 មនស្សានំ អត្តផ្គុំមាយ ញាយស្ស អនិកមាយ ចំព្វា-
 នស្ស សង្ខតិកិយាយ យទំទំ ចត្តារោ សតិច្ចដ្ឋានាតិ ។

(៨០) ឥន្ទេវោច ត្រឡា សហម្មតំ ឥនំ វត្ថា

ត្រឡា សហម្មតំ អនាហំ ឯតទេវោច

ឯកាយនំ ជាតិទយន្តនស្សំ

មត្តំ បដាចាតំ ហំនាទុកាម្មំ

ឯតេន មត្តេន ភីសុ បុព្វ

ភវិស្សន្តំ យេ ច ឃដ្ឋំ ទិយន្តំ ។

នូវគាលស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិច្ច
 រោមនស្សក្នុងលោក ។ បតិព្រតិព្រះអង្គដ៏ចំរើន ផ្លូវនេះជាផ្លូវតែមួយ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្តារនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្ខំនូវសេចក្តី
 សោភន៍នៃសេចក្តីឡើងវិញ ដើម្បីវិលត្រឡប់ក្នុងនិរោមនស្ស ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីដឹង គឺអរិយមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់លាក់
 នូវព្រះនិព្វាន គឺសតិប្បដ្ឋាន ២ ។

(៨១) ត្រឡាឈ្មោះសហម្មតិ បានកាលនូវពាក្យនេះ លុះ
 ត្រឡាឈ្មោះសហម្មតិបានកាលនូវពាក្យនេះហើយ គឺកាលនូវគាថា
 នេះក៏ទៅទៀតថា

អ្នកមានប្រាជ្ញា ឃើញនូវព្រះនិព្វានជាវិបស្សនាភិកិយាអស់
 ទៅនៃជាតិ មានសេចក្តីអនុព្រាងដោយប្រយោជន៍ វេទន៍
 ដឹងច្បាស់នូវផ្លូវតែមួយ តំបូកកាសសតិប្បដ្ឋាន ជនទាំងឡាយ
 ឯណាបានឆ្លងហើយក្នុងកាលមុនក្តី ឆ្លងក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី
 នឹងឆ្លងក្នុងទ្វារមុនក្តី នូវអន្តរ (មានកាមជាដើម) កាមផ្លូវ
 នេះឯង ។

តាមផ្លូវថ្នាំ

[៨០] ឯកំ សមយំ កកក សុម្ពុសុ វិហារតំ

សេនតំ ធាម សុម្ពាធំ ឱកមោ ។ តត្រិ ទោ កកក

កំត្ថុ អាមន្តេសិ ក្ខតមុជំ កំត្ថុវ ចណ្ហាលវសំ ទោ

ចណ្ហាលវសំ ឧស្សរេត្វា មេនតាជាលំតំ អន្តេសិ

អាមន្តេសិ ឯហំ ភំ សឌ្ឍ មេនតាជាលំតំ ចណ្ហ-

លវសំ អភិវហិត្វា មម ឧបវិត្តេន្ទ មជ្ឈាហិតំ ។

ឯវំ អាចវិយាតំ ទោ កំត្ថុវ មេនតាជាលំតំ

អន្តេសិ ចណ្ហាលវសំតាស្ស មជ្ឈស្សត្វា ចណ្ហាលវ-

សំ អភិវហិត្វា អាចវិយាស្ស ចេវិត្តេន្ទ មជ្ឈាសំ ។

តាមផ្លូវថ្នាំ

[៨១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេនត-

និគម លេសពួកបុគ្គល ក្នុងសុម្ពុជនបរ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងកំត្ថុចង់ខ្សោយថា ម្ចាស់កំត្ថុវាទីខ្សោយ រឿង

ធ្លាប់មានមកហើយថា មានបុរសជាតិក្នុងវិស្សនិកវិ^១ ចណ្ហាល លើក

ឡើងឲ្យកំរើចណ្ហាល ហើយយោគ្វាសស្សៈឈ្មោះមេនតាជាលំតាថា នៃ

មេនតាជាលំតាសំខ្សោញ្ច អ្នកចូរមកឡើងកាន់កំរើចណ្ហាល ហើយ

ឈរនៅលើករបស់យើងចុះ ។ ម្ចាស់កំត្ថុវាទីខ្សោយ ឯក្នុងសិស្សឈ្មោះ

មេនតាជាលំតា ទទួលស្តាប់ពាក្យបុរសជាតិក្នុងវិស្សនិកវិចណ្ហាលថា អើ

លោកអាចារ្យ ហើយក៏ឡើងកាន់កំរើចណ្ហាល ឈរលើកអាចារ្យ ។

១ វិស្សនិកនេះ សំដៅយកកំរើចឈរឲ្យស្ងៀម ដើម្បីនាំបញ្ចូរ ហើយឲ្យទុកស្ងៀមល ប៉ុន្តែស្រាប់តែឡើងទៅឈរកំរើចឲ្យស្ងៀមនោះ មិនឲ្យធ្លាក់បាន កំរើចហើយដល់មហានិគមចុះទៅវិញ កំពុងយកក្បាលទាញត្រឡប់ ដើរឡើងលើ ជិតៗដល់ទាញដំណើរ មិនឲ្យខានឆ្ងល់ការបាន ។ (វិស្សនិកនេះជាទំនៀមរបស់គ្នាស្រីពន្ធុកនោះ) ។

អថ ទោ កំត្វាវេ ចណ្ហាលវសំគោ មេនកជាលំកំ
 អន្តោភសី ឯតនភេទ ភំ សឌ្ឍ មេនកជាលំកំ
 មមំ រក្ខ អហំ ភំ រក្ខស្សមំ ឯវំ មយំ អត្ថា-
 មត្តាគុត្តា អត្ថាមត្តាភក្ខំតា សិប្បាចំ ថេវ នស្ស័ស្សម
 លាភញ លាភម សោត្ថំបា ច ចណ្ហាលវសា ឱ-
 ភេហិស្សនាតិ ។

[៨២] ឯវំ វុត្ត កំត្វាវេ មេនកជាលំកំ អន្តោភសី
 ចណ្ហាលវសំកំ ឯតនភេទ ច ទោ បទេតំ អាចរិយ
 ឯវំ រក្ខស្សតិ ភំ អាចរិយ អត្ថាចំ រក្ខ អហំ អត្ថាចំ
 រក្ខស្សមំ ឯវំ មយំ អត្ថគុត្តា អត្ថាភក្ខំតា សិប្បា-
 ចំ ថេវ នស្ស័ស្សម លាភញ លាភម សោត្ថំបា
 ច ចណ្ហាលវសា ឱភេហិស្សនាតិ ។ សោ ភក្ខ
 ញាយោតិ ។ ភក្ខវា ឯតនភេទ យថា មេនកជាលំ-
 កំ អន្តោភសី អាចរិយំ អភេទ ។ អត្ថាចំ កំត្វាវេ
 រក្ខស្សមំ ភំ សតិញ្ញដ្ឋានំ សេវិកត្ថំ ឯវំ រក្ខស្សមំ ភំ

ម្ចាស់កំត្វាវេ ទាយ គ្រានោះ បុរសជាធំក្នុងវិស្សនិកវចណ្ឌាល គោល
 ទៅនឹងកូនសិស្សឈ្មោះមេនកជាលំកំដូច្នេះថា នែមេនកជាលំកំ
 សំឡាញ់ អ្នកច្នៃក្បាលើង យើងនឹងរក្សអ្នក កាលបើយើងចាំពីរទាក់
 គ្រប់គ្រងគ្នានឹងគ្នា រក្សគ្នានឹងគ្នាយ៉ាងនេះហើយ នឹងសំដែងសិល្បជន
 នឹងបានខ្លួនលាភផង នឹងបានចុះអំពីកវចណ្ឌាលដោយស្ម័គ្រផង ។

[៨២] ម្ចាស់កំត្វាវេ គោលបើបុរសជាធំក្នុងវិស្សនិកវ
 ចណ្ឌាលគោលយ៉ាងនេះហើយ ឯកូនសិស្សឈ្មោះមេនកជាលំកំ
 ក៏គោលតបទៅនឹងបុរសជាធំក្នុងវិស្សនិកវចណ្ឌាលដូច្នេះថា បពិត្រលោក
 អាចារ្យ ហេតុអ្វីមិនទំនងទេ បពិត្រលោកអាចារ្យ លោកច្នៃក្បាច់
 (លោក) ចុះ ឯនឹងរក្សខ្លួន (ឯ) ដែរ កាលបើយើងចាំពីរទាក់បានគ្រប់
 គ្រងខ្លួន រក្សខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ នឹងបានសំដែងសិល្បជន នឹងបាន
 ខ្លួនលាភផង នឹងបានចុះអំពីកវចណ្ឌាលដោយស្ម័គ្រផង ។ ខ្ញុំដោយ
 ក្នុងការរក្សខ្លួននោះ ។ កូនសិស្សឈ្មោះមេនកជាលំកំគោលទៅនឹង
 អាចារ្យយ៉ាងណា ព្រមទាំងព្រះភាគកំឡុងក្រសែក្បាច់ខ្លះ (យ៉ាង
 នោះដែរ) ។ ម្ចាស់កំត្វាវេ ទាយ (បើកិច្ចសន្យា) ថា អាត្មាអញនឹង
 រក្សខ្លួន គ្រូសេនាសត់ប្បដ្ឋាន (បើកិច្ចសន្យា) ថា អាត្មាអញនឹងរក្សអ្នកដែរ

សតិយ្យដ្ឋានំ សេវិតតំ ។ អត្តានំ កំត្វេវ រត្តន្តោ បរំ
រត្តនំ បរំ រត្តន្តោ អត្តានំ រត្តនំ ។

[៨៣] គតេត្វ កំត្វេវ អត្តានំ រត្តន្តោ បរំ រត្តនំ ។

អាសេវនាយ កាវនាយ ឧហុលីកាម្មេត ។ បរំ ចោ
កំត្វេវ អត្តានំ រត្តន្តោ បរំ រត្តនំ ។

[៨៤] គតេត្វ កំត្វេវ បរំ រត្តន្តោ អត្តានំ រត្តនំ ។

ទន្តិយា អវហីសាយ មេត្តចិត្តតាយ^១ អនុទយតាយ ។

បរំ ចោ កំត្វេវ បរំ រត្តន្តោ អត្តានំ រត្តនំ ។

[៨៥] អត្តានំ កំត្វេវ រត្តស្សមីតំ សតិយ្យដ្ឋានំ

សេវិតតំ បរំ រត្តស្សមីតំ សតិយ្យដ្ឋានំ សេវិតតំ ។

អត្តានំ កំត្វេវ រត្តន្តោ បរំ រត្តនំ បរំ រត្តន្តោ អត្តានំ
រត្តនំ ។

១ ឧ. ឃេតុនាយ ។

កំត្រៃសេតសតិយ្យដ្ឋានំវេរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលក្សត្វន
ឈ្មោះថា ក្សត្វអ្នកដទៃ កាលក្សត្វអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា ក្សត្វន ។

[៨៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលក្សត្វន ឈ្មោះថា
ក្សត្វអ្នកដទៃ តើដូចម្តេច ។ គឺដោយការសេត (កម្មដ្ឋាន) ដោយការ
ចំរើន ដោយអំពើច្រើនៗ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលក្សត្វន
ឈ្មោះថា ក្សត្វអ្នកដទៃ យ៉ាងនេះឯង ។

[៨៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលក្សត្វអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា
ក្សត្វន តើដូចម្តេច ។ គឺដោយអំណត់ ដោយសេចក្តីប៉ងប្រើតប្រើន
ដោយមេត្តាចិត្ត ដោយសេចក្តីអាណិត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
កាលក្សត្វអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា ក្សត្វន យ៉ាងនេះឯង ។

[៨៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ (បើភិក្ខុគិត) ថា អាត្មាអញនឹង
ក្សត្វន ត្រៃសេតសតិយ្យដ្ឋាន (បើគិត) ថា អាត្មាអញនឹងក្សត្វអ្នកដទៃ
កំត្រៃសេតសតិយ្យដ្ឋានំវេរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលក្សត្វន
ឈ្មោះថា ក្សត្វអ្នកដទៃ កាលក្សត្វអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា ក្សត្វន ។

(៨៦) ឯវេទ្យសុតំ ។ ឯសំ សមយំ ភគវា សុត្តេសុ វិហរេតិ វេទនេត្ថោម សុត្តានំ និកាយោ ។ តទ្រិ ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។ កន្ថេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ឆស្សន្តំ ។ ភគវា ឯននរេច

(៨៧) សេយ្យោនំ ភិក្ខុវេ ននបទកល្យាណំ ននបទកល្យាណំតិ ទោ ភិក្ខុវេ មហាជនកាយោ សង្ខេបតេយ្យ ។ សា ទោ បទ ននបទកល្យាណំ បរមទាសាវចំ ទទ្ធវេ បរមទាសាវចំ តីតេ ននបទកល្យាណំ ទទ្ធវតិ កាយតីតិ ទោ ភិក្ខុវេ ភិយ្យេសោ មន្តាយ មហាជនកាយោ សង្ខេបតេយ្យ ។ អថ បុរិសោ អាត្មេយ្យ ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខកាមោ ធុត្ថឃ្យនិក្ខលោ តមេនំ វេរំ វនេយ្យ អយន្តេ មម្ហោ បុរិស សមតិភ្នំតោ តេលឃ្យតោ អន្តរេច ច មហាសមង្ខំ អន្តរេច ច ននបទកល្យាណិយា បរិវារិតតោ ។ បុរិសោ ច តេន ធុត្ថភ្នំសំភោ បិដ្ឋតោ បិដ្ឋតោ អនុត្ថម្យស្សតិ

(៨៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះជីវិតព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច របស់ពួកសុត្តជន ក្នុងសុត្តជនបទ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះជីវិតព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះជីវិតព្រះភាគថា ព្រះគុណ ព្រះអង្គ ។ ព្រះជីវិតព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថ្វីចុះថា

(៨៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពួកមហាជនប្រជុំគ្នាដោយគិតថា នាងជនបទកល្យាណំ នាងជនបទកល្យាណំ (ស្រីមានលំអក្នុងជនបទ) ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមហាជនប្រជុំគ្នាច្រើនក្រែងដោយគិតថា នាងជនបទកល្យាណំនោះឯង មានលំអំកិរិយាទុក្ខមក្នុងការពេញ មានលំអំកិរិយាទុក្ខមក្នុងការច្រៀង នាងជនបទកល្យាណំកំផឡូវនេះ ច្រៀងអឡូវនេះ ។ គ្រានោះ មានបុរសដែលចង់រស់ បិទចង់ស្លាប់ មានប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ឡើងទុក្ខ មកដល់ហើយ គិតយាយទៅនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នែបុរសបិទចង់ កាជនៈប្រតិបត្តិពេញស្មើនេះ អ្នកត្រូវរក្សាទុកក្នុងចន្លោះមហាស្រឡាជី ក្នុងចន្លោះនាងជនបទកល្យាណំជីវិត ។ បុរសគិតដឹងថាវាទ្បើងដំណើរតាមក្រាយៗ នែបុរសនោះ

យក្ស ធំ ដោយកំប៉ិ ធម្មស្សសំ ក្នុងរូប តេ សំរោ មា-
ត់ស្សត្ថិត ។ តំ កំ មន្ត្រី កំត្រូវ អប់ ទុ សោ
បុរសា អម្ប តេលប្បត្តំ អម្មនសិការិក្ខា កម្មាទ្ធា
ចមាទំ អាហារយ្យតំ ។ យោ ហេតុ កន្ថេ ។

[៨៨] ឧបមា ទោ ម្យាយំ កំត្រូវ កកា អន្តស្ស
វិញ្ញាបនាយ អយមេវេត្ថំ^(១) អន្តោ ។ សមត្ថត្ថោ តេ-
លប្បត្តោតំ ទោ កំត្រូវ កាយកតាយ ឯតំ សត្ថិហោ
អនិវចនំ ។

[៨៩] កស្មាតំហ កំត្រូវ ឯវិ សត្ថត្ថត្ថំ កា-
យកតា សត្ថិ (២) កាវតា កវិក្សតំ កហុលីកតា
យោទីកតា វត្ថុកតា អនុជ្ជិតា បរិច្ឆិតា សុគតា
ទ្វាតំ ។ ឯវត្ថុ ហេ កំត្រូវ សត្ថត្ថត្ថត្ថំ ។

ព្រះបន្ទូល ទុតិយា ។

១ ឧ. ម. អយំ បេរិក្ខ ។ ២ ឧ. ម. អន្តោ ហេ ឥតិ យេតា អន្តិ ។

កើតកាលថា អ្នកនឹងធ្វើឲ្យគំរាប់ប្រតិបត្តិបន្តិចគ្រងទីលា ក្បាល
អ្នកនឹងប្រាប់ចុះគ្រងទីលាឯង ។ ម្ចាស់កំត្រូវឲ្យយ អ្នកនឹងឲ្យយ
សំគាល់បោះតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះមិនឲ្យយកចិត្តទុកដាក់នឹងប្រតិប-
លោកៈ ហើយនាំមកនូវសេចក្តីចូសប្រហែសទានិក្រាវីដេយ ។ ហេតុ
នោះមិនឲ្យចូសប្រហែសទេ ព្រះអង្គ ។

[៩០] ម្ចាស់កំត្រូវឲ្យយ សេចក្តីឧបមាឯង ភព្វឥតធ្វើ
ដើម្បីឲ្យសេចក្តី នេះឯងជាសេចក្តីក្នុងរឿងនេះ ។ ម្ចាស់កំត្រូវឲ្យយ
ឯពាក្យថា ភាគនៃប្រតិបត្តិការស្មើនេះ ជាឈ្មោះនៃកាយកតាសត្ថិ ។

[៩១] ម្ចាស់កំត្រូវឲ្យយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកនឹងឲ្យយឲ្យសិក្សាយ៉ាងនេះថា កាយកតាសត្ថិ យើងនឹងចំរើន
ទំនើបឡើយ ។ ធ្វើឲ្យដូចជាយាង ធ្វើឲ្យជាទីទៅ ដំកល់ទុកឡើយ ។
សន្សំប្រាថ្នាដោយល្អ ។ ម្ចាស់កំត្រូវឲ្យយ អ្នកនឹងឲ្យយឲ្យ
សិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ឧបោសថវគ្គ

ឥស្សរ្យាទំ

មហាបុរិសោ ឆាន្ទ្យន្តំ

បុត្តោ ធនេសក្ខ ភាហិយោ

ឧត្តិយោ អភិយោ ព្រហ្មា

ទ្វិយោ ឧ សេនេសោ ចាតិ^(១) ។

១ សេនកំ ជនេសេន ឆានិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ឧបោសថវគ្គ

ឧទាននៃឆាន្ទ្យន្ត្រីគ្រោះពី

ខំយាយអំពីមហាបុរស ១ អំពីរឿងដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងនាឡា ១ អំពីចុក្ខុយាមណោ ១ អំពី
 រឿងដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងនគរក្តោចលា ១
 អំពីព្រះពោធិយៈ ១ អំពីព្រះឧត្តិយៈ ១ អំពីសកិប្បង្គនជា
 មេស្រីស្រី ១ អំពីសហម្សន្តព្រហ្ម ១ អំពីរឿងដែលព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេនាខន្តម មានពីរលើក ។

សីលដ្ឋីតំក្កោ

[៧០] ឯវាឌ្ឍ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច
 អនន្តោ អាយស្មា ច កាត្វា វាជលំបុត្តោ វិហរន្តំ
 កុក្កុញ្ចារមេ ។ អដាថា អាយស្មា កាត្វា សាយល្ហា-
 សមយំ មជ្ជិសល្ហា វុដ្ឋិកោ យេនាយស្មា អនន្តោ
 តេនុមសន្តមំ ធម្មសន្តមំឆា អាយស្មា អនន្តោ
 សន្តំ សង្កាមំ សង្កាមនិយំ កតំ សារាណិយំ
 វិភិសារាឆា ឯកមន្តំ ចំសិទំ ។ ឯកមន្តំ ចំសិទ្ធោ ថោ
 អាយស្មា កាត្វា អាយស្មន្តំ អនន្តំ ឯកនរោច

[៧១] យាទំមាទំ អនុសោ អនន្ត កុសលានិ
 សីលានិ វុដ្ឋានិ ភកវតា ភមាទំ កុសលានិ សីលានិ

សីលដ្ឋីតំវិគ្គ

[៧០] វុដ្ឋានុស្តាបំមគយាទំនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះអាទន្ទ
 ដ៏មានអាយុ នឹងព្រះភព្វៈដ៏មានអាយុអង្គីនៅក្នុងកុក្កុញ្ចារមេ ជិតក្រីវាដ-
 លំបុត្ត ។ គ្រានោះ ព្រះភព្វៈដ៏មានអាយុចេញចាកវិស្វតំ ក្នុងវេលា
 សាយល្ហាសម័យហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់
 ការស្វែងរករីករាយ នឹងការស្វែងរករីករាយហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសម-
 គួរ ។ លុះព្រះភព្វៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏គោលទៅ
 នឹងព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុផ្លូវច្នៃថា

[៧១] ម្ចាស់អាទន្ទដ៏មានអាយុ សីល^(១) ជាគុសលតាំងឲ្យយ
 ឯលា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាពទ្រង់គោលហើយ សីលជាគុសល

១ ធម្មកថា សំដៅយកចន្ទបារិវាទសីល ។

តំមគ្គិយានំ វុត្តានំ កកវតានំ ។ សាធុ សាធុ អាវុសោ
 កន្ទ កន្ទតោ ទោ ទោ អាវុសោ កន្ទ ឧដ្ឋត្ថ្នំ^(១) កន្ទតំ
 បដិកាលំ កល្យាណំ វរិយុត្តា ។ ឯវំ ហំ ត្វំ អាវុ-
 សោ កន្ទ បុច្ឆសិ យានំមាធិ អាវុសោ អាធន្ទ តុ-
 សលានំ សីលានំ វុត្តានំ កកវតា ឥមាធិ តុស-
 លានំ សីលានំ តំមគ្គិយានំ វុត្តានំ កកវតានំ ។
 ឯវំអាវុសោតំ ។

[៩២] យានំមាធិ អាវុសោ កន្ទ តុសលានំ
 សីលានំ វុត្តានំ កកវតា ឥមាធិ តុសលានំ សីលានំ
 យាវុទេវ ចន្ទន្តំ សនិប្បដ្ឋានំ កកវតាយ វុត្តានំ
 កកវតា ។ កកវមេសិ ចន្ទន្តំ ។ ឥនាវុសោ ភិក្ខុ

១ ឧដ្ឋត្ថនិប្បត្តិ ។

តំនិទេ តើព្រះធិមានព្រះភាគទ្រង់ពោលដើម្បីអ្វី ។ ព្រះរាជទូតប
 ថា ម្ចាស់គន្លឹះមានអាយុ ច្រើនណាស់ហើយ ម្ចាស់គន្លឹះមានអាយុ
 ការស្មើនៃប្រស្នាលរបស់អ្នកល្អណាស់ ប្រាជ្ញាព័ន្ធការសាសនាសម
 រំទេ ។ ម្ចាស់គន្លឹះមានអាយុ ព្រោះអ្នកបានស្នូយំនិទេថា ម្ចាស់
 រាជទូតមានអាយុ សីលជាតុសលទាំងឡាយឯណា ដែលព្រះធិមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាតុសលទាំងនេះ ព្រះធិមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ពោលដើម្បីអ្វី ។ កុណា អាវុសោ ។

[៩២] ម្ចាស់គន្លឹះមានអាយុ សីលជាតុសលទាំងឡាយ
 ឯណា ដែលព្រះធិមានព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាតុសលទាំង
 នេះ ព្រះធិមានព្រះភាគទ្រង់ពោលតំណត់ដើម្បីចំរើនទូរសតិច្បដ្ឋាន ។
 សនិប្បដ្ឋាន ២ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុគតិសាសនានេះ

សិល្បៈវិទ្យា

កាយ កាយាទុបស្ស័ វិហាតិ អាតាមី សម្មជាតោ
 សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័ វិហាតិ អាតាមី
 សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 នស្សំ ។ យាធិមាធិ ធម្មសោ ភន្ត ឡុសលាធិ
 សីលាធិ វុត្តាធិ កតវតា ឥមាធិ ឡុសលាធិ សីលាធិ
 យាវនេវ វិធម្មសំ ចតុត្ថំ សតិប្បដ្ឋានាធិ កាវចាយា វុត្តាធិ
 កតវតាតិ ។

(៧៧) តំយេវ ចំនាធិ ។ ឯតាមត្ថំ ធិសិដ្ឋោ ទោ
 កាយស្មា កត្តោ កាយស្មត្ថំ អាទត្ថំ ឯតនកេធិ

សិល្បៈវិទ្យា

តំចារណាយេញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួន
 កំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំខ្លួនអភិជ្ឈានីចា-
 មស្សក្នុងលោក ។ តំចារណាយេញនូវវេទនាក្នុងវេទនាចំនិច្ចាយ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ចំនិច្ចាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 នូវកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំខ្លួនអភិជ្ឈានីចា-
 មស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់គន្លឹះដ៏មានអាយុ សីលជាគុសលចំនិ-
 ច្ចាយឯណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាគុសល
 ចំនិច្ចេ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលតំណក់ដើម្បីចំរើននូវសតិប្បដ្ឋាន
 ចំនិច្ច ២ នេះឯង ។

(៧៨) និពានដ៏ដែលនោះ ។ លុះព្រះកន្លះដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុង
 ទីសមគួរហើយ កំពោលទៅនឹងព្រះភាគខ្លួនដ៏មានអាយុដូច្នោះថា

(៧៤) ភោ ទុ ទោ អាវុសោ អាទទ្ធ ហេតុ ភោ
 បទ្ធកាយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធិម្នោ ន ចរិដ្ឋិ-
 តំភោ ហោតិ ។ ភោ បទាវុសោ អាទទ្ធ ហេតុ
 ភោ បទ្ធកាយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធិម្នោ
 ចរិដ្ឋិតំភោ ហោតិ ។ សាទុ សាទុ អាវុសោ កទ្ធ
 កទ្ធកោ ទោ ភេ អាវុសោ កទ្ធ ឧម្មាស្ថោ កទ្ធកំ ប-
 ដិកាលំ កល្យាណំ បរិមុត្តា ។ បរិមុត្តំ ភោ អាវុសោ
 កទ្ធ បុច្ឆសំ ភោ ទុ ទោ អាវុសោ អាទទ្ធ ហេតុ
 ភោ បទ្ធកាយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធិម្នោ ន
 ចរិដ្ឋិតំភោ ហោតិ ។ ភោ បទាវុសោ អាទទ្ធ ហេតុ
 ភោ បទ្ធកាយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធិម្នោ
 ចរិដ្ឋិតំភោ ហោតិ ។ បរិមាវុសាតិ ។

(៧៤) ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច ចម្លើយដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាល
 យូរបាន ។ ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច ចម្លើយដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់កាលយូរ
 បាន ។ ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំដ៏មានអាយុ ប្រពៃណសំហើយ ប្រពៃណសំហើយ
 ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំដ៏មានអាយុ ការស្វែងរកប្រសាទសំអ្នកស្គាល់ ព្រាង
 កំល្ល ការសាកសួរតំសម្រង់ ។ ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំដ៏មានអាយុ ព្រោះអ្នកបាន
 ស្វយំនិទេថា ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច ចម្លើយដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាល
 យូរបាន ។ ម្ចាស់ភាន់ខ្ញុំដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច ចម្លើយដូចម្តេច ដែល
 ព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ។
 កុរុណា ភាវុសោ ។

[៤៩] ចតុន្ទ ទោ អាវុសា សតិប្បដ្ឋានាធំ អក-
 រិតត្ថា អតហុលីកតត្ថា តថាគត បរិច្ចតេ សទ្ធាន្តា
 ធំ ចំរុះតំគោ ហោតិ ។ ចតុន្ទ ច ទោ អាវុសា សតិ-
 ប្បដ្ឋានាធំ អករិតត្ថា អតហុលីកតត្ថា តថាគត បរិច្ចតេ
 សទ្ធាន្តា ចំរុះតំគោ ហោតិ ។ ឥតមេសំ ចតុន្ទ ។
 ឥតអាវុសា កំត្តា កាយេ កាយានុបស្សី វិហាតិ អា-
 តាមី សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អកំជ្ឈា-
 នោមនស្សី ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ចន្ទានុបស្សី
 វិហាតិ អាតាមី សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
 អកំជ្ឈានោមនស្សី ។ ឥមេសំ ទោ អាវុសោ ចតុន្ទ
 សតិប្បដ្ឋានាធំ អករិតត្ថា អតហុលីកតត្ថា តថាគត
 បរិច្ចតេ សទ្ធាន្តា ធំ ចំរុះតំគោ ហោតិ ។ ឥមេសំ
 ច ទោ អាវុសោ ចតុន្ទ សតិប្បដ្ឋានាធំ អករិតត្ថា អត-
 ហុលីកតត្ថា តថាគត បរិច្ចតេ សទ្ធាន្តា ចំរុះតំគោ
 ហោតិ ។

[៥០] ម្ចាស់អាវុសា កាលបើព្រះរាជគម្ភវិនិច្ឆ័យទៅហើយ
 ព្រះសង្ឃមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនចំរើន មិនធ្វើ
 ឲ្យរឿយៗ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ២ ។ ម្ចាស់អាវុសា កាលបើព្រះរាជគម-
 ្ភវិនិច្ឆ័យទៅហើយ ព្រះសង្ឃមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុ
 បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ២ ។ សតប្បដ្ឋាន ២
 គឺផ្លូវមួយ ។ ម្ចាស់អាវុសា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញ
 ឲ្យកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាង្រៀងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តី
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ឲ្យអកំជ្ឈានវិនិច្ឆ័យមនស្សក្នុងលោក ។
 ពិចារណាយើញឲ្យវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ឲ្យចិត្តក្នុងចិត្ត ឲ្យធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាង្រៀងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តី
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ឲ្យអកំជ្ឈានវិនិច្ឆ័យមនស្សក្នុងលោក ។
 ម្ចាស់អាវុសា កាលបើព្រះរាជគម្ភវិនិច្ឆ័យទៅហើយ ព្រះសង្ឃមិន
 ស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយៗ
 ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសា កាលបើព្រះរាជគម-
 ្ភវិនិច្ឆ័យទៅហើយ ព្រះសង្ឃស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុ
 បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះឯង ។

(៨២) ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនន្តោ អាយស្មា ច កន្តោ ចាដលំឡុន្ត វិហរន្តំ តុត្ថុតាវេ ។
 អនន្តោ អាយស្មា កន្តោ សាយន្តាសមយំ បដិសន្ធិតា វុដ្ឋិកោ យេចាយស្មា អនន្តោ ធម្មុបសន្តិមិ
 ឧបសន្តិមិត្វា អាយស្មតា អនន្តេន សន្ធិំ សម្មាធិសម្មាធិយំ កងំ សាវណីយំ វិសីសាមត្វា ឯកមន្តំ
 មិសីនំ ។ ឯកមន្តំ មិសីន្តោ ទោ អាយស្មា កន្តោ អាយស្មន្តំ អនន្តំ ឯកនិភិប

(៨៣) ភោ ទុ ទោ អារុសោ អនន្ត ហេតុភោ បច្ចុយោ យេន សន្ធិញ្ញមវិហរនំ ហោរិមិ ។ ភោ ទុ ទោ អារុសោ អនន្ត ហេតុ ភោ បច្ចុយោ យេន សន្ធិញ្ញមវិហរនំ ហោរិមិ ។ សាទុ សាទុ អារុសោ កន្តុ កន្តុភោ ទោ ធម្ម អារុសោ កន្តុ ឧត្តម្ពោ កន្តុតំ បដិវាណំ កល្យាណំ បរិបុត្តា ។

(៨៤) សម័យមួយ ព្រះអានន្តជំពាន់អាយុ ទំន័ព្រះកន្លះជំពាន់ អាយុគង្គ័រត្រង់កុកដាក់ម ដ៏តម្រិះបាដល់បុព្វ ។ គ្រានោះ ព្រះកន្លះជំពាន់អាយុចេញចាកវិស្វតំ ក្នុងវេលាសាយល្អាសម័យ ចូលទៅក្នុង ព្រះអានន្តជំពាន់អាយុ លុះចូលទៅដល់រំហើយ ក៏រករាយជាមួយទំន័ព្រះអានន្តជំពាន់អាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលសួររករាយទំន័ព្រះអានន្ត រំលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងវិសមគ្គ ។ លុះព្រះកន្លះជំពាន់អាយុក្នុងវិសមគ្គ រំលឹកហើយ ក៏គោលទៅទំន័ព្រះអានន្តជំពាន់អាយុដូច្នេះថា

(៨៥) មាលកានន្តជំពាន់អាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច ចម្លើយដូចម្តេច ដែលទំន័ព្រះសន្តម្ភសាបសូន្យ ។ មាលកានន្តជំពាន់អាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច ចម្លើយដូចម្តេច ដែលទំន័ព្រះសន្តម្ភមិនសាបសូន្យ ។ មាលកន្លះជំពាន់អាយុ ប្រែគោរពរំហើយ មាលកន្លះជំពាន់អាយុ ការស្វែងរកប្រស្នាមេសំអ្នកល្អណាស់ ប្រាជ្ញកំល្ល ការសាងសង់ក៏សមទំន័ព្រះ

ឯវត្តា គួរ អាវុសោ កន្ទុ បុព្វសិ តោ ទុ ទោ អាវុសោ
 អាទន្ទ ហេតុ តោ បព្វយោ យេន សទ្ធម្មអបរិហានំ
 ហោតិ ។ តោ បធាវុសោ អាទន្ទ ហេតុ តោ
 បព្វយោ យេន សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។ ឯ-
 មាវុសោតិ ។

[៩៨] ចតុន្នំ ទោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋាធានំ អភាវិ-
 តត្តា អធិប្បាលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។ ចតុន្នំ
 ទ ទោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋាធានំ ភាវិតត្តា ធិប្បាលី-
 កតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។ តត្ថេសំ
 ចតុន្នំ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធម្មបទ្បំ
 វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិនិយោ-
 លោកេ អភិជ្ឈោធាមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិន្ទេ
 ធម្មេសុ ចម្ពាទុមស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ
 សតិមា វិនិយោ លោកេ អភិជ្ឈោធាមទស្សំ ។
 ឥតេសំ ទោ អាវុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋាធានំ អភាវិ-
 តត្តា អធិប្បាលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។

ម្ចាស់កន្ទុដ៏មានអាយុ ព្រោះអ្នកបានសាកសួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កន្ទុ
 ដ៏មានអាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្ម
 សាបសូន្យ ។ ម្ចាស់កន្ទុដ៏មានអាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
 ដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្មមិនសាបសូន្យ ។ កុរុណា អាវុសោ ។

[៩៨] ម្ចាស់អាវុសោ ការដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ
 ព្រោះភិក្ខុមិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន ២ ។
 ម្ចាស់អាវុសោ ការដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្មមិនសាបសូន្យ ព្រោះភិក្ខុបាន
 ចំរើន បានធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន ២ ។ សតិប្បដ្ឋាន ២ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើងឱ្យដោយ
 ក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្ញុំកំលេស មានសេចក្តីដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់ចង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិន្ទារមនស្សក្នុងរណក ។ ពិចា-
 រណាយើងឱ្យដោយក្នុងវេទនាព័ន្ធច្បាយ ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំវិចិត្តក្នុងចិត្ត
 ព័ន្ធច្បាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្ញុំកំលេស មានសេចក្តី
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់ចង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិន្ទារមនស្សក្នុងរណក ។

ឥមេសំ ច ចោ អកុសោ ចន្ទន្តំ សតិប្បដ្ឋានាធំ កា-

តត្តា ពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហាធំ ហេតីនី ។

(៩៩) សាវត្ថិនីធានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋា-

នា ។ ឥតមេ ចត្តារោ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តោយេ

កាយាទុបស្សំ វិហាតំ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា

វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត

ទម្មេសុ ចន្ទាទុបស្សំ វិហាតំ អាតាបិ សម្មជានោ

សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឥម

ចោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតំ ។

ម្ចាស់កុសោ ការដែលនាំឱ្យព្រះសង្ឃមូលសាបសូន្យទៅ ព្រោះភិក្ខុប៉ិន

ប៉ាន់ចំរើន មិនបានធ្វើឱ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់

កុសោ ការដែលនាំឱ្យព្រះសង្ឃមិនសាបសូន្យ ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន

បានធ្វើឱ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។

(៩៩) សាវត្ថិនីបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាននេះ

មាន៤យ៉ាង ។ សតិប្បដ្ឋាន៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

កំភក្កនិសាសនានេះ ពិចារណាយ៉ាងឱ្យកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម

ដោះត្រឡឹងផុតគំរៅកិលេស មានសេចក្តីជឿជាក់ មានស្មារតី កំចាត់

បទីនូវអភិជ្ឈានីវេទនាមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយ៉ាងឱ្យវេទនាក្នុង

វេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវចម្លងចម្លាំងទាំងឡាយ មានព្យា

យាមដោះត្រឡឹងផុតគំរៅកិលេស មានសេចក្តីជឿជាក់ មានស្មារតី កំចាត់

បទីនូវអភិជ្ឈានីវេទនាមនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិ-

ប្បដ្ឋានមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[១០០] ឯក្ខេប សុត្តន្ត ។ ឯក្ខេប សមយំ ភក្កវិ
 សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អបាជបិណ្ឌិតស្ស អា-
 រាមេ ។ អដិទោ អញ្ញាតោ ព្រាហ្មណោ យេន ក-
 កា តេទុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្វា ភក្កវត្ថា សន្ធិ សង្ខោធិ
 សង្ខោធិយំ កតំ សាពណីយំ វិតិសារេត្វា ឯកាមន្តំ
 ធិសីទិ ។ ឯកាមន្តំ ធិសីទិ ទោ សោ ព្រាហ្មណោ
 ភក្កវត្ថំ ឯកាមន្តំ

[១០១] កោ ទុ ទោ កោ កោតម ហេតុ កោ
 ចត្វយោ យេន ភថាគតេ បរិនិព្វតេ សន្ធិម្មោ ន
 ចរន្តិកោ ហោតិ ។ កោ មន កោ កោតម ហេតុ
 កោ ចត្វយោ យេន ភថាគតេ បរិនិព្វតេ សន្ធិម្មោ
 ចរន្តិកោ ហោតិ ។

[១០០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់នឹងនៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតគ្រង
 សាវត្ថុ ។ ត្រាោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះ-
 ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រករយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 លុះបញ្ចប់នាគ្យដែលគួររករយ នឹងនាគ្យដែលគួររករយហើយ ក៏អង្គុយ
 ក្នុងវិសមគ្គ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះអង្គុយក្នុងវិសមគ្គហើយ ក៏ក្រាប
 បង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា

[១០១] បពិត្រព្រះភាគមង្គលំវេន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យ
 ដូចម្តេច ដែលព្រះភថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសង្ឃមិនស្ថិតនៅ
 យូរបាន ។ បពិត្រព្រះភាគមង្គលំវេន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូច
 ម្តេច ដែលព្រះភថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសង្ឃមិនស្ថិតនៅអស់
 កាលយូរបាន ។

[១១២] ចក្កន្ធិ ទោ ព្រាហ្មណ សតិប្បដ្ឋានាមំ
 អភាវតត្តា អតហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ
 សទ្ធម្មោ ន ចិន្ទិនីកោ ហោតិ ។ ចក្កន្ធិ ច ទោ
 ព្រាហ្មណ សតិប្បដ្ឋានាមំ ភាវតត្តា តហុលីកតត្តា
 តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ ចិន្ទិនីកោ ហោតិ ។
 តាតមេសំ ចក្កន្ធិ ។ វេទ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ កាយ
 កាណ្ឌុបស្សី វិហាតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា
 វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិន្ទេ
 ធម្មេសុ ធម្មាណុបស្សី វិហាតិ អាតាបិ សម្មជានោ
 សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។
 វេទេសំ ទោ ព្រាហ្មណ ចក្កន្ធិ សតិប្បដ្ឋានាមំ អភា-
 វតត្តា អតហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្ម-
 ោ ន ចិន្ទិនីកោ ហោតិ ។ វេទេសំ ច ទោ
 ព្រាហ្មណ ចក្កន្ធិ សតិប្បដ្ឋានាមំ ភាវតត្តា តហុលី-
 កតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ ចិន្ទិនីកោ
 ហោតិ ។

[១១២] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលបើព្រះគង្គាឆបិន្ទានៅ
 ហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនបាន
 ចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាល
 បើព្រះគង្គាឆបិន្ទានៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន
 ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញ
 នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមងារគ្រឿងផុតកំរើកំលេស មានសេច-
 ក្តីជីវិតខ្លួន មានស្មារតី កំរើកំលេសនូវអភិជ្ឈានិនិច្ឆេទស្យាគីលោក ។
 ពិចារណាយើញខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ពិចារ-
 ណាយើញខ្ញុំធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមងារគ្រឿងផុតកំរើកំ-
 លេស មានសេចក្តីជីវិតខ្លួន មានស្មារតី កំរើកំលេសនូវអភិជ្ឈានិនិច្ឆេទ-
 ស្យាគីលោក ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលបើព្រះគង្គាឆបិន្ទានៅ
 ហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនបាន
 ចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 កាលបើព្រះគង្គាឆបិន្ទានៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់កាល
 យូរបាន ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន ៤
 នេះឯង ។

[១១៣] ឯវំ វុត្ត សោ ព្រាហ្មណោ ភក្កន្តំ ឯតទ.
 ភេត អភិក្កន្តំ ភោ ភោតម អភិក្កន្តំ ភោ ភោតម
 ។ យេ ។ ឧទាសកំ មំ កវំ ភោតមោ ជានតុ អន្តតត្ថ
 ចាល្យមេតំ សវណ្ឌ្ឌត្ថំ ។

[១១៤] ឯតំ សមយំ អាយស្មា ច សាវីបុត្តោ
 អាយស្មា ច មហាមោក្ខល្លាថោ អាយស្មា ច អនុវុត្តោ
 សាកេតេ វិហរន្តំ កណ្តាភីវេ ។ អថេតោ អាយស្មា ច
 សាវីបុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោក្ខល្លាថោ សាយស្មា
 សមយំ ចដេសល្លាតា វុដ្ឋតា យេនាយស្មា អនុវុត្តោ
 តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មតា អនុវុត្តេ ច
 សន្តិ សង្កោមីសុ សង្កោមីមំ តាមំ សាកណិយំ វិគិ
 សាវត្វា ឯកាមន្តំ ចំសិទ្ធិសុ ។ ឯកាមន្តំ ចំសិទ្ធិ
 ោ អាយស្មា សាវីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវុត្តំ ឯតទភេត

[១១៥] កាសយ៍ព្រះដ៏មានព្រះភគវិទ្យោយោនីនេះហើយ
 ព្រាហ្មណ៍នោះក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភគវិទ្យោយោនីនេះ បង្គំគ្រូព្រះ
 ភោតមដ៏ចំរើន ភ្នំច្បាស់ណាស់ បង្គំគ្រូព្រះភោតមដ៏ចំរើន ភ្នំច្បាស់
 ណាស់ ។ យេ ។ សូមព្រះភោតមដ៏ចំរើនចំរើនចំរើនព្រះអង្គជាដាទុសភ
 អ្នកផល់ឲ្យព្រះភគវិទ្យោយោនីនេះចំរើនចំរើនចំរើន ចាប់ដើមតាំងអំពី
 ថ្ងៃនេះតទៅ ។

[១១៦] សម័យមួយ ព្រះសាវីបុត្តដ៏មានអាយុ ព្រះមហា
 មោក្ខល្លាដ៏មានអាយុ ទ័តិព្រះអនុវុត្តដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តកណ្តា
 ភីវេ ដ៏ធំក្រីវិសាលភក ។ គ្រានោះ ព្រះសាវីបុត្តដ៏មានអាយុ ទ័តិព្រះ
 មហាមោក្ខល្លាដ៏មានអាយុចេញចាកចំស្ងាត់ ក្នុងវេលាសាយល្ងាសម័យ
 ចូលទៅក្រុងអនុវុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយ
 ជាមួយទ័តិព្រះអនុវុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ ទ័តិ
 ពាក្យដែលគួររីករាយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសាវីបុត្ត
 ដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅទ័តិព្រះអនុវុត្តដ៏មាន
 អាយុថ្វីថ្វីថ្វីថ្វី

[១០៩] សេត្វា សេត្វាតិ^(១) អាវុសោ អនុវុទ្ធ
 វុទ្ធកំ តំត្តាវនា ទុ ទោ អាវុសោ សេត្វា ហោតិ ។
 ចន្ទ្គំ ទោ អាវុសោ សតំប្បដ្ឋានំ បទេសំ ភាវិ-
 តត្តា សេត្វា ហោតិ ។ តាតមេសំ ចន្ទ្គំ ។ នីតា-
 វុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី វិហរតិ អាតា-
 បិ សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី
 វិហរតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ នីមេសំ ទោ អាវុសោ ចន្ទ្គំ
 សតំប្បដ្ឋានំ បទេសំ ភាវិតត្តា សេត្វា ហោតិ ។

• លេខា លេខាតិច្ឆត្តិ ។

[១១០] ម្ចាស់អាវុសាអនុវុទ្ធ នៅក្នុងពេលថា សេត្វៈ សេត្វៈ
 ដូច្នេះ ម្ចាស់អាវុសា ចុះសេត្វៈ តើដូចម្តេច ។ ព្រះអនុវុទ្ធផ្ទើរថា
 ម្ចាស់អាវុសា ចុះចូលវេលាឈ្នោះថាសេត្វៈ ព្រោះបានចំរើនឡើងវិលាត^(១)
 វេសភិប្បដ្ឋានំ ។ សតំប្បដ្ឋានំ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសា កំច្ចុក្ខន៍
 សាសនានេះ កំចារណាយើញឡើងកាយក្នុងកាយ មានក្បាយមាថាត្រឡឹង
 ដុតកំដៅកាយស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ឡើងអភិជ្ឈា-
 និនិចោមទស្សក្នុងលោក ។ កំចារណាយើញឡើងខាងក្នុងវេទនាចំរើន-
 ឡាយ ឡើងក្នុងចិត្ត ឡើងក្នុងធម៌វាចន៍ឡាយ មានក្បាយមាថាត្រឡឹង
 ដុតកំដៅកាយស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ឡើងអភិជ្ឈា-
 និនិចោមទស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់អាវុសា ចុះចូលវេលាឈ្នោះថាសេត្វៈ
 ព្រោះបានចំរើនឡើងវិលាតវេសភិប្បដ្ឋានំ នេះឯង ។

• សេត្វាច្ឆានំវេសភិប្បដ្ឋានំវេសភិប្បដ្ឋានំ ឯ ផល ៣ ហៅថា ជីវិលាត (បទេស-
 ភាវិត) អនុវុទ្ធ ។

សំណួរទី៣

(១០៦) តំរូវ ជំនាត់ ។ ឯកមន្ត្រី ជំនាត់
ចោ អាយស្មា សាវីធីត្តា អាយស្មន្ត្រី អនុវត្ត ឯក-
នរោច

[១០៧] អសេត្តា អសេត្តាតិ អកុសោ អនុវត្ត
វត្តតិ តិវត្តាវត ធុ ចោ អកុសោ អសេត្តា វិហា-
តិវត ។ ចតុន្ត្រី ចោ អកុសោ សតិធម្មដ្ឋានាតំ សមត្តំ កា-
វិតត្តា អសេត្តា យោតិ ។ ឥតមេសំ ចតុន្ត្រី ។ ឥ-
នាវុសា ភិក្ខុ តាយេ តាយាធម្មស្សី វិហាតិ អាតាមំ
សម្មាសាធមោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈាធម-
មស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត ធម្មសុ ធម្មាធម្មស្សី វិហ-
រតិ អាតាមំ សម្មាសាធមោ សតិមា វិធម្យ លោកេ
អភិជ្ឈាធមមស្សំ ។ ឥមេសំ ចោ អកុសោ ចតុន្ត្រី
សតិធម្មដ្ឋានាតំ សមត្តំ កាវិតត្តា អសេត្តា យោតិវត ។

សំណួរទី៣

(១០៦) និពាទវិវេកនាធម៌ ។ លុះព្រះសាវ្យស្ថាប័ន្តមានអាយុ
អន្តរាយក្នុងវិសមគ្រាហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុវ្យុទ្ធជា

(១០៧) ម្ចាស់អកុសោ អនុវត្ត គេវតីពោលថា អសេត្តា
អសេត្តា វ្យុទ្ធជា ម្ចាស់អកុសោ ចុះអសេត្តា តើវ្យុទ្ធជា ។ ម្ចាស់អកុសោ
បុគ្គលវេលាឈ្មោះថាអសេត្តា ព្រោះបានចំរើនឡើងសេចក្តីសម្រេចនៃ
សតិធម្មដ្ឋាន ។ សតិធម្មដ្ឋាន ៤ តើវ្យុទ្ធជា ។ ម្ចាស់អកុសោ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ពិចារណាយើញឡើយកាយកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ផុតកំរើតិលេស មានសេចក្តីជឿន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈា
នឹងគោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយើញឡើយនៃនាគ្នីវេទនាបាំង-
ល្ងាយ ឡើងក្នុងចិត្ត ឡើងមកក្នុងមុខបាំងល្ងាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ផុតកំរើតិលេស មានសេចក្តីជឿន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈា
នឹងគោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់អកុសោ បុគ្គលវេលាឈ្មោះថាអសេត្តា
ព្រោះបានចំរើនឡើងសេចក្តីសម្រេចនៃសតិធម្មដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។

១ លទ្ធិព្រះគម្ពីរដែលកំណត់ដោយសម្មាសម្ពុទ្ធជាអសេត្តា លោក ចំរើនឡើងសេចក្តីសម្រេច
(សម្ពាសនា) អន្តរាយ ។

(១០៥) តំយេវ ចំនាចំ ។ ឯកេយ្យំ ចំសំន្តោ ចោ
អាយស្មា សាវិមុត្តោ អាយស្មំ អនុត្តំ ឯតនោភិច

(១០៩) កតមេសំ អាយស្មា អនុត្តោ ធម្មាចំ
ការិកត្តា ធម្មលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោតំ ។ ចតុត្ថំ
អារុសោ សតិប្បដ្ឋានាចំ ការិកត្តា ធម្មលីកតត្តា
មហាភិញ្ញតំ បត្តោ ។ កតមេសំ ចតុត្ថំ ។ ឥដាហំ
អារុសោ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារមំ អាតាមិ
សម្មជាតោ សតំមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោម-
ទស្សំ ។ វេទនាសុ ចំត្ថេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារ-
មំ អាតាមិ សម្មជាតោ សតំមា វិធម្យ លោកេ
អភិជ្ឈោនោមទស្សំ ។ ឥមេសំ ទ្វាហំ អារុសោ ចតុត្ថំ
សតិប្បដ្ឋានាចំ ការិកត្តា ធម្មលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ
បត្តោ ។ ឥមេសំ ម បទាហំ អារុសោ ចតុត្ថំ
សតិប្បដ្ឋានាចំ ការិកត្តា ធម្មលីកតត្តា សហស្សំ
លោកំ អភិជាតាមិកំ ។

(១០៨) និពាទដវេលានោរទៀត ។ លុះព្រះសាវ័បុត្តដ៏មាន
អាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ គឺពោលទៅនឹងព្រះអនុត្តដ៏មានអាយុ
ដូច្នេះថា

(១០៩) មុនអនុត្តដ៏មានអាយុ បានដល់នូវការវិនិច្ឆ័យដ៏អាក្រក់
អភិញ្ញាដ៏ធំ តើព្រះបានចំរើន បានធ្វើឃើញ ។ នូវធម៌ដូចម្តេច ។
ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំបានដល់នូវការវិនិច្ឆ័យដ៏អាក្រក់អភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះ
បានចំរើន បានធ្វើឃើញ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូច
ម្តេច ។ ម្ចាស់អារុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំបានពិចារណាលើញពុទ្ធ
កាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តី
ផឹកខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីវរោមទស្សក្នុងលោក ។
ខ្ញុំបានពិចារណាលើញពុទ្ធរូបក្នុងរូបនាព័ន្ធភាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត
នូវធម៌ក្នុងធម៌ព័ន្ធភាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មាន
សេចក្តីផឹកខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីវរោមទស្សក្នុង
លោក ។ ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំបានដល់នូវការវិនិច្ឆ័យដ៏អាក្រក់អភិញ្ញា
ដ៏ធំ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឃើញ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។
ម្ចាស់អារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់នូវលោកដ៏ច្រើន ព្រោះ
បានចំរើន បានធ្វើឃើញ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

សិល្បៈវិទ្យា

[១០០] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អាឡោ រាជក-
 រោ វិហាតិ វេជ្ជវេទ កលទ្ធកតំវា ។ តេជ ចោ
 រាជ សមយេន សិរីវង្សា គហបតិ អាតាជិតោ
 ហោតំ ធុត្តិតោ ពាឡិតលាវោ ។ អជេចា សិរីវង្សា
 គហបតិ អញ្ញាតំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហំ វុំ អន្តោ
 បុរិស យេនាយស្មា អាឡោ តេជុបស្ត័ម ធម្មស្ត័-
 មិត្តា មម វេទេន អាយស្មតោ អាឡោស្ស ចានេ
 សិរសោ វុទ្ធ សិរីវង្សា កន្ទេ គហបតិ អាតាជិតោ
 ធុត្តិតោ ពាឡិតលាវោ សោ អាយស្មតោ
 រាឡោស្ស ចានេ សិរសោ វុទ្ធិតំ ឯវត្ថុ រេហំ
 សាធុតំ កន្ទេ អាយស្មា អាឡោ យេន សិរី-
 វង្សស្ស គហបតិស្ស ជិវេសជំ តេជុបស្ត័មតុ អធុ-
 តម្យំ ធុតាធាយាតំ ។ ឯវ កន្ទេតំ ចោ សោ បុរិសោ
 សិរីវង្សស្ស គហបតិស្ស បដិស្សត្ថា យេនាយស្មា អា-
 ឡោ តេជុបស្ត័ម ធម្មស្ត័មិត្តា អាយស្មន្តំ អាឡោ
 អតំវេទត្ថា ឯកមន្តំ ជិសិទំ ។ ឯកមន្តំ ជិសិទ្ធា
 ចោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ អាឡោ ឯតតរោ

សិល្បៈវិទ្យា

[១០០] សម័យមួយ ព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុក្នុងវត្តក្រៅ-
 ប្បវេ ជាគលទ្ធកតំវាស្ថាន ជិតត្រីវិទ្យាព្រះ ។ សម័យនោះឯង
 សិរីវង្សគហបតិ មានការពារ ដល់ទូរសេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ។ គ្រាពោះ
 សិរីវង្សគហបតិ ហៅបុរសម្នាក់មកថា នៃបុរសដ៏ចំរើន ចូរអ្នកចូល
 ទៅរកព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ អ្នកចូរក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទនៃព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសិរសា កាមភាព្យរបស់
 យើងថា បង្គំត្រឈោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សិរីវង្សគហបតិ មានការពារ
 ដល់ទូរសេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ គាត់សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះ
 អាទន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសិរសា រួចហើយអ្នកចូរពោលយ៉ាងនេះថា
 បង្គំត្រឈោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមមកក្រាបសួរ សូមព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុ
 ពន្យល់ឲ្យសេចក្តីអនុគ្រោះចូលទៅកាន់លំនៅនៃសិរីវង្សគហបតិ ។
 បុរសនោះទទួលស្តាប់ភាពសិរីវង្សគហបតិថា បាទលោក ហើយក៏
 ចូលទៅរកព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប
 ថ្វាយបង្គំព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុ ហើយអនុយក្នុងវិសម្បវ ។ លុះបុរស
 នោះអនុយក្នុងវិសម្បវហើយ ទើបចូលព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា

សិរីវិញ្ញា កន្ត្ត កហមតំ អាពាចិកោ ទុត្តនិកោ ពាឡិ-
 កំលាបោ សោ អាយស្មកោ អាទទ្ធស្ស ចានេ សិរសា
 វន្តនំ ឯវត្ស វននំ សាទុ កិវ កន្ត្ត អាយស្មា អាទន្ទោ
 យេន សិរីវិញ្ញស្ស កហមតិស្ស ឯវសនំ តេទុមសង្ក-
 មត្ត អទុតាម្យំ ទុតាធាយាតំ ។ អនិវាសេសិ ចោ
 អាយស្មា អាទន្ទោ តុល្លិកាវេន ។

[១១១] អថតោ អាយស្មា អាទន្ទោ បុព្វត្ថា-
 សមយំ ឯវាសេត្វា មត្តចិវរាធាយ យេន សិរីវិញ្ញស្ស
 កហមតិស្ស ឯវសនំ តេទុមសង្កមិ ទុចសង្កមិត្វា
 បញ្ញត្តោ ពសេនេ ឯសីនំ ។ ឯសង្ខ ចោ អាយស្មា
 អាទន្ទោ សិរីវិញ្ញំ កហមតិ ឯវននេនេ

បតិព្រិលោកម្ចាស់ចំរើន សិរីវិញ្ញកហមតិ បានកាតា ផល់ឡ
 សេចក្តីទុក្ខ ឈឺធូន កាត់ស្លូមក្របីថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះរាជខ្នងមីមាន
 កាយ ដោយសិរសា ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បតិព្រិលោកម្ចាស់
 ចំរើន សូមមេត្តាជ្រាប សូមព្រះអាទទ្ធចំរើមានកាយ ពស្រីយឡ
 សេចក្តីអនុគ្រា ចូលទៅកាន់សំនេរនៃសិរីវិញ្ញកហមតិ ។ ព្រះរាជខ្នង
 មីមានកាយពុទ្ធចូលនិមន្តដោយតុល្លិកាវេន ។

[១១១] តោនោះ ព្រះរាជខ្នងមីមានកាយស្យាស្សន៍ប្រដាប់

បាត្រចំរើន ក្នុងវេលាបុព្វត្ថាសម័យ ចូលទៅកាន់សំនេរនៃសិរី-
 វិញ្ញកហមតិ លុះចូលទៅដល់ហើយ គិតផ្អែមលើកសន្ធាវេលាគគ្រាល
 ទុក ។ លុះព្រះរាជខ្នងមីមានកាយអង្គុយហើយ ពិពោលទៅនឹងសិរីវិញ្ញ-
 កហមតិដូច្នេះថា

[១១២] កាត់ តេ គហបតិ ទមន្តិយំ កាត់ យាប-
 ទិយំ កាត់ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តំ ទោ អភិក្ក-
 មន្តំ បដិក្កមោសាដំ បញ្ញាយតិ ទោ អភិក្កមោតិ ។ ឧ
 មេ កន្ថេ ទមន្តិយំ ឧ យាបទិយំ កាត់ តេ ទុក្ខា
 វេទនា អភិក្កមន្តំ ទោ បដិក្កមន្តំ អភិក្កមោសាដំ
 បញ្ញាយតិ ទោ បដិក្កមោតិ ។

[១១៣] តស្មាវំបា តេ គហបតិ ឯវំ សំគុំ-
 តត្ថំ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហាវស្សាមំ អាតាបិ
 សម្មជាតោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោ-
 មទស្សំ ។ វេទនាសុ ចំត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ
 វិហាវស្សាមំ អាតាបិ បម្មជាតោ សតំមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោនោមទស្សន្តំ ។ ឯវំត្ថា តេ គហបតិ
 សំគុំតត្ថន្តំ ។

[១១២] ហួសគហបតិ អ្នកល្មមអត់ត្រាំបានវែងឬ អ្នកល្មម
 ប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលវែងឬ ទុក្ខវេទនាវេទនាច្បាស់ទៅ មិនចំរើនឡើង
 កាថយទៅ (វិទុក្ខវេទនា) វេទនាប្រាកដ កាត់រើនឡើងមិនប្រាកដ
 ទេឬ ។ បត់ត្រឡប់មាស់ដំរើន ឡើងកុណាមិនល្មមអត់ត្រាំបានទេ
 មិនល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលទេ ទុក្ខវេទនាបេសឡើងកុណា ភ្លាំងភ្លាម
 ណាស់ វេទនាចំរើនឡើង មិនបានច្បាស់ទេ កាត់រើនឡើងវេទនា
 ប្រាកដ ឯកាថយទៅមិនប្រាកដទេ ។

[១១៣] ហួសគហបតិ ត្រាបហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកធម៌សិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងវិចារណាឲ្យកាយក្នុងកាយ
 មានព្យាយាមដោះស្រាយផុតកំរើកិលេស មានសច្ច័យដ៏ទូទៅ មានស្មារតី
 កំចាត់បង្កើនអត់ផ្សាចំរើនវាមនស្សក្នុងលោក ។ អាត្មាអញនឹងវិចារណា
 ឲ្យវេទនាក្នុងវេទនាចំរើនឡើង ឲ្យចិត្តក្នុងចិត្ត ឲ្យអមិត្តចម្ងាយចំរើនឡើង
 មានព្យាយាមដោះស្រាយផុតកំរើកិលេស មានសច្ច័យដ៏ទូទៅ មានស្មារតី
 កំចាត់បង្កើនអត់ផ្សាចំរើនវាមនស្សក្នុងលោក ។ ហួសគហបតិ អ្នកធម៌
 សិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[១១៤] យេមេ កន្តេ ភកវតា ធន្តារេ សៈ
 តិច្ឆដ្ឋានា ទេសំតា សំវិជ្ជន្តំ តេ ធម្មា មយំ អហំ ច
 តេសុ ធម្មេសុ សង្ខស្សាមិ ។ អហត្ថំ កន្តេ កាយេ
 កាយាទុបស្សំ វិហារមិ អាតាមី សម្មាសាវោ សតិមា
 វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោតោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចំត្ថេ
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារមិ អាតាមី សម្មាសាវោ
 សតិមា វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោតោមទស្សំ ។

[១១៥] យាធិ ចិនាធិ កន្តេ ភកវតា បព្វេរម្ពា-
 តិយាធិ សុត្តោជនាធិ ទេសំតាធិ បាហំ កន្តេ^(១) យំ
 កំភ្នំ អត្តនំ អច្ចុប្បិទំ សមទុបស្សាមិទំ ។ លាភា
 តេ កហាបតិ សុលទ្ធីំ តេ កហាបតិ អនាតាមិដលទ្ធីយា
 កហាបតិ ក្យកាតន្តិ ។

• ១. ធារំ ធម៌ ។

[១១៦] បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សតិប្បវត្តន២២ ឯណា ដែល
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ធម៌វាងនោះ មានត្រឹមក្នុងសក្កានុ
 ខ្ញុំកុណាៗ ទ័វត្រាភក្កន្តមិទំព័រនោះឯង ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 ព្រោះខ្ញុំកុណា គឺចារណាទូរកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដោះត្រឡប់មក
 កំដៅតិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទូរអភិជ្ឈា
 មិនរោមទស្សក្នុងលោក ។ គឺចារណាទូរវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ទូរចំក្នុងចិត្ត ទូរធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមដោះត្រឡប់មក
 កំដៅតិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទូរអភិជ្ឈាមិន
 រោមទស្សក្នុងលោក ។

[១១៧] បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ក្នុងសុត្តោជនៈ១៨ ជាចំ-
 ណែនវាងព្រឹក្សា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកុណាមិនឃើញច្បាស់ទូរសុត្តោជនៈឯណាទីមួយ
 ដែលខ្ញុំកុណាមិនខាន់លះបង់ ក្នុងខ្លួនសោតច្បើយ ។ ម្នាលគហបតី
 ជាលាភរបស់អ្នកហើយ ម្នាលគហបតី ភាគជាមនុស្ស អ្នកបានឮ
 ហើយ ម្នាលគហបតី អ្នកបានព្យាករទូរអនាតាមិផលហើយ ។

[១១៦] តំរយេ ជំនាន់ ។ តេជ ទោ បទ សម-
 យេន មានជំនាញ កមាបតិ អាពាជិតោ ហោតិ ទុក្ខ-
 តោ ពាឡុកិលានោ ។ អំថទោ មានជំនាញ កមាបតិ
 អត្ថាត្រ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហិ តំ អន្តោ បុរិស ។ បេ ។
 ១ មេ កន្ត ទមន័យំ ១ យាបន័យំ ពាឡុ មេ ទុក្ខា
 វេនា អភិក្កមន្តំ ថោ បដិក្កមន្តំ អភិក្កមោសាជំ
 មញ្ញាយតិ ថោ បដិក្កមោតិ ។

[១១៧] ឯវុចាយ ចាហំ កន្ត ទុក្ខាយ វេនាយ
 ទុក្ខោ សមាថោ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារមិ អា-
 តាបិ សម្មាសាធា សតិមា វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 វោមនស្សំ ។ វេនាសុ ជិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ
 វិហារមិ អាតាបិ សម្មាសាធា សតិមា វិនិយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាវោមនស្សំ ។

[១១៦] ជំនាន់ដែលបានរៀន ។ សម័យនោះឯង មាន-
 ជំនួសហេតុ មានអាពាធ ដល់នូវសច្ច័ក្ខន្ធក្នុង ឈឺធ្ងន់ ។ គ្រានោះ
 មានជំនួសហេតុ ហៅថាសេដ្ឋកម្មថា ទៃបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូលក្នុងនេះ
 ។ បេ ។ បដិគ្រលោកហួសដ៏ចំរើន ខ្ញុំកុណាមិនឈ្នួលក៏ប្រាបនាទេ
 ប៉ុន្តែប្រព្រឹត្តិពេទ្យបានស្រួលទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំកុណាធ្ងន់ពេក
 ណាស់ រមែងចំរើនឡើង ប៉ុន្តែឆ្ងាយទៅទេ កាច់រំលោភឡើងមែនប្រា-
 កដ ឯការចូលថយទៅ ប៉ុន្តែប្រាកដទេ ។

[១១៧] បដិគ្រលោកហួសដ៏ចំរើន ខ្ញុំកុណាប្រើទុក្ខវេទនាមាន
 សកាតដូច្នេះបើកាល់ហើយ គឺគឺចារណាខ្ញុំកាយក្នុងកាយ មានព្យា-
 យាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដ៏ធំខ្លួន មានស្មារតីកំចាត់
 ឯទុក្ខអភិជ្ឈានឹងរោមនស្សក្នុងលោក ។ តំចារណាខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ នូវជំនួសចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដ៏ធំខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិទុក្ខ
 អភិជ្ឈានឹងរោមនស្សក្នុងលោក ។

(១១៨) យានិ ចីនានិ កន្ត្ត កកវតា បព្ភេ-
 រត្តានិយានិ សញ្ញាជនានិ ទេសវតានិ បាវនំ កន្ត្ត យំ
 កំភូ អត្តនំ អប្បហំនំ សមនុស្សមីទំ ។ លាភ
 ភេតហមនំ សុលទ្ធក្កេ ឧហមនំ អនាគាមិដលំ តយា
 ភហមនំ ព្យាភាវនំ ។

សំយុទ្ធពិវត្ត ធម្មបទ ។

ពិល្យាទានំ

សំលំ ម៉តិ បរិហានំ
 សុទ្ធិកំ ត្រាហ្មណេន ច
 បទេសំ សមន្តំ លោភោ ច
 សំរិទ្ធពោ មាណសេន ភេ ឧសានិ ។

(១១៩) បតិទ្រិលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ភ្នកសញ្ញាជនៈ ៥ ជា
 ចំរើលោកខាងក្រោម ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ បតិទ្រិ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំកុណាមិនឃើញច្បាស់នូវសញ្ញាជនៈឯណាទី-
 មួយ ដែលខ្ញុំកុណាមិនបានលឺសេនី ក្នុងខ្លួនសោរឡើយ ។ ម្នាល
 គហបតី ជាលោករបស់អ្នកហើយ ម្នាលគហបតី ភាពជាមនុស្ស អ្នក
 បានឮហើយ ម្នាលគហបតី អ្នកបានឮករទូរអនាគាមិដល់ហើយ ។

ចប់ សំយុទ្ធពិវត្ត ទី ៣ ។

ទុក្ខានៃសំលំដ្ឋិតវត្ថុឆ្នោះគី

និយាយអំពីសំលំ ១ អំពីការស្ថិតនៅនៃព្រះសង្ឃ ១ អំពី
 សេចក្តីហាមសូន្យនៃព្រះសង្ឃ ១ អំពីសតិបង្គោសុទ្ធ ១
 អំពីត្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ ១
 អំពីបរទេសភាវនា ១ អំពីសមត្ថភាវនា ១ អំពីព្រះអនុវ្យា
 ជីនច្បាស់នូវលោក ១ អំពីសំរិទ្ធផ្សេងហេតុ ១ អំពីមានចំនុ-
 គហេតុ ១ រួមជា ១១ ។

អនុស្សាវរីយ៍

[១១៩] សាវត្ថីនិទានំ ។ អយំ កាយេ កាយា-

នុបស្សនាតំ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សាវរីយសុ នធម្មសុ

ទត្ថំ ទទទានំ ញាណំ ទទទានំ បញ្ញា ទទទានំ

វិជ្ជា ទទទានំ អាលោកោ ទទទានំ ។ សា ខោ ចងាយំ

កាយេ កាយានុបស្សនា ភាវត្ថាតំ មេ ភិក្ខុវេ ។

ភាវិតាតំ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សាវរីយសុ នធម្មសុ

ទត្ថំ ទទទានំ ញាណំ ទទទានំ បញ្ញា ទទទានំ

វិជ្ជា ទទទានំ អាលោកោ ទទទានំ ។

អនុស្សាវរីយ៍

[១១៩] សាវត្ថីនិទានំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កុក្កិកឡើង

ញាណក្កិកឡើង បញ្ញាក្កិកឡើង វិជ្ជាក្កិកឡើង ពន្លឺក្កិកឡើង

ដល់ភវគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលភវគតមិនធ្លាប់ស្គាល់ហើយក្នុងកាល

មុនថា នេះគឺការពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ (ចក្កុក្កិកឡើង) ដល់ភវគតថា ការពិចារណាឃើញ

នូវកាយក្នុងកាយ នោះឯងជាធម៌ដែលត្រូវបំរើ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ ចក្កុក្កិកឡើង ញាណក្កិកឡើង បញ្ញាក្កិកឡើង វិជ្ជាក្កិក

ឡើង ពន្លឺក្កិកឡើង ដល់ភវគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលភវគតមិន

ធ្លាប់ស្គាល់ហើយក្នុងកាលមុនថា (ការពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ)

ភវគតពុទ្ធបំរើហើយ ។

[១២១] អយំ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនាតិ មេ

ភិក្ខុវេ ឬទ្ធ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ទទ-
ទានំ ញាណំ ទទទានំ បញ្ញា ទទទានំ វិជ្ជា
ទទទានំ អាណាសោ ទទទានំ ។ សា ទោ បនាយំ
វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនា ការវេទនាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។
ការវេទនាតិ មេ ភិក្ខុវេ ឬទ្ធ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
ចក្កំ ទទទានំ ញាណំ ទទទានំ បញ្ញា ទទទានំ វិជ្ជា
ទទទានំ អាណាសោ ទទទានំ ។

[១២២] អយំ ចិន្តា ចិន្តាទុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខុវេ

ឬទ្ធ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ទទទានំ ញាណំ
ទទទានំ បញ្ញា ទទទានំ វិជ្ជា ទទទានំ អាណាសោ
ទទទានំ ។ សា ទោ បនាយំ ចិន្តា ចិន្តាទុបស្សនា

[១២១] ខាលភិក្ខុវេទនាសុ ចក្កភិក្ខុវេទនំ ញាណភិក្ខុវេទនំ
បញ្ញាភិក្ខុវេទនំ វិជ្ជាភិក្ខុវេទនំ ពន្ធិភិក្ខុវេទនំ ផលវេទនា ក្នុង
ចម្បាំងខ្យល់ដែលគេជាគនមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា នេះជា
ការពិចារណាយើញ្ញូនវេទនាក្នុងវេទនា ។ ខាលភិក្ខុវេទនាសុ (ចក្ក-
ជាដើម ភិក្ខុវេទនំ) ផលវេទនាថា ការពិចារណាយើញ្ញូនវេទនាក្នុង
វេទនាវេទនាសុ នោះឯងជាចម្បាំងដែលត្រូវចំរើន ។ ខាលភិក្ខុវេទនាសុ
ចក្កភិក្ខុវេទនំ ញាណភិក្ខុវេទនំ បញ្ញាភិក្ខុវេទនំ វិជ្ជាភិក្ខុវេទនំ ពន្ធិ-
ភិក្ខុវេទនំ ផលវេទនា ក្នុងចម្បាំងដែលគេជាគនមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុង
កាលមុនថា ការពិចារណាយើញ្ញូនវេទនាក្នុងវេទនាវេទនាសុ គេជាគន
បានចំរើនហើយ ។

[១២២] ខាលភិក្ខុវេទនាសុ ចក្កភិក្ខុវេទនំ ញាណភិក្ខុវេទនំ
បញ្ញាភិក្ខុវេទនំ វិជ្ជាភិក្ខុវេទនំ ពន្ធិភិក្ខុវេទនំ ផលវេទនា ក្នុងចម្បាំង
ខ្យល់ដែលគេជាគនមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា នេះជាការ
ពិចារណាយើញ្ញូនវេទនាក្នុងវេទនា ។ ខាលភិក្ខុវេទនាសុ (ចក្កជាដើម ភិ-
ក្ខុវេទនំ) ផលវេទនាថា ការពិចារណាយើញ្ញូនវេទនាក្នុងវេទនា នោះឯង

ការវត្សាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ការវតាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុត្រ
 អនុស្សាវរីយ៍ ធម្មេសុ ចត្តុំ ទុទទានំ ប្រាណំ ទុទ-
 ទានំ បញ្ញា ទុទទានំ វិជ្ជា ទុទទានំ អាណាគោ
 ទុទទានំ ។

[១២២] អយំ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខុវេ
 បុត្រ អនុស្សាវរីយ៍ ធម្មេសុ ចត្តុំ ទុទទានំ ប្រាណំ
 ទុទទានំ បញ្ញា ទុទទានំ វិជ្ជា ទុទទានំ អាណាគោ
 ទុទទានំ ។ ហ ចោ បទាយំ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សនា
 ការវត្សាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ការវតាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុត្រ
 អនុស្សាវរីយ៍ ធម្មេសុ ចត្តុំ ទុទទានំ ប្រាណំ ទុ-
 ទទានំ បញ្ញា ទុទទានំ វិជ្ជា ទុទទានំ អាណាគោ
 ទុទទានំ ។

ជាធម៌ដែលត្រូវចំរើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ចតុក្កោតិកៈ ញាណ
 ក្កោតិកៈ បញ្ញាក្កោតិកៈ វិជ្ជាក្កោតិកៈ ធម្មក្កោតិកៈ ដល់គឺជាគត
 ក្នុងធម៌ព័ន្ធភ្យាយដែលគឺជាធម៌ដ៏ស្អាតបំបើយក្នុងកាលមុនថា ការ
 គិតពេញលេញបញ្ចូលក្នុងចិត្ត គឺជាគតបានចំរើនហើយ ។

[១២២] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ចតុក្កោតិកៈ ញាណក្កោតិកៈ
 បញ្ញាក្កោតិកៈ វិជ្ជាក្កោតិកៈ ធម្មក្កោតិកៈ ដល់គឺជាគត ក្នុងធម៌
 ព័ន្ធភ្យាយដែលគឺជាធម៌ដ៏ស្អាតបំបើយក្នុងកាលមុនថា នេះជាការ
 គិតពេញលេញបញ្ចូលក្នុងចិត្តព័ន្ធភ្យាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ (ចតុ-
 ក្កោតិកៈ ញាណក្កោតិកៈ) ដល់គឺជាគតថា ការគិតពេញលេញបញ្ចូលក្នុង
 ធម៌ព័ន្ធភ្យាយ នេះឯងជាធម៌ដែលត្រូវចំរើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ
 ចតុក្កោតិកៈ ញាណក្កោតិកៈ បញ្ញាក្កោតិកៈ វិជ្ជាក្កោតិកៈ ធម្ម-
 ក្កោតិកៈ ដល់គឺជាគត ក្នុងធម៌ព័ន្ធភ្យាយដែលគឺជាធម៌ដ៏ស្អាតបំបើយ
 ក្នុងកាលមុនថា ការគិតពេញលេញបញ្ចូលក្នុងចិត្តព័ន្ធភ្យាយ
 គឺជាគតបានចំរើនហើយ ។

[១២៣] សាវត្ថិនិទានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិ-
 ប្បដ្ឋាថា ភាវិតា ធម្មាលីកតា ឯកទ្គនិព្វិទាយ វិភាយ
 និរោធិយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធិយ
 និព្វានាយ សំវត្ថុន្តំ ។ កតមេ ចត្តារា ។ វេទ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុមស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្ប-
 ជានោ សតិមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈានាមនស្សំ ។
 វេទនាសុ ចិត្តេ ចន្ទេសុ ធម្មាទុមស្សំ វិហារតិ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតិមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈានា-
 មនស្សំ ។ វេទេ មោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋាថា
 ភាវិតា ធម្មាលីកតា ឯកទ្គនិព្វិទាយ វិភាយ និរោ-
 ធិយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធិយ និព្វានាយ
 សំវត្ថុន្តំ ។

[១២៤] សាវត្ថិនិទានំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ២
 នេះដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើរឿយៗហើយ វេទនាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកនាមរូប ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់
 ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វានវិសម្បត្តិ ។ ស-
 ភិប្បដ្ឋាន ២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ពិចារណាយិញឲ្យតាមក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុកកំដៅ
 កំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានីយ
 គោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយិញឲ្យទៅខាងក្នុងខាងក្រៅទាំងឡាយ
 ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចម្លែកចម្លែកទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុក
 កំដៅកំលេសមានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានីយ
 គោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ២ នេះឯង
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើរឿយៗហើយ វេទនាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកនាមរូប ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់ ដើម្បី
 ដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វានវិសម្បត្តិ ។

(១២២) យេសំ ភេសត្ថំ កំត្វា ចត្តារោ សត្ថ-
 ប្បដ្ឋានា វិទ្យា វិវាទា ភេសំ អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ មាត្រា
 សម្មាទុក្ខក្កយតាមី ។ យេសំ ភេសត្ថំ កំត្វា ចត្តារោ
 សត្ថប្បដ្ឋានា វិវាទា វិវាទា ភេសំ អវិយោ អដ្ឋង្គិ-
 កោ មាត្រា សម្មាទុក្ខក្កយតាមី ។ ឧទេស្យ ចត្តារោ ។
 កំ កំត្វា កំត្វា កាយ កាយាទុបស្សី វិហរតំ
 អាតាមី សប្បដ្ឋានោ សត្ថោ កំឈ្យ លោកេ អ-
 កំជ្ឈនោមធស្សំ ។ វេទោសុ ចិន្ទ ឧទេស្យ ចត្តាទុ-
 បស្សី វិហរតំ អាតាមី សប្បដ្ឋានោ សត្ថោ កំឈ្យ
 លោកេ អកំជ្ឈនោមធស្សំ ។ យេសំ ភេសត្ថំ កំត្វា
 វេ កំឈ្យ ចត្តារោ សត្ថប្បដ្ឋានា វិទ្យា វិវាទា ភេសំ
 អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ មាត្រា សម្មាទុក្ខក្កយតាមី ។

(១២២) ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ សត្ថប្បដ្ឋាន ៤ ដែលបុគ្គលឯណា
 នីមួយៗទូល់ងាយហើយ មន្តង្គិប្រសិទ្ធិប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាទីរកាន់
 ព្រះធម្មាន ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះជាបុគ្គលចាំង
 ទោះបាទទូល់ងាយហើយដែរ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ សត្ថប្បដ្ឋាន ៤
 ដែលបុគ្គលឯណានីមួយៗប្រាជ្ញាហើយ មន្តង្គិប្រសិទ្ធិប្រកបដោយអង្គ ៨
 ជាទីរកាន់ព្រះធម្មានជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះជា
 បុគ្គលចាំងទោះបាទប្រាជ្ញាហើយដែរ ។ សត្ថប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ កិត្តុក្កន៍សាសនានេះ កំចារណាយ៉ាងម្យ៉ាងក្នុង
 កាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសច្ចក្តីដ៏ខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់ផ្លូវអភិវឌ្ឍន៍និរោធសម្បក្កន៍លោក ។ កំចារណាយ៉ាង
 ម្យ៉ាងនាក្នុងវេទនាចាំងឡាយ ផ្លូវចិត្តក្នុងចិត្ត ផ្លូវចម្លងចងចាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសច្ចក្តីដ៏ខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់ផ្លូវអភិវឌ្ឍន៍និរោធសម្បក្កន៍លោក ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ
 សត្ថប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលឯណានីមួយៗទូល់ងាយហើយ មន្ត
 ង្គិប្រសិទ្ធិប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាទីរកាន់ព្រះធម្មានជាគ្រឿងអស់ទៅនៃ
 ទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះជាបុគ្គលចាំងទោះបាទទូល់ងាយហើយដែរ ។

យេសំ កេសភ្នំ ភិក្ខុវេ សេម ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 អារាទ្ធា អារាទ្ធោ តេសំ អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ មាត្រា សម្មា-
 នុត្តត្ថយតាមិតំ ។

(១២៥) សាវត្ថិនិទានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ការិភា ធម្មលីកតា អចារា ចារំ កមធាយ
 សំវត្ថុន្តិ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារតំ អាគាមិ សម្បជានោ
 សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនា-
 សុ ចិន្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារតំ អាគាមិ សម្ប-
 ជានោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។
 វេទ វេទ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ការិភា ធម្ម-
 លីកតា អចារា ចារំ កមធាយ សំវត្ថុន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលណាខិត្តមួយ
 ប្រាជ្ញាហើយ មគ្គជំហ្លីងប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាទីពៅកាន់ព្រះនិព្វាន
 ជាគ្រឿងអស់ ទៅទទួលដោយប្រពៃ ក៏វេលានោះបុគ្គលទាំងនោះបាន
 ប្រាជ្ញាហើយដែរ ។

(១២៥) សាវត្ថិនិទានំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើរឿយៗ ហើយ វេទនាប្រព្រឹត្តទៅត្រឹម
 មើម្បីឆ្លងចាកវដ្តដែលមិនមែនជាត្រឹម ហើយដល់ផ្លូវព្រះនិព្វានដែល
 ជាត្រឹម ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ គឺដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ គឺចារណារឿយឡើងក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
 នូវអត់ផ្សាចំរើនចាមនស្សក្នុងលោក ។ គឺចារណារឿយឡើងទៅក្នុង
 វេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យា-
 យាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង់នូវអត់ផ្សាចំរើនចាមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិ-
 ប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើរឿយៗ ហើយ វេទនា
 ប្រព្រឹត្តទៅត្រឹមមើម្បីឆ្លងចាកវដ្តដែលមិនមែនជាត្រឹម ហើយដល់ផ្លូវ
 ព្រះនិព្វានដែលជាត្រឹម ។

អន្តត្ថំ ឥន្ទត្ថំ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្មជានោ
យោភិ ។ សនោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហរេយ្យ សម្មជានោ
អយំ វេ អម្ពានំ អនុសាសនំ ។

(១២៨) សាវត្ថំធានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិ-
ប្បដ្ឋានា ។ ឆានមេ ចត្តារោ ។ វេសំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
កាយាទុបស្សំ វិហរតិ អានាមិ សម្មជានោ សតំមា
វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈនោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិន្ត
នម្មេសុ ទម្ពានុបស្សំ វិហរតិ អានាមិ សម្មជានោ
សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈនោមទស្សំ ។ វេមេ
ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ វេសំ ទោ ភិក្ខុវេ
ចន្ទត្ថំ សតិប្បដ្ឋានំ កាវត្តត្តា ពហុលីកត្តត្តា ទំនំ
ឧលានំ អត្តតវំ វេសំ ចាដកត្ថំ ធិដ្ឋវ ធម្មេ អត្តា
សតំ វា ទុចានិសេសេ អនាគាមិតាតំ ។

បញ្ញាជលំទ្យុសេចក្តីវិនាសោ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភិក្ខុមានសេចក្តី
ជីវិតខ្លួនយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភិក្ខុត្រូវមានស្មារតី
មានសេចក្តីជីវិតខ្លួន នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ ដល់អ្នក
ចាំនិទ្យាយ ។

[១២៨] សាវត្ថំធានំ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សតិប្បដ្ឋាននេះ
មាន ២ ។ សតិប្បដ្ឋាន ២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ គិតរលាយឃើញទ្វារកាយក្នុងកាយ មានក្បាយមាជា
ត្រៀងផុតកំរើកិលេស មានសេចក្តីជីវិតខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទ្វារ
អតិជ្ឈនិវិចារមនស្សក្នុងលោក ។ គិតរលាយឃើញទ្វារវេទនាក្នុងវេទនា
ចាំនិទ្យាយ ទ្វារចិត្តក្នុងចិត្ត ទ្វារធម៌ក្នុងធម៌ចាំនិទ្យាយ មានក្បាយមាជា
ត្រៀងផុតកំរើកិលេស មានសេចក្តីជីវិតខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទ្វារ
អតិជ្ឈនិវិចារមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សតិប្បដ្ឋានមាន
២ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សតិប្បដ្ឋាន ២ នេះ ដែលបុគ្គល
បានចេះ បានធ្វើឡើយ ហើយ ចណ្តាជលំទំនំ ២ ដែលលាមួយ
នឹងបានជាប្រាកដ គឺនឹងបានសម្រេចទ្វារកាយព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ពាន់ភ្នែក ឬបើមានទុក្ខទុក្ខសេសសល់នៅ ក៏នឹងនឹងបានសម្រេច
ទ្វារកាយព្រះអរហន្តក្នុង ពុំខានឡើយ ។

[១២៩] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សនិប្បដ្ឋានោ ។ ននេវ
 ចត្តារោ ។ ននេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្ស័
 វិហារេ អាតមំ សម្បជានោ សនិមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោ ឧបស្ស័ ។ ភស្ស កាយេ កាយាទុបស្ស័
 យោ វិហារោ យោ កាយស្មី ធម្មោ សោ ចហំយ្យតំ
 ធន្ធស្ស មហានាយ អមតំ សង្ខតានំ ហោតំ ។

[១៣០] វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស័ វិហារេ អាតមំ
 សម្បជានោ សនិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ
 ឧបស្ស័ ។ ភស្ស វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស័យោ វិហារោ
 យោ វេទនាសុ ធម្មោ សោ ចហំយ្យតំ ធន្ធស្ស មហា-
 នាយ អមតំ សង្ខតានំ ហោតំ ។

[១២៩] ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ សតិប្បដ្ឋាននេះមាន ៤ ។ ស-
 តិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះពិចារ-
 ណាយើញទូរកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
 ជាសេចក្តីដ៏ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិនិទាមមស្សក្នុង
 លោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាយើញទូរកាយក្នុងកាយ ឆ្លងឯណា
 មានក្នុងកាយ ភិក្ខុក៏បានលះបង់ឆ្លងនោះចេញ អមតិព្វាន ក៏ឈ្មោះថា
 ភិក្ខុនោះបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះបង់ទូរឆ្លង ។

[១៣០] ភិក្ខុពិចារណាយើញទូរវេទនាក្នុងវេទនាចាំវិទ្យាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដ៏ខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិនិទាមមស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបាន
 ពិចារណាយើញទូរវេទនាក្នុងវេទនាចាំវិទ្យាយ ឆ្លងឯណា មានក្នុងវេទនា
 ភិក្ខុក៏បានលះបង់ឆ្លងនោះចេញ អមតិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន
 ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះបង់ទូរឆ្លង ។

[១៣១] ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ
 សម្មជានោ សតិមា វិនិច្ឆ័យ លោកេ អភិជ្ឈនោម-
 ទស្សំ ។ ភស្ស ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សីនោ វិហរតោ យោ
 ចិត្តស្មី ធម្មោ សោ បហិយ្យតិ ទទ្ធស្ស មហាបាយ
 អមតំ សច្ច្រកតំ ហោតិ ។

[១៣២] ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ
 សម្មជានោ សតិមា វិនិច្ឆ័យ លោកេ អភិជ្ឈនោម-
 ទស្សំ ។ ភស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សីនោ វិហរតោ យោ
 ធម្មេសុ ធម្មោ សោ បហិយ្យតិ ទទ្ធស្ស មហាបាយ
 អមតំ សច្ច្រកតំ ហោតិ ។

[១៣៣] ចត្តាភិមេ ភិក្ខុវេ សតិជ្ឈដ្ឋានា ។ តត្ថមេ
 ចត្តាភេ ។ វនំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តាយេ តាយោទុបស្សី
 វិហរតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិនិច្ឆ័យ លោ-
 កេ អភិជ្ឈនោមទស្សំ ។ ភស្ស តាយេ តាយោទុ-

[១៣១] ភិក្ខុពិចារណាយិញ្ញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំ
 អភិជ្ឈននិរោធមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាយិញ្ញ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នេះឯណាមានក្នុងចិត្ត ភិក្ខុក៏បានលះបង់នេះនោះចេញ
 អមតនិព្វាន ក៏ឈ្នះជាភិក្ខុនោះបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះ
 បង់នូវនេះ ។

[១៣២] ភិក្ខុពិចារណាយិញ្ញនូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំឱ្យយ មានព្យា-
 យាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់
 បង្ខំអភិជ្ឈននិរោធមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណា
 យិញ្ញនូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំឱ្យយ នេះឯណាមានក្នុងធម៌ ភិក្ខុក៏បានលះ
 បង់នេះនោះចេញ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្នះជាភិក្ខុនោះបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
 ហើយ ព្រោះលះបង់នូវនេះ ។

[១៣៣] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ សតិប្បដ្ឋាននេះមាន២ ។
 សតិប្បដ្ឋានចាំឱ្យ ៤ ភិក្ខុចម្លើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ពិចារណាយិញ្ញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុត
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈន
 និរោធមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាយិញ្ញនូវកាយ

មស្សំនោ វិហារោ កាយោ បរិញ្ញាតោ ហោតិ កាយស្ស បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ សច្ច្យតតំ ហោតិ ។

(១៣២) វេទនាសុ វេទនាទុមស្សំ វិហារតិ អាតមី សម្មជាតោ សតីមា វិធម្មេ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
នស្សំ ។ ឥស្ស វេទនាសុ វេទនាទុមស្សំនោ វិហារោ
វេទនា បរិញ្ញាតា ហោតិ^(១) វេទនាធំ បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ
សច្ច្យតតំ ហោតិ ។

(១៣៤) ចិត្តេ ចិត្តាទុមស្សំ វិហារតិ អាតមី
សម្មជាតោ សតីមា វិធម្មេ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
នស្សំ ។ ឥស្ស ចិត្តេ ចិត្តាទុមស្សំនោ វិហារោ ចិត្ត
បរិញ្ញាតំ ហោតិ ចិត្តស្ស បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ សច្ច្យតតំ
ហោតិ ។

១. ឧ. វ. រោទិ៍ ។

កុណិកាយ កាយឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន
ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះបានកំណត់ដឹង
នូវកាយ ។

(១៣២) ឥតុតំចារណាយេញនូវវេទនាក្នុងវេទនាចំណែក
មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំផៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មាន
ស្មារតី កំចាត់បដិឡូអភិជ្ឈាននិទោមស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ
បានតំចារណាយេញនូវវេទនាក្នុងវេទនាចំណែក វេទនា ឈ្មោះថា
ភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន
ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះកំណត់ដឹងនូវវេទនា ។

(១៣៤) ឥតុតំចារណាយេញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជា
គ្រឿងផុតកំផៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិ
ឡូអភិជ្ឈាននិទោមស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបានតំចារណា
យេញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត ចិត្ត ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អម-
តនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះបាន
កំណត់ដឹងនូវចិត្ត ។

[១៣៦] ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារេ អាតាបិ
 សឡដាដោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 ធស្សំ ។ ភស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សីដោ វិហារោ ធម្មា
 បរិញ្ញាតា ហោន្តិ ធម្មាចំ បរិញ្ញាតត្ថំ អមតំ សង្ខតតំ
 ហោតីតំ ។

[១៣៧] ចតុត្ថំ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវនំ
 ទេសិស្សាមិ តំ សុណាម ។ តតមា ភិក្ខុវេ ចតុត្ថំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវនា ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
 កាយាទុបស្សី វិហារេ អាតាបិ សឡដាដោ សតំមា
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមធស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារេ អាតាបិ សឡដាដោ
 សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមធស្សំ ។ អយំ
 វោ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថំ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវនាតិ ។

[១៣៦] ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំឡាយ មាន
 ព្យាយាមជា (គ្រឿងជុំគំរំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្គំនូវអភិជ្ឈានិនិច្ឆេទសូក្ខណ៍លោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបាន
 ពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំឡាយ ធម៌ ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន
 កំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន គឺឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យដាច់ច្បាស់
 ហើយ ព្រោះបានកំណត់ដឹងនូវធម៌ ។

[១៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ គួរតែគន្ថិសំវេននូវសតិប្បដ្ឋាន-
 ការតាំង ៤ អង្គចាំឡាយចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡ-
 ាយ សតិប្បដ្ឋានការតាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា
 (គ្រឿងជុំគំរំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្គំនូវ
 អភិជ្ឈានិនិច្ឆេទសូក្ខណ៍លោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនា
 ចាំឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំឡាយ មានព្យាយាមជា
 (គ្រឿងជុំគំរំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្គំនូវ
 អភិជ្ឈានិនិច្ឆេទសូក្ខណ៍លោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ វេទហៅថា
 សតិប្បដ្ឋានការតាំង ៤ ។

(១៣៨) សតិប្បដ្ឋានត្វ កេ ភិក្ខុវេ នេសំស្សនិ
 សតិប្បដ្ឋានភាវណត្វ សតិប្បដ្ឋានភាវណាតាមិណត្វ បដិ-
 បទំនំ សុណាមិ ។ នតមត្វ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានំ ។ វេទ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី វិហរតិ អាតាថិ
 សម្បជានោ សតិណ វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 ទស្សី ។ វេទនាសុ និទ្ទេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហរតិ
 អាតាថិ សម្បជានោ សតិណ វិទេយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈានោមទស្សី ។ វេទំ វុត្ថនំ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានំ ។

(១៣៩) នតតា វ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានភាវ-
 នា ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមុទទយម្ហាទុបស្សី កា-
 យស្សី វិហរតិ វេទធម្មាទុបស្សី កាយស្សី វិហរតិ
 សមុទទយវេទធម្មាទុបស្សី កាយស្សី វិហរតិ អាតាថិ

(១៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេបានឆឹងសំដែងនូវសតិប្បដ្ឋាន
 ផង នូវសតិប្បដ្ឋានភាវនាផង នូវបដិបទាវាដំណើរទៅកាន់សតិប្បដ្ឋាន-
 ភាវនាផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងជុំគំរោះវិចារណេស មានសច្ច្តិវិនិច្ឆ័យ មានស្មារតី កំចាត់
 ទ័ពនូវអភិជ្ឈានីវរោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយើញនូវវេទនា
 ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងជុំគំរោះវិចារណេស មានសច្ច្តិវិនិច្ឆ័យ មានស្មារតី
 កំចាត់បង្គំនូវអភិជ្ឈានីវរោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ទេវេយ្យេវា សតិប្បដ្ឋាន ។

(១៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋានភាវ នា តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញ
 នូវសភាពជាទីប្រជុំគំរោះវិចារណេសក្នុងកាយ ពិចារណាយើញនូវសភាពជាទី
 វិចារណេសក្នុងកាយ ពិចារណាយើញនូវសភាពជាទីប្រជុំគំរោះវិចារណេស
 សភាពជាទីវិចារណេសក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងជុំគំរោះវិចារណេស

អនុស្សាវរីយ៍

ធសូត្រំ

អនុស្សាវរីយ៍ វិហារ ១,

វិហារ កាវចា សហោ

អញ្ចំ ចន្ទំ បរិក្ខាយ

កាវចា វិសុទ្ធិ គេ ឧសាតំ ។

អនុស្សាវរីយ៍

ឧបាសនៃអនុស្សាវរីយ៍នោះគឺ

និយាយអំពីធម៌ដែលមិនបាច់បោះបង្គោល ១, អំពីការប្រាស
ចាកគម្រោង ១ អំពីសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ១ អំពីសតិប្បដ្ឋាន
ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ១ អំពីភិក្ខុក្រវាធស្មារតី ១ អំពី
អាហារូបស ១ អំពីការលះបង់ឧទ្ធច្ចៈ ១ អំពីការកំណត់
ជំនួញកាយ ១ អំពីសតិប្បដ្ឋានការងារ ១ អំពីការរំលោភនៃ
សតិប្បដ្ឋាន ១ រោះត្រូវជា ១០ ។

អមតវិគ្គោ

[១២១] សាវត្ថីនិទានំ ។ ចត្វសុ កិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានំ
 វេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា វិហរេ មា វេ អមតំ ប-
 ទស្ស ។ កកមេសុ ចត្វសុ ។ ឥធម កិក្ខុវេ កិក្ខុ ភា-
 យេ កាយាទុបស្សី វិហរតំ អាគាមី សម្បជានោ
 សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមទស្សំ ។ វេទ-
 ដាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហរតំ អាគាមី
 សម្បជានោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
 ទស្សំ ។ ឥមេសុ កិក្ខុវេ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានំ វេសុ សុប្ប-
 តិដ្ឋិតចិត្តា វិហរេ មា វេ អមតំ បទស្សតិ ។

អមតវិគ្គោ

[១២១] សាវត្ថីនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាព្រះ
 ទិព្វានមិនទាន់មានផល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមានចិត្តតាំងស៊ប់
 ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន៦ ចុះ ។ សតិប្បដ្ឋាន៦ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ តំបារណាឃើញតាមក្នុងកាយជាប្រព្រឹត្តិ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំផៅគំលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់ខ្លួនអភិជ្ឈានីវរោមនស្សក្នុងលោកាចញ្ញបាទ ។ តំបារណា
 ឃើញខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្លួនចិត្តនិចិត្ត ខ្លួនចម្លងចម្លង
 ទាំងឡាយជាប្រព្រឹត្តិ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំផៅគំលេស ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្លួនអភិជ្ឈានីវរោមនស្សក្នុងលោកាចញ្ញ
 បាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាព្រះទិព្វានមិនទាន់មានផល់អ្នកទាំង-
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមានចិត្តតាំងស៊ប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន៦ នេះចុះ ។

[១៤២] សាវត្ថីនិទានំ ។ ធម្មត្ថំ កំត្វាវ សតំប្បដ្ឋា-
 នានំ សមុទយេត្ត អត្តត្ថមេត្ត មេសំស្សាមិ តំ សុ-
 ណាជ ។ កោ ច កំត្វាវ កាយស្ស សមុទយោ ។
 អាហារសមុទយោ កាយស្ស សមុទយោ អាហារនិរោ-
 ជា កាយស្ស អត្តត្ថមោ ធម្មសមុទយោ វេទនានំ
 សមុទយោ ធម្មនិរោជា វេទនានំ អត្តត្ថមោ ធាមរូប-
 សមុទយោ ចិត្តស្ស សមុទយោ ធាមរូបនិរោជា ចិត្តស្ស
 អត្តត្ថមោ មនសិការសមុទយោ ធម្មានំ សមុទយោ
 មនសិការនិរោជា ធម្មានំ អត្តត្ថមោតំ ។

[១៤៣] សាវត្ថីនិទានំ ។ ឯកមិទាហំ កំត្វាវ
 សមយំ ធុរេវោយំ វិហារមំ នន្ទា នេវញ្ញរាយ ភិវរ
 អជនាលនិក្រានេ បវេនាភិសម្ពុតោ ។ តស្ស មយ្ហំ
 កំត្វាវ វហោតតស្ស បដិសល្លិទស្ស ឯវំ ចេតសោ
 បរិវត្តោ ទទទានំ

[១៤៤] សាវត្ថីនិទានំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតនឹង
 សំដែនខ្លះសេចក្តីកើតឡើង នឹងសូន្យទៅនៃសតិប្បដ្ឋាន៤ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីកើតឡើងនៃ
 កាយដូចម្តេច ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃកាយ ព្រោះកើតឡើងនៃអាហារ
 សេចក្តីរលត់នៃកាយ ព្រោះរលត់នៃអាហារ សេចក្តីកើតឡើងនៃវេទនា
 ទាំងឡាយ ព្រោះកើតឡើងនៃធម្មស្សៈ សេចក្តីរលត់នៃវេទនាទាំងឡាយ
 ព្រោះរលត់នៃធម្មស្សៈ សេចក្តីកើតឡើងនៃចក្ខុ ព្រោះកើតឡើងនៃនាមរូប
 សេចក្តីរលត់នៃចក្ខុ ព្រោះរលត់នៃនាមរូប សេចក្តីកើតឡើងនៃធម៌
 ទាំងឡាយ ព្រោះកើតឡើងនៃមនសិការ សេចក្តីរលត់នៃធម៌ទាំង-
 ឡាយ ព្រោះរលត់នៃមនសិការ ។

[១៤៥] សាវត្ថីនិទានំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យមួយ
 គេថាគេបានក្រាស់ដឹងជាដង្ហូង នៅក្រោមដើមអធិបាលនិក្រាជ ក្បែរ
 ប្លែស្មើនៃពួកក្នុងធុរេវោយប្រទេស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគេ
 បានទៅក្នុងទីស្ងាត់ សម្លេងទៅ បានបរិវត្តក្នុងចិត្តកើតឡើងយ៉ាងនេះថា

[១៤៤] ឯកាយទ្វាយំ មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា
 សោកបរិទេវំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមទស្សនំ
 អត្តផ្តមាយ ញាយស្ស អនិកមាយ ចិញ្ចទស្ស សង្ខ-
 កំរិយាយ យននំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានំ ។ តតទេ
 ចត្តារោ ។ តាយេ វា ភិក្ខុ កាយាទុបស្សី វិហា-
 រេយ្យ ។ វេទនាសុ វា ភិក្ខុ វេទនាទុបស្សី វិហារេយ្យ ។
 ចិត្តំ វា ភិក្ខុ ចិត្តាទុបស្សី វិហារេយ្យ ។ ធម្មេសុ វា
 ភិក្ខុ ធម្មាទុបស្សី វិហារេយ្យ អាតាបី សម្មជាតោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សនំ ។ ឯ-
 កាយទ្វាយំ មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេ-
 វំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមទស្សនំ អត្តផ្តមាយ
 ញាយស្ស អនិកមាយ ចិញ្ចទស្ស សង្ខកំរិយាយ
 យននំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានំ ។

[១៤៥] ផ្លូវគីសតិប្បដ្ឋាន ៤ ៖ ទេ ជាផ្លូវមូលតែមួយ (ប្រព្រឹត្ត
 ទៅ) ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសត្វចាំទិព្វាយ ដើម្បីកន្លងបង្គំនូវសោកនឹង
 ច្បឹកច្បួល ដើម្បីរលត់បង្គំនូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវមគ្គប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់លាក់សំនូវព្រះចិត្តាន ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយជាប្រតិក្ខី ។ ភិក្ខុ
 ពិចារណាឃើញវេទនាក្នុងវេទនាចាំទិព្វាយជាប្រតិក្ខី ។ ភិក្ខុពិចា-
 រណាឃើញចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រតិក្ខី ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញធម៌ក្នុង
 ធម៌ចាំទិព្វាយជាប្រតិក្ខី ទានសេចក្តីព្យាយាមផុតកំដៅកំលេស ជាអ្នក
 នឹងខ្លួន មានស្មារតី កំលាត់បង្គំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកៈចេញ
 បានក្តី ។ ផ្លូវគីសតិប្បដ្ឋាន ៤ ៖ ទេ ជាផ្លូវមូលតែមួយ (ប្រព្រឹត្តទៅ) ដើម្បី
 សេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសត្វចាំទិព្វាយ ដើម្បីកន្លងបង្គំនូវសេចក្តីសោកនឹងច្បឹក
 ច្បួល ដើម្បីរលត់បង្គំនូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវមគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់លាក់សំនូវព្រះចិត្តាន ។

[១៤៥] អដទោ កំត្វវេ ព្រិញ្ញា សហម្បត្តិ មម
 ចេតសា ចេតោបរិវត្តន្តមញ្ញាយ សេយ្យដាមី ធាម
 តលវា បុរិសោ សម្មត្ថានំ វា តាហំ បសារយ្យ បសា-
 រិតំ វា តាហំ សម្មត្ថោយ្យ ឯវេវេ ព្រិញ្ញាលោកេ អន្តរ-
 មាំតោ អម បុរោ ចាគុហោសំ ។ អដទោ កំត្វវេ
 ព្រិញ្ញា សហម្បត្តិ ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តំ កវិន្វា យេនា-
 ហំ តេជញ្ញាលី បណាមេត្វា មំ ឯតនភោច

[១៤៦] ឯវេវេ កំត្វវេ ឯវេវេ ឧត្តរា ឯតា-
 យញ្ញាយំ កន្តេ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកាបរិណេ-
 វានំ សមត្តិកមាយ ឧត្តរោចនស្យានំ អត្ថន្តមាយ
 ញាយស្ស អតិកមាយ ជញ្ញានស្ស សច្ចិកវិយាយ
 យនំនំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ តាតាម ចត្តារោ ។
 តាយេ វា កន្តេ កំត្វុ តាយាធុបស្សី វិហរេយ្យ ។
 វេនចាសុ វា ។ ចិត្តេ វា ។ ធម្មេសុ វា កន្តេ កំត្វុ
 ធម្មាធុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាមី សម្បដាចោ សតំមា

[១៤៥] ម្ចាស់កិត្យុវាង្សយ គ្រាតោះឯង សហម្បត្តិព្រិញ្ញ
 ជំនឿបរិវត្តន្តចំក្នុងជាតនដោយចិត្តខ្លួនហើយ កំបាក់គំពិព្រិញ្ញលោក
 មកប្រែកដំបោះមុខគាត់ ដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាវដៃវេលាខ្លួនបត់
 ចូល ដូចតំបន់ប្លែកវិវេសខ្លួនលាចញ ដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់កិត្យុវាង្ស-
 យ គ្រាតោះឯង សហម្បត្តិព្រិញ្ញ បង្កើតសំគង់ឧត្តរសន្តវៀងស្មា
 ម្ល៉ាង ប្រណម្យអញ្ជាលីចំពោះគាត់គត បោះពាលនីមិត្តជាតនដូច្នេះថា

[១៤៦] បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ផ្លូវនិសង្សដ្ឋាន ៤ ខ្ញុំ យ៉ាង
 នេះហើយ បពិត្រព្រះសុភគ ផ្លូវនិសង្សដ្ឋាន ៤ ខ្ញុំ យ៉ាងនេះហើយ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ផ្លូវនិសង្សដ្ឋាន ៤ នេះ ជាផ្លូវមូលវិភម្មយ (ប្រព្រឹត្ត
 ទៅ) ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសត្វពុទ្ធិយ ដើម្បីកម្មនិងបទដ្ឋានសេចក្តី
 សោកនិវត្តិកម្មល ដើម្បីលែងបទដ្ឋានចុកដីនិវាសនស្ស ដើម្បីបាននូវ
 បន្តប្រកបដោយអង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះវិញ្ញាណ ។ សតិ-
 ប្បដ្ឋាន ៤ តែដូចម្តេចនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិត្យុវាង្សយ ឃើញ
 កាយស្មើកាយជាប្រក្រតី ។ ក្នុងវេទនាពុទ្ធិយក្តី ។ ក្នុងចិត្តក្តី ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិត្យុវាង្សយ ឃើញធម៌ក្នុងចំពោះពុទ្ធិយជាប្រ-
 ក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេង ជាឫកដ៏ធំខ្លួន មានស្មារតី

វិជេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឯកាយត្វាយ
 កន្ត មត្តោ សត្វានំ វិសុទ្ធិយា ហោតាបរិទេវានំ សម-
 ត្តក្កមាយ ទុក្ខនោមទស្សានំ អនុត្តមាយ ញាយស្ស
 អនិកមាយ វិញ្ញាណស្ស សង្កករិយាយ យទិទំ ចត្តា-
 រោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

(១២៧) ឥន្ទមរោច កំភូរេ ព្រិញ្ញា សហម្បតិ នំ

វា អថាបរិ ឯគនរោច

ឯកាយនំ ជាតិទយន្តទស្សំ

មត្តំ បដាបាតិ ហិវាទុកាម្បំ

ឯតេន មត្តេន អតីសុ^(១) ចុត្វេ

តវិស្សន្តំ យេ ច កាត្តំ ត្វិយន្តំ ។

១ ឥ. គតិសុ ។

កំបាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីវោទមនស្សក្នុងរោគចេញបានក្តី ។ បតិត្រិវា
 អន្តិមីវារិទ ផ្លូវគិតច្បាស់ៗនេះ ជាផ្លូវមូលវិភម្មយ (ប្រព្រឹត្តាទេ)
 ដើម្បីរលត់កំចាត់នូវសត្វតាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្តីរោគនិង
 ទ្បឹកឡាយ ដើម្បីរលត់បង់នូវកុក្ខនីវោទមនស្ស ដើម្បីបានឡើងមកប្រកប
 ដោយអន្តិមី ដើម្បីធ្វើឱ្យពាក់ព្យាសំនូវព្រះវិញ្ញាណ ។

(១២៧) ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ សហម្បតិត្រិហ្មបានកាលពាក្យ

នេះ សុខកាលពាក្យនេះហើយ លំដាប់នោះ បានកាលពាក្យនេះក
 ចោះហ្វឺតថ

បុគ្គលឃើញនូវចំបង់ផុតនៃការរស់នៅខឹងជាតិ មានសេចក្តី

អនុគ្រាបដោយប្រយោជន៍ វេទន៍ផុតច្បាស់នូវផ្លូវមូលវិ

ម្មយ ជនតាំងឡាយបានឆ្លងហើយក្នុងកាលមុនក្តី និងឆ្លង

(ក្នុងអនាគត)ក្តី កំពុងឆ្លងក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី នូវឧបាយបាន

ដោយផ្លូវនេះឯង ។

[០២៨] សាវត្ថីនំបាទ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហា-
 វេយ្យ អយំ វេ អម្ពាតំ អនុសាសនំ ។ កាថេត្ថ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ ៩៨ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយាទុបស្សី វិហាតិ ។ វេទនាសុ ចិន្តេ
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហាតិ អាតាមី សម្មជានោ
 សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឃិ
 វោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ សតោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ វិហាវេយ្យ អយំ វេ អម្ពាតំ អនុសាសនំ ។

[០២៩] កុសលវាសិនំ ភិក្ខុវេ វិទមានោ ចត្តា-
 វេ សតិប្បដ្ឋានេ សម្មា វិទមានោ វិទេយ្យ ។ កៅ-
 លោ ហាយំ ភិក្ខុវេ កុសលវាសិ យនិនំ ចត្តាវេ
 សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តាវេ ។ ៩៩ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី វិហាតិ ។ វេទនា-
 សុ ចិន្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហាតិ អាតាមី

[០២៨] សាវត្ថីនំបាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុភូមិ
 មានស្មារតី នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ ចំពោះអ្នកទាំង-
 ឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតីដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គំចារណាឃើញខ្ញុំកាយក្នុង
 កាយជាប្រិក្ខី ។ គំចារណាឃើញខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្ញុំ
 ចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រិក្ខី មានព្យាយាមជាត្រឡឹង
 ផុតកំបាំងកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី គំចារកំបាំងខ្ញុំអភិជ្ឈានិន
 ចោមនស្សក្នុងលោកចេញទាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមាន
 ស្មារតីយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុភូមិមានស្មារតី នេះ
 ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។

[០២៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលភោគជា កុសល-
 វាសីដូច្នេះ កាលបើកាលឱ្យត្រូវ គប្បីភោគចំពោះសតិប្បដ្ឋាន១២ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្សិតជា កុសលវាសីទាំងអស់នេះ ក៏គឺសតិប្បដ្ឋាន១២
 នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន១២ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គំចារណាឃើញខ្ញុំកាយក្នុងកាយជាប្រិក្ខី ។
 គំចារណាឃើញខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំធម៌
 ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រិក្ខី មានព្យាយាមជាត្រឡឹងផុតកំបាំងកិលេស

សម្បជានោ សតំមា វិធម្យេ លោកោ អភិជ្ឈោនោម
 ឧស្សំ ។ កុសលភស្តី ភិក្ខុវេ វធម្មោចោ វេមេ
 ចត្តារោ សតំប្បដ្ឋានេ សម្មា វធម្មោចោ វិធម្យេ ។
 កេវលោ ហាយំ ភិក្ខុវេ កុសលភស្តី យទិទិ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

[១៩០] អថចោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេន ភគវា
 ភេទុបសម្ព័ន្ធំ ។ បេ ។ ឯតមន្តំ ឯសីទិ ។ ឯតមន្តំ
 ឯសីន្នោ ចោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតនេវេច សាទុ
 មេ កន្តេ ភគវា សន្តិភេទ ធម្មំ នេសេតុ យមហំ
 ភគវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯតោ វូបសាដ្ឋា អប្បមត្តោ
 អាតាមី បធាតត្តោ វិហារយ្យន្តំ ។

ជាអង្គជំនុំខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិទ្ធិអភិជ្ឈានិក្ខេបមនុស្សក្នុងលោក
 ចេញបាន ។ ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ បុគ្គលកាលពោលថា កុសលភស្តី
 ដូច្នេះ កាលបើគោលឲ្យស្រី ឧប្បត្តិពោលចំពោះសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះ ។
 ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ ដ្បិតថាកុសលភស្តីទាំងអស់នេះ ក៏គឺសតិប្បដ្ឋាន ២
 នេះឯង ។

[១៩០] (តាងនាងនី មានកិច្ចមួយប្រ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ។ បេ ។ អន្តិយកុទិទិសមន្ថា ។ លុះភិក្ខុនោះអន្តិយកុទិទិ
 ជំនាមន្តហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌ឯណាបេសព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ហើយ ឧប្បត្តិបុគ្គលវេទនាចំងង ចៀសចេញទៅ មិនមានសេចក្តី
 ប្រមាទ មានព្យាយាមជាង្រៀនដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅ
 កាន់ព្រះនិព្វាន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសំដែនធម៌នោះ ឲ្យបានដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គដោយសាស្ត្រប ។

[១៩១] ឥស្សាភិបា ភ្នំ កំភូ អាជិមេដ វិសោ-
 ធនី កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចានិ កុស-
 លាមំ ធម្មាមំ ។ ៩០ ភ្នំ កំភូ ចានិមោក្ខសំវិសំ-
 វុតា វិហារហិ កាចារកាចរសឡង្គោ អណ្តមត្ថេសុ
 វុត្ថេសុ កយេធស្សនំ សមាធាយ សិក្ខុស្សុ សិក្ខា-
 មេសុ ។

[១៩២] យតោ តោ ភ្នំ កំភូ ចានិមោក្ខសំវិសំ-
 តោ វិហារិស្សនំ កាចារកាចរសឡង្គោ អណ្តមត្ថេសុ
 វុត្ថេសុ កយេធស្សនំ សមាធាយ សិក្ខុស្សុ សិក្ខាម-
 េសុ តតោ ភ្នំ កំភូ សីលំ ធិស្សយ សីល
 មនិជ្ឈាយ ធន្តារោ សនិប្បដ្ឋានេ កាវេយ្យសិ ។ ក-
 តមេ ធន្តារោ ។ ៩១ ភ្នំ កំភូ តាយេ តាយាទុ-
 បស្សី វិហារហិ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុ-

[១៩០] ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរដង្ហែមន្ត្រីហេតុជាតិ
 ដើមក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយចុះ ។ ចុះត្រីជាតិដើមនៃកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរសង្ឃឹមក្នុងបាតិមោក្ខសំវិស-
 ប្រកបព្រមដោយអាចារ្យនិងគាថាៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងពោសទាំង-
 ឡាយ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាមេទាំងឡាយ ។

[១៩២] ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកសង្ឃឹមក្នុងបាតិមោក្ខសំវិស-
 ប្រកបព្រមដោយអាចារ្យនិងគាថាៈ ឃើញភ័យក្នុងពោសទាំងឡាយ
 សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាមេទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលណោះអ្នកគប្បីអាស្រ័យខ្ញុំសីល ស្ម័គ្រនាំក្នុងសីល ចំរើននូវសតិ-
 បូជ្ឈាន ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៦ ដូចម្តេចចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកចូរចំរើនកាយឃើញខ្ញុំកាយក្នុងកាយដង្រែត្រី ។ កំចារណាឃើញ
 ខ្ញុំវាទៅក្នុងវាទៅទាំងឡាយ ចូរចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំវាចិត្តក្នុងចិត្តទាំងឡាយ

បស្សី វិហារហំ អាតមី សម្មជានោ សតិមា វិចយ្យ
 លោកេ អតិច្ឆារោមនស្សំ ។ យតោ ចោ ភំ ភិក្ខុ
 សីលំ ចិស្សាយ សីលេ បត់ដាយ ឥមេ ចត្តារោ
 សតិច្ឆដ្ឋានេ ឯវំ ភាវស្សសំ តតោ ធុយ្ហំ ភិក្ខុ យោ
 ត្ថំ វា ធិរសោ វា អភមិស្សតិ វុឡិយេវ ចាធិកាដ្ឋា
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ចោ វិហារិនំ ។

[១៥៣] អថចោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ
 អតិច្ឆិត្វា វេទុនាធិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវតំ អភិវា-
 ធម្មត្វា បទដ្ឋានំ កត្វា បត្តាមំ ។ អថចោ សោ
 ភិក្ខុ ឯកោ វុបកាដ្ឋា អប្បមត្តោ អាតមី បហំតតោ
 វិហារត្តោ ធិរស្សេ យស្សត្វាយ កុសលុត្តា សម្មនេវ
 អភាស្មា អនតាវយំ បព្វជ្ជន្តំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិ-
 យោសាទំ ចិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្មន្តំ វិហារតិ មីណា ជាតិ ស្រីតំ ព្រហ្មច-

ជាប្រគ្រី មានភ្នាយាមជាគ្រឿងដុតកំផៅកំលេស ជាអ្នកជំនុំខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់ឲ្យអភិជ្ឈានិន្ទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្ខាង
 ភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងស្រឡាសីល ចឹងស្តីតទៅក្នុងសីល ចឹងចំរើន
 ឲ្យសកិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះ ម្ខាងភិក្ខុ កាលណោះ សេចក្តីចំរើនក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ នឹងមានប្រាកដផលអ្នកជិត ទាំងយប់រំពងថ្ងៃ
 ឯសេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ ។

[១៥៣] ត្រាចោះឯង ភិក្ខុនោះប្រកាសអនុមោទនាភាសិតរបស់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយត្រាចាតាសន្យាដោយបង្ខំព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ធ្វើប្រឹក្សាឯហើយចៀសចេញទៅ ។ សំដាប់ចោះឯង ភិក្ខុនោះ
 តែម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានភ្នាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំផៅកំលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុល-
 បុត្រចេញទៅកន្លះចូលកាន់ផ្ទុយដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ផលអនុត្តរ-
 ធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យកំចាត់ស្រឡាសីលម្រេចឲ្យអនុត្តរធម៌
 នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្ពង់ខ្ពស់
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដ៏និរោសថា ជាគិរីសំហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌គាត់

វិយំ កតំ កាលវិយំ ជាយំ ឥន្ទ្រគាយានំ អត្តញ្ញាសំ ។

អញ្ញាតោ ច បទ សោ ភិក្ខុ អរោតំ អយោសីតំ ។

[១៥៤] អដិចោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេច ភគ-
វា ។ បេ ។ សាធុ បេ កុណ្ឌ ភគវំ សុទ្ធិត្ថន ធម៌
នោសតុ យមហំ ភគវនោ ធម៌ សុត្វា ឯកោ វុច្ឆតោ
អប្បមត្តោ អាតមំ បរិវាតត្ថោ វិហារយុទ្ធី ។

[១៥៥] ឥស្សានិហ ភ្នំ ភិក្ខុ អាទិមេវ វិសាលេហំ
កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចាទិ កុសលាទំ ធម្មា-
នំ ។ វេច ភ្នំ ភិក្ខុ កាយទុច្ចរិតំ បហាយ កាយសុច-
រិតំ ភាវស្សសំ វេទិទុច្ចរិតំ បហាយ វេទិសុច្ចរិតំ ភាវស្ស-
សំ បចោទុច្ចរិតំ បហាយ បចោសុច្ចរិតំ ភាវស្សសំ ។

អញ្ញាតោប្រព្រឹត្តន្តេហិយេ សោឡសកំចូបានត្រឹមចាហិយេ កំចូជ១
ដើម្បីសោឡសកំចូនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តចាំ-
ឡាយ កុំព្រះនារកំបានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៥៦] ត្រាចារង្គ មានភិក្ខុមួយប្រទេស ចូលទៅតាមព្រះ
ដំរីមានព្រះភាគ ។ បេ ។ បំភិក្រិព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ
មេត្តាស្ម័គ្រចម្រើនដោយសាស្ត្របដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ លុះខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌
របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ គប្បីជាបុគ្គលកែខ្លាំង ចៀសចេញ
ទៅ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានល្បាយបង្ហាត់ផុតកំសៅកំលេស
មានចិត្តបញ្ចូនទៅកាន់ព្រះធម៌ព្យាង ។

[១៥៧] ម្នាលភិក្ខុ ហេតុដូច្នេះ អ្នកចូរធម្មវេទិកាជាបាត
ដើមក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយចុះ ។ ចុះអ្វីជាបាតដើមវេទិកាកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកនឹងលះបង់តាមទុច្ចរិតចេញ
ចំរើនកាយសុចរិត នឹងលះបង់ចិត្តច្រូកចេញ ចំរើនចិត្តសុចរិត នឹង
លះបង់នោទុច្ចរិតចេញ ចំរើនមោសាសុចរិត ។

(១៩២) យេតោ ទោ ភំ ភិក្ខុ កាយទុច្ចរិតំ ប-
 ហាយ កាយសុចរិតំ ភាវស្សសំ វចីទុច្ចរិតំ បហាយ
 វចីសុចរិតំ ភាវស្សសិ មេតោទុច្ចរិតំ បហាយ មេតោ-
 សុចរិតំ ភាវស្សសិ តតោ ភំ ភិក្ខុ សីលំ ឯស្សយ
 សីលេ មតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិវ្យដ្ឋានេ ភាវយ្យា-
 សិ(១) ។ ភិក្ខុមេ ចត្តារោ ។ ឥធី ភំ ភិក្ខុ កាយោ
 កាយាទុចស្សី វិហារហិ ។ វេទនាសុ ចំន្តេ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុចស្សី វិហារហិ អាតមំ សម្មជាតោ សតិមា-
 វិនយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ យេតោ ទោ ភំ
 ភិក្ខុ សីលំ ឯស្សយ សីលេ មតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ
 សតិវ្យដ្ឋានេ វិវា ភាវស្សសិ តតោ គុយំ ភិក្ខុ យា
 វត្ថុំ វា ធិរសោ វា អាតមំស្សតំ វុឡិយេវ ចាដិកត្តា
 គុសលេសុ ធម្មេសុ តោ បរិហាធិតំ ។ បេ ។ អញ្ញត-
 រោ ច ចធន ធមោ ភិក្ខុ អរហតំ អរហសីតិ ។

១ ១. ភាវស្សសំ ។

(១៩៦) ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងលះបង់កាយទុច្ចរិតចេញ
 ចំរើនកាយសុចរិត នឹងលះបង់វចីទុច្ចរិត ចំរើនវចីសុចរិត នឹងលះបង់មេតា-
 ទុច្ចរិត ចំរើនមេតាសុចរិត ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលណោះ អ្នកឃើញស្រីយន្ត
 សីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើនសតិវ្យដ្ឋាន ៦ ។ សតិវ្យដ្ឋាន ៦ ដូចម្តេច
 ខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរពិចារណាឱ្យឃើញនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតីខ្លះ ។ ចូរពិចារណាឱ្យឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាជាធិន្ធាយ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ជាធិន្ធាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជា
 ត្រឹមផុតកំរើតិវលស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
 នឹងរំលោភស្បែកនិលោកចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងស្រីយ
 នូវសីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើននូវសតិវ្យដ្ឋាន៦នេះ យ៉ាងនេះ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ កាលណោះ សេចក្តីចំរើនក្នុងកុសលធម៌ជាធិន្ធាយ នឹងមានប្រាកដ
 ដល់អ្នកពិត តាំងយប់តាំងថ្ងៃ ឯសេចក្តីសាចស្តែងអនាមិក្សយ ។ បេ ។
 បណ្តាព្រះអរហន្តតាំងឡើយ ភិក្ខុនោះបានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៩៧] យេ ភិក្ខុវេ អនុគម្មេយ្យាថ យេ ច^(១)
 សោតង្គំ មញ្ញេយ្យំ មិត្តា វា អមត្វា វា ញាតិ វា សា-
 លាហិតា វា តេ វេ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថំ សតិប្បដ្ឋានាធិ ការ-
 វាយ សមាធមេតត្វា ធម៌សេតត្វា បតិដ្ឋាបេតត្វាតំ ។
 កតមេសំ ចតុត្ថំ ។ ៨៨ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កា-
 យាទុបស្សំ វិហារតំ អាតាបិ សម្មជានោ សតីមា វិ-
 ធមេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមចស្សំ ។ វេទនាសុ មិត្តេ
 ចាម្មសុ ចម្មាទុបស្សំ វិហារតំ អាតាបិ សម្មជានោ ស-
 តីមា វិធមេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមចស្សំ ។ យេ ភិក្ខុវេ
 អនុគម្មេយ្យាថ យេ ច សោតង្គំ មញ្ញេយ្យំ មិត្តា វា
 អមត្វា វា ញាតិ វា សាលាហិតា វា តេ វេ ភិក្ខុវេ
 វេទនេសំ ចតុត្ថំ សតិប្បដ្ឋានាធិ ការវាយ សមាធមេតត្វា
 ធម៌សេតត្វា បតិដ្ឋាបេតត្វាតំ ។

១. ឧ. យេ ច ភេ ។

[១៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរអនុវត្តៈពួក
 ៨៨ណា មួយវិញ្ញៀត ពួក៨៨ណាដែលជាមិត្ត អមត្វ ញាតិ
 ឬសាលាហិត គប្បីសំគាល់នូវពាក្យដែលខ្លួនឮស្តាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរញ៉ាំងដទៃទាំងនោះឲ្យសមាទាន ឲ្យសេចក្តី
 ឲ្យស្ម័គ្រនៅក្នុងការចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គឺចារណាយិញ្ញាណក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងជុំគំរើកលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បដិវត្តអភិជ្ឈានីន៍ទោមទស្សក្នុងលោកចេញបាន ។
 គឺចារណាយិញ្ញាណក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងជុំគំរើកលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិវត្តអភិជ្ឈានីន៍ទោមទស្សក្នុងលោក
 ចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរអនុវត្តៈពួក៨៨
 ណា មួយវិញ្ញៀត ពួក៨៨ណាដែលជាមិត្ត អមត្វ ញាតិ ឬសា-
 លាហិត គប្បីសំគាល់នូវពាក្យដែលខ្លួនឮស្តាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយគួរញ៉ាំងដទៃទាំងនោះឲ្យសមាទាន ឲ្យសេចក្តី ឲ្យស្ម័គ្រ
 នៅក្នុងការចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ។

[១៩៨] តិស្សោ ឥមា កិក្ខុវេ វេទនា ។ កាតមា
 តិស្សោ ។ សុទា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អនុក្ខមសុទា
 វេទនា ។ ឥមា ខោ កិក្ខុវេ តិស្សោ វេទនា ។

[១៩៩] ឥមាសំ ខោ កិក្ខុវេ តិស្សន្តំ វេទនាជំ
 បរិញ្ញាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ការវត្តា ។ កាតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥម កិក្ខុវេ កិក្ខុ កាយ កាយាទុបស្ស័
 វិហាតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាមោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិន្ត ធម្មេសុ ធម្មាទុ-
 បស្ស័ វិហាតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាមោមទស្សំ ។ ឥមាសំ ខោ កិក្ខុវេ
 តិស្សន្តំ វេទនាជំ បរិញ្ញាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 ការវត្តាតិ ។

[១៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនានេះមាន ៣ ប្រការ ។
 វេទនា ៣ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសុទៈវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អនុក្ខមសុទៈ-
 វេទនា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ៣ មានប្រការដូច្នេះឯង ។

[១៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ក៏កុម្មប្បិច្ចរឹម
 ដើម្បីកំណត់ជីវិតនូវវេទនាទាំង ៣ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កុក្កន៍សាសនានេះ ពិចារណាយើញនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដោះត្រឡឹងផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកជីវិតខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីវិចារមនស្សក្នុងលោកបញ្ចុប្បាទ ។
 ពិចារណាយើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវវិជ្ជា
 ក្នុងវិជ្ជាទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដោះត្រឡឹងផុតកំដៅកិលេស
 ជាអ្នកជីវិតខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីវិចារមនស្សក្នុងលោក
 បញ្ចុប្បាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះកុម្មប្បិច្ចរឹម
 ដើម្បីកំណត់ជីវិតនូវវេទនាទាំង ៣ នេះឯង ។

[១៦០] ឥឃោម ភិក្ខុវេ អាសវំ ។ កតមេ
 ឥឃោ ។ កាមាសវេ ភវសវេ អវិជ្ជាសវេ ។
 ឥមេ ចោ ភិក្ខុវេ ឥឃោ អាសវំ ។

[១៦១] ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ តំណ្ហាងំ អាសវាឯ
 បហាឆាយ ចត្តារោ សតំប្បដ្ឋានា កាវេតត្វា ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្ស៍
 វិហរេតិ អាតាមី សឡាជាតោ សតំអា វិធម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាធាមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ចម្បាទុ-
 បស្ស៍ វិហរេតិ អាតាមី សឡាជាតោ សតំអា វិធម្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាធាមទស្សំ ។ ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ
 តំណ្ហាងំ អាសវាឯ បហាឆាយ ឥមេ ចត្តារោ ស-
 តំប្បដ្ឋានា កាវេតត្វាតិ ។

ធម្មវគ្គ បញ្ចមោ ។

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាសាៈនេះមាន ៣ ប្រការ ។
 ភាសាៈ ៣ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ភិកាមាសាៈ ១ ភវសាៈ ១ អវិជ្ជា-
 សាៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាសាៈ ៣ មាន ៣ ប្រការដូច្នេះឯង ។

[១៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុប្បិច្ឆំរោ
 ដើម្បីលះបង់ភាសាៈទាំង ៣ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាធិនៈចាមនស្សក្នុងលោកៈចេញបាទ ។
 ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម្មក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួនមានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាធិនៈចាមនស្សក្នុងលោកៈចេញ
 បាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ភិក្ខុប្បិច្ឆំរោ
 ដើម្បីលះបង់នូវភាសាៈទាំង ៣ នេះឯង ។

ចប់ ធម្មវគ្គទី ៩ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

ធូត្តិ

អមតំ សមុទយោ មក្កា
សនោ កុសលភសិ^(១) ច
ចាដិមោក្ខំ ធុច្ចរិតំ មិគ្គា
វេទនា អាសវេទ ចាតិ ។

• ១. ម. កុសលភសិណៈ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិញ្ញា

ទទានក្នុងអមតវគ្គនោះគឺ

កោលអំពីអមតនិក្ខាន ១ អំពីសេចក្តីកើតឡើងនៃសតិ-
ប្បក្ខន ១ អំពីផ្លូវប្រព្រឹត្តទៅដល់បរិនិស្ស ១ អំពីភិក្ខុមាន
ស្មារតី ១ អំពីកុសលភសិ ១ អំពីការសង្រួមគង់បាត់បង់
សំរេ ១ អំពីការលេបដំឡូង ១ អំពីពួកដទានមក
អមត្យដាដើម ១ អំពីវេទនា ៣ ប្រការ ១ អំពីអាសវៈ ៣
ប្រការ ១ ។

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តស្ស គង្គាទិបេយ្យលោ

[១៦២] សេយ្យជាមិ ភំក្ខវេ តត្ថា ធនី ចាចិ-
ធនិដ្ឋា ចាចិធមោណា ចាចិធមត្តារា ។ វិវាសេ ហោ
ភំក្ខវេ ភំក្ខុ ចត្តារា សតិប្បដ្ឋានេ កាវេត្ថា ចត្តា-
រា សតិបដ្ឋានេ តហុលីករោត្តោ ធិត្វាធនិដ្ឋា ហោតិ
ធិត្វាធមោណា ធិត្វាធមត្តារា ។

[១៦៣] តាថេត្វ ភំក្ខវេ ភំក្ខុ ចត្តារា សតិ-
បដ្ឋានេ កាវេត្ថា ចត្តារា សតិប្បដ្ឋានេ តហុលីក-
រោត្តោ ធិត្វាធនិដ្ឋា ហោតិ ធិត្វាធមោណា ធិត្វាធម-
ត្តារា ។ ឥធុ ភំក្ខវេ ភំក្ខុ តារាយេ តារាយាទុបស្សី
វិហារតិ វាតាមិ សម្មជានោ សតីនា វិធមយ្យ លោកេ
វគំជ្ឈានោមធម្មំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មត្ថសុ ធម្មាទុ-

សតិប្បដ្ឋានសំបុត្តិ គង្គាទិបេយ្យលោ

[១៦៤] ខ្នាលភំក្ខុចាំវិទ្យាយ ដូចព័ទ្ធក្នុងភ្នំហូរទៅក្នុងទិសខាង
កើត ទៅទៅក្នុងទិសខាងកើត ឈរទៅក្នុងទិសខាងកើត យ៉ាងណា ។
ខ្នាលភំក្ខុចាំវិទ្យាយ ភំក្ខុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កាលធ្វើឲ្យច្រើន
ឡើងសតិប្បដ្ឋាន ៤ វេទនាទៅក្រចេះចំព្វាន សរសៀវទៅក្រចេះចំព្វាន
ឈរទៅក្រចេះចំព្វាន យ៉ាងនោះឯង ។

[១៦៥] ខ្នាលភំក្ខុចាំវិទ្យាយ ចុះភំក្ខុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤
កាលធ្វើឲ្យច្រើនឡើងសតិប្បដ្ឋាន ៤ វេទនាជាអ្នកទំនេរទៅក្រចេះចំព្វាន
សរសៀវទៅក្រចេះចំព្វាន ឈរទៅក្រចេះចំព្វាន ដូចម្តេច ។ ខ្នាល
ភំក្ខុចាំវិទ្យាយ ភំក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញឡើយក្នុងកាយជា
ប្រែប្រួល មានក្បាលយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលាយ ជាអ្នកដឹកខ្លួន មាន
ស្មារតី កំចាត់បង់ឡើងវិញនឹងវិចារណាស្មារតីឈរចេញបាន ។ ពិចា-
រណាឃើញឡើយខាងក្នុងវេទនាចាំវិទ្យាយ ឡើងក្នុងចិត្ត ឡើងក្នុងធម៌

បស្ស្ចី វិហារតំ អាតាបី សម្មាសាវេរី សតិមា វិនិយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឃំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កាវេន្តោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 តហុលំភារោន្តោ ឯព្វានឯន្តោ ហោតំ ឯព្វានចោលោក
 ឯព្វានចត្តារោតិ ។ មេ ។

[១៦២] បញ្ចមាឯ ភិក្ខុវេ ទុទ្ទន្តានិយាឯ សញ្ញា-
 ជនាឯ ។ តតមាឯ បញ្ច ។ រូបរាគោ អរូបរាគោ ខារោ
 ទុទ្ទំ អវិជ្ជា ។ នមាឯ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចទុទ្ទន្តានិយាឯ
 សញ្ញាជនាឯ ។

[១៦៣] នមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចំ ទុទ្ទន្តានិ-
 យាឯ សញ្ញាជនាឯ អភិញ្ញាយ បរិច្ឆាយ បរិក្ខា-
 យាយ មហាបាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា កាវេន្តោ ។
 តតមេ ចត្តារោ ។ នឯ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
 កាយាទុបស្ស្ចី វិហារតំ អាតាបី សម្មាសាវេរី សតិមា
 វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចំន្ត

តំវិទ្យាយថាប្រក្រតិ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នក
 ដឹកខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្លួនអភិជ្ឈានីវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញ
 បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតំវិទ្យាយ ភិក្ខុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កាលធ្វើ
 ឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ រមែងជាអ្នកខ្លាចរកព្រះនិព្វាន សរសៀរពៅ
 រកព្រះនិព្វាន ឈររកព្រះនិព្វាន ។ មេ ។

[១៦៤] ម្ចាស់ភិក្ខុតំវិទ្យាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
 មាន៥ ប្រការ ។ សញ្ញាជនៈ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ អរូបរាគ (តាម្រឹកក្នុងរូប) ១
 អរូបរាគ (តាម្រឹកក្នុងអរូប) ១ មានៈ (សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន) ១ ទុទ្ធិច្ចៈ
 (សេចក្តីរាយមាយ) ១ អវិជ្ជា (សេចក្តីល្ងង់ខ្លៅ) ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតំវិ-
 ទ្យាយ នេះឯងជាសញ្ញាជនៈចំណែកខាងលើ៥ ប្រការ ។

[១៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុតំវិទ្យាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុប្បិចំរើន
 ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ខ្លួនសញ្ញា-
 ជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ជូនម្តេចខ្លះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុតំវិទ្យាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំពោះលោកឃើញខ្លះកាយក្នុង
 កាយថាប្រក្រតិ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹក
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្លួនអភិជ្ឈានីវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញ
 បាន ។ ចំពោះលោកឃើញខ្លះរកព្រះនិព្វានតំវិទ្យាយ ឲ្យចំណុះចំក្នុង

ឧទ្ទេសុ នន្តានុបស្ស័ វិហារតំ អាតមី សម្មជានោ
 សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។
 ឥមេសំ ទោ កំច្ចរេ បញ្ចន្តំ ទុក្ខត្តាភិយាជំ សញ្ញា-
 ជនាជំ អភិញ្ញាយ ចរិញ្ញាយ ចរិក្ខយនយ ចហា-
 នាយ ឥមេ ចត្តារកេ សតិប្បដ្ឋានា ការេតទ្វាតិ ។
 (យថា មគ្គសំយុត្តំ វិជ្ជាវតំ វេទំ សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តំ
 វិជ្ជាបេកកំ) ។

ឥន្ទ្រាទិបេយ្យាលោ ឧច្ឆោ ។

ឋាន្តប្បទានំ

- ១ ចាជីនេតា ជំន្នា
- ២ ជំន្នា ១ សមុទ្គតោ
- ៣ ឆេ ១ ឆានុស យោត្តិ
- ៤ ក្កា ឆេន បុព្វតិ ។

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តំ និម្មិតំ ។

ឡាវេក្ខន្ធនិមិត្តំ ឡាយជាប្រក្រតី មានក្បាយជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កំលស ជាអ្នកដឹកខ្នង មានស្មារតី កំលាត់បង់ឡាវេក្ខន្ធនិមិត្តំ តាមមន្ត
 ក្នុងលោកបេញបាន ។ ខ្លាចក្នុងតំនិក្ខយ សតិប្បដ្ឋាន២ នេះ កំពុង
 ឆប្បចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បី
 លាបេន ឡាវេក្ខន្ធនិមិត្តំ ជាចំណែកទាំង២ (ប្រការនេះឯង ។
 (សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តន្ត បណ្ឌិតឆប្បច្យុតិស្តារដូចជាមគ្គសំយុត្តន្តដែលបាន
 សំដែងឲ្យច្បាស់ស្តារចេញវិញ) ។

ចប់ ឥន្ទ្រាទិបេយ្យាលោ ៩៦ ។

ឧទ្ទាននៃឥន្ទ្រាទិបេយ្យាលោនោះអី៖

គោលវត្ថុនៃឧទ្ទាននេះគឺសក្ខីភាព ៦ លើក ហូរទៅ
 កាន់សមុទ្រ ៦ លើក ត្រឹមយលើកពីរដង នេះត្រូវជា ១២
 ហៅជាវគ្គ ១ ។

ចប់ សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តន្ត ។

ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ
សុទ្ធិកវិញ្ញា

(១២៦) សាវត្ថំនំនាមំ ។ ឥត្រ ទោ កត្តកំ ឯត-
ណកេច បញ្ចមាជំ កំគូរេ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កត្តមាជំ
បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ វិវិធិន្ទ្រិយំ សត្តន្ទ្រិយំ សមាជន្ទ្រិយំ
បញ្ញន្ទ្រិយំ ។ ឥមាជំ ទោ កំគូរេ បញ្ចន្ទ្រិយាជំតំ ។

(១២៧) បញ្ចមាជំ កំគូរេ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កត្ត-
មាជំ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ វិវិធិន្ទ្រិយំ សត្តន្ទ្រិយំ
សមាជន្ទ្រិយំ បញ្ញន្ទ្រិយំ ។ យតោ ទោ កំគូរេ
អវិយសាវតោ ឥនេសំ បញ្ចន្ទ្រ ឥន្ទ្រិយាជំ សមុទ-
យញ្ច អន្តរុមញ្ច អស្សរុមញ្ច អាទិន្ទរុមញ្ច ធិស្សរុ-
ណញ្ច យថាភូតំ បដិដាតិ ។ អយំ វុទ្ធីតំ កំគូរេ
អវិយសាវតោ សោតាបន្នោ វរិធិមាតតទ្គោ ធិយតោ
សម្ពោជំបរាយថោតិ ។

ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ
សុទ្ធិកវិញ្ញា

(១២៦) សាវត្ថំនំនាមំ ។ កត្តកំនាមេន្ទ្រិយាជំ
បាវត្រាសំដូច្នេះថា ម្នាលកិត្តុប្បាទឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ៥ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ គឺសន្និទ្ធិយ ១ វិវិធិន្ទ្រិយ ១ សត្តន្ទ្រិយ ១
សមាជន្ទ្រិយ ១ បញ្ញន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលកិត្តុប្បាទឡាយ នេះឯង
ជាឥន្ទ្រិយ៥ប្រការ ។

(១២៧) ម្នាលកិត្តុប្បាទឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ៥ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ គឺសន្និទ្ធិយ ១ វិវិធិន្ទ្រិយ ១
សត្តន្ទ្រិយ ១ សមាជន្ទ្រិយ ១ បញ្ញន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលកិត្តុប្បាទឡាយ
កាលណាអវិយសាវតជីវិតច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំវាសេចក្តីកើតឡើងនឹងរលក
ទៅ កាចិត្តសង្ស័យនឹងទោសនឹងការលាស់ចេញ ខ្ញុំឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ ។
ម្នាលកិត្តុប្បាទឡាយ អវិយសាវតនេះហៅថា សោតាបន្ន មានភិយា
បំនេររំលងដូចជាធម្មតា មានគតិទៀង មានការត្រាស់ដឹងទៅទាញមុខ ។

(១៦៨) បញ្ចមាធិ កំត្តុវេ វេទ្ឋិយោធិ ។ តតមាធិ
បញ្ច ។ សុទ្ឋិទ្ឋិយំ វិយទ្ឋិយំ សតិទ្ឋិយំ សមាធិទ្ឋិ-
យំ បញ្ចិទ្ឋិយំ ។ យតោ ទោ កំត្តុវេ វេយស្សារតោ
សមេសំ បញ្ចន្តំ វេទ្ឋិយោធិ សមុទយត្ថា អនុត្តមត្ថា
អស្សាទត្ថា អាជីវត្ថា វិស្សាធាត្ថា យថាភូតំ បដិ-
បាតិ ។ អយំ វុទ្ឋតិ កំត្តុវេ វេយស្សារតោ ភោតា-
បត្រា វេទ្ឋិបាតនទត្រា វិយតោ សម្ពោធិបរាយបាតិ ។

[illegible]

6 4. 8. ឥរិយាបថ ១

(១៦៨) ម្ចាស់កំពុងឡាយ ឆន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឆន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ គឺសង្ខារ ១ វិញ្ញាណ ១
សក្ខីភ្នំ ១ សហជីវិត ១ បញ្ញាភ្នំ ១ ។ ម្ចាស់កំពុងឡាយ
កាលណា អរិយសាវកដឹងច្បាស់តាមគិត ខ្លះសេចក្តីកើតឡើង លេច
ទៅ មានសង្ស័យ គោល ដឹងការសាសនាញ ខ្លះឆន្ទ្រិយកំពុង ៥ នេះ ។
ម្ចាស់កំពុងឡាយ អរិយសាវកនេះហៅថា សោកបន្ត មានការមិន
គ្រាន់ចុះដោយម្នាក់ មានគតិទៀង មានការគ្រាន់ដឹងទៅវាធម្មតា ។

(១២៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការដូចខ្មោចខ្លះ ។ ភិសន្តិទ្រិយ១ វិវិយន្ទ្រិយ១
 សន្តិទ្រិយ១ សមាធិទ្រិយ១ ចក្ខុន្ទ្រិយ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 តាមណាភិក្ខុជំនួញសំខាន់គឺ នូវសេចក្តីកើតឡើង លេងៗ ពានិ-
 សង្ស ទោស ទំនិការលោសំចេញ នូវឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ វេទនីជាអ្នក
 រួចស្រឡះ ព្រោះម៉េចមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនេះហៅថា ហេតុន្តរីណស្រព មានត្រឡប់វិយប្រត្រឡប់ចុះហើយ
 មានសោច្យសភិច្ឆរម្លឹះស្រចះហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រ-
 យោជន៍នៃខ្លួនសាម្រេចហើយ មានសញ្ញាជន្មន្តរីភពអស់ហើយ រួច
 ស្រឡះហើយ ព្រោះគ្រាន់ជំនឿដោយប្រពៃ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិហារគ្នា

(១៧០) បញ្ចមាធិ កំគុវេ វិនិច្ឆ័យោ ។ កាតមាធិ

បញ្ច ។ សង្ខំនិច្ឆយំ វិយំនិច្ឆយំ សតិទិច្ឆយំ សមាធិនិច្ឆយំ

ចត្តានិច្ឆយំ ។ យតោ ទោ កំគុវេ កំគុ វមេសំ បញ្ចន្តំ

វិនិច្ឆ័យោ សមុទយេត្វ អភ្នងមេត្វ អស្សនេត្វ អាទិ-

នេត្វ ចំស្សនោត្វ យថាភូតំ វិនិច្ឆា អនុបាធា វិធម្ភោ

ហោតំ ។ អយំ វុច្ចតិ កិគុវេ កំគុ អរហំ ចំណាសវេ

វសិកវា កកករណីយោ នុហំភកាវេ អនុប្បន្តសំរោ

បរិក្ខំណាវសញ្ញាជនោ សម្មនត្តាវមុត្តោតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិហារគ្នា

(១៧០) ម្នាលភិក្ខុចំណែកឡាយ អន្តិយានមាន៧ប្រការ ។

អន្តិយ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ គិតច្នៃនិច្ឆយ ១ វិយន្តិយ ១ សតិទិច្ឆយ ១

សមាធិនិច្ឆយ ១ បញ្ចនិច្ឆយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុចំណែកឡាយ កាលណាភិក្ខុ

ដឹងច្បាស់តាមពិត ចូរសេចក្តីកើតឡើង លេងទៅ អាទិសត្វ ទោស

នឹងការលាស់ចេញ ដូចនិច្ឆយវាំង៧នេះ វេទន្តប្រឡោះ ព្រោះមិន

បានសង្កត់ប្រកាន់ ។ ម្នាលភិក្ខុចំណែកឡាយ ភិក្ខុនរហៅថា អហោត្ត

វិណាស្រព មានព្រហ្មចរិយៈប្រព្រឹត្តរួចហើយ បានសោឡសកំច្ចុក្ខី

ស្រែចរហើយ បានការងារកំច្ចុរហើយ មានប្រយោជន៍វិនិច្ឆ័យសម្រេច

ហើយ បានសញ្ញាជនៈគុណកតសំរេចហើយ រួចស្រឡាចហើយ ព្រោះ

ក្រាស់នឹងដោយប្រពៃ ។

(១៧១) បញ្ចមាធិ វិក្កមាវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កាតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សន្តិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ
 បញ្ចទ្ធិយំ ។ យេ ហំ កេច វិក្កមាវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយាធិ សមុទយេត្ត
 អន្តន្តមញ្ច អស្សនញ្ច អាទិវេត្ត វិស្សនញ្ច យ-
 ថាក្កនំ ធម្មជាទន្តំ ។ ឧមេ តេ វិក្កមាវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្ម-
 ណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ធម្ម ធម្ម បរិទេសេ អា-
 យស្មន្តោ សាមញ្ញតំ វា ព្រាហ្មញ្ញតំ វា វិជ្ជេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្តា ឧបសម្មន្ត វិហរន្តំ ។

(១៧២) ប្បាលកំភុតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ គឺសន្និទ្ធិយ ១ វិរិយទ្ធិយ ១ សន្តិ-
 ទ្ធិយ ១ សមាធិទ្ធិយ ១ បញ្ចទ្ធិយ ១ ។ ប្បាលកំភុតាំងឡាយ
 សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណាមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសចក្ខីភិក
 ធ្វើឱ្យ លេច់ទៅ អាធិសង្ឃ ទោស ឱទ្ធិការណេសំចេញ នូវឥន្ទ្រិយ
 តាំង៥នេះ ។ ប្បាលកំភុតាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍តាំង
 នោះ បែកខាងពួកសមណៈ មិនសន្មតថាជាសមណៈ បែកខាងពួក
 ព្រាហ្មណ៍ គឺមិនសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ទេ ដូចជាអ្នកដឹងមានកាយុតាំង
 ផ្ទះ មិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជាបេសសមណៈ
 ឬប្រយោជន៍ជាបេសព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងក្នុង
 ចម្បង ។

[១៧២] យេ ច ទោ ភេត្តិកោ សមណោ កា
 ត្រាហ្មណោ កា កមេសំ ម ទ្រិយោនំ សមុទយេត្ត
 អនុត្តមេត្ត អស្សាទេត្ត អាណេត្ត ធិស្សាលោកេត្ត យថា-
 ក្កតំ បដាទន្តិ ។ ទេ ទោ ភេត្តិកោ សមណោ កា ត្រាហ្ម-
 ណោ កា សមណោសុ ទេវ សមណាសម្មតា ត្រាហ្មណោ-
 សុ ច ត្រាហ្មណាសម្មតា ទេ ច បដាយស្មន្តោ គា-
 មញ្ញត្តេត្ត ត្រាហ្មញ្ញត្តេត្ត ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ សយំ អភិញ្ញា-
 សន្តិកាត្វា ឧបសម្មន្ត វិហារន្តិកំ ។

[១៧៣] យេ ហិ ភេតិ ភេតិកោ សមណោ កា
 ត្រាហ្មណោ កា សន្តិទ្រិយំ ឧប្បជានន្តំ សន្តិទ្រិយស-
 មុទយំ ឧប្បជានន្តំ សន្តិទ្រិយនំរោតំ ឧប្បជានន្តំ
 សន្តិទ្រិយនំរោតកាមិធិបដិបទំ ឧប្បជានន្តំ វិយទ្រិយំ
 ឧប្បជានន្តំ ។ មេ ។ សន្តិទ្រិយំ ឧប្បជានន្តំ ។ សមា-
 ធិទ្រិយំ ឧប្បជានន្តំ ។ បញ្ញាទ្រិយំ ឧប្បជានន្តំ បញ្ញាទ្រិ-
 យសមុទយំ ឧប្បជានន្តំ បញ្ញាទ្រិយនំរោតំ ឧប្បជាន-
 នន្តំ បញ្ញាទ្រិយនំរោតកាមិធិបដិបទំ ឧប្បជានន្តំ ។

* ខ. យេ ច ទោ ភេតិ ។

[១៧៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែថា សមណៈឬត្រាហ្មណ៍
 ឯណាដឹងច្បាស់តាមពិត ឡូវសេចក្តីកើតឡើង លេចនៅ កន្លែងសង្ឃ
 ទោស ទាំងការលាស់ចេញ ឡើងទ្រិយទាំង៩នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សមណៈឬត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង បែកខាងពួកសមណៈ ទើប
 សន្មតថាជាសមណៈ បែកខាងពួកត្រាហ្មណ៍ ក៏សន្មតថាជាត្រាហ្មណ៍
 បានដូចជាអ្នកដឹងតាមពិតទាំងនោះ ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចឡើយ
 យោជន៍ថាបេសសមណៈនឹងប្រយោជន៍ថាបេសត្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៧៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬត្រាហ្មណ៍
 ឯណាមួយ មិនដឹងច្បាស់ឡូវសន្តិទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់ឡូវសេចក្តីកើត
 ឡើងនៃសន្តិទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់ឡូវសេចក្តីលេចនៃសន្តិទ្រិយ មិន
 ដឹងច្បាស់ឡូវបដិបទាជាដំណើរទៅដើម្បីលេចនៃសន្តិទ្រិយ មិនដឹង
 ច្បាស់ឡូវវិយទ្រិយ ។ មេ ។ មិនដឹងច្បាស់ឡូវសន្តិទ្រិយ ។ មិនដឹង
 ច្បាស់ឡូវសមាធិទ្រិយ ។ មិនដឹងច្បាស់ឡូវបញ្ញាទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់
 ឡូវសេចក្តីកើតឡើងនៃបញ្ញាទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់ឡូវសេចក្តីលេចនៃបញ្ញា-
 ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់ឡូវបដិបទាជាដំណើរទៅដើម្បីលេចនៃបញ្ញាទ្រិយ ។

[illegible]

(១៧) យេ ហ៍ តោង កិត្តុវ សមណា ភិ
ព្រាហ្មណា ភិ សន្និទ្ឋិយំ បដានន្តំ សន្និទ្ឋិយសមុទយំ
បដានន្តំ សន្និទ្ឋិយចិរោធំ បដានន្តំ សន្និទ្ឋិយចិរោធ-
តាមធិបជីបជំ បដានន្តំ វិរិយទ្ឋិយំ បដានន្តំ វិរិយទ្ឋិ-
យសមុទយំ បដានន្តំ វិរិយទ្ឋិយចិរោធំ បដានន្តំ វិរិ-
យទ្ឋិយចិរោធតាមធិបជីបជំ បដានន្តំ សតទ្ឋិយំ ប-
ដានន្តំ ។ សនាទ្ឋិទ្ឋិយំ បដានន្តំ ។ បញ្ចាទ្ឋិយំ បដា-
នន្តំ បញ្ចាទ្ឋិយសមុទយំ បដានន្តំ បញ្ចាទ្ឋិយចិរោធំ
បដានន្តំ បញ្ចាទ្ឋិយចិរោធតាមធិបជីបជំ បដានន្តំ ។
តេ ថោមេ(២) កិត្តុវ សមណា ភិ ព្រាហ្មណា ភិ

ហួសភិក្ខុពុទ្ធកាយ សមណៈបូព្រៃព្រហ្មណ៍ព័ន្ធារា ប្រែភាសិតក្នុង
 សមណៈ ក៏មិនសន្មតថាជាសមណៈ ប្រែភាសិតក្នុងព្រាហ្មណ៍ ក៏មិន
 សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ ដ្បិតជាអ្នកដ៏មានអាយុពេញវ័យ មិនទាន់ធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់សម្រេចខ្សែប្រយោជន៍ការបស់សមណៈ ឬប្រយោជន៍ការបស់
 ព្រាហ្មណ៍ ដោយព្រឹត្តិដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯងក៏នឹបចិត្តប្បន្ន ។

[១៧២] ច្បាប់កំពូលតាំងឡើង ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
មួយ ដឹងច្បាស់នូវសង្ខត្តិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីភក្តីភ្លើងនៃសង្ខត្តិយ
ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃសង្ខត្តិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរ
ទៅកាន់សមគ្គីរលត់នៃសង្ខត្តិយ ដឹងច្បាស់នូវវិធីនៃសង្ខត្តិយ ដឹងច្បាស់នូវ
សេចក្តីភក្តីភ្លើងនៃវិធីនៃសង្ខត្តិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃវិធីនៃសង្ខត្តិយ
ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃវិធីនៃសង្ខត្តិយ ដឹង
ច្បាស់នូវសង្ខត្តិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវសមាធិនៃសង្ខត្តិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវចក្ខុ
នៃសង្ខត្តិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីភក្តីភ្លើងនៃចក្ខុនៃសង្ខត្តិយ ដឹងច្បាស់នូវសេ
ចក្តីរលត់នៃចក្ខុនៃសង្ខត្តិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់
នៃចក្ខុនៃសង្ខត្តិយ ។ ច្បាប់កំពូលតាំងឡើង សមណៈឬព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ

១៣៦

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវគ្គោ

សមណេសុ ខេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច
ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បទាយស្សន្តា សាមញ្ញតំ
ច ព្រាហ្មញ្ញតំ ច ឱដ្ឋា ធម្មេ សយំ អគំញា
សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ឈេ វិហារន្តិកំ ។

[១៧៥] បញ្ចមាឯ កិក្ខុវេ សន្និទ្ធិយាឯ ។ កកមាឯ
បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្និយំ ។

[១៧៦] កក្ក ច កិក្ខុវេ សន្និទ្ធិយំ ធម្មតំ ។
ចត្វសុ សោតាបន្តិយេន្តេសុ ឯតុ សន្និទ្ធិយំ ធម្មតំ ។

[១៧៧] កក្ក ច កិក្ខុវេ វិយេន្និយំ ធម្មតំ ។
ចត្វសុ សម្មាសម្ពុទ្ធានេសុ ឯតុ វិយេន្និយំ ធម្មតំ ។

[១៧៨] កក្ក ច កិក្ខុវេ សតំន្និយំ ធម្មតំ ។
ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ ឯតុ សតំន្និយំ ធម្មតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បហវគ្គោ

ប្រែភាសិតសមណៈ កំសន្មតថាសមណៈ ប្រែភាសិតព្រាហ្មណ៍
កំសន្មតថាព្រាហ្មណ៍ ផ្សំកថាអ្នកដំបាចពេញទាំងនោះ បានធ្វើឱ្យ
ដាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ដល់សមណៈនិងប្រយោជន៍ដល់
ព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបទប្បដ្ឋ ។

[១៧៥] ខ្លាចកំពុងច្បាយ អន្តិយនេះមាន៥ប្រការ ។
អន្តិយ៥ប្រការផ្ទុយម្ដងៗ ។ គឺសន្និទ្ធិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ចន្តិយ ១ ។

[១៧៦] ខ្លាចកំពុងច្បាយ ចុះសន្និទ្ធិយបណ្ឌិតប្បឃើញ
ក្នុងវិជ្ជាម្ដង ។ បណ្ឌិតន្តិយទាំង៥នេះ សន្និទ្ធិយបណ្ឌិតប្បឃើញ
ក្នុងអន្តិកនៃសោតាបន្តិយទាំង៤ ។

[១៧៧] ខ្លាចកំពុងច្បាយ ចុះវិយេន្តិយបណ្ឌិតប្បឃើញ
ក្នុងវិជ្ជាម្ដង ។ បណ្ឌិតន្តិយទាំង៥នេះ វិយេន្តិយបណ្ឌិតប្បឃើញ
ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធានទាំង៤ ។

[១៧៨] ខ្លាចកំពុងច្បាយ ចុះសតំន្និយបណ្ឌិតប្បឃើញ
ក្នុងវិជ្ជាម្ដង ។ បណ្ឌិតន្តិយទាំង៥នេះ សតំន្និយបណ្ឌិតប្បឃើញ
ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ។

(១៧៩) កក្កុ ច កំក្កុវេ សមាធិន្ត្រិយំ នដ្ឋតំ ។

ចក្កុសុ ឈានេសុ ឯកុ សមាធិន្ត្រិយំ នដ្ឋតំ ។

(១៨០) កក្កុ ច កំក្កុវេ ចត្តាន្ត្រិយំ នដ្ឋតំ ។

ចក្កុសុ អរិយសច្ចេសុ ឯកុ ចត្តាន្ត្រិយំ នដ្ឋតំ ។ សមាធិ
ចោ កំក្កុវេ ចត្តាន្ត្រិយាធិតំ ។

(១៨១) ចត្តាមាធិ កំក្កុវេ សន្តិយាធិ ។ កតមាធិ
មញ្ញ ។ សន្តិទ្ធិយំ ។ បេ ។ ចត្តាន្ត្រិយំ ។

(១៨២) កក្កុវេសុ សន្តិទ្ធិយំ ។ នធិ កំក្កុវេ
អរិយស្សវគ្គោ សុត្តោ ហោតិ សន្តិហតិ គតាកក្កុស្ស
ភោជី ឥតិច្ចំ សោ កក្កុវេ អរិយំ សញ្ញាសន្តិទ្ធិយោ វិជ្ជាច-
រណសម្បត្តោ សុត្តោ លោកវិន្ទុ អនុត្តរោ បុរិស-
នន្ទសារីរិយំ សន្តា នេវមនុស្សាធិ តុត្តោ កក្កុវេ ។ នធិ
វុត្តតំ កំក្កុវេ សន្តិទ្ធិយំ ។

(១៧៩) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះសមាធិន្ត្រិយបណ្ឌិតអប្បិយេញ
ក្នុងវិជ្ជាម្តង ។ បណ្ឌិតន្ត្រិយតាំងទុះ សមាធិន្ត្រិយបណ្ឌិតអប្បិយេញ
ក្នុងឈានតាំង ។

(១៨០) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះចត្តាន្ត្រិយបណ្ឌិតអប្បិយេញ
ក្នុងវិជ្ជាម្តង ។ បណ្ឌិតន្ត្រិយតាំងទុះ ចត្តាន្ត្រិយបណ្ឌិតអប្បិយេញ
ក្នុងអរិយសច្ចតាំង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ន្ត្រិយមាន៥ប្រការ
ដូច្នេះឯង ។

(១៨១) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ន្ត្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
ន្ត្រិយ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ភិសន្តិទ្ធិយ ១ ។ បេ ។ ចត្តាន្ត្រិយ ១ ។

(១៨២) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះសន្តិទ្ធិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុតាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសច្ចា ឆ្លើយ
សេចក្តីត្រាស់ជំនុំរបស់ព្រះគោតមថា ព្រះធិមានព្រះភាគអន្តរោះ ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ចាំបំណិះដោយវិជ្ជាវិនិច្ឆ័យ មានដំណើរល្អ ជ្រាប
ច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រាសិរដោយសីលទិក្ខុណៈនមានចុក្កលណ្ឌាស្មិ
ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាទ ជាត្រូវទៅតាមនឹងមនុស្សតាំងឡាយ
ត្រាស់ជំនុំអរិយសច្ចនិង វិលវិលមកកាន់កតច្បើង ។ ម្នាលភិក្ខុ
តាំងឡាយ នេះហៅថា សន្តិទ្ធិយ ។

(១៨៣) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិវិយន្តិយំ ។ នំន
 ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ អារត្តវិយោ វិហាតិ អកុស-
 លាចំ ធម្មាចំ បហាវាយ កុសលាចំ ធម្មាចំ ឧប-
 សម្បជាយ ថាមវំ ធម្មបរក្កោ អចិត្តត្ថុប្បោ កុ-
 សលេសុ ធម្មេសុ ។ នំន វុត្ថុតំ ភិក្ខុវេ វិវិយន្តិយំ ។

(១៨៤) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សតំន្តិយំ ។ នំន
 ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ សតំមា ហោតិ ចរមេន សតំ
 ទេបក្កោន សមញ្ញាវគោ ចិវកំភិមំ ចិវកាសំភំមំ សាវតា
 អនុស្សវតា ។ នំន វុត្ថុតំ ភិក្ខុវេ សតំន្តិយំ ។

(១៨៥) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សមាចំន្តិយំ ។ នំន
 ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ វេស្សន្តាឧណំ កាវត្ថា លកតិ
 សមាចំ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកត្ថតំ ។ នំន វុត្ថុតំ ភិក្ខុវេ
 សមាចំន្តិយំ ។

(១៨៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិវិយន្តិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រាសាទឡាយ
 ដើម្បីលះបង់ពួកអកុសលធម៌ ទំនិកាញ៉ាត់ពួកកុសលធម៌ឱ្យចំចូល
 ពានសេចក្តីច្រើនប្រទេស ពានសេចក្តីច្រើនទំនំ មិនដាក់ដុះក្នុងពួកកុសល-
 ធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិវិយន្តិយ ។

(១៨៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសតំន្តិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានស្មារតី ច្រកប
 ដោយបញ្ញាចាស់គ្នាដ៏ប្រសើរ ពួកទាំងនោះបានឱ្យកិច្ចដែលខ្លួនបានធ្វើ
 យូរមកហើយ ទំនិសំដីដែលខ្លួននិយាយយូរមកហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា សតំន្តិយ ។

(១៨៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមាចំន្តិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឱ្យព្រះនិព្វានជាការម្តង
 ហើយ បានឱ្យសមាចំ បានឱ្យឯកត្ថភាពចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា សមាចំន្តិយ ។

(១៨៦) កតមេវ កំត្វាវេ បញ្ញំន្ទ្រិយំ ។ ឥធនំ
 កំត្វាវេ អរិយស្សវតោ បញ្ញាវា ហោតិ ឧទយត្តតាម្មិ-
 យោ ចញ្ញាយ សបដ្ឋានតោ អរិយោយ ជំពូជិកា-
 យ សុត្តានុត្តក្កយតាម្មិយោ ។ ឥធនំ វុច្ចតិ កំត្វាវេ
 បញ្ញំន្ទ្រិយំ ។ ឥធនំ ចេ កំត្វាវេ បញ្ញំន្ទ្រិយាធិនំ ។

(១៨៧) បញ្ចហនិ កំត្វាវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កត-
 ហនិ ចញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញំន្ទ្រិយំ ។

(១៨៨) កតមេវ កំត្វាវេ សន្និទ្ធិយំ ។ ឥធនំ
 កំត្វាវេ អរិយស្សវតោ សន្នោ ហោតិ សន្នហតិ ត-
 ថាគតស្ស ពោធិំ ឥតិចំ សោ កកវា អរហំ សន្នា-
 សន្ននោ វិជ្ជាចរណសម្មាសម្ពុទ្ធនោ សុតតោ លោកវិន្ទ អ-
 នុត្តរោ ចុវសន្នសារមិ សន្នា នេវមនុស្សានំ តុទ្ធា
 កតវាតិ ។ ឥធនំ វុច្ចតិ កំត្វាវេ សន្និទ្ធិយំ ។

(១៨៩) មាសកំត្វាវេនិទ្ធាយ ចុបញ្ញំន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ មាស
 កំត្វាវេនិទ្ធាយ អរិយសាវកកុដិសាសនានេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាស្រ្តីនិងកំណត់នូវសេចក្តីកើតឡើងនិងរលត់
 ដាច់ណាក៏ដោយសេចក្តីនឿយណាយ ជាមួយជាដ៏ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដក់នូវ
 សេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។ មាសកំត្វាវេនិទ្ធាយ នេះហៅថា
 បញ្ញំន្ទ្រិយ ។ មាសកំត្វាវេនិទ្ធាយ ឥន្ទ្រិយមាន៥ប្រការដូច្នេះឯង ។

(១៩០) មាសកំត្វាវេនិទ្ធាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ឥសន្ទ្រិយ១ ។ ចេ ។ បញ្ញំន្ទ្រិយ១ ។

(១៩១) មាសកំត្វាវេនិទ្ធាយ ចុសន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ មាស
 កំត្វាវេនិទ្ធាយ អរិយសាវកកុដិសាសនានេះ មានសន្ទា ឡើយសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះតថាគតដ៏ ព្រះដ៏មានព្រះភាពអន្លិច្ចោះ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ បរិច្ចសាវដោយដ៏ថ្លៃថ្លៃចរណ មានដ៏ឈឺរលួយ ផ្អាប
 ចូលនូវព្រះលោក ប្រសើរដោយសីលាទិតុណាវនមានបុគ្គលណាស្មើ
 ច្បាស់នូវបុរសដែលប្បវត្តនាម្នាក់ ជាគ្រូនៃព្រះគោតិមបទុស្សចំនិទ្ធាយ
 ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចឯបី ដែលរំលងកកាន់ភក្តីខ្លីខ្លោច ។ មាសកំត្វា
 វេនិទ្ធាយ នេះហៅថា សន្ទ្រិយ ។

(១៨៨) កតមេវ កំត្វវេ វិវិយំជ្រ័យំ ។ ឥឯ
 កំត្វវេ អរិយស្សវត្តោ អាត្មកិលេកំ វិហាតំ អកុស-
 លានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ទ-
 បសម្បទាយ ជាមគំ ធម្មយត្តិយោ អនំត្វកំត្វទុកេ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ ឯសា អនុម្បញ្ញានំ ចាបកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ អនុម្បាតិយ ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិវិយំ អាភតិ ចំត្តំ បត្តន្តាតិ បទហតិ ។
 ទម្បញ្ញានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហា-
 នាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អាភតិ ចំត្តំ
 បត្តន្តាតិ បទហតិ ។ អនុម្បញ្ញានំ កុសលានំ ធម្មានំ
 ទម្បកាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អាភតិ
 ចំត្តំ បត្តន្តាតិ បទហតិ ។ ទម្បញ្ញានំ កុសលានំ
 ធម្មានំ សខាបត្តិយា អសម្ពោសាយ កិល្យោភវាយ
 វេយ្យាកាយ កាវតិយ ចាវច្ឆិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ
 វិវិយំ អាភតិ ចំត្តំ បត្តន្តាតិ បទហតិ ។ ឥឯ វុត្ថុតំ
 កំត្វវេ វិវិយំជ្រ័យំ ។

(១៨៩) ម្នាលកំត្វតាំងឡាយ ចុះវិវិយំជ្រ័យដូចម្តេច ។ ម្នាល
 កំត្វតាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ប្រាជ្ញព្យាយាមដើម្បី
 លះបង់ក្នុងអកុសលធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ឲ្យចម្រើន មាន
 សេចក្តីប្រឹងប្រែង មានសេចក្តីខិតខំ មិនដាក់បារម្ភក្នុងកុសលធម៌
 តាំងឡាយ ។ អរិយសាវកនោះញ៉ាំងឆ្លុះឲ្យភើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រា-
 ជ្ញព្យាយាម ផ្តន់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌តាំងឡាយ
 ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់ភើតឡើងមិនឲ្យភើតឡើងបាន ។ ញ៉ាំងឆ្លុះ
 ឲ្យភើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញព្យាយាម ផ្តន់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាម
 ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌តាំងឡាយដ៏លាមកដែលភើតឡើងហើយ ។
 ញ៉ាំងឆ្លុះឲ្យភើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញព្យាយាម ផ្តន់ចិត្តទុក តាំង
 ព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌តាំងឡាយដែលមិនទាន់ភើតឡើងឲ្យភើត
 ឡើងបាន ។ ញ៉ាំងឆ្លុះឲ្យភើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញព្យាយាម
 ផ្តន់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌តាំងឡាយដែលភើត
 ឡើងហើយឲ្យជល់ត្រឹម មិនឲ្យវិវាស ឲ្យចម្រើនចូលាយ គេញ
 ចម្រើនក្រៃលែង ។ ម្នាលកំត្វតាំងឡាយ នេះហៅថា វិវិយំជ្រ័យ ។

(១៩០) កតមញ្ច កិច្ចវេ សន្តិដ្ឋិយំ ។ វេទ កិច្ចវេ

អរិយស្សាវតោ សតីមា ហោតំ បរមេន សនិទេមក្កេន
សមន្តាគតោ ជិតានំបិ ជិតាសំបិ សវិតា អនុស្សា-
តា ។ សោ តាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារិ អាតាបិ
សម្មជានោ សតីមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោប-
នស្សំ ។ វេទនាសុ ជំតេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារិ
អាតាបិ សម្មជានោ សតីមា វិទេយ្យ លោកេ អ-
ភិជ្ឈានោបនស្សំ ។ វេទំ វុច្ចតំ កិច្ចវេ សន្តិដ្ឋិយំ ។

(១៩១) កតមញ្ច កិច្ចវេ សនាដ្ឋិយំ ។ វេទ

កិច្ចវេ អរិយស្សាវតោ វេស្សត្តារាគ្គណំ អវិទ្យា លកតំ
សមាដំ លកតិ ចិត្តស្ស ឯតានុតំ ។ សោ វិច្ឆេវ

(១៩០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសត្វន្តិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានស្មារតី ប្រកបដោយ
បញ្ញាចាស់ទ្រង់ប្រសើរ រក្សាបានចាំបាច់នូវកិច្ចវេសន្តិយដូចម្តេចហើយ
នឹងស្ងប់នៃលទ្ធនិយាយយូរមកហើយ ។ អរិយសាវកនោះពិចារណា
ឃើញខ្យលាដក់ដោយដ្រក្រី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំលាំងនឹងនូវអភិវឌ្ឍន៍វិទេយ្យ
ក្នុងលោកចេញបាន ។ ពិចារណាឃើញខ្យល់វេទនាដក់ទាំងឡាយ
នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្យល់ចិត្តដក់នឹងទាំងឡាយដ្រក្រី មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំលាំងនឹងនូវអភិវឌ្ឍន៍
នឹងវិទេយ្យក្នុងលោកចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
សត្វន្តិយ ។

(១៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសត្វន្តិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាអារម្មណ៍
បាននូវសមាទិ បាននូវឯកត្តភាពចិត្ត ។ អរិយសាវកនោះ ស្ងប់ស្ងួត

កាមេហំ វិវុទ្ធ អកុសលេហំ ឧម្មេហំ សវិតក្កំ សវិចារំ
 វិវេកាធំ បិទិសុទ្ធំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្មន្នំ វិហារតិ
 វិតក្កវិចារាធំ វ្របសមា អន្ន្រត្តំ សម្មសាធនំ ធម្មសោ
 ដកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធនំ បិទិសុទ្ធំ ទុតិ-
 យំ ឈានំ ឧបសម្មន្នំ វិហារតិ បិទិយា ច វិវេកា
 ឧបេក្ខកោ ច វិហារតិ សនោ ច សម្មដាធា សុខត្ថ
 កាយេន ចដិសំវេទតិ យន្តំ អវិយា ភាទិក្ខន្តំ ឧ-
 បេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧ-
 បសម្មន្នំ វិហារតិ សុខស្ស ច បហាថា ទុក្ខស្ស ច
 បហាថា បុព្វេ សោមនស្សោមនស្សានំ អត្ថន្តមា
 អនុក្ខមសុទ្ធំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុត្តិ ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្មន្នំ វិហារតិ ។ ឥធំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ សមា-
 ធនំត្រិយំ ។

ពាក្យាមាទិវិទ្យាយ ស្វបំស្វាតំពាកអកុសលេចមិទំវិទ្យាយ ចូល
 កាន់បឋមជ្ឈានប្រិកបដោយវិតក្កវិចារៈ មានបិទិទិសុទ្ធដែលកើតអំពី
 សេចក្តីស្វបំស្វាតំ ព្រោះម្ខាងវិតក្កវិចារៈ ព្រឹក្សិចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានដែល
 កើតមានក្នុងសន្តាន ជាវិវុទ្ធដង មានសភាពជាចិត្តស្រងក មិនមាន
 វិវេកៈ មិនមានវិចារៈ មានវិទ្យាបិទិទិសុទ្ធដែលកើតអំពីសមាធនំ ព្រោះ
 ព្រាសពាក្យបិទិទិ ជាអក្ខប្រិកបដោយវេលកាផង មានសតិសម្មជញ្ញា-
 ផង វេលសាយសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំងឡាយនៃ
 សារសីន្ទ្របុគ្គលដែលបាននូវភកិយជ្ឈាននោះថា ប្រិកបដោយវេលកា
 មានស្មារតី មានចម្លើយត្រឡប់ទៅជាសុខវិវុទ្ធផ្ទះ ព្រោះភកិយជ្ឈានឯណា
 ក៏ចូលកាន់ភកិយជ្ឈាននោះ ព្រោះលេបធន៍នូវសុខផង លេបធន៍នូវទុក្ខ
 ផង មានសោមនស្សនឹងទោបនស្សក្នុងកាលមុនអស់ទៅផង ក៏ចូល
 កាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម្មជាតិទាន់ការប្រណិមនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ
 មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយវេលកា ។ ម្ចាស់តិក្ខុទាំងឡាយ ទេវហៅថា
 សមាធនំត្រិយំ ។

[១៩២] កត្តាមេវ កត្តាមេវ បញ្ញាទ្ធិយំ ។ នន្ត
 កត្តាមេវ អរិយស្សាវគោ បញ្ញាវា ហោតំ ឧទយន្តកា-
 មំនិយោ បញ្ញាយ សមន្នាគរោ អរិយាយ និព្វេធំ
 កាយ សន្មាទុក្ខក្ខយកាមិនិយោ ។ សោ ននំ ទុក្ខន្តំ
 យថាក្ខតំ បដាធាតំ អយំ ទុក្ខសន្មនិយោតំ យថា-
 ក្ខតំ បដាធាតំ អយំ ទុក្ខនិរោធាតំ យថាក្ខតំ ប-
 ដាធាតំ អយំ ទុក្ខនិរោធកាមិនី បដិមធាតំ យថា-
 ក្ខតំ បដាធាតំ ។ ននំ វុច្ចតំ កត្តាមេវ បញ្ញាទ្ធិយំ ។
 នហនំ ចោ កត្តាមេវ បញ្ញាទ្ធិយោនីតំ ។

សុត្តន្តបិដក បរិបោ ។

បស្សន្តានំ

សុត្តន្តកថោវ ១២ សោតា
 អរោហិត្តា អបរេ ខេ
 សមណប្រាសាទនា ទន្ធាន្តំ
 វិហារោ អបរេ ធុរេតំ ។

[១៩២] ម្ចាស់កំពុងពុទ្ធិយំ ចុះបញ្ញាទ្ធិយមូលេច ។ ម្ចាស់
 កំពុងពុទ្ធិយំ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រូនិងកំណត់ខ្យល់សេចក្តីកើតនឹងលក់ ច្រើន
 ទៅដើម្បីទំលុះចំណាយ ច្រើនទៅដើម្បីផល់ទុក្ខកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ដោយប្រៃស ។ អរិយសាវកានោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជារុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុជាទីកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិត
 ថា នេះជាសេចក្តីលក់នៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិមតាម
 ហេតុឲ្យផល់ខ្យល់សេចក្តីលក់នៃទុក្ខ ។ ម្ចាស់កំពុងពុទ្ធិយំ នេះហៅថា
 បញ្ញាទ្ធិយំ ។ ម្ចាស់កំពុងពុទ្ធិយំ ឥន្ទ្រិយមាន៩ ច្រករដ្ឋប្បវេណី ។

ចប់ សុត្តន្តបិដក ។

ឧទាននៃសុត្តន្តបិដកនេះ

ពោលអំពីឥន្ទ្រិយសុខ១ អំពីព្រះសោភាបន្តមានពីរលើក
 អំពីព្រះអរហន្ត៨១១១១១មានពីរលើក អំពីសមណ-
 ប្រាសាទ១ អំពីឥន្ទ្រិយដែលបណ្តាតអប្បយល់ឃើញក្នុង
 អត្ថនៃសោភាបន្តមគ្គជាដើម១ អំពីការចែកឥន្ទ្រិយមានពីរ
 លើក៨១១១១១ ។

មុខងារវិជ្ជា

[១៩៣] មញ្ញមាតិកំភូមិវេ ឥន្ទ្រិយាតិ ។ កតតោតិ
មញ្ញ ។ សន្និទ្ធិយំ ។ មេ ។ មញ្ញន្ទ្រិយំ ។

[១៩៤] កតតមញ្ញ កំភូមិវេ សន្និទ្ធិយំ ។ ឥត កំភូមិវេ
អរិយស្សវគោ សន្តោ ហោតំ សន្និហតិ តតាភតស្ស
តោតិ ឥតំបំ សោ ភតភ អរហំ សន្និសន្តោ វិជ្ជា
ចរណសម្បត្តោ សុភតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិស
នម្មសារាតិ សន្តា ទេវមនុស្សាធិ តុន្តោ ភតភតិ ។
ឥតំ វុទ្ធតិ កំភូមិវេ សន្និទ្ធិយំ ។

[១៩៥] កតតមញ្ញ កំភូមិវេ វិរិយន្ទ្រិយំ ។ យំ ចោ
កំភូមិវេ ចត្តារោ សម្បត្តិធានេ ភារត្ត វិរិយំ ចដិលភតិ ។
ឥតំ វុទ្ធតិ កំភូមិវេ វិរិយន្ទ្រិយំ ។

[១៩៦] កតតមញ្ញ កំភូមិវេ សត្តន្ទ្រិយំ ។ យំ ចោ
កំភូមិវេ ចត្តារោ សត្តប្បដ្ឋានេ ភារត្ត សត្តំ ចដិលភតិ ។
ឥតំ វុទ្ធតិ កំភូមិវេ សត្តន្ទ្រិយំ ។

មុខងារវិជ្ជា

[១៩៧] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន២ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ២ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ឥសន្ទ្រិយ ១ ។ មេ ។ មញ្ញន្ទ្រិយ ១ ។

[១៩៨] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពុទ្ធសន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
តាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ បានសព្វ ល្បីសេចក្តីត្រស់
ចំណេះរបស់ព្រះគម្ពីរគង្គា ព្រះជីវិតព្រះភាគអន្តរាគម្ពីរ ជាអរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិញ្ញាណចំណេះ បានដំណើរឆ្លៀតបញ្ចូលសុខ
វិញ្ញាណ ប្រសើរដោយសីលាច្ឆន្ទៈណាមកមានកុសលណាស្មើ ខ្លាច
ខ្លាចស្រវឹងសក្ខីច្បងបាន ជាត្រូវទៅរកនឹងមនុស្សតាំងឡាយ ក្រសែ
ដឹងខ្លាចអរិយសច្ចតម្លៃ លែងរើសមកកាន់កាប់ទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ
នេះហៅថា សន្ទ្រិយ ។

[១៩៩] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពុទ្ធវិរិយន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលប្រាជ្ញាខ្ពស់មួយបាន ៤ រើមធានាខ្ពស់បង្អស់ព្យា-
យាមឯណា ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ នេះហៅថា វិរិយន្ទ្រិយ ។

[២០០] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពុទ្ធសត្តន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
តាំងឡាយ បុគ្គលប្រាជ្ញាខ្ពស់មួយបាន ៤ រើមធានាខ្ពស់បង្អស់ព្យា-
យាមឯណា ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ នេះហៅថា សត្តន្ទ្រិយ ។

[១៧៧] កកមញ្ច កំក្កវេ សមាជំន្និយំ ។ ឥឯ
 កំក្កវេ អរិយស្សវតោ ហស្សត្តារម្មណំ កកំឡា លកតិ
 សមាជំ លកតំ ចិត្តស្ស ឯតត្ថតំ ។ ឥឯ វុច្ឆតិ កំក្កវេ
 សមាជំន្និយំ ។

[១៧៨] កកមញ្ច កំក្កវេ បញ្ញន្និយំ ។ ឥឯ កំក្កវេ
 អរិយស្សវតោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថតាមំនិយា
 ចញ្ញាយ សមន្តាគតោ អរិយាយ និព្វេជ្ជកាយ សម្មា-
 ទុក្ខត្វយតាមំនិយា ។ ឥឯ វុច្ឆតិ កំក្កវេ បញ្ញន្និយំ ។
 ឥមាជំ ទោ កំក្កវេ បញ្ញន្និយោជិតំ ។

[១៧៩] បញ្ញមាជំ កំក្កវេ ឥន្និយោជំ ។ កកមាជំ
 បញ្ញ ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញន្និយំ ។ ឥមាជំ ទោ
 កំក្កវេ បញ្ញន្និយោជំ ។

[១៨០] ម្ចាស់កំក្កតាំងឡាយ ចុះសមាជំន្និយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 កំក្កតាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យព្រះចំព្វានជាអា-
 ម្មណ៍ រមែងបានឲ្យសមាជំ បានឯកត្តភាពចិត្ត ។ ម្ចាស់កំក្កតាំងឡាយ
 នេះហៅថា សមាជំន្និយ ។

[១៨១] ម្ចាស់កំក្កតាំងឡាយ ចុះបញ្ញន្និយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 កំក្កតាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងកំណត់នូវសេចក្តីគិតចំណេះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីចំលុះចំណាយ ជាហេតុឲ្យផលនូវសេចក្តីអស់វិវិទឲ្យក្លាយ
 ប្រពៃ ។ ម្ចាស់កំក្កតាំងឡាយ នេះហៅថា បញ្ញន្និយ ។ ម្ចាស់កំក្ក-
 តាំងឡាយ ឥន្និយមាន៥ប្រការដូច្នេះឯង ។

[១៨២] ម្ចាស់កំក្កតាំងឡាយ ឥន្និយតាំងទេះមាន៥ប្រការ ។
 ឥន្និយ៥ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខន្ធិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញន្និយ ១ ។
 ម្ចាស់កំក្កតាំងឡាយ ឥន្និយមាន៥ប្រការដូច្នេះឯង ។

[២០០] នំមេសំ ចោ កំគូមេ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយោឯ
 សមត្តា បរិច្ឆាត្តា អរហំ យោតិ ឥតោ មុនុត្តរេហំ
 អនាគាមី យោតិ ឥតោ មុនុត្តរេហំ សកធាតាមី
 យោតិ ឥតោ មុនុត្តរេហំ សោតាបន្នា យោតិ
 ឥតោ មុនុត្តរេហំ ធម្មានុសារី យោតិ ឥតោ
 មុនុត្តរេហំ សម្មានុសារី យោតិ ឥតំ ។

[២០១] បញ្ចង្គោឯ កំគូមេ ឥន្ទ្រិយោឯ ។ ត.
 តមាឯ បញ្ច ។ សង្ខត្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចត្រិយំ ។
 ឥមាឯ ចោ កំគូមេ បញ្ចត្រិយោឯ ។

[២០២] នំមេសំ ចោ កំគូមេ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយោឯ
 សមត្តា បរិច្ឆាត្តា អរហំ យោតិ ឥតោ មុនុត្តរេហំ
 អនាគាមី យោតិ ឥតោ មុនុត្តរេហំ សកធាតាមី
 យោតិ ឥតោ មុនុត្តរេហំ សោតាបន្នា
 យោតិ ឥតោ មុនុត្តរេហំ ធម្មានុសារី យោតិ

[២០០] ម្ចាស់កំគូមេឡាយ កំគូមេអរហន្ត ព្រោះ
 គេញលេញបរិច្ឆាត្តាដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ បានជាអនាគាមី ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាសកធាតាមី ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់អនាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ត
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់សកធាតាមីនោះ បានជា
 ធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្តនោះ
 បានជាសម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មានុ-
 សារីនោះ ។

[២០១] ម្ចាស់កំគូមេឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខត្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ចត្រិយ ១ ។
 ម្ចាស់កំគូមេឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

[២០២] ម្ចាស់កំគូមេឡាយ កំគូមេអរហន្ត ព្រោះគេញ
 លេញបរិច្ឆាត្តាដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអនាគាមី ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាសកធាតាមី ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់អនាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ត
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់សកធាតាមីនោះ បានជា
 ធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំងន់ឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្តនោះ

តា មុតុតវេទិ សម្មាទុសារី ហោតិ ។ ឥតិ ទោ
កំត្វេវ ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា ជលវេមត្តតា ហោតិ ជល-
វេមត្តតា បុត្តលវេមត្តតា^(១)តិ ។

[២០៣] បញ្ចំមាធំ កំត្វេវ ឥន្ទ្រិយាធំ ។ តាធិយាធំ
មត្វ ។ សន្និទ្ធិយំ ។ វេ ។ បញ្ចំប្រិយំ ។ ឥមាធំ ទោ
កំត្វេវ បញ្ចំទ្រិយាធំ ។

[២០៤] ឥមេសំ ទោ កំត្វេវ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយាធំ
សមត្តា បរិវ្យាត្តា អរហិ ហោតិ តតោ មុតុតវេទិ
អនាគាមី ហោតិ តតោមុតុតវេទិ សត្តនាគាមី
ហោតិ តតោ មុតុតវេទិ សោតាបន្នោ ហោតិ តតោ
មុតុតវេទិ ធម្មាទុសារី ហោតិ តតោ មុតុតវេទិ សម្មា-
ទុសារី ហោតិ ។ ឥតិ ទោ កំត្វេវ បរិវ្យា បរិវ្យាតារី

បានជាសម្មាទុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មាទុ-
សារីនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរផ្សេងគ្នាខែឥន្ទ្រិយ ដំណើរ
ផ្សេងគ្នាខែវេលា ដំណើរផ្សេងគ្នាខែវេលា ដំណើរផ្សេងគ្នាខែបុគ្គល
ក៏មាន ដោយប្រការផ្សេងៗ ។

[២០៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ឥសន្ទ្រិយ ១ ។ វេ ។ បញ្ចំទ្រិយ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការផ្សេងៗ ។

[២០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរោគ្គ ព្រោះពេញ
លេញបរិព្វណ៍ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអនាគាមី ព្រោះមាន
ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរោគ្គនោះ បានជាសក្កាគាមី ព្រោះ
មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សក្កាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ត
ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សក្កាគាមីនោះ បានជាធម្មា-
ទុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សក្កាគាមីនោះ បាន
ជាសម្មាទុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មាទុសារី
នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកធ្វើមន្តច្បាប់ពេញបរិព្វណ៍

១ ឧ. ជលវេមត្តតា បុត្តលវេមត្តតា ហោតិ ។

អាករទឹក ចម្លង បន្ថែម អាករទឹក ១ រ.

វត្តភ្នំព័រត្បូង ភ្នំពេញ ចេញថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៧ ។

(២០៥) បញ្ជីនាម ភក្ត្រវ ៩៨២២ ។ កត.

မာဝိ ဗဏ္ဍာ ၊ မုဒုံဇွယ် ၊ ဗေ ၊ မဏ္ဍုဇွယ် ၊

សម្លេង ខ្មោច ក៏ក្លាយ បញ្ចូល ចូល ឆ្លើយ ។

(២០៦) ឥឡូវ ទៅ គិតប្រើ បញ្ចប់ ឥឡូវ

សមត្ថ បរិបូរណ៍ អាហារ ហោតិ តតោ មុនុភវេហ៍

អង្គការបរិស្ថាន យើង ហៅទី តេតា មុនគេហទំព័រ ឧបសគ្គបរិស្ថាន

ជំពូកទី ១៖ យោគា គន្លា មុន្តរមហិ អស្ចារ្យបរិជ្ជាប័

ហោត៍ តោ ឡុក្កវេហំ សសង្ការបិណ្ឌយី ហោត៍

រមែងសម្រេចខ្លួនផលដ៏បរិបូណ៌ ជាអ្នកធ្វើខ្លួនចំណែកនៃអង្គ រមែង
សម្រេចខ្លួនចំណែកនៃផលដែរ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ គឺជាគណៈរាល់ខ្លួនផ្សំគ្នា ៥ ជា មិនមែនជាអ្នកផលទេ ។

(២០៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តិមេនមាន៥ប្រការ ។
 អន្តិមេ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ៖ គឺសង្ខន្ធិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាឡិយ ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តិមមាន៥ប្រការដូច្នេះឯង ។

[illegible]

គតោ មុនុតរហំ ទុំសោតោ ហោតិ អកន្តដ្ឋតាមី

គតោ មុនុតរហំ សកតាតាមី ហោតិ គតោ មុនុត-

រហំ សោតាបន្នា ហោតិ គតោ មុនុតរហំ ឧត្តានុសារី

ហោតិ គតោ មុនុតរហំ សទ្ធានុសារី ហោតិ ។

(២០៧) បញ្ចមាតិ កំក្កុវេ វេទ្យោតិ ។ កកតមាតិ

បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ច្រិទ្ធិយំ ។ វេទាតិ ។ ចោ

កំក្កុវេ បញ្ច្រិទ្ធិយោតិ ។

បាទជាទុំសោតាអកន្តដ្ឋតាមី (សោតាដែលមានគ្រិស្សធម៌ដ៏ខ្ពស់ៗកាន់

អកន្តដ្ឋតាហើយបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ) ព្រោះមានវេទ្យោតិ ៥ ទំន់ជាង

វេទ្យោតិរបស់សស្កិរាបរិនិព្វាយនោះ បាទជាសកតាតាមី ព្រោះមាន

វេទ្យោតិ ៥ ទំន់ជាងវេទ្យោតិរបស់ទុំសោតាអកន្តដ្ឋតាមីនោះ បាទជា

សោតាបន្នា ព្រោះមានវេទ្យោតិ ៥ ទំន់ជាងវេទ្យោតិរបស់សកតាតាមីនោះ

បាទជាឧត្តានុសារី ព្រោះមានវេទ្យោតិ ៥ ទំន់ជាងវេទ្យោតិរបស់សោតាបន្នា

នោះ បាទជាសទ្ធានុសារី ព្រោះមានវេទ្យោតិ ៥ ទំន់ជាងវេទ្យោតិរបស់

ឧត្តានុសារីនោះ ។

(២០៨) ម្ចាស់កំក្កុវេវេទ្យោតិ វេទ្យោតិមាន ៥ ប្រការ ។

វេទ្យោតិ ៥ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ វិសន្នវេទ្យោតិ ១ ។ បេ ។ បញ្ចវេទ្យោតិ ១ ។

ម្ចាស់កំក្កុវេវេទ្យោតិ វេទ្យោតិមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

(២០៨) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ វិនិច្ឆ័យានំ
 សមត្ថា បរិច្ចាត្ថា អរហំ ហោតិ គតោ មុនុតរេហិ
 អន្តរាបរិច្ឆាយិ ហោតិ គតោ មុនុតរេហិ ឧបហព្វ-
 បរិច្ឆាយិ ហោតិ គតោ មុនុតរេហិ អសង្ខារបរិ-
 ច័ញាយិ ហោតិ គតោ មុនុតរេហិ សសង្ខារបរិច្ឆាយិ
 ហោតិ គតោ មុនុតរេហិ ឧទ្ធិសោតោ ហោតិ អត-
 ច័ដ្ឋតាមិ គតោ មុនុតរេហិ សកតាតាមិ ហោតិ
 គតោ មុនុតរេហិ សោតាមញ្ញោ ហោតិ គតោ មុនុ-
 តរេហិ ធម្មាទុសារិ ហោតិ គតោ មុនុតរេហិ សត្វា-
 ទុសារិ ហោតិ ។ ឥតំ ខោ ភិក្ខុវេ វិនិច្ឆ័យវេមត្តតា
 វេលវេមត្តតា ហោតិ វេលវេមត្តតា មុត្តលវេមត្តតាតិ ។

(២០៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាទជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
 លេញបរិច្ចាភាយវិនិច្ឆ័យ ៥ នេះឯង បានជាអន្តរាបរិច្ឆាយិ ព្រោះ
 មានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់អរហន្តនោះ បានជាឧបហព្វបរិច្ឆា-
 យិ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់អន្តរាបរិច្ឆាយិនោះ បាន
 ជាអសង្ខារបរិច្ឆាយិ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់ឧបហព្វ-
 បរិច្ឆាយិនោះ បានជាសសង្ខារបរិច្ឆាយិ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់
 ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់អសង្ខារបរិច្ឆាយិនោះ បានជាឧទ្ធិសោតាមិ
 ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់សសង្ខារបរិច្ឆាយិនោះ បាន
 ជាសកតាមិ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់ឧទ្ធិសោតាមិ
 បានជាសោតាមញ្ញោ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យ
 របស់សកតាមិនោះ បានជាធម្មាទុសារិ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាង
 វិនិច្ឆ័យរបស់សោតាមញ្ញោនោះ បានជាសត្វាទុសារិ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥
 ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់ធម្មាទុសារិនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរ
 ផ្សេងគ្នានៃវិនិច្ឆ័យ ដំណើរផ្សេងគ្នានៃផលកំមាន ដំណើរផ្សេងគ្នានៃ
 ផល ដំណើរផ្សេងគ្នានៃបុគ្គលកំមាន ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

[២០៩] ចតុរមាតិកំភូមិ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កតមាតិ

ចតុរ ។ សុទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញន្ទ្រិយំ ។ ឥនាជំ ។ ចា

កំភូមិ ចតុរិយាជំ ។

[២១០] ឥនេសំ ។ ចា កំភូមិ ចតុរិយាជំ

សមត្ថា ចតុរត្ថា អរហំ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេ

អន្តរាបរិច្ឆាយំ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេ ឧបហន្ទ-

បរិច្ឆាយំ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេ អសង្ខារបរិច្ឆាយំ

យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេ សសង្ខារបរិច្ឆាយំ យោតិ

តតោ ឧបទ្ទេសេ ឧបទ្ទេសោ យោតិ អកតំដ្ឋានំ

[២០៩] មាតិកំភូមិ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កតមាតិ

កតមាតិ បេ ។ បញ្ញន្ទ្រិយំ ។ ឥនាជំ ។ ចា

កំភូមិ ចតុរិយាជំ ។

[២១០] ឥនេសំ ។ ចា កំភូមិ ចតុរិយាជំ

សមត្ថា ចតុរត្ថា អរហំ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេ

អន្តរាបរិច្ឆាយំ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេ ឧបហន្ទ-

បរិច្ឆាយំ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេ អសង្ខារបរិច្ឆាយំ

យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេ សសង្ខារបរិច្ឆាយំ យោតិ

តតោ ឧបទ្ទេសេ ឧបទ្ទេសោ យោតិ អកតំដ្ឋានំ

កតមាតិ បេ ។ បញ្ញន្ទ្រិយំ ។ ឥនាជំ ។ ចា

កំភូមិ ចតុរិយាជំ ។

តតោ មុនុតរេហិ សកុណាភាមី ហោតិ តតោ មុនុត-
 រេហិ សោតាមន្តោ ហោតិ តតោ មុនុតរេហិ នម្មាទុសារី
 ហោតិ តតោ មុនុតរេហិ សម្មាទុសារី ហោតិ ។ នតិ
 ទោ ភិក្ខុវេ អវិច្ឆរំ បរិបូរណារី ពរាជេនំ បទេសំ ប-
 ទេសនារី ពរាជេនំ ។ អវត្ថ្យានំត្វេភិហំ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចុដ្ឋិយានំ វនាមីតិ ។

(២១១) បញ្ចុមាធិ ភិក្ខុវេ វដ្ឋិយានិ ។ តតមាធិ

បញ្ចុ ។ សន្និដ្ឋិយំ ។ បេ ។ បញ្ចុដ្ឋិយំ ។ នមាធិ ទោ

ភិក្ខុវេ បញ្ចុដ្ឋិយានំ ។

បានជាសកុណាភាមី ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ៩ទំពង់វិនិច្ឆ័យរបស់ទំព្រំសោត-
 កន្លែងភាមីនោះ បានជាសោតាមន្ត ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ៩ទំពង់
 វិនិច្ឆ័យរបស់សកុណាភាមីនោះ បានជាធម្មាទុសារី ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ៩
 ទំពង់វិនិច្ឆ័យរបស់សោតាមន្តនោះ បានជាសម្មាទុសារី ព្រោះមាន
 វិនិច្ឆ័យ៩ទំពង់វិនិច្ឆ័យរបស់ធម្មាទុសារីនោះ ។ ម្ចាស់កំពុងឡាយ
 កំពុងប្រែប្រួល វេទនាបានសម្រេចផលដ៏បរិបូណ៌ ធ្វើឲ្យចំណែក
 នៃមន្ត វេទនាបានសម្រេចឲ្យចំណែកនៃផល ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។
 ម្ចាស់កំពុងឡាយ គឺជាគតិភាពឲ្យវិនិច្ឆ័យ៩ថា បិទមិនជាគតិ
 ផលទេ ។

(២១១) ម្ចាស់កំពុងឡាយ វិនិច្ឆ័យនេះមាន៩ប្រការ ។

វិនិច្ឆ័យ៩ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ភិសន្និដ្ឋិយំ ១ ។ បេ ។ បញ្ចុដ្ឋិយំ ១ ។

ម្ចាស់កំពុងឡាយ វិនិច្ឆ័យមាន៩ប្រការដូច្នេះឯង ។

[២០២] ឥសេសំ ចោ កំត្វេវ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយានំ
 សមត្តា បរិប្បត្តា អរហំ ហោតិ តតោ ឫទ្ធិតរហំ
 អរហត្តុដលសន្និកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ
 ឫទ្ធិតរហំ អនាគាមី ហោតិ តតោ ឫទ្ធិតរហំ អនាគា-
 មិដលសន្និកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ ឫទ្ធិតរ-
 ហំ សត្តានាគាមី ហោតិ តតោ ឫទ្ធិតរហំ សត្តានា-
 គាមិដលសន្និកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ ឫទ្ធិ-
 តរហំ សោកបន្នោ ហោតិ តតោ ឫទ្ធិតរហំ សោកា-
 បន្តិដលសន្និកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ យស្សចោ
 កំត្វេវ ឥសេសំ បញ្ចន្ត្រិយានំ សព្វេន សព្វំ សព្វថា
 សព្វំ នត្តំ តរហំ ពាហំរោ ឫទ្ធិដ្ឋនបរោ ឥន្ទ្រិយានំ
 វនាមីតំ ។

[២០២] ខ្មាលកំត្វេវ ឥសេសំ ចោ កំត្វេវ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយានំ
 លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវអរហត្តុដល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហត្តុ
 នោះ បានជាអនាគាមី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អ្នក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តុដលនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិដល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់
 អនាគាមីនោះ បានជាសក្កាគាមី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយ
 របស់អ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសក្កាគាមិដលនោះ ជាអ្នក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសក្កាគាមិដល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥
 ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សក្កាគាមីនោះ បានជាសោកបន្ត ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសក-
 កាគាមិដលនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោកាបន្តិដល
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សោកាបន្តនោះ ។ ខ្មាលកំត្វេ
 វ ឥសេសំ បញ្ចន្ត្រិយានំ សព្វេន សព្វំ សព្វថា
 សព្វំ នត្តំ តរហំ ពាហំរោ ឫទ្ធិដ្ឋនបរោ ឥន្ទ្រិយានំ
 វនាមីតំ ។

(២០៣) អថោ អន្តរាគរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា
 តេនុបសន្តិមំ ឧបសន្តិមំត្វា ភគវន្តំ អភំវានេត្វា ឯក-
 មន្តំ និសំនិ ។ ឯកមន្តំ និសំន្វា ទោ សោ ភិក្ខុ
 ភគវន្តំ ឯតនេវេច ឥន្ទ្រិយសម្បទ្ធោ ឥន្ទ្រិយសម្បទ្ធោតំ
 ភាន្ត វុទ្ធាតំ តំត្តាវតា ឡ ទោ ភាន្ត ឥន្ទ្រិយសម្បទ្ធោ
 ហោតីតិ ។

(២០៤) ឥធិ ភិក្ខុ ភិក្ខុ សន្និទ្ធិយំ ការវតិ ឧប-
 សមតាមី សម្ពោធតាមី វិយំទ្ធិយំ ការវតិ ឧបសម-
 តាមី សម្ពោធតាមី សន្និទ្ធិយំ ការវតិ ឧបសមតាមី
 សម្ពោធតាមី សមាធិទ្ធិយំ ការវតិ ឧបសមតាមី
 សម្ពោធតាមី បញ្ញិទ្ធិយំ ការវតិ ឧបសមតាមី សម្ពោ-
 ធតាមី ។ ឯត្តាវតា ទោ ភិក្ខុ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយសម្បទ្ធោ
 ហោតីតិ ។

(២០៥) ត្រាតោនំនី មានភិក្ខុមួយបួចូលទៅគាល់ព្រះដំរីមាន
 ព្រះកាត លុះចូលទៅដល់ ត្រាបង្ហាញបង្ខំព្រះដំរីមានព្រះកាតហើយ
 អង្គុយក្នុងជីវីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងជីវីសមគួរហើយ បាន
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះដំរីមានព្រះកាតដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែល
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ បរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទុរភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយដោយហេតុ
 ដូចាម្បថ ។

(២០៦) ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនសន្តិទ្ធិយដែល
 មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំភ័យ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹង ចំរើនវិយទ្ធិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំភ័យ
 មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើនសន្តិទ្ធិយដែលមានដំណើរ
 ទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំភ័យ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើន
 សមាធិទ្ធិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំភ័យ មានដំណើរ
 ទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើនបញ្ញាទ្ធិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បី
 សេចក្តីស្ងប់រំភ័យ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ដោយហេតុដូច្នេះដែរ ។

(២០៥) បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ទោ
កិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ ។

(២០៦) ឥមេសំ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ
កាវិតត្តា ហុលីកតតត្តា កិក្ខុ អាសភំធំ ទយោ
អនាសវំ បេតាវមុត្តិ បញ្ចវមុត្តិ ជិដ្ឋា ធម្មេ សយំ
អកត្តា សន្និកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

មុនុត្តរវិញ្ញា ទុតិយោ ។

ធិស្សន្ទានំ

បដិលាភោ ច តយោ សន្និកត្តា
វិភ្ចាព អបេ តយោ
បដិបន្នោ ឧបសមោ
អាសភំធំ ទយោ ចំមេតិ ។

(២០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេមាធិ ឥប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយឥប្រការដូចនេះ ។ គិសន្និទ្ធិយ ទ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយ ទ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាធិ ឥប្រការដូច្នេះឯង ។

(២០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់សម្រេច
ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងនូវចកោមុត្តិធិបញ្ញាវមុត្តិ ដែលមិន
មានភាសាៈ ព្រោះអស់ទៅនៃភាសាៈទាំងឡាយ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើ
ឱ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

ដប់ មុនុត្តរវិញ្ញា ទី ២ ។

ទទ្ទាននៃមុនុត្តរវិញ្ញាដោះគឺ

ពោលអំពីអ្នកបានសម្រេចឥន្ទ្រិយទាំងប្រាំ ទ អំពីឥន្ទ្រិយ
ទាំងប្រាំដោយសង្ខេបមាន ៣ លើក ដោយពិស្តារដទៃទៀត
មាន ៣ លើក អំពីអ្នកប្រតិបត្តិដ៏ម្យ៉ាងបានមគ្គុបស ទ អំពី
ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ជាដំណើរទៅកាន់សច្ចក្តីស្ងប់រង្ស៊ី ទ អំពី
វិមុត្តិជាហេតុអស់ទៅនៃភាសាៈទាំងឡាយ ទ ។

ធម្មវិទ្យុយវគ្គ

[២១៧] មក្ខមាធិ កំត្តាវេ សន្តិយាធិ ។ តាតមាធិ
មក្ខ ។ សន្តិទ្ធិយំ ។ មេ ។ មក្ខទ្ធិយំ ។

[២១៨] យាវតីវត្តាហំ កំត្តាវេ សមេសំ ច
សន្តិយាធិ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អាធិ
វត្ត ធិស្សវណញ្ច យថាភូតំ ន អត្តញ្ញាសី ។
ទេវំ តាវហំ កំត្តាវេ សនេវតេ លោកេ សមាភេ
សព្វិញ្ញតេ សស្សមណាព្រាហ្មណំយា មជាយ ស
នេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភំសម្ពុទ្ធា^១
ចច្ចញ្ញាសី ។

[២១៩] យពោ ច ទ្វាហំ កំត្តាវេ សមេសំ ចត្វាឡំ
សន្តិយាធិ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អាធិ
វត្ត ធិស្សវណញ្ច យថាភូតំ អត្តញ្ញាសី ។ អជាហំ^(២) កំ
ត្តាវេ សនេវតេ លោកេ សមាភេ សព្វិញ្ញតេ សស្ស
មណាព្រាហ្មណំយា មជាយ សនេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ
សម្មាសម្ពោធិ អភំសម្ពុទ្ធា ចច្ចញ្ញាសី ។ ប្បាណញ្ច

១ ឧ. ប. នសម្ពុទ្ធា ។ ២ កថាហំ ។

ធម្មវិទ្យុយវគ្គ

[២១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តិយនេះមាន៨ ប្រការ ។
អន្តិយ ៨ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ អិសន្តិទ្ធិយំ ។ មេ ។ មក្ខទ្ធិយំ ។

[២១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលគេជាធម៌នៃចំណង់
តាមពិត ខ្ញុំសេចក្តីកើត លេតំ អាធិសន្សំ ទោស ខ្លឹមការលោសល់ចេញ
ខ្ញុំអន្តិយទាំង៨នេះ អស់កាលត្រឹមណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលគេនឹកមិនខាន់ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកក្រាស់ដីនៃខ្ញុំសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ
នឹងមានសេចក្តីដឹងឲ្យក៏ក្រៃលែងជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក
មាហលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍
ខ្លឹមមនុស្សជាសម្បត្តិទេពនឹងមនុស្សផ្ទៃសេស អស់កាលត្រឹមណោះ ។

[២១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកាលណាគេជាធម៌នៃចំណង់
តាមពិត ខ្ញុំសេចក្តីកើត លេតំ អាធិសន្សំ ទោស ខ្លឹមការ
លោសល់ចេញ ខ្ញុំអន្តិយទាំង៨នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
នោះ ទើបគេជាធម៌ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកក្រាស់ដីនៃខ្ញុំសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ
នឹងមានសេចក្តីដឹងឲ្យក៏ក្រៃលែងជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវ
លោក មាហលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណ
ព្រាហ្មណ៍ខ្លឹមមនុស្សជាសម្បត្តិទេពនឹងមនុស្សផ្ទៃសេស ។ សេចក្តីដឹង

ធម្មត្រ័យវគ្គ

មន មេ ឧស្សង់ ទុនបាទិ អកុប្បា មេ វិមុត្តិ^(១)

អយមន្តិមា ជាតិ នត្តនាមិ បុទត្តវោតិ ។

(២២០) តីណិមាមិ ភិក្ខុវេ សង្ក្ខិយាមិ ។ កកមាមិ

តីណិ ។ សត្តង្ខិយំ បុរិសង្ខិយំ ជីវិតង្ខិយំ ។ សមាមិ

ទោ ភិក្ខុវេ តីណិ សង្កិយាមិ ។

(២២១) តីណិមាមិ ភិក្ខុវេ សង្កិយាមិ ។ កកមាមិ

តីណិ ។ អនញ្ញាតញ្ញាស្សាមិសង្កិយំ អញ្ញង្ខិយំ អញ្ញា-

ភាវង្ខិយំ ។ សមាមិ ទោ ភិក្ខុវេ តីណិ សង្កិយាមិ ។

១. ឧ. ម. លោកីវុត្តំ ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

នីវរសេចក្តីយេញ្ញាភិក្ខុវេជីវលំភពាគគថា សេចក្តីច្បាស់សេសសេសគថា-

គកមិទ្ធិច្បាប់កម្រិតទៀត ជាតិទេវតាទីបំផុត (គឺមានហើយ

សព្វវារទេវតាម្តងមានទៀត ។

(២២០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្កិយនេះមាន ៣ ប្រការ ។

សង្កិយ ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ភិក្ខុសង្កិយ ១ បុរិសង្កិយ ១ ជីវិ-

តង្កិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្កិយមាន ៣ ប្រការដូចខ្លះ ។

(២២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្កិយនេះមាន ៣ ប្រការ ។

សង្កិយ ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺអនញ្ញាតញ្ញាស្សាមិសង្កិយ^(១) ១

អញ្ញង្ខិយ^(២) ១ អញ្ញាភាវង្ខិយ^(៣) ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្កិយ

មាន ៣ ប្រការដូចខ្លះ ។

១ ភិក្ខុសង្កិយដែលកើតឡើងក្នុងកាលៈទេសៈនោះគឺច្បាស់ដល់អ្នកប្រតិបត្តិជា អាត្មា គត្យតំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលខ្លួនចង់ធ្វើក្នុងសង្គ្រាមនេះ ។ ២ ភិក្ខុសង្កិយដែលកើតឡើង ក្នុងយោធន៍ ៥ ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រតិបត្តិការជាដើមទៅ ដោយការប្រាសដឹងនូវធម៌ដែលខ្លួនចង់ ទាន់ពេលដឹង ។ ៣ ភិក្ខុសង្កិយដែលកើតឡើងក្នុងកាលៈទេសៈនោះគឺច្បាស់ដល់អ្នកប្រតិបត្តិជា អាត្មា គត្យតំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលខ្លួនចង់ធ្វើក្នុងសង្គ្រាមនេះ ។ ៤ ភិក្ខុសង្កិយដែលកើតឡើងក្នុងកាលៈទេសៈនោះគឺច្បាស់ដល់អ្នកប្រតិបត្តិជា អាត្មា គត្យតំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលខ្លួនចង់ធ្វើក្នុងសង្គ្រាមនេះ ។

(២២២) បញ្ចមាធិ កំត្វាវេ វិនិច្ឆ័យាធិ ។ កត-
 មាធិ បញ្ច ។ សុត្តិន្ទ្រិយំ ។ វេ ។ បញ្ញាត្តិយំ ។
 វេ មាធិ វោ កំត្វាវេ បញ្ចិន្ទ្រិយាធិ ។

(២២៣) វេ មេសំ វោ កំត្វាវេ បញ្ចន្ទ្រិ វិនិច្ឆ័យា-
 ធិ សមគ្គា បរិប្បត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុត-
 រហំ អន្តរាបរិច្ឆាយំ ហោតិ តតោ មុនុតរហំ
 ទុបហត្ថបរិច្ឆាយំ ហោតិ តតោ មុនុតរហំ
 អសង្ខារបរិច្ឆាយំ ហោតិ តតោ មុនុតរហំ ស-
 សង្ខារបរិច្ឆាយំ ហោតិ តតោ មុនុតរហំ ទុត្ត-
 រោតោ ហោតិ អកតខ្ព្មតាមី តតោ មុនុតរហំ
 សកតាតាមី ហោតិ តតោ មុនុតរហំ ឯកតិដ្ឋិ
 ហោតិ តតោ មុនុតរហំ កោលស្ក្តិលោ ហោតិ

(២២៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិនិច្ឆ័យានុមាទ ៥ ប្រការ ។
 វិនិច្ឆ័យ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសុត្តិន្ទ្រិយ ១ ។ វេ ។ បញ្ញាត្តិយ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិនិច្ឆ័យានុមាទ ៥ ប្រការដូចខ្លះ ។

(២២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាទកសាហន្ត ព្រោះគេញ
 លញ្ញាបរិច្ឆាយិកាយវិនិច្ឆ័យទាំង ៥ នេះឯង ជាអន្តរាបរិច្ឆាយិកា ព្រោះ
 ហេតុវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់សាហន្តានោះ ជាទុបហត្ថបរិច្ឆាយិកា
 ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់អន្តរាបរិច្ឆាយិកានោះ ជាស-
 សង្ខារបរិច្ឆាយិកា ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់ទុបហត្ថ-
 បរិច្ឆាយិកានោះ ជាសសង្ខារបរិច្ឆាយិកា ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាង
 វិនិច្ឆ័យរបស់សសង្ខារបរិច្ឆាយិកានោះ ជាទុត្តរោតោអកតខ្ព្មតាមី ព្រោះមាន
 វិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់សសង្ខារបរិច្ឆាយិកានោះ ជាសកតាតាមី
 ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់ទុត្តរោតោអកតខ្ព្មតាមីនោះ ជា
 ឯកតិដ្ឋិ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់សកតាតាមីនោះ ជា
 កោលស្ក្តិលោ ព្រោះមានវិនិច្ឆ័យ ៥ ទំន់ជាងវិនិច្ឆ័យរបស់ឯកតិដ្ឋិនោះ

ធម្មត្រិយវគ្គ

តតោ មុនុតរេហំ សន្តត្ថាត្ថំបរោ ហោតិ តតោ
បុនុតរេហំ ធម្មាទុសារី ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ
សន្តាទុសារី ហោតីតំ ។

[២២២] ធម៌មាន កំត្តាវេ សង្ខិយានំ ។ តតមានិ
ធម៌ ធម្មត្ថុន្តិយំ សោតិទ្ធិយំ យានិទ្ធិយំ ជីវិត្តិយំ
កាយិន្តិយំ មនិទ្ធិយំ ។ សមាធិ ទោ កំត្តាវេ ធម៌
សង្ខិយានិកំ ។

[២២៣] ធម៌មាន កំត្តាវេ សង្ខិយានំ ។ តតមានិ
ធម៌ ធម្មត្ថុន្តិយំ សោតិទ្ធិយំ យានិទ្ធិយំ ជីវិត្តិយំ
កាយិន្តិយំ មនិទ្ធិយំ ។

[២២៤] យតោ ទោ កំត្តាវេ អរិយស្សាវិតោ សមេ-
សំ ធម្មំ សង្ខិយានំ សមុទយេត្ត អនុត្តមេត្ត អស្សា-
នេត្ត អាធិជេត្ត ជិស្សណេត្ត យេតាភ្នំតំ បដិច្ចាតំ ។
អយំ វុច្ចតំ កំត្តាវេ អរិយស្សាវិតោ សោតាបន្នោ អវិច្ច-
ចាតនម្ភោ ជំយតោ សន្តោជិមរាយនោតិ ។

ធម្មត្រិយវគ្គ

ជាសក្កកុត្តបាយៈ ព្រោះមានសង្ខិយ ៥ ទំនងសង្ខិយរបស់កាលកើលៈ
នោះ ជាធម្មាទុសារី ព្រោះមានសង្ខិយ ៥ ទំនងសង្ខិយរបស់សក្កកុត្ត-
បាយនោះ ជាសន្តាទុសារី ព្រោះមានសង្ខិយ ៥ ទំនងសង្ខិយរបស់
ធម្មាទុសារីនោះ ។

[២២៥] ម្ចាស់កំត្តាវេនិទ្ធិយ និទ្ធិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។
សង្ខិយ ៦ ប្រការដូចខ្លួនច្បុះ ។ ធម្មត្ថុន្តិយ ១ សោតិទ្ធិយ ១ យា-
និទ្ធិយ ១ ជីវិត្តិយ ១ កាយិន្តិយ ១ មនិទ្ធិយ ១ ។ ម្ចាស់កំត្តាវេនិ-
ទ្ធិយ សង្ខិយមាន ៦ ប្រការដូចខ្លួនច្បុះ ។

[២២៦] ម្ចាស់កំត្តាវេនិទ្ធិយ និទ្ធិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។
សង្ខិយ ៦ ប្រការដូចខ្លួនច្បុះ ។ ធម្មត្ថុន្តិយ ១ សោតិទ្ធិយ ១ យា-
និទ្ធិយ ១ ជីវិត្តិយ ១ កាយិន្តិយ ១ មនិទ្ធិយ ១ ។

[២២៧] ម្ចាស់កំត្តាវេនិទ្ធិយ កាលណាអរិយសាវកជីវិត្តរស់
តាមតំន ខ្លាចសេចក្តីកើត លេង អាធិសន្ស ចោល នឹងការលោស
ចេញនូវសង្ខិយ ៦ នេះ ។ ម្ចាស់កំត្តាវេនិទ្ធិយ អរិយសាវកនេះ
កើតជាសោតាបន្ន មានកិរិយាមិនទាក់ទងជាធម្មតា មានតតិវ្យាជិ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះនិរទេវានិម្ម ។

(២២៨) ឆយិមាឯ កំត្វាវេ វត្ថុយាឯ ។ កាតមាឯ

ន ។ ទក្កុទ្ធិយំ សោតុទ្ធិយំ យាឯទ្ធិយំ ជំហ្មទ្ធិយំ
កាយិទ្ធិយំ មនិទ្ធិយំ ។

(២២៩) យេសា ទេ កំត្វាវេ កំត្វា ឆយេសំ

នត្ថំ វត្ថុយាឯ សមុទយេត្វ អនុត្តមេត្វ អស្សានេត្វ
អនីលេត្វ ជិស្សនេត្វ យេហិត្ថំ វិនិត្តា អនុ-
ចានា វិបុត្តា មោតិ ។ អយំ វុទ្ធិតំ កំត្វាវេ កំត្វា
រាហំ វិណាសេវេ វុសិតេវ កាតតារាណិយោ ឡោត-
កាយោ អនុច្ឆន្តសនេត្តា បរិស្វីលាកាវសេត្តាជិយោ សង្ខ-
ទត្តារិបុត្តាតំ ។

(២២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុនេះមាន៦ ប្រការ ។

វត្ថុយ ៦ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ភិច្ចុទ្ធិយ ១ សោតុទ្ធិយ ១ យា-
ឯទ្ធិយ ១ ជំហ្មទ្ធិយ ១ កាយិទ្ធិយ ១ មនិទ្ធិយ ១ ។

(២២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមធម៌

នូវសេចក្តីភីត រលក់ អាទិសន្ស ទោស ទីនិការរលាស់ចេញ នូវ
វត្ថុយ ៦ នេះ យ៉ាងម្យ៉ាងស្រប្បះ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ហៅថាអរហន្តទ័ណស្រីត មានព្រហ្ម-
បរិយាប្រព្រឹត្តរួចហើយ បានសោច្យសក្ខីច្នៃស្រចហើយ មានការ-
ជាក់ចុះហើយ បានច្រើនយ៉ាងនូវខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនៈក្នុង
ភពអស់ហើយ រួចស្រប្បហើយ ព្រោះគ្រាន់ដឹងដោយប្រៃស ។

(២២៩) ឈើមាន កំផ្លុក ឥតឆ្មាង ១ គតមាន

၈ ၇ ငန့ၣ်ဝံၣ်ယံ လောၣ်ဝံၣ်ယံ ယာဝံၣ်ယံ ညံၣ်ဝံၣ်ယံ
 ကာယံဝံၣ်ယံ မဝံၣ်ဝံၣ်ယံ ၇

(២៣០) យោគីវត្តា ឃុំ កំភូម ឥសាន ឃុំ

နိဗ္ဗာန်ံ ဟိမဝန္တု မန္တလေး အပ္ပမာဒံ က-

ទី១៧ ទី១៧ យ៉ាងនេះ ១ អង្គការ ។

1971 年 10 月 1 日 至 1971 年 10 月 31 日

សិទ្ធិបញ្ជី: ស.ស្ប.បណ្ឌិត្យល័យ ទដ្ឋយ ស.

នេះមនុស្សយ មនុស្ស សត្វសត្វដ៏ អត់សត្វ

ප්‍රතිචාරය

[២២៧] ច្បាប់កំណត់និព្វាយ គន្លឹះយន្តមាន ៦ (ប្រការ ១)

កន្លែងបំប៉នការដេញដូរមុខងារ ៖ ដើម្បីកន្លែងទំលាក់កន្លែងទំលាក់ ឃា.
ខ្ញុំកន្លែងទំលាក់កន្លែងទំលាក់ កាយកន្លែងទំលាក់ មន្តកន្លែងទំលាក់ ។

(២៣០) ម្នាលភិក្ខុវង្សជ្រាប ពាលនព្វាគតនៅមិនទាន់ជីវិត

ចូរសម្រាប់ព័ត៌មាន ទូរស័ព្ទ លេខ ២២២២២២ ទៅលើ ទូរស័ព្ទ

ចេញ ផ្លូវថ្នល់ ៦ ខេត្តកណ្តាល ។ ម្ចាស់កុំភ្លេចឱ្យយ ម៉ៅហា

ក្នុងប្លង់ខ្លះជាអ្នកត្រាស់ដំនូរសម្ភារៈតាមច្បាប់ ឥតមានសេចក្តី

សំរាប់ទៀតត្រូវលេងជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទៅលោក មាណស

ចេញលោក ក្នុងព្រឹត្តិបត្រ ព្រមទាំងសមណត្រាហ្មឺនវិទ្យុស្ទួត

សម្បត្តិទេព ទ័ពមនុស្សដ៏សេស ឥតបរាជ័យ ។

[២៣១] យកោ ច ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ នង្គំ
 ឥន្ទ្រិយាឯ សឡុនយេត្ត អន្តន្តមេត្ត អស្សនេត្ត អា-
 នីនេត្ត ឯស្សណេត្ត យថាច្ចតំ អន្តត្រាសី ។ អថាហំ
 ភិក្ខុវេ សនេវកោ លោកេ សមាសកេ សង្ខេហ្មកេ
 សស្សមណាព្រាហ្មណំយា ចជាយ សនេវមនុស្សយ
 អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជំ អភិសម្ពុតោ បព្វត្រាសី ។
 ញាណេត្ត បន មេ នស្សនំ ននោឯ អកុច្ចា
 មេ វិមុត្តំ អយមន្តំមា ជាតិ នន្ទិណាមិ បុនត្តរោតំ ។

[២៣២] នយំមាឯ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាឯ ។ កក-
 មាឯ ច ។ ចត្តុន្ទ្រិយំ គោតន្ទ្រិយំ យាឯន្ទ្រិយំ ជ្ឈន្ទ្រិ-
 យំ កាយិន្ទ្រិយំ មនន្ទ្រិយំ ។

[២៣១] ខ្មាលភិក្ខុតាំងឡាយ កាលណាគេដឹងច្បាស់តាម
 ពិត ខ្លាសចក្កិភិក លេតំ ភាវិសិទ្ធិ ទោស ទីនកាលសំចេញ
 ម្សៅន្ទ្រិយ ៦ នេះ ។ ខ្មាលភិក្ខុតាំងឡាយ កាលណាគេបើបដាសា
 ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកក្រសែដំណើរសម្មាសម្ពោជន្តរាណ ឥតមានសេចក្តី
 ជំនឿព្រំក្រវែលជំនឿ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក ហេលោក
 ព្រហ្មលោក ក្នុងពត្តតសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ និងមនុស្សជា
 សម្បត្តិទេព និងមនុស្សនិរោស ។ មួយវិញទៀត សេចក្តីជំនឿនិរោសច-
 ក្តិយិញ ក៏កើតឡើងដល់គេដឹងថា សេចក្តីចម្រើនរបស់គេជាគត
 មិនឲ្យបំភ្លេចទៀតឡើយ ជាគំនិតជាទីបំផុត (ត្រិមរាសហិយ)
 ដូច្នេះគេពង្រឹងមានឡើយ ។

[២៣២] ខ្មាលភិក្ខុតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយានេះមាន ៦ ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៦ (ច្រកាដូច្នេះម្តង ។ និងកុន្ទ្រិយ ១ លោតន្ទ្រិយ ១ យា-
 នន្ទ្រិយ ១ ជ្ឈន្ទ្រិយ ១ កាយិន្ទ្រិយ ១ មនន្ទ្រិយ ១ ។

ចៀវឆ្មារ

(២៣៣) យេ ហំ តេជំ ភំត្ថុរ សមណា វ
 ព្រាហ្មណា វ ភមេសំ ធម្មំ ឥន្ទ្រិយាជំ កាមុទយត្ថា
 អនុត្តមត្ថា អស្សានត្ថា អាធិបត្ថា វិស្សាណត្ថា
 យជាត្ថំ បដាបត្ថំ ។ ឧបេតេ ភំត្ថុរ សមណា
 វ ព្រាហ្មណា វ សមណោសុ វ សមណាសម្មតា
 ព្រាហ្មណោសុ វ ព្រាហ្មណាសម្មតា ឧ ច បរោត
 អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វ ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វ វិជ្ជា
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្ថា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារត្ថំ ។

(២៣៤) យេ ហំ តេជំ ភំត្ថុរ សមណា វ
 ព្រាហ្មណា វ ភមេសំ ធម្មំ ឥន្ទ្រិយាជំ កាមុទយត្ថា
 អនុត្តមត្ថា អស្សានត្ថា អាធិបត្ថា វិស្សាណត្ថា យ-
 ជាត្ថំ បដាបត្ថំ ។ តេ ចោមេ ភំត្ថុរ សមណា វ
 ព្រាហ្មណា វ សមណោសុ ចេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្ម-
 ណោសុ ច ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បរាយស្មន្តោ
 សាមញ្ញត្ថំ ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វិជ្ជា ធម្មេ សយំ អ-
 ភិញ្ញា សង្ខតត្ថា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារត្ថំ ។

ចៀវឆ្មារ

(២៣៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
 មួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លាសចក្ខុភើត លេង កាន់សង្ឃ គោស
 ទំនីការលាស់ចេញ ខ្លាត់ខ្លាយ ឯខេរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួក
 សមណៈឬសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ផ្សំគ្នាជាអ្នកដឹងខាង
 កាយទាំងនោះមិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចខ្លាចប្រយោជន៍ថាបេស
 សមណៈឬប្រយោជន៍ថាបេសព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឆ្អឹងដោយខ្លួន
 ឯក្នុងបទប្បដ្ឋ ។

(២៣៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
 មួយ ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លាសចក្ខុភើត លេង កាន់សង្ឃ គោស
 ទំនីការលាស់ចេញ ខ្លាត់ខ្លាយ ឯខេរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សមណ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈ
 ឯសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ផ្សំគ្នាជាអ្នកដឹងខាង
 កាយទាំងនោះមិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចខ្លាចប្រយោជន៍ថាបេសសមណៈទំនី
 ប្រយោជន៍ថាបេសព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឆ្អឹងដោយខ្លួនឯក្នុង
 បទប្បដ្ឋ ។

[២៣៨] យេ ហិ កេច ភិក្ខុវេ សមណា ក
 ព្រាហ្មណា ក ចក្កុទ្ធិយំ ឧប្បជានន្តំ ចក្កុទ្ធិយ-
 សមុទយំ ឧប្បជានន្តំ ចក្កុទ្ធិយនិរោធំ ឧប្បជានន្តំ
 ចក្កុទ្ធិយនិរោធភាមិនិបដិបទំ ឧប្បជានន្តំ ភោគន្ត្រិ-
 យំ ឃានន្ត្រិយំ ជីវិតន្ត្រិយំ កាយន្ត្រិយំ វេទន្ត្រិយំ
 ឧប្បជានន្តំ មនន្ត្រិយសមុទយំ ឧប្បជានន្តំ មនន្ត្រិយ-
 និរោធំ ឧប្បជានន្តំ មនន្ត្រិយនិរោធភាមិនិបដិបទំ
 ឧប្បជានន្តំ ។ នមេតេ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ សយំ
 អភិក្ខា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហានន្តំ ។

[២៣៩] យេ ច ទោ កេច ភិក្ខុវេ ស-
 មណា ក ព្រាហ្មណា ក ចក្កុទ្ធិយំ បដានន្តំ
 ចក្កុទ្ធិយសមុទយំ បដានន្តំ ចក្កុទ្ធិយនិរោធំ ប-
 ដានន្តំ ចក្កុទ្ធិយនិរោធភាមិនិបដិបទំ បដានន្តំ ភោ-
 គន្ត្រិយំ ឃានន្ត្រិយំ ជីវិតន្ត្រិយំ កាយន្ត្រិយំ វេ-
 ទន្ត្រិយំ បដានន្តំ មនន្ត្រិយសមុទយំ បដានន្តំ ម-
 នន្ត្រិយនិរោធំ បដានន្តំ មនន្ត្រិយនិរោធភាមិនិបដិ-
 បទំ បដានន្តំ ។ តេ ទោមេ ភិក្ខុវេ សមណា

[២៤០] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
 ៦៣៣និមួយ មិនជំនឿសុខុចក្កុទ្ធិយ មិនជំនឿសុខុសេចក្តីកើតនៃ
 ចក្កុទ្ធិយ មិនជំនឿសុខុសេចក្តីរលកនៃចក្កុទ្ធិយ មិនជំនឿសុខុ
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលកនៃចក្កុទ្ធិយ មិនជំនឿសុខុ
 សោភ័ន្ត្រិយ ឃានន្ត្រិយ ជីវិតន្ត្រិយ កាយន្ត្រិយ វេទន្ត្រិយ មនន្ត្រិយ មិនជំនឿសុ-
 ខុសេចក្តីកើតនៃមនន្ត្រិយ មិនជំនឿសុខុសេចក្តីរលកនៃមនន្ត្រិយ
 មិនជំនឿសុខុបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលកនៃមនន្ត្រិយ ។
 ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍តាំងចំនុះ ។ បេ ។ មិនឡើយ
 ជាកំលាំងសម្រេចដោយប្រាជ្ញាដ៏ទន្ទ្រមេដោយខ្លួនឯង ។

[២៤១] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍៦៣៣
 និមួយ ជំនឿសុខុចក្កុទ្ធិយ ជំនឿសុខុសេចក្តីកើតនៃចក្កុទ្ធិយ ជំន-
 ឿសុខុសេចក្តីរលកនៃចក្កុទ្ធិយ ជំនឿសុខុបដិបទាជាដំណើរទៅ
 កាន់សេចក្តីរលកនៃចក្កុទ្ធិយ ជំនឿសុខុសោភ័ន្ត្រិយ ឃានន្ត្រិយ
 ជីវិតន្ត្រិយ កាយន្ត្រិយ វេទន្ត្រិយ ជំនឿសុខុសេចក្តីកើតនៃមនន្ត្រិយ
 ជំនឿសុខុសេចក្តីរលកនៃមនន្ត្រិយ ជំនឿសុខុបដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់សេចក្តីរលកនៃមនន្ត្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកសមណៈ

ឡង្គ្រិយវត្ថុ

ក ព្រាហ្មណ៍ ក សមណោសុ ទេវ សមណសម្មតា
ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បរា-
យសុត្តោ សាមញ្ញត្ថកា ព្រហ្មញ្ញត្ថកា ធិដ្ឋោ ធម្មេ
សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្ថា ធម្មសម្មាស្ស វិហារដ្ឋានំ ។

ឡង្គ្រិយវត្ថុ គតិយោ ។

ធម្មប្បទានំ

ឧត្តរោ ធីវិគញ្ញាយ
ឯកាភិញ្ញត្ថា សុទ្ធកំ
សោតា ទេ អាយត្តំ ទេ
សមណព្រាហ្មណោ ចាតិ ។

១ ៩. អាយតា ។

ឡង្គ្រិយវត្ថុ

ឬព្រាហ្មណំ ទំនិសោ ទេវសម្មតាជាសមណៈក្នុងក្នុងសមណៈក្នុង
សម្មតាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងក្នុងព្រាហ្មណ៍ក្នុង ដៀងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង
នោះ ទានឡើងដាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជាបស់សមណៈ ឆ័ន្ទ
ប្រយោជន៍ជាបស់ព្រាហ្មណ៍ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ។

ចប់ ឡង្គ្រិយវត្ថុ ៣ ។

ទោតនៃឡង្គ្រិយវត្ថុនោះគឺ

ឧយាយអំពីព្រះជីមានព្រះភាគមិនវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ១
អំពីវត្ថុយ ៣ មានដីវត្ថុយជាចំបំផុត ១ អំពីវត្ថុយ ៣
មានអញ្ញាភាវិត្តិយជាចំបំផុត ១ អំពីការព្រាសបំផ្លាញក្បាល
អំពីវត្ថុយ ៦ សុទ្ធ ១ អំពីព្រះសាគា ១ អំពីព្រះអរហន្ត
មាន ២ លើក អំពីសមណព្រាហ្មណ៍មាន ២ លើក ។

សុខ៌ត្រ័យវគ្គ

[២៣៧] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតតមាធិ

បញ្ច ។ សុខ៌ត្រ័យ ធុត្តត្រ័យ សោមនស្សត្រ័យ គោ-
មនស្សត្រ័យ ឧបេក្ខត្រ័យ ។ ឥមាធិ ។ ភិក្ខុវេ
បញ្ចត្រ័យាធិ ។

[២៣៨] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតតមាធិ

បញ្ច ។ សុខ៌ត្រ័យ ធុត្តត្រ័យ សោមនស្សត្រ័យ គោ-
មនស្សត្រ័យ ឧបេក្ខត្រ័យ ។

[២៣៩] យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវតោ ឥមេ-

សំ បញ្ចត្តំ ឥន្ទ្រិយាធិ សមុទយញ្ច អត្តត្តមញ្ច អស្សា-
នញ្ច អាជីវញ្ច វិស្សាណញ្ច យថាភ្នតំ បដាធាតិ ។

សុខ៌ត្រ័យវគ្គ

[២៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ^(១)នេះមាន៨ យ៉ាង ។

ឥន្ទ្រិយ៨ យ៉ាងនីមួយៗ គឺសុខ៌ត្រ័យ ១ ធុត្តត្រ័យ ១ សោម-
នស្សត្រ័យ ១ គោមនស្សត្រ័យ ១ ឧបេក្ខត្រ័យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន៨ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៨ យ៉ាង ។

ឥន្ទ្រិយ៨ យ៉ាងនីមួយៗ គឺសុខ៌ត្រ័យ ១ ធុត្តត្រ័យ ១ សោម-
នស្សត្រ័យ ១ គោមនស្សត្រ័យ ១ ឧបេក្ខត្រ័យ ១ ។

[២៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវកដ៏ច្បាស់

តាមពិត ខ្លាចត្រូវកើតឡើងផង សេចក្តីវិនាសផង កាន់សង្ស័យផង
ទោសផង កាលណាសំចេញផង ខ្លាចឥន្ទ្រិយ៨ យ៉ាងនេះឯង ។

• ព្រឹត្តិ ជាគំនិត (គាត់) តំណភ្ជាប់ទាំងនេះមានទីផ្សេងៗគ្នា ទ្រឹស្តីអរិយសាវកជាមុន មាន
មុខងារទទួលយកបានល្អ អរិយសាវកជាមុន មានមុខងារបានល្អ ។ អដ្ឋកថា ។

អយំ វុទ្ធចតំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវតោ សោតាបន្នោ អវិជ្ជា-
នាគធម្មោ និយតោ សម្ពោជិមកយលោតំ ។

(២២០) បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ វុទ្ធិយាជំ ។ កតមាជំ
បញ្ច ។ សុច្ឆន្ទ្រិយំ ទុក្ខច្ឆន្ទ្រិយំ សោមនស្សច្ឆន្ទ្រិយំ ខោ-
បនស្សច្ឆន្ទ្រិយំ ទបេក្ខច្ឆន្ទ្រិយំ ។

(២២១) យតោ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វុទ្ធិយាជំ បញ្ចន្ត្រិ-
យាជំ សមុទយញ្ច អត្តផ្កបញ្ច អស្សាធាញ្ច វា-
ជីនញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិជិត្វា ឧទុចាធា
វិមុត្តោ ហោតំ ។ អយំ វុទ្ធចតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហំ
ចំណាសវេ វុសិកវេ កតកាណិយោ ធិបាតកាវេ
វុទ្ធិជ្ឈន្តសធាត្វា បរិស្ថិណាវសញ្ញាធិនោ សធម្មញ្ញា-
វិមុត្តោតិ ។

(២២២) បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ វុទ្ធិយាជំ ។ កតមាជំ
បញ្ច ។ សុច្ឆន្ទ្រិយំ ទុក្ខច្ឆន្ទ្រិយំ សោមនស្សច្ឆន្ទ្រិយំ ខោ-
បនស្សច្ឆន្ទ្រិយំ ទបេក្ខច្ឆន្ទ្រិយំ ។

មាលភិក្ខុវេ អរិយសាវកនោ ហៅថា សោតាបន្តបុគ្គល មាន
អរិយាមិនខ្វាក់ចុះក្នុងអបាយជាធម្មតា ជាបុគ្គលច្រើន ជាអ្នកមានការ
ត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។

(២២៣) មាលភិក្ខុវេ វុទ្ធិយាជំ មាន ៥ យ៉ាង ។
វុទ្ធិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ភិក្ខុវេ វុទ្ធិយ ១ ទុក្ខច្ឆន្ទ្រិយ ១ សោម-
នស្សច្ឆន្ទ្រិយ ១ ខោបនស្សច្ឆន្ទ្រិយ ១ ទបេក្ខច្ឆន្ទ្រិយ ១ ។

(២២៤) មាលភិក្ខុវេ វុទ្ធិយាជំ កាលណាភិក្ខុវេ វុទ្ធិយាជំ
ខ្លាចហុកចិត្តច្រើនដង សេចក្តីវិនាសផង អាទិសង្ឃផង ខោសផង ការ
រលស់ចេញផង ខ្លាចវុទ្ធិយាជំ ៥ នេះហើយ ជាអ្នកច្រើនស្រឡា (បាត
កាសវៈ) ព្រោះមិនប្រកាន់ចាំ ។ មាលភិក្ខុវេ វុទ្ធិយាជំ ភិក្ខុវេ វុទ្ធិយាជំ
អរហន្តនិណស្រា មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តច្រើនហើយ មានសា-
ឡសក្ខីបាទានិស្រពហើយ មានភារៈជាក់ចុះហើយ មានប្រាយាជន៍
រលស់ខ្លួនបានសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជន៍ក្នុងភក្តីរលស់ហើយ ជាអ្នក
ច្រើនស្រឡា ព្រោះដឹងហើយប្រពៃ ។

(២២៥) មាលភិក្ខុវេ វុទ្ធិយាជំ វុទ្ធិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
វុទ្ធិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ភិក្ខុវេ វុទ្ធិយ ១ ទុក្ខច្ឆន្ទ្រិយ ១ សោម-
នស្សច្ឆន្ទ្រិយ ១ ខោបនស្សច្ឆន្ទ្រិយ ១ ទបេក្ខច្ឆន្ទ្រិយ ១ ។

[២២៣] យេ ហំ កេចិ កំត្តុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ វេសេសំ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយាធំ សមុទយេត្ថ អនុត្តមេត្ថ អស្សាទេត្ថ អាទិទេត្ថ ធិស្សនាណេត្ថ យថាភូតំ ធម្មជាទន្តំ ។ ធមេតេ^(១) កំត្តុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ សមណោសុ កំ សមណោសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ កំ ព្រាហ្មណសម្មតា ទ ច បទេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ កំ ព្រហ្មញ្ញត្ថំ កំ ធិន្នេវ ធម្មេ សយំ អកំញា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តំ ។

[២២៤] យេ ហំ កេចិ កំត្តុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ វេសេសំ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយាធំ សមុទយេត្ថ អនុត្តមេត្ថ អស្សាទេត្ថ អាទិទេត្ថ ធិស្សនាណេត្ថ យថាភូតំ បជាទន្តំ ។ តេ ចោមេ កំត្តុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ សមណោសុ ចេវ សមណោសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បទាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថេត្ថ ព្រហ្មញ្ញត្ថេត្ថ ធិន្នេវ ធម្មេ សយំ អកំញា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តំ ។

១. ឧ. ៦. ៦ បទេតេ ។

[២២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ខ្លះមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមគំនិត ខ្លាចហុកៈកំរើកខ្លះ ឆោតក្តីតាមផង កាន់សង្ឃីផង ចោសផង ការណាស់ចេញផង ខ្លាចឆ្លើយថយាំងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិនសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈ ឬសន្មតថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដូចពួកអ្នកជំនាន់កាលយុទ្ធាន្តរៈ មិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេចខ្លួនសាមញ្ញផលឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងចក្ខុវិស័យ ។

[២២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ខ្លះមួយ ដឹងច្បាស់តាមគំនិត ខ្លាចហុកៈកំរើកខ្លះ ឆោតក្តីតាមផង កាន់សង្ឃីផង ចោសផង ការណាស់ចេញផង ខ្លាចឆ្លើយថយាំងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិនសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង សន្មតថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ដូចពួកអ្នកជំនាន់កាលយុទ្ធាន្តរៈ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេចខ្លួនសាមញ្ញផលផង ព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងចក្ខុវិស័យ ។

សុត្តន្តបិដក

[២២៥] បញ្ចកានិ ភិក្ខុវេ វិនិច្ឆ័យនិ ។ កក្កានិ បញ្ច ។ សុត្តន្តិយំ ធុត្តន្តិយំ គោមនស្សន្តិយំ គោមនស្សន្តិយំ ឧបេក្ខន្តិយំ ។

[២២៦] យេ ហំ កោចិ ភិក្ខុវេ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សុត្តន្តិយំ ធម្មជាតិន្តំ សុត្តន្តិយសមុទយំ ធម្មជាតិន្តំ សុត្តន្តិយនិរោធិន្តំ ធម្មជាតិន្តំ សុត្តន្តិយនិរោធិកាមិនិបដិបនំ ធម្មជាតិន្តំ ធុត្តន្តិយំ ធម្មជាតិន្តំ ។ គោមនស្សន្តិយំ ធម្មជាតិន្តំ ។ គោមនស្សន្តិយំ ធម្មជាតិន្តំ ។ ឧបេក្ខន្តិយំ ធម្មជាតិន្តំ ឧបេក្ខន្តិយសមុទយំ ធម្មជាតិន្តំ ឧបេក្ខន្តិយនិរោធិន្តំ ឧបេក្ខន្តិយនិរោធិកាមិនិបដិបនំ ធម្មជាតិន្តំ ។ ឧបេក្ខេ ភិក្ខុវេ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សមណោសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ន ច បរោតេ វាយសុត្តោ សាមញ្ញនំ វា ព្រាហ្មញ្ញនំ វា និរោតេ ធម្មសយំ អភិញ្ញាសន្តិកាត្វា ឧបសម្ពន្ធនំ វិហាន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក

[២២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេវមាន៩យ៉ាង ។ ឥន្ទ្រិយ៥យ៉ាងគឺអ្វីៗ ។ គឺសុត្តន្តិយ ១ ធុត្តន្តិយ ១ គោមនស្សន្តិយ ១ គោមនស្សន្តិយ ១ ឧបេក្ខន្តិយ ១ ។

[២២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដ៏លាភ ឥធម្មមិនដឹងច្បាស់នូវសុត្តន្តិយ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃសុត្តន្តិយ មិនដឹងច្បាស់នូវការលក់នៃសុត្តន្តិយ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាថាដំណើរពៅកាន់សេចក្តីលក់នៃសុត្តន្តិយ មិនដឹងច្បាស់នូវធុត្តន្តិយ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវគោមនស្សន្តិយ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវគោមនស្សន្តិយ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវឧបេក្ខន្តិយ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃឧបេក្ខន្តិយ មិនដឹងច្បាស់នូវការលក់នៃឧបេក្ខន្តិយ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាថាដំណើរពៅកាន់សេចក្តីលក់នៃឧបេក្ខន្តិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិនសុខក្នុងសមណៈក្នុងពួកសមណៈ ឬសុខក្នុងព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ មិនបានឆ្លៀតច្បាស់នូវសាស្ត្របទនូវសាមញ្ញវេល ឬព្រាហ្មញ្ញវេល ដោយប្រាជ្ញាដឹងត្រឹមត្រូវដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[២២៧] យេ ច ចោ តោចិ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សុច្ឆ័ទ្ធិយំ បដាទន្តំ សុច្ឆ័ទ្ធិយ-
 សមុទយំ បដាទន្តំ សុច្ឆ័ទ្ធិយនំរោជំ បដាទន្តំ សុ-
 ច្ឆ័ទ្ធិយនំរោជតាមំជំបដំបដំ បដាទន្តំ ទុក្ខំទ្ធិយំ ប-
 ដាទន្តំ ។ សោមទស្ស័ទ្ធិយំ បដាទន្តំ ។ នោមទស្ស័-
 ទ្ធិយំ បដាទន្តំ ។ ទុបេក្ខំទ្ធិយំ បដាទន្តំ ទុបេក្ខំ-
 ទ្ធិយសមុទយំ បដាទន្តំ ទុបេក្ខំទ្ធិយនំរោជំ បដាទន្តំ
 ទុបេក្ខំទ្ធិយនំរោជតាមំជំបដំបដំ បដាទន្តំ ។ តេ ច
 ចោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោ-
 សុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណសុ ច ព្រាហ្ម-
 ណសម្មតា តេ ច បចាយសុត្តោ សាមញ្ញត្ថក្ខ ព្រហ្ម-
 ញត្ថក្ខ ទំដេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា
 ឧបសម្មាជ្ជ វិហារន្តិតំ ។

[២២៨] បញ្ចំមាចិ ភិក្ខុវេ វុទ្ធិយានំ ។ តតមាចិ
 បញ្ចំ ។ សុច្ឆ័ទ្ធិយំ ទុក្ខំទ្ធិយំ សោមទស្ស័ទ្ធិយំ នោ-
 មទស្ស័ទ្ធិយំ ទុបេក្ខំទ្ធិយំ ។

[២២៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
 និមួយ ដឹងច្បាស់នូវសុច្ឆ័ទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃសុច្ឆ័ទ្ធិយ
 ដឹងច្បាស់នូវការបេតនៃសុច្ឆ័ទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅ
 កាន់សេចក្តីលះនៃសុច្ឆ័ទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខំទ្ធិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវ
 សោមទស្ស័ទ្ធិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវនោមទស្ស័ទ្ធិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវ
 ទុបេក្ខំទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃទុបេក្ខំទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវ
 កាតលនៃទុបេក្ខំទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
 លះនៃទុបេក្ខំទ្ធិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ទើបសម្មតាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង សម្មតា
 ព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ផ្សិតក្នុងដីមានភាយុទាំងនោះ បោះធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវសាមញ្ញផលផង ព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ក្តៅដោយខ្លួនឯងក្នុងចេតនា ។

[២៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វុទ្ធិយនេះមាន៤យ៉ាង ។
 វុទ្ធិយ៤យ៉ាងដ៏អិច្ចរៈ ។ ភិសុច្ឆ័ទ្ធិយ ១ ទុក្ខំទ្ធិយ ១ សោម-
 ទស្ស័ទ្ធិយ ១ នោមទស្ស័ទ្ធិយ ១ ទុបេក្ខំទ្ធិយ ១ ។

[២២៩] ភក្ខេវ ភក្ខេវ សុខន្តិយំ ។ យំ ហេ
 ភក្ខេវ កាយំកំ សុខំ កាយំកំ សាតំ កាយ-
 សម្មស្សនំ សុខំ សាតំ វេទយំតំ ។ វេទំ វុច្ចតិ ភក្ខេវ
 សុខន្តិយំ ។

[២៣០] ភក្ខេវ ភក្ខេវ ធុត្តន្តិយំ ។ យំ ហេ
 ភក្ខេវ កាយំកំ ធុត្តំ កាយំកំ អសាតំ កាយ-
 សម្មស្សនំ ធុត្តំ អសាតំ វេទយំតំ ។ វេទំ វុច្ចតិ
 ភក្ខេវ ធុត្តន្តិយំ ។

[២៣១] ភក្ខេវ ភក្ខេវ សោមនស្សន្តិយំ ។
 យំ ហេ ភក្ខេវ ចេតសំកំ សុខំ ចេតសំកំ សាតំ
 ចរោសម្មស្សនំ សុខំ សាតំ វេទយំតំ ។ វេទំ វុច្ចតិ
 ភក្ខេវ សោមនស្សន្តិយំ ។

[២២៩] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ចុះសុខន្តិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែលប្រព្រឹត្ត
 នៅក្នុងកាយ បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ដែលកើតអំពីកាយសម្មស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ នេះហៅថា
 សុខន្តិយ ។

[២៣០] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ចុះធុត្តន្តិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សេចក្តីខ្ពុត សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តនៅក្នុងកាយ បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីខ្ពុត នឹងសេចក្តីមិន
 ត្រេកអរនោះ ដែលកើតអំពីកាយសម្មស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ
 នេះហៅថា ធុត្តន្តិយ ។

[២៣១] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ចុះសោមនស្សន្តិយ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា
 ដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តី
 ត្រេកអរនោះ ដែលកើតអំពីមនោសម្មស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ
 នេះហៅថា សោមនស្សន្តិយ ។

[២៨២] កតមេត្តា ភិក្ខុវេ ឆោមនស្សន្ទ្រិយំ ។
 យំ ចោ ភិក្ខុវេ ចេតសីតំ ធុត្តំ ចេតសីតំ អ-
 សាតំ មហោសម្មស្សន្ទ្រិយំ ធុត្តំ អសាតំ វេទយីតំ ។ ឥធុ
 វុត្តតំ ភិក្ខុវេ ឆោមនស្សន្ទ្រិយំ ។

[២៨៣] កតមេត្តា ភិក្ខុវេ ឧបេត្តន្ទ្រិយំ ។ យំ
 ចោ ភិក្ខុវេ កាយីតំ វា ចេតសីតំ វា ឆោសាតំ-
 បាសាតំ វេទយីតំ ។ ឥធុ វុត្តតំ ភិក្ខុវេ ឧបេត្តន្ទ្រិយំ ។
 ឥមាធិ ចោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិតំ ។

[២៨៤] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សុខិន្ទ្រិយំ ធុត្តន្ទ្រិយំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ តោ-
 មនស្សន្ទ្រិយំ ឧបេត្តន្ទ្រិយំ ។

[២៨៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះតោមនស្សន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីធុត្ត សេចក្តីមិនព្រឹក្សាឯណា ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ឬក្តួលគំហុនសោយន្តសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិនព្រឹក្សា
 នោះ ដែលកើតអំពីមហោសម្មស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 តោមនស្សន្ទ្រិយ ។

[២៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឧបេត្តន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬក្តួលគំហុនសោយន្តការប្បណ័តាធិព្រឹក្សាគឺមិនមែន
 មិនជាច្រើនព្រឹក្សាគឺមិនមែនឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក្តី ប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្តក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឧបេត្តន្ទ្រិយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្ទ្រិយមាន៨យ៉ាងនេះដែរ ។

[២៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្ទ្រិយនេះមាន៨យ៉ាង ។
 ៨យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ គឺសុខន្ទ្រិយ ១ ធុត្តន្ទ្រិយ ១ សោមនស្សន្ទ្រិយ ១
 តោមនស្សន្ទ្រិយ ១ ឧបេត្តន្ទ្រិយ ១ ។

សុទ្ធិនិយម

(២៥៥) កតមញ្ច កិច្ចវេ សុទ្ធិនិយម ។ យំ ចោ
 កិច្ចវេ កាយិកំ សុទ្ធិ កាយិកំ សាតំ កាយ-
 សម្មស្សនំ សុទ្ធិ សាតំ វេទយិកំ ។ នងំ វុទ្ធិកំ កិច្ចវេ
 សុទ្ធិនិយម ។

(២៥៦) កតមញ្ច កិច្ចវេ ធុត្តនិយម ។ យំ ចោ
 កិច្ចវេ កាយិកំ ធុត្តំ កាយិកំ អសាតំ កាយ-
 សម្មស្សនំ ធុត្តំ អសាតំ វេទយិកំ ។ នងំ វុទ្ធិកំ កិច្ចវេ
 ធុត្តនិយម ។

(២៥៧) កតមញ្ច កិច្ចវេ សោមនស្សនិយម ។
 យំ ចោ កិច្ចវេ ចេតសិកំ សុទ្ធិ ចេតសិកំ សាតំ
 បរោសម្ពស្សនំ សុទ្ធិ សាតំ វេទយិកំ ។ នងំ វុទ្ធិកំ
 កិច្ចវេ សោមនស្សនិយម ។

សុទ្ធិនិយម

(២៥៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសុទ្ធិនិយម តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែលប្រព្រឹត្ត
 នៅក្នុងកាយ បុគ្គលក៏បានសោយខ្លះសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ដែលកើតអំពីកាយសម្មស្ស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សុទ្ធិនិយម ។

(២៥៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធុត្តនិយម តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីខ្ពង់ សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តនៅក្នុងកាយ បុគ្គលក៏បានសោយខ្លះសេចក្តីខ្ពង់នឹងសេចក្តីមិនត្រេក
 អរនោះ ដែលកើតអំពីកាយសម្មស្ស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅ
 ថា ធុត្តនិយម ។

(២៦០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសោមនស្សនិយម តើដូច
 ម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលក៏បានសោយខ្លះសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរ
 នោះ ដែលកើតអំពីបរោសម្ពស្ស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សោមនស្សនិយម ។

[២៤៨] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ នោមទស្សន្ត្រិយំ ។ យំ
 ចោ ភិក្ខុវេ ចេតសីកំ ទុក្ខំ ចេតសីកំ អសាតំ
 មនោសម្ពុស្សនំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយេតំ ។ វេទំ វុច្ឆនិ
 ភិក្ខុវេ នោមទស្សន្ត្រិយំ ។

[២៤៩] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ទុបេក្ខន្ត្រិយំ ។ យំ ចោ
 ភិក្ខុវេ ញាយិកំ វា ចេតសីកំ វា វេសាតំនាសាតំ
 វេទយេតំ ។ វេទំ វុច្ឆនិ ភិក្ខុវេ ទុបេក្ខន្ត្រិយំ ។

[២៥០] តត្រិ ភិក្ខុវេ យញ្ច សុខន្ត្រិយំ យញ្ច
 សោមទស្សន្ត្រិយំ សុខា សា វេទនា នដ្ឋញ្ច ។

[២៥១] តត្រិ ភិក្ខុវេ យញ្ច ទុក្ខន្ត្រិយំ យញ្ច
 នោមទស្សន្ត្រិយំ ទុក្ខា សា វេទនា នដ្ឋញ្ច ។

[២៥២] តត្រិ ភិក្ខុវេ យនិទំ ទុបេក្ខន្ត្រិយំ អ-
 ទុក្ខមសុខា សា វេទនា នដ្ឋញ្ច ។ វេទនិ ចោ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចុប្បិយាវចនំ ។

[២៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុមេទស្សន្ត្រិយ ភើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនព្រឹកអារម្មណ
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលទុក្ខនោះសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនិងសេចក្តីមិន
 ព្រឹកអារម្មណ ដែលកើតឡើងពីបរោសម្ពុស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា ចោមទស្សន្ត្រិយ ។

[២៥៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរេក្ខន្ត្រិយ ភើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទុក្ខនោះសោយនូវការម្នាលជាច្រើនព្រឹកអារម្មណ
 មិនជាច្រើនព្រឹកអារម្មណដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក្តីប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុបេក្ខន្ត្រិយ ។

[២៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាវន្ត្រិយទាំងនោះ សុខន្ត្រិយ
 និងចោមទស្សន្ត្រិយ បណ្តាវន្ត្រិយនេះហៅថាសុខវេទនា ។

[២៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាវន្ត្រិយទាំងនោះ ទុក្ខន្ត្រិយ
 និងចោមទស្សន្ត្រិយ បណ្តាវន្ត្រិយនេះហៅថាទុក្ខវេទនា ។

[២៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាវន្ត្រិយទាំងនោះ ទុបេ-
 ក្ខន្ត្រិយនេះ បណ្តាវន្ត្រិយនេះហៅថាអទុក្ខមសុខវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ វន្ត្រិយមាន៩ យ៉ាងនេះឯង ។

(២២៥) បន្ទោចាធិ កិច្ចាវេ វង្ខិយោធិ ។ កាតហាធិ
បញ្ច ។ សុខំទ្ធិយំ ទុក្ខំទ្ធិយំ អាមមស្សំទ្ធិយំ ឆោ-
បទស្សំទ្ធិយំ ឧបេក្ខំទ្ធិយំ ។

(២២៦) កាតបញ្ច កិច្ចាវេ សុខំទ្ធិយំ ។ យំ ចោ
កិច្ចាវេ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ សាតំ កាយសម្ម-
ស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយំតំ ។ វេទំ វុច្ឆនំ កិច្ចាវេ
សុខំទ្ធិយំ ។

(២២៧) កាតបញ្ច កិច្ចាវេ ទុក្ខំទ្ធិយំ ។ យំ ចោ
កិច្ចាវេ កាយិកំ ទុក្ខំ កាយិកំ អសាតំ កាយ-
សម្មស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយំតំ ។ វេទំ វុច្ឆនំ
កិច្ចាវេ ទុក្ខំទ្ធិយំ ។

(២២៨) កាតបញ្ច កិច្ចាវេ អាមមស្សំទ្ធិយំ ។
យំ ចោ កិច្ចាវេ បេតសិវំ សុខំ បេតសិវំ សាតំ
បរោសម្មស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយំតំ ។ វេទំ វុច្ឆនំ
កិច្ចាវេ អាមមស្សំទ្ធិយំ ។

(២២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តិមនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
៥ យ៉ាងក៏អ្វី៖ ។ ធិសុខំទ្ធិយំ ១ ទុក្ខំទ្ធិយំ ១ អាមមស្សំទ្ធិយំ ១
តាមមស្សំទ្ធិយំ ១ ឧបេក្ខំទ្ធិយំ ១ ។

(២៣០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសុខំទ្ធិយំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
កាយ បុគ្គលកំពុងសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរនោះ ដែល
កើតអំពីកាយសម្បជញ្ញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សុខំទ្ធិយំ ។

(២៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុក្ខំទ្ធិយំ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ បុគ្គលកំពុងសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិន
ត្រេកអរនោះ ដែលកើតអំពីកាយសម្បជញ្ញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
ហៅថា ទុក្ខំទ្ធិយំ ។

(២៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាមមស្សំទ្ធិយំ តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា
ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលកំពុងសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តី
ត្រេកអរនោះ ដែលកើតអំពីចោសម្បជញ្ញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា អាមមស្សំទ្ធិយំ ។

(២៦៧) ឥត្ថមេវ កំគូរេ ឆោមនស្សិន្ទ្រិយំ ។ យំ
 ឆោ កំគូរេ ចេតសីតំ ធុត្តំ ចេតសីតំ អសាតំ ម-
 ហេសុច្ឆស្សនំ ធុត្តំ អសាតំ វេទយំតំ ។ ឥតំ វុច្ឆតិ
 កំគូរេ ឆោមនស្សិន្ទ្រិយំ ។

(២៦៨) ឥត្ថមេវ កំគូរេ ឧបេត្តិន្ទ្រិយំ ។ យំ
 ឆោ កំគូរេ កាយំតំ វ ចេតសីតំ វ វេសាតំ ឆា-
 សាតំ វេទយំតំ ។ ឥតំ វុច្ឆតិ កំគូរេ ឧបេត្តិន្ទ្រិយំ ។

(២៦៩) តត្រិ កំគូរេ យញ្ច សុខិន្ទ្រិយំ យញ្ច
 ឆោមនស្សិន្ទ្រិយំ សុចា សា វេទយា ធម្មតា ។

(២៧០) តត្រិ កំគូរេ យញ្ច ធុត្តិន្ទ្រិយំ យញ្ច
 ឆោមនស្សិន្ទ្រិយំ ធុត្តា សា វេទយា ធម្មតា ។

(២៧១) តត្រិ កំគូរេ យនិទំ ឧបេត្តិន្ទ្រិយំ អ-
 ធុត្តមសុចា សា វេទយា ធម្មតា ។ ឥតំ ឆោ កំគូរេ
 ឥមាភំ បក្សិន្ទ្រិយាភំ មក្ខ ហុត្វា តិណំ ហោន្តំ តិណំ
 ហុត្វា ចក្ខ ហោន្តំ ចរិយាយេតាតំ ។

(២៦៧) ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ ចុះតោមនស្សិន្ទ្រិយ កើដូចម្តេច ។
 ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ សេចក្តីត្អូត សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវណា ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ឬគួរបានសោយនូវសេចក្តីត្អូតនឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវ
 នោះ ដែលកើតអំពីមហេសច្ឆស្ស ។ ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ នេះហៅ
 ថា តោមនស្សិន្ទ្រិយ ។

(២៦៨) ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ ចុះបេត្តិន្ទ្រិយ កើដូចម្តេច ។
 ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ ឬគួរបានសោយនូវអារម្មណ៍ជាទីត្រេកអរក៏មិន
 មែន មិនជាទីត្រេកអរក៏មិនមែនឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក្តី
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ នេះហៅថា បេត្តិន្ទ្រិយ ។

(២៦៩) ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ បណ្តាអន្ទ្រិយព័ន្ធនោះ សុខិន្ទ្រិយ
 នឹងតោមនស្សិន្ទ្រិយ បណ្តាអប្បិយេញ្ចជាសុខវិទនា ។

(២៧០) ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ បណ្តាអន្ទ្រិយព័ន្ធនោះ ធុត្តិន្ទ្រិយ
 នឹងតោមនស្សិន្ទ្រិយ បណ្តាអប្បិយេញ្ចជាធុត្តវិទនា ។

(២៧១) ខ្មាលកំគូរំវង្សាយ បណ្តាអន្ទ្រិយព័ន្ធនោះ ឧបេត្ត-
 ិន្ទ្រិយនេះ បណ្តាអប្បិយេញ្ចជាឧបេត្តមសុខវិទនា ។ ខ្មាលកំគូ-
 រំវង្សាយ អន្ទ្រិយព័ន្ធនោះ ចែកជា៤ ប្រភេទគឺ ៣ កំប៉ាន
 ឬ ៣ វិភង្គ ៤ កំប៉ាន ដោយបរិយាយដូច្នេះឯង ។

សុខ្ខ័យវិញ

[២៧២] បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ វេស្សំ បដិច្ច ឧប្ប-
ន្នតិ ។ សុខ្ខ័យំ ធុត្តិក្ខ័យំ សោមនស្ស័ក្ខ័យំ ធា-
មនស្ស័ក្ខ័យំ ឧបេក្ខ័ក្ខ័យំ ។

[២៧៣] សុខវេទនិយំ កិក្ខុវេ វេស្សំ បដិច្ច ឧប្ប-
ន្នតិ សុខ្ខ័យំ ។ សោ សុខ្ខ័តោ វ សមាបោ សុខ្ខ័-
តោស្ម័តិ បដាធាតិ វេស្សំ សុខវេទនិយស្ស វេស្សស្ស
ធិរោតា យទ្គន្ធើ វេទនិយំ សុខវេទនិយំ វេស្សំ បដិច្ច
ឧប្បន្នំ សុខ្ខ័ក្ខ័យំ តំ ធុត្តិក្ខ័យំ តំ វេស្សមតិកំ បដា-
ធាតិ ។

[២៧៤] ធុត្តវេទនិយំ កិក្ខុវេ វេស្សំ បដិច្ច ឧប្ប-
ន្នតិ ធុត្តិក្ខ័យំ ។ សោ ធុត្តិក្ខ័តោ វ សមាបោ ធុត្តិក្ខ័តោ-
ស្ម័តិ បដាធាតិ វេស្សំ ធុត្តវេទនិយស្ស វេស្សស្ស
ធិរោតា យទ្គន្ធើ វេទនិយំ ធុត្តវេទនិយំ វេស្សំ បដិច្ច
ឧប្បន្នំ ធុត្តិក្ខ័យំ តំ ធុត្តិក្ខ័យំ តំ វេស្សមតិកំ បដា-
ធាតិ ។

សុខ្ខ័យវិញ

[២៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេស្សនៈមាន ៥ យ៉ាង ។
៥ យ៉ាងក៏វាច្នេះ ។ គឺសុខ្ខ័យ ១ ធុត្តិក្ខ័យ ១ សោមនស្ស័ក្ខ័យ ១
ចោមនស្ស័ក្ខ័យ ១ ឧបេក្ខ័ក្ខ័យ ១ ។

[២៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុខ្ខ័យកើតឡើង ព្រោះ
កាស្រីយឡូផស្សៈ ដែលជាបច្ច័យនៃសុខវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាល
បើផល់ឡូសេចក្តីសុខ ក៏មែនដឹងច្បាស់ថា អាក្ខរញ្ញជាអ្នកផល់ឡូ
សេចក្តីសុខ មែនដឹងច្បាស់ថា សុខ្ខ័យឯណា កើតឡើងហើយ
ព្រោះកាស្រីយឡូផស្សៈជាបច្ច័យនៃសុខវេទនាក៏អំពីផស្សៈនោះ ដែល
បុគ្គលបានសោយហើយ សុខ្ខ័យនោះក៏លក់ទៅ សុខ្ខ័យនោះ
ក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះលក់ផស្សៈជាបច្ច័យនៃសុខវេទនានោះឯង ។

[២៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធុត្តិក្ខ័យកើតឡើង ព្រោះ
កាស្រីយឡូផស្សៈជាបច្ច័យនៃធុត្តវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើផល់ឡូ
សេចក្តីធុត្ត ក៏មែនដឹងច្បាស់ថា អាក្ខរញ្ញជាអ្នកផល់ឡូសេចក្តីធុត្ត
មែនដឹងច្បាស់ថា ធុត្តិក្ខ័យឯណា កើតឡើងហើយ ព្រោះកាស្រីយឡូ
ផស្សៈជាបច្ច័យនៃធុត្តវេទនាក៏អំពីផស្សៈនោះ ដែលបុគ្គលបានសោយ
ហើយ ធុត្តិក្ខ័យនោះក៏លក់ទៅ ធុត្តិក្ខ័យនោះក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះ
លក់ផស្សៈជាបច្ច័យនៃធុត្តវេទនានោះឯង ។

(២៧៥) គោមនស្សវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បន្នតិ គោមនស្សន្ទ្រិយំ ។ គោ សុមេវោ ។ សមា-
 គោ សុមេវោស្មីតិ បដាទាតិ តិស្សេវ គោមនស្សវេទ-
 និយស្ស ធម្មស្ស ចំរោតា យន្តន្តំ វេទនិយំ គោម-
 នស្សវេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ គោមនស្សន្ទ្រិយំ
 តំ និរុជ្ឈតិ តំ វុបសមតីតិ បដាទាតិ ។

(២៧៦) គោមនស្សវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បន្នតិ គោមនស្សន្ទ្រិយំ ។ គោ ធុត្ថេវោ ។ សមា-
 គោ ធុត្ថេវោស្មីតិ បដាទាតិ តិស្សេវ គោមនស្សវេទនិ-
 យស្ស ធម្មស្ស ចំរោតា យន្តន្តំ វេទនិយំ គោម-
 នស្សវេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ គោមនស្សន្ទ្រិយំ
 តំ និរុជ្ឈតិ តំ វុបសមតីតិ បដាទាតិ ។

(២៧៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោមនស្សន្ទ្រិយភិក្ខុឡើង
 ព្រោះកស្រីយន្តវេស្សៈជាបច្ច័យនៃគោមនស្សវេទនា ។ បុគ្គលនោះ
 កាលបើគូចចិត្តរំលោភ គឺវេទន៍ដ៏ធំច្បាស់ថា អត្តាអញជាអ្នកគូចចិត្ត
 រំលោភ វេទន៍ដ៏ធំច្បាស់ថា គោមនស្សន្ទ្រិយឯណា ភិក្ខុឡើងហើយ
 ព្រោះកស្រីយន្តវេស្សៈជាបច្ច័យនៃគោមនស្សវេទនា កើតអំពីវេស្សៈ
 នោះ ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ គោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏រលត់ទៅ
 គោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏ស្ងប់ម្តប់ទៅ ព្រោះរលត់វេស្សៈជាបច្ច័យនៃ
 គោមនស្សវេទនានោះឯង ។

(២៧៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោមនស្សន្ទ្រិយវេទនភិក្ខុឡើង
 ព្រោះកស្រីយន្តវេស្សៈជាបច្ច័យនៃគោមនស្សវេទនា ។ បុគ្គលនោះ
 កាលបើគូចចិត្តគឺវេទន៍ដ៏ធំច្បាស់ថា អត្តាអញជាអ្នកគូចចិត្ត វេទន៍ដ៏
 ធំច្បាស់ថា គោមនស្សន្ទ្រិយឯណា ភិក្ខុឡើងហើយ ព្រោះកស្រីយ-
 ន្តវេស្សៈជាបច្ច័យនៃគោមនស្សវេទនាកើតអំពីវេស្សៈនោះ ដែលបុគ្គល
 បានសោយហើយ គោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏រលត់ទៅ គោមនស្សន្ទ្រិយ
 នោះក៏ស្ងប់ម្តប់ទៅ ព្រោះរលត់វេស្សៈជាបច្ច័យនៃគោមនស្សវេទនា
 នោះឯង ។

[២៧៧] ឧបេក្ខាវេទនិយំ កំភូមេ ជស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខត្តិយំ ។ សោ ឧបេក្ខាកោ ។ សមាធនោ
 ឧបេក្ខាកោស្ម័តិ បដាធាតំ កស្សេវ ឧបេក្ខាវេទនិ-
 យស្ស ជស្សស្ស និរោធនា យន្តជ្ជំ វេទនេតំ ឧបេក្ខា-
 វេទនិយំ ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជំ ឧបេក្ខត្តិយំ តំ ជំរុជ្ឈ-
 តំ កំ វុបសមតីតិ បដាធាតិ ។

[២៧៨] ។ សយ្យជាមិ កំភូមេ ទិដ្ឋំ កត្តាចំ សង្ខ-
 ជនសមោធានា ឧស្មា ជាយតំ តេជោ អភិជំពូត្តតំ
 តេសំ យេវ កត្តាចំ នាថាកាវិកេត្តា យា កត្តា
 ឧស្មា សា ជំរុជ្ឈតិ^(១) វុបសមតី ។ ឯវេម ។ ទោ
 កំភូមេ សុខវេទនិយំ ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុ-
 ខំត្តិយំ ។ សោ សុខំកោ ។ សមាធនោ សុខំកោស្ម័តិ
 បដាធាតំ កស្សេវ សុខវេទនិយស្ស ជស្សស្ស និរោធនា
 យន្តជ្ជំ វេទនេតំ សុខវេទនិយំ ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជំ^(២)

១ ឧ. ឧ. ឧ. ឧ. ឧ. សាវតីសត្វោ បដិច្ច ។ ២ ឧ. ឧ. ឧ. ឧ. ឧ.

[២៧៩] ម្ចាស់កំភូមេនិកាយ ឧបេក្ខត្តិយេភិក្ខុវ្យាជំ ព្រោះ
 ពស្រ័យនូវវេស្សនាបច្ច័យនៃឧបេក្ខាវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើមាន
 ចិត្តព្រឺឆើយ ក៏រមែងជំងឺច្បាស់ថា ពាក្យអញជាអ្នកមានចិត្តព្រឺឆើយ
 រមែងជំងឺច្បាស់ថា ឧបេក្ខត្តិយឯណាកើតឡើងហើយ ព្រោះពស្រ័យ
 នូវវេស្សនាបច្ច័យនៃឧបេក្ខាវេទនាភិក្ខុវ្យាជំវេស្សនោះ ដែលបុគ្គលបាន
 សោយហើយ ឧបេក្ខត្តិយនោះក៏លក់ទៅ ឧបេក្ខត្តិយនោះ ក៏ស្ងប់
 ម្លាប់ទៅ ព្រោះលក់វេស្សនាបច្ច័យនៃឧបេក្ខាវេទនានោះឯង ។

[២៨០] ម្ចាស់កំភូមេនិកាយ ដូចចំហាយភិក្ខុវ្យាជំ ភ្លើង
 រមែងភិក្ខុវ្យាជំ ព្រោះការព្វគន្លឹះប្រជុំចុះនៃឈើតំខ្លាតិកំណក់
 ចំហាយឯណា ដែលភិក្ខុវ្យាជំតំឈើតំខ្លាតិកំណក់ នោះ ចំហាយនោះក៏លក់
 ស្ងប់ម្លាប់ទៅព្រោះដាក់ឈើតំខ្លាតិកំណក់នោះទៅទុក យ៉ាងណាមិញ ។
 ម្ចាស់កំភូមេនិកាយ សុខំត្តិយេភិក្ខុវ្យាជំព្រោះពស្រ័យនូវវេស្សនា
 បច្ច័យនៃសុខវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើផលនូវសចក្តិសុខ ក៏រមែង
 ជំងឺច្បាស់ថា ពាក្យអញជាអ្នកផលនូវសចក្តិសុខ រមែងជំងឺច្បាស់
 ថា សុខំត្តិយឯណាកើតឡើងហើយ ព្រោះពស្រ័យនូវវេស្សនា
 បច្ច័យនៃសុខវេទនាភិក្ខុវ្យាជំវេស្សនោះ ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ

សុខំច្រ្តិយំ តំ ធិរុដ្ឋានំ តំ វ្របសមតីតិ បដាបាតំ ។
 ធុត្តាវេននិយំ ភិក្ខុវេ វេស្សំ បដិច្ច ។ មេ ។ សោម-
 នស្សវេននិយំ ភិក្ខុវេ វេស្សំ បដិច្ច ។ ឆោមនស្ស-
 វេននិយំ ភិក្ខុវេ វេស្សំ បដិច្ច ។ ឧបេត្តាវេននិយំ
 ភិក្ខុវេ វេស្សំ បដិច្ច ឧបេត្តាវេននិយំ ។ សោ
 ឧបេត្តាវេននិយំ ។ សមាធា ឧបេត្តាវេននិយំ បដាបាតំ
 កស្សេវ ឧបេត្តាវេននិយំស្ស វេស្សស្ស ចំរោតា
 យន្តន្ទំ វេននិយំ ឧបេត្តាវេននិយំ វេស្សំ បដិច្ច
 ឧបេត្តំ ឧបេត្តាវេននិយំ តំ ធិរុដ្ឋានំ តំ វ្របសមតីតិ
 បដាបាតីតិ ។

(២៧៨) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ វេស្សនាមំ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ ធុត្តាវេននិយំ ឆោមនស្សនិយំ សុខំច្រ្តិយំ សោ-
 មនស្សនិយំ ឧបេត្តាវេននិយំ ។

សុខំច្រ្តិយនោះក៏លក់ទៅ សុខំច្រ្តិយនោះក៏ស្ងប់ទ្វាប់ទៅ ព្រោះលក់
 វេស្សៈជាបច្ច័យនៃសុខវេននាទាំងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ភាស្រ័យនូវវេស្សៈជាបច្ច័យនៃធុត្តាវេននា ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះភាស្រ័យនូវវេស្សៈជាបច្ច័យនៃសោមនស្សវេននា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រោះភាស្រ័យនូវវេស្សៈជាបច្ច័យនៃឆោមនស្សវេននា ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេត្តាវេននា ក៏ក្លាយជាព្រោះភាស្រ័យនូវវេស្សៈជាបច្ច័យ
 នៃឧបេត្តាវេននា ។ បុគ្គលនោះកាលបើមានចិត្តព្រងើយ ក៏វេស្ស
 ដឹងច្បាស់ថា ភាគាមាត្រជាដ្ឋាននៃចិត្តព្រងើយ វេស្សដឹងច្បាស់ថា
 ឧបេត្តាវេននាគឺជាព្រះភិក្ខុវេននា ព្រោះភាស្រ័យនូវវេស្សៈជាបច្ច័យនៃ
 ឧបេត្តាវេននាគឺជាព្រះភិក្ខុវេននា ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ ឧបេ-
 ត្តាវេននាគឺជាព្រះភិក្ខុវេននា ឧបេត្តាវេននាគឺជាព្រះភិក្ខុវេននា ។

(២៧៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេននាមាន៥យ៉ាង ។
 ៥យ៉ាងនីមួយៗ គឺ ឧបេត្តាវេននា ១ ឆោមនស្សនិយំ ១ សុខំច្រ្តិយំ ១
 សោមនស្សនិយំ ១ ឧបេត្តាវេននា ១ ។

(២៨០) ឥតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាមិទោ បហំតត្តស្ស វិហារោ ឧប្បជ្ឈតិ ទុក្ខំន្ទ្រិ-
 យំ ។ សោ ឯវ បដាចាតិ ឧប្បជ្ឈំ ទោ មេ ឥធំ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយំ តត្វ ទោ សធិមំភ្នំ សធិធានំ សសង្ការំ
 សប្បទ្វយំ តត្វ អធិមំភ្នំ អធិធានំ អសង្ការំ អប្បទ្វយំ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ឈស្សតិកំ ទេតំ ហំ វិជ្ជតិកំ ។ សោ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយញ្ច បដាចាតិ ទុក្ខំន្ទ្រិយសមុទយញ្ច បដា-
 ចាតិ ទុក្ខំន្ទ្រិយនិរោធឯញ្ច បដាចាតិ យត្ថ ឧប្បជ្ឈំ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តត្វ បដាចាតិ ។
 តត្ថ^(១) ឧប្បជ្ឈំ ទុក្ខំន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។ ឥតិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិទូ កាមេហំ វិវិទុ អកុសលេហំ
 ធម្មេហំ សវិតក្កំ សវិទាវំ វិវេកនំ បិក្ខុសុខំ បឋ
 មជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ ។ ឯត្ថ ឧប្បជ្ឈំ ទុក្ខំន្ទ្រិយំ
 អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។ អយំ វុទ្ធិតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អញ្ញាសំ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយស្ស និរោធំ តថត្តាយ ចំភ្នំ ឧបសំហារតិ^(២) ។

១ ឬ. ឥតិ ។ ២ ឬ. ឧបសំហារតិ ។

(២៨០) ខ្នងក្នុងចំណោម ទុក្ខំន្ទ្រិយ វេទនាភិក្ខុវេផល
 ភិក្ខុវេសាសនាទេ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កំលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ជំនុំច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា ទុក្ខំន្ទ្រិយនេះកើតឡើងហើយ ដល់អាត្មាអញ ទុក្ខំន្ទ្រិយ
 នោះឯងប្រកបដោយចំណង់ ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ
 ប្រកបដោយបង្ខំ ឯទុក្ខំន្ទ្រិយនោះ មិនមានចំណង់ មិនមានហេតុ មិន
 មានសង្ខារ មិនមានបង្ខំ មិនកើតឡើង ហេតុមុនៗមិនមានទេ ។ ភិក្ខុ
 នោះជំនុំច្បាស់ ទូទុក្ខំន្ទ្រិយផង ជំនុំច្បាស់ទូទៅហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខំន្ទ្រិយ
 ផង ជំនុំច្បាស់ទូទៅការលក់ទៅនៃទុក្ខំន្ទ្រិយផង ទុក្ខំន្ទ្រិយកើតឡើងហើយ
 ក្នុងទីឯណា កំលែកទៅដកមានសេសសល់ ក៏ជំនុំច្បាស់ទូទៅនោះផង ។
 ចុះទុក្ខំន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងទីដូចម្តេច ទើបលក់ទៅដកមានសេសសល់ ។
 ខ្នងក្នុងចំណោម ភិក្ខុវេសាសនាទេ ស្ងាត់ចាកតាមចំណង់ វេទនាចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែល
 ប្រកបដោយវិក្កុទ្ធនិវិចារ មានបរិច្ច័យសុខ ដែលកើតកំភ័វិក ។
 ទុក្ខំន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងបឋមជ្ឈាននេះ តែនិរលក់ទៅដកមានសេស
 សល់ ។ ខ្នងក្នុងចំណោម ភិក្ខុវេសាសនាទេ ជំនុំច្បាស់ទូទៅការលក់
 ទៅនៃទុក្ខំន្ទ្រិយ ច្រមូលមកទូទៅចិត្តដើម្បីសុចក្កិក ។

[២៨០] ឥន ចន កំត្វាវ កំត្វាវោ អប្បមត្តស្ស
 អាគាថោ បរិកត្តស្ស វិហារោ ឧប្បជ្ជតិ តោម-
 មន្ស្សន្តិយំ ។ សោ ឃី បដាធាតិ ឧប្បជ្ជំ ចោ មេ-
 ឥនំ តោមមន្ស្សន្តិយំ តត្វ ចោ សន្តិមិត្តំ សន្តិធានំ
 សសង្ខារំ សប្បទ្វយំ តត្វ^(២) អន្តិមិត្តំ អន្តិធានំ អ-
 សង្ខារំ អប្បទ្វយំ តោមមន្ស្សន្តិយំ ឧប្បជ្ជស្សតិវត្ថ-
 វេតិ ហំនំ វិន្ទតិវត្ថំ ។ សោ តោមមន្ស្សន្តិយក្ខ បដា-
 ធាតិ តោមមន្ស្សន្តិយសមុទយក្ខ បដាធាតិ តោ-
 មមន្ស្សន្តិយនិរោធក្ខ បដាធាតិ យត្ថ ធុប្បជ្ជំ តោ-
 មមន្ស្សន្តិយំ អបរិសេសំ នុវុជ្ជតិ តត្វ បដាធាតិ ។
 តត្ថ ធុប្បជ្ជំ តោមមន្ស្សន្តិយំ អបរិសេសំ នុវុជ្ជតិ ។
 ឥន កំត្វាវ កំត្វាវ វិភក្កាវចារាជំ វុបសមា អជ្ឈត្ថំ
 សម្មសារាជំ ចេតសោ ឯកោធិការំ អវិភក្កំ អវិចារំ
 សមាជិជំ បិគិសុវំ ធុតិយជ្ឈានំ ឧបសម្មន្ត វិហារតិ ។
 ឯត្ថ ធុប្បជ្ជំ តោមមន្ស្សន្តិយំ អបរិសេសំ នុវុជ្ជតិ ។

[២៨១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តោមមន្ស្សន្តិយវេយ្យកើតឡើង
 ដល់ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមផុតតំរូវ
 តំរូវសេ បានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា តោមមន្ស្សន្តិយនេះកើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ តោ-
 មមន្ស្សន្តិយានេះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយសង្ខារ ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯតោមមន្ស្សន្តិយនោះ មិនមាននិមិត្ត
 មិនមានហេតុ មិនមានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ មិនកើតឡើង ហេតុនេះ
 មិនមានទេ ។ ភិក្ខុនោះវេយ្យដឹងច្បាស់នូវតោមមន្ស្សន្តិយផង ដឹងច្បាស់
 នូវហេតុកើតឡើងនៃតោមមន្ស្សន្តិយផង ដឹងច្បាស់នូវការលេច់ទៅនៃ
 តោមមន្ស្សន្តិយផង មួយវិញទៀត តោមមន្ស្សន្តិយកើតឡើងក្នុងចំ-
 ណែន វេយ្យលេច់ទៅនៃឥន្ទានសេសសល់ ក៏ដឹងច្បាស់នូវចិន្តានផង ។
 ចុះតោមមន្ស្សន្តិយកើតឡើងក្នុងដូចម្តេច ទើបលេច់ទៅនៃឥន្ទានសេស
 សល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះស្ងប់ស្ងាត់
 នៃវិភក្កនិងវិចារ វេយ្យចូលកាន់ទុក្ខយជ្ឈានមានសេចក្តីជ្រះថ្លាទាំងក្នុង
 សង្ខារ មានភាពនៃចិត្តដ៏ខ្ពស់ឯក មិនមានវិភក្ក មិនមានវិចារ មាន
 តែប៉ុន្តែសុខដែលកើតពីសមាធិ តិបដេជ្ឈាន ។ តោមមន្ស្សន្តិយ
 កើតឡើងក្នុងទុក្ខយជ្ឈាននេះ តែងលេច់ទៅនៃឥន្ទានសេសសល់ ។

អយំ វុទ្ធតំ កំគូរេ កំគូរ អញ្ញាសំ ជាមនស្សន្ត្រី-
យស្ស ឯរោធំ កដត្តាយ ចំត្តំ ឧបសំបាតំ ។

[២៨២] ឥឡ បទ កំគូរេ កំគូរោ អប្បមត្តស្ស
អាតាមិទោ បដិច្ចត្តស្ស វិហារោ ឧប្បជ្ជតំ សុ-
ខំត្រ័យំ ។ សោ វិវំ បដាបាតំ ឧប្បជ្ជំ ទោ មេ ឥធំ
សុខំត្រ័យំ កត្វ ទោ សធិមំត្តំ សធិនាធំ សសដ្ឋាវ
សប្បទ្វយំ កត្វ អធិមំត្តំ អធិនាធំ អសដ្ឋាវ អប្បទ្វយំ
សុខំត្រ័យំ ឧប្បជ្ជស្សតិវិ ធនំ ហំ វុទ្ធតិវិ ។ សោ
សុខំត្រ័យត្វ បដាបាតំ សុខំត្រ័យសមុទយត្វ ប-
ដាបាតំ សុខំត្រ័យឯរោធំត្វ បដាបាតំ យត្វ ឧប្បជ្ជំ
សុខំត្រ័យំ អបរិសេសំ ឯវុជ្ជតិ កត្វ បដាបាតំ ។
កត្វ ឧប្បជ្ជំ សុខំត្រ័យំ អបរិសេសំ ឯវុជ្ជតិ ។ ឥឡ
កំគូរេ កំគូរ មិនយា ច វិហារា ឧបេក្ខតោ ច វិហារិ
សតោ ច សម្បជានោ សុខត្វ កាយេន ចដំសំវេនតិ

ម្ចាស់ភិក្ខុបំណង ភិក្ខុនេះហៅថា ដឹងច្បាស់នូវការលក់ទៅទិញទា-
មនស្សត្រ័យ ប្រមូលមកឲ្យចំត្រូវដើម្បីសេចក្តីពិត ។

[២៨២] ម្ចាស់ភិក្ខុបំណង ចំណែកសុខំត្រ័យ វេមនកើត
ឡើងដល់ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមផុត
កំរេងកំរើលស បានចំត្រូវតាមទៅកាន់ព្រះមិត្តាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់
យ៉ាងនេះថា សុខំត្រ័យនេះកើតឡើងហើយ ដល់កត្តាអញ សុខំត្រ័យ
នោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ
ប្រកបដោយច្ច័យ ឯសុខំត្រ័យនោះមិនមាននិមិត្ត មិនមានហេតុ
មិនមានសង្ខារ មិនមានច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។
ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់នូវសុខំត្រ័យផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃ
សុខំត្រ័យផង ដឹងច្បាស់នូវការលក់ទៅនៃសុខំត្រ័យផង ឬយ៉ាង
ទៀត សុខំត្រ័យកើតឡើងក្នុងចំណោម វេមនលក់ទៅឯកមាតាសស
សាវ ក៏ដឹងច្បាស់នូវទិវង្គតផង ។ ចុះសុខំត្រ័យកើតឡើងក្នុងចំណោម
រមែងលក់ទៅឯកមាតាសសសាវ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណង ភិក្ខុក្នុងសា-
សនានេះ ព្រោះឡើយណាស់ចាត់បំណង ជាអ្នកប្រកបដោយហេតុ
ផង មានសតិវិនិច្ឆ័យឆ្លាតវៃ ទទួលនូវសុខដោយនាមកាយផង

យេន្ទ្រំ អវិយា រាជេន្ទ្រន្តំ ឧបេត្តាតោ សតីមា សុខវិហា
 រិកំ ភត្តេយ្យន្ត្រំ ឧបសម្មន្ត្រំ វិហាតិ ។ ឯត្ថ ចុប្បន្តំ
 សុខំទ្រិយំ អបរិសេសំ ជុរុជ្ឈតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កំត្តាវ
 កំត្តុ អត្តាសំ សុខំទ្រិយស្ស ជំរោជំ តថត្តាយ ចំនុំ
 ឧបសំហាតិ ។

[២៨៣] ឥធិ បទ កំត្តាវ កំត្តុនោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាមំនោ បហិតត្តស្ស វិហារោ ឧប្បន្នតិ សោ
 មនស្សិទ្ធិយំ ។ សោ ឯវំ បដាចាតិ ចុប្បន្តំ ចោ
 មេ ឥធិ សោមនស្សិទ្ធិយំ តត្ថ ចោ សឯមំនុំ ស
 ជំនាជំ សសង្ការំ សម្បទ្ធយំ តត្ថ អឯមំនុំ អឯនាជំ
 អសង្ការំ អប្បទ្ធយំ សោមនស្សិទ្ធិយំ ឧប្បន្នស្សតិកំ
 រេតំ ហឯ វិជ្ជតិកំ ។ សោ សោមនស្សិទ្ធិយេត្ត បដា
 ចាតិ សោមនស្សិទ្ធិយសមុទយេត្ត បដាចាតិ សោ
 មនស្សិទ្ធិយជំរោជេត្ត បដាចាតិ យេត្ត ចុប្បន្តំ សោម
 នស្សិទ្ធិយំ អបរិសេសំ ជុរុជ្ឈតិ តត្ថ បដាចាតិ ។

ព្រមទៅទាំងឡាយ តែងសរសើរឲ្យបុគ្គលដែលបានគតិយជ្ញានោះថា
 ប្រកបដោយទេវតា ឈរស្មារតី មានចម្លើយត្រឹមត្រូវនៅជាសុខដូច្នេះ
 ព្រោះគតិយជ្ញានេះឯណា ក៏ចូលកាន់គតិយជ្ញានោះហើយសម្រប
 សម្រាន្តនៅ ។ សុខិទ្ធិយកើតឡើងក្នុងគតិយជ្ញាដូច្នេះ រមែងលេចទៅ
 ឥតមានសេសសល់ ។ ម្ចាស់កំត្តុទាំងឡាយ កំត្តុនោះហៅថា ជីវិតច្បាស់
 ចូលកាលនៃសុខិទ្ធិយ ប្រមូលមកនូវចំនួនដើម្បីសច្ច័តិក ។

[២៨៤] ម្ចាស់កំត្តុទាំងឡាយ សោមនស្សិទ្ធិយតែងកើតឡើង
 ផលវិក័តក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមផុតកំនៅ
 កិលេស មានចំនួនបញ្ចូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ កំត្តុនោះរមែងជីវិតច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា សោមនស្សិទ្ធិយនេះកើតឡើងហើយផលវិក័តអញ សោ
 មនស្សិទ្ធិយនោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយសង្ខារ ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯសោមនស្សិទ្ធិយនោះ មិនមាននិមិត្ត
 មិនមានហេតុ មិនមានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះ
 មិនបានឡើយ ។ កំត្តុនោះជីវិតច្បាស់នូវសោមនស្សិទ្ធិយផង ជីវិតច្បាស់
 នូវហេតុកើតឡើងនៃសោមនស្សិទ្ធិយផង ជីវិតច្បាស់នូវកាលលេចទៅនៃ
 សោមនស្សិទ្ធិយផង មួយវិញទៀត សោមនស្សិទ្ធិយកើតឡើងក្នុងវិ
 ឯណា រមែងលេចទៅឥតមានសេសសល់ ក៏ជីវិតច្បាស់នូវទំនោរផង ។

កត្ត ចុប្បន្នំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ ឯតុជ្ឈតំ ។
 វេទំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហាជា ឧត្តស្ស
 ច បហាជា ឬទ្ធោ សោមនស្សតោមនស្សន្ទ្រិយំ អត្តត្ថំ
 អនុត្តមសុខំ ឧបេក្ខាសតំចារិសុត្ថំ ធនុត្តជ្ឈន្ទំ ឧប-
 សម្បន្នំ វិហារតំ ។ ឯតុ ចុប្បន្នំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ
 អបរិសេសំ ឯតុជ្ឈតំ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អក្កាសំ សោមនស្សន្ទ្រិយស្ស ឯហេតុំ តថត្ថាយ ឯតុ
 ឧបសំហារតិ ។

(២៨២) វេទំ បទំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ ឧប្បន្នតិ ឧបេ-
 ក្ខន្ធទ្រិយំ ។ សោ ឯវំ បដាទាតិ ឧប្បន្នំ ទោ មេ
 វេទំ ឧបេក្ខន្ធទ្រិយំ តត្វ ទោ សនិមិត្តំ សនិទា-
 តំ សសង្ខារំ សម្បទ្ធយំ តត្វ ទោ អនិមិត្តំ អ-
 និទាតំ អសង្ខារំ អប្បទ្ធយំ ឧបេក្ខន្ធទ្រិយំ ឧប្បន្ន-
 ស្សតីតិ នេតំ ហេតុំ វិជ្ជតីតិ ។ សោ ឧបេក្ខន្ធទ្រិ-
 យត្វ បដាទាតិ ឧបេក្ខន្ធទ្រិយសមុទយត្វ បដាទាតិ

ចុរសោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងច្រើនម្តង ទើបលេចទៅឥតមានសេស
 សល់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលេចនូវ
 សុខផង លេចនូវតុល្លផង ព្រោះអស់ទៅនៃសោមនស្សន្ទ្រិយចោលស្ស
 ក្នុងកាលមុនផង ឬលកាន់ចក្ខុជ្ឈាន ជាធម្មជាតិមានអារម្មណ៍មិនមែន
 ជាចក្ខុ មិនមែនជាសុខ ក៏ជាទេវតា មានសតិដ៏បរិសុទ្ធជាងយទេវតា
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ។ សោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងហើយក្នុង
 ចក្ខុជ្ឈាននេះ ទើបលេចទៅ ឥតមានសេសសល់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុនោះហៅថា ជីវិតច្បាស់នូវការលេចទៅនៃសោមនស្សន្ទ្រិយ
 ប្រមូលមកនូវចិត្តដើម្បីសេចក្តីពិនិត្យ ។

(២៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខន្ធទ្រិយវេទនាកើតឡើងដល់ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស
 មានចក្ខុបញ្ចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ជីវិតច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 ឧបេក្ខន្ធទ្រិយនេះកើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឧបេក្ខន្ធទ្រិយនោះឯង ប្រ-
 កបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ ប្រកបដោយ
 បច្ច័យ ឯឧបេក្ខន្ធទ្រិយនោះ មិនមាននិមិត្ត មិនមានហេតុ មិនមានសង្ខារ
 មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ ភិក្ខុនោះដឹង
 ច្បាស់នូវឧបេក្ខន្ធទ្រិយផង ជីវិតច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃឧបេក្ខន្ធទ្រិយផង

ឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយឯកោតញ្ច ចដានាតំ យត្ថ ធុប្បន្នំ ឧ-
 បេក្ខន្ធិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ ធុរុជ្ឈតិ តញ្ច ចដានាតំ ។
 កុត្ត ធុប្បន្នំ ឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ ធុរុជ្ឈតិ ។ ៨៣
 ភំកុត្តេ ភំកុត្តេ សព្វសោ លេវសញ្ញានាសញ្ញាយតិ ។ ស-
 ចតិក្កុច្ឆ សញ្ញាវេទយិកឯកោតំ ឧបសម្បន្នំ វិហារតំ ។
 ឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ ធុរុជ្ឈតិ ។
 អយំ វុត្ថតិ ភំកុត្តេ ភំកុត្តេ អញ្ញាសិ ឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយស្ស
 ឯកោតំ តថាគ្គាយ ចំត្តំ ឧបសំហារីតិ ។

សុខ្ខិយវេន្តោ ធុរុត្តោ ។

ពស្សន្ទានំ

សុទ្ធកតញ្ច^(១) សោតោ អរហា^(២)
 វេ ឧបសង្កាត្រាហ្មណ៍^(៣) ច
 វិកាដ្ឋន តយោ វុត្តា
 អរហតោ^(៤) ធុប្បដិកោ ចាតំ ។

១ ឧ. ម. សុទ្ធិកា ។ ២ អរាវ ។ ៣ សមណត្រាហ្មណ ។ ៤ អរាវ ។

ដឹងច្បាស់នូវការលក់ទៅនៃឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយ មួយវិញ្ញាណ ឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយ
 កើតឡើងក្នុងវិណា វេទនិលេក៍នៅឥតមានសេសសល់ ក៏ដឹងច្បាស់
 នូវចំណេះផង ។ ធុរុឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយ កើតឡើងក្នុងវិដ្ឋុតម្តេច វេទនាវេក៍
 នៅឥតមានសេសសល់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំរើឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាវតារ
 កន្លែងនូវសញ្ញានាសញ្ញាយតិដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់
 សញ្ញាវេទយិកឯកោ ។ ឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងសញ្ញាវេទយិកឯកោ
 នេះ វេទនាវេក៍នៅឥតមានសេសសល់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំរើឡាយ ភិក្ខុខាង
 ហៅថា ដឹងច្បាស់នូវការលក់ទៅនៃឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយ ចម្បងមកនូវវិជ្ជា
 ដើម្បីសេចក្តីពិត ។

ចម្លើយឆ្លើយទី ២ ។

ឧទ្ទាននៃសុខ្ខិយវេន្តោ

និយាយអំពីឧបេក្ខន្ធិន្ទ្រិយសុទ្ធ ១ អំពីសោតាបន្តបុគ្គល ១ អំពី
 ភិក្ខុជាអរហន្ត ១ អំពីសមណត្រាហ្មណ៍មានពីរលើក អំពីការ
 វែកឆ្ងាយមាន ៣ លើក អំពីសុខ្ខិយកើតឡើងព្រោះ
 កាស្រីយេស្សដូចព្រឹទ្ធករ្មីន ១ អំពីភិក្ខុបានសម្រេច
 ណា ១ ។

ជំពូកទី ១

(២៨៩) បរិច្ឆេទ លុត ១ ឋាន ២២២ តតក
សាស្ត្រនៃ វិហារនិ បុព្វាធម៌ មិគ្គាធម៌បុព្វសាទេ ១
តេជ ទេ បទ សមយេន តតក សាយណ្ណសមយ៍
មន្តសណ្ឋាន វុទ្ធិតោ មជ្ឈតមភេត្តិ ជំសិទ្ធា ហោតិ
មិទ្ធិ ឱតាមយមាទោ ១ អនិទោ គោយស្មា ភាគតោ
យេន តតក តេជុបសង្កម្ពំ ឧបសង្កម្ពំត្វា កក្កដំ អតិ
កនេត្វា កក្កតោ កត្តាជំ ចាណិទា អនោមជ្ឈត្វា
កក្កដំ ឯតនកោច

[illegible]

១១. ប. ច្បាប់ ១ ២ សព្វថ្ងៃ ។

ផ្សារ

(២៨៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់គន្លឹះនៅក្នុងប្រាសាទនៃមិគាមាតា ក្នុងវត្តបុព្វាភម ដ៏ក
ត្រង់សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគចេញអំពីទីពឹងសម្ល់
(ផលសមាបត្តិ) ក្នុងសាយស្រួចសម័យ ហើយទ្រង់គន្លឹះហាលព្រះបង្គំ (ខ្លួន)
ក្នុងទីកន្លែងវិជ្ជាខាងក្រោយ (ប្រាសាទ) ។ គ្រានោះឯង ព្រះពាន្ត
ដ៏មានភាយចូលទៅដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ផ្ទះយបង្គំ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយច្របាច់នូវព្រះកាយ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដោយវាង ក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា

(២៧៦) អស្ចារ្យណាស់ ព្រះអង្គ ចម្លែកណាស់ ព្រះអង្គ
បង់គ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះព្រះចៅវណ្ណោរបស់ព្រះអង្គទទួលបានសុខដុមរមន៍
ដូចអំពីមុនឡើយ ទាំងព្រះអង្គផងដែរក៏ចម្រើនថ្វាយ បានព្រះចង្កៀងប្រាសាទ
ព្រះកាយក៏ទទួលបាន ការប្រែប្រួលនៃឥទ្ធិយ៍ទាំងឡាយ គឺចក្ខុឥទ្ធិយ៍
សោត្តិឥទ្ធិយ៍ ឈាត្តិឥទ្ធិយ៍ ដ្ឋិតិឥទ្ធិយ៍ កាយិឥទ្ធិយ៍ កិរិយាប្រាកដ ។

[២៨៧] ឯវត្តោតំ អាធន្ទ ហោតិ ជនធម្មោ យោ-
 ព្វញ្ញ ព្យាជិធម្មោ អាណេក្យ មាណាធម្មោ ជីវិតេ ។ ឧ-
 ចេវ តាវ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ចរិវត្តោ បរិយោធាតោ
 សំដលាជំ ច ហោន្តំ កុត្តាជំ សត្វាជំ វលិដាតាជំ បុរ-
 តោ មត្តារោ ច ហោតិ តាមោ ជំស្សតំ ច វង្រ្គិយា-
 ជំ អញ្ញចត្ថំ ចក្កុទ្ធិយស្ស សោតុទ្ធិយស្ស យាជិទ្ធិ-
 យស្ស ជិដ្ឋិទ្ធិយស្ស កាយិទ្ធិយស្សតំ ។ ឥធមរោច
 ភគវា ឥតំ វត្តា សុតតោ អថាបរំ ឯតធនោច សត្វា

[២៨៨] ចំ តំ ជម្ពីជេវ អកុ-
 ទុក្ខន្តាភារណីជេវ
 តាវ មធារមិ តិម្ពំ
 ជរាយ អភិមន្តិតំ ។
 យោមិ វស្សសតំ ជីវ
 សទ្ធេ មទ្ធិបរាយនា
 ឧ តិក្ខុ បរិវត្តនំ
 សព្វមេវាភិមន្តិតំ ។

[២៨៧] អើ គាខន្ទ ភាគ្យន្តរំមនាហ័យ ជនធមិវមនីមាននៅ
 ត្រង់អាយុវិវេសកំពុងចំរើន ព្យាជិធមិ មាននៅត្រង់ការវេសធម៌មាន
 រោត មាណាធម៌ក៏មាននៅត្រង់ជីវិត ។ ចរិវត្តា (ឃប់កថាគត) មិន
 បរិសុទ្ធផង់ដូចមុនទេ ទាំងអង្គវាយក៏ជួបគ្រាយ មានវិស្សកដ្ឋ្រញ
 ច្រី កាយក៏ទំចោរ ការប្រែប្រួលវៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏ចក្កុទ្ធិយ
 សោតុទ្ធិយ យាទុទ្ធិយ ជិដ្ឋិទ្ធិយ កាយិទ្ធិយ ក៏ឃើញបាតដ
 មែន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានគ្រាស់ភាសានេះហើយ លុះព្រះ
 សុតតទ្រង់គ្រាស់ភាសានេះរួចហើយ ទើបព្រះសាស្តាគ្រាស់ភាសានេះ
 តទៅទៀតដូច្នេះ

[២៨៨] ថ្វីយសរិវេនាះ វមនីមានក្នុងកាលវេសចាស់
 ពាត្រក៏ក្នុងកាលវេសដរា ធ្វើឱ្យមានសម្បុរពាត្រកំ អក្ខ-
 តាតជាទីត្រេកអរចិត្ត ក៏ត្រូវផលត្រឡប់សន្តតំដោយពិត ។
 ពួកបុគ្គទាំងអស់បានមច្ចុប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ ទោះដន់ឯណា
 រស់នៅភស្តៈ១០០ ឆ្នាំក្តី ដទៃនោះចៀសពីនូវមុខកិច្ចបុគ្គលិក-
 ព្រូ បច្ចុប្បន្នច្បាប់ច្បាប់សព្វទាំងអស់ក៏សង្ស័យ ។

(២៨៩) សាវត្ថីនិទានំ ។ អដទោ ឧស្សាហោ
 ព្រាហ្មណោ យេន កកវំ នេទុបសន្តិមំ ឧបសន្តិមត្វា
 សន្និ សម្មោទំ សម្មោទជ័យំ គរនំ សារណំយំ
 វិនិសារត្វា ឯកមន្តំ ជិសិទំ ។ ឯកមន្តំ ជិសិទ្ធោ
 ទោ ឧស្សាហោ ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ ឯកនរោជ

(២៩០) មញ្ជំមានំ ភោ ភោតម ឥន្ទ្រិយានំ ជា-
 តាវសយានំ ជាតាតោចរនំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស តោចរំ-
 សយំ មទ្ធទុកោន្តំ ។ ភោតមានំ មញ្ជ ។ ចតុន្ទ្រិយំ
 សោតន្ទ្រិយំ យានន្ទ្រិយំ ជ័ន្ទ្រិយំ កាយន្ទ្រិយំ ។
 ឥមេសំ ទុ ទោ ភោ ភោតម មញ្ជន្តំ ឥន្ទ្រិយានំ ជា-
 តាវសយានំ ជាតាតោចរនំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស តោ-
 ចរំសយំ មទ្ធទុកោន្តានំ ភី មជិសរណំ តោ ច
 ទេសំ តោចរំសយំ មទ្ធទុកោតិវំ ។

(២៩៩) សាវត្ថីនិទានំ ។ ព្រាហ្មណេន ឧស្សាហក្រាហ្មណំ
 ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តី
 រីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ការក្សដែលគួររីករាយ
 នឹងការក្សដែលគួររក្សហើយ ក៏អន្តិយក្នុងវិសមគ្ស ។ លុះឧស្សាហ-
 ក្រាហ្មណ៍អន្តិយក្នុងវិសមគ្សហើយ ក៏ត្រាចបន្តិចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា

(២៩០) បតិក្រិព្រាហ្មណេនជិវំវេន ឥន្ទ្រិយ ៥យ៉ាងនេះ មាន
 វិស័យផ្សេងៗគ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗគ្នា វេនជំនុំចូលនូវការម្នាក់
 នឹងវិស័យនៃគ្នាទាំងឡាយ ។ ឥន្ទ្រិយ ៥យ៉ាងនីមួយៗ ។ និចតុន្ទ្រិយ ១
 សោតន្ទ្រិយ ១ យានន្ទ្រិយ ១ ជ័ន្ទ្រិយ ១ កាយន្ទ្រិយ ១ ។ បតិក្រិ-
 ព្រាហ្មណេនជិវំវេន ចុះអ្វីជាវិធីនៃរបស់ឥន្ទ្រិយទាំង ៥យ៉ាងនេះ ដែល
 មានវិស័យផ្សេងៗគ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗគ្នា មិនចូលនូវការម្នាក់
 នឹងវិស័យនៃគ្នាទាំងឡាយ ចុះសភាវៈដូចម្តេច វេនជំនុំចូលនូវការម្នាក់នឹង
 វិស័យនៃឥន្ទ្រិយទាំងនេះ ។

[២៨១] បញ្ចមាណំ ព្រាហ្មណំ ឥន្ទ្រិយោនំ បាបាវិ-
 សយោនិ បាបាតោចរាណំ ន អត្ថាមញ្ញស្ស កោចវិស-
 យំ បច្ចុទុកោន្តំ ។ កតមាណំ បញ្ច ។ ចក្កុន្ទ្រិយំ សោ-
 តិន្ទ្រិយំ យោនិន្ទ្រិយំ ជ្ជិន្ទ្រិយំ កាយិន្ទ្រិយំ ។ ឥមេសំ
 ចោ ព្រាហ្មណ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយោនំ បាបាវិសយោនំ បា-
 បាតោចរាណំ ន អត្ថាមញ្ញស្ស កោចវិសយំ បច្ចុទុ-
 កោន្តានំ មនោ បដិសរណំ មនោ ច នេសំ កោចវិ-
 សយំ បច្ចុទុកោតិកំ ។

[២៨២] មនស្ស បទ កោ តោតម កី បដិសរ-
 ណាន្តំ ។ មនស្ស ចោ ព្រាហ្មណ សតិ បដិសរណាន្តំ ។

[២៨៣] សតិយោ បទ កោ តោតម កី បដិសរ-
 ណាន្តំ ។ សតិយោ បទ ចោ ព្រាហ្មណ វិមុត្តំ បដិស-
 រណាន្តំ ។

[២៨១] មាសព្រាហ្មណំ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះមានវិស័យផ្សេងៗ
 គ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗ គ្នា រមែងមិនទទួលនូវការម្នាក់នឹងវិស័យនៃ
 គ្នានឹងគ្នា ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺចក្កុន្ទ្រិយ ១ សោតិន្ទ្រិយ ១
 យោនិន្ទ្រិយ ១ ជ្ជិន្ទ្រិយ ១ កាយិន្ទ្រិយ ១ ។ មាសព្រាហ្មណ កាល
 បើឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះ មានវិស័យផ្សេងៗ គ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗ
 គ្នា មិនទទួលនូវការម្នាក់នឹងវិស័យនៃគ្នានឹងគ្នាហើយ បានតែចង់
 ចំពឹង ចាំនឹងចក្កក៏រមែងទទួលនូវការម្នាក់នឹងវិស័យនៃឥន្ទ្រិយតាំងទាំង ។

[២៨២] បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមោន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់ចិត្ត ។

មាសព្រាហ្មណំ សតិជាទីពឹងរបស់ចិត្ត ។

[២៨៣] បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមោន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់សតិ ។

មាសព្រាហ្មណំ វិមុត្តិជាទីពឹងរបស់សតិ ។

[២៧៧] សេយ្យងាមី ភិក្ខុវេ ភូជាតាវ វ ក្ខ
 ជាតាវសាលា វ^(១) ឧត្តកាយ វ តាជីនាយ វ វត.
 តាតា សុខិយ ឧត្តច្ឆន្ត វតតាធនេ វស្មិយា មវ.
 សុត្វា កាយ បតិដ្ឋិតាតំ ។ មជ្ឈិមាយំ កន្តេ កន្តំ.
 យន្តំ ។ ឯវេវ ទោ ភិក្ខុវេ ឧត្តភាគស្ស ត្រាហ្មណស្ស
 តតាគតេ សទ្ធា ធីវិជ្ជា ឫលជាតា បតិដ្ឋិតា ឧត្តក
 អសំហារិយា សមណោ វ ត្រាហ្មណោ វ ធមេវេ
 វ មារេ វ ត្រាហ្មតា វ កេនចំ វ លោកស្មី ។
 ឥមន្តំ ទេ ភិក្ខុវេ សមយ ឧត្តភាគោ ត្រាហ្មណោ
 កាលំ តេយ្យ ឧត្តំ កំ សាញាជំ យេន សាញា.
 ជំនេន សញ្ញត្តោ ឧត្តភាគោ ត្រាហ្មណោ ឫន ឥមំ
 លោកំ ភាគាធម្មានំ ។

១ ១. ច, ភូជាតាវ វ ភូជាតាវសាលាវ វ ។

[២៧៨] មាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ ផ្ទះកំពូលឫសាលាវគលមាន
 កំពូលៈ មានបង្គុំចក្ខុវិសាធិវដ្តិយុទ្ធិសាធិវក័ត កាលបើព្រះអាទិត្យរះ
 ឡើង ស្មើចូលទៅតាមបង្គុំចាយស្ថិតនៅក្នុងវិលា មាន៤២មាយ៉ាង
 ណា ។ បត់គ្រឿងព្រះអង្គដើមរើន ស្មើស្ថិតនៅត្រង់ដង្កូវវិសាធិវក័ត ។
 មាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ ប៉ុណ្ណាកត្រាហ្មណ៍ មានសព្វទ្វារបង្គុំចាយឫស
 ស្ថិតនៅមាំមួនចំពោះគេយគត ទោះសមណៈក្តី ត្រាហ្មណ៍ក្តី ទៅកាត្តិ
 មាត្រី ព្រហ្មក្តី ខណ្ឌមួយក្នុងលោកក្តី មិននឹងបំបែកឲ្យសាច់ញា
 តានឡើយ គឺយ៉ាងនោះដែរ ។ មាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ ក្នុងសម័យ
 រេន ប៉ុណ្ណាកត្រាហ្មណ៍ ធ្វើមរណភាស ឧត្តភាគត្រាហ្មណ៍ដែល
 ប្រកបដោយសាញាជំនងណាហើយ គប្បីមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត
 សាញាជំនងនោះមិនមានទេ ។

(២៩៨) ឋាន្ត សុត្ត ។ ឋាន្ត សមយំ កកក
 សាគេតេ វិហាតំ អញ្ចនវិធម៌ មគនាយេ ។ តត្រ ទោ
 កកក កិក្ខុ អាមន្តេសិ អត្ថិ ទុ ទោ កិក្ខុវេ បរិ-
 យាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម យានំ បញ្ចុទ្ធិយានំ
 តានំ បញ្ច តលានំ ហោន្តំ យានំ បញ្ច តលានំ
 តានំ បញ្ចុទ្ធិយានំ ហោន្តំ ។ កតវិម្ពលតោ ទោ
 កន្តេ ធម្មា កតវិធម្ពតោ កតវិបដិសាលោ សាទុ វេ
 កន្តេ កតវិទ្យុយេ បដិភាតុ ឋិតស្ម កាសិកស្ម
 អគ្គោ កតវិតា សុត្វា កិក្ខុ ទាវស្សន្តិទំ ។ បេ ។

(២៩៩) អត្ថិ កិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ
 អាគម្ម យានំ បញ្ចុទ្ធិយានំ តានំ បញ្ច តលានំ
 ហោន្តំ យានំ បញ្ច តលានំ តានំ បញ្ចុទ្ធិយានំ
 ហោន្តំ ។ កតតោ ច កិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម យានំ បញ្ចុទ្ធិយានំ តានំ បញ្ច
 តលានំ ហោន្តំ យានំ បញ្ច តលានំ តានំ បញ្ចុទ្ធិ-
 យានំ ហោន្តំ ។

(២៩៨) ឋាន្តស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យច្បុយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃអត្ថិជាទីឲ្យអភ័យដល់ម្រឹក ទៀបឆក
 សាគេត ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់សួរពួកក្នុង
 ម្នាលក្នុងទីនោះឯង អត្ថិយ ៥ឯណា អត្ថិយ ៥នោះ គឺពលៈ ៥
 ពលៈ ៥ឯណា ពលៈ ៥នោះ គឺអត្ថិយ ៥ ព្រោះពាស្រ័យបរិយាយ
 ឯណា បរិយាយនោះមានដែរ ។ ពួកក្នុងព្រះបង្គំទូលថា បដិគ្រព្រះ
 អង្គីដ៏ចម្រើន ដល់ទាំងឡាយរបស់យើងទ្រង់ព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ជាបុរសគល់ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកវិហាតំ មានព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគជាទីតាំង បដិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងទ្រង់ព្រះអង្គសូមអាករធនា សូម
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បំភ្លឺសេចក្តីខែកាសិកខ្លះឲ្យបាន បើពួកក្នុង
 ស្តាប់ព្រះវាចារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយនឹងចង់ចាំបាន ។ បេ ។

(២៩៩) ម្នាលក្នុងទីនោះឯង អត្ថិយ ៥ឯណា អត្ថិយ ៥
 នោះគឺពលៈ ៥ ពលៈ ៥ឯណា ពលៈ ៥នោះគឺអត្ថិយ ៥ ព្រោះ
 ពាស្រ័យឲ្យបរិយាយឯណា បរិយាយនោះមានដែរ ។ ម្នាលក្នុងទី-
 នោះ កុរអត្ថិយ ៥ឯណា អត្ថិយ ៥នោះគឺពលៈ ៥ ពលៈ ៥
 ឯណា ពលៈ ៥នោះគឺអត្ថិយ ៥ ព្រោះពាស្រ័យឲ្យបរិយាយឯណា
 បរិយាយនោះ តើដូចម្តេច ។

[៣១១] យំ ភិក្ខុវេ សុទ្ធិន្ទ្រិយំ តំ សទ្ធាតលំ
 យំ សទ្ធាតលំ តំ សុទ្ធិន្ទ្រិយំ យំ វិយន្ទ្រិយំ តំ វិយ-
 តលំ យំ វិយតលំ តំ វិយន្ទ្រិយំ យំ សត្តន្ទ្រិយំ តំ
 សត្តតលំ យំ សត្តតលំ តំ សត្តន្ទ្រិយំ យំ សមា-
 ធិន្ទ្រិយំ តំ សមាធិតលំ យំ សមាធិតលំ តំ សមា-
 ធិន្ទ្រិយំ យំ បញ្ញន្ទ្រិយំ តំ បញ្ញាតលំ យំ បញ្ញាតលំ
 តំ បញ្ញន្ទ្រិយំ ។

[៣១២] សេយ្យថាបំ ភិក្ខុវេ ននិ ចាចីនិធម្មា
 ចាចីនិចោណា ចាចីនិបញ្ញាត ភស្តុ បដ្ឋេ ធីតោ ។
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម ភស្តុ
 ននិយា ឯតោ សោតាធិតោ សុទ្ធិ កុដ្ឋតំ ។ អត្ថំ
 បទ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម ភស្តុ
 ននិយា ទ្វេ សោតាធិតោ សុទ្ធិ កុដ្ឋតំ ។

[៣១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុទ្ធិន្ទ្រិយឯណា សុទ្ធិន្ទ្រិយ
 ភោគីតិសទ្ធាតលៈ សទ្ធាតលៈឯណា សទ្ធាតលៈភោគីតិសុទ្ធិន្ទ្រិយ
 វិយន្ទ្រិយឯណា វិយន្ទ្រិយភោគីវិយតលៈ វិយតលៈឯណា វិយ-
 តលៈភោគីវិយន្ទ្រិយ សត្តន្ទ្រិយឯណា សត្តន្ទ្រិយភោគីសត្តតលៈ
 សត្តតលៈឯណា សត្តតលៈភោគីសត្តន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយឯណា
 សមាធិន្ទ្រិយភោគីសមាធិតលៈ សមាធិតលៈឯណា សមាធិតលៈ
 ភោគីសមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញន្ទ្រិយឯណា បញ្ញន្ទ្រិយភោគីបញ្ញាតលៈ
 បញ្ញាតលៈឯណា បញ្ញាតលៈភោគីបញ្ញន្ទ្រិយ ។

[៣១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទទួលបានទិសទិសភីត
 ទេវទៅទិសទិសភីត ឈរទៅទិសទិសភីត ភោគីមាននៅគង់
 កណ្តាលនៃទទួលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលដល់នូវការ
 រាប់ថា ទទួលបានទៅទ្រូងក្នុងមួយ ព្រះកស្រីយន្តបរិយាយឯណា
 បរិយាយនាវាមនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញ្ញាទ្យត ហេតុ
 ដែលដល់នូវការរាប់ថា ទទួលបានទៅទ្រូងក្នុង ព្រះកស្រីយន្ត
 បរិយាយឯណា បរិយាយនាវាមនិទាន ។

[៣០២] កតមោ ច កំគូវេ បរិយាយោ យំ
 បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា ធនិយា ឯកោ សោតាត្រេ
 សង្ខំ កច្ឆតិ ។ យញ្ច កំគូវេ តស្ស ធិបស្ស បុត្តិ-
 មន្តេ ឧទតំ យញ្ច បច្ឆិមន្តេ ឧទតំ ។ អយំ ទោ
 កំគូវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា ធនិ-
 យា ឯកោ សោតាត្រេ សង្ខំ កច្ឆតិ ។

[៣០៣] កតមោ ច កំគូវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម តស្សា ធនិយា ទ្វេ សោតាត្រេ
 សង្ខំ កច្ឆត្ថំ ។ យញ្ច កំគូវេ តស្ស ធិបស្ស ឧត្តរន្តេ
 ឧទតំ យញ្ច ឧត្តិលាន្តេ ឧទតំ ។ អយំ ទោ កំគូវេ
 បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា ធនិយា ទ្វេ
 សោតាត្រេ សង្ខំ កច្ឆត្ថំ ។

[៣០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលផលនូវការរាប់ថា
 ទន្ទេរនោះមានវ្យាជ័កតែមួយ ព្រោះភាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា បរិ-
 យាយនោះតែមួយម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំពោះឯណាមាននៅចុង
 នៃវិសោធន៍នៃការនោះ នឹងចំពោះឯណាមាននៅចុងនៃវិសោធន៍លំដាប់
 នៃការនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំពោះវា ផលនូវការរាប់ថា ទន្ទេរ
 នោះមានវ្យាជ័កតែមួយ ព្រោះភាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា នេះឯងជា
 បរិយាយ ។

[៣០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលផលនូវការរាប់ថា
 ទន្ទេរនោះមានវ្យាជ័កពីរ ព្រោះភាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា បរិយាយ
 នោះតែមួយម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំពោះឯណាមាននៅចុងនៃវិសោធន៍
 នឹងចំពោះឯណាមាននៅចុងនៃវិសោធន៍ឡើយនៃការ
 នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំពោះវា ផលនូវការរាប់ថា ទន្ទេរនោះ
 មានវ្យាជ័កពីរ ព្រោះភាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា នេះឯងជាបរិយាយ
 យ៉ាងណាមិញ ។

[៣០៥] ឯវិមោ ទោ កំគូរេ យំ សន្និទ្ធិយំ តំ
 សទ្ធាតលំ យំ សទ្ធាតលំ តំ សន្និទ្ធិយំ យំ វិយុទ្ធិ-
 យំ តំ វិយតលំ យំ វិយតលំ តំ វិយុទ្ធិយំ យំ
 សតិទ្ធិយំ តំ សតិតលំ យំ សតិតលំ តំ សតិទ្ធិយំ
 យំ សមាធិទ្ធិយំ តំ សមាធិតលំ យំ សមាធិតលំ
 តំ សមាធិទ្ធិយំ យំ បញ្ញាទ្ធិយំ តំ បញ្ញាតលំ យំ
 បញ្ញាតលំ តំ បញ្ញាទ្ធិយំ ។

[៣០៥] បញ្ញាទ្ធិ កំគូរេ ឥន្ទ្រិយាធំ ការតត្តា ឥហុ-
 លីកតត្តា កំគូ អាសវំធំ ឧយា អនាសវត្ថោតោវិ-
 មុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ សយំ វេតិញ្ញា សន្និកត្តា
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតីតិ ។

[៣០៦] ឯវិមោ សុតំ ។ ឯវិមោ សមយំ ភក្កវ-
 សាវត្ថុយំ វិហារតិ មុត្តតោដ្ឋតោ ។ តត្រ ទោ ភក្កវ-
 អាយស្មន្តំ សាវិបុត្តំ អមន្តេសិ

[៣០៦] ម្ចាស់កំគូរំឯឡាយ សន្និទ្ធិយឯណា សន្និទ្ធិយ
 ោះកំគិសទ្ធាតលៈ សទ្ធាតលៈឯណា សទ្ធាតលៈោះកំគិសន្និទ្ធិយ
 វិយុទ្ធិយឯណា វិយុទ្ធិយោះកំគិវិយតលៈ វិយតលៈឯណា វិយ-
 តលៈោះកំគិវិយុទ្ធិយ សតិទ្ធិយឯណា សតិទ្ធិយោះកំគិសតិតលៈ
 សតិតលៈឯណា សតិតលៈោះកំគិសតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយឯណា
 សមាធិទ្ធិយោះកំគិសមាធិតលៈ សមាធិតលៈឯណា សមាធិតលៈ
 ោះកំគិសមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយឯណា បញ្ញាទ្ធិយោះកំគិបញ្ញាតលៈ
 បញ្ញាតលៈឯណា បញ្ញាតលៈោះកំគិបញ្ញាទ្ធិយ កំយ៉ាធិោះវិមោ ។

[៣០៧] ម្ចាស់កំគូរំឯឡាយ កំគូរិមនិធ្វើឯកំគូរំឯសម្រេច
 ត្រូវចេតាវិមុត្តិទិវបញ្ញាវិមុត្តិវិសេសមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំង
 ឡាយ ដោយបញ្ញាវិមុត្តិ ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះបានចម្រើន
 បានធ្វើឲ្យក្រសែក្រល ខ្លួនទ្រិយទាំង៨ ហើយសម្រាន្តទៅ ។

[៣០៨] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះជីវាន
 ព្រះភោគទ្រង់ទី៨នៅក្នុងបុព្វកាលក្នុងនិម ជិតក្រុងសាវត្ថិ ។ ក្នុងទីនោះ
 ឯង ព្រះជីវានព្រះភោគទ្រង់សូមបញ្ជាក់ព្រះសាវិបុត្តជីវានអយុជ

[៣០៧] សង្ខារាសំ ភ្នំ សាវ័ច្ឆក្ក សង្ខ័ទ្ធិយំ ភាវិតំ
 តហុលីកាតំ អមតោគងំ ហោតិ អមតបរាយងំ អមត-
 បរិយោសាងំ ។ ឬ បញ្ញាទ្ធិយំ ភាវិតំ តហុលីកាតំ អ-
 មតោគងំ ហោតិ អមតបរាយងំ អមតបរិយោសាងង្គំ ។

[៣០៨] ន ខ្លាហំ កន្ត្ថេ ឯត្ថ ពតវតោ សង្ខាយ
 គច្ឆាមំ សង្ខ័ទ្ធិយំ ។ ឬ បញ្ញាទ្ធិយំ ភាវិតំ តហុលី-
 កាតំ អមតោគងំ ហោតិ អមតបរាយងំ អមតបរិយោ-
 សាងំ ។ យេសញ្ចា តំ កន្ត្ថេ អញ្ញាតំ^(១) អនុជំ អវិជិតំ
 អសង្ខតំ អបស្សិតំ^(២) បញ្ញាយ តេ តត្ថ បរេសំ
 សង្ខាយ កច្ឆយ្យំ សង្ខ័ទ្ធិយំ ។ ឬ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ភាវិតំ តហុលីកាតំ អមតោគងំ ហោតិ អមតបរាយងំ
 អមតបរិយោសាងំ ។ យេសត្វ ទោ ឯតំ កន្ត្ថេ

១ ឬ. ឱ. អញ្ញាតស្ស ។ ២ ឱ. អនុសំ ។

[៣០៩] ម្នាលសាវ័ច្ឆក្ក អ្នកដើរដេរ ជាសង្ខ័ទ្ធិយដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រលហើយ ជាធម្មជាតិឈរនៅកាន់អមតៈ
 មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធម្ម មានអមតៈជាទីបំផុត ។ ឬ ជាបញ្ញាទ្ធិយ
 ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រលហើយ ជាធម្មជាតិឈរនៅ
 កាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធម្ម មានអមតៈជាទីបំផុត ។

[៣១០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលុះដោយការជឿ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាពក្នុងដំណើរនេះ ជាសង្ខ័ទ្ធិយ ។ ឬ បញ្ញាទ្ធិយ
 ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រលហើយ ជាធម្មជាតិឈរនៅ
 កាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធម្ម មានអមតៈជាទីបំផុត ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យព្រះលុះអញ្ញាតដែលមិនធ្លាប់ដឹង មិន
 ធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ប្រទះដោយ
 ប្រាជ្ញា ទើបលុះដោយការជឿផុតពីក្នុងដំណើរនេះជាសង្ខ័ទ្ធិយ ។ ឬ
 ជាបញ្ញាទ្ធិយដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រលហើយ ជា
 ធម្មជាតិឈរនៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធម្ម មានអមតៈ
 ជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរនេះ បើពួកជនឯណា

ញាតំ ធិដ្ឋំ វិនិតំ សច្ចៈកតំ មស្ស័តំ បញ្ញាយ ធិក្កដ្ឋា
 តេ តត្ថ ធិត្ថំធិកំញា សទ្ធិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោកតំ ហោតិ អមតបរាយតំ
 អមតបរិយោសាតំ ។ មយ្ហក្ខ ទោ ឯតំ ពន្តេ ញាតំ
 ធិដ្ឋំ វិនិតំ សច្ចៈកតំ មស្ស័តំ បញ្ញាយ ធិក្កដ្ឋាហំ
 តត្ថ^(១) ធិត្ថំធិកំញោ សទ្ធិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោកតំ ហោតិ អមតបរាយតំ
 អមតបរិយោសាទន្តំ ។

[៣០៧] សាទុ សាទុ សាវិបុត្ត យេសញ្ញំ តំ សាវិ-
 បុត្ត អញ្ញាតំ អធិដ្ឋំ អវិនិតំ អសច្ចៈកតំ អមស្ស័តំ
 បញ្ញាយ តេ តត្ថ បរសំ សទ្ធាយ កច្ឆេយ្យំ សទ្ធិទ្ធិយំ
 ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោកតំ ហោតិ អមតបរាយតំ

១ ឧ. បរសំ ។

ព្វាបំជីវំ ព្វាបំឃើញ ព្វាបំយល់ ធ្វើឲ្យជាតំល្ងាស់ ប្រទះដោយប្រាថ្នា
 ហើយ ពួកផងនោះវេទមានសង្ស័យ វេទមានឡើងឆ្ងល់ក្នុងដំណើរខ្លះ
 ឡើយ ជាសទ្ធិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំដែលបុគ្គលចំរើនហើយ
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈ
 ប្រព្រឹត្តទៅវាធិមុខ មានអមតៈជាច័ប័ជុត ។ បពិត្រគ្រូអង្គជំរើន
 ដំណើរខ្លះ ឯខ្ញុំគ្រូអង្គព្វាបំជីវំ ឃើញ យល់ ធ្វើឲ្យជាតំល្ងាស់ ប្រទះ
 ដោយប្រាថ្នាហើយ ខ្ញុំគ្រូអង្គវេទមានសង្ស័យ វេទមានឡើងឆ្ងល់ក្នុង
 ដំណើរខ្លះទេ ជាសទ្ធិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើ
 ឲ្យក្រាស់ក្រលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈ
 ប្រព្រឹត្តទៅវាធិមុខ មានអមតៈជាច័ប័ជុត ។

[៣០៨] ម្ចាស់សាវិបុត្ត ប្រែតែហើយ។ ម្ចាស់សាវិបុត្ត ព្រោះ
 ជាដំណើរនោះ ពួកផងដែលមិនព្វាបំជីវំ មិនឃើញ មិនយល់ មិនទាន់
 ធ្វើឲ្យជាតំល្ងាស់ មិនទាន់ប្រទះដោយប្រាថ្នា ទើបលុះដោយការផ្សំផង
 ដទៃក្នុងដំណើរនោះជា សទ្ធិទ្ធិយំដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រល
 ហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធិមុខ

អមតបរិយោសានំ ។ បេ ។ ចត្វាទ្ធិយំ ការតំ ពហុលំ
 កតំ អនតោគងំ ហោតំ អមតបរិយោ
 សានំ ។ យេសត្វ ទោ ឯតំ សាវ័បុត្ត ញាតំ និព្វ
 វិនិតំ សុច្ឆិតតំ បស្សិតំ បញ្ញាយ និក្ខម្ពា តេ តត្ថ
 ឯត្វិចិត្តិញា សុទ្ធិទ្ធិយំ ការតំ ពហុលំកតំ អមតោ
 គងំ ហោតំ អមតបរិយោសានំ អមតបរិយោសានំ ។ បេ ។
 ចត្វាទ្ធិយំ ការតំ ពហុលំកតំ អមតោគងំ ហោតំ
 អមតបរិយោសានំ អមតបរិយោសានំ ។

[៣០០] ឯវិជ្ជា សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
 សាវត្ថយំ វិហារតំ ធម្មារាមេ និការមាតុប្បាសានេ ។ តត្ថ
 ទោ ភគវា និក្ខម្ពា អាមន្តសំ កតំ ធម្ម ទោ ពិក្ខុវេ
 សទ្ធិយានំ ការតត្ថា ពហុលំកតត្ថា ទិណសរោ ភិក្ខុ

មានអមតៈជាទីបំផុត ។ បេ ។ ថា ចត្វាទ្ធិយំ ដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ត្រាស់ត្រឈហើយ ជាធម្មជាតិឈរនៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្ត
 នៅខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។ ខ្នាលសាវ័បុត្ត ដំណើរនេះ បើពួក
 ជនឯណា ធ្លាប់ដឹង ឃើញ យល់ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ច្របេះដោយ
 ព្រាហ្ម ពួកជននោះមិនមានសង្ស័យ មិនមានភ័យខ្លាចក្នុងដំណើរនោះ
 ឡើយ ថាសុទ្ធិយំដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យត្រាស់ត្រឈហើយ ជា
 ធម្មជាតិឈរនៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តនៅខាងមុខ មានអមតៈ
 ជាទីបំផុត ។ បេ ។ ថា ចត្វាទ្ធិយំ ដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យត្រាស់
 ត្រឈហើយ ជាធម្មជាតិឈរនៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តនៅ
 ខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។

[៣០១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងព្រាសាទរបស់មហាមោក្ខ ក្នុងវត្តបុព្វារាម
 ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់សួរ
 ពួកក្រុមថា ខ្នាលក៏ក្នុងច្បាយ ព្រោះហេតុតែខ្លួនបានចំរើន ធ្វើ
 ឲ្យត្រាស់ត្រឈ ឲ្យអង្គុយប៉ុន្មានយ៉ាង បើបក្ខុជាទិពាស្រព

អញ្ញំ ល្យាតារោតិ ទីណា ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ
 តតំ កកាណិយំ ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាឆាមីតំ ។
 ភគវម្ពនកា ហោ ពន្លេ ធម្មា ។ បេ ។

(២០០) ឯកស្ស ហោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយស្ស កាតំ
 ឧត្តា ឈុល្លតតត្តា ទីណាសរោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ល្យាតា-
 រោតិ ទីណា ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ តតំ កកាណិ-
 យំ ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាឆាមីតំ ។ កតមស្ស ឯ-
 កស្ស ។ បញ្ញំន្ទ្រិយស្ស ។

(២០១) បញ្ញាវតោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស គធន្ទ-
 យា សទ្ធា សណ្ឋាតំ គធន្ទយំ វិរិយំ សណ្ឋាតំ គធន្ទ-
 យា សតំ សណ្ឋាតំ គធន្ទយោ សមាទំ សណ្ឋាតំ ។

ប្រកាសន្ទុវេហោត្ថវេលថា ភក្ខាអញ្ញដ៏ធូលីថា ជាតិកសំហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ភក្ខាអញ្ញបានប្រព្រឹត្តចុះហើយ លោឡសក្ខិភក្ខាអញ្ញ
 បានធ្វើស្រចហើយ មគ្គភាវនាកំច្ចដល់ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសក្ខិ
 នេះៗតែមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌វាងឡាយនៃ
 យើងឡើយព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាបូសគល់ ។ បេ ។

(២០២) ម្ចាស់ភិក្ខុវាងឡាយ ព្រោះហេតុតែងបានចម្រើន
 ធ្វើឲ្យកាសវគ្រលនូវឥន្ទ្រិយច្រើន ទើបភិក្ខុជាទីណាស្រាប្រកាសនូវ
 អហោត្ថវេលថា ភក្ខាអញ្ញដ៏ធូលីថា ជាតិកសំហើយ ព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ភក្ខាអញ្ញប្រព្រឹត្តចុះហើយ លោឡសក្ខិភក្ខាអញ្ញបានធ្វើស្រច
 ហើយ មគ្គភាវនាកំច្ចដល់ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសក្ខិច្ចនេះៗតែមិន
 មានឡើយ ។ ឥន្ទ្រិយតែមួយគតី ។ តិចញ្ញំន្ទ្រិយ ។

(២០៣) ម្ចាស់ភិក្ខុវាងឡាយ សទ្ធាវេលសម្រេចទៅតាម
 បញ្ញំន្ទ្រិយនោះ ក៏តាំងនៅស៊ប់ វិរិយវេលសម្រេចទៅតាមបញ្ញំន្ទ្រិយ
 នោះក៏តាំងនៅស៊ប់ សតវេលសម្រេចទៅតាមបញ្ញំន្ទ្រិយនោះ ក៏តាំង
 នៅស៊ប់ សហចិវេលសម្រេចទៅតាមបញ្ញំន្ទ្រិយនោះក៏តាំងនៅស៊ប់
 ចំពោះអរិយសាវកវេលមានបញ្ញា ។

(៣១៣) ឥសស្ស ទោ ភិក្ខុវេ ឯកស្ស ឥន្ទ្រិយស្ស ភាវិតត្តា ពហុលំភាវិតត្តា ទិណសហេ ភិក្ខុអត្ថំ ព្យាគហេតិ ទិណ ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ កាតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥន្ទ្រត្ថាយាតិ បដាបាមិតំ ។

(៣១៤) តំយេវេ ធិនាតំ ។ កត្ថិនំ ទុ ទោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុលំភាវិតត្តា ទិណសហេ ភិក្ខុអត្ថំ ព្យាគហេតិ ទិណ ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ កាតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥន្ទ្រត្ថាយាតិ បដាបាមិតំ ។

កត្ថវុស្សកា ទោ កន្ថេ ធម្មា ។ បេ ។

(៣១៥) ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធារិយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រសែក្រិល ខ្លាចខ្លាចមួយនេះឯង ទើបភិក្ខុជាទិណស្រពច្រើន ប្រកាសឲ្យអហេតុផលថា ភាគអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ ភាគអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចភាគអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាគិច្ចវិទ្យាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣១៦) ទំពានដដែលនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធារិយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រសែក្រិល ខ្លាចខ្លាចមួយនេះឯង ទើបភិក្ខុជាទិណស្រព ប្រកាសឲ្យអហេតុផលថា ភាគអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ភាគអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចភាគអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាគិច្ចវិទ្យា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចំរើន ធម៌ពុទ្ធារិយនៃយើងទ្ប់ព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាបូសគល់ ។ បេ ។

[៣១៥] ទ្ធិន្ទំ ទោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ កាវេតត្ថា
 ឥហុលីកតត្ថា ទិណាសរោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ឡាភរោតិ
 ទិណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណិយំ
 ឆាបរំ ឥត្ថត្ថាយាតំ បដាជាមិតំ ។

[៣១៦] កតមេសំ ទ្ធិន្ទំ ។ អរិយាយ ច បញ្ញាយ
 អរិយាយ ច វិមុត្តិយា ។ យា មាស្ស ភិក្ខុវេ អរិយា
 បញ្ញា ឥទស្ស បញ្ញាច្រិយំ ។ យា មាស្ស ភិក្ខុវេ
 អរិយា វិមុត្តិ ឥទស្ស សមាធិច្រិយំ ។

[៣១៧] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ ទ្ធិន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ កា-
 វេតត្ថា ឥហុលីកតត្ថា ទិណាសរោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ឡាភរ-
 ោតិ ទិណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណិយំ
 ឆាបរំ ឥត្ថត្ថាយាតំ បដាជាមិតំ ។

[៣១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចម្រើន បាន
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ត្រល ខ្លួនឆ្លើយពីរ ទើបកិច្ចជាទីណាស្រឡា ប្រកាសឲ្យ
 អះហេតុផលថា អាត្មាអញដ៏និច្ចរាសំថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសក្ខីអាត្មាអញបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មន្តការនាក៏ចូដទៅប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសក្ខីនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។

[៣១៦] ឥន្ទ្រិយាពីរយ៉ាងក៏អ្វីៗ ។ គឺបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ១ វិមុត្តិ
 ដ៏ប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះបញ្ញាដ៏ប្រសើរឯណា
 របស់កុំរោះនោះ បញ្ញានោះឈ្មោះថាបញ្ញាឆ្លើយរបស់កុំរោះនោះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះវិមុត្តិដ៏ប្រសើរឯណាដែលរបស់កុំរោះនោះ វិមុត្តិនោះ
 ឈ្មោះថាសមាធិឆ្លើយរបស់កុំរោះនោះ ។

[៣១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចម្រើន បាន
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ត្រល ខ្លួនឆ្លើយពីរយ៉ាងនេះឯង ទើបកិច្ចជាទីណាស្រឡា
 ប្រកាសឲ្យអះហេតុផលថា អាត្មាអញដ៏និច្ចរាសំថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសក្ខីអាត្មាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការនាក៏ចូដទៅប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសក្ខី
 នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣១៨) តំរូវ ឯនាង ។ កាត់ ឧ ចោ កិក្ខុវ
 ឥន្ទ្រិយាង កាត់ត្រា ឧបុល្លកត្តា ចំណាសរា កិក្ខុ
 អញ្ញំ ឡាតករាត ចំណា ជាតិ រុស្សី ព្រហ្មចរិយ
 កាត កាណិយ ជាប ឥន្ទ្រិយាត បដាបាមិត ។
 កក្កដុលតា លោ កន្ត្រ ឧត្តា ។ មេ ។

(៣១៩) ចតុន្ទ ចោ កិក្ខុវ ឥន្ទ្រិយាង កាត់ត្រា
 ឧបុល្លកត្តា ចំណាសរា កិក្ខុ អញ្ញំ ឡាតករាត
 ចំណា ជាតិ រុស្សី ព្រហ្មចរិយ កាត កាណិយ ជា-
 ប ឥន្ទ្រិយាត បដាបាមិត ។

(៣២០) កក្កដុល ចតុន្ទ ។ វិរិយន្ទ្រិយស្ស សា-
 តន្ទ្រិយស្ស សមាជន្ទ្រិយស្ស បញ្ញន្ទ្រិយស្ស ។

(៣១៨) ឱតានដវេលនោរង្គ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឱ្យត្រាស់ត្រែល ឡើងឆ្លើយប៉ុន្មានយ៉ាង
 ទើបកិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រកាសឱ្យអោយក្នុងសង្គម អាត្មាអញដឹង
 ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួច
 ហើយ សោធស្សសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចផ្សេងៗ
 ប្រព្រឹត្តរួចដើម្បីសោធស្សសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយនៃយើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជា
 ឫសគល់ ។ មេ ។

(៣១៩) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បាន
 ធ្វើឱ្យត្រាស់ត្រែល ឡើងឆ្លើយ២យ៉ាង ទើបកិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រ-
 កាសឱ្យអោយក្នុងសង្គម អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោធស្សសកិច្ចអាត្មាអញបាន
 ធ្វើស្រចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចផ្សេងៗប្រព្រឹត្តរួចដើម្បីសោធស្សសកិច្ចនេះ
 ទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣២០) ឥន្ទ្រិយ ២ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ វិរិយន្ទ្រិយ ១ សតិ-
 ន្ទ្រិយ ១ សមាជន្ទ្រិយ ១ បញ្ញន្ទ្រិយ ១ ។

[៣២០] ឥមេសំ ទោ ភំគូវេ ចតុដ្ឋំ នង្គិយាឯ

ភាវតត្ថា ធម្មាលីកតត្ថា ទីណាសរោ ភំគូ អញ្ញំ

ឡាតភោតិ ទីណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ ភតំ

ករណីយំ នាមា ឥត្តត្ថាយានំ បដាបាមីតំ ។

[៣២២] តំយេវ ឯនាឯ ។ ភតំឯ ទុ ទោ ភំគូវេ

នង្គិយាឯ ភាវតត្ថា ធម្មាលីកតត្ថា ទីណាសរោ

ភំគូ អញ្ញំ ឡាតភោតិ ទីណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្ម-

ចរិយំ ភតំ ករណីយំ នាមា ឥត្តត្ថាយានំ បដាបាមីតំ ។

ភកវម្មស ភា នោ កន្តេ ជន្មា ។ មេ ។

[៣២១] ម្ចាស់ភំគូទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បាន

ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រល ខ្លួនឡើយ ៤ យ៉ាងនេះឯង ទើបភំគូជាទីណាស្រព

ប្រកាសឲ្យអរហន្តផលថា ភត្តាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ

ព្រហ្មចរិយធម៌ភត្តាអញបានប្រព្រឹត្តចរហើយ ហេតុសក្ខីភត្តាអញ

បានធ្វើស្រចហើយ មគ្គការវាគំចូដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីហេតុសក្ខី

នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣២២] និទានវេទលនោះឯង ។ ម្ចាស់ភំគូទាំងឡាយ ព្រោះ

ហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រល ខ្លួនឡើយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើប

ភំគូជាទីណាស្រព ប្រកាសឲ្យអរហន្តផលថា ភត្តាអញដឹងច្បាស់ថា

ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ភត្តាអញបានប្រព្រឹត្តចរហើយ ហេ-

តុសក្ខីភត្តាអញបានធ្វើស្រចហើយ មគ្គការវាគំចូដទៃប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីហេតុសក្ខីនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បត់គ្រិះអង្គដំបំរើន ធម៌

ទាំងឡាយនៃយើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះជីមានព្រះភាគជាបូរណស័ ។ មេ ។

[៣២៣] បញ្ចង្គ ទោ កំត្វាវេ វេទ្រិយានំ កាវតត្តា
 តហ្មលីកាតត្តា ទំណាសវេ កំត្វា អញ្ញំ ព្យាការេនំ
 ទំណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ កាណិយំ
 ជាបំ វត្តត្តាយាតំ បដាទាមិតំ ។

[៣២៤] កតាមេសំ បញ្ចង្គ ។ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វិរិយេ-
 ទ្រិយស្ស សត្តន្ទ្រិយស្ស សមាធិន្ទ្រិយស្ស បញ្ញាទ្រិ-
 យស្ស ។

[៣២៥] វេទេសំ ទោ កំត្វាវេ បញ្ចង្គ វេទ្រិយានំ
 កាវតត្តា តហ្មលីកាតត្តា ទំណាសវេ កំត្វា អញ្ញំ
 ព្យាការេនំ ទំណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 កាណិយំ ជាបំ វត្តត្តាយាតំ បដាទាមិតំ ។

[៣២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុវេទបានចំរើន បាន
 ធ្វើឱ្យក្រាស់ក្រៃល ឧវេទ្រិយ ៥ យ៉ាង ទើបកំពុងវិណាស្រព ប្រកាស
 ឧវេទ្រិយដល់ថា អត្តាអញដឹងច្បាស់ថា ពាក្យអស់ហើយ ព្រហ្មច-
 រិយធម៌អត្តាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ រសាឡសកិច្ចអត្តាអញបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មន្តភាវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរសាឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។

[៣២៧] វេទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ វិសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិរិយន្ទ្រិយ ១
 សត្តន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាទ្រិយ ១ ។

[៣២៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុវេទបានចំរើន បាន
 ធ្វើឱ្យក្រាស់ក្រៃល ឧវេទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបកំពុងវិណាស្រព
 ប្រកាសឧវេទ្រិយដល់ថា អត្តាអញដឹងច្បាស់ថា ពាក្យអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌អត្តាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ រសាឡសកិច្ចអត្តាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មន្តភាវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរសាឡសកិច្ច
 នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣២៦] ឯវេទ្យ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កករំ
 កោសន្តិយំ វិហារតិ យោសិតាភវេ ។ តេន ទោ ចន
 សមយេន អាយស្មតា វិល្លោលភាវនាដេន អញ្ញា
 ឡាភតា ហោតិ វិណា ជាតំ វុសំតំ ត្រឡប់វិ
 កតំ កាលីយំ ឆាបំ វត្តត្តាយាតំ បដាបាមីតិ ។

[៣២៧] អថទោ សុត្តហុណ កំត្វ យេន កករំ
 កេនុបសន្តិមីសុ វុសន្តមិត្វ កតវន្តំ អភិវធនត្វា
 ឯកមន្តំ វិសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ វិសីទ្ធា ទោ តេ កំត្វ
 កតវន្តំ ឯតនេវេតំ អាយស្មតា កន្ត វិល្លោលភាវនា-
 ដេន អញ្ញា ឡាភតា វិណា ជាតំ វុសំតំ ត្រឡប់
 យំ កតំ កាលីយំ ឆាបំ វត្តត្តាយាតំ បដាបាមីតិ ។

[៣២៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មន្តយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះធិរាជ
 ព្រះភោគព្រឹទ្ធិគង់នៅក្នុងយោសិតាភវេ ទៀបក្រុងវិសាសម្ពី ។ សម័យ
 នោះឯង ព្រះបរិណិព្វានភាវនាដ៏មានអាយុ ប្រកាសទូរអោយក្នុងលំដាប់
 ភក្ត្រាញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ត្រឡប់វិយធម៌ភក្ត្រាញបាន
 ប្រព្រឹត្តច្បាស់ហើយ ហេតុសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវ-
 នាសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ ហេតុសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវ-
 នាសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ ហេតុសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវ-
 នាសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ ហេតុសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវ-
 នាសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ ហេតុសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវ-

[៣២៧] គ្រានោះ គួរកុំកុំច្រើនបច្ចលទៅតាមព្រះធិរាជ
 ព្រះភោគ លុះច្បលទៅដល់ គ្រាបង្វាយបង្គំព្រះធិរាជព្រះភោគ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមស្រប ។ លុះកុំកុំទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមស្របហើយ ទើប
 គ្រាបង្គំខ្ញុំល្បងព្រះធិរាជព្រះភោគផ្សេងៗ បត់ក្រព្រះវង្សដ៏ចំរើន ព្រះ
 បរិណិព្វានភាវនាដ៏មានអាយុ ប្រកាសទូរអោយក្នុងលំដាប់ ភក្ត្រាញ
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ត្រឡប់វិយធម៌ភក្ត្រាញបានប្រព្រឹត្ត
 ហើយ ហេតុសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាសក្ខីភក្ត្រាញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ ហេតុសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវ-
 នាសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ ហេតុសក្ខីភក្ត្រាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវ-

(៣២៩) នី ទុ ចោ កុណ្ឌ អនុវសំ សម្មស្សហៈ
 នេន ភាយស្មហ បិណ្ឌាលភាវនាជេន អញ្ញា ឡាតា-
 ហា វិណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កុតំ កាណិយំ
 ឈាវំ វត្តន្តាយាតិ បជាតាមំតិ ។

(៣៣០) ចិន្ទ្យំ ចោ កំគូរេ វត្តិយានំ ភាវិ-
 តន្តា ឧហុល្លកតន្តា បិណ្ឌាលភាវនាជេន កំគូរា
 អញ្ញា ឡាតា វិណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កុតំ កាណិយំ ឈាវំ វត្តន្តាយាតិ បជាតាមំតិ ។

(៣៣១) តតបេសំ ចិន្ទ្យំ ។ សតិទ្ធិយស្ស
 សមាធិទ្ធិយស្ស បញ្ញាទ្ធិយស្ស ។

(៣៣២) វមេសំ ចោ កំគូរេ ចិន្ទ្យំ វត្តិយានំ
 ភាវិតន្តា ឧហុល្លកតន្តា បិណ្ឌាលភាវនាជេន កំគូរា

(៣២៩) បត់ត្រព្រះអង្គជំបំរើន ព្រះបិណ្ឌាលភាវនាជេន
 ភាយ សម្មហ ឃើញអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ទើបប្រិយសន្យាអរហន្តផលថា
 ភក្ខាអញជំនិច្ចាសំថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ភក្ខាអញបាន
 ប្រព្រឹត្តចេះហើយ សោច្យសក្ខីភក្ខាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវ-
 នាកិច្ចជំនុំប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោច្យសក្ខីនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣៣០) ម្ចាស់កំគូរតាំងឡាយ ព្រះហេតុតែបានជំរើន បានធ្វើ
 ឲ្យក្រាស់ក្រល ខ្លះឆ្លើយ កាយ៉ាង ទើបបិណ្ឌាលភាវនាជេនកំគូរ-
 ពាសន្យាអរហន្តផលថា ភក្ខាអញជំនិច្ចាសំថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ភក្ខាអញបានប្រព្រឹត្តចេះហើយ សោច្យសក្ខីភក្ខាអញបាន
 ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចជំនុំប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោច្យសក្ខីនេះ
 ទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣៣១) ឆ្លើយ កាយ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ តិសតិទ្ធិយ ១ សមា-
 ធិទ្ធិយ ១ បញ្ញាទ្ធិយ ១ ។

(៣៣២) ម្ចាស់កំគូរតាំងឡាយ ព្រះហេតុតែបានជំរើន បានធ្វើ
 ឲ្យក្រាស់ក្រល ខ្លះឆ្លើយ កាយ៉ាងនេះឯង ទើបបិណ្ឌាលភាវនាជេនកំគូរ

អត្តា ឡាភតា ទំណា ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ

កតំ កាលីយំ បាបំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាទាមីតិ ។

(៣៣២) ឥមាឯ ច ភិក្ខុវេ ភីណិ ឥន្ទ្រិយាឯ

កំមន្តាឯ ។ ឧយន្តាឯ ។ កិស្ស ឧយន្តាឯ ។ ជាតិ-

ជនមរណស្ស ។ ជាតិជនមរណក្ខយន្តំ ទោ ភិក្ខុវេ

សម្បស្សមាធនេ បិណ្ឌោលភាវនាធនេ ភិក្ខុតា អត្តា

ឡាភតា ទំណា ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

កាលីយំ បាបំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាទាមីតិ ។

ប្រកាសនូវអរហន្តផលថា អត្តាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ

ព្រហ្មចរិយធម៌អត្តាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោច្យសក្ខីអត្តាអញ

បានធ្វើស្រេចហើយ បន្តការតាត់ចូដល់ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោច្យសក្ខី

នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឆ្លើយទាំង ឃ្លាទាំងនេះ

មានអ្វីជាទីបំផុត ។ មានការអស់ទៅទីបំផុត ។ មានការអស់ទៅ

ជាទីបំផុតនៃអ្វី ។ នៃជាតិ ជន មរណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

បិណ្ឌោលភាវនាធម៌កុំ ឃើញច្បាស់ថា ការអស់ទៅនៃជាតិ ជន មរណៈ

ដូច្នេះឯង ទើបប្រកាសនូវអរហន្តផលថា អត្តាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិ

អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អត្តាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោច្យស-

ក្ខីអត្តាអញបានធ្វើស្រេចហើយ បន្តការតាត់ចូដល់ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី

សោច្យសក្ខីនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣៣៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កតក
 អង្គេសុ វិហារំ ពោធិណ្ឌប អង្គាចំ វិចិត្រោ ។
 តត្រិ ទោ កតក អាយស្សន្តំ សារីបុត្តំ អាយន្តេសំ
 យោ សោ សារីបុត្ត អរិយស្សាវតោ តថាគតេ
 ឯកទ្គតតោ អភិប្បសន្នោ^(១) ន សោ តថាគតេ ក
 តថាគតសាសនេ ក គន្ធាយ្យ ក វិចិត្តន្ធាយ្យកតំ ។

[៣៣៤] យោ សោ កន្ត អរិយស្សាវតោ តថាគតេ
 ឯកទ្គតតោ អភិប្បសន្នោ ន សោ តថាគតេ ក
 តថាគតសាសនេ ក គន្ធាយ្យ ក វិចិត្តន្ធាយ្យ ក ។
 សទ្ធស្ស ហំ កន្ត អរិយស្សាវតស្ស ឯតំ ចាតិកម្ពំ
 យំ អាទ្ទរិយោ វិហារីស្សតំ អកុសលាចំ ធម្មាចំ
 បហាធាយ កុសលាចំ ធម្មាចំ ទុបសម្បធាយ ជាមក
 ធម្មបាត្តមោ អនិក្ខត្តនុកេ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

(៣៣៥) យញ្ញិស្ស កន្ត វិយំ តទស្ស វិយំទ្ធិយំ ។
 សទ្ធស្ស ហំ កន្ត អរិយស្សាវតស្ស អាទ្ទរិយស្ស

១ ខ. អប្ប ឧ. លោ ។

[៣៣៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះជីវិត
 ព្រះរោគ[ទ្រង់គង់នៅក្នុងវិចិត្រមណ្ឌលនោះជាបណៈ របស់ពួកអ្នកស្រុកអង្គៈ
 ក្នុងវិជ្ជាអង្គៈ ។ ក្នុងវិជ្ជានោះឯង ព្រះជីវិតព្រះរោគបានត្រាស់នឹងព្រះ
 សារីបុត្ត ដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់សារីបុត្ត អរិយសាវកឯណាជ្រើសរើស
 នៅមាំមួន ចំពោះព្រះតថាគត អរិយសាវកនោះ មិនតប្បវឿនចូល
 សង្ឃឹមចំពោះព្រះតថាគត នឹងចំពោះសាសនានៃព្រះតថាគត ទេឬ ។

[៣៣៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរិយសាវកឯណាជ្រើសរើស
 នៅមាំមួន ចំពោះព្រះតថាគតហើយ អរិយសាវកនោះមិនតប្បវឿន
 ចូល ឬសង្ឃឹមចំពោះព្រះតថាគត នឹងចំពោះសាសនានៃព្រះតថាគត
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាអរិយសាវកអ្នកមានសច្ចា
 ភាពនឹងសង្ឃឹមចូលហេតុនេះក៏ប្រាកដ គឺអរិយសាវកនោះនឹងប្រាថ្នា
 សេចក្តីព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ពុំទុកឡើយ ដើម្បីបំពេញនូវ
 កុសលធម៌ពុំទុកឡើយ ជាអ្នកមានកម្លាំងចិត្ត មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង
 មាំមួន មិនជាន់ចុះក្នុងកុសលធម៌ពុំទុកឡើយ ។

[៣៣៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាវិយៈឯណាបេស
 អរិយសាវកនោះ វិយៈនោះឈ្នះថាវិយៈទ្រិយៈរបស់លោក ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតអរិយសាវកអ្នកមានសច្ចា ប្រាថ្នាសេចក្តីព្យាយាម

ឯង ចាត់កង្ខំ យំ សត់មា ភវិស្សតិ បរមេន សតិ-
ធម្មត្ថេន សមន្តាគតោ ចិន្តតម្បំ ចិរកាសំចរ្យ
សវិតា អនុស្សវំតា ។

[៣៣៦] យោ មាស្ស កន្តេ សតិ តទស្ស
សតិជ្ជិយំ ។ សទ្ធស្ស មា កន្តេ អរិយស្សវកស្ស
ការទុរិយស្ស ឧបជ្ជតស្សនំនោ ឯង ចាត់កង្ខំ យំ
ភវិស្សតាម្បណំ ភវិតា សតំស្សតំ សមាធិំ លភំស្សតិ
ចិត្តស្ស ឯកត្ថតំ ។

[៣៣៧] យោ មាស្ស កន្តេ សមាធិំ តទស្ស
សមាធិជ្ជិយំ ។ សទ្ធស្ស មា កន្តេ អរិយស្សវកស្ស
ការទុរិយស្ស ឧបជ្ជតស្សនំនោ សម្មាសមាធិនចិត្តស្ស
ឯង ចាត់កង្ខំ យំ ឯវំ បដាបំស្សតិ អធមតត្ថោ
មោ សំសារោ ឥត្វា តោធិ ធម្មត្តាយនំ អវិជ្ជា-
និវរណាធិំ សត្តានំ តណ្ហាសត្តោជនា សព្វាតំ

នំនំឯកសន្សិមន្យុវោកុន្តុដោប្រាកដ នីជាអ្នកមានស្មារតីប្រកបដោយ
ប្រាជ្ញចាស់ទ្រង់ប្រសើរ តែងនឹកបានចាំបាន ចូរគំរើដែលថ្វាបំភ្លេច
ជាយូរហើយផង, ចូរវាយសំដីដែលថ្វាបំភ្លេចយាងមកជាយូរហើយផង ។

[៣៣៨] បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសតិឯណាបេស
អរិយសាវកនោះ សតិនោះឈ្នះថាសតិជ្ជិយបេសលោក ។ បតិក្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូរតអរិយសាវកអ្នកមានសច្ចា ប្រាជ្ញាសចក្កិក្យាយាម
បានសតិដ៏កល់ខ្ជាប់ នឹងឯកសន្សិមន្យុវោកុន្តុដោប្រាកដ គឺធ្វើឲ្យព្រះ
និព្វានឲ្យជាធម្មណ៍ ហើយនឹងបានចូរសមាធិ នឹងបានឲ្យភាវៈចិត្ត
មានការម្នាក់តែមួយ ។

[៣៣៩] បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសមាធិឯណាបេស
អរិយសាវកនោះ សមាធិនោះឈ្នះថាសមាធិជ្ជិយបេសលោក ។
បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូរតអរិយសាវកអ្នកមានសច្ចា ប្រាជ្ញាសចក្កិក្យា-
យាម មានសតិដ៏កល់ខ្ជាប់ មានចិត្តតាំងតែងយល់ព្រៃ នឹងឯកសន្សិម
ចូរហេតុនេះដោប្រាកដ នឹងនឹងដឹងច្បាសយ៉ាងនេះថា សន្សិមមានចំបំផុត
កំណត់មិនបាន ចំបំផុតខាងដ៏បំផុតប្រាកដដែលសព្វចំណាយដែល
បានអត់ថ្លាជាស្រ្តីនិងប្រាជ្ញ បានតណ្ហាជាស្រ្តីប្រកប ដែលអន្តរាល

សំសារតំ អវិជ្ជាយត្រូវ តណោកាយស្ស អសេសវិវា-
តនិរោធា សន្តមេតំ បដំ បរិភោគមេតំ បដំ យនិមំ
សព្វសង្ខារសមដោ សព្វបដំប្បដិដិស្សបន្តា តណ្ហាត្ថា-
យោ វិវាតោ និរោធា និព្វានំ ។

[៣៣៨] យា ហិស្ស កន្តេ បញ្ញា តទស្ស
បញ្ញត្តិយំ ។ សន្តោ សោ កន្តេ អវិយេស្សវិគោ ឯវំ
បទហិត្វា បទហិត្វា ឯវំ សវិត្វា សវិត្វា ឯវំ សមាធិ-
ហិត្វា សមាធិហិត្វា ឯវំ ពដានិត្វា បដានិត្វា ឯវំ
អគិសន្តុចាតិ ឥមេ ចោ តេ ធម្មា យេ មេ បុព្វេ
សុតា ។ អហេសុំ តេចាហំ ឯតាហំ កាយេន ច
ដុសិត្វា វិហារមំ បញ្ញាយ ច អនុវិជ្ជា^(១) បស្សមិតំ ។

[៣៣៩] យា ហិស្ស កន្តេ សន្តា តទស្ស សន្តិ-
ត្តិយន្តំ ។

១. ម. ចំណី ។

ត្រាចំភ្លឺតំ កាព្រាសចាកកម្រិត ឆន្ទិការលក់ឥតមានសេស
សល់នៃកំរើននៃកំរើតំដង្កំដង្កំ កាច្នៃដីស្ងប់ កាច្នៃដីប្រសើរ ឥតការស្ងប់
រហូតទៅនៃសង្ខារចំណិត លះបង់ខ្លះបង់ក្នុងសេសចំណិត ក្បែរទៅនៃ
តណ្ហា ព្រាសចាកកម្រិត លេតំ ទៅ (នៃកិលេស) ឈ្មោះថាទំព្វាន ។

[៣៣៩] បព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាបញ្ញាឯណាបេស
អវិយសាវកនោះ បញ្ញានោះឈ្មោះថា បញ្ញត្តិយរបស់លោក ។ បព៌ត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន អវិយសាវកអ្នកមានសង្ខារនោះ បានផ្ដុំផ្ដុំស្របយ៉ាង
នេះ ឆន្ទិការលក់ឥតមានសេសនោះ ឥតលក់ស្របយ៉ាងនេះ ឆន្ទិ
ច្បាស់ស្របយ៉ាងនេះ រើមន៍ដើរស្របយ៉ាងនេះថា ធម៌ចំណិតយាននៃឆន្ទិ
គឺធម៌ដែលកាតាអញ្ញាបញ្ចប់ស្តាប់មកក្នុងកាលមុន ព្រោះហេតុនោះកាតា
អញ្ញារើមន៍បានបំបែកយានមកក្នុងកាលឥឡូវនេះឆន្ទិ ចាក់ចុះ
ក្លាយឃើញដោយប្រាជ្ញាចិត្ត ។

[៣៣៩] បព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាសង្ខារឯណាបេស
អវិយសាវកនោះ សង្ខារនោះ ឈ្មោះថាសន្តិក្តិយរបស់លោក ។

(៣២៦) សាធុ សាធុ សាវីមុត្ត យោ សោ សាវី-
 មុត្ត អរិយស្សវកោ គថាគតេ ឯកន្តគតោ អតិប្ប-
 សាឆ្ឆា ន សោ គថាគតេ វា គថាគតសាសនេ វា
 កង្កេយ្យ វា វិចេកិច្ចេយ្យ វា ។ សទ្ធស្ស ហំ
 សាវីមុត្ត អរិយស្សវកស្ស ឯតំ ចាដិកង្កំ យំ អារទ្ធ-
 វិយោ វិហរិស្សតំ អកុសលាចំ ធម្មាចំ បហាបាយ
 កុសលាចំ ធម្មាចំ ឧបសម្បតាយ ថាមវា នន្ទ្របរក្កៈ
 មោ អនិក្ខត្តនុវោ កុសលេស្ស នម្មេស្ស ។

(៣២៧) យំ ហំស្ស សាវីមុត្ត វិយំ គនស្ស
 វិយំទ្រិយំ ។ សទ្ធស្ស ហំ សាវីមុត្ត អរិយស្សវកស្ស
 អារទ្ធវិយស្ស ឯតំ ចាដិកង្កំ យំ សតិមា ករិស្សតិ
 បរមេន សតិទេបក្កេន សមញ្ញគតោ ចិវកតអ្ស
 ចិវកាសិតម្សំ សវិតា អនុស្សវិតា ។

(៣២៨) ម្ចាស់សាវីមុត្ត ប្រែពាក្យហើយៗ ម្ចាស់សាវីមុត្ត អរិយ-
 សាវកឯណាព្រះថ្វាពាំងនៅមាំមួន ចំពោះព្រះតថាគត អរិយសាវកនោះ
 មិនឃ្លៀងឃ្លាតឡើយចំពោះព្រះតថាគត នឹងចំពោះសាសនាដែល
 ព្រះតថាគតឡើយ ។ ម្ចាស់សាវីមុត្ត ព្រោះថាអរិយសាវកអ្នកមានសច្ចា
 ចិន្តនិកសង្ឃឹមនូវហេតុផុះជាប្រាកដ នឹងនឹងប្រាថ្នាសេចក្តីព្យាយាមដើម្បី
 ឈប់នឹងនូវកុសលនៃមិច្ឆាចិត្ត ដើម្បីបំបាត់នូវកុសលនៃមិច្ឆាចិត្ត
 ជាអ្នកមានកំលាំងចិត្ត មានសេចក្តីច្រើនប្រសើរមាំមួន មិនដាក់ចុះក្នុង
 កុសលនៃមិច្ឆាចិត្ត ។

(៣២៩) ម្ចាស់សាវីមុត្ត ព្រោះថាវិយឯណាមេស្តអរិយសាវក
 នោះ វិយាចារណ្ឌនោះជាវិយ័ទ្ធិយារបស់លោក ។ ម្ចាស់សាវីមុត្ត
 ផ្សំអរិយសាវក អ្នកមានសច្ចាប្រាថ្នាសេចក្តីព្យាយាម នឹងនឹងសង្ឃឹម
 នូវហេតុផុះជាប្រាកដ នឹងអ្នកមានស្មារតីប្រកបដោយប្រាជ្ញាចិត្ត
 ដ៏ប្រសើរ តែនឹងនឹងបាទ ចាំបាទ នូវអំណរដែលទ្វារបំបិទមកជាយូរហើយ
 ផង នូវពាក្យសំដីដែលទ្វារបំបិទយូរមកជាយូរហើយផង ។

[៣២២] យោ ហិស្ស សារីបុត្ត សតិ ធនស្ស
 សតិដ្ឋិយំ ។ សទ្ធស្ស ហិ សារីបុត្ត អរិយស្មារតីស្ស
 អាទិរិយស្ស ឧបដ្ឋេតស្សនំពោ ឯតំ ចាដកុដ្ឋំ យំ
 វេស្សត្តាម្មណំ ករិត្តា លក្ខស្សនំ សមាជំ លក្ខស្សនំ
 ចិត្តស្ស ឯកត្ថតំ ។

[៣២៣] យោ ហិស្ស សារីបុត្ត សមាជំ ធន-
 ស្ស សមាជិដ្ឋិយំ ។ សទ្ធស្ស ហិ សារីបុត្ត អរិ-
 យស្មារតីស្ស អាទិរិយស្ស ឧបដ្ឋេតស្សនំពោ សទ្ធា-
 សមាហិតចិត្តស្ស ឯតំ ចាដកុដ្ឋំ យំ ឯវំ ចមាជិស្សនំ
 អនមគត្តោ ទោ សំសារោ យុត្តា កោដិ ធម្មញ្ញាយតិ
 អវិជ្ជាជីវណាចំ សត្តាចំ តណ្ហាសញ្ញាជីវាចំ សទ្ធាវតំ
 សំសារតំ អវិជ្ជាយត្រូវ តណ្ហាយស្ស អសេសវិវាត-
 ជីវោពោ សន្តមេតំ មនំ ចណីតមេតំ មនំ យនិចំ
 សត្វសង្កាសមថោ សត្វបដិច្ចជិដ្ឋស្សត្តោ តណ្ហាត្តយោ
 វិកតោ ជីវោពោ ចំព្វាចំ ។

[៣២៤] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថាសតិឯណាមេសំអរិយសារីក
 ទោះ សតិទោះឈ្មោះថាសតិឆ្ងៃយមេសំលោក ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ដ្បិត
 អរិយសារីក អ្នកមានសទ្ធា ប្រាជ្ញាសេចក្តីព្យាយាម មានសតិដកលំដាប់
 នឹងនឹកសង្ឃឹមខ្លះហេតុខ្លះជាប្រាកដ នឹងច្រើននឹងបានឲ្យថាអារម្មណ៍ហើយ
 នឹងបានឡើយសមាជំ នឹងបានឲ្យការវិនិច្ឆ័យមានអារម្មណ៍តែមួយ ។

[៣២៥] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថាសមាជិឯណាមេសំអរិយ-
 សារីកទោះ សមាជិទោះឈ្មោះថាសមាជិឆ្ងៃយមេសំលោក ។ ម្ចាស់
 សារីបុត្ត ដ្បិតអរិយសារីកអ្នកមានសទ្ធា ប្រាជ្ញាសេចក្តីព្យាយាម មាន
 សតិដកលំដាប់ មានចិត្តនាំនឹមវាដោយប្រពៃ នឹងនឹកសង្ឃឹមខ្លះហេតុខ្លះ
 ជាប្រាកដ នឹងនឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សង្ឃារមានចំបំផុតកំណត់មិន
 បាន ចំបំផុតទាំងអស់នឹងប្រាកដដល់សត្វទាំងឡាយ ដែលមានអវិជ្ជាជា
 ជ្រៀងរាំង មានតណ្ហាជាជ្រៀងប្រកប ដែលអត្តាលទៅ ត្រាច់ផ្ទាំង
 ទៅ ការប្រាសចាកគម្រោក នឹងការលេចទៅវាធានសេសសល់នៃនំនរ
 នឹងនឹកអវិជ្ជាខ្លះឯង ជាម្ចាស់ស្លាប់ ជាម្ចាស់ប្រសើរ នឹងការស្លាប់ម្ខាងទៅ
 នៃសង្ខារទាំងពួង លេចនឹងខ្លះបដិគ្គិលសទាំងពួង ក្ស័យទៅនៃតណ្ហា
 ប្រាសចាកគម្រោក លេចទៅ (នៃគិលេស) ឈ្មោះថាចំព្វាចំ ។

(៣២២) យា ហំស្ស សាវីបុត្ត បញ្ញា ឥនស្ស

បញ្ញំត្រិយំ ។ សទ្ធោ សោ សាវីបុត្ត អរិយស្សានោ ឯវំ

បទហំត្វា បទហំត្វា ឯវំ សវិត្វា សវិត្វា ឯវំ សមាទ-

ហំត្វា សមាទហំត្វា ឯវំ បដាទិត្វា បដាទិត្វា ឯវំ ភកំ

សទ្ធិហតំ វេមេ ទោ តេ នង្គា យេ មេ បុព្វេ សុតា ។

អហោសុំ តេនាហំ ឯតាហំ តាវយេន ច ធុសំត្វា វិហារមិ

បញ្ញាយ ច អតិវជ្ជា បស្សមីតិ ។

(៣២៣) យា ហំស្ស សាវីបុត្ត សទ្ធោ ឥនស្ស

សទ្ធិត្រិយន្តិ ។

(៣២៤) ម្ចាស់សាវីបុត្ត ព្រោះថាបញ្ញាឯណា របស់អរិយសាវក

នោះ បញ្ញាខាងឈ្មោះថាបញ្ញាត្រិយរបស់លោក ។ ម្ចាស់សាវីបុត្ត

អរិយសាវកអ្នកមានសង្ខារនោះ បានផ្គុំផ្គង់ស្រឡាយនេះ នឹកពួក

ឃើញស្រឡាយនេះ ដកល់ទុកស្រឡាយនេះ ជីវិតច្បាស់ស្រឡ

ាយនេះ រមែងផ្សំស្របយ៉ាងនេះថា ធម៌ចាំឡាយនេះឯង ជាធម៌ដែល

កត្តាអញ្ញាបំបាត់ស្តាប់មកក្នុងកាលមុន ព្រោះហេតុនោះ កត្តាអញ

រមែងបានប៉ះពាល់ដោយធម៌កត្តាដែលសង្ស័យនេះផង លាក់ក្នុងក្លាយ

ឃើញដោយប្រាជ្ញាផង ។

(៣២៥) ម្ចាស់សាវីបុត្ត ព្រោះថាសង្ខារឯណា របស់អរិយសា-

វកនោះ សង្ខារនោះឈ្មោះថា សទ្ធិត្រិយរបស់លោក ។

តម្រូវការ

៨៣ ឧបករណ៍ ប្រាសាទ
 សាលា ឬ បុរាណសាស្ត្រ
 បុរាណសាស្ត្រ ៤ ៨៣
 បុរាណសាស្ត្រ សាលា ៤ ៨៣ ។

ទំនាក់ទំនងរវាងប្រជាជន

និយាយអំពីប្រជាជនប្រជាជនទាំងអស់ ១ អំពី ១ ប្រជាជន
 ប្រជាជន ១ អំពីប្រជាជនប្រជាជននៅក្នុងប្រជាជន
 ១ អំពីប្រជាជនប្រជាជននៅក្នុងប្រជាជន ១
 អំពីប្រជាជនប្រជាជននៅក្នុងប្រជាជន ១ លើស អំពី
 ប្រជាជនប្រជាជន ១ អំពីអំពីប្រជាជនប្រជាជន ១
 ប្រជាជនប្រជាជន ១ ។

ល្អករខាងត្រី

[៣៤៦] ឯវង្ស សុតំ ។ ឯគំ សមយំ គតក
កោសលេសុ វិហរនំ កោសលាយំ ព្រាហ្មណត្ថា-
មេ ។ តត្រ ហេ គតក កំគូរ អាមន្តេសំ

[៣៤៧] សេយ្យជាមិ កំគូរ យេ កោចំ កំប្បា-
នគតា ចាណា សំហោ មិគកជា តេសំ អត្តមក្ខាយតំ
យនិទំ ជាមេន ជេន សុរិយេន^(១) ។ ឯវង្ស ហេ
កំគូរ យេ កោចំ កោជមក្ខយា នឌ្មា បញ្ញាទ្ធិយំ
តេសំ អត្តមក្ខាយតំ យនិទំ កោតាយ ។

[៣៤៨] គតមេ ច កំគូរ កោជមក្ខយា នឌ្មា ។
សទ្ធិទ្ធិយំ កំគូរ កោជមក្ខយា នឌ្មា តំ កោតាយ
សំវត្ថុតំ ។ វិយំទ្ធិយំ កោជមក្ខយា នឌ្មា តំ កោតា-
យ សំវត្ថុតំ ។ សតិទ្ធិយំ កោជមក្ខយា នឌ្មា តំ

១ ឧ. វ. សុណ ។

ល្អករខាងត្រី

[៣៤៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់នឹងនៅក្នុងព្រាហ្មណគ្រាមរយៈកោសល ក្នុងវង្ស
កោសល ។ ក្នុងវង្សនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងកំគូរ
ទាំងឡាយថា

[៣៤៧] ម្ចាស់កំគូរទាំងឡាយ ស្រីចលើសំហោះស្តេចនៃជ្រុង
ប្រសើរជាងពួកសត្វគំព្វានទាំងអស់ដោយកំឡាំង ដោយសន្តុះ ដោយ
សេចក្តីភ្លឺរំភ័យ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់កំគូរទាំងឡាយ ស្រីចលើ
បញ្ញាទ្ធិយប្រសើរជាងពួកដ៏ចំណែកភាគការត្រាស់ដឹងទាំងអស់ ដោយ
ការត្រាស់ដឹង ដូច្នោះឯង ។

[៣៤៨] ម្ចាស់កំគូរទាំងឡាយ ចុះពួកដ៏ចំណែកភាគការត្រាស់
ដឹង កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កំគូរទាំងឡាយ សន្តិទ្ធិយជាដ៏ចំណែកភាគ
ការត្រាស់ដឹង សន្តិទ្ធិយនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ វិយំទ្ធិយ
ជាដ៏ចំណែកភាគការត្រាស់ដឹង វិយំទ្ធិយនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
ដឹង ។ សតិទ្ធិយជាដ៏ចំណែកភាគការត្រាស់ដឹង សតិទ្ធិយនោះ

ពោធិយា ឥវុត្តតិ ។ សមាជំជ្រុយំ ពោធិបត្តិយោ
ធម្មោ តំ ពោធិយា ឥវុត្តតិ ។ បញ្ញំជ្រុយំ ពោធិ-
បត្តិយោ ធម្មោ តំ ពោធិយា ឥវុត្តតិ ។

[៣២៩] សេយ្យជាបិ កំគូវេ យេ កេចំ តំប្បាទក-
តា ចាណា សំយោ មិកាជា តេសំ អត្តមក្កាយាតិ
យធំធំ តាមេន ជេវេន សូតិយេន ។ ឯវេមេ ទោ កំគូវេ
យេ កេចំ ពោធិបត្តិយា ធម្មា បញ្ញំជ្រុយំ តេសំ
អត្តមក្កាយាតិ យធំធំ ពោធិយាតិ ។

[៣៣០] ឯវេមេ សុតំ ។ ឯតំ សាមយំ កកក
មល្លតេសុ^(១) វិហារតិ ឧបេសកប្បំ បាម មល្លតាធំ
ធំតមោ ។ តត្រិ ទោ កកក កំគូ អាមន្តេសំ

[៣៣១] យាវតីវត្ថុ កំគូវេ អវិយស្សាវតស្ស
អវិយញ្ញាណំ ន ឧប្បន្នំ ហោតិ នេវ ភាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិ-
យាធំ សល្លាតំ ហោតិ នេវ ភាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយាធំ អ-
រដ្ឋតិ ហោតិ ។ យតោ ច ទោ កំគូវេ អវិយស្សាវតស្ស
អវិយញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ អថ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយាធំ
សល្លាតំ ហោតិ អថ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយាធំ អរដ្ឋតិ ហោតិ ។

១ ន. ឆ. បញ្ញិពេស ។

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ សមាជំជ្រុយំ ជាចម្លងវិសោធនភាពត្រាស់
ដឹង សមាជំជ្រុយំនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បញ្ញំជ្រុយំជាដើម
ចំណែកភាគីត្រាស់ដឹង បញ្ញំជ្រុយំនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[៣២៩] ម្ចាស់កំគូវេនិទ្យាយ ស្រេចលើសិលាជាស្តេចនៃ
ម្រឹម ប្រសើរជាងពួកសត្វតែងតាំងអស់ ដោយកំលាំង ដោយសន្តុះ
ដោយសេចក្តីត្រេក ដូចម្តេចម្តេច ។ ម្ចាស់កំគូវេនិទ្យាយ ស្រេច
លើបញ្ញាជ្រុយ ប្រសើរជាងពួកដើម្បីវិសោធនភាពត្រាស់ដឹងតាំងអស់
ដោយសាត្រាស់ដឹងដូច្នោះឯង ។

[៣៣០] ខ្ញុំបានស្តាប់បកយ៉ាងនេះ ។ សមីយមួយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងចំណោមបុរាណប្បវេណីបុរាណប្បវេណីស្រុកមល្លក
ក្នុងស្រុកជនបទ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដឹង
កំគូវេនិទ្យាយថា

[៣៣១] ម្ចាស់កំគូវេនិទ្យាយ អវិយញ្ញាណមិនបានកើតឡើង
ដល់អវិយសាវកត្រឹមណា ឥន្ទ្រិយតាំង ៤ ក៏មិនទាន់ស្ថិតនៅត្រឹមនោះ
ឥន្ទ្រិយតាំង ៤ មិនបានស្ថិតនៅសិប្បត្រឹមនោះ ។ ម្ចាស់កំគូវេនិទ្យាយ
អវិយញ្ញាណកើតឡើងដល់អវិយសាវកកាលណា ឥន្ទ្រិយតាំង ៤ ក៏ស្ថិត
នៅកាលនោះ ឥន្ទ្រិយតាំង ៤ ក៏ស្ថិតនៅសិប្បកាលនោះ ។

(៣៩២) សេយ្យជាង ភិក្ខុវេ យាវតីវត្ថុ គូដា-
 ការស្ស ក្នុង ន ឧស្ស័ត្ត ហោតំ ទេវ ភាវ គោ-
 បាទសីទំ សណ្ឌិត ហោតំ ទេវ ភាវ គោបាទសីទំ
 អវដ្ឋិតំ ហោតំ ។ យេតោ ច ទោ ភិក្ខុវេ គូដាការស្ស
 ក្នុង ឧស្ស័ត្ត ហោតំ អថទោ គោបាទសីទំ សណ្ឌិត
 ហោតំ អថទោ គោបាទសីទំ អវដ្ឋិតំ ហោតំ ។ វិវាទេ
 ទោ ភិក្ខុវេ យាវតីវត្ថុ អវិយស្សាវតស្ស អវិយញ្ញាណំ
 ន ឧប្បន្នំ ហោតំ ទេវ ភាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ សណ្ឌិត
 ហោតំ ទេវ ភាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អវដ្ឋិតំ ហោតំ ។
 យេតោ ច ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវតស្ស អវិយញ្ញាណំ
 ឧប្បន្នំ ហោតំ អថ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ។ បេ ។ អវដ្ឋិតំ
 ហោតំ ។ កកមេសំ ចតុន្នំ ។ សន្និទ្ធិយស្ស វិយន្ត្រិ-
 យស្ស សន្និទ្ធិយស្ស សមាធិទ្ធិយស្ស ។

(៣៩៣) បញ្ញាវតោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវតស្ស គន-
 ទ្ធយោ សទ្ធា សណ្ឌិតំ គនទ្ធយំ វិយំ សណ្ឌិតំ គន-
 ទ្ធយោ សតិ សណ្ឌិតំ គនទ្ធយោ សមាធិ សណ្ឌិតំ ។

(៣៩៤) ម្នាលភិក្ខុបង្អង់ឡាយ ផ្ទះមានកំពូលដែលគេមិនបាន
 លើកកំពូលត្រឹមណា បន្តិចបន្តួចបង្អង់ឡាយក៏មិនបានស្ថិតនៅត្រឹមនោះ បន្តិច
 បង្អង់ឡាយមិនបានស្ថិតនៅស៊ប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុបង្អង់ឡាយ លុះ
 តែផ្ទះមានកំពូលដែលគេលើកកំពូលរឿងកាលណា ទើបបន្តិចបង្អង់
 ឡាយស្ថិតនៅកាលនោះ បន្តិចបង្អង់ឡាយស្ថិតនៅស៊ប់កាលនោះឯង
 ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុបង្អង់ឡាយ អវិយញ្ញាណ មិនបានកើតឡើង
 ដល់អវិយសាវកត្រឹមណា ឥន្ទ្រិយបង្អង់ ក៏មិនបានស្ថិតនៅត្រឹមនោះ
 ឥន្ទ្រិយបង្អង់ មិនបានស្ថិតនៅស៊ប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុបង្អង់ឡាយ
 លុះតែអវិយញ្ញាណកើតឡើងដល់អវិយសាវកកាលណា ទើបឥន្ទ្រិយ
 បង្អង់ ។ បេ ។ ស្ថិតនៅស៊ប់កាលនោះ ។ ឥន្ទ្រិយបង្អង់ គឺអ្វី
 ខ្លះ ។ គឺសន្និទ្ធិយ ។ វិយន្ត្រិយ ។ សន្និទ្ធិយ ។ សមាធិទ្ធិយ ។
 គឺដូច្នោះឯង ។

(៣៩៥) ម្នាលភិក្ខុបង្អង់ឡាយ សទ្ធាដល់អវិយសាវកអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញាដ៏សមគួរដល់ប្រាជ្ញានោះ ទើបស្ថិតនៅបាន វិយ-ដ៏សមគួរដល់
 សទ្ធានោះ ទើបស្ថិតនៅបាន សតិដ៏សមគួរដល់វិយន្ត្រិយនោះ ទើបស្ថិត
 នៅបាន សមាធិដ៏សមគួរដល់សមាធិនោះ ទើបស្ថិតនៅបាន ។

[៣៧២] ឯវេទ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
 តោសម្ព័យំ វិហរតិ យោសីតាវមេ ។ ឥត្រ ទោ កកក
 កំត្ថុ អាមាទ្តសំ អត្ថំ ទុ ទោ កំត្ថុវេ បរិយាយោ
 យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេត្វោ កំត្ថុ សេត្វក្ខម័យំ
 សណ្ឋិតោ សេត្វោស្ម័តិ បដិធម្យ អសេត្វោ កំត្ថុ
 អសេត្វក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ អសេត្វោស្ម័តិ បដិ-
 ធម្យាតិ ។ កតវម្ពលកា ទោ កន្ថេ ធម្មា ។ មេ ។

[៣៧៣] អត្ថំ កំត្ថុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ
 អាគម្ម សេត្វោ កំត្ថុ សេត្វក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ សេ-
 ត្វោស្ម័តិ បដិធម្យ អសេត្វោ កំត្ថុ អសេត្វក្ខ-
 ម័យំ សណ្ឋិតោ អសេត្វោស្ម័តិ បដិធម្យ ។

[៣៧៤] កកក ទោ កំត្ថុវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម សេត្វោ កំត្ថុ សេត្វក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ
 សេត្វោស្ម័តិ បដិធម្យ ។ ឥទ កំត្ថុវេ សេត្វោ កំត្ថុ

[៣៧៥] ខំហុទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះធិបាទ
 ព្រះកោត ទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសីតាវមេ ទៀបក្រុងកាសិ ។ ក្នុងទី
 នោះឯង ព្រះធិបាទព្រះកោតទ្រង់ត្រាស់ទីនឹងកុត្តតាំងឲ្យយថា ម្ចាស់កុត្ត
 ទាំងឡាយ កុត្តជាសេត្វបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងសេត្វក្ខម័ ធម្បជីវិតច្បាស់ថា
 អាត្មាអញជាសេត្វបុគ្គល កុត្តជាអសេត្វបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេត្វក្ខម័
 ធម្បជីវិតច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអសេត្វបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យបរិយាយ
 ឯណា បរិយាយនោះមានវិធម្យ ។ ពួកកុត្តត្រាបជន្តិច្ចលថា បដិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏បរិវេទ ចម្រើនទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះ
 ធិបាទព្រះកោតជាឫសគល់ ។ មេ ។

[៣៧៦] ម្ចាស់កុត្តទាំងឡាយ កុត្តជាសេត្វបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុង
 សេត្វក្ខម័ ធម្បជីវិតច្បាស់ថា អាត្មាអញជាសេត្វបុគ្គល កុត្តជាអសេត្វ-
 បុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេត្វក្ខម័ ធម្បជីវិតច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអសេត្វ-
 បុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យបរិយាយឯណា បរិយាយនោះមាន ។

[៣៧៧] ម្ចាស់កុត្តទាំងឡាយ ចុះកុត្តជាសេត្វបុគ្គលស្ថិតនៅ
 ក្នុងសេត្វក្ខម័ អាស្រ័យបរិយាយដូចម្តេច ទើបជីវិតច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 ជាសេត្វបុគ្គល ។ ម្ចាស់កុត្តទាំងឡាយ កុត្តជាសេត្វបុគ្គលក្នុងហាលនារទេ

នំ ទុក្ខន្តំ យថាភូតំ បដាធានំ អយំ ទុក្ខសមុទ-
 យោនិ យថាភូតំ បដាធានំ អយំ ទុក្ខនិរោធានំ
 យថាភូតំ បដាធានំ អយំ ទុក្ខនិរោធានំ បដិប-
 ធានិ យថាភូតំ បដាធានំ ។ អយំ ច ចោ កំក្កវេ
 បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេត្តោ កំក្ក
 សេត្តក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ សេត្តោស្ម័តំ បដាធានំ ។

[៣៩៧] ធុន ចបរំ កំក្កវេ សេត្តោ កំក្ក នំ
 បដិសក្កិក្កតំ អន្តំ ទុ ចោ នំតោ តាមាទ្វា អញ្ញា
 សមណោ កំ ព្រាហ្មណោ កំ យោ វិវំ ភូតំ ឥច្ឆំ តនំ
 ធម្មំ នេសេតំ យថា ភត្តកតំ ។ សោ វិវំ បដាធានំ
 ធម្មំ ទុ ចោ នំតោ តាមាទ្វា អញ្ញា សមណោ កំ
 ព្រាហ្មណោ កំ យោ វិវំ ភូតំ ឥច្ឆំ តនំ ធម្មំ នេសេតំ
 យថា ភត្តកតំ ។ អយំ ច ចោ កំក្កវេ បរិយាយោ
 យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេត្តោ កំក្ក សេត្តក្ខម័យំ
 សណ្ឋិតោ សេត្តោស្ម័តំ បដាធានំ ។

វេមនីនិច្ចាសំភាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់ភាមពិតថា នេះជា
 យេនុត្តរោកទុក្ខ ដឹងច្បាស់ភាមពិតថា នេះជាសភាវៈរំលត់ទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់ភាមពិតថា នេះជាបដិបទាថាដំណើរការនៃវិវិលនៃទុក្ខ ។ ម្ចាស់
 កំក្កតាំងឡាយ កំក្កជាសេត្តក្ខន្ធស្ថិតនៅក្នុងសេត្តក្ខម័ កស្រីយបរិ-
 យាយនេះឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា ភក្ខាអញជាសេត្តក្ខន្ធន ។

[៣៩៨] ម្ចាស់កំក្កតាំងឡាយ មួយទៀត កំក្កជាសេត្តក្ខន្ធន
 វេមនីនិច្ចាសំភាមពិតថា សមណោព្រាហ្មណំវិវិលក្រវិលសាសនា
 នេះ មាននរណាសំដែងធម៌ពិត វេម ព្រាហ្ម ដូចព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះដែរ ។ កំក្កនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សមណោព្រាហ្មណំ
 វិវិលក្រវិលសាសនានេះ ប៉ុន្មាននរណាសំដែងធម៌ពិត វេម ព្រាហ្ម
 ដូចព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះទេ ។ ម្ចាស់កំក្កតាំងឡាយ កំក្កជា
 សេត្តក្ខន្ធស្ថិតនៅក្នុងសេត្តក្ខម័ កស្រីយបរិយាយនេះឯង ទើបដឹង
 ច្បាស់ថា ភក្ខាអញជាសេត្តក្ខន្ធន ។

[៣៩៨] ឬឧ ចមរំ ភិក្ខុវេ សេក្ខោ ភិក្ខុ បញ្ចុ-
 ទ្ធិយានំ បដាបាតំ សន្និទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ សតទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ។ យំគតំកាធិ យំមរោធិ
 យំដលាធិ យំបរិយោសាបាធិ ឧ ហេវ ចោ កាយេន
 ធុសិក្ខា វិហារតំ បញ្ញាយ ច អនិវដ្ឋិ បស្សតិ ។ អយំបិ
 ចោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេក្ខោ
 ភិក្ខុ សេក្ខក្ខមំយំ សឡំតោ សេក្ខោស្មីតំ បដាបាតំ ។

[៣៩៩] កតថោ ច ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម អសេក្ខោ ភិក្ខុ អសេក្ខក្ខមំយំ សឡំ-
 តោ អសេក្ខោស្មីតំ បដាបាតំ ។ ឧ ភិក្ខុវេ អសេក្ខោ
 ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយានំ បដាបាតំ សន្និទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ
 សតទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ។ យំគតំកាធិ
 យំមរោធិ យំដលាធិ យំបរិយោសាបាធិ កាយេន
 ច ធុសិក្ខា វិហារតំ បញ្ញាយ ច អនិវដ្ឋិ បស្សតិ ។
 អយំបិ ចោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម
 អសេក្ខោ ភិក្ខុ អសេក្ខក្ខមំយំ សឡំតោ អសេក្ខោ-
 ស្មីតំ បដាបាតំ ។

[៣៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាសក្កបុគ្គល
 រមែងដឹងច្បាស់នូវអន្លើយទាំង ៥ គឺសន្និទ្ធិយ ១ វិយទ្ធិយ ១ សត-
 ទ្ធិយ ១ សមាធិទ្ធិយ ១ បញ្ញាទ្ធិយ ១ ។ ភិក្ខុជាសក្កបុគ្គលមិនទាន់
 បានប៉ះពាល់នូវគតិដ៏ប្រសើរ មិនដែលដែលជាចំបុគ្គ ដោយកាយនៅ
 ឡើយទេ គ្រាន់តែចំពោះការឃើញដូចន្ទាយដោយប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាសក្កបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសក្កម្ម អាស្រ័យបរិយាយ
 នេះឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា អត្តាអញជាសក្កបុគ្គល ។

[៣៩៩] ចុះភិក្ខុជាអសក្កបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសក្កម្ម អាស្រ័យ
 បរិយាយដូចម្តេច ទើបដឹងច្បាស់ថា អត្តាអញជាអសក្កបុគ្គល ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអសក្កបុគ្គលក្នុងសាសនានេះ រមែងដឹង
 ច្បាស់នូវអន្លើយទាំង ៥ គឺសន្និទ្ធិយ ១ វិយទ្ធិយ ១ សតទ្ធិយ ១
 សមាធិទ្ធិយ ១ បញ្ញាទ្ធិយ ១ ។ ភិក្ខុជាអសក្កបុគ្គល រមែងបានប៉ះ
 ពាល់នូវគតិដ៏ប្រសើរ មិនដែលដែលជាចំបុគ្គដោយកាយផង ចំពោះការ
 ឃើញដូចន្ទាយដោយប្រាថ្នាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជា
 អសក្កបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសក្កម្ម អាស្រ័យបរិយាយនេះឯង ទើប
 ដឹងច្បាស់ថាអត្តាអញជាអសក្កបុគ្គល ។

[៣៦០] បុរិ ធម៌ ភិក្ខុវេ អសេត្តោ ភិក្ខុ ធន្ត្រិយានំ បដាធានិ ចក្កត្រិយំ សោត្តត្រិយំ យានត្រិយំ ជិវ្ហត្រិយំ កាយត្រិយំ មនត្រិយំ ។ ឥមា ទោ ធន្ត្រិយានំ សព្វេន សត្វំ សត្វជា សត្វំ អបរិសេសា ចុវ្ព័ស្សន្តិ អញ្ញានំ ធន ធន ឥត្រិយានំ ធន កុហិត្វំ កស្មិត្វំ ធម្មត្រិយានំ បដាធានិ ។ អយំថ ទោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម អសេត្តោ ភិក្ខុ អសេត្តក្ខមេយំ សណ្ឋិតា អសេត្តោស្មីតិ បដាធានីតិ ។

[៣៦១] សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ យានំ កានិចំ ធន្ត្រិយានំ ចាលានំ បដាធានំ សព្វានំ កានំ ហត្ថិបទេ សមោធានំ កច្ឆន្តិ ហត្ថិបទំ តេសំ អត្តមក្កាយនំ យនិចំ មហន្តត្ថេន ។ ឯវិហរ ទោ ភិក្ខុវេ យានំ កានិចំ បទានំ ភោជនាយ សុវត្ថន្តិ បញ្ញត្តិយំ បទំ តេសំ អត្តមក្កាយនំ យនិចំ ភោជនាយ ។

[៣៦០] ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអសត្វបុគ្គល រវេនដឹងច្បាស់ចូរឥត្រិយទាំង ៦ ភិក្ខុឥត្រិយ ១ សោត្តត្រិយ ១ យានត្រិយ ១ ជិវ្ហត្រិយ ១ កាយត្រិយ ១ មនត្រិយ ១ ។ រវេនដឹងច្បាស់ថា ឥត្រិយទាំង ៦ នេះឯង គង់នឹងលេចទៅអស់ទាំងអស់គ្រប់អន្តរកាលសរុបផង ឥត្រិយទាំង ៦ ទៀត គង់នឹងមិនរកឃើញក្នុងកាលនេះ ផង ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអសត្វបុគ្គលស្មើគ្នាទៅ ក្នុងអសត្វក្ខមេ អាស្រ័យបរិយាយនេះឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា កត្តាអញ្ញជាអសត្វបុគ្គល ។

[៣៦១] ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្នាមជើងរបស់ពួកសត្វដែលទៅលើផែនដី កែងប្រដុំចុះក្នុងស្នាមជើងដី ស្រេចលើស្នាមជើងដី ប្រសើរជាងស្នាមជើងសត្វទាំងអស់ ព្រោះស្នាមជើងដី ដូចម្តេចមិញ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ បទនិច្ចកាលទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ស្រេចលើបទនិច្ចកាល ប្រសើរជាងឥត្រិយទាំងអស់ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នេះឯង ។

(៣២២) ឥតមាធិ ច កំគូវេ បដាធិ ពោធិយ សំវត្ថុន្តំ សុទ្ធិន្ត្រិយំ កំគូវេ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ វិរិយំន្ត្រិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ សង្កំន្ត្រិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ សមាធិន្ត្រិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ មញ្ញំន្ត្រិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។

(៣២៣) សេយ្យដាមំ កំគូវេ យាធិ កាធិចំ ធម្ពុ- លាធិ មាណាធិ មនោគាធិ សព្វាធិ កាធិ ហត្ថមនេ សមោធាធិ ឥច្ឆន្តំ ហត្ថបទំ តេសំ អន្តមក្ខាយតិ យនិទំ មហន្តាគ្គន ។ វិរិយេ ទោ កំគូវេ យាធិ កាធិចំ បដាធិ ពោធិយ សំវត្ថុន្តំ មញ្ញំន្ត្រិយំ បទំ តេសំ អន្តមក្ខាយតិ យនិទំ ពោធិយាតិ ។

(៣២៤) សេយ្យដាមំ កំគូវេ យេ តោចំ សារកថា ហោហិតចន្ទនំ តេសំ អន្តមក្ខាយតិ ។ វិរិយេ ទោ កំគូវេ យេ តោចំ ពោធិមក្ខិយា ធម្មា មញ្ញំន្ត្រិយំ តេសំ អន្តមក្ខាយតិ យនិទំ ពោធិយ ។

(៣២៥) ម្ចាស់កំគូវេន្ទ្រយេ ចុះបទដូចម្តេចដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ម្ចាស់កំគូវេន្ទ្រយេ បទន៍សង្កំន្ត្រិយនោះ ប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទន៍វិរិយន្ត្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ ដឹង ។ បទន៍សង្កំន្ត្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទន៍ សមាធិន្ត្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទន៍មញ្ញន្ត្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(៣២៦) ម្ចាស់កំគូវេន្ទ្រយេ ស្នាមជើងរបស់ពួកសត្វដែលនៅ សើម្បីដើម្បី ភែតប្រជុំចុះក្នុងស្នាមជើងដំរី ស្រពោលស្នាមជើងដំរី ប្រ- សើរដាងស្នាមជើងសត្វពាងអស់ ព្រោះស្នាមជើងដំរី ដូចម្តេចម្តេច ។ ម្ចាស់កំគូវេន្ទ្រយេ បទពាងន្ទ្រយេ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ស្រពោលបទន៍មញ្ញន្ត្រិយ ប្រសើរដាងបទពាងអស់ ដោយការត្រាស់ ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

(៣២៧) ម្ចាស់កំគូវេន្ទ្រយេ ពួកក្នុងខ្ញុំមឈី ស្រពោល ក្នុងខ្ញុំមឈីគ្រិហម ប្រសើរដាងក្នុងខ្ញុំមឈីពាងអស់ ដូចម្តេចម្តេច ។ ម្ចាស់កំគូវេន្ទ្រយេ ពួកចម្រើនចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង ស្រពោល មញ្ញន្ត្រិយ ប្រសើរដាងចម្រើនចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៣៦៥] កកមេ ច កំគូវេ ពោជេមត្ថុយោ ធម្មា ។
 សង្ខត្តិយំ កិក្ខុវេ ពោជេមត្ថុយោ ធម្មា តំ តោ-
 នាយ សំវត្ថុតំ ។ វិវិយំត្រិយំ សង្ខត្តិយំ សមាជំត្រិយំ
 បញ្ញត្តិយំ ពោជេមត្ថុយោ ធម្មា តំ តោនាយ
 សំវត្ថុតំ ។

[៣៦៦] សេយ្យថាថេ កំគូវេ យេ កេចំ សាវគ្គា
 លោហិតទទ្គំ តេសំ អត្តមត្តាយតំ ។ ឯវេរេ ចោ
 កំគូវេ យេ កេចំ ពោជេមត្ថុយោ ធម្មា បញ្ញត្តិយំ
 តេសំ អត្តមត្តាយតំ យទំទំ តោនាយាតំ ។

[៣៦៧] ឯកធម្មេ បតិជ្ជិតស្ស កំគូវេ កំគូវោ
 បញ្ញត្តិយាជំ កាវិកាជំ យោន្តំ សុកាវិកាជំ ។ កក-
 មស្មី ឯកធម្មេ ។ អប្បមាទេ ។

[៣៦៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរាណមិច្ឆាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹងកើតដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខត្តិយ ជាធម៌ដាច់-
 ណែនខាងការត្រាស់ដឹង សង្ខត្តិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។
 វិវិយំត្រិយ សង្ខត្តិយ សមាជំត្រិយ បញ្ញត្តិយ ជាធម៌ដាច់ណែនខាង
 ការត្រាស់ដឹង បញ្ញត្តិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[៣៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកក្នុងខ្ញុំមាលី ស្រែចម្ការក្នុង
 ខ្ញុំមចន្ទ៍ត្រហម ប្រសើរជាងក្នុងខ្ញុំមាលីទាំងអស់ ដូចម្តេចមិញ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ដាច់ណែនខាងការត្រាស់ដឹង ស្រែចម្ការ
 បញ្ញត្តិយ ប្រសើរជាងធម៌ទាំងអស់ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នេះឯង ។

[៣៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គ្រិយទាំង៥ ជាអង្គ្រិយដែល
 ភិក្ខុសុំការនៅក្នុងធម៌មួយ ទើបចំរើនដោយប្រពៃបាទ ។ ធម៌១ គឺអ្វី ។
 គឺអប្បមាទេ ។

(៣៦៥) កត្តោ ច កំគូរេ អប្បនាធា ។ ៩៨

កំគូរេ កំគូរេ ចំន្តំ រក្ខតិ អាសវេសុ ច សាសវេសុ
ច ធម្មេសុ ។ តស្ស ចំន្តំ រក្ខតោ អាសវេសុ ច
សាសវេសុ ច ធម្មេសុ សន្និទ្ធិយំបំ កាវណាចារិប្បិ
កច្ឆតិ វិយេទ្ធិយំបំ កាវណាចារិប្បិ កច្ឆតិ សន្និទ្ធិយំបំ
កាវណាចារិប្បិ កច្ឆតិ សមាទំទ្ធិយំបំ កាវណាចារិប្បិ កច្ឆតិ
ចត្វាទ្ធិយំបំ កាវណាចារិប្បិ កច្ឆតិ ។

(៣៦៥) ឯវំបំ ទោ កំគូរេ ឯកធម្មេ បត់ដ្ឋិតស្ស
កំគូរោ ចត្វាទ្ធិយំបំ កាវណាទំ ហេតុន្តំ សុភាវិតា-
ចំន្តំ ។

(៣៦៦) ឯវុទ្ធ សុតំ ។ ឯវតំ សមយំ កកក
ទុរវេលាយំ វិហារតិ ធម្មា ទេវញ្ញកយ ភិវេ អដិចា-
លនិព្រោជេ បវេនាកំសម្ពុទ្ធោ ។ អដិទោ កកកតោ

(៣៦៥) ម្ចាស់កំគូរតាំងឡាយ ចុះអប្បនាទើបដូចម្តេច ។

ម្ចាស់កំគូរតាំងឡាយ កំគូរក្នុងសាសនានេះក្បែរចំនួនក្នុងកាសវៈ តាំងឡាយ
និងក្នុងធម៌តាំងឡាយដែលប្រកបដោយកាសវៈ ។ កាលកំគូរនោះក្បែរ
ចំនួនក្នុងកាសវៈតាំងឡាយ និងក្នុងធម៌ដែលប្រកបដោយកាសវៈតាំង-
ឡាយ^(១) សន្និទ្ធិយ គឺដល់នូវការពេញលេញដោយការតា វិយេទ្ធិយ
គឺដល់នូវការពេញលេញដោយការតា សន្និទ្ធិយគឺដល់នូវការពេញ
លេញដោយការតា សមាទំទ្ធិយគឺដល់នូវការពេញលេញដោយការតា
ចត្វាទ្ធិយគឺដល់នូវការពេញលេញដោយការតា ។

(៣៦៥) ម្ចាស់កំគូរតាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯងហើយ អន្តិយតាំងថា
ជាអន្តិយដែលកំគូរក្នុងនោះក្នុងធម៌មួយ ទើបចាំនេះដោយប្រាជ្ញាទុក ។

(៣៦៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ បានក្រាស់ដីដីជាដំបូង ច្រើនគង់នៅនាអដបាលនិព្រោជៈទ្រូប
ឆ្នេរស្ទឹងទេវញ្ញក ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ ត្រាចោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

^១ ប្រាជ្ញាចំពោះចំនួនដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងក្បែរ ៣ យ៉ាងក្នុងកាលនេះមិនឲ្យកើតឡើងនោះ ឈ្មោះ
ថា ក្បែរចំនួនក្នុងកាសវៈ និងក្នុងធម៌ដែលប្រកបដោយកាសវៈ ។ អដិចា ។

រោគតស្ស បដិសន្ធិស្ស វិវាទេសោ បរិវិតត្តោ
 ទទតានំ ចត្វាទ្ធិយានំ ភាវិតានំ តហុលីកតានំ អ-
 មតោតតានំ ហោត្តំ អមតបរាយតានំ អមតបរិយោ-
 សាតានំ ។ កតមាចំ បញ្ច ។ សន្ធិទ្ធិយំ ភាវិតំ
 តហុលីកតំ អមតោតតំ ហោតំ អមតបរាយតំ អម-
 តបរិយោសាតំ ។ វិវាទ្ធិយំ សន្ធិទ្ធិយំ សមាទ្ធិយំ
 ចត្វាទ្ធិយំ ភាវិតំ តហុលីកតំ អមតោតតំ ហោតំ
 អមតបរាយតំ អមតបរិយោសាតំ ។ ឥមាចំ ចត្វាទ្ធិ-
 យានំ ភាវិតានំ តហុលីកតានំ អមតោតតានំ ហោត្តំ
 អមតបរាយតានំ អមតបរិយោសាតានំ ។

[៣៧១] អថតោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ភគវតោ
 ចេតសា ចេតោបរិវិតត្តមញ្ញាយ សេយ្យជាមិ តសា
 បុរិសា សន្ធិត្ថិតំ វា តាហំ បសារេយ្យ ចសាវតំ
 វា តាហំ សន្ធិញ្ញេយ្យ វិវាទេ ព្រហ្មលោកេ អន្ត-
 រោតោ ភគវតោ បុរោតោ ចាតុរោសំ ។

នៅក្នុងស្ថានច្រើនសម្បទៅក្នុងផលសមាមគ្គី តើគេព្រះហស្តជ័យបរិវិតក្ត
 យ៉ាងនេះថា អន្តិយតាំង ៥ ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន
 ហើយ វេលាជាអន្តិយចុះសំបកាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាង
 មុខ មានព្រះនិព្វានជាច្រើនមុខ ។ អន្តិយតាំង ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសន្ធិទ្ធិយ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេលាជាអន្តិយចុះសំបក
 កាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាច្រើនមុខ ។
 វិវាទ្ធិយ សន្ធិទ្ធិយ សមាទ្ធិយ ចត្វាទ្ធិយ ដែលបុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេលាជាអន្តិយចុះសំបកាន់ព្រះនិព្វាន មាន
 ព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាច្រើនមុខ ។ អន្តិយតាំង ៥ នេះ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេលាជាអន្តិយចុះសំបក
 កាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាច្រើនមុខ ។

[៣៧២] ត្រាឆានិច្ច សហម្បតិព្រហ្មជីនិទ្ធុរោគាបរិវិតក្តនៃ
 ព្រះអមតព្រះភាគដោយចំក្ត (ចេសន្ត) ក៏បានអំពីព្រហ្មលោកមកប្រា-
 ភជក្តនិទ្ធិបោះព្រះក្រិច្ចព្រះអមតព្រះភាគ ដូចជាបុរសមានកំឡាំង
 លាវដៃផលមក ឬបក់ដៃផលលា ។

[៣៧៣] ភូតបុត្រាហំ កន្តោ កស្សបេ សង្ខាសន្តាទ្ធ
 ត្រៃឃ្លនិយំ អចរី តត្រប់ មំ ឯវំ ជាឧត្តំ សហគោ
 គំគុំ សហគោ គំគុំតិ ។ សោ ទ្វាហំ កន្តោ ឥមេ-
 សំយេវ មក្ខន្ធី ឥន្ទ្រិយាធិ កាវិតត្ថា ធិហុលីកតត្ថា
 តាមេសុ កាមច្ឆន្ធី វិរាជេត្វា តាយស្ស កេតា បំ
 បរណា សុភតិ ត្រៃឃ្លលោកំ ឧបបន្នោ តត្រប់ មំ ឯវំ
 ជាឧត្តំ ត្រៃឃ្ល សហម្បតំ ត្រៃឃ្ល សហម្បតិកំ ។

[៣៧៤] ឯវមេតំ កកា ឯវមេតំ សុភត អហមេតំ
 ជាតាមំ អហមេតំ មស្សមិ យថា ឥមាធិ បក្សន្ទ្រិយាធិ
 កាវិតាធិ ធិហុលីកតាធិ អមតោកតាធិ ហោត្ថំ អមត-
 មកយុជាធិ អមតបរិយោសាតាធិតំ ។

[៣៧៥] បតំត្រិព្រះអង្គជំពំរើន កាលនិព្វិននាយ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គទានប្រតិភូត្រៃឃ្លបរិយេនមិកុន្តិសំណាតំព្រះកស្សបេសហសម្ពុទ្ធ គុតិ
 កាលណោះ អ្នកផងតែងស្គាល់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សហគន្តិកុ សហគ-
 ន្តិកុដូច្នេះ ។ បតំត្រិព្រះអង្គជំពំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះឡើយណាយ ពាក
 កាមច្ឆន្ទៈ គុតិកាមចំណូល ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យ
 ឥន្ទ្រិយាធិ ៥ នេះឯង លុះបែរត្រាវរាជកាយស្លាប់ទៅ បានទៅតែង
 គុតិសុភតត្រៃឃ្លលោក ពួកទៅតាមនិព្វាន ពីស្គាល់ខ្ញុំព្រះអង្គគុតិ
 នោះយ៉ាងនេះថា សហម្បតត្រៃឃ្ល សហម្បតត្រៃឃ្ល ដូច្នេះ ។

[៣៧៦] បតំត្រិព្រះអង្គបានព្រះភាគ សេចក្តីខ្ពង់ខ្ពស់យ៉ាងហ្នឹងហើយ
 បតំត្រិព្រះសុភត សេចក្តីខ្ពង់ខ្ពស់យ៉ាងហ្នឹងហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងហេតុគ្នា
 ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញហេតុគ្នា ដូចជាឥន្ទ្រិយាធិ ៥ ដែលបុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងជាឥន្ទ្រិយចុះលិចកាត់ព្រះនិព្វាន បានព្រះ
 និព្វានជាភាគមុខ បានព្រះនិព្វានជាដំបូង ។

[៣៧៥] ឯកំ សមយំ ភគវំ វាជគហោ វិហារិនំ
 ភិជ្ឈក្ករដេ បច្ចុតេ សុត្តន្តសម្ពាសនំ ។ តត្រិ ទោ ភគវំ
 អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អមន្តេសិ តី ទុ ទោ សារីបុត្ត
 អន្តរសំ សម្បស្សមាទោ ទិណ្ហសរេ ភិក្ខុ តថាគតេ
 វ តថាគតសាសនេ វ បរមនិបច្ចការំ បវត្តមាទោ
 បវត្តនំ ។

[៣៧៦] អនុត្តរំ ឯ កន្ត យោគក្ខេមំ សម្បស្ស-
 មាទោ ទិណ្ហសរេ ភិក្ខុ តថាគតេ វ តថាគតសា-
 សនេ វ បរមនិបច្ចការំ បវត្តមាទោ បវត្តនំ ។

[៣៧៧] សាទុ សាទុ សារីបុត្ត អនុត្តរញ្ញំ សារីបុត្ត
 យោគក្ខេមំ សម្បស្សមាទោ ទិណ្ហសរេ ភិក្ខុ តថា-
 គតេ វ តថាគតសាសនេ វ បរមនិបច្ចការំ បវត្តមា-
 ទោ បវត្តនំ ។

[៣៧៨] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងភូមា
 ឈ្មោះសូត្រភាគៈ នាភ្នំភ័ស្តុវិទ្យាប្រាសាទនោះ ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់សារីបុត្ត
 ភ័ក្ត្រជាទិណ្ហស្រី តំពារណារឃើញទូរំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេចទើប
 ប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះតថាគតផង ក្នុងសា-
 សនារបស់ព្រះតថាគតផង ។

[៣៧៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះតែភ័ក្ត្រជាទិណ្ហស្រី
 តំពារណារឃើញ ព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ដែលរក្សមហាកាយាគរដោយ
 ពិត ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះតថាគតផង
 ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតផង ។

[៣៨០] ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រពៃហើយៗ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះ
 តែភ័ក្ត្រជាទិណ្ហស្រីតំពារណារឃើញ ព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ដែលរក្ស
 មហាកាយាគរដោយពិត ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង
 ក្នុងព្រះតថាគតផង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតផង ។

(៣៧៥) នកមោ ច សារីបុត្ត អនុត្តរោ យោគ-
 ក្ខេមោ យំ សម្មស្សមាណោ ទិណ្ហាសវេ ភិក្ខុ តថា-
 គតេ វ តថាគតសាសនេ វ បរមនិបប្បការំ ឬ-
 ត្ថមាណោ បវត្តតិ ។

(៣៧៥) នក កន្លែង ទិណ្ហាសវេ ភិក្ខុ សង្ខំទ្រិយំ
 ភាវតិ ឧបសមតាមី សម្ពោធតាមី ។ វិយំទ្រិយំ តា-
 វតិ ។ សង្ខំទ្រិយំ ភាវតិ ។ សមាទំទ្រិយំ ភាវតិ ។
 បញ្ញំទ្រិយំ ភាវតិ ឧបសមតាមី សម្ពោធតាមី ។ អយំ
 ទោ កន្លែង អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្មស្សមាណោ
 ទិណ្ហាសវេ ភិក្ខុ តថាគតេ វ តថាគតសាសនេ វ
 បរមនិបប្បការំ បវត្តមាណោ បវត្តតិ ។

(៣៨០) សាធុ សាធុ សារីបុត្ត ឯសោ មាំ
 សារីបុត្ត អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្មស្សមាណោ
 ទិណ្ហាសវេ ភិក្ខុ តថាគតេ វ តថាគតសាសនេ វ
 បរមនិបប្បការំ បវត្តមាណោ បវត្តតិ ។

(៣៧៥) ម្ចាស់សារីបុត្ត ភិក្ខុជាទិណ្ហាស្រីត តំចារណាយិញ
 ព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ដែលរក្សមហាយានៈ រើមប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តី
 គោតវិក្រង ដ៏ក្រលែង ក្នុងព្រះអថាគតផង ក្នុងសាសនាបស់ព្រះ
 តថាគតផង ជួបម្តងៗ ។

(៣៧៥) បង់ក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុជាទិណ្ហាស្រីតក្នុងសាសនា
 នេះ ចំរើននូវសង្ខំទ្រិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរ
 ទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ចំរើនវិយំទ្រិយ ។ ចំរើនសង្ខំទ្រិយ ។
 ចំរើនសមាទំទ្រិយ ។ ចំរើនបញ្ញាទ្រិយជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់
 រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ បង់ក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ភិក្ខុជាទិណ្ហាស្រីតតំចារណាយិញ ព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ដែលរក្ស
 មហាយានៈដុះឆេះ ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីគោតវិក្រង ដ៏ក្រលែង ក្នុង
 ព្រះអថាគតផង ក្នុងសាសនាបស់ព្រះតថាគតផង ។

(៣៨០) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រពៃហើយ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះ
 តែភិក្ខុជាទិណ្ហាស្រីត តំចារណាយិញ ព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ដែល
 រក្សមហាយានៈដុះឆេះ ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីគោតវិក្រង ដ៏ក្រលែង
 ក្នុងព្រះអថាគតផង ក្នុងសាសនាបស់ព្រះតថាគតផង ។

(៣៨០) កុត្តរោ ច សាវ័ស្តុ បរមនិបច្ចតារោ
 យំ ទំណាសារោ ភិក្ខុ តថាគតោ វា តថាគតសាសនេ
 វា បរមនិបច្ចតារំ បវ្រ្មណោ បវ្រ្មតីតំ ។

(៣៨២) ឥធម្ម កុត្តរោ សាវ័ស្តុ សម្មាសម្ពុទ្ធ
 សតារោ វិហារំ សម្មជំស្សោ ធម្មេ សតារោ វិហារំ
 សម្មជំស្សោ សាដ្ឋេ សតារោ វិហារំ សម្មជំស្សោ
 សំត្វាយ សតារោ វិហារំ សម្មជំស្សោ សមា-
 ជំស្មី សតារោ វិហារំ សម្មជំស្សោ ។ អយំ ទោ
 កុត្តោ បរមនិបច្ចតារោ យំ ទំណាសារោ ភិក្ខុ តថាគតោ
 វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចតារំ បវ្រ្មណោ
 បវ្រ្មតីតំ ។

(៣៨១) ខ្លាសាវ័ស្តុ ចុះភិក្ខុជាទំណាស្រព ដែលមានសា-
 ក្ខីភាគត្រីជិដ្ឋិប្រសាវ រមែងប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកាតត្រីជិដ្ឋិក្រលែង
 ក្នុងព្រះរាជគណនី ក្នុងសាសនាបេសំព្រះរាជគណនី ដូចម្តេចខ្លះ ។

(៣៨២) បពិត្រព្រះអង្គជំបំរើ ភិក្ខុជាទំណាស្រព ក្នុងសា-
 សនារខៈ ប្រកបដោយសេចក្តីភាព ប្រកបដោយសេចក្តីភាគត្រីជិដ្ឋិ
 ក្នុងព្រះសាស្តា ប្រកបដោយសេចក្តីភាព ប្រកបដោយសេចក្តីភាគ
 ត្រីជិដ្ឋិក្នុងព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីភាព ប្រកបដោយសេចក្តីភាគ
 ត្រីជិដ្ឋិក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសេចក្តីភាព ប្រកបដោយសេចក្តី
 ភាគត្រីជិដ្ឋិក្នុងសិក្ខា ប្រកបដោយសេចក្តីភាព ប្រកបដោយសេចក្តី
 ភាគត្រីជិដ្ឋិក្នុងសមាជិក ។ បពិត្រព្រះអង្គជំបំរើ ភិក្ខុជាទំណាស្រព
 ដែលមានសេចក្តីភាគត្រីជិដ្ឋិប្រសាវ រមែងប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកាត
 ត្រីជិដ្ឋិក្រលែង ក្នុងព្រះរាជគណនី ក្នុងសាសនាបេសំព្រះរាជគណនី
 យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៨៣) សាទុ សាទុ សាវ័បុត្ត ឯសោ ហិ សាវ័-
 បុត្ត បាបនិបច្ចកាហ យំ ទំណាសាវេ ភិក្ខុ ឧដាគតេ
 វា ឧដាគតសាសនេ វា បាបនិបច្ចកាវ មវត្តហានោ
 បវត្តន័តិ ។

(៣៨៤) សាវ័ន្តិនំធានំ ។ បក្កំហនំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិ-
 យានំ ភាវិតានំ តហុលីកតានំ អនុប្បន្ទានំ ឧប្បន្នន្តំ
 ចាញាត្រិ ឧដាគតស្ស ចាតុកាវា អហាតោ សន្តាសម្ពុ-
 ទ្ធស្ស ។ កាតមាធិ បញ្ច ។ សង្ខំន្ទ្រិយំ វិយំន្ទ្រិយំ
 សតំន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញំន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ខោ
 ភិក្ខុវេ បក្កំន្ទ្រិយានំ ភាវិតានំ តហុលីកតានំ អនុ-
 ប្បន្ទានំ ឧប្បន្នន្តំ ចាញាត្រិ ឧដាគតស្ស ចាតុកាវា
 អហាតោ សន្តាសម្ពុទ្ធស្សាតំ ។

(៣៨៥) ម្នាលសាវ័បុត្ត ប្រែវាហើយ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត មែន
 ហើយ ភិក្ខុជាទំណាស្រែក ដែលមានសេចក្តីភោគក្រែងដំប្រសើរ រមែង
 ប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីភោគក្រែងដំប្រសើរ ក្នុងព្រះតថាគគដន៍ ក្នុងសា-
 សនាបេសព្រះតថាគគដន៍ យ៉ាងខ្លះឯង ។

(៣៨៦) សាវ័ន្តិនំធានំ ។ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធជាយ អន្ទ្រិយ៨ប្រការ
 នេះ ដែលមិនខាន់កើត បើបុគ្គលបានចំរើន ទានធ្វើទ្បាច្រើន រមែង
 កើតឡើង តែមិនមែនកើតឡើង ក្នុងកាលដទៃទៀតកាលជាទីកើតនៃព្រះ
 តថាគតជាអហោន្តសម្ភាសម្ពុទ្ធាច ។ អន្ទ្រិយ ៨ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបក្កំន្ទ្រិយ ១
 វិយំន្ទ្រិយ ១ សតំន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញំន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ព័ន្ធជាយ អន្ទ្រិយព័ន្ធទាំង៨ នេះឯង ដែលមិនខាន់កើត បើបុគ្គលបាន
 ចំរើន ទានធ្វើទ្បាច្រើន រមែងកើតឡើង តែមិនមែនកើតឡើង ក្នុងកាល
 ដទៃទៀតកាលជាទីកើតនៃព្រះតថាគតជាអហោន្តសម្ភាសម្ពុទ្ធាច ។

(៣៨៨) បញ្ចមាធិ កំគូមេ ឥន្ទ្រិយាធិ ការិកាធិ
 ឥហុលីកាតាធិ អនុប្បន្នាធិ ឧប្បវេទន្តំ តាញត្រិ សុគ-
 តវេយា ។ ឥតមាធិ បញ្ច ។ សង្ខត្រិយំ វិយំត្រិយំ
 សង្ខត្រិយំ សមាធិត្រិយំ បញ្ចត្រិយំ ។ ឥមាធិ ទោ
 កំគូមេ បញ្ចត្រិយាធិ ការិកាធិ ឥហុលីកាតាធិ អនុប្ប-
 ន្នាធិ ឧប្បវេទន្តំ តាញត្រិ សុគតវេយាតំ ។

សូត្រភាគទី១ ដេវ ។

ឥល្យត្រាធិ

សាលំ មល្លកំ សេត្តោ ច បទេ សាវេ ឥតិដ្ឋិតោ
 ព្រហ្មសូត្រាទាតាយោ ឧប្បនេ អយេ ធុរេនំ ។

(៣៨៨) ម្ចាស់កំគូមេធិ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ ដែលមិនទាន់
 ភើត បើបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន វេសិកើតឡើង តែមិន
 មែនភើតឡើងក្នុងកាលដទៃអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគតទេ ។ ឥន្ទ្រិយ ៥
 គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខត្រិយ ១ វិយំត្រិយ ១ សង្ខត្រិយ ១ សមាធិត្រិយ ១
 បញ្ចត្រិយ ១ ។ ម្ចាស់កំគូមេធិ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង ដែល
 មិនទាន់ភើត បើបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន វេសិកើតឡើង
 តែមិនមែនភើតឡើងក្នុងកាលដទៃអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគតទេ ។

ចប់ សូត្រភាគទី ២ ។

ទុក្ខានៃសូត្រភាគទី១

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវិសេនាភា-
 សល ១ ក្នុងមល្លកដ៏ឧបទ ១ អំពីកំគូមេសេត្តបុគ្គល ១ អំពី
 ស្វាមាដ៏ឥតវិ ១ អំពីកំគូមេធិឧប្បនេ ១ អំពីកំគូមេធិឥតិដ្ឋិតោ
 វេសិកើតឡើងឥន្ទ្រិយ ៥ ឡើងចំរើន ១ អំពីសមាធិត្រិយ ១
 អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសូត្រភាគទី១ ១
 អំពីការភើតឡើងនៃឥន្ទ្រិយ ៥ លើកដទៃទៀត ។

ពោធិបក្ខិយវត្ថុ

[៣៨៦] សាវត្ថុនំតានំ ។ បក្ខិមាធិ គិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិ-

យានំ ភាវិតានំ តហុល័កតានំ សញ្ញាជនានំ បហា-

បាយ សាវត្ថុនំ ។ កតតានំ បក្ខ ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។

បញ្ញិទ្ធិយំ ។ ឥមាធិ ទោ គិក្ខុវេ បញ្ញិទ្ធិយានំ ភាវិតានំ

តហុល័កតានំ សញ្ញាជនានំ បហាបាយ សាវត្ថុនំ ។

[៣៨៧] បក្ខិមាធិ គិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតានំ

តហុល័កតានំ អនុសយសប្បុត្តតាយ សាវត្ថុនំ ។

កតតានំ បក្ខ ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ។

ឥមាធិ ទោ គិក្ខុវេ បញ្ញិទ្ធិយានំ ភាវិតានំ តហុល័ក-

តានំ អនុសយសប្បុត្តតាយ សាវត្ថុនំ ។

ពោធិបក្ខិយវត្ថុ

[៣៨៦] សាវត្ថុនំតានំ ។ ម្នាលគិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយៈនេះ

បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់ឲ្យ

សញ្ញាជនៈទាំងឡាយ ។ ចុះឥន្ទ្រិយៈឥដ្ឋិវ្វះ ។ គិសន្និទ្ធិយ ១ ។ បេ ។

បញ្ញិទ្ធិយ ១ ។ ម្នាលគិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយៈនេះឯង បុគ្គល

បានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈ

ទាំងឡាយ ។

[៣៨៧] ម្នាលគិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយៈនេះ បុគ្គលបាន

ចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាឥកាចាលនូវអនុ-

សយគិលេស ។ ចុះឥន្ទ្រិយៈឥដ្ឋិវ្វះ ។ គិសន្និទ្ធិយ ១ ។ បេ ។

បញ្ញិទ្ធិយ ១ ។ ម្នាលគិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយៈនេះឯង បុគ្គលបាន

ចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាឥកាចាលនូវអនុ-

សយគិលេស ។

[៣៨៨] បញ្ចមាធិ កំគូមេ ឥន្ទ្រិយាធិ ការតាធិ
 តហុលីកតាធិ អន្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្ថុន្តំ ។ កតតមាធិ
 បញ្ច ។ សង្ខំន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ តោ
 កំគូមេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ ការតាធិ តហុលីកតាធិ អន្ធាន-
 បរិញ្ញាយ សំវត្ថុន្តិតំ ។

[៣៨៩] បញ្ចមាធិ កំគូមេ ឥន្ទ្រិយាធិ ការតាធិ
 តហុលីកតាធិ អាសវាធិ ឧយាយ សំវត្ថុន្តំ ។ កតតមាធិ
 បញ្ច ។ សង្ខំន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ តោ
 កំគូមេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ ការតាធិ តហុលីកតាធិ អាសវាធិ
 ឧយាយ សំវត្ថុន្តិតំ ។

[៣៩០] ម្ចាស់កំគូតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤ នេះ បុគ្គលបាន
 ចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន វេមឥប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដំនើរកាលយូរ ។
 ឥន្ទ្រិយ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខំន្ទ្រិយ១ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយ១ ។ ម្ចាស់
 កំគូតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤ នេះឯង បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន
 វេមឥប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដំនើរកាលយូរ ។

[៣៩១] ម្ចាស់កំគូតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤ នេះ បុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើន វេមឥប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដំនើរកាលយូរ ។
 ឡាយ ។ ឥន្ទ្រិយ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខំន្ទ្រិយ១ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយ១ ។
 ម្ចាស់កំគូតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤ នេះឯង បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យ
 ច្រើន វេមឥប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដំនើរកាលយូរ ។

(៣៩០) បញ្ចមាឯ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាឯ ភាវតាឯ
 ពហុលីកតាឯ សញ្ញាជនាឯ បហាបាយ សំវត្ថន្ត
 អនុសយសមុត្តរតាយ សំវត្ថន្ត អន្ធាឧបរិញ្ញាយ សំ-
 វត្ថន្ត អាសវាឯ ឧយាយ សំវត្ថន្ត ។ កតមាឯ បញ្ច ។
 សន្និទ្ធិយំ ។ មេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ។ ឥមាឯ ។ ឧ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចន្ទ្រិយាឯ ភាវតាឯ ពហុលីកតាឯ សញ្ញាជនាឯ
 បហាបាយ សំវត្ថន្ត អនុសយសមុត្តរតាយ សំវត្ថន្ត
 អន្ធាឧបរិញ្ញាយ សំវត្ថន្ត អាសវាឯ ឧយាយ សំ-
 វត្ថន្តតំ ។

(៣៩០) បញ្ចមាឯ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាឯ ។ កតមាឯ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ មេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ។ ឥមាឯ ។ ឧ
 ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាឯ ។ ឥមេសំ ។ ឧ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ត
 ឥន្ទ្រិយាឯ ភាវតត្ថា ពហុលីកតត្ថា ទ្ធិន្ត ជនាឯ
 អញ្ញតំ ជសំ ចាន់កន្តំ ជិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា សតំ វ
 ឧចាន់សេសេ អនាគាមិតាតំ ។

(៣៩០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤នេះ បុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើន វេចន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់នូវសញ្ញាជនៈទាំង
 ឡាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាដកចោលនូវអនុសយកិលេស ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីកំណត់ជំនួញកាលយូរ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃ
 កាសវៈទាំងឡាយ ។ ឥន្ទ្រិយ៤គឺអ្វីៗ ។ ឥសន្និទ្ធិយ១ ។ មេ ។
 បញ្ញិទ្ធិយ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤នេះនិង បុគ្គល
 បានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន វេចន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់នូវ
 សញ្ញាជនៈទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដកចោលនូវអនុសយកិលេស
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ជំនួញកាលយូរ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាអស់
 ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ។

(៣៩១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៤ ។ ឥន្ទ្រិយ៤
 គឺអ្វីៗ ។ ឥសន្និទ្ធិយ១ ។ មេ ។ បញ្ញិទ្ធិយ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឥន្ទ្រិយមាន៤នេះនិង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាវេសទាំង២
 វេសណាមួយ វេចន៍កើតប្រាកដ គឺបានអោយគូសលក្ខណ៍បច្ចុប្បន្ន ពុំនោះ
 សោត បើទុកបានត្រូវទៅសេសសល់ទៅឡើយ គឺនឹងបានអនាគាតៈ
 ផលវិជ្ជា ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិយ៤នេះនិង ។

[៣៧២] បញ្ចមាធិ កំត្វាវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ មេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ទោ
 កំត្វាវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ ។ ឥមេសំ ទោ កំត្វាវេ បញ្ចន្ទ្រ
 ឥន្ទ្រិយាធិ កាវតត្តា ពហុល័កតត្តា សត្ត ដលា
 សត្តាធិសំសា ចាជិតត្តា ។ កតមេ សត្ត ដលា
 សត្តាធិសំសា ។ ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេវ បដិកត្ត អញ្ញំ អាវា-
 ធនតិ ទោ ទេ ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេវ បដិកត្ត អញ្ញំ អាវាធនំ
 អដ មាណសាលេ អញ្ញំ អាវាធនំ ទោ ទេ ធិដ្ឋេវ
 ធិដ្ឋេវ បដិកត្ត អញ្ញំ អាវាធនំ ទោ ទេ មាណ-
 សាលេ អញ្ញំ អាវាធនំ អដ បញ្ចន្ទ្រ ឱវាស្តិយាធិ
 សវញ្ញាជនាធិ បរិក្ខុយាយ អន្តរាបរិក្ខុយាយ ហោតិ
 ឧបហត្ថបរិក្ខុយាយ ហោតិ អសង្ការបរិក្ខុយាយ ហោតិ
 សសង្ការបរិក្ខុយាយ ហោតិ ឧន្ទ្រសោតេ ហោតិ អក-
 ធិដ្ឋតាមិ ។ ឥមេសំ ទោ កំត្វាវេ បញ្ចន្ទ្រ ឥន្ទ្រិយាធិ
 កាវតត្តា ពហុល័កតត្តា ឥមេ សត្ត ដលា សត្តាធិ-
 សំសា បដិកត្តាតិ ។

[៣៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឲ្យ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៩ ។ ឥន្ទ្រិយ៩
 គឺអ្វី៖ ។ គឺសង្ខារនិមិត្ត ១ ។ មេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 បំណងឲ្យ ឥន្ទ្រិយមាន៩នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឲ្យ ផល ៧
 កាន់សង្ឃ ៧ រមែងកើតប្រាកដ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន ឲ្យ
 ឥន្ទ្រិយ៩នេះឯង ។ ផល ៧ កាន់សង្ឃ ៧ គឺអ្វី៖ ។ គឺបុគ្គលនោះ
 រមែងបានអរហត្តផលយ៉ាងឆាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្ន មើមិនបានអរហត្តផលយ៉ាង
 ឆាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ ក៏គង់បានអរហត្តផលក្នុងកាលទៀបស្ងាប់ មើមិន
 បានអរហត្តផលយ៉ាងឆាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ មើមិនបានអរហត្តផលក្នុង
 កាលទៀបស្ងាប់ទេ បុគ្គលនោះក៏គង់បានជាអន្តរាបរិក្ខុយាយបុគ្គល បាន
 ជាឧបហត្ថបរិក្ខុយាយបុគ្គល បានជាអសង្ការបរិក្ខុយាយបុគ្គល បានជា
 សសង្ការបរិក្ខុយាយបុគ្គល បានជាឧន្ទ្រសោតកន្លង់ជាមិបុគ្គល ព្រោះ
 អស់ទៅនៃសវញ្ញាជនៈ៩ ជាចំណែកខាងក្រោម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឲ្យ
 ផល ៧ កាន់សង្ឃ ៧ រមែងកើតប្រាកដ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើ
 ឲ្យច្រើនឲ្យឥន្ទ្រិយ៩នេះឯង ។

[៣៩៣] សេយ្យជាប់ កំត្វាវ យេ កេចិ ជម្ពុ-
 ធិបតា វុត្តា ជម្ពុ តេសំ អត្តមត្តាយតិ ។ ឯវមេវ
 ទោ កំត្វាវ យេ កេចិ កោធិបត្តិយា ជម្ពា បញ្ញន្តិយំ
 តេសំ អត្តមត្តាយតិ យទំនំ កោតាយ ។

[៣៩៤] តតមេ ច កំត្វាវ កោធិបត្តិយា ជម្ពា ។
 សន្និទ្ធិយំ កំត្វាវ កោធិបត្តិយោ ជម្ពា តំ កោតាយ
 សំវត្ថុតិ ។ វិយន្តិយំ សត្តន្តិយំ សមាធិន្តិយំ បញ្ញ-
 ន្តិយំ កោធិបត្តិយោ ជម្ពា តំ កោតាយ សំវត្ថុតិ ។

[៣៩៥] សេយ្យជាប់ កំត្វាវ យេ កេចិ ជម្ពុ-
 ធិបតា វុត្តា ជម្ពុ តេសំ អត្តមត្តាយតិ ។ ឯវមេវ
 ទោ កំត្វាវ យេ កេចិ កោធិបត្តិយា ជម្ពា បញ្ញ-
 ន្តិយំ តេសំ អត្តមត្តាយតិ យទំនំ កោតាយតិ ។

[៣៩៣] ខ្មាលកំត្វាវទ្បាយ តួកដើមឈើឯណាទីមួយដែល
 នៅក្នុងផ្ទៃម្ខាង មានតែដើមត្រីង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមឈើទាំង
 នោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ខ្មាលកំត្វាវទ្បាយ តួកធម៌ឯណាទីមួយដែល
 ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញន្តិយ ប្រាកដជាប្រសើរជាង
 ធម៌ទាំងនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៩៤] ខ្មាលកំត្វាវទ្បាយ ចុះតួកធម៌ជាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ខ្មាលកំត្វាវទ្បាយ សន្និទ្ធិយ ជាធម៌ជាចំ-
 ណែកខាងការត្រាស់ដឹង សន្និទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។
 វិយន្តិយ សត្តន្តិយ សមាធិន្តិយ បញ្ញន្តិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាង
 ការត្រាស់ដឹង បញ្ញន្តិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[៣៩៥] ខ្មាលកំត្វាវទ្បាយ តួកដើមឈើឯណាទីមួយដែល
 នៅក្នុងផ្ទៃម្ខាង មានតែដើមត្រីង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមឈើទាំង
 នោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ខ្មាលកំត្វាវទ្បាយ តួកធម៌ឯណាទីមួយដែល
 ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញន្តិយ ប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាងធម៌ទាំងនោះ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៩៦] សេយ្យថាបំ ភិក្ខុវេ យេ ភេតំ ទេវតំ
 ភាវត្តិសាធំ រុក្ខា ទាវច្ឆត្តកោ វេសំ អក្កមត្តាយតំ ។
 ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ យេ ភេតំ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា
 បញ្ញាទ្ធិយំ វេសំ អក្កមត្តាយតំ យធំធំ ពោធាយ ។

[៣៩៧] កតមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ។
 សទ្ធិទ្ធិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា តំ ពោធាយ
 សំវត្ថុតំ ។ វិយំទ្ធិយំ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា តំ ពោ-
 ធាយ សំវត្ថុតំ ។ សតំទ្ធិយំ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ។
 សមាធិទ្ធិយំ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ។ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ពោធិបក្ខិយា ធម្មា តំ ពោធាយ សំវត្ថុតំ ។

[៣៩៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណាដ៏មួយរបស់
 ពួកទេវតាជាដ៏ត្រង់ត្រូវ មានគោដើមដាច់ច្រូតត្រឹម ព្រាងដាច់ប្រសើរ
 ជាដើមឈើពិតនោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 ដើមឈើដ៏មួយ ដែលជាចំណែកមានការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្ធិយ
 ព្រាងដាច់ប្រសើរជាដ៏ធម៌ទាំងនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកដើមឈើឯណាមានការ
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិទ្ធិយជាដើម
 ជាចំណែកមានការត្រាស់ដឹង សទ្ធិទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ។ វិយំទ្ធិយ ជាដើមឈើឯណាមានការត្រាស់ដឹង វិយំទ្ធិយនោះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ សតំទ្ធិយ ជាដើមឈើឯណាមានការ
 ត្រាស់ដឹង ។ សមាធិទ្ធិយ ជាដើមឈើឯណាមានការត្រាស់ដឹង ។
 បញ្ញាទ្ធិយជាដើមឈើឯណាមានការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[៣៩៨] សេយ្យថាចំ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ទេវាឯ
 ការុត្តិសាឯ វុត្តា ចាវុត្តត្ថោ ភេសំ អត្តមត្តាយាតំ ។
 ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ កោធិបត្តិយោ ធម្មា
 បញ្ញាទ្ធិយំ ភេសំ អត្តមត្តាយាតំ យធិឯ កោតាយាតំ ។

[៣៩៩] សេយ្យថាចំ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ អនុ
 រាឯ វុត្តា ចត្តនាជលី ភេសំ អត្តមត្តាយាតំ ។
 ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ កោធិបត្តិយោ ធម្មា
 បញ្ញាទ្ធិយំ ភេសំ អត្តមត្តាយាតំ យធិឯ កោតាយ ។

[៤០០] ភាតមេ ច ភិក្ខុវេ កោធិបត្តិយោ ធម្មា ។
 សទ្ធិទ្ធិយំ ភិក្ខុវេ កោធិបត្តិយោ ធម្មោ តំ កោតាយ
 សំវត្ថុតិ ។ ច ។ បញ្ញាទ្ធិយំ កោធិបត្តិយោ ធម្មោ តំ
 កោតាយ សំវត្ថុតិ ។

[៣៩៨] ម្នាលភិក្ខុជាងឡាយ ភូតាដើមឈើឯណាទីមួយរបស់
 ភូតាទៅកាន់ទាត់ភ្លឺវិញ មានតែដើមប៉ុន្មានត្រឹម ប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុជាងឡាយ ភូតាដើម
 ឯណាទីមួយ ដែលជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្ធិយ
 ប្រាកដជាប្រសើរជាងចំណែកនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៩៩] ម្នាលភិក្ខុជាងឡាយ ភូតាដើមឈើឯណាទីមួយ របស់
 ភូតាអស្ស មានតែដើមច្រឡឹង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមឈើទាំង
 នោះ ដូចម្តេចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុជាងឡាយ ភូតាដើមឈើឯណាទីមួយដែល
 ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្ធិយ ប្រាកដជាប្រសើរជាង
 ចំណែកនោះ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៤០០] ម្នាលភិក្ខុជាងឡាយ ចុះភូតាដើមជាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុជាងឡាយ សទ្ធិទ្ធិយជាតិដា
 ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សទ្ធិទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ។ ច ។ បញ្ញាទ្ធិយ ជាដើមជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្ធិយ
 នោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(២០១) សេចក្តីថា ឯកសារ យោង គេ បាន ដកចេញ
 ក្នុង កិច្ចការ របស់ អង្គបញ្ជាក់ ។ ឯកសារ គេ
 ឯកសារ យោង គេ បាន ដកចេញ ចេញ បញ្ជាក់
 របស់ អង្គបញ្ជាក់ យើង គេ បាន ដកចេញ ។

(၆၁၆) ဟေယျဉာဓိ ဂိဇ္ဈာယံ ဟေ ဇေဝံ ဟေယျဉာဓိ
 ဣဉာ ဇာဝံ ဟိဉ္ဇာယံ ဇေယံ အဉ္ဇမဉ္ဇာယာနံ ၇ ဟိဉ္ဇာယံ
 ဇာ ဂိဇ္ဈာယံ ဟေ ဇေဝံ ဇာဝံ ဟေယျဉာဓိ ဇဉ္ဇာ ဟေယျဉာဓိ
 ဇေယံ အဉ္ဇမဉ္ဇာယာနံ ယဒိဉ္ဇံ ဇာဉာယ ၇

[៤០៣] តាតថេ ច ភិក្ខុវេ វោនិមត្តិយោ ធម្មា ។
 សុត្តិន្ទ្រិយំ ភិក្ខុវេ វោនិមត្តិយោ ធម្មា តំ វោនាយ
 សំវត្ថុតិ ។ ចេ ។ មជ្ឈិន្ទ្រិយំ វោនិមត្តិយោ ធម្មា តំ
 វោនាយ សំវត្ថុតិ ។

(៥០១) ម្ចាស់ភ័ក្ត្រព័ន្ធយាយ ពួកដើមឈើឯណាទីមួយ របស់
ពួកអស្វរ មានតែដើម(ច្រើន) (ប្រសើរជាងដើមឈើព័ន្ធនោះ ដូច
ម្តេចបញ្ចូ ។ ម្ចាស់ភ័ក្ត្រព័ន្ធយាយ ពួកដើមឈើឯណាទីមួយដែលជាចំណែក
ព័ន្ធគាត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ចូន្តិយ (ប្រសើរជាងពួកដើមព័ន្ធនោះ
ដោយការត្រាស់ដឹង គឺជាព័ន្ធនោះ ។

(២០៦) ខ្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកនម្ពិណ្ឌវាចិយ្យន្តរោ របស់
ពួកគេ មានតែមួយគតា ប្រសើរជាងនឹងមាឈ្មៃតាំងនោះ ដូចាម្ពុច
មីញ ។ ខ្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកនម្ពិណ្ឌវាចិយ្យន្តរោ ដែលជាចំណែកខាង
ការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាត្រិះរិះ ប្រសើរជាងពួកនម្ពិណ្ឌវាចិយ្យន្តរោ ដោយ
ការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៤០៣] ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធច្បាយ ចុះតួគម្ពីរព័ណ៌កខាងការ
ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធច្បាយ សង្ខត្តិយជាធម៌ជា
ព័ណ៌កខាងការត្រាស់ដឹង សង្ខត្តិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង
។ មេ ។ មង្គត្តិយជាធម៌ក្នុងព័ណ៌កខាងការត្រាស់ដឹង មង្គត្តិយនោះ
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(២០២) សេយ្យជាចំ ភិក្ខុវេ យេ តេចំ ក្សមណ្ឌា-

ចំ ក្រា តោជសំម្ពលំ តេសំ អក្កមគ្វាយនិ ។ ឯវេថេ

ទោ ភិក្ខុវេ យេ តេចំ តោចំបន្ទុយា ឆឡា បន្ទិដ្ឋិវេ

តេសំ អក្កមគ្វាយនិ យនិទំ តោនាយានំ ។

ពោធិបន្ទុយា ឆឡា ។

ពស្សប្បវាទំ

សុត្តន្តជនា អនុសយា

បរិច្ឆា អាសវត្វយា

ទ្វេ វេលា ធម្មកេ ក្រា

វត្តោ តេន ចក្កនីតំ ។

(២០២) ខាលភិក្ខុទំនិទ្ធាយ ពួកដើមឈើឯណានិមួយ ចេស

ពួកគ្រឹះ មានគេដើមកេ ប្រសើរជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេច

ទិញ ។ ខាលភិក្ខុទំនិទ្ធាយ ពួកធម៌ឯណានិមួយដែលជាប់ណែនាំ

ការគ្រាន់ដឹង មានគេបង្ខំទ្រឹយ ប្រសើរជាងពួកធម៌ទាំងនោះ ដោយ

ការគ្រាន់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

ចប់ ពោធិបន្ទុយា ទំ ព ។

ទុក្ខានៃពោធិបក្ខិយវគ្គនោះគឺ

នំយាយអំពីចំរើនទ្រឹយ ដើមរលះបង់សុត្តន្តជនៈ ១ ដើម្បី

ជកាចាលនូវអនុស័យ ១ ដើម្បីកំណត់ជីវិតកាលយូរ ១ ដើម្បី

តិរិយាអស់ៈពីនៃអាសវៈ ១ អំពីផល ២ លើក អំពីដើមឈើ

២ លើក ហេតុនោះទាន់ដាច់ហៅថាវគ្គ ។

ឥន្ទ្រិយសំយត្តសូ គង្គាទិបេយ្យលោ

[៤០៥] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម៌ ចាធិ. ធម៌ន្ទា ចាធិធមោណា ចាធិធមត្តា ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុដ្ឋិយាធិ ការវេត្តា បញ្ចុដ្ឋិយាធិ តហុលីកាវេត្តា ធិត្វាធម៌ន្ទា យោវេ ធិត្វាធមោណោ ធិត្វាធមត្តា ។

[៤០៦] តថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុដ្ឋិយាធិ ការវេត្តា បញ្ចុដ្ឋិយាធិ តហុលីកាវេត្តា ធិត្វាធម៌ន្ទា យោវេ ធិត្វាធមោណោ ធិត្វាធមត្តា ។ វេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខត្តិយំ ការវេតិ វិវេកធិសង្ខតិ វិវេកធិសង្ខតិ ធិរោធិធិសង្ខតិ វេសង្ខត្តបរិណាមី វិវិយ្យិយំ សត្តិ- ត្តិយំ សមាធិត្តិយំ បញ្ចុដ្ឋិយំ ការវេតិ វិវេកធិសង្ខតិ វិវេកធិសង្ខតិ ធិរោធិធិសង្ខតិ វេសង្ខត្តបរិណាមី ។ ឯវ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុដ្ឋិយាធិ ការវេត្តា បញ្ចុដ្ឋិយាធិ តហុលីកាវេត្តា ធិត្វាធម៌ន្ទា យោវេ ធិត្វាធមោណោ ធិត្វាធមត្តា ។

ឥន្ទ្រិយសំយត្ត គង្គាទិបេយ្យលោ

[៤០៥] ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ទទួលន្ត្រីមានទំនាបទៅខាងកើត មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាល ភិក្ខុចាំឱ្យយ កាលភិក្ខុចាំរើនឡើងឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឱ្យច្រើនឡើងឥន្ទ្រិយ ៥ រើនមានទំនាបទៅក្រចេះឱ្យមាន មានជម្រាលទៅក្រចេះឱ្យមាន ឈម ទៅក្រចេះឱ្យមាន ភិដ្ឋុច្នោះដែរ ។

[៤០៦] ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ចុះភិក្ខុកាលចាំរើនឡើងឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឱ្យច្រើនឡើងឥន្ទ្រិយ ៥ រើនមានទំនាបទៅក្រចេះឱ្យមាន មានជម្រាល ទៅក្រចេះឱ្យមាន ឈមទៅក្រចេះឱ្យមាន ភិដ្ឋុច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចាំឱ្យយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ចាំរើនឡើងឥន្ទ្រិយ ដែលកាស្រីយឡើង វិវេក កាស្រីយឡើងវិវេក កាស្រីយឡើងវិវេក បង្កើនទៅដើម្បីលះបង់ ចាំរើនឡើងឥន្ទ្រិយ សត្តិឥន្ទ្រិយ សមាធិឥន្ទ្រិយ បញ្ចុដ្ឋិយដែលកាស្រីយ ឡើងវិវេក កាស្រីយឡើងវិវេក កាស្រីយឡើងវិវេក បង្កើនទៅដើម្បីលះ បង់ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ភិក្ខុកាលចាំរើនឡើងឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឱ្យច្រើន ឡើងឥន្ទ្រិយ ៥ រើនមានទំនាបទៅក្រចេះឱ្យមាន មានជម្រាលទៅក្រ ចេះឱ្យមាន ឈមទៅក្រចេះឱ្យមាន យ៉ាងនេះឯង ។

[២០៧] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធអ្ហានិយាធិ សញ្ញា-
ជនាធិ ។ តាតមាធិ បញ្ច ។ អរុបរតោ អរុបរតោ
មាធា ឧទ្ធជ្ជំ អវិជ្ជា ។ វេទនាធិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអ្ហា-
និយាធិ សញ្ញាជនាធិ ។

[២០៨] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធជំ ឧទ្ធអ្ហានិយាធិ
សញ្ញាជនាធិ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ ប-
ហាធាយ បញ្ចុទ្ធិយាធិ ភាវតត្វាធិ ។ តាតមាធិ បញ្ច ។
វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខត្តិយំ ភាវតំ វិវេកនិស្សិតំ
វិវាតនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមិ ។ មេ ។
បញ្ចុទ្ធិយំ ភាវតំ វិវេកនិស្សិតំ វិវាតនិស្សិតំ និរោ-
ធនិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមិ ។ ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ
បញ្ចុទ្ធជំ ឧទ្ធអ្ហានិយាធិ សញ្ញាជនាធិ អភិញ្ញាយ
បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហាធាយ វេទនាធិ បញ្ចុទ្ធិ-
យាធិ ភាវតត្វាធិតំ ។ (យេវា មន្តសំយុត្តំ វិគ្គាវនំ តថា
វត្តាបេតត្វំ វិវេកនិស្សិតំ) ។

[២០៩] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន៥ ។ ចុះសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន៨ គឺអ្វីខ្លះ ។
គឺរូបាភ ១ អរូបាភ ១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
តាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន៨ នេះឯង ។

[២១០] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥ ភិក្ខុគួរចំរើន ដើម្បីដឹង
ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីកិរិយាលះបង់នូវសញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។ ឥន្ទ្រិយ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំង
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសង្ខត្តិយ៍ដែលអស្រ័យនូវវិវេក
អស្រ័យនូវវិរាគ អស្រ័យនូវវិទេត បង្ហូរទៅដើម្បីលះបង់ ។ មេ ។
ចំរើននូវបញ្ចុទ្ធិយ៍ ដែលអស្រ័យនូវវិវេក អស្រ័យនូវវិរាគ អស្រ័យ
នូវវិទេត បង្ហូរទៅដើម្បីលះបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥
នេះ ភិក្ខុគួរចំរើនដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីកិរិយា
លះបង់នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។ (មន្តសំយុត្ត
ដែលឱ្យកំស្លាបហើយយ៉ាងណា ភាគរូបា អស្រ័យនូវវិវេក (ជាដើម)
បណ្តែតឆ្លងកំស្លាបយ៉ាងនោះចុះ) ។

(២០៩) សេយ្យដាមំ ភំគុវេ ភត្តា ននី ចាចីននិច្ឆា
 ចាចីននោណា ចាចីនបញ្ញា ។ ឯវេទេ ទោ ភំគុវេ ភំគុ
 បញ្ញំនិយាមំ ភាវេន្តោ បញ្ញំនិយាមំ តហុសីកកោន្តោ
 និព្វាននិច្ឆោ ហោតិ និព្វាននោណា និព្វានបញ្ញា ។

(២១០) កថេត្វ ភំគុវេ ភំគុ បញ្ញំនិយាមំ
 ភាវេន្តោ បញ្ញំនិយាមំ តហុសីកកោន្តោ និព្វាននិច្ឆោ
 ហោតិ និព្វាននោណា និព្វានបញ្ញា ។ ឥធិ ភំគុវេ
 ភំគុ សន្និទ្ធិយំ ភាវេតិ ភកវិនយមរិយោសាមំ នោ
 សវិនយមរិយោសាមំ មោហវិនយមរិយោសាមំ ។ បេ ។
 បញ្ញំនិយាមំ ភាវេតិ ភកវិនយមរិយោសាមំ នោសវិនយ
 មរិយោសាមំ មោហវិនយមរិយោសាមំ ។ ឯវេ ទោ ភំគុវេ
 ភំគុ បញ្ញំនិយាមំ ភាវេន្តោ បញ្ញំនិយាមំ តហុសីក
 កោន្តោ និព្វាននិច្ឆោ ហោតិ និព្វាននោណា និព្វាន
 បញ្ញា ភេតិ ។

(២០៩) ប្បាសភិក្ខុតាំងឡាយ ទទេភត្តាមានទំនាបទៅវាទីកើត
 មានជម្រាលទៅវាទីកើត ឈមទៅវាទីកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ប្បាស
 ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវវេទន្តិយ៥ ធ្វើឱ្យច្រើននូវវេទន្តិយ៥ រមែង
 មានទំនាបទៅកេត្រនិព្វាន មានជម្រាលទៅកេត្រនិព្វាន ឈមទៅ
 កេត្រនិព្វាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២១០) ប្បាសភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះភិក្ខុចំរើននូវវេទន្តិយ៥ ធ្វើឱ្យ
 ច្រើននូវវេទន្តិយ៥ រមែងមានទំនាបទៅកេត្រនិព្វាន មានជម្រាលទៅ
 កេត្រនិព្វាន ឈមទៅកេត្រនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ប្បាសភិក្ខុតាំង
 ឡាយ ភិក្ខុគង្វេសាសនានេះ ចំរើននូវសន្និទ្ធិយ មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំនូវ
 ភកៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំនូវចាសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំនូវមាហៈជាទី
 បំផុត ។ បេ ។ ចំរើននូវបញ្ញំនិយាមំ មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំភកៈជាទីបំផុត
 កំចាត់បង្ខំនូវចាសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំនូវមាហៈជាទីបំផុត ។ ប្បាស
 ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវវេទន្តិយ៥ ធ្វើឱ្យច្រើននូវវេទន្តិយ៥ រមែង
 មានទំនាបទៅកេត្រនិព្វាន មានជម្រាលទៅកេត្រនិព្វាន ឈមទៅកេ
 ត្រនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

(២០០) បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ ឧទ្ធចម្ពានំយាធិ សញ្ញា-
ជនាធិ ។ កតមាធិ បញ្ច ។ រុចរណោ អរុចរណោ
មាណោ ឧទ្ធចំ អវិជ្ជា ។ ឥមាធិ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ច
ឧទ្ធចម្ពានំយាធិ សញ្ញាជនាធិ ។

(២០១) ឥមេសំ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ចន្តំ ឧទ្ធចម្ពានំយាធិ
សញ្ញាជនាធិ អគំញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ ប-
ហាធាយ បញ្ចន្ត្រិយាធិ កាវេតទ្វាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សន្តន្ត្រិយំ កាវេតំ រាគវិជ-
យបរិយោសាធិ នោសវិជយបរិយោសាធិ មោហវិជយ-
បរិយោសាធិ វិវិយន្ត្រិយំ សន្តន្ត្រិយំ សមាធិន្ត្រិយំ ប-
ញ្ញាទ្រិយំ កាវេតំ រាគវិជយបរិយោសាធិ នោសវិជយបរិ-
យោសាធិ មោហវិជយបរិយោសាធិ ។ ឥមេសំ ទោ
កិក្ខុវេ បញ្ចន្តំ ឧទ្ធចម្ពានំយាធិ សញ្ញាជនាធិ អគំញាយ
បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហាធាយ ឥមាធិ បញ្ចន្ត្រិយាធិ
កាវេតទ្វាធិ ។

(យថា មន្តសំយុត្តោ ឯវំ កវេតំ ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ) ។

(២០២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន៥ ។ ចុះសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន៥ គឺអ្វីខ្លះ ។
គឺបុព្វតទ អបុព្វតទ មានៈទ ឧទ្ធច្ចៈទ អវិជ្ជាទ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន៥ នេះឯង ។

(២០៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥ ភិក្ខុគួរចំរើន ដើម្បីដឹង
ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែក
ខាងលើ៥ នេះឯង ។ ចុះឥន្ទ្រិយ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុគួរសាសនានេះ ចំរើននូវសន្តន្ត្រិយ មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវរាគៈជា
ទីបំផុត កំចាត់បង់នូវខាសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់នូវមាហៈជាទីបំផុត
ចំរើននូវវិវិយន្ត្រិយ សន្តន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មានកិរិយា
កំចាត់បង់នូវរាគៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់នូវខាសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់នូវ
មាហៈជាទីបំផុត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥ នេះ ភិក្ខុគួរចំរើន
ដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសញ្ញាជនៈ
ជាចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។ (ភ្នំមគ្គុសំយុត្តយវិនិច្ឆ័យ ឥន្ទ្រិយ-
សំយុត្តកំណត់(នោះវេរ) ។

ឧត្តាចំបេយ្យសោ

តស្សទ្វាតំ

សញ្ញាជនា អនុសយា
អត្តាចំ ភាសវត្តយា
ទ្វេ ដលា សត្តាចំសំសា
ធម្មត្ថា វត្តា តេន បុព្វតិកំ ។

និទ្ទិយសំយុត្តំ ឧត្តំ ។

ឧត្តាចំបេយ្យសោ

ទុក្ខាននៃនិទ្ទិយសំយុត្តនោះគឺ

ឧបាយាសំ កំចំ វិនិច្ឆ័យ តេម្បិលរេចសំញាជនៈ ។ តេម្បិ
ជកអនុស័យ ។ តេម្បិកំណត់ជីវិតកាលយ្យ ។ តេម្បិកំវិយា
រសំទៅនៃភាសាៈ ។ អំពីផលពីរយ៉ាង ។ អំពីភាគនៃសង្ឃ
ប្រាំពីរយ៉ាង ។ អំពីមេធាវី ៤ លើក ហេតុនោះបានជា
ហៅថាវត្ត ។

ធម៌ និទ្ទិយសំយុត្តំ ។

សម្បជានសំយុត្តិ

[៤១៣] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ភគវា ។ យេ ។

ឯតទៈវាច ចត្តារោមេ ភំត្តុវេ សម្បជានា ។ តាតមេ
ចត្តារោ ។ ឥច ភំត្តុវេ ភំត្តុ អនុប្បន្នានំ ចាបតានំ
អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បន្នាយ ធម្មំ ជនេតំ វាយ-
មតំ វិវិយំ អារកតំ ចិន្តំ បត្តន្ត្រាតិ បទហតិ ។
ឧប្បន្នានំ ចាបតានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហាធាយ
ធម្មំ ជនេតំ វាយមតំ វិវិយំ អារកតំ ចិន្តំ បត្តន្ត្រាតិ
បទហតិ ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បន្នាយ
ធម្មំ ជនេតំ វាយមតំ វិវិយំ អារកតំ ចិន្តំ បត្តន្ត្រាតិ
បទហតិ ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ មិនិយា
អសម្ពោសាយ កិយ្យោភាកាយ វេទុក្ខាយ ភាវតាយ
ចារិច្ចរិយា ធម្មំ ជនេតំ វាយមតំ វិវិយំ អារកតំ ចិន្តំ
បត្តន្ត្រាតិ បទហតិ ។ ឥច ទោ ភំត្តុវេ ចត្តារោ
សម្បជានាតិ ។

សម្បជានសំយុត្ត

[៤១៣] សាវត្ថី ។ ក្នុងចំនោលនៃ ព្រះវិហារព្រះភាគ ។ យេ ។

ច្រើនត្រាស់ផ្សំឆ្ងល់ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សម្បជាននេះមាន ២ ។
សម្បជាន ២ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ញ៉ាំងធម្មៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តាំងព្យា-
យាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌តាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនបាន
កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបានទេ ។ ញ៉ាំងធម្មៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង
ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីលះបង់ធម៌តាំង-
ឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយទេ ។ ញ៉ាំងធម្មៈឲ្យ
កើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ
ដើម្បីញ៉ាំងធម៌តាំងឡាយជាអកុសល ដែលមិនខាន់កើតឡើង ឲ្យកើត
ឡើងបានទេ ។ ញ៉ាំងធម្មៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត
ទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌តាំងឡាយជាអកុសល ដែលកើត
ឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យចំរើនចម្រើនឡាយ ឲ្យបរិបូណ៌
ជាភិយ្យោភាពទេ ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សម្បជានមាន ២ នេះឯង ។

អនុប្បដ្ឋានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ចន្ទំ ជនេន
 ភយមនំ វិរិយំ អារាគនំ ចិន្ទំ បក្កស្លាតំ បទហតិ ។

ឧប្បដ្ឋានំ កុសលានំ ធម្មានំ មិត្តយា អសម្ពោសាយ
 តំយេកាភាយ វេទុក្ខាយ ភាវនាយ តាវម្បិយា ចន្ទំ
 ជនេន ភយមនំ វិរិយំ អារាគនំ ចិន្ទំ បក្កស្លាតំ បទ-
 ហតិ ។ ឯវំ តោ កំត្ថវេ កំត្ថុ ធន្តារោ សធម្មប្បដ្ឋា-
 នេ កាវរុត្តោ បត្តារោ សធម្មប្បដ្ឋានេ ធម្មាសីការោត្តោ
 និព្វាននិព្វោ មោក្ខំ និព្វាននោលោ និព្វានបញ្ញាភេតំ ។

ឆ ចាបិទតោ និព្វា
 ជ និព្វា ជ សមុប្បោតា
 ឯតេ ទ្វេ ជ ទ្វាទស ហោត្ថំ
 វិក្កា តេជ បុព្វជីវិតំ ។

(សធម្មប្បដ្ឋានសំយុត្តស្ស កត្តិយេយ្យាវា សធម្ម-

នានាសន វត្ថុបរិក្ខា) ។ វិក្កា ។

ញ្ញំនិទន្ទុឡកេត ប្រិន្តប្រិន ព្រាជ្ជព្យាយាម ផ្គត់ចិត្តទុក តាំងព្យា-
 យាមា ដើម្បីញ្ញំនិទន្ទុឡកេត កុសលាវេលាមនោគតិកត្តកេត
 ឡើងបាន ។ ញ្ញំនិទន្ទុឡកេត ប្រិន្តប្រិន ព្រាជ្ជព្យាយាម ផ្គត់
 ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមា ដើម្បីញ្ញំនិទន្ទុឡកេត កុសលាវេលាមនោគតិក
 ឡើងហើយឡើយស្ថេរស្ថេរ មិនឡើងនាស ឡើងកើនឡើង ឡើងប្លែក
 តាំងយេកាភាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចំរើនឡើងសម្ប-
 បាន ២ ធ្វើឡើងចំរើនសម្បបាន ២ រមែងមានចំនាប់ទៅកេត្រិនិព្វាន
 មានដ៏ម្រាលទៅកេត្រិនិព្វាន ឈរទៅកេត្រិនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

និយាយអំពីទេវត្តភ្នំមានចំនាប់ទៅទាំងកើត ៦ លើក អំពី
 ទេវត្តភ្នំមានចំនាប់ទៅកេសមុទ្រ ៦ លើក ទាំង ៦ លើក ២
 ផង ផ្គុំរួមជា ១២ លើក ហេតុនេះហៅថាវត្ថុ ។

(គត្តិយេយ្យាលាបសំសម្បបានសំយុត្ត បណ្ឌិតធម្មវិទ្យាស្ថានាមចំន
 វិនិសម្បបានចុះ) ។ ចប់ ១ វត្ថុ ។

សម្មប្បធានសំយត្តំ

តថាតតំ បនំ កុដំ

ម្យលំ សារេន វស្ស័កំ

ភជា ចន្ទិមសុវិយា

វត្ថុន ធរសមំ ចនំ ។

(អប្បមាធាវត្តោ សម្មប្បធានវសេន វត្តាភេ-

តថោ) ។ វត្តា ។

(២៦៦) សេយ្យជាមិ កំកុវេ យេ តេនី តលក-

រណីយា កម្មត្ថា កាយំរុទ្ធំ សាទេ តេ ចបវី ធិស្សាយ

បវវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវេមតេ តលករណីយា កម្មត្ថា

កាយំរុទ្ធំ ។ ឯវេម ទោ កំកុវេ កំកុ សីលំ ធិស្សាយ

សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេតិ ចត្តា-

រោ សម្មប្បធានេ តហុលីករោតិ ។

សម្មប្បធានសំយត្តំ

និយាយអំពីព្រះគោតម ១ អំពីស្មារមីនី ១ អំពីមេត្តបូរ

ផ្ទះ ១ អំពីក្លិនបូស ១ អំពីក្លិនខ្លឹម ១ អំពីក្លិនផ្កាផ្លែ ១ អំពី

ស្តេចចក្រិតក្តី ១ អំពីព្រះចន្ទ្រី ១ អំពីព្រះអាទិត្យ ១ អំពី

សំពត់ ១ រួមជា ១០ ។

(អប្បមាធាវត្ត បក្ខំតកប្បិទ្ធិកំណា តាមចំនងនៃសម្មប្ប-

ធានចុះ) ។ ចប្ប ១ វត្ត ។

(២៦៦) ព្រលកំកុវាងឡាយ ការងារណាមួយដែលចូល

ត្រូវធ្វើដោយកម្លាំង លុះតែអាស្រ័យនឹងវិន័យ ស្មារមីនីនីមី ទើបធ្វើ

ការងារដែលត្រូវធ្វើដោយកម្លាំងទាំងអស់នោះបាន យ៉ាងលាមិញ ។

ព្រលកំកុវាងឡាយ កំកុលុះតែអាស្រ័យនូវសីល ស្មារមីនីនីសីល

ទើបចំរើននូវសម្មប្បធាន ២ ធ្វើឱ្យច្រើន នូវសម្មប្បធាន ២ បាន យ៉ាង

នោះដែរ ។

[៤០៧] ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលំ ធិស្សាយ
 សីលេ បតិដ្ឋាយ ចន្តោរេ សម្មប្បធានេ កាវេនំ ចន្តោរេ
 សម្មប្បធានេ ពហុលីករោតិ ។ វេ ឥធម៌ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អនុប្បញ្ញាតំ ចាបកាតំ អកុសលាបំ ធម្មាតំ អនុប្បា-
 នាយ ធម្មំ ដនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារាហិតិ ចិត្តំ
 បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ វេ ។ ធម្មញ្ញាតំ កុសលាបំ
 ធម្មាតំ ចិត្តិយា អសាមញ្ញាសាយ ភិយ្យោភាវិយ វេ
 មុលាយ កាវធាយ ចាវច្ឆរិយា ធម្មំ ដនេតិ វាយមតិ
 វិរិយំ អារាហិតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ វេ ។ តោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលំ ធិស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ
 ចន្តោរេ សម្មប្បធានេ កាវេនំ ចន្តោរេ សម្មប្បធានេ
 ពហុលីករោតិ ។ (ឯវិ ពលការណីយវគ្គោ សម្មប្ប-
 ធានវសេន វិជ្ជាបតន្តោ) ។

[៤០៨] ភិក្ខុវេ វេសនា ឥត្ថា ឯសនា ។ តត្ថតា
 ភិក្ខុវេ ។ តាវេសនា កវេសនា ព្រហ្មចរិយសនា ។
 វេ ។ តោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ ឯសនា ។

[៤០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកេស្រិយ៍ខ្ញុំសីល ស្ម័គ្រ
 នៅក្នុងសីល ចំរើនខ្ញុំសម្មប្បធាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើនខ្ញុំសម្មប្បធាន ៤ បាន
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកុសលសនាខ្លះ ញ៉ាំងធម្មៈ
 ឲ្យកើត ច្រើនប្រើ ប្រាជ្ញាធម៌ ផ្គត់ផ្គង់ តាំងឲ្យធម៌មាំមួន
 ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដល់មក ដែលចំរើនកើត មិន
 ឲ្យកើតឡើងបាន ។ វេ ។ ញ៉ាំងធម្មឲ្យកើត ច្រើនប្រើ ប្រាជ្ញា
 ធម៌ ផ្គត់ផ្គង់ តាំងឲ្យធម៌មាំមួន ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជា
 កុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ម័គ្រស្មោះ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យចំរើន
 ធំឡើង បរិបូណ៌ជាតិយ្យកាត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 កេស្រិយ៍ខ្ញុំសីល ស្ម័គ្រនៅក្នុងសីល ចំរើនខ្ញុំសម្មប្បធាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើន
 ខ្ញុំសម្មប្បធាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ (ពលការណីយវគ្គ បណ្ឌិតភយ្យឲ្យ
 ជំនួញ តាមវិន័យសម្មប្បធានយ៉ាងនេះចុះ) ។

[៤០៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែងរកនេះមាន ៣ យ៉ាង ។
 ការស្វែងរក យ៉ាង ទីមួយ ។ គឺការស្វែងរក ១ ការស្វែងរក
 ២ ១ ការស្វែងរកព្រហ្មចរិយៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែង
 រកមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

[៤១៩] ឥសានំ ចោ ភិក្ខុវេ និស្សន្នំ ឯសនាចំ
 អភិក្ខាយ បរិក្ខាយ បរិក្ខាយាយ បហានាយ ចត្តារោ
 សឧប្បនាទា កាវេតត្វា ។ កតថេ ចត្តារោ ។
 ឥច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេទប្បន្នំ ។ បេ ។ វេទប្បន្នំ
 តុសលានំ ធម្មំ បត់យា អសម្មោសាយ និយ្យោ
 កាវយ វេទប្បន្នាយ កាវាយ ចាវប្បន្នាយ ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិយំ វេទមតិ បត់យា មត្តន្តាទិ មហេតិ ។
 ឥសានំ ចោ ភិក្ខុវេ និស្សន្នំ ឯសនាចំ អភិក្ខាយ
 បរិក្ខាយ បរិក្ខាយាយ បហានាយ ឥវេ ចត្តារោ
 សឧប្បនាទា កាវេតត្វា ។

[៤២០] បន្ទុនាចំ ភិក្ខុវេ វុទ្ធម្ហានិយាមំ សត្តោ-
 ជនាមំ ។ កតមាមំ ចក្ខុ ។ រូបរកោ ឆរូបរកោ
 មាវោ វុទ្ធជំ វេទនា ។ ឥសានំ ចោ ភិក្ខុវេ ចក្ខុ
 វុទ្ធកិយាមំ សត្តោជនាមំ ។

[៤១៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវរើសនូវសម្បត្តិជាង ៤
 ដើម្បីជីវិតច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ជីវិត ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់នូវការ
 ស្វែងរកទាំង ៣ ប្រការនេះឯង ។ សម្បត្តិជាង ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុគតិលាសទានខ្លះ ។ បេ ។ ញាតិទទួលបាន ប្រើប្រាស់
 ប្រាជ្ញាឲ្យយោម ផ្គត់ផ្គង់ កំណត់ចោលទាំង ៣ ដើម្បីញាតិទទួលបាន
 ទាំង ៣ ដោយសេចក្តីស្មើគ្នា ឲ្យស្មើគ្នា មិនឲ្យខុស
 ឲ្យរំលងទុកឡើយ បរិបូណ៌ជាតិយោគាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុត្រូវរើសសម្បត្តិជាង ៤ នេះ ដើម្បីជីវិតច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ជីវិត
 ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវការស្វែងរកទាំង ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

[៤២០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សត្តោជនៈជាចំណែកទាំងបី
 នេះមាន ៥ ។ សត្តោជនៈជាចំណែកទាំងបី គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺរូបរក ១
 ឆរូបរក ១ មាវោ ១ វុទ្ធជំ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សត្តោជនៈ ជាចំណែកទាំងបីមាន ៥ នេះឯង ។

[២២០] ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ទុក្ខម្ពាតិយោនំ សុត្តោជនានំ អភំញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខាយាយ បហានាយ ចត្តារោ សុធម្មនាថា ការវេត្វានំ ។ តត មេ ចត្តារោ ។ ឥទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បញ្ញានំ ។ បេ ។ ទប្បញ្ញានំ កុសលានំ កម្ពានំ ឋិតិយា អសាម្ពាសាយ ភិយ្យោភាវយ វេទុល្លាយ ពាវិចាយ ចារិប្បិយា ចង្គំ ជនេតំ វាយមតំ វិរិយំ អារាមំ ចំត្តំ បន្តល្បាតំ បទា មាតំ ។ ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ទុក្ខម្ពាតិយោនំ សុត្តោជនានំ អភំញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខាយាយ បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ សុធម្មនាថា ការវេត្វានំ ។ (ឯងំ ឋសនា តាសំ វិន្ទាបេត្តា) ។

សុធម្មពានសិយ្យន្តំ ឯង្គំ ។

[២២១] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវរើសសម្បជាន ២ ដើម្បីជីវិត្យសំ ដើម្បីកំលាត់ដីធំ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់នូវ សុត្តោជនៈដាច់វិលាសទាសិលី ៥ នេះឯង ។ សម្បជាន ២ គឺវិទូ៖ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ ញ្ញាតិធម្មឲ្យកើត (ប្រវិស័ទ្ធ) (ប្រាជ្ញាត្យាយាម ផ្គត់ចិត្តទុក តាំងឡាយម្តង ដើម្បីញ្ញាតិ មេតាំងឡាយជាតុសល ដែលកើតឡើងហើយឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យ វិនាស ឲ្យរំរើងដូចឡាយ ហិច្ចណិជាតិយោភាពា ។ ម្នាលភិក្ខុ តាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវរើសសម្បជាន ២ នេះ ដើម្បីជីវិត្យសំ ដើម្បី កំលាត់ដីធំ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសុត្តោជនៈ ដាច់វិលាស ទាសិលី ៥ នេះឯង ។ (បាលីសំដែងអំពីការស្វែងរកបណ្ឌិតគប្បីឲ្យគិល្លា យ៉ាងនេះ) ។

ធនំ សម្បជានសិយ្យន្តំ ។

ពលសំយុត្តិ

(២២២) បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ តលាធិ ។ កតមាធិ
មញ្ច ។ សន្ធាតលំ វិយតលំ សតិកលំ សហធិតលំ
បញ្ញាតលំ ។ ឥមាធិ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ច តលាធិតិ ។

(២២៣) សេយ្យដាមិ កិក្ខុវេ តត្ថា ធនី ចាធិធន-
ធិញ្ញា ចាធិធនោលកា ចាធិធនបញ្ញាក ។ ឯវាបេវ ទោ
កិក្ខុវេ កិក្ខុ បញ្ច តលាធិ កាវេន្តោ បញ្ច តលាធិ
តហុលីកាវេន្តោ ធិញ្ញាធនិញ្ញា ហោតិ ធិញ្ញាធនោលកា
ធិញ្ញាធនបញ្ញាកេ ។

(២២៤) កតញ្ច កិក្ខុវេ កិក្ខុ បញ្ច តលាធិ
កាវេន្តោ បញ្ច តលាធិ តហុលីកាវេន្តោ ធិញ្ញាធនិញ្ញា
ហោតិ ធិញ្ញាធនោលកា ធិញ្ញាធនបញ្ញាកេ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ
កិក្ខុ សន្ធាតលំ កាវេតិ វិវេកធិស្ស័តំ វិវេកធិស្ស័តំ
ធិកេធនិស្ស័តំ កេស្សគ្គបរិណាមី វិយតលំ សតិកលំ
សហធិតលំ បញ្ញាតលំ កាវេតិ វិវេកធិស្ស័តំ
វិវេកធិស្ស័តំ ធិកេធនិស្ស័តំ កេស្សគ្គបរិណាមី ។

ពលសំយុត្តិ

(២២៥) ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ ពលៈតាំងឡាយនេះមាន៥ ។
ពលៈ៥ គឺវិទូៈ ។ កិសង្កាតលៈ១ វិយតលៈ១ សតិកលៈ១
សហធិតលៈ១ បញ្ញាតលៈ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ ពលៈមាន៥
នេះឯង ។

(២២៦) ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ ទទ្ទេសន្តិមានទំនាបទៅខាងកើត
មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់
កិក្ខុតាំងឡាយ កិក្ខុចំរើនទូរពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើនទូរពលៈ៥ វេមនីមាន
ទំនាបទៅក្រិះនិក្ខាន មានជម្រាលទៅក្រិះនិក្ខាន ឈមទៅក្រិះ
និក្ខាន គឺដូច្នោះដែរ ។

(២២៧) ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ កិក្ខុចំរើនទូរពលៈ៥ ធ្វើឲ្យ
ច្រើនទូរពលៈ៥ វេមនីមានទំនាបទៅក្រិះនិក្ខាន មានជម្រាលទៅក្រិះ
និក្ខាន ឈមទៅក្រិះនិក្ខាន គឺដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុតាំង-
ឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនទូរសង្កាតលៈ ដែលកាស្រ័យទូរវិវេក
កាស្រ័យទូរវិវេក កាស្រ័យទូរនិកេធិ ចង្កៀនទៅកេការលេចនី ចំរើន
ទូរវិយតលៈ សតិកលៈ សហធិតលៈ បញ្ញាតលៈ ដែលកាស្រ័យទូរ
វិវេក កាស្រ័យទូរវិវេក កាស្រ័យទូរនិកេធិ ចង្កៀនទៅកេការលេចនី ។

ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលានំ ភាវេន្តោ បញ្ច
ពលានំ តហុលំគរោន្តោ ឯព្វានធិន្តោ ហោតិ ឯព្វាន-
ហោណោ ឯព្វានបត្តារោតិ ។

[២២៥] បញ្ចំមាឯ ភិក្ខុវេ ទទ្ធគ្រាភិយាឯ សុញ្ញា-
ជនាឯ ។ កតមាឯ បញ្ច ។ រូបរាសោ អរូបរាសោ មាធា
ទទ្ធជំ អវិជ្ជា ។ ឥមាឯ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចទ្ធគ្រាភិយាឯ
សុញ្ញាជនាឯ ។

[២២៦] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទំ ទទ្ធគ្រាភិយាឯ
សុញ្ញាជនាឯ អភិក្ខាយ វិក្ខាយ វិក្ខយាយ បហា-
នាយ បញ្ច ពលានំ ភាវេន្តានំ ។ កតមាឯ បញ្ច ។
ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សទ្ធាតលំ កាវេតិ វិវេកាឯស្ស័តំ
វិវេកាឯស្ស័តំ ឯរោធន៍ស្ស័តំ រោស្ស័ត្តបរិណាមី វិយាតលំ
សតិពលំ សមាធិពលំ មញ្ញាពលំ កាវេតិ វិវេកាឯស្ស័-
តំ វិវេកាឯស្ស័តំ ឯរោធន៍ស្ស័តំ រោស្ស័ត្តបរិណាមី ។
ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទំ ទទ្ធគ្រាភិយាឯ សុញ្ញាជ-
នាឯ អភិក្ខាយ វិក្ខាយ វិក្ខយាយ បហានាយ
ឥមាឯ បញ្ច ពលានំ ភាវេន្តានំ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ ភិក្ខុកាលចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវពលៈ៥
រមែងខានខំនាមទៅក្រៃនៃព្វាន មានជម្រាលទៅក្រៃនៃព្វាន ឈរ
ទៅក្រៃនៃព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

[២២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ សុញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន៥ ។ ចុះសុញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺរូប-
រាគ១ អរូបរាគ១ មានៈ១ ទទ្ធផ្ទៈ១ អវិជ្ជា១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ
សុញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន៥នេះឯង ។

[២២៨] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ ពលៈ៥ ចុត្តលក្ខណ៍ចំរើន ដើម្បី
ដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសុញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងលើ៥នេះឯង ។ ពលៈ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសព្វពលៈ ដែលអស្រ័យនូវវិវេក
អស្រ័យនូវវិរាគ អស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កាន់ទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់
ចំរើននូវវិរិយពលៈ ភវិកពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ដែលអស្រ័យ
នូវវិវេក អស្រ័យនូវវិរាគ អស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កាន់ទៅដើម្បីកិរិយា
លះបង់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ ពលៈ៥នេះ ចុត្តលក្ខណ៍ចំរើន ដើម្បី
ដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសុញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងលើ៥នេះឯង ។

(២២៩) សេចក្តីថា ឯ គំនូរ ភ័យ ខ្លា ដង ចង ចង
 ដង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង
 គំនូរ គំនូរ បញ្ចូល ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង
 ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង
 ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង ចង

(២២៨) គតបញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ
 កាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ តហុលីកាវេន្តោ និព្វាននិព្វោ
 យោតិ និព្វាននិព្វោ យោតិ និព្វាននិព្វោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សម្មាសម្ពុ ភាវិតិ ភក្កនិយមវិយោសានិ នោ
 សវិនិយមវិយោសានិ នោហវិនិយមវិយោសានិ ។ ឯវំ ទោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ កាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ
 តហុលីកាវេន្តោ និព្វាននិព្វោ យោតិ និព្វាននិព្វោ
 និព្វាននិព្វោ ។ (ឯវំ ឯសធា ចាលិ វិន្ទាវត្តា
 ភក្កនិយមវិយោសានិ នោសវិនិយមវិយោសានិ នោ
 ហវិនិយមវិយោសានិ) ។

(២៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទទួលបានទំនាមទៅខាងកើត
មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈរទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឱ្យច្រើននូវពលៈ៥ រមែងមាន
ទំនាមទៅកើតខាង មានជម្រាលទៅកើតខាង ឈរទៅកើត
ខាង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្បាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឱ្យច្រើន
នូវពលៈ៥ វេមនិមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះ
និព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន រើថ្មបាម្តុក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្បាយ
ភិក្ខុគុណសាសនានេះ ចំរើននូវសច្ចាពលៈ មានកិរិយាកំចាត់បដិទ្ធិរាគៈ
ជាទីបំផុត មានកិរិយាកំចាត់បដិទ្ធិរាគៈជាទីបំផុត មានកិរិយាកំចាត់
បដិទ្ធិរាគៈជាទីបំផុត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្បាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥
ធ្វើឱ្យច្រើននូវពលៈ៥ វេមនិមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាល
ទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។ (តាម
សិវនិមិត្តការវិស្វនិរោ មានកិរិយាកំចាត់បដិទ្ធិរាគៈជាទីបំផុត កំចាត់
បដិទ្ធិរាគៈជាទីបំផុត កំចាត់បដិទ្ធិរាគៈជាទីបំផុត បណ្ឌិតអប្បឱ្យ
កំណត់យ៉ាងនេះចុះ) ។

(២២៩) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឧទ្ទម្ហាភិយាធិ សញ្ញា-
ជនាធិ ។ ភក្កមាធិ បញ្ច ។ រូបរាគោ អរូបរាគោ
មាណោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។ ឥមាធិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ទម្ហា-
ភិយាធិ សញ្ញាជនាធិ ។

(២៣០) ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចម្ហំ ឧទ្ទម្ហាភិយា-
ធិ សញ្ញាជនាធិ អភិក្ខាយ បរិក្ខាយ បរិក្ខាយាយ
បហាវាយ បញ្ច តលាធិ ភាវេតត្វាធិ ។ ភក្កមាធិ
បញ្ច ។ ឥឯ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្ធានេវ កាវេតិ ពភវិទ-
យបរិយោសាធិ នោសវិទយបរិយោសាធិ មោហវិទយ-
បរិយោសាធិ ។ មេ ។ បញ្ញាតលំ កាវេតិ ពភវិទយបរិ-
យោសាធិ នោសវិទយបរិយោសាធិ មោហវិទយបរិយោ-
សាធិ ។ ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចម្ហំ ឧទ្ទម្ហាភិយាធិ
សញ្ញាជនាធិ អភិក្ខាយ បរិក្ខាយ បរិក្ខាយាយ បហា-
វាយ ឥមាធិ បញ្ច តលាធិ ភាវេតត្វាធិតិ ។

(២២៩) ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន ៥ ។ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបុព្វត ១
អប្បព្វត ១ មានៈ ១ វទ្ធក្ខៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ នេះឯង ។

(២៣០) ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈ ៥ (បុគ្គលនូវចំរើន
ដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ៗ ដើម្បីលះបង់ នូវសញ្ញាជនៈ
ជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ ពលៈ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសក្ខាពលៈ មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវវេកៈ
ជាវិបិដុត មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវវេកៈជាវិបិដុត មានកិរិយាកំចាត់
បង់នូវវេកៈជាវិបិដុត ។ មេ ។ ចំរើននូវបញ្ញាពលៈ មានកិរិយាកំចាត់
បង់នូវវេកៈជាវិបិដុត មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវវេកៈជាវិបិដុត មាន
កិរិយាកំចាត់បង់នូវវេកៈជាវិបិដុត ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈ ៥
នេះ បុគ្គលនូវចំរើន ដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ៗ ដើម្បី
លះបង់ នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។

ឥដ្ឋបាទសំយុត្តិ

បារិលវគ្គោ

[៤៣១] ចត្តារកោមេ ភិក្ខុវេ ឥដ្ឋបាទា ភាវិតា

តហុលីកតា អនាហ ចាវ ភមនាយ សំវត្ថុន្តី ។ កតនេ

ចត្តារក ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិឲ្យធានសង្ខារ

សមញ្ញាភតំ ឥដ្ឋបាទំ ភាវិតំ ។ វិយសមាធិឲ្យធាន

សង្ខារសមញ្ញាភតំ ឥដ្ឋបាទំ ភាវិតំ ។ ចិត្តសមាធិឲ្យ

ធានសង្ខារសមញ្ញាភតំ ឥដ្ឋបាទំ ភាវិតំ ។ វិមហាស

មាធិឲ្យធានសង្ខារសមញ្ញាភតំ ឥដ្ឋបាទំ ភាវិតំ ។ ឥមេ

ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារក ឥដ្ឋបាទា ភាវិតា តហុលីកតា

អនាហ ចាវ ភមនាយ សំវត្ថុន្តីតិ ។

ឥដ្ឋបាទសំយុត្តិ

បារិលវគ្គោ

[៤៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥដ្ឋបាទ៤ នេះ ដែលបុគ្គល

ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ វេចន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចេញចាកវដ្ត

ហើយបានដល់ព្រះនិព្វាន ។ ឥដ្ឋបាទ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥដ្ឋបាទ ប្រកបដោយឧត្ត

សមាធិនឹងបឋានសង្ខារ ១ ។ ចំរើនឥដ្ឋបាទ ប្រកបដោយវិយសមាធិ

នឹងបឋានសង្ខារ ១ ។ ចំរើនឥដ្ឋបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនឹង

បឋានសង្ខារ ១ ។ ចំរើនឥដ្ឋបាទ ប្រកបដោយវិមហាសមាធិនឹងបឋាន

សង្ខារ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥដ្ឋបាទ៤ នេះនឹង ដែលបុគ្គល

ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ វេចន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចេញចាកវដ្ត

ហើយបានដល់ព្រះនិព្វាន ។

[២៣២] យេសំ តេសត្ថំ កំត្វវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិ-
 បាទា វិរាទា វិរាទា តេសំ អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្ខ-
 យតាមី ។ យេសំ តេសត្ថំ កំត្វវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបា-
 ទា អាទ្វា អាទ្វា តេសំ អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខ-
 ក្ខយតាមី ។ តតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ កំត្វវេ កំត្វ-
 ចទ្ធសមាធិប្បធានសង្ខារសម្មាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។
 វិវិយសមាធិ ។ ចិគ្គសមាធិ ។ វិវិសសមាធិប្បធាន-
 សង្ខារសម្មាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។ យេសំ តេសត្ថំ
 កំត្វវេ ឥវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា វិរាទា វិរាទា តេសំ
 អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមី ។ យេសំ តេសត្ថំ
 កំត្វវេ ឥវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា... អាទ្វា អាទ្វា តេសំ
 អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមីតិ ។

[២៣៣] ចត្តារោមេ កំត្វវេ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា តហ្ម-
 លីតតា អរិយោ ធិយ្យាធិតា ធិយ្យន្តំ តត្ថវស្ស សម្មា-
 ទុក្ខក្ខយាយ ។ តតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ កំត្វវេ កំត្វ-

[២៣៤] ម្នាលភិក្ខុចំឡាយ ឥទ្ធិបាទ ២ ពួកបុគ្គលណាមួយ
 លះបង់ហើយ អរិយមគ្គដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ គឺ
 ឈ្មោះថាបុគ្គលចំនិរន្តរៈលះបង់ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុចំឡាយ ឥទ្ធិ-
 បាទ ២ ពួកបុគ្គលណាមួយបានប្រាជ្ញាហើយ រវាងមគ្គដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ គឺឈ្មោះថាបុគ្គលចំនិរន្តរៈប្រាជ្ញាដែរ ។
 ឥទ្ធិបាទ ២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចំឡាយ ភិក្ខុនិសាសនានេះ
 ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនិវេសនាសង្ខារ១ ។ វិវេ-
 សមាធិ១ ។ ចំគ្គសមាធិ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិវេសមាធិ
 និវេសនាសង្ខារ១ ។ ម្នាលភិក្ខុចំឡាយ ឥទ្ធិបាទ ២ នេះ ពួកបុគ្គល
 ណាមួយលះបង់ហើយ អរិយមគ្គដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយ
 ប្រពៃ គឺឈ្មោះថាបុគ្គលចំនិរន្តរៈលះបង់ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុចំឡាយ
 ឥទ្ធិបាទ ២ នេះ ពួកបុគ្គលណាមួយប្រាជ្ញាហើយ អរិយមគ្គដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ គឺឈ្មោះថាបុគ្គលចំនិរន្តរៈប្រាជ្ញាដែរ ។

[២៣៥] ម្នាលភិក្ខុចំឡាយ ឥទ្ធិបាទ ២ នេះ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ ជាឱយក្នុងកម្មវិធីប្រាសា វិវេស
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកចំរើនឥទ្ធិបាទនោះ ។
 ឥទ្ធិបាទ ២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចំឡាយ ភិក្ខុនិសាសនានេះ

ធម្មសមាធិប្បទានសង្ការសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ការតំ ។
 វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមហាសមាធិប្បទាន-
 សង្ការសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ការតំ ។ ឥមេ ចោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ការតា ពហុលីកតា អរិយា ធិយ្យ-
 ធិកា ធិយ្យន្តំ ចត្តារោ សម្មាសមញ្ញកតំ ។

[២៦២] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិបាទា ការតា
 ពហុលីកតា ឯកន្តធិប្បទាយ វិរិយាយ ធិរោទាយ
 ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្មាសមញ្ញកតំ ធិប្បទាយ សំ-
 វត្ថុន្តំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ធម្មសមាធិប្បទានសង្ការសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ការតំ ។
 វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមហាសមាធិប្បទាន-
 សង្ការសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ការតំ ។ ឥមេ ចោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ការតា ពហុលីកតា ឯកន្តធិប្ប-
 ទាយ វិរិយាយ ធិរោទាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ
 សម្មាសមញ្ញកតំ ធិប្បទាយ សំវត្ថុន្តំ ។

ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិងបទសង្ការ ១ ។ វិរិយ-
 សមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមហាសមាធិ
 និងបទសង្ការ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ដែល
 បុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ ជាងយូរនិងធម៌ដ៏ប្រសើរ វេទន៍
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រាកដ ដល់បុគ្គលអ្នកចំរើនឥទ្ធិបាទនោះ ។

[២៦២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឱ្យណាយ
 ដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាកភក្កៈ ដើម្បីរំលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់
 ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកុសិលាសមាធិនេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ
 ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិងបទសង្ការ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
 ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមហាសមាធិនិងបទ-
 សង្ការ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឱ្យណាយដោយ
 ចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាកភក្កៈ ដើម្បីរំលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បី
 ដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។

(២៣៩) យេ ហំ គេចំ ភិក្ខុវេ អនិគមទ្វាឯ ស-

មណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥន្ទ្រិយ្យទេសំ អភិធម្មាទេសុ
សទ្ធវេ ភេ ចតុត្ថំ ឥន្ទ្រិយាធានំ ការវត្តា ធម្មុលីកតត្តា ។

យេ ហំ គេចំ ភិក្ខុវេ អនាគតមទ្វាឯ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា ឥន្ទ្រិយ្យទេសំ អភិធម្មាទេស្សន្តំ សទ្ធវេ ភេ
ចតុត្ថំ ឥន្ទ្រិយាធានំ ការវត្តា ធម្មុលីកតត្តា ។ យេ
ហំ គេចំ ភិក្ខុវេ វិលាហំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
ឥន្ទ្រិយ្យទេសំ អភិធម្មាទេស្សន្តំ សទ្ធវេ ភេ ចតុត្ថំ ឥន្ទ្រិយា-
ធានំ ការវត្តា ធម្មុលីកតត្តា ។ តតមេសំ ចតុត្ថំ ។
ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសហនិប្បធានសង្ខារសមដ្ឋាកតំ
ឥន្ទ្រិយាធិ ការវតិ ។ វិរិយសហនិ ។ ចិត្តសហនិ ។ វិម័-
ណសហនិប្បធានសង្ខារសមដ្ឋាកតំ ឥន្ទ្រិយាធិ ការវតិ ។

(២៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ

ក្នុងកាលដែលគង្គន៍នៅហើយបានញ៉ាំងឥន្ទ្រិយ្យទេស គឺឫទ្ធិ ជាប់លោក
ដោយអន្ទើរឱ្យសម្រេចហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
ក៏បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ឱ្យឥន្ទ្រិយាធិ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលដែលមិន
ទាន់អកដល់ ទីនិញ្ចាំងឥន្ទ្រិយ្យទេស ឱ្យសម្រេចបាន សមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងអស់នោះ ទីនិបានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ឱ្យ
ឥន្ទ្រិយាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ
ក្នុងកាលឥន្ទ្រិយ្យនេះ កំពុងញ៉ាំងឥន្ទ្រិយ្យទេស ឱ្យសម្រេច សមណៈបូ
ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យ
រឿយៗ ឱ្យឥន្ទ្រិយាធិ ។ ឥន្ទ្រិយាធិ ឬចម្លេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥន្ទ្រិយាធិ ប្រកបដោយធនុសមាធិនីតិ
ចតានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិម័ណសមាធិ
ប្រកបដោយវិម័ណសមាធិនីតិចតានសង្ខារ ។

១ សំដៅយកន្ត ៣ ឥល ៣ ។ សារធិប្បករសិទ្ធិ ។

[២៣៦] យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អភិក្ខមទ្ធានំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥន្ទ្រប្បនេសំ អភិវេច្ឆានេសុំ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចន្ទន្តំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុល័កតត្តា ។ យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អបាគតមទ្ធានំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥន្ទ្រប្បនេសំ អភិវេច្ឆានេស្សន្តំ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចន្ទន្តំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុល័កតត្តា ។ យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ ឯតាហំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥន្ទ្រប្បនេសំ អភិវេច្ឆានេស្សន្តំ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចន្ទន្តំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុល័កតត្តា ។

[២៣៧] យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អភិក្ខមទ្ធានំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សមត្តំ ឥន្ទំ អភិវេច្ឆានេសុំ សព្វេ តេ ចន្ទន្តំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុល័កតត្តា ។ យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អបាគតមទ្ធានំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សមត្តំ ឥន្ទំ អភិវេច្ឆានេស្សន្តំ សព្វេ តេ ចន្ទន្តំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុល័កតត្តា ។

[២៣៦] ម្នាលភិក្ខុជាតិទ្វាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអភិក្ខមទ្ធាន បានញ្ញាតិឥន្ទ្រប្បនេសទ្វិស្វស្រម ។ សមណៈព្រាហ្មណ៍ ជាតិអស់នោះ បានសម្រេចហើយ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ខ្វះក្នុងបាទ ២ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុជាតិទ្វាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអបាគតមទ្ធាន បានញ្ញាតិឥន្ទ្រប្បនេសទ្វិស្វស្រម សមណៈព្រាហ្មណ៍ជាតិអស់នោះ ទើបសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ខ្វះក្នុងបាទ ២ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុជាតិទ្វាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងឯតាហំសមណៈ បានញ្ញាតិឥន្ទ្រប្បនេសទ្វិស្វស្រម សមណៈព្រាហ្មណ៍ជាតិអស់នោះ ទើបសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ខ្វះក្នុងបាទ ២ នេះឯង ។

[២៣៧] ម្នាលភិក្ខុជាតិទ្វាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអភិក្ខមទ្ធាន បានញ្ញាតិសមត្តឥន្ទ្រប្បនេសទ្វិស្វស្រម សមណៈព្រាហ្មណ៍ ជាតិអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ខ្វះក្នុងបាទ ២ ។ ម្នាលភិក្ខុជាតិទ្វាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអបាគតមទ្ធាន បានញ្ញាតិសមត្តឥន្ទ្រប្បនេសទ្វិស្វស្រម សមណៈព្រាហ្មណ៍ជាតិអស់នោះ ទើបសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ខ្វះក្នុងបាទ ២ ។

• ឫទ្ធិវិទ្យាប្រាសាទ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ សំរោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ ។

យេ ហំ កោចំ ភិក្ខុវេ ឋេវេហិ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ
 វា សមន្តំ ឥទ្ធិ អភិជញ្ញានេន្តំ សទ្ធវេ តេ ចតុន្តំ ឥទ្ធិចា-
 នាធំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។ តាតថេសំ ចតុន្តំ ។
 ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្តសមាធិឲ្យធានសម្ពាសមន្ទា-
 តតំ ឥទ្ធិចាធំ ការិក ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមា-
 ធិ ។ វិមេសាសមាធិឲ្យធានសម្ពាសមន្ទាតតំ ឥទ្ធិចាធំ
 ការិក ។

[៤៣៨] យេ ហំ កោចំ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទាធំ ស-
 មណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សមន្តំ ឥទ្ធិ អភិជញ្ញានេន្តំ
 សទ្ធវេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្តំ ឥទ្ធិចាធំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កោចំ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្ទាធំ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សមន្តំ ឥទ្ធិ អភិជញ្ញានេន្តំ
 សទ្ធវេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្តំ ឥទ្ធិចាធំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កោចំ ភិក្ខុវេ ឋេវេហិ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សមន្តំ ឥទ្ធិ អភិជញ្ញានេន្តំ
 សទ្ធវេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្តំ ឥទ្ធិចាធំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តាតិ ។

ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវ
 នេះ កំពុងញ៉ាំងសមត្ថប្បវត្តិឲ្យសម្រេច សមណៈព្រាហ្មណ៍តាំងអស់នោះ
 សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យឥទ្ធិបាទ ២ ។ ឥទ្ធិបាទ ២
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឲ្យឥទ្ធិ-
 បាទ ប្រកបដោយធន្តសមាធិនិងបធានសម្ពាស ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
 ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឲ្យឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមេសាសមាធិនិង
 បធានសម្ពាស ១ ។

[៤៣៩] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 ក្នុងអតីតកាល បានញ៉ាំងសមត្ថប្បវត្តិឲ្យសម្រេច សមណៈព្រាហ្មណ៍
 តាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យ
 ឥទ្ធិបាទ ២ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងញ៉ាំងសមត្ថប្បវត្តិឲ្យសម្រេច សមណៈ
 ព្រាហ្មណ៍តាំងអស់នោះ នឹងសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ
 ឲ្យឥទ្ធិបាទ ២ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងញ៉ាំងសមត្ថប្បវត្តិឲ្យសម្រេច សមណៈ
 ព្រាហ្មណ៍តាំងអស់នោះ សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ
 ឲ្យឥទ្ធិបាទ ២ នេះឯង ។

[២៣៩] យេ ហំ គេចំ កំត្រូវ អត្ថន័យ កំត្រូវ
 អាសាវំ ឧយា អនាសាវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋោ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាវិស្សន្តិ
 សត្វេ តេ ធនុន្តំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្វា ពហុលីកតត្វា ។ យេ ហំ គេចំ កំត្រូវ អត្ថន័យ កំត្រូវ
 អាសាវំ ឧយា អនាសាវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋោ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាវិស្សន្តិ
 សត្វេ តេ ធនុន្តំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្វា ពហុលីកតត្វា ។
 យេ ហំ គេចំ កំត្រូវ ឋានហំ កំត្រូវ អាសាវំ ឧយា
 អនាសាវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋោ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាវិស្សន្តិ សត្វេ តេ ធនុ-
 ន្តំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្វា ពហុលីកតត្វា ។ កតតមេ-
 សំ ធនុន្តំ ។ ឥច កំត្រូវ កំត្រូវ ចន្ទសមាធិប្បដាន-
 សង្ខារសម្មាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតំ ។ វិធមសមាធិ ។
 ចំគុសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បដានសង្ខារសម្មាគតំ
 ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតំ ។

[២៣៩] ម្ចាស់កំត្រូវចំណង ពួកកំត្រូវណាមួយ ក្នុងអតីតកាល
 បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចោតវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
 អាសាវៈ ព្រោះអស់អាសាវៈចំណង ដោយបញ្ញាដ៏គ្រីលឺន្ទ្រនិង
 ក្នុងអតីតកាលដាក់ស្តែង កំត្រូវចំណងនោះ ក៏បានសម្រេច ព្រោះចំរើន
 ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ នូវឥន្ទ្រិយានំ ។ ម្ចាស់កំត្រូវចំណង ពួកកំត្រូវ
 ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល មិនធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចោតវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសាវៈ ព្រោះអស់អាសាវៈចំណង ដោយ
 បញ្ញាដ៏គ្រីលឺន្ទ្រនិង ក្នុងអតីតកាលដាក់ស្តែង កំត្រូវចំណងនោះមិន
 សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ នូវឥន្ទ្រិយានំ ។ ម្ចាស់កំត្រូវ
 ចំណង ពួកកំត្រូវណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
 សម្រេចនូវចោតវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសាវៈ ព្រោះអស់
 អាសាវៈចំណង ដោយបញ្ញាដ៏គ្រីលឺន្ទ្រនិង ក្នុងអតីតកាលដាក់
 ស្តែង កំត្រូវចំណងនោះសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ
 នូវឥន្ទ្រិយានំ ។ ឥន្ទ្រិយានំ តើដូចម្តេចនេះ ។ ម្ចាស់កំត្រូវចំណង
 កំត្រូវចំណងនោះ ចំរើនឥន្ទ្រិយានំ ប្រកបដោយធនុសមាធិនិងបរាទ-
 សង្ខារ ។ វិធមសមាធិ ។ ចំគុសមាធិ ។ ចំរើនឥន្ទ្រិយានំ
 ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនិងបរាទសង្ខារ ។ ។

[៤៤១] យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អនិក្ខមន្ទានំ ភិក្ខុ
 អាសវាធំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ
 ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំភត្តា ឧបសម្មជ្ជ
 វិហរិស្កុ សាទ្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចន្ទន្នំ ឥទ្ធិបាធានំ
 ភាវិតត្តា ធម្មាលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ
 អនាគតមន្ទានំ ភិក្ខុ អាសវាធំ ឧយា អនាសវំ ចេ-
 តោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំ-
 ភត្តា ឧបសម្មជ្ជ វិហរិស្កុ សាទ្វេ តេ ឥមេសំយេវ
 ចន្ទន្នំ ឥទ្ធិបាធានំ ភាវិតត្តា ធម្មាលីកតត្តា ។ យេ
 ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតាហំ ភិក្ខុ អាសវាធំ ឧយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចំភត្តា ឧបសម្មជ្ជ វិហរិស្កុ សាទ្វេ តេ
 ឥមេសំយេវ ចន្ទន្នំ ឥទ្ធិបាធានំ ភាវិតត្តា ធម្មាលីក-
 តត្តាតិ ។

[៤៤០] ខ្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងកាល
 បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ សម្រេចទូរចតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ដែលមិនមាន
 អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈចាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ត្រៃវេទិទ្ធិឯង
 ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុចាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន
 ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្សែវិទ្ធិបាធានំ ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ពួក
 ភិក្ខុណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល មិនធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ សម្រេចទូរចតោ-
 វិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈចាំងឡាយ
 ដោយបញ្ញាដ៏ត្រៃវេទិទ្ធិឯង ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុចាំងអស់
 នោះ មិនសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្សែវិទ្ធិបាធានំ
 នេះឯង ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 កំពុងធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ សម្រេចទូរចតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ដែលមិនមាន
 អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈចាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ត្រៃវេទិទ្ធិឯង
 ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុចាំងអស់នោះ សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះ
 ធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្សែវិទ្ធិបាធានំ នេះឯង ។

[២២១] ចត្តារោម កិត្តវេ ឥន្ទ្រិយាណា ។ កាតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥន្ទ កិត្តវេ កិត្តុ ធន្ទសមាធិប្បធាន
 សង្ការសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ កាវេតំ ។ វិវិយសមាធិ ។
 ចំត្តសមាធិ ។ វិវិយសមាធិប្បធានសង្ការសមញ្ញាគតំ
 ឥន្ទ្រិយានំ កាវេតំ ។ ឥន្ទ ទោ កិត្តវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិយា
 នា ។ ឥន្ទេសំ ទោ កិត្តវេ ចន្ទ្រំ ឥន្ទ្រិយានំ កាវេតត្តា
 ធម្មលីកតត្តា តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធភោគិ
 វុត្តតិ ។

[២២២] អយំ ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ការសមញ្ញា
 គតោ ឥន្ទ្រិយានាតិ ទេ កិត្តវេ ឬត្វេ អនន្ទស្សុតេស្ក
 ធម្មេស្ក ចត្តុំ ឧទទានំ ញាណំ ឧទទានំ បញ្ញា
 ឧទទានំ វិជ្ជា ឧទទានំ អាណាគោ ឧទទានំ ។
 សោ ទោ បដាយំ ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ការស
 មញ្ញាគតោ ឥន្ទ្រិយានោ កាវេតត្តោតិ ទេ កិត្តវេ ។

[២២៣] ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយានេះមាន ២ ។ ឥន្ទ្រិ
 យាន ២ ថូចរន្តចន្ទ្រៈ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំង កិត្តុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥន្ទ្រិ
 យាន ប្រកបដោយធន្ទសមាធិនិងបទានសង្ការ ១ ។ វិវិយសមាធិ ១ ។
 ចំត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥន្ទ្រិយាន ប្រកបដោយវិវិយសមាធិនិងបទាន
 សង្ការ ១ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ នេះឯងឥន្ទ្រិយាន ២ ។ ម្ចាស់កិត្តុ
 ចាំងឡាយ ព្រះភព៌គត ដែលហៅថា អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះ
 ចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យឥន្ទ្រិយាន ២ នេះឯង ។

[២២៤] ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ ញាណកើត
 ឡើងហើយ ចញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ធន្ទកើតឡើង
 ហើយផលគតាគត ក្នុងធម៌ចាំងឡាយ ដែលគតាគតមិនធ្លាប់បានពូបាន
 ស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥន្ទ្រិយាន ប្រកបដោយធន្ទសមាធិនិង
 បទានសង្ការ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ (ចក្កជាដើមកើតឡើងហើយ ក្នុងធម៌
 ដែលគតាគតមិនធ្លាប់បានពូបានស្តាប់ក្នុងកាលពីដើម) ថា ឥន្ទ្រិយាន ប្រ
 កបដោយធន្ទសមាធិនិងបទានសង្ការនេះឯង ដែលគតាគតត្រូវចំរើន ។

ការតោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
 ចន្ទំ ឧទទានំ ញាណំ ឧទទានំ បញ្ញា ឧទទានំ វិជ្ជា
 ឧទទានំ អាណកោ ឧទទានំ ។

[២២៣] អយំ វិរិយសមាធិប្បជាធម្មដ្ឋាសធម្មា.

គតោ ឥន្ទ្រានោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ
 ធម្មេសុ ចន្ទំ ឧទទានំ ញាណំ ឧទទានំ បញ្ញា
 ឧទទានំ វិជ្ជា ឧទទានំ អាណកោ ឧទទានំ ។ សោ
 ចោ មនាយំ វិរិយសមាធិប្បជាធម្មដ្ឋាសធម្មាគតោ
 ឥន្ទ្រានោ ការតោតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ការតោតិ មេ
 ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចន្ទំ ឧទទានំ
 ញាណំ ឧទទានំ បញ្ញា ឧទទានំ វិជ្ជា ឧទទានំ អា-
 ណកោ ឧទទានំ ។

មាលភិក្ខុវាង្គាយ ចតុក្កេតឡើងហើយ ញាណកេតឡើងហើយ
 បញ្ញាកេតឡើងហើយ វិជ្ជាកេតឡើងហើយ ពន្លឹកេតឡើងហើយដល់
 ភព៌ភក ក្នុងធម៌វាង្គាយ ដែលភព៌ភកមិនទាន់បានឮបានស្តាប់មក
 ពីដើមថា (នេះឯងជាឥន្ទ្រាណ) ដែលភព៌ភកចម្រើនហើយ ។

[២២៣] មាលភិក្ខុវាង្គាយ ចតុក្កេតឡើងហើយ ញាណ
 កេតឡើងហើយ បញ្ញាកេតឡើងហើយ វិជ្ជាកេតឡើងហើយ ពន្លឹកេត
 ឡើងហើយដល់ភព៌ភក ក្នុងធម៌វាង្គាយដែលភព៌ភកមិនទាន់បានឮ
 បានស្តាប់ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥន្ទ្រាណ (ប្រកបដោយវិរិយសមាធិ
 នឹងបទានសុត្វា ។ មាលភិក្ខុវាង្គាយ ភព៌ភក (មិនទាន់បានឮបាន
 ស្តាប់) ថា ឥន្ទ្រាណ (ប្រកបដោយវិរិយសមាធិនឹងបទានសុត្វា) នោះឯង
 ដែលភព៌ភកក្រៃបំរើន ។ មាលភិក្ខុវាង្គាយ ចតុក្កេតឡើងហើយ
 ញាណកេតឡើងហើយ បញ្ញាកេតឡើងហើយ វិជ្ជាកេតឡើងហើយ
 ពន្លឹកេតឡើងហើយដល់ភព៌ភក ក្នុងធម៌វាង្គាយ ដែលភព៌ភកមិន
 ទាន់បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា (នេះជាឥន្ទ្រាណ) ដែលភព៌ភក
 បានចម្រើនហើយ ។

(២២២) អយំ ចិត្តសមាធិប្បដានសង្ខារសមដ្ឋា-

តតោ ឥន្ទ្រតោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សនេសុ

ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា

ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាលោកោ ឧទទាទិ ។

សោ តោ បនាយំ ចិត្តសមាធិប្បដានសង្ខារសម-

ដ្ឋាតតោ ឥន្ទ្រតោ ភាវិតោតិ មេ ភិក្ខុវេ ។

ភាវិតោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សនេសុ ធម្មេសុ

ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ

វិជ្ជា ឧទទាទិ អាលោកោ ឧទទាទិ ។

(២២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ ញ្ញាណ

កើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ចក្ខុ

កើតឡើងហើយដល់ភពគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលភពគតមិនធ្លាប់

បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥន្ទ្រព្វា (ប្រហសោយចិត្ត-

សមាធិនិវេទនសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភពគត (មិនធ្លាប់បានឮ

បានស្តាប់) ថា ឥន្ទ្រព្វា (ប្រហសោយចិត្តសមាធិនិវេទនសង្ខារនេះឯង

ដែលភពគតត្រូវចំរើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ

ញ្ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ

ចក្ខុកើតឡើងហើយដល់ភពគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលភពគតមិន

ធ្លាប់បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា (នេះជាឥន្ទ្រព្វា) ដែលភពគត

បានចំរើនហើយ ។

(២៤៩) អយំ វិមំសាសមាធិច្បតានសង្ការសមន្នា-

គតោ ឥន្ទ្រិយោនោតំ មេ ភិក្ខុវេ ឬ ឲ្យ អនុប្បតេសុ
 ធម្មេសុ ចត្តំ ឧទទាធិ ញាណំ ឧទទាធិ បញ្ញា ឧទ-
 ទាធិ វិជ្ជា ឧទទាធិ អាណាគោ ឧទទាធិ ។ សោ ចោ
 បដាយំ វិមំសាសមាធិច្បតានសង្ការសមន្នាគតោ ឥន្ទ្រិ-
 យោនោ ភាវតត្រោតំ មេ ភិក្ខុវេ ។ ភាវិតោតំ មេ ភិក្ខុវេ
 ឬ ឲ្យ អនុប្បតេសុ ធម្មេសុ ចត្តំ ឧទទាធិ ញាណំ
 ឧទទាធិ បញ្ញា ឧទទាធិ វិជ្ជា ឧទទាធិ អាណាគោ
 ឧទទាធិតំ ។

(២៥០) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចតុក្កោតឡើងហើយ ញាណ

កើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺ
 កើតឡើងហើយ ផលកថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលគេថាគតមិនធ្លាប់
 បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពិរោធម៌ថា នេះជាឥន្ទ្រិយ (ប្រកបដោយវិម-
 សាសមាធិនិងបពាទសង្ការ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគត (មិនធ្លាប់
 បានឮបានស្តាប់) ថា ឥន្ទ្រិយ (ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនិងបពាទសង្ការ
 នេះឯង ដែលគេថាគតត្រូវចំរើន ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចតុក្កោតឡើង
 ហើយ ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើង
 ហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយ ផលកថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែល
 គេថាគតមិនធ្លាប់បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពិរោធម៌ថា (នេះជាឥន្ទ្រិយ)
 ដែលគេថាគតបានចំរើនហើយ ។

[២២៦] ឯវេទ សុត្ត ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
 វេសាលំយំ វិហារតំ មហារាជេ ក្សត្រាភារសាលាយំ ។
 អថទោ ភគវា បុព្វល្អាសមយំ ឯវាសេត្វា បត្តចីវរា-
 តាយ វេសាលំ មិណ្ឌុយ ចារិសំ វេសាលំយំ មិណ្ឌុយ
 ចរិត្វា បញ្ញាគតំ មិណ្ឌុយាតប្បដិក្កត្តោ អាយស្មន្តំ អា-
 នន្តំ អាមន្តេសំ ភល្លករំ អាទន្ត ចំសិន្ទំ យេន ចារ-
 លចេតិយំ^(១) តេទុបសង្កម៌្គមិស្សម ឯវាវិហារាយាតិ ។ ឯវំ
 ភន្តេតំ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ ភគវតោ បដិស្សត្វា
 ចំសិន្ទំ អាទាយ ភគវន្តំ មិដ្ឋតោ មិដ្ឋតោ អនុតថ្មំ ។

[២២៧] អថទោ ភគវា យេន ចារិលចេតិយំ
 តេទុបសង្កម៌្គមិ ទុបសង្កម៌្គត្វា បញ្ញត្តោ អាសនេ ចំសិ-
 និ ។ អាយស្មាបិ ទោ អាទន្តោ ភគវន្តំ អភិវាទត្វា

១. ១. ២. ពាក្យលេខីយំ ។

[២២៦] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងក្នុងការសាលា នាមហារាជ ដ៏ត្រង់វេសាលី ។
 គ្រាទោះបី ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ទ្រង់បាត់ទ្រង់ចិញ្ចឹម ក្នុង
 បុព្វល្អាសម័យ ស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបំណុលបាត ហើយ
 ត្រឡប់មកបំណុលបាតក្នុងបញ្ចកត្ត ត្រាស់ហៅព្រះអាទន្តដ៏មានអាយុថា
 ម្ចាស់អាទន្ត អ្នកចូរកាន់យកខ្ញុំវេសាលីនេះ គេវាគន់ទ្រង់ចូលទៅឯ
 បារិលចេតិយ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះអាទន្តដ៏មានអាយុ
 ទទួលព្រះក្រព្វដ៏តាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះកុរុណា ព្រះអង្គ ហើយ
 ក៏កាន់ខ្ញុំវេសាលីនេះដោយក្រាយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទៅ ។

[២២៧] គ្រាទោះបី ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចូលទៅបារិល-
 ចេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលបុគ្គលភាគ
 តែងថ្វាយ ។ ព្រះអាទន្តដ៏មានអាយុ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ឯកមន្ត្តំ ចំសីទិ ។ ឯកមន្ត្តំ ចំសីទិ ទោ វាយស្មន្តំ
 អាទន្តំ ភគវា ឯតទរោច រមណីយា អាទន្តំ វេសាលី
 រមណីយំ ឧទេនេចតិយំ រមណីយំ តោតមកេចតិយំ
 រមណីយំ សត្តន្តរេចតិយំ រមណីយំ ពហុបុត្តកេចតិយំ
 រមណីយំ សារទ្ធនេចតិយំ^(១) រមណីយំ ចាវាលេចតិយំ ។
 យស្ស កស្សចំ អាទន្តំ ចត្តារោ ឥទ្ធិចាធា ភាវិតា
 តហុលីកតា យាធិកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋតា បរិច្ឆតា
 សុសមាទ្វា សោ អាគម្ពមាថោ កម្សំ វា តំដ្ឋេយ្យ
 កម្សារសេសំ វា ។ តថាភកស្ស ទោ អាទន្តំ ចត្តារោ
 ឥទ្ធិចាធា ភាវិតា តហុលីកតា យាធិកតា វត្ថុកតា
 អនុដ្ឋតា បរិច្ឆតា សុសមាទ្វា ។ អាគម្ពមាថោ អាទន្តំ
 តថាភកតោ កម្សំ វា តំដ្ឋេយ្យ កម្សារសេសំ វា ។

[២២៨] ឯវម្បិ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ ភគវតា
 ឱទ្ធករិកេ ចំមិត្តេ កយិរមាទេ ឱទ្ធករិកេ ឱកសេ
 កយិរមាទេ នាសាត្ថំ បដិវិជ្ជិតំ ន ភកវន្តំ យាធិ
 តំដ្ឋតុ កន្ត ភគវា កម្សំ តំដ្ឋតុ សុតតោ កម្សំ^(២)

— ១ ២. សាទ្ធនេចតិយំ ។ ៣. សារទ្ធនេចតិយំ ។ ៤ ៥. កម្សារសេសំ ។

ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភាន់ខ្ញុំមានអាយុ អង្គុយក្នុងទី
 សចក្កហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់អាទន្ត
 ក្រុងវេសាលី គួរជាទីរីករាយ ទេសេចតិយ គួរជាទីរីករាយ តោតមក
 ចតិយ គួរជាទីរីករាយ សត្តម្ហូចតិយ គួរជាទីរីករាយ ពហុបុត្តកេចតិយ
 គួរជាទីរីករាយ សារទ្ធនេចតិយ គួរជាទីរីករាយ ចាវាលេចតិយ គួរជា
 ទីរីករាយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត បុគ្គលណាមួយបានបំរើឥទ្ធិបាទ២ បាទ៣
 ឲ្យរឿយៗ ធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីនៅ កំនើនរឿយៗ សន្សំខុក
 ធ្វើមឈ្នួលហើយ កាលបើបុគ្គលនោះប្រាថ្នា អាចស្ថិតនៅអស់មួយអាយុ
 កម្ស ឬជានិមួយអាយុកម្សក៏បាន ។ ម្ចាស់អាទន្ត ឥទ្ធិបាទ២ កថាភក
 បានបំរើទេហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីនៅ
 កំនើនរឿយៗ សន្សំខុក ធ្វើមឈ្នួលហើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត បើកថាភក
 ប្រាថ្នា អាចស្ថិតនៅអស់មួយអាយុកម្ស ឬជានិមួយអាយុកម្សក៏បាន ។

[២២៨] កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើចំមិត្ត ជាទ្បោរិក
 ទ្រង់ធ្វើទោសជាទ្បោរិកយ៉ាងនេះក៏ដោយ ព្រះភាន់ខ្ញុំមានអាយុ នៅ
 តែមិនអាចនឹងយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បានឡើយ មិនពានភាគចនាព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គបំរើទេ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 តន្តិះនៅអស់ ១ អាយុកម្ស សូមព្រះសុភគទ្រង់តន្តិះនៅអស់ ១ អាយុកម្ស

តហុជនហិតាយ តហុជនសុខាយ លោកាទុក្ខម្សាយ
អត្តាយ ហិតាយ សុខាយ នេមទុស្សនន្តិ យជា
តំ មារេន បរិយុជ្ជិតចិត្តោ ។

(២២៩) ទុតិយំបិ ទោ ភគវ ។ តតិយំបិ ទោ ភគវ
រោយស្មន្តំ អាទន្តំ អាចន្តេសំ រមណីយា អាទន្ត
វេសាលី រមណីយំ ធុនេនចេតិយំ រមណីយំ កោត-
មតចេតិយំ រមណីយំ សន្តម្ហចេតិយំ រមណីយំ
តហុបុត្តតចេតិយំ រមណីយំ សាវន្តនចេតិយំ រម-
ណីយំ ចារាលចេតិយំ ។ យស្ស កស្សនំ អាទន្ត
ចត្តារោ ឥន្ទិចារោ ការិតា តហុលីកតា យាធិកតា
វត្ថុតតា អទុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមាវត្ថា សោ អា-
តត្ថមាថោ តប្បំ វា តិវ្ពយ្យ តប្បាវសេសំ វា ។
តថាភគស្ស ទោ អាទន្ត ចត្តារោ ឥន្ទិចារោ ការិតា
តហុលីកតា យាធិកតា វត្ថុតតា អទុដ្ឋិតា បរិចិតា
សុសមាវត្ថា ។ អាតត្ថមាថោ អាទន្ត តថាភគោ
តប្បំ វា តិវ្ពយ្យ តប្បាវសេសំ វាតិ ។

ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី
អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទោត្វិនមនុស្សទាំងឡាយដូច្នេះហើយ ព្រះមហា
ចូលមកទ្រព្យភិក្ខុ ។

(២២៩) ព្រះជំទាវព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះក្នុងដីតា (ទ្រង់ព្រះ
អាទន្ត) ជាតំបំពើជន ។ ព្រះជំទាវព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអាទន្ត
ជំទាវអាយុជាតំបំពើជនថា ម្ចាស់អាទន្ត ព្រង់វេសាលី ឆ្លងទឹក
រាយ ។ ខ្លួនចេតិយ ឆ្លងទឹករាយ គោតមកចេតិយ ឆ្លងទឹករាយ
សន្តម្ហចេតិយ ឆ្លងទឹករាយ តហុបុត្តតចេតិយ ឆ្លងទឹករាយ
សាវន្តចេតិយ ឆ្លងទឹករាយ ចារាលចេតិយ ឆ្លងទឹករាយ ។
ម្ចាស់អាទន្ត បុគ្គលណាមួយបានចម្រើន ឥន្ទិចារោ ២ ធ្វើឲ្យច្រើន ធ្វើឲ្យ
ដូចជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីតាំងនៅ តាំងទុករឿយៗ សន្សំទុក ផ្ដើមទុកល្អ
ហើយ បើបុគ្គលនោះប្រាថ្នា អាចនោអស់ៗ អាយុកម្ម ឬជានិមួយអាយុ-
កម្មក៏បាន ។ ម្ចាស់អាទន្ត តថាភគបានចម្រើនឥន្ទិចារោ ២ បានធ្វើឲ្យ
រឿយៗ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានធ្វើឲ្យជាទីតាំងនៅ បានតាំងទុក
រឿយៗ បានសន្សំទុក បានផ្ដើមទុកល្អហើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត បើគាត់គក
ប្រាថ្នា អាចនោអស់មួយអាយុកម្ម ឬជានិមួយអាយុកម្មក៏បាន ។

[២៤០] ឯវិចី ទោ អាយស្មា អាធនោ ភគវតា

ឧទ្ធហិតា ឯមិត្តេ កាយិវាធនេ ឧទ្ធហិតា ឧកាសេ
កាយិវាធនេ នាសក្ខិ បដិវជ្ឈ័ត្ថំ ឧ ភគវន្តំ យោចំ តិដ្ឋតុ
ភន្តេ ភគវំ កម្យំ ឯដ្ឋតុ សុគតោ ភក្យំ ឧហុដិ
ឧហិតាយ ឧហុដនសុទាយ លោកាណុកម្យាយ អន្តា-
យ ហិតាយ សុទាយ នេរមនុស្សានន្តំ យថា តំ នា-
វធិ បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។

[២៤១] អថទោ ភគវា អាយស្មន្តំ អាធន្តំ អា-

មន្តេសំ ភន្ត ទោ ត្ថំ អាធន្ត យស្សនាធិ កាលំ
មញ្ញសីតិ ។ ឯវិ ភន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាធនោ
ភគវតា បដិស្សត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវធនោ
បធនុត្ថំ ភក្ខា អវិទូរេ អញ្ញតាស្មី វុត្តម្ពលេ ឯសីទំ ។

[២៤០] កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើឯមិត្តជាទ្បេរិក

ទ្រង់ធ្វើឲ្យកាសជាទ្បេរិកយ៉ាងនេះក៏ដោយ ព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុ នៅ
តែមិនយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់ឡើយ មិនបានអាកាមនា ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់នឹងនៅ
អស់មួយអាយុកម្ម សូមព្រះសុគត ទ្រង់នឹងនៅអស់មួយអាយុកម្ម
ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី
អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បី
សេចក្តីសុខដល់ទេវតា និងមនុស្សចាំទ្បាយដូច្នេះឡើយ ព្រោះហេ-
តុលមកវិជ្ជាចិត្ត ។

[២៤១] សំដៅថាទោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះ

អាទន្ទដ៏មានអាយុថា ខ្លាចអាទន្ទ ឬក៏ច្បាច់ចុះ ចូលកាលខ្ញុំកាលគួរ
ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ ព្រះអាទន្ទដ៏មានអាយុទទួលព្រះពុទ្ធដ៏កាព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគថា កុរុណា ព្រះអង្គ រួចក៏ក្រាបចាកអាសនៈ ថ្វាយ
បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើរប្រគល់ ហើយអង្គុយដិតគល់ឈើម្ខាង
ដើម ដ៏មិនឆ្ងាយឬឆ្ងាន ។

[២៥២] អថទោ ខារោ ចាបិម (អថេយ្យត្ថាន្ត
 អាយស្មន្ត អាទន្ត^(១)) យេន ភគវ តេនុបសង្កម្ព
 ឧបសង្កម្ពិតា ឯតមន្ត អដ្ឋាសំ ។ (ឯតមន្ត បិគោ
 ទោ ខារោ ចាបិម^(២)) ភគវន្ត ឯតនេវេន បរិច្ចាគុតាឯ
 កន្ត ភគវ បរិច្ចាគុ សុគតោ បរិច្ចាគតាលោតាឯ
 កន្ត ភគវតោ ។ កាសំតា ទោ បទេសា កន្ត ភគវតា
 វតា ន តាវាហំ ចាបិម បរិច្ចាយស្មាមិ យា
 មេ ភិក្ខុ ន សាវតា កវិស្សន្ត វិយត្ថា វិជិតា
 វិសារតា^(៣) តហុស្សតា ធម្មទក ធម្មាធម្មប្បដិបត្តា
 សាមីចិច្ចដិបត្តា អនុធម្មចារិយោ សតំ អាចរិយតំ
 ឧត្តហេត្វា អាទិត្តិស្សន្តិ ទេសស្សន្តិ បញ្ញាបេស្ស
 ន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវិស្សន្តិ វិកមិស្សន្តិ ឧត្តាធិការ
 ស្សន្តិ ឧប្បន្តិ បរម្យវាទំ សហទម្មេន សុធិត្តចាតំ
 ធិត្តហេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសស្សន្តិកំ ។
 សន្តិ ទោ បទេ កន្ត ឯតរហំ ភិក្ខុ ភគវតោ សា
 វតា វិយត្ថា វិជិតា វិសារតា តហុស្សតា ធម្មទក

១-២ ឧប្បទេសកយោ ធិនេស្មំ សុត្ត ឥមេ ធម្មា ទិស្សន្តំ ។ ៣ ឧ. ឯតន្តរ បន្តហេតុ
 កុប្បាទិ ធម្មាហំ កវិនំ ។

[២៥២] (កាលដែលព្រះមានខ្លឹមមានកាយចេញទៅមិនប្លែកខ្លួន)
 ហាមានចិត្តបាបចូលទៅក្នុងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ឈរក្នុងទីសមគួរ ។ (លុះហាមានចិត្តបាបឈរក្នុងទីសមគួរហើយ) ក៏
 ត្រាបខូលកាកធម៌ព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិច្ចាគក្នុងកាលឥឡូវនេះទៅ សូមព្រះសុភត
 និព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគឈម
 បរិច្ចាគហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់
 រំលឹកនេះថា នៃហាមានចិត្តបាប (បើ) ពួកភិក្ខុជាសាវករបស់គាត់
 ដែលឈ្មោះ កវិនីវ ត្រូវត្រា ជាតហុស្សត ច្រឡឹងធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយភោគក្រីក្រ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌នៅមិន
 ខាន់ខាន ទាំងមិនខាន់រឿងវិទ្យានៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់
 សំដែង បញ្ញត្តិ តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យស្វាមីបាន ទាំងមិនខាន់
 បានសង្កត់សង្កិនបរម្យវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាភិក្ខុដែលខ្លួនបាន
 សង្កត់សង្កិនល្អ តាមការឲ្យដែលសមហេតុ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រកប
 ដោយបាដិហារ្យឥរិយបការទេ គឺជាគតនឹងមិនខាន់បរិច្ចាគដល់ហោះ
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុជាសាវករបស់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ បានឈ្មោះ កវិនីវ ត្រូវត្រា ជាតហុស្សត ច្រឡឹងធម៌

ធម្មាទុទ្ទម្យដិបន្ទា សាមីចិប្បដិបន្ទា អទុទ្ទម្យចារិយា
 សតំ អាចរិយតំ ឧត្តមោត្វា អាចំត្ថន្តំ ទេសេន្តំ
 បញ្ញាបេន្តំ បដ្ឋបេន្តំ វិវេន្តំ វិចារន្តំ ឧត្តានិករេន្តំ
 ឧប្បន្តំ បាប្បវាដំ សហជម្មេន សុន្តត្ថហំតំ ចិត្តមោត្វា
 សឡាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តំ ។ បរិជំព្វាតុតាចំ គន្ថេ
 កកវា បរិជំព្វាតុ សុត្ថតោ បរិជំព្វាឧកាសោនាចំ
 គន្ថេ កកវតោ ។

[២៥៣] ភាសិតោ ទោ បទេសោ គន្ថេ កកវតោ វា-
 ចា ន តាវាហំ ចាបិម បរិជំព្វាយំ ស្សាមំ យាវ មេ កំត្តុ-
 រំយោ ន សាវិតោ ភវិស្សន្តំ វិយត្តា វិជីតា វិសាវតា
 ពហុស្សុតា ធម្មទេវ ធម្មាទុទ្ទម្យដិបន្ទា សាមីចិប្បដិ-
 បន្ទា អទុទ្ទម្យចារិយោ សតំ អាចរិយតំ ឧត្តមោត្វា
 អាចំត្ថន្តិស្សន្តំ ទេសេស្សន្តំ បញ្ញាបេស្សន្តំ បដ្ឋបេស្សន្តំ

ប្រតិបត្តិធម៌សមគ្គវេលំធម៌ ប្រតិបត្តិដោយភោគក្រីក្រ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 តាំងបាទរៀនទូរព្រះវិទ្យាពាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញាក្នុង
 កំរិតទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យស្រាយបាយ តាំងសន្តិកំសន្តិទេវប្បវាទ
 ដែលរកគាត់ឲ្យស្រាយ ឲ្យដាក់ចូលវេលាបាយសន្តិកំសន្តិទេវដោយល្អ តាម
 ពាក្យដែលសមរម្យ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាទ
 ហើយ ។ បតិក្រិត្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិវិនិច្ឆ័យក្នុង
 កាលអន្តរៈនេះទៅ សូមព្រះសុភកបរិវិនិច្ឆ័យទៅ បតិក្រិត្រះអង្គដ៏ចំរើន
 អន្តរៈនេះ ជាពេលគួរព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិវិនិច្ឆ័យហើយ ។

[២៥៣] បតិក្រិត្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះភាគបាទ
 ត្រាស់កំលោះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប តែងតែនឹកនឹមចំរើនបរិវិនិច្ឆ័យ
 ទេ ព្រោះភ្នែកកំពុងជាសាវិតារបស់គាត់ ឈ្លាស ពងវិវា ភ្លៀវភ្លា
 ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគ្គវេលំធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
 ភោគក្រីក្រ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ទៅមុខរាល់មាន តាំងមុខរាល់រៀនទូរ
 ព្រះវិទ្យាពាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយចំរើនប្រាប់ សំដែង បញ្ញាក្នុង កំរិតទុក

វិវាស្សន្ត វិភជ្ជស្សន្ត ឧត្តាជីតាវិស្សន្ត ឧប្បន្ត បរាប្ប.
 វិភជ្ជ សមាធម្មេន សុខិត្តហត្ថ វិភជ្ជហេតុ សម្មាដ
 ហាវយំ ធម្មំ នេសេស្សន្តិកំ ។ សុខិត្ត ហេ បដ កន្ត
 ឯតាហំ ភិក្ខុន្តិយោ កករតា សាវតា វិយត្តា វិជ្ជតា
 វិសាវតា តហុស្សតា ធម្មេន ធម្មាធម្មេន ធម្មេន ធម្មេន
 សាមិច្ឆេប្បដិប្បនា អនុធម្មបារិយោ សតំ អាចរិយតំ
 ឧត្តហេតុ អាចិត្តន្ត ទេសេន្ត បញ្ញាមន្ត បដ្ឋមន្ត
 វិវាស្សន្ត វិភជ្ជន្ត ឧត្តាជីតាវិភជ្ជន្ត ឧប្បន្ត បរាប្បវាធំ សមា.
 ធម្មេន សុខិត្តហត្ថ វិភជ្ជហេតុ សម្មាដហាវយំ ធម្មំ
 នេសេស្សន្តិ ។ បរិវិទ្យាធម្មនាធំ កន្ត កករតា បរិវិទ្យាធម្ម
 សុតតោ បរិវិទ្យាធម្មនាធម្មនាធំ កន្ត កករតា ។

បើក ចែក ធ្វើឲ្យអាយុបាន ទាំងមុខទាំងស្រុងស្រស់ស្អាតដែលគេ
 ឡើងហើយ ឲ្យជាតិច្នៃដែលខ្លួនបានសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យ
 ដែលសមហេតុ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យទេ ។
 បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុនិយោកាវសាស្ត្រ
 ដ៏មានព្រះភាគ បានឈ្លាន កន្លែង ក្លាយជាធម្មស្រុក ច្រើនធម៌
 ប្រកបក្នុងមិសមគួរដល់ធម៌ ប្រកបក្នុងដោយកោតក្រិក ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 ហើយ ទាំងបានរៀនឲ្យកាន់កាប់កាលបរិច្ឆេទ ហើយប្រាប់ សំដែង
 បញ្ញា តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យអាយុបានហើយ ទាំងសង្កត់សង្កិន
 បរាប្បវាធំដែលគេឡើងហើយ ឲ្យជាតិច្នៃដែលខ្លួនបានសង្កត់សង្កិនដោយល្អ
 តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន
 ហើយ ។ បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 បរិវិទ្យានៅ សូមព្រះសុត្តន្តបរិវិទ្យានៅ បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ត្រាឥឡូវនេះ ជាកាលស្រស់ស្អាតព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិវិទ្យានហើយ ។

[២៧២] ភាសិតា ទោ បរិសេសា កន្តេ កកវតា
 ភតា ធន តាវហំ ចាបំម បរិជំញាយិស្សនី យាវ
 មេ ឧចាសកា ។ បេ ។ យាវ មេ ឧចាសកា ធន
 សាវតា ភវិស្សន្តំ វិយត្តា វិជិតា វិសារា ធម្មា-
 ស្សតា ធម្មធន ធម្មាទុធម្មប្បដិបត្តា សាមិច្ចប្បដិបត្តា
 អទុធម្មចារិដិយា សកំ អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា ក-
 ចំត្តិស្សន្តំ ទោសស្សន្តំ បញ្ញាបេស្សន្តំ បដ្ឋបេស្សន្តំ
 វិវិស្សន្តំ វិគជិស្សន្តំ ឧត្តានិកាវិស្សន្តំ ឧប្បន្តំ ប-
 រេយ្យកំ សហទម្មេន សុត្តន្តហំកំ ចិត្តហេត្វា សច្ចា-
 និហារិយំ ធម្មំ ទោសេស្សន្តិកំ ។ សន្តំ ទោ បរិ
 កន្តេ ឋិតហំ ឧចាសកា កកវតា សាវតា វិយត្តា
 វិជិតា វិសារា ធម្មាស្សតា ធម្មធន ធម្មាទុធម្មប្ប-
 ដិបត្តា សាមិច្ចប្បដិបត្តា អទុធម្មចារិដិយា សកំ
 អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចិត្តន្តំ ទោសន្តំ បញ្ញាបេន្តំ

[២៧២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះជំនាន់ព្រះ
 ភានបានត្រាស់ព្រះនេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប កថាគន្លង់មិនទាន់
 បរិនិព្វានទេ ព្រោះពួកឧបាសក (ជាសាវក) របស់កថាគន ។ បេ ។
 ព្រោះពួកឧបាសកជាសាវករបស់កថាគន ដែលឈ្មោះ កងវិវ ត្រូវ
 គ្នា ជាពហុស្ស្តក ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ដោយកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ទៅមិនទាន់មាន ទាំងបិទពាន់រៀន
 ខ្លាំងខ្លះនៃកាតព្វរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក
 បើក ចែក ធ្វើឱ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់ស្អាតស្អំនឹង ខ្លួនប្រយោជន៍
 ដែលគេនាំឱ្យងាយ ឱ្យជាតិច្នៃដែលស្អាតស្អំនឹងដោយឈ្មោះ កាមកាតព្វ
 ដែលសមហេតុ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ឱ្យព្រះនេះ មានពួកឧបាសកជាសាវករបស់ព្រះ
 ជំនាន់ព្រះភាន បានឈ្មោះ កងវិវ ត្រូវគ្នា ជាពហុស្ស្តក ទ្រទ្រង់ធម៌
 ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 ទាំងបិទពាន់រៀនខ្លាំងខ្លះនៃកាតព្វរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត

បដ្ឋមេន្ទ្រ វិវរណ្ណំ វិកជន្ទំ ឧត្តាជិតកោន្ទំ ឧប្បន្ទំ បរម្យាវាជំ
 សហជន្មេន សុន្ទក្កហិតំ ជិត្តហេត្វា សប្បាជមារិយំ
 ជន្ទំ ទេសេន្ទំ ។ បរិជិត្តានុនាមំ កន្តេ ភគវតោ បរិជិត្តានុ
 សុតតោ បរិជិត្តាធនាលោនាមំ កន្តេ ភគវតោ ។

(២៥៥) ភាសិតា ហោ បទេសា កន្តេ ភគវតោ

ភតា ន តាវហំ ចាមិម បរិជិត្តាយស្សាមំ យាវ
 មេ ឥនំ ត្រឡប់វិយំ ន ឥន្ទត្ថោ កវិស្សតំ ជិតត្ថា
 វត្តាវតំ តាហុជញ្ញំ បុត្តក្កតំ យាវ ទេវមនុស្សេហំ
 សុប្បកាសិតន្ទំ ។ ឆយំនំ កន្តេ ភគវតោ ត្រឡ-
 ប់វិយំ ឥន្ទត្ថោ ជិតត្ថា វត្តាវតំ តាហុជញ្ញំ បុត្តក្កតំ

គំនង្គក បេក វេក ធ្វើឱ្យសាយបាន គំនិតសង្កត់សង្កិនឱ្យបរិបូណ៌ទៅដល់
 កើតឡើងហើយ ឱ្យដាក់ចូលសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមការក្សរដល់
 សមហេតុ ហើយសំដែងឱ្យប្រកបដោយបាតិហក្សបានហើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិទ្ធិព្វានទៅ សូម
 ព្រះសុភគបរិទ្ធិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះឥឡូវនេះ ជាគោល
 ក្នុងសូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិទ្ធិព្វានហើយ ។

(២៥៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យូរទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

បានត្រាស់ដំណាលនេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាច ភក់ភក់ទំនងចាន់
 បរិទ្ធិព្វានទៅ ព្រោះត្រឡប់វិយំរបស់គាត់នេះ ទៅមិនបានប្រាប់ខ្លួន
 មិនបានចម្រើន មិនបានផ្សាយទៅសព្វទិស ទេមិនបានដឹងច្រើនគ្នា
 មិនបានរកញ្ចប់ប្រណិ ក្នុងទេវតានិងមនុស្ស មិនបានចេះសំដែងបាន
 ដោយប្រាកដ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រឡប់វិយំរបស់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគនោះបានប្រាប់ខ្លួនហើយ បានចម្រើនហើយ បានផ្សាយទៅ
 សព្វទិសហើយ ទេបានដឹងច្រើនគ្នាហើយ បានរកញ្ចប់ប្រណិហើយ

យាវ ទេវមនុស្សហិ សុឡតាសិនំ ។ បរិនិព្វាននាម
កន្ត្ថេ កកាវ បរិនិព្វានុ សុគតោ បរិនិព្វានតាណោ-
នាមំ កន្ត្ថេ កកាវតាតំ ។

[២៨៦] ឯវំ កុត្តេ កកាវ មាវំ វាចំបង្គំ ឯតនោច
អម្បោស្សន្តោ ត្វំ ទាមម ហោហំ ន ចំរំ^(១) តថា-
តតស្ស បរិនិព្វានំ កំស្សនិ វេនោ តំឆ្លំ មាសាមំ
អច្ចយេន តថាគតោ បរិនិព្វាយិស្សតីតំ ។

[២៨៧] អដទោ កកាវ ចាកៈល ទេតំយេ សតោ
សម្បជានោ អាយុសង្ខារំ ឱស្សន្នំ ។ ឱស្សន្នេ ច^(២)
កកាវតា អាយុសង្ខារេ មហាភូមិជានោ អហោសំ ភីស-
នកោ លោមមំសោ ទេវឱទ្ធុនំយោ^(៣) ច ជលីសុ ។

ភូតោវោកនីមនុស្សទេសំវេនីបាទោជានយល្លហើយ ។ បត់ត្រព្រះអង្គ
ដំបំរើ វេទ្យវេនះ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគត
បរិនិព្វានទៅ បត់ត្រព្រះអង្គដំបំរើ ព្រោះវេទ្យវេនះថា កាលសូល្លម
ព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានហើយ ។

[២៨៦] កាលបើគ្រឿងមានក្របខ្វល់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ក៏បានគ្រាស់ទៅនឹងគ្រឿងមានចំក្នុងបង្អួច្នោះថា ម្ចាស់មាន
មានចំក្នុងបង្អួច ចូរអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក៏ចុះ ការបរិនិព្វានរបស់
គេនឹងមិនយូរប៉ុន្មានទេ កន្លង់ ៣ ខែអំពីកាលនេះទៅ គេនឹងនឹង
បរិនិព្វាន ។

[២៨៧] លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះ
សត់សម្បជញ្ញៈ ទ្រង់ដាក់អាយុសង្ខារឲ្យដ៏បាក់លំបាក ។ លុះព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគដាក់អាយុសង្ខារហើយ ក៏រើគតាគ្រឿងវេទន៍យ៉ាងធំ ដូរ
ឲ្យភូតភ្នំត្រច្ច័យរាម ប៉ាន់ផ្តាតំលាន់ភ្នំភ្លើង ។

១ ម. ធិរាស្យេ ។ ២ ម. ឧស្សនេ ធម៌ ។ ៣ ម. វេទ្យវេនិយោ ។

[២៩៨] អថេរ គណន ឯកទត្ត វិធីតា តាម

វេលាយ ឥត ឧត្តរ ឧត្តរ

គុណមគ្គុល ពុទ្ធសម្ពុទ្ធ

កសិកម្មវិស័យ មុន

អន្តរាគមន៍ សមាហរណ

អភិវឌ្ឍន៍ កសិកម្មវិស័យ មុន

បារាំង ប្រទេស ។

ព័ត៌មាន

អថេរ គណន ។

អថេរ គណន (១) យថា

អថេរ សម្ពុទ្ធា កសិកម្ម

ព័ត៌មាន គណន គណន ។

[២៩៨] ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

បារាំង ប្រទេស ។

ព័ត៌មាន

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ ត្រីកោណ

បាលាទកម្មវិធី

[៤៥៩] ភាវតិយំ ។ ឬព្វ មេ កំគូវេ សម្ពោ-
រាយ អនកំសង្កត្តស្ស តោនិសង្កត្តស្ស សតោ ឯ-
តនយោសិ តោ ធុ ខោ ហេតុ តោ បច្ចយោ ឥន្ទ្ធ-
ចានការាយានំ ។

[៤៦០] តស្ស មយ្ហំ កំគូវេ ឯតនយោសិ ឥច កំគូ-
ធខុសមាទិច្ចចានសង្កាសមន្តាភតំ ឥន្ទ្ធចានំ ភាវតិ
ឥតិ មេ ធម្មោ ន ច អតិលំហោ ភវិស្សតិ ន ច អតិ-
ឡក្កហំតោ ភវិស្សតិ ន ច អជ្ឈត្តំ សង្កិត្តា ភវិស្សតិ
ន ច តចិត្តា វិក្ខិត្តោ ភវិស្សតិ បច្ឆាបុរេ សញ្ញំ ច
វិហរតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ
យថា អនោ តថា ធុន្ទំ យថា ធុន្ទំ តថា អនោ យ-
ថា ឯក តថា វត្ថុ យថា វត្ថុ តថា ឯក ឥតិ វិជេទ
ទេតសា អបរិយោទាទូទ សម្មាសាសំ ចិន្ទំ ភាវតិ ។

បាលាទកម្មវិធី

[៤៥៩] ក្រិស្ថសាត្ថិ ។ ម្ចាស់កំគូវេចំណុយ គាលពីមុនដែល
គេបានគេនៅជាភាគីសក្ខី មិនបានក្រាស់ដឹងសម្ពោធនាឡើយ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អ្វីហ្នឹងជាហេតុ អ្វីហ្នឹងជាបច្ច័យ ដើម្បីញ៉ាំងអង្គបាទ
ឱ្យរំលឹក ។

[៤៦០] ម្ចាស់កំគូវេចំណុយ គេបាននោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ដូច្នេះថា កំគូក្នុងសាសនានេះ ចំរើនអង្គបាទ ប្រកបដោយឧទ្ធសមាទិ
នឹងបនាសម្ពោធនា ឆន្ទៈរបស់អញ នឹងមិនបានជួយណាស់ឥត មិន
បានផ្តើមឡើងពាក្យនឹង មិនបានឮឮទាន់ក្នុងថវ មិនបានឈរមាយាទៅ
នាដ៏ក្រវែងដូច្នេះ តាំងពីបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងទានៈក្រាយ នឹងទាន
មុខ គឺទានមុខយ៉ាងណា ទានក្រាយក៏យ៉ាងនោះ ទានក្រាយយ៉ាង
ណា ទានមុខក៏យ៉ាងនោះ ទានក្រាយយ៉ាងណា ទានលើក៏យ៉ាងនោះ
ទានលើយ៉ាងណា ទានក្រាយក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលា
យប់ក៏យ៉ាងនោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គល
មានចិត្តចំណុយ មានភិរេសមិនបានប្រកែក ចំរើនឱ្យចិត្ត ប្រកប
ដោយឧត្តិដូច្នេះ ។

[២៦០] វិយសមាធិប្បដានសង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រ-
 បាធិ កាវេតំ ឥតិ មេ វិយំ ន ច អតិលំ កវិស្សតិ
 ន ច អតិប្បត្តយាតំ កវិស្សតិ ន ច អជ្ឈត្តំ សន្និទ្ធី
 កវិស្សតិ ន ច ធម៌បាទ្ធា វិស្សតិ កវិស្សតិ បច្ឆាប្បរ សញ្ញា
 សញ្ញំ ច វិហារតិ យថា បុរ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា
 តថា បុរ យថា អនោ តថា ឥន្ទ្រ យថា ឥន្ទ្រ តថា
 អនោ យថា ធិរំ តថា វត្ថុ យថា វត្ថុ តថា ធិរំ ឥតិ
 វិវេទន ចេតសា អបរិយោធនន្ទ្រ សប្បកាសំ ចិត្តំ
 កាវេតិ ។

[២៦២] ចិត្តសមាធិប្បដានសង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រ-
 បាធិ កាវេតិ ឥតិ មេ ចិត្តំ ន ច អតិលំ កវិស្សតិ
 ន ច អតិប្បត្តយាតំ កវិស្សតិ ន ច អជ្ឈត្តំ សន្និទ្ធី
 កវិស្សតិ ន ច ធម៌បាទ្ធា វិស្សតិ កវិស្សតិ បច្ឆាប្បរ សញ្ញា
 ច វិហារតិ យថា បុរ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរ

[២៦០] ភិក្ខុចំរើនឥន្ទ្របាទ (ប្រកបដោយវិយសមាធិនិបបាទ-
 សង្ខារថា សេចក្តីព្យាយាមរបស់អញ នឹងមិនបានចូលយោគផង មិន
 ផ្ដើមឡើងភេតផង មិនឃើញភាវីក្នុងផង មិនឈរមាយាទៅភាវីក្រែង
 ផ្ទះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងភាវីក្រោយនឹងភាវីមុខ គឺភាវីមុខ
 យ៉ាងណា ភាវីក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ភាវីក្រោយយ៉ាងណា ភាវីមុខ
 ក៏យ៉ាងនោះ ភាវីក្រោយយ៉ាងណា ភាវីលើក៏យ៉ាងនោះ ភាវីលើយ៉ាង
 ណា ភាវីក្រោយក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់ក៏យ៉ាង
 នោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តប៉ក
 ហើយ មានកិលេសមិនបានប្រកែកហើយ រមែងចំរើននូវចិត្ត (ប្រកប
 ដោយពន្ធុផ្ទះ ។

[២៦២] ភិក្ខុចំរើនឥន្ទ្របាទ (ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនិបបាទ-
 សង្ខារថា ចិត្តរបស់អញ នឹងមិនបានចូលយោគផង មិនផ្ដើមឡើង
 ភេតផង មិនឃើញភាវីក្នុងផង មិនបានឈរមាយាទៅភាវីក្រែងផ្ទះ
 ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងភាវីក្រោយនឹងភាវីមុខ គឺភាវីមុខយ៉ាងណា
 ភាវីក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ភាវីក្រោយយ៉ាងណា ភាវីមុខក៏យ៉ាងនោះ

យថា អនោ ឥតា ឧទ្ធំ យថា ឧទ្ធំ ឥតា អនោ
 យថា ធិរា ឥតា រត្តិ យថា រត្តិ ឥតា ធិរា ឥតិ វិវដេន
 ចេតសា អបរិយោនទ្ធលោ សប្បកាសំ ចិត្តំ ភារតិ ។

[២៦៣] វិមំសាសមាធិប្បជានសង្ខារសមម្នាកតំ
 ឥន្ទ្រិយាមំ ភារតិ ឥតិ មេ វិមំសា ន ច អតំលីនា ភរិ
 ស្សតិ ន ច អតំប្បគ្គយិតា ភរិស្សតិ ន ច អជ្ឈត្តំ
 សទ្ធិត្តា ភរិស្សតិ ន ច តមាប្បា វិត្តត្តា ភរិស្សតំ ចច្ឆា
 បុរ សញ្ញំ ច វិហរតិ យថា បុរ ឥតា ចច្ឆា យថា ចច្ឆា
 ឥតា បុរ យថា អនោ ឥតា ឧទ្ធំ យថា ឧទ្ធំ ឥតា
 អនោ យថា ធិរា ឥតា រត្តិ យថា រត្តិ ឥតា ធិរា ឥតិ
 វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធលោ សប្បកាសំ ចិត្តំ
 ភារតិ ។

ខាតិក្រាមយ៉ាងណា ខាតិលីក៍យ៉ាងនោះ ខាតិលីយ៉ាងណា ខាតិ
 ក្រាមក៍យ៉ាងនោះ វេលាវៃឫយ៉ាងណា វេលាយប់ក៍យ៉ាងនោះ វេលា
 យប់យ៉ាងណា វេលាវៃឫក៍យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើកហើយ មាន
 កិលេសមិនបាទបូរិស វេលាចំរើនខ្លាចិត្ត ប្រកបដោយពន្ធិដូច្នេះ ។

[២៦៣] ភិក្ខុវេទិតំចំរើនចិត្តោ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិ
 ទិន្ននិពន្ធសង្ខារា ប្រាថ្នាថាៈត្រឡប់ចំរើននិពន្ធនា របស់អញ ទិន្ននិពន្ធផ្ទេយ
 ភោគផល មិនផ្គត់ឡើងវិញ មិនឃ្លាខាតក្នុងផល មិនឈឺឈាមទៅ
 ខាតិក្រាមផងដូច្នេះ ខាតិជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាតិក្រាមខឹងខាតិមុខ
 គឺខាតិមុខយ៉ាងណា ខាតិក្រាមក៍យ៉ាងនោះ ខាតិក្រាមយ៉ាងណា
 ខាតិមុខក៍យ៉ាងនោះ ខាតិក្រាមយ៉ាងណា ខាតិលីក៍យ៉ាងនោះ ខាតិ
 លីយ៉ាងណា ខាតិក្រាមក៍យ៉ាងនោះ វេលាវៃឫយ៉ាងណា វេលាយប់
 ក៍យ៉ាងនោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាវៃឫក៍យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមាន
 ចិត្តបើកហើយ មានកិលេសមិនបាទបូរិស វេលាចំរើនខ្លាចិត្ត ប្រកប
 ដោយពន្ធិដូច្នេះ ។

[២២៤] ឯវំ កាវិកេសុ ខោ ភិក្ខុ ចក្ខុសុ ឥន្ទ្រ-
 តាទេសុ ឯវំ ពហុលីកាតេសុ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិច្ចំ
 បច្ចុទុកោតំ ឯកោចំ ហុត្វា ពហុតា ហោតំ ពហុតាចំ
 ហុត្វា ឯកោ ហោតំ អវិការំ វិហោការំ វិហេតុន្តំ
 តំរោចាការំ តំរោចត្វតំ អសដ្ឋហោតោ កច្ចតំ សេយ្យ-
 ថាចំ អាគាសេ បបរិយាចំ ឧម្ពុជ្ជិម្ពុជ្ជំ កកោតំ
 សេយ្យថាចំ ឧទតោ ឧទតាចំ អភិជ្ជហោតោ កច្ចតំ
 សេយ្យថាចំ បបរិយំ អាគាសេចំ បល្ល័ង្កំ កាមតិ^(១)
 សេយ្យថាចំ បក្ខិ សត្យុលោ ឥរេចំ ចន្ទិមសុរិយេ
 ឯវំ មហិជ្ជកេ ឯវំ មហាទុកាវេ ចាណិទា បរាមសតិ
 បរិមជ្ជតិ យាវ ព្រហ្មលោកាចំ កាយេន វសំ វត្តតំ ។

[២២៥] ឯវំ កាវិកេសុ ខោ ភិក្ខុ ចក្ខុសុ ឥន្ទ្រ-
 តេសុ ឯវំ ពហុលីកាតេសុ ធិន្ទាយ សោតជាតុយា
 វិសុត្វាយ អតិក្កន្ធិន្ទាទុសិកាយ ឧកោ សន្តេ សុណា-
 តំ ធិត្វេ ច មាទុសេ ច យេ នូរេ សន្តេកេ ភតិ ។

១. ចន្ទិមសុរិយេ ។

[២២៤] កាលភិក្ខុបានចំរើនឥន្ទ្របាទព័ន្ធ ២ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) រមែងបានសម្រេចច្បងច្រើនប្រការ
 គឺតែងតែ ប្រុងទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន ឬច្រើននាក់ ប្រុងឲ្យមកតែងតែ
 ញែកបាន ទៅក្នុងវិគីបាន ដើរទៅក្នុងវិគីលក៏បាន ទៅទាញក្នុង ដើរ
 ទៅទាញក្រៅក៏បាន ទៅទាញក្នុងដង្កាត់ ដើរទៅទាញក្រៅដង្កាត់ (ដោយ
 ឥតប្រាសឥតប្រាស) ក៏បាន ទៅទាញក្នុងកំពង់ ដើរទៅទាញក្រៅកំពង់ក៏បាន
 ទៅទាញក្នុងក្នុង ដើរទៅទាញក្រៅក្នុងក្នុង ឥតមានទើស ដូចគេដើរ
 ក្នុងវិគីល មុជដើមក្នុងវិគីល ដូចគេមុជដើមក្នុងវិគីលក៏បាន ដើរលើវិគី
 ឥតមានវិគីក្នុង ដូចគេដើរលើវិគីលក៏បាន ហោះទៅក្នុងអាកាសទាំង
 ក្រៃ ដូចជាបក្សីលក្ខណៈក៏បាន យកដៃទៅស្រាបអង្គុលព្រះចន្ទ្រ
 ព្រះអាទិត្យទាំងនេះដែលមានច្បងយ៉ាងនេះ បានទាញទាត់យ៉ាងនេះ
 ក៏បាន ហោះទៅទាំងអំណាចខ្លួន ហូរដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[២២៥] កាលបើភិក្ខុចំរើនឥន្ទ្របាទព័ន្ធ ២ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ
 យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) មានត្រចៀកដូចជាចំរូងដំបូរស្មុំ កន្ទួនហួស
 ត្រចៀករបស់មនុស្សធម្មតា រមែងក្លស់ទៀងពីរប្រការ គឺសំឡេងចំរូង
 និងសំឡេងជាប់របស់មនុស្ស ទាំងឡាយទាំងពីរបាន ។

[២៦៨] ឯវំ ភានេតេសុ ទោ ភិក្ខុ ចត្វសុ ឥទ្ធិចា
 ធមេសុ ឯវំ ឥហុលីកេតេសុ ទំព្វេន ចក្កុយា វិសុទ្ធន
 អតីត្តន្តមាទុសកេន សាត្ត បស្សតិ វេហេន ទរ-
 បដ្ឋិមាទេ ហីនេ បណ៌តេ សុវុឌ្ឍោ ធុត្តុល្លោ សុគតេ
 ធុត្តតេ យថាភម្មរេកេ សាត្ត បណាធាតិ ឥមេ វក
 កោត្តោ សត្តា កាយធុត្តវតេន សមញ្ញាគតា វចី.
 ច្ចវតេន សមញ្ញាគតា មហេធុត្តវតេន សមញ្ញាគតា
 អវយោចំ ឧបវាធកា មិច្ឆាធិដ្ឋិតា មិច្ឆាធិដ្ឋិតម្ម.
 មាធាធា តេ កាយស្ស ភេតា បរាជ្ជណា អថា.
 យំ ធុត្តតី វិធីចាតំ ធិរយំ ឧបបញ្ញា ឥមេ វា បទ
 កោត្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមញ្ញាគតា វចី.
 សុចរិតេន សមញ្ញាគតា មហេសុចរិតេន សមញ្ញាគតា
 អវយោចំ អធុបវាធកា សម្មាធិដ្ឋិតា សម្មាធិដ្ឋិតម្ម.
 សមាធាធា តេ កាយស្ស ភេតា បរាជ្ជណា សុគ-
 តី សត្តំ លោកំ ឧបបញ្ញាតិ ឥតិ ទំព្វេន ចក្កុ-
 យា វិសុទ្ធន អតីត្តន្តមាទុសកេន សាត្ត បស្សតិ

[២៦៩] ភាសបិភិក្ខុចំរោឥទ្ធិបាទចំវ ២ យ៉ាវនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ យ៉ាវនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) មានទិព្វចក្ខុវិសុទ្ធ កន្លងហួស
 ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា វេទន៍ឃើញសត្វទាំងឡាយ គឺកំណត់ដឹងពួក
 សត្វកំពុងច្បុក កំពុងគេក ជាសត្វរោងកប្បខ្លះ ខ្លង់ខ្លង់ខ្លះ មានសម្បុរ
 ល្អខ្លះ សម្បុរកាត្រីខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ គតិអាក្រក់ខ្លះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើប្បា ពួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត
 ប្រកបដោយវិច្ចុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត គំរះជ្រៀលព្រះអរិយៈ
 ទាំងឡាយ ជាអ្នកយល់ខុស ប្រកាន់ខ្ជាប់អំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស
 ពួកសត្វទាំងនោះលុះបែកខ្ចាយរាងកាយស្លាប់ទៅ វេទន៍កើតក្នុងកំណើត
 និរត្តាន ប្រែធំ អស្ករកាយ ខកេ អើប្បា ចំណែកមានសត្វពួកនេះ
 ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវិចិត្តចរិត ប្រកបដោយមនោ-
 សុចរិត មិនគំរះជ្រៀលព្រះអរិយៈទាំងឡាយមានគំនិតយល់ត្រូវ ប្រកាន់
 ខ្ជាប់អំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ ពួកសត្វទាំងនោះ លុះបែកខ្ចាយរាងកាយ
 ស្លាប់ទៅ វេទន៍កើតក្នុងសុគតិស្មតិទៅលោក ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វ
 វិសុទ្ធ កន្លងបដិវត្តចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា កំពុងឃើញនូវពួកសត្វ

តថា អនោ យថា ធិរា តថា វន្តី យថា វន្តី តថា ធិរា
 ឥតំ វិវេដន ចេតសា អបរិយោជន្តេន សច្ចកាសំ ចំត្តំ
 កាវេតិ ។ វិវិយសមាជំ ។ ចំត្តសមាជំ ។ វិមំសាសមា.
 ជិប្បនាឧសង្ការសមញ្ញាតតំ ឥទ្ធិចានំ កាវេតិ ឥតំ បេ
 វិមំសា ឧ ច អតិលីនា ភវិស្សតំ ឧ ច អតំប្បក្កហិតា
 ភវិស្សតំ ឧ ច អដ្ឋង្គំ សង្កត្តា ភវិស្សតំ ឧ ច ពហិត្វា
 វិក្កត្តា ភវិស្សតំ បញ្ញាបុរេ សញ្ញំ ច វិហរេតិ យថា បុរេ
 តថា បញ្ញា យថា បញ្ញា តថា បុរេ យថា អនោ
 តថា ឧទ្ធុំ យថា ឧទ្ធុំ តថា អនោ យថា ធិរា
 តថា វន្តី យថា វន្តី តថា ធិរា ឥតំ វិវេដន ចេតសា
 អបរិយោជន្តេន សច្ចកាសំ ចំត្តំ កាវេតិ ។ ឯវំ កាវិ.
 តា ចោ ភំត្តុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានា ឯវំ តហុល្លតា
 មហាម្ពលា ហោត្តំ មហាជិវំសា ។

ខាវិក្រាទកំយ៉ាធិនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់កំយ៉ាធិនោះ វេលា
 យប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃកំយ៉ាធិនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើកហើយ មាន
 កិលេសមិនប្រកែ វេលាចំរើននូវចិត្ត ច្រកចេញដោយពន្លឺដូច្នេះ ។ វិវិយ-
 សមាជំ ។ ចំត្តសមាជំ ។ ចំរើនឥទ្ធិពន្លឺ ច្រកចេញដោយវិមំសាសមាជំ
 ទំនិចមានសង្ខារជា វិមំសា (តារាពិចារណា) របស់អញ ទំនិចមិនចូរថយ
 ពេកផង មិនផ្ដាច់ឡើយពេកផង មិនឃ្លាញខាងក្នុងនឹង មិនឈរមាយាវ
 ខាវិក្រាវេន ដូច្នេះ តាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាវិក្រាយទំនិចខាង
 មុខ នឹងខាងមុខយ៉ាងណា ខាវិក្រាយកំយ៉ាធិនោះ ខាវិក្រាយយ៉ាង
 ណា ខាងមុខកំយ៉ាធិនោះ ខាវិក្រាយយ៉ាងណា ខាវិក្រាយយ៉ាងណា
 ខាវិក្រាយយ៉ាងណា ខាវិក្រាយកំយ៉ាធិនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលា
 យប់កំយ៉ាធិនោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃកំយ៉ាធិនោះ ជាបុគ្គល
 មានចិត្តបើកហើយ មានកិលេសមិនប្រកែ ចំរើននូវចិត្ត ច្រកចេញ
 ដោយពន្លឺដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡើយ ឥទ្ធិពន្លឺ ២ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ វេលានឹងផុតច្រើន
 មានពាន់សិរ្សច្រើន ។

(២៧០) ឯវំ កាវតេសុ ចោ កំគូវ កំគូ ចត្វសុ
 ឥទ្ធិនាទេសុ ឯវំ តហុលីកតេសុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ
 ចត្វុកោតំ ឯកោចិ ហុត្វា តហុតា យោតិ ។ បេ ។
 យា ព្រហ្មលោកាចំ កាយេន វសំ វត្ថុតំ ។

(២៧១) ឯវំ កាវតេសុ ចោ កំគូវ កំគូ ចត្វសុ
 ឥទ្ធិនាទេសុ ឯវំ តហុលីកតេសុ អាសវាធំ ឧយា
 អចាសវំ ទេវោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធម្មេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសីតំ ។

(២៧២) ចន្ទំ ចេ កិក្ខុវ កិក្ខុ ចិស្សាយ លកតិ
 សមាទំ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកត្ថតំ ។ អយំ វុច្ឆនិ
 ចន្ទសមាទំ ។ សោ អនុប្បន្នាធំ ចាបកាធំ អក្ក-
 សលាធំ ធម្មាធំ អនុប្បន្នាយ ចន្ទំ ជនេតិ វាយ-
 មតិ វិយំ អាវតតិ ចិត្តំ បត្តល្អាតំ បទហតិ ។

(២៧៣) ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធជន ឥទ្ធិបាទ ដែលភិក្ខុចំរើន
 យ៉ាងនេះហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ រមែងបានឲ្យឥទ្ធិវិធាន
 ប្រការច្រើន គិតក្នុងម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ហោះ
 ទៅពិនិត្យអំណាចខ្លួន រហូតដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

(២៧៤) ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធជន ឥទ្ធិបាទ ដែលភិក្ខុចំរើន
 យ៉ាងនេះហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) បានធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់សម្រេច ឲ្យចោលវិមុត្តិធិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់អាសវៈពុទ្ធជន ដោយប្រាជ្ញាជំនុំកម្មទូលំទូលាយ ក្នុងអត្តភាព
 ដ៏ជាក់ស្តែង ។

(២៧៥) ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធជន បើភិក្ខុអស្រ័យខ្លះហើយ បាន
 ឲ្យសមាទិ បានឲ្យកាត់និច្ចក្ខន្ធ បានកាត់ក្នុងមួយ ។ នេះហៅថា
 ធម្មសមាទិ ។ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងខ្លួនឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រាបូ ព្យា-
 យាម ផ្ដន្ទចិត្តឡើង តាំងព្យាយាម ដើម្បីញ៉ាំងមិច្ឆាពុទ្ធជន
 ជាអកុសលដ៏លាមកដែលមិនបានកើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាទ ។

ឧប្បន្នានំ ចាមកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បរាគាយ
 ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អារាភតិ ចិត្តំ បត្តល្អាតិ
 បទហតិ ។ អធិប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បន្នាយ
 ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អារាភតិ ចិត្តំ បត្តល្អាតិ
 បទហតិ ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ មុតិយា
 អសម្មោសាយ កិល្យោភាវយ វេយ្យាលាយ ភាវនាយ
 ចារិច្ចរិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អារាភតិ ចិត្តំ
 បត្តល្អាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ បដាទសដ្ឋានតិ ។
 ឥតិ អយំ ច ចន្ទោ អយំ ច ធន្ទសមាធិ ឥមេ ច
 បដាទសដ្ឋាន ។ អយំ វុច្ចតិ កំគូវេ ធន្ទសមាធិប្ប-
 នាទសដ្ឋានសមដ្ឋានតោ ឥទ្ធិចារោ ។

[២៧២] វិវិយំ ច កិក្ខុវេ កិក្ខុ ធិស្សយ លកតិ
 សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯតាក្កតំ ។ អយំ វុច្ចតិ វិវិយ-
 សមាធិ ។ សោ អធិប្បន្នានំ ។ បេ ។ ឧប្បន្នានំ កុស-
 លានំ ធម្មានំ មុតិយា អសម្មោសាយ កិល្យោភាវយ
 វេយ្យាលាយ ភាវនាយ ចារិច្ចរិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ
 វិវិយំ អារាភតិ ចិត្តំ បត្តល្អាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ

ញ្ចាន់ន្ទុឡកើត ច្រើនប្រឹង ប្រាជ្ញ ព្យាយាម ផ្គត់ចិត្តឡើង តាំង
 ព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏ណាមក ដែល
 កើតឡើងហើយ ។ ញ្ចាន់ន្ទុឡកើត ច្រើនប្រឹង ប្រាជ្ញ ព្យាយាម
 ផ្គត់ចិត្តឡើង តាំងព្យាយាម ដើម្បីញ្ចាន់ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល
 ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឡើងឡើងបាន ។ ញ្ចាន់ន្ទុឡកើត ច្រើន
 ប្រឹង ប្រាជ្ញ ព្យាយាម ផ្គត់ចិត្តឡើង តាំងព្យាយាម ដើម្បីញ្ចាន់
 ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ងួតស្ងួត មិនឲ្យ
 វិនាស ឲ្យរឹងរិតកើតឯទ្វលាយ ចំរើនបរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា
 បដាទសដ្ឋាន ។ នេះហៅថា ធន្ទផង នេះហៅថាធន្ទសមាធិផង នេះ
 ហៅថាបដាទសដ្ឋានផង ហើយប្រការច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា ឥទ្ធិបាន ប្រកបដោយធន្ទសមាធិនិងបដាទសដ្ឋាន ។

[២៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអាស្រ័យវិវិយេ ហើយ
 បាននូវសមាធិ បាននូវការតែចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ។ នេះហៅ
 ថា វិវិយសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ។ បេ ។ ញ្ចាន់ន្ទុឡកើត ច្រើនប្រឹង
 ប្រាជ្ញ ព្យាយាម ផ្គត់ចិត្តឡើង តាំងព្យាយាម ដើម្បីញ្ចាន់ធម៌
 ទាំងឡាយ ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ងួតស្ងួត មិនឲ្យវិនាស
 ឲ្យរឹងរិតកើតឯទ្វលាយ ចំរើន ពេញបរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា

បដានសង្ខារតំ ។ ឥតិ ឥនំ ច វិវិយំ អយំ ច វិវិយ-
សមាជំ ឥមេ ច បដានសង្ខារ ។ អយំ វុច្ចតំ កិក្ខុវេ
វិវិយសមាជំប្បដានសង្ខារសមន្តាគតោ ឥន្ទំហនោ ។

[២៧៥] ចំនុំ ចេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ចំស្សាយ លភតិ
សមាជំ លភតិ ចិត្តស្ស ឯកត្ថតំ ។ អយំ វុច្ចតំ ចិត្ត-
សមាជំ ។ សោ អនុប្បដានំ ។ មេ ។ ឧប្បដានំ កុ-
សលានំ ធម្មានំ បិគយា អសម្មោសាយ កិយ្យោកាយ
វេទុល្លាយ កាវតាយ ចារិក្ខយា ធម្មំ ជានតិ វាយមតិ
វិវិយំ អារកតំ ចំនុំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ចតំ
បដានសង្ខារតំ ។ ឥតិ ឥនំ ច វិវិយំ អយំ ច ចិត្តស-
មាជំ ឥមេ ច បដានសង្ខារ ។ អយំ វុច្ចតំ កិក្ខុវេ
ចិត្តសមាជំប្បដានសង្ខារសមន្តាគតោ ឥន្ទំហនោ ។

[២៧៦] វិមំសំ ចេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ចំស្សាយ លភតិ
សមាជំ លភតិ ចិត្តស្ស ឯកត្ថតំ ។ អយំ វុច្ចតំ
វិមំសាសមាជំ ។ សោ អនុប្បដានំ ជាបកានំ អកុស-
លានំ ធម្មានំ អនុប្បដាយ ធម្មំ ជានតិ វាយមតិ
វិវិយំ អារកតំ ចំនុំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ មេ ។

បដានសង្ខារ ។ នេះហៅថាវិវិយៈផង នេះហៅថាវិវិយសមាជំផង
នេះហៅថាបដានសង្ខារផង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ
នេះហៅថា ឥន្ទំបាទ ប្រកបដោយវិវិយសមាជំនឹងបដានសង្ខារ ។

[២៧៥] ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ បើកំភូតាស្រីយន្តវិចិត្តហើយ
បាននូវសមាជំ បាននូវភាពនៃចិត្តមានការប្រសើរតែមួយ ។ នេះហៅថា
ចិត្តសមាជំ ។ កំភូតានោះ ។ មេ ។ ញ៉ាំងឆ្មុះឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ
ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌តាំងឡាយ
ជាគុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យរំលោភ ឲ្យរឹងរិត
នៃកើតចិត្តឡាយ ចំរើន ពេញបរិច្ចណ៍ ។ នេះហៅថា បដាន-
សង្ខារ ។ នេះហៅថាចិត្តផង នេះហៅថាចិត្តសមាជំផង នេះហៅថា
បដានសង្ខារផង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ នេះហៅ
ថា ឥន្ទំបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាជំនឹងបដានសង្ខារ ។

[២៧៦] ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ បើកំភូតាស្រីយន្តវិមំសាហើយ
បាននូវសមាជំ បាននូវភាពនៃចិត្តមានការប្រសើរតែមួយ ។ នេះហៅថា
វិមំសាសមាជំ ។ កំភូតានោះ ញ៉ាំងឆ្មុះឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ
ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌តាំងឡាយ ជា
អកុសលផលមេត ដែលមិនត្រូវកើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ។ មេ ។

ឧប្បន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ បំភិយា អសម្មោសាយ
 គិយ្យោភាគយ វេយ្យាហយ កាវតាយ ចារិយ្យាយ ធន្នំ
 ធនេតំ វាយមតំ វិយំ អាភតំ ចិត្តំ បត្តន្តាតំ
 មនហតំ ។ ឥមេ វុត្ថន្តំ បដាទសង្ការតំ ។ ឥតំ
 អយំ ច វិមេសា អយញ្ច វិមេសាសមាទំ ឥមេ ច
 បដាទសង្ការ ។ អយំ វុត្ថន្តំ កំត្វាវ វិមេសាស-
 មាទំឲ្យបាទសង្ការសមន្ទាតតោ ឥទ្ធិចារោតំ ។

[២៩៩] ឯវម្ពេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវ
 សារង្គិយំ វិហារេតំ បុព្វារមេ មគារមាតុប្បាសានេ ។
 តេន ចោ មន សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខុ ហេត្វា
 មគារមាតុប្បាសានេ វិហារន្តិ ឧត្តតា ឧត្តជ្ឈា ចមលា
 មុច្ចក វិគីល្ហិកាថា មុជ្ជស្សនំថោ អសឲ្យបាទា អ-
 សមាហិតា វុត្តន្តចំត្តា ចាកាតំទ្រិយា ។

ញ្ញំនិទន្ទៈឲ្យកើត ច្រើនច្រើន ប្រាញ ក្បាយម ផ្គត់ច្បាប់ កំរង
 ក្បាយមមាំ ដើម្បីញ្ញំនិទន្ទៈចំរង ជាតុសលវេលាកើតឡើងហើយ
 ឲ្យស្តុកស្តុរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យរឹតរឹតតែកើតចូលរយ ចំរើន ពេញ
 ចំបូណ៌ ។ នេះហៅថា បដាទសង្ការ ។ នេះហៅថាវិមេសាផង នេះ
 ហៅថាវិមេសាសមាទំផង នេះហៅថាបដាទសង្ការផង ដោយប្រការ
 ដូច្នេះ ។ ម្តងតែត្រង់ចំរង ម្តងហៅថា ឥទ្ធិចាត ប្រកបដោយ
 វិមេសាសមាទំនិងបដាទសង្ការ ។

[២៩៩] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភោគច្រើនក៏ទៅក្នុងមគារមាតុប្បាសានេ តាមបុព្វារមេ ជិតគ្រិស្ណា-
 ភ្នំ ។ សម័យនោះឯង ក៏ចុះច្រើនប្រទេសទៅក្នុងមគារមាតុប្បាសានេជាន់
 ក្រោម ជាអ្នករើក្រយ មានមានដូចជាបបួស ទើបឡើងហើយ រឿប
 រជា មានមានរឹង មានវារាយកាយ មានស្មារតីរឹង ប្រាសចាក
 បញ្ញា មានចិត្តមិនដកល់មាំ មានចិត្តអណ្តែតអណ្តូង មានអម្រិយមិន
 សង្រួម ។

(២៧៥) អដទោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាមោក្ខ-
 ល្លាធំ អាមន្តសិ ឯតេ ទោ មោក្ខល្លាធំ សត្រិហ្ម-
 ចារិយោ មោដ្ឋា មិការោតុប្បាសានេ វិហារន្តំ ឧទ្ធពា
 ឧទ្ធពា ធមលា មុទា វិគំល្លាវា មុដ្ឋស្សតំទោ
 អសម្មជានា អសមាហំតា វិគ្គន្តចិត្តា ចាតតំទ្រិយា
 គន្ធិ មោក្ខល្លាធំ តេ ភិក្ខុ សំវេសេហិតំ ។ ឯវំ កន្តតំ
 ទោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លាធំ ភគវតោ មដិស្សត្វា
 តចារុចំ វិជ្ជាភិសាដ្ឋាវ អភិសដ្ឋាវេសិ យថា ចានន្ត្រ-
 ជ្ជកេន មិការោតុប្បាសាធំ សង្កម្មេសំ សម្មតម្មេសំ
 សម្មចាលេសិ ។

(២៧៦) អដទោ តេ ភិក្ខុ សំវត្តា លោមហដ្ឋ-
 ជានា ឯតេ អដ្ឋសុ អច្ឆរិយំ វត កោ អន្តតំ
 វត កោ ចំភតញ្ច វត អយញ្ច មិការោតុប្បាសានោ
 គម្ពីរលោ សុខិទានោ អលោ អសម្មតម្មេ អដ ច
 មន សង្កម្មតោ សម្មតម្មតោ សម្មចាលំតោតិ ។

(២៧៧) សំគាមនោធិនំ ព្រះជំនាន់ព្រះភាគត្រាស់ហៅ
 ព្រះមហាមោក្ខល្លាធំដ៏មានអាយុ មហាមោក្ខល្លាធំ សត្រិហ្មចារិ-
 ភិក្ខុចំនែនោធិនំ នៅក្នុងមិការោតុប្បាសានេច្រើន ជាអ្នកមានចិត្ត
 រវៃរាយ មានមានៈមូលជាច្រើន ទើបឡើងហើយ រដឹកដោរ មាន
 មាត់ដ៏ មានសំដីយោធរ រឿង ក្មេងស្មារតី ជ្រាបចាស់ញាតិ មាន
 ចិត្តមិនដកស្រង់ មានចិត្តអវិលាស មានវិន័យមិនសង្រួម មហា
 មោក្ខល្លាធំ អ្នកចូរវេញនិភិក្ខុចំនែនោធិនំ ។ ព្រះមហា-
 មោក្ខល្លាធំដ៏មានអាយុ ក៏ទទួលព្រះបន្ទូល ព្រះជំនាន់ព្រះភាគជា
 ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ចែងញាតិមិការោតុប្បាសានេមើល ឲ្យឡើ
 ឲ្យញាប់ញ័រដោយម្រាបមេដឹងយ៉ាងណា ក៏សំដែងភាគតែនិទ្ទេសទ្វា
 សភាពយ៉ាងនោះ ។

(២៧៨) សំគាមនោធិនំ ភិក្ខុចំនែនោធិនំភក្កសុភក្កត្រិច្ច
 រោម ឈរក្នុងទីសមគួរជ្រាបគ្នាថា យំអើ អស្ចារ្យណាស់តើ យំអើ
 ចំឡែកណាស់តើ គួនឡូលំសោរ មិការោតុប្បាសានេ មានរលក
 ជំរុំជ្រៅ កប់កំជ្រៅ អភិមើល អតញ្ចប់ញ័រ ស្រាប់តែកម្រិត រង្គ
 ញាប់ញ័រ ។

[២៧០] អថទោ កកក យេន ភេ កំក្ក ភេធុ-
 បស្ក័មិ ឧបស្ក័មិកា ភេ កំក្ក ឯកនិកោ កំក្ក
 តុម្កេ កំក្កវេ សំវត្ថា លោមហដ្ឋជាតា ឯកមន្តំ ថតា
 តំ ។ អច្ឆរិយំ កន្តេ អត្ថតំ កន្តេ ឯកតេ វត អយេក
 មិការមាតុប្បសាទោ កម្ពីរេនមោ សុធិទាតោ អថលោ
 អសម្បកម្យំ អថ ច មន សង្កម្យតោ សម្បកម្យតោ
 សម្បចាលិតោតំ ។

[២៧១] តុម្កេ ច ទោ កំក្កវេ សំវត្ថេតុកាមេន
 មោក្កល្លានេន កំក្កចា ចាធម្មដ្ឋកេន មិការមាតុប្ប-
 សាទោ សង្កម្យតោ សម្បកម្យតោ សម្បចាលិតោ ។
 តំ កំ មញ្ញថ កំក្កវេ កកកមេសំ ធម្មាចំ ភាវិតត្ថា
 តហុលីកតត្ថា មោក្កល្លាទោ កំក្ក ឯវមហំដូកោ
 ឯវមហាធុកាវេតំ ។ កកវម្ភលកា ទោ កន្តេ ធម្មា
 កកវនន្តិកា កកវមជ្ជិសវណា សាធុ វត កន្តេ

[២៧០] លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាពទ្រង់ចូលទៅក្នុង
 ទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ព្រាស់ទំនឹកកុំចាំនោះដូច្នេះថា
 ខ្ញាលក្កុវ៉ាធិប្បាយ ដូចម្តេចហ្ន៎ ក៏អ្នកចាំធិប្បាយ ឥតស្តុក កើតព្រឹ
 ព្រួចរោម ឈរក្នុងទីសមគួរ ។ កំក្កចាំនោះត្រាបបង្កិច្ចលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាពថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ចំរើនណាស់ សូម្បែងលំដាប់ មិការមាតុប្រាសាទនេះសាត មាន
 កេស្តដំជ្រៅ កប់ក៏ជ្រៅ ជារបស់អគគរមិត្ត ឥតញាប់ញ័រ ក៏ស្រាប់
 តែសម្រឹក វន្តី ញាប់ញ័រ ។

[២៧១] ខ្ញាលក្កុវ៉ាធិប្បាយ កិច្ចឈ្លោះមាតុល្លាន ប្រាថ្នា
 ទំនិទ្ធុអ្នកចាំធិប្បាយសង្ឃីន ទើបធ្វើបំភាពតុប្រាសាទឲ្យកម្រើក វន្តី
 ញាប់ញ័រដោយមេជីនខ្មៅ ។ ខ្ញាលក្កុវ៉ាធិប្បាយ អ្នកចាំធិប្បាយ
 យល់ហេតុនោះដូចម្តេច កិច្ចឈ្លោះមាតុល្លានមានដូច្នេះយ៉ាងនេះ មាន
 កខុសតំរង់យ៉ាងនេះ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ទូរដទៃដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ចាំធិប្បាយយេស៊ីយ៍ទ្បំ មានព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាពជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាពជាអ្នកវណ្ណា មានព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាពជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមទ្រង់មេត្តាប្រាស

ក៏ត្រូវ ឥន្ទ្រាធិ ភាវិត តហ្មលីតតត្តា មោក្ខល្លា-
 លោ ក៏ត្រូវ វិវិដហ្មន្ទ្រោ វិវិដហ្មន្ទ្រោ ។ តតមេស
 ចតុត្ថ ។ ឥឡ ក៏ត្រូវ មោក្ខល្លា ក៏ត្រូវ ធម្មសមាទិ-
 ប្បបាទសម្ពាសមន្ទាតត ឥន្ទ្រាធិ ភាវិត ឥត មេ
 ធម្មា ឧ ច អតិលីលោ កវិស្សតិ ។ មេ ។ វិវិដហ្មន្ទ្រោ ។
 ចតុត្ថសមាទិ ។ វិវិដហ្មន្ទ្រោ ធម្មសមាទិប្បបាទសម្ពាសមន្ទាតត
 ឥន្ទ្រាធិ ភាវិត ឥត មេ វិវិដហ្មន្ទ្រោ ឧ ច អតិលីលោ
 កវិស្សតិ ឧ ច អតិប្បត្តហ្មតា កវិស្សតិ ឧ ច
 អដ្ឋត្ថ សម្ពាស កវិស្សតិ ឧ ច តហ្មន្ទ្រា វិវិដហ្មន្ទ្រោ
 កវិស្សតិ ប្បបាទសម្ពាស ឧ វិវិដហ្មន្ទ្រោ យថា បុរ

ស្តាប់ចុះ ៖ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឈ្មោះរោគស្វាម មានបង្គំ
យ៉ាងនេះ មានអាទុក្ខភាពយ៉ាងនេះ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្ញុំ
ឥឡូវ១២ ខែឯង ៖ ឥឡូវ១២ ជួបម្តេចចុះ ៖ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុឈ្មោះរោគស្វាម ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥឡូវ ប្រកបដោយឆ្មុះ
សមាធិនឹងបាតសង្ខារថា ឆ្មុះរបស់អញនឹងមិនចូរជ័យរោគផង ៖ បើ
រឿយសមាធិ ៗ ចិត្តសមាធិ ៗ ចំរើនឥឡូវ ប្រកបដោយវិមលសមាធិ
នឹងបាតសង្ខារថា វិមលរបស់អញ នឹងមិនចូរជ័យរោគផង មិនផ្ដួច
រឿងរោគផង មិនឃ្លាតទៅក្នុងផង មិនមានចិត្តកាយមាយាវាទាងក្រវែង
ទាំងបីក្នុងសមាធិក្នុងក្នុងនាងក្រាយនឹងទាំងមុខ ឆ្មុះទាំងមុខយ៉ាងណា

តថា បន្ទា យថា បន្ទា តថា ឬរេ យថា អនោ តថា
 ឧត្ថំ យថា ឧត្ថំ តថា អនោ យថា នំវ តថា ភន្តិ យថា
 ភន្តិ តថា នំវ ភន្តិ វិវាដនំ ធម្មសា អបរិយោនទ្ធន
 សប្បកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ នមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ
 ចតុត្ថំ ឥន្ទ្រិយានាមំ កាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោក្ខល្លា-
 នោ ភិក្ខុ ឯវមហិន្ទុកោ ឯវមហានុភារោ ។

[២៧៣] នមេសំ ច បទ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថំ ឥន្ទ្រ-
 ិយានាមំ កាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោក្ខល្លា-នោ ភិក្ខុ
 អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិយំ បច្ចុប្បត្តាតំ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្ម-
 លោកាមិ កាយេន វសំ វត្ថុតំ ។

[២៧៤] នមេសំ ច បទ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថំ ឥន្ទ្រិយា-
 នាមំ កាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោក្ខល្លា-នោ ភិក្ខុ អាស-
 វនំ ទយា អនាសវំ ទេវោវុត្តិ បញ្ញាវុត្តិ និរុដ្ឋេ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចតត្តា ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារីតំ ។
 (ឯវំ ច អភិញ្ញាយោ វិន្ទាវត្តា) ។

ភវិក្រាយកំយ៉ាវនោ ភវិក្រាយយ៉ាវនា ភវិមុខកំយ៉ាវនោ
 ភវិក្រាមយ៉ាវនា ភវិលីកំយ៉ាវនោ ភវិលីយ៉ាវនា ភវិ
 ក្រាមកំយ៉ាវនោ វេលាវុយ៉ាវនា វេលាបកំយ៉ាវនោ វេលា
 យថយ៉ាវនា វេលាវុយ៉ាវនោ ជាបុគ្គលមានចិត្តបរិក មានកិលេស
 ជំនួចរិត ចំរើនចិត្តវេលាប្រកបដោយគុដ្ឋិដ្ឋានៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុល្លាមោក្ខល្លាន មានច្បង់យ៉ាវនេះ មានអាទុភាគយ៉ាវនេះ
 ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យវត្ថុបាទ ២ នេះឯង ។

[២៧៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មោក្ខល្លានភិក្ខុបានសម្រេចឲ្យ
 ជន្និវិធានច្រើនប្រការ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យវត្ថុបាទ ២
 នេះឯង ។ បេ ។ វេទនំអំណាចខ្លួន រហូតដល់ព្រហ្មលោកតាមបាទ ។

[២៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មោក្ខល្លានភិក្ខុបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់
 សម្រេច ឲ្យចោតវិមុត្តិនិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 អស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងអម្ពភាព
 ដែលឃើញដាក់ស្តែង ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យវត្ថុបាទ ២
 នេះ ។ (បណ្ឌិតត្រូវញ៉ាំងអភិញ្ញាទាំងឡាយឲ្យកើត្តាវិញយ៉ាងនេះប៉ុន្មាន) ។

[២៨៥] ឯវេយ្យ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
 អាទន្នោ កោសង្គ្គយំ វិហរតិ យោសិតារាមេ ។ អថ-
 ទោ ទុណ្ណារោ ព្រាហ្មណោ យេនាយស្មា អាទន្នោ
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អាទន្នេ
 សន្ធិំ សង្ខោធិំ សង្ខោធិយំ កថំ សារាណិយំ វិត-
 សាវត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា
 ទោ ទុណ្ណារោ ព្រាហ្មណោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ
 ឯកនរោទ

[២៨៦] តិមន្តិយំ ធុ ទោ កោ អាទន្ន សមណោ
 កោតមេ ព្រហ្មជយំ វុស្សតីតិ ។ ទទ្ធស្សហានត្ថំ ទោ
 ព្រាហ្មណោ វាគវតំ ព្រហ្មជយំ វុស្សតីតំ ។

[២៨៧] អន្តំ បទ រោ អាទន្ន មាត្រា អន្តំ ចដិ-
 បទា ឯតស្ស ទទ្ធស្ស បហាបាយាតិ ។ អន្តំ ទោ
 ព្រាហ្មណោ មាត្រា អន្តំ ចដិបទា ឯតស្ស ទទ្ធស្ស
 បហាបាយាតិ ។

[២៨៨] ប្រុណស្តាបមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះកេន្ទ
 ដ៏មានកាយ គង់នៅក្នុងយោសិតារាមជ័ត្រក្នុងកោសិក្ខំ ។ លំដាប់នោះ
 ៦៩ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះទុណ្ណាភៈ ចូលទៅក្នុងព្រះកេន្ទដ៏មានកាយ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះកេន្ទដ៏មានកាយ
 លុះបញ្ចប់ការក្សវែលគួររីករាយ នឹងការក្សវែលគួរលើកហើយ ក៏អន្ទុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះទុណ្ណាភៈ អន្ទុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះកេន្ទដ៏មានកាយដូច្នេះថា

[២៨៩] បពិត្រព្រះកេន្ទដ៏ចំរើន គេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ក្នុង
 សំណាក់ព្រះសមណគោតម មានភ្នំជាប្រយោជន៍ ។ ខ្លាចព្រាហ្មណ៍
 គេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ក្នុងសំណាក់ព្រះធិមានព្រះគោតម មានការលះបង់
 ឧក្រុជាប្រយោជន៍ ។

[២៩០] បពិត្រព្រះកេន្ទដ៏ចំរើន ចុះមានផ្លូវ មានបដិបត្ត
 ដើម្បីលះបង់នូវឧទ្ធច្នៈខ្ពុះដែរ ។ ខ្លាចព្រាហ្មណ៍ មានផ្លូវ មានបដិបត្ត
 ដើម្បីលះបង់នូវឧទ្ធច្នៈខ្ពុះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយស្ស បរាគរវគ្គ

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយ បរាគរវគ្គ

[២៨៨] កតមោ បទ កោ អាទទ្ធ មត្តោ កតមា
 បដិបតា ឯកស្ស ធន្ធស្ស បហាបាយាតំ ។ នន
 ព្រាហ្មណ វង្គុ ធន្ធសមាធិប្បធានសម្ពាសបន្ទាតតំ
 នង្គិចាធិ ការតំ ។ វិយសមាធិ ។ ចំត្តសមាធិ ។ វិម
 សាសមាធិប្បធានសម្ពាសបន្ទាតតំ នង្គិចាធិ ការតំ ។
 អយំ ទោ ព្រាហ្មណ មត្តោ អយំ បដិបតា ឯកស្ស
 ធន្ធស្ស បហាបាយាតំ ។

[២៨៩] ឯវិ សន្តោ កេ^(១) អាទទ្ធ សន្តតំ លោតំ
 លោ អសន្តតំ ធន្តោន^(២) ធន្តំ បដិបាស្សតីតំ លេតំ
 ហំ វិទ្ធិតីតំ ។ តេធមំ ព្រាហ្មណ កត្តោវត្ថុ បដិបុទ្ធ
 ស្សាទំ យថា តេ ទៈបយ្យ តថា វំ ព្យាកមយ្យាសំ ។

១. ឧ. ឧ. សន្តោ ។ ២. ឧ. ឧ. ឧ. ឧ. ឧ. ឧ. ឧ.

[២៩០] បតិព្រិក្រភានន្តជំចំវិន ចុះផ្លូវដូចម្តេច បដិបតា
 ដូចម្តេច ធម៌ធម៌លះបង់នូវធន្តៈខ្ញុំ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ កំណត់សាសនា
 នេះ ចំរើនកម្ពុជា ប្រកបដោយធន្តសមាធិន័យបាទសត្វា ។ វិយ
 សមាធិ ។ ចំត្តសមាធិ ។ ចំរើនកម្ពុជា ប្រកបដោយវិមសាសមាធិ
 ន័យបាទសត្វា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ នេះឯងជាផ្លូវ នេះជាបដិបតា
 ធម៌ធម៌លះបង់ធន្តៈខ្ញុំ ។

[២៩១] បតិព្រិក្រភានន្តជំចំវិន កាលបើយ៉ាងនេះ ក្នុងវេលា
 មាន នៅគោន ក្នុងវេលាគោន នៅគោន ឯកាត្យវេលាថា បុគ្គល
 និវិលះបង់នូវធន្តៈដោយធន្តៈខ្ញុំ មិនសមហេតុទេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ
 បើដូច្នោះ អាត្មាដឹងស្មារតីក្នុងដំណើរនេះវិញ គួរដល់អ្នកដឹងឯកា អ្នក
 ត្រូវព្យាករព្រិស្តានោះយ៉ាងនោះចុះ ។

ពាសានប្បដិសន្ធិ

ពាសានប្បដិសន្ធិ

(២៧០) តំ កំ មញ្ញសំ ព្រាហ្មណ អហោសំ តេ
 ធុត្វេ ធម្មោ អាកាមំ កម៌ស្សមីតំ ។ តស្ស តេ អាកាមំ
 តតស្ស យោ តត្វោ ធម្មោ សោ មជ្ជិម្បស្សន្នោតំ ។
 ឯវំ កោ ។ អហោសំ តេ ធុត្វេ វិវិយំ អាកាមំ កម៌ស្ស-
 មីតំ ។ តស្ស តេ អាកាមំ តតស្ស យំ តត្វេ វិវិយំ តំ
 មជ្ជិម្បស្សន្នំ ។ ឯវំ កោ ។ អហោសំ តេ ធុត្វេ ចិត្តំ
 អាកាមំ កម៌ស្សមីតំ ។ តស្ស តេ អាកាមំ តតស្ស យំ
 តត្វេ ចិត្តំ តំ មជ្ជិម្បស្សន្នំ ។ ឯវំ កោ ។ អហោសំ
 តេ ធុត្វេ វិវិយំ អាកាមំ កម៌ស្សមីតំ ។ តស្ស តេ
 អាកាមំ តតស្ស យោ តត្វោ វិវិយំ សោ មជ្ជិម្បស្ស-
 ន្នោតំ ។ ឯវំ កោ ។

(២៧០) ព្រាហ្មណ៍ អ្នកយល់នូវដំណើរនារដូវក្ដី
 អ្នកមានចិត្តក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់អាកាម ។ កាលអ្នកនោះ
 ទៅដល់អាកាមហើយ ខន្ធវែងស្រកើតមុខនោះ ក៏ស្ងប់ស្ងៀមប្ដូរទេ ។
 បពិត្រព្រះអាទន្នដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្មឺងហើយ ។ សេចក្ដីព្យាយាមរបស់អ្នក
 ក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់អាកាម ។ កាលអ្នកនោះទៅដល់អាកាម
 ហើយ ព្យាយាមដែលកើតមុខនោះ ស្ងប់ស្ងៀមប្ដូរទេ ។ បពិត្រព្រះ
 អាទន្នដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្មឺងហើយ ។ អ្នកទានមានចិត្តក្នុងកាលមុនថា អញ
 នឹងទៅកាន់អាកាម ។ កាលអ្នកនោះទៅដល់អាកាមហើយ ចិត្តដែល
 កើតមុខនោះស្ងប់ស្ងៀមប្ដូរទេ ។ បពិត្រព្រះអាទន្នដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្មឺង
 ហើយ ។ បញ្ញារបស់អ្នកទានកើតឡើងក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់
 អាកាម ។ កាលអ្នកនោះទៅដល់អាកាមហើយ បញ្ញាដែលកើតមុខនោះ
 ស្ងប់ស្ងៀមប្ដូរទេ ។ បពិត្រព្រះអាទន្នដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្មឺងហើយ ។

[៤៩០] ឯវិចារេ ខោ ព្រាហ្មណ យោ សោ កំត្តុ
 អរហំ ទីលាសវេ វុសំភវំ កុត្តកាណីយោ ឱហំត-
 កាវេ អនុប្បត្តសធនោ បរិត្តីលាភវសន្តោជីយេ ស-
 ម្ពពញាវិមុត្តោ តស្ស យោ បុព្វេ ធម្មោ អហោសំ
 អរហត្តប្បត្តិយា អរហត្ត បត្តេ យោ តត្ថា ធម្មោ សោ
 បដិច្ចស្សន្ធា យំ បុព្វេ វិវិយំ អហោសំ អរហត្តប្បត្តិ-
 យា អរហត្ត បត្តេ យំ តត្ថំ វិវិយំ តំ បដិច្ចស្សន្ធី
 យំ បុព្វេ ចិត្តំ អហោសំ អរហត្តប្បត្តិយា អរហត្ត
 បត្តេ យំ តត្ថំ ចិត្តំ តំ បដិច្ចស្សន្ធី យា បុព្វេ វិមំសា
 អហោសំ អរហត្តប្បត្តិយា អរហត្ត បត្តេ យា តត្ថា
 វិមំសា សា បដិច្ចស្សន្ធា ។

[៤៩០] ឱហ ព្រាហ្មណ៍ ការ៉ុនៈកំផ្លុះច្រានវេដ កំត្តុជាព្រះអរហន្ត
 ទីលាស្រីតា មានព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចរួច
 រួចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ផ្គត់ផ្គង់ដល់ហើយ
 បានសំយោងនេះក្នុងកតអស់ហើយ មានចិត្តកុំស្រឡះហើយ ព្រះការ
 ជីវិតដោយប្រពៃ កំត្តុនោះមានធនៈក្នុងកាលបុរ ដើម្បីឱ្យដល់អរហន្ត
 លុះសម្រេចអរហន្តហើយ ធនៈដែលកើតមុននោះក៏ស្ងប់រួចរាល់ទៅ កំត្តុ
 នោះមានព្យាយាមក្នុងកាលបុរ ដើម្បីឱ្យដល់អរហន្ត លុះបានដល់អរហន្ត
 ហើយ ព្យាយាមដែលកើតអំពីមុននោះ ក៏ស្ងប់រួចរាល់ទៅ កំត្តុនោះមាន
 ចិត្តក្នុងកាលបុរ ដើម្បីឱ្យដល់អរហន្ត លុះដល់អរហន្តហើយ ចិត្តដែល
 កើតអំពីមុននោះ ក៏ស្ងប់រួចរាល់ទៅ កំត្តុនោះមានបញ្ញាក្នុងកាលបុរ ដើម្បី
 ឱ្យដល់អរហន្ត លុះបានដល់អរហន្តហើយ បញ្ញាដែលកើតអំពីមុននោះ
 ក៏ស្ងប់រួចរាល់ទៅ ។

(៤៩២) តំ កី មញ្ញសំ ព្រាហ្មណ៍ ឥតំ ឯវំ សន្ត
 សន្តតំ វា ហោតិ នោ អសន្តតំ វាតំ ។ អត្វា ភោ
 អាទទ្ធ ឯវំ សន្ត សន្តតំ ហោតិ នោ អសន្តតំ អ-
 កំត្តតំ ភោ អាទទ្ធ អកំត្តតំ ភោ អាទទ្ធ សេយ្យជាធិ
 ភោ អាទទ្ធ ធិត្តតំ វា ឧត្តត្ថេយ្យ បដិទ្ធិតំ វា
 វិវាឃេ ឫទ្ធិស្ស វា បត្តំ អាធិត្ថេយ្យ អទូកាវេ វា
 តេលឃ្យន្នោតំ ជាយេយ្យ ឧត្តមន្នោ រូទាធិ ឧត្តត្ថិតំ ។
 ឯវាមេវ តយា ភោ អាទទ្ធ^(១) អនេកមវិយាយេ ឧ
 ទន្នោ មតាសំគោ ។ ឯសាហំ ភោ អាទទ្ធ តំ កវត្ថំ
 ភោតមំ សាណំ តត្ថាមំ ឧដ្ឋត្ថា កំត្តសធម្មត្ថា ឧទា-
 សកំ មំ វាវំ អាទន្នោ ជាយតុ អដ្ឋតត្ថ ចាលកុបេតំ
 សាណត្ថត្ថិតំ ។

១. ឧ. វិវាចំ ហោតា អាទទ្ធ ។

(៤៩២) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនេះដូចម្តេច កាល
 បើហេតុយ៉ាងនេះ ត្រូវដែលមាន នៅតែមាន ត្រូវដែលគ្មាន នៅតែ
 គ្មានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន គឺគឺមិនហើយ បើយ៉ាងនេះ
 ត្រូវដែលមាន នៅតែមាន ត្រូវដែលគ្មាន នៅតែគ្មាន បពិត្រព្រះអាទទ្ធ
 ដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រ
 ព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ដូចគេថ្ការរបស់ដែលថ្កាប ឬបើករបស់ដែលកំបាំង
 ពុំនោះដូចគេប្រាប់ដល់មនុស្សថ្លាភ្លើង ឬដូចគេប្រាប់ប្រិយមិត្តជិតស្និទ្ធ
 ឲ្យអ្នកមានចក្ខុមើលឃើញឬទេ ។ បពិត្រព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ធម៌
 ដែលរលាកសំដែងហើយ ដោយអនេកមវិយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
 បពិត្រព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់ព្រះធាតុដ៏ចំរើននោះ
 ឯង ព្រះធម៌ឯង ព្រះសង្ឃឯង ជាសាធារណៈ សូមព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ចាំ
 ទុកខ្ញុំព្រះករុណាជាដ៏ទុកសក អ្នកដល់ទូរសាធារណៈស្នើដោយដីវិក
 កំណិតិថ្ងៃនេះទៅ ។

[៤៩៣] យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អត្ថនមន្ទានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិន្ទិកា អហោសុំ
 មហានុកាវា សទ្ធេ តេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អនាគតម-
 ន្ទានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិន្ទិកា តវិស្សន្នំ
 មហានុកាវា សទ្ធេ តេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ ឯតរហំ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិន្ទិកា មហានុកាវា សទ្ធេ
 តេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។
 កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិឃ្ល-
 បានសង្ការសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកតិ ។ វិរិយស-
 មាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមេសាសមាធិឃ្លបានសង្ការស-
 មញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកតិ ។

[៤៩៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍មានបូជ្ឈិត្រឹម មានកានុភាពាត្រឹម ព្រោះបានចំរើន ធ្វើ
 ឲ្យច្រើនឡើងវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអនាគតកាលនឹង
 មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានបូជ្ឈិត្រឹម មានកានុភាពាត្រឹម ព្រោះ
 បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឡើងវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ ក៏មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានបូជ្ឈិត្រឹម មានកានុភាពា-
 ត្រឹម ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឡើងវិញ ។ ឥន្ទ្រិយានំ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឡើងវិញ
 បាន ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិវេសនសង្ការ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
 ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឡើងវិញបាន ប្រកបដោយវិមេសាសមាធិនិវេសនា-
 សង្ការ ១ ។

[២៩២] យេ ហំ កោចំ ភិក្ខុវេ អតីតមទ្ធានំ ស.
 មណ វា ព្រាហ្មណ វា មហេន្ទ្រិកា មហេស្មំ មហា.
 ទុកាវា សាទ្វេ ឆេ វេសេសំយេវ ចក្កន្ធី វេន្ទ្រិយានាមំ
 ភាវិតត្តា ធម្មលីតតត្តា ។ យេ ហំ កោចំ ភិក្ខុវេ
 អនាគតមទ្ធានំ សមណ វា ព្រាហ្មណ វា មហេន្ទ្រិកា
 ពិស្សន្តិ មហាទុកាវា សាទ្វេ ឆេ វេសេសំយេវ ចក្កន្ធី
 វេន្ទ្រិយានាមំ ភាវិតត្តា ធម្មលីតតត្តា ។ យេ ហំ កោចំ
 ភិក្ខុវេ ឯតវាហំ សមណ វា ព្រាហ្មណ វា មហេ.
 ន្ទ្រិកា មហាទុកាវា សាទ្វេ ឆេ វេសេសំយេវ ចក្កន្ធី
 វេន្ទ្រិយានាមំ ភាវិតត្តា ធម្មលីតតត្តា ។

[២៩៣] យេ ហំ កោចំ ភិក្ខុវេ អតីតមទ្ធានំ សម.
 ណ វា ព្រាហ្មណ វា អនាគតមទ្ធានំ វេន្ទ្រិយានាមំ មច្ចុទុកា.
 ស្មំ ឯតោចំ ហុត្វា ធម្មតា អហេស្មំ ធម្មតាឯ ហុត្វា
 ឯតោ អហេស្មំ អាវិភាវំ តិរោភាវំ តិរោក្កន្ធី តិរោហា.
 តាវំ តិរោបច្ឆនំ អសន្តិមាតា អភម្មស្ម លេយ្យថាមិ

[២៩៤] ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធិស្វាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ
 ព្រាហ្មណ៍ មានច្បង្គ្រច្រើន មានកាតុកាតច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ច្រើននូវឥទ្ធិពល១២នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធិស្វាយ ក្នុងអនាគតកាលនឹង
 មានពួកសមណៈព្រាហ្មណ៍មានច្បង្គ្រច្រើន មានកាតុកាតច្រើន ព្រោះ
 បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិពល១២នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធិស្វាយ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏មានពួកសមណៈព្រាហ្មណ៍ មានច្បង្គ្រច្រើន មាន
 កាតុកាតច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិពល១២នេះឯង ។

[២៩៥] ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធិស្វាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ
 ព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេច នូវឥទ្ធិពលៈ (ការសំដែងច្បង្គ្រ) ច្រើនប្រការ
 ក៏ធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់
 ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ទៅក្នុងទីកំពុងដើរទៅតាមទីកល ទៅខាង
 ក្នុងដើរចេញទៅខាងក្រៅ ទៅខាងក្នុងដង្កូវដើរចេញទៅខាងក្រៅ
 ដង្កូវនិង ទៅខាងក្នុងកំពុងដើរចេញទៅខាងក្រៅកំពុង ទៅខាងក្នុងកំ
 ដើរចេញទៅខាងក្រៅកំ (ដោយឥទ្ធិពលឥទ្ធិពល) ឥតទើសភាវៈដូចដើរ

អាគារសេ បរិយេមិ ឧប្បន្នំឧប្បន្នំ វត្ថុសុ សេយ្យ-
 ជាមិ ឧទកោ ឧទកោមិ អភិជ្ជមានេ ឧទកោសុ សេ-
 យ្យជាមិ បរិយេមិ អាគារសេមិ បល្ល័ង្កេន តម៌សុ^(១)
 សេយ្យជាមិ បក្ខី សត្យាលោ ឥមេមិ ចន្ទិមសុរិយ
 ឯវមហំន្ទិកោ ឯវមហានុកាដិ ចាណំនា បរិមសីសុ
 បរិមន្ទិសុ យាវ ព្រហ្មលោកាមំ តាយេន វសំ វត្ថុសុ ។
 សព្វេ តេ ចក្កំ ឥន្ទ្រមាណំ ភាវិតត្ថា តហុលីតតត្ថា ។
 យេ ហិ កេច កំត្វាវេ អនាគតមន្ទានំ សមណា ក
 ព្រាហ្មណា ក អនេកវិហារំ ឥន្ទ្រិយំ បច្ឆនុកោស្សន្តំ
 ឯកោមិ ហុត្វា តហុតា ភវិស្សន្តំ តហុតាមិ ហុត្វា
 ឯកោ ភវិស្សន្តំ អាវិភាវំ តិរោភាវំ តិរោត្តន្តំ តិរោ-
 ចាការំ តិរោបព្វតំ អសន្តមាតា តម៌ស្សន្តំ សេយ្យ-
 ជាមិ អាគារសេ បរិយេមិ ឧប្បន្នំឧប្បន្នំ ភវិស្សន្តំ

១. ឧ. ឧទកោសុ ។

សីលាភាសកំបាទ ឆើបឡើងមុជចុះក្នុងវែងដី ដូចជាឆើបឡើងមុជចុះ
 ក្នុងទឹកកំបាទ ឆើបឡើងមុជចុះក្នុងវែងដី ហាក់ដូចជាឆើបឡើងវែងដី
 កំបាទ ទៅឯអាភាសតាំងក្លាន ដូចជាសត្វស្លាបកំបាទ យកវែងស្លាប
 អង្អែល (មច្ឆាល) ព្រះចន្ទ្រព្រះរាជ្យនាងនេះ ដែលបានប្តូរច្រើន
 យ៉ាងនេះ បាននាទុកព្រះចន្ទ្រព្រះនាងនេះកំបាទ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ដោយភាយវេលាដល់ព្រហ្មលោកកំបាទ ។ ព្រះតែសមណព្រាហ្មណ៍
 តាំងអស់នោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្លះៗទៀត ។ ម្ចាស់កំបាទ
 ឡាយ ក្នុងអនាគតកាល គង់មានសមណៈព្រាហ្មណ៍បានសម្រេចខ្លះ
 ក៏ចំរើនច្រើនប្រការ គឺចំរើនធ្វើមនុស្សម្នាក់ ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់
 កំបាទ ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់កំបាទ នៅក្នុងទីកំបាទ
 ចំរើនដើរកាន់ចំរើន ទៅខាងក្នុងដើរចេញទៅខាងក្រៅ នៅខាងក្នុង
 ដេញចំរើនដើរចេញទៅខាងក្រៅដេញចំរើន ទៅខាងក្នុងកំបាទដើរចេញទៅ
 ខាងក្រៅកំបាទ ទៅខាងក្នុងកំបាទដើរចេញទៅក្រៅ (ដោយឥតគ្រោះថ្នាក់)
 អតទេសភាវំ ដូចជាឆើបឡើងអាភាសកំបាទ ឆើបឡើង មុជចុះក្នុងវែងដី

សេយ្យជាថ្ម ឧទតេ ឧទតេ អភិជ្ជមានេ តមិស្សន្តំ
 សេយ្យជាថ្ម បវរិយំ អាតាសេ បល្លង្កេ តមិ-
 ស្សន្តំ សេយ្យជាថ្ម ចក្ខុ សត្យុណា ឥមេមិ ចន្ទ-
 មស្សរិយេ ឯវមហិដ្ឋុកេ ឯវមហាទុកាវ ចាលំនា
 បរាមស្សន្តំ បរិមជ្ជិស្សន្តំ យាវ ព្រិហ្មណេកាមិ
 កាយេន វសំ វត្តេស្សន្តំ ។ សាឲ្យ តេ ចតុន្តំ
 ឥន្ទ្រចាតាមំ កាវតត្តា ធម្មាលីកាតត្តា ។ យេ មាំ
 កេតំ វិក្កុវេ ឯតមា សមណា វិ ព្រាហ្មណា វិ
 អនេកាវមាតំ ឥន្ទ្រិយំ ចច្ចុតកោន្តំ ឯកោមិ ហុតា
 តហុតា ហោន្តំ តហុតាមិ ហុតា ឯកោ ហោន្តំ
 អាវិកាវំ ឱរោកាវំ ឱរោតុន្តំ ឱរោចាតាវំ ឱរោ-
 មទ្ធនំ អសដ្ឋមាតា តច្ចន្តំ សេយ្យជាថ្ម អាតាសេ
 បវរិយំមិ ឧម្ពុជ្ជនិម្ពុជ្ជំ កហេន្តំ សេយ្យជាថ្ម ឧទតេ
 ឧទតេមិ អភិជ្ជមានេ តច្ចន្តំ សេយ្យជាថ្ម បវរិយំ
 អាតាសេមិ បល្លង្កេ តមន្តំ សេយ្យជាថ្ម ចក្ខុ
 សត្យុណា ឥមេមិ ចន្ទមស្សរិយេ ឯវមហិដ្ឋុកេ
 ឯវមហាទុកាវ ចាលំនា បរាមស្សន្តំ បរិមជ្ជិ

ដូចជាដើមឡើងមុជពុះក្នុងទឹកកំបោន ដើរលើទឹកមិនបែកប្លាយទឹក ហាក់
 ដូចជាដើរលើផែនដីកំបោន ទីនោះជាអាតាសតាំងក្នុង ដូចជាសត្វស្លាប
 កំបោន ទីនោះយកវិស្វាបអវិជ្ជុល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះភាគិក្យទាំងនេះ
 ដែលមានប្លង់ច្រើនយ៉ាងនេះ មានកាតុភាពច្រើនយ៉ាងនេះកំបោន ទីនេះ
 ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ផលបង្កប្រព្រឹត្តិណាកំបោន ។
 ព្រោះវេសមណាព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យផ្ទុះ
 បាន ។ ម្ចាស់កំប៉ុងឡាយ ក្នុងកាលវេលានេះ ក៏មានសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍បានសម្រេចឲ្យវិជ្ជាច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជា
 មនុស្សច្រើននាក់កំបោន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់កំបោន
 នៅក្នុងទឹកកំប៉ុងដើរទៅកាន់ទីលេខ នៅក្នុងក្នុងដើរចេញទៅកាន់គ្រឹះ
 នៅក្នុងក្នុងដើរចេញទៅកាន់គ្រឹះដង្ហាន់ នៅក្នុងក្នុងដើរចេញទៅកាន់គ្រឹះ
 ចេញទៅកាន់គ្រឹះកំប៉ុង នៅក្នុងក្នុងដើរចេញទៅកាន់គ្រឹះ (ដោយឥត
 ទ្វារកំប៉ុង) ឥតច្រើនចាប់ ដូចជាដើរលើអាតាសកំបោន ដើមឡើងមុជ
 ពុះក្នុងផែនដី ដូចជាដើមឡើងមុជពុះក្នុងទឹកកំបោន ដើរលើទឹកមិនបែក
 ប្លាយទឹក ដូចជាដើរលើផែនដីកំបោន ទៅជាអាតាសតាំងក្នុងដូចជាសត្វ
 ស្លាបកំបោន យកវិស្វាបអវិជ្ជុល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះភាគិក្យទាំង
 នេះ ដែលមានប្លង់ច្រើនយ៉ាងនេះ មានកាតុភាពច្រើនយ៉ាងនេះកំបោន

យាវ ព្រិហ្មណោកាមិ កាយេន វសំ វត្ថុន្នំ ។ សាទ្វេ
 តេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតន្តា ឧហុលីកតន្តា ។
 កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមា-
 និធម្យនាមសង្ការសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតំ ។ វិ-
 យសមាជំ ។ ចិត្តសមាជំ ។ វិមំសាសមាជំឬតា
 នសង្ការសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតំ ។

[២៩៦] យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទានំ
 សមណា វា ព្រិហ្មណា វា អនេកាវិហិតំ ឥន្ទ្រិយ-
 មច្ចុទុកោស្យំ ឯកោមិ ហុត្វា ឧហុតា អហេស្មំ ។ យេ ។
 យាវ ព្រិហ្មណោកាមិ កាយេន វសំ វត្ថុស្មំ ។
 សាទ្វេ តេ ឥមេសំយាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតន្តា
 ឧហុលីកតន្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគ-
 តមន្ទានំ សមណា វា ព្រិហ្មណា វា អនេកាវិហិតំ
 ឥន្ទ្រិយានំ មច្ចុទុកោស្យន្តំ ឯកោមិ ហុត្វា ឧហុតា

ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ឥតបដល់ត្រិហ្មណកកំបាន ។
 ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍ពុំដឹងអស់នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យ
 ឥន្ទ្រិយាន ២ ។ ឥន្ទ្រិយាន ២ ដូចស្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំច្បាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឲ្យឥន្ទ្រិយាន ប្រកបដោយធម្មសមាជិវិនិបបទា-
 សង្ការ ១ ។ វិយសមាជិ ១ ។ ចិត្តសមាជិ ១ ។ ចំរើនឲ្យឥន្ទ្រិយាន
 ប្រកបដោយវិមំសាសមាជិវិនិបបទាសង្ការ ១ ។

[២៩៦] ប្រាសភិក្ខុពុំច្បាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេចឲ្យឥន្ទ្រិយានច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅ
 ជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ។ យេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ
 ឥតបដល់ត្រិហ្មណកកំបាន ។ ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍ពុំដឹងអស់
 នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យឥន្ទ្រិយាន ២ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំច្បាយ
 ក្នុងអនាគតកាល គង់មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍បានសម្រេច
 ឲ្យឥន្ទ្រិយាន ច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់

កវិស្សន្ទ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ
 វត្ថុស្សន្ទ ។ សាទ្ធ តេ វមេសំយេវ ចក្កន្ទំ វត្ថុទានាចំ
 ភាវិតត្ថា តហុលីតតត្ថា ។ យេ ហំ កោចិ ភិក្ខុវេ
 ឯតេហំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ
 វត្ថុវេទំ បទ្ធកុកោន្តំ ឯកោមំ ហុត្វា តហុតា ហោន្តំ
 ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ វត្ថុ-
 ន្ទំ ។ សាទ្ធ តេ វមេសំយេវ ចក្កន្ទំ វត្ថុទានាចំ
 ភាវិតត្ថា តហុលីតតត្ថាតំ ។

(២៩៧) ចក្កន្ទំ ភិក្ខុវេ វត្ថុទានាចំ ភាវិតត្ថា
 តហុលីតតត្ថា ភិក្ខុ វាសវាចំ ឧយា អនាសវំ
 ចេវោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ចិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចំតត្វា ធម្មសម្មន្តំ វិហារិតំ ។ តតាមសំ ចក្កន្ទំ ។
 ៨៦ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចក្កសមាជំឃ្លាតសម្ពាសមញ្ញតតំ
 វត្ថុទានំ ភាវិតំ ។ វិយសមាជំ ។ ចក្កសមាជំ ។ វិយសា-
 សមាជំឃ្លាតសម្ពាសមញ្ញតតំ វត្ថុទានំ ភាវិតំ ។

កំបាទ ។ បេ ។ និវេទិកំណាចន្ទប្រព្រឹត្តាវេវដោយកាយវគបផលំត្រហូ-
 រោភកំបាទ ។ ព្រាវេកសមណព្រាហ្មណំចំវិសសំនោះ បានចំរើន
 ធ្វើឱ្យច្រើននូវវត្ថុបាទ ២ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំវិទ្យាយ គុណកាល
 វស្សាវេន ក៏មានតួកសមណៈឬព្រាហ្មណំ បានសម្រេចនូវវត្ថុវេនច្រើន
 ច្រើន គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ ឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់កំបាទ ។ បេ ។
 ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តាវេវដោយកាយ វគបផលំត្រហូរោភកំបាទ ។
 ព្រោះវេកសមណព្រាហ្មណំចំវិសសំនោះ បានចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើននូវ
 វត្ថុបាទ ២ នេះឯង ។

(២៩៨) ម្ចាស់ភិក្ខុចំវិទ្យាយ ភិក្ខុធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច
 នូវចរោចោម្ពន្តិនិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានពាសវៈ ព្រោះគេសំរេចវិនិច្ឆ័យ
 ពាសវៈចំវិទ្យាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមន្ទឯង គុណបច្ចុប្បន្ន ក៏ព្រោះ
 តែបានចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើននូវវត្ថុបាទ ២ ។ វត្ថុបាទ ២ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំវិទ្យាយ ភិក្ខុគុណសាសនានេះ ចំរើននូវវត្ថុបាទ ប្រកបដោយ
 ឧត្តសមាធិនិវបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។
 ចំរើននូវវត្ថុបាទ ប្រកបដោយវិមេសសមាធិនិវបធានសង្ខារ ១ ។

ឥមេសំ (ទា) ភិក្ខុវេ ចតុទ្ធី ឥទ្ធិតាធានំ ការិកត្តា
 តហុលំនាខត្តា ភិក្ខុ មាសវាចំ ទយា អនាសរំ
 ចេតោវមុត្តិ មញ្ញាវមុត្តិ ចំដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកត្វា ទមសឡន្នំ វិហារនីតិ ។

[២៨៨] ឥទ្ធិត្វា វេ ភិក្ខុវេ ធមេសស្សនមំ ឥទ្ធិ-
 ចានត្វា ឥទ្ធិចានការិកត្វា ឥទ្ធិចានការិកតាមំចិត្ត
 មជ្ជិមជ្ជំ តំ សុណាថ ។ តតមោ ច ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិ ។
 ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនេតាវចិតំ ឥទ្ធិវចំ បទ្ធកុកោតំ
 ឯកោមិ ហុត្វា តហុតា ហោតិ តហុតាចំ ហុត្វា
 ឯកោ ហោតិ ។ មេ ។ យាវំ ព្រហ្មលោកោចិ កាយេច
 វសំ វត្តេតិ ។ អយំ វុទ្ធកំ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិ ។

[២៨៩] តតមោ ច ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិចានោ ។ យេ^(១)
 ភិក្ខុវេ ចត្តា យា មជ្ជិមតា ឥទ្ធិលកាយ ឥទ្ធិឃ្លង់-
 លកាយ សំវត្តេតិ ។ អយំ វុទ្ធកំ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិចានោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុវេលាធ្វើឲ្យពាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវមុត្តិនឹង
 មញ្ញាវមុត្តិដែលមិនមានគាសៈ ព្រោះអស់ទៅនៃគាសៈទាំងឡាយ
 ដោយប្រាជ្ញាជំនុំមន្តមន្តនិង ក្នុងបទ្ធបុរាណ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន
 នូវឥទ្ធិបាទ៦ នេះដែរ ។

[២៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតនឹងសំដែងនូវប្លង់ផង នូវ
 ឥទ្ធិបាទផង នូវការចំរើនឥទ្ធិបាទផង នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ការ
 ចំរើនឥទ្ធិបាទផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់សេចក្តី
 នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្លង់ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានសម្រេចនូវឥទ្ធិវិជ្ជាច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្ស
 ម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឲ្យទៅជា
 មនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ មេ ។ ធ្វើដំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដកម
 ដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាប្លង់ ។

[២៩១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ មន្តនិណ្ឌ បដិបទនិណ្ឌ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវប្លង់
 បានសម្បូរនូវប្លង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាឥទ្ធិបាទ ។

១ ឃ, យោ លោ ។

[៥០០] កតមា ច កំត្វវេ ឥន្ទ្រិទានកាវតា ។
 ឥន កំត្វវេ កំត្វ ធន្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្មាតតំ
 ឥន្ទ្រិទានំ កាវតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិម៌-
 សាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្មាតតំ ឥន្ទ្រិទានំ កាវតិ ។
 អយំ វុទ្ធតិ កំត្វវេ ឥន្ទ្រិទានកាវតា ។

[៥០១] កតមា ច កំត្វវេ ឥន្ទ្រិទានកាវតា-
 មិទ្ធិ បដិមនា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គីតោ មត្តោ ។
 សេយ្យដីទិ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេត្យា សម្មាភិទា-
 សម្មាគម្មន្តោ សម្មាអាជីវេ សម្មាភិយាមោ សម្មាសតិ-
 សម្មាសមាធិ ។ អយំ វុទ្ធតិ កំត្វវេ ឥន្ទ្រិទានកាវតា-
 កាមិទិ បដិមនាតិ ។

[៥០២] ឧត្តារោម កំត្វវេ ឥន្ទ្រិទានា កាវតា
 តហុលីកាតា មហាជ្ឈលា ហោត្តំ មហាទិសំសោ ។ កថំ
 កាវតា ច កំត្វវេ ឧត្តារោ ឥន្ទ្រិទានា កាវតំ តហុលីកាតា

[៥០៣] ម្ចាស់កំត្វតាំងឡាយ ចុះការចំរើននូវឥន្ទ្រិទានដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់កំត្វតាំងឡាយ កំត្វក្នុងសាសនានេះចំរើននូវឥន្ទ្រិទាន ប្រកបដោយ
 ធន្តសមាធិនិងបធានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើន
 នូវឥន្ទ្រិទាន ប្រកបដោយវិម៌សាសមាធិនិងបធានសង្ខារ ។ ម្ចាស់កំត្វ
 តាំងឡាយ នេះហៅថា ការចំរើននូវឥន្ទ្រិទាន ។

[៥០៤] ម្ចាស់កំត្វតាំងឡាយ ចុះបដិមនាដំណើរទៅកាន់ការ
 ចំរើននូវឥន្ទ្រិទាន ដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ នេះឯង ។
 អ្វីខ្លះ ។ ធីសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេត្យៈ សម្មាភិទា សម្មាគម្មន្តៈ សម្មាអាជីវៈ
 សម្មាភិយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ ម្ចាស់កំត្វតាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា បដិមនាដំណើរទៅកាន់ការចំរើននូវឥន្ទ្រិទាន ។

[៥០៥] ម្ចាស់កំត្វតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិទាន៦ នេះ ដែលកំត្វចំរើន
 ធ្វើឱ្យច្រើនហើយ ជាធម៌មានផលច្រើន មានកាតិសង្សៈច្រើន ។ ម្ចាស់
 កំត្វតាំងឡាយ ចុះឥន្ទ្រិទាន៦ តើកំត្វចំរើនដូចម្តេច ធ្វើឱ្យច្រើនដូចម្តេច

មហាជ្ឈលា មហាន្តិ មហាវិស័សា ។ វ វិស្វរេ
 កំភូ ធម្មសមាធិប្បធានបដ្ឋិរសមន្តាភតំ ។ ចានំ
 ភាវេតិ ឥតិ បេ ធនោ ធម ធម អភិលីនោ ភវិស្សតិ
 ធម ធម អភិប្បត្តហិតោ ភវិស្សតិ ធម ធម អជ្ឈត្តំ សន្និគ្គោ
 ភវិស្សតិ ធម ធម ធមាដ្ឋា វិស្វិគ្គោ ភវិស្សតិ មច្ឆាបុរ
 សត្វី ធម វិហារេតិ យថា បុរ តថា មច្ឆា យថា
 មច្ឆា តថា បុរ យថា អនោ តថា ទុក្ខំ យថា
 ទុក្ខំ តថា អនោ យថា ធិរា តថា ភ្លឺ យថា ភ្លឺ
 តថា ធិរា ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោធានុន
 សច្ចរាសំ ចំនុំ ភាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តស-
 មាធិ ។ វិមំសារសមាធិប្បធានបដ្ឋិរសមន្តាភតំ ឥត្ថិ-
 ចានំ ភាវេតិ ឥតិ បេ វិមំសា ធម ធម អភិលីនោ
 ភវិស្សតិ ធម ធម អភិប្បត្តហិតោ ភវិស្សតិ ធម ធម អជ្ឈត្តំ
 សន្និគ្គោ ភវិស្សតិ ធម ធម ធមាដ្ឋា វិស្វិគ្គោ ភវិស្សតិ
 មច្ឆាបុរ សត្វី ធម វិហារេតិ យថា បុរ តថា មច្ឆា
 យថា មច្ឆា តថា បុរ យថា អនោ តថា ទុក្ខំ

ទើបដាច់ម៉ែមានផលច្រើន មានការងារច្រើន ។ ម្ចាស់កំភូចាំនិទ្យាយ
 កំភូក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឡើងវិញ ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិងបទាន-
 សង្ខារដូច្នេះថា ធម្មរបស់ភក្តាអញនឹងមិនចូរវេយ្យាងពេកផង នឹងមិន
 ផ្គត់គំហុកទ្វាងពេកផង នឹងមិនបញ្ចូលបរទៅទាំងក្នុងផង នឹងមិនរាយរាយ
 ទៅទាំងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលជាទាំងក្រោយនឹងកាលមុន គឺ
 កាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាង
 នោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាង
 នោះ វែងយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា វែងក៏យ៉ាងនោះ
 មានចិត្តស្ងួត ឥតមានកិលេសរូបវិត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយធម្មិយោ
 ប្រការដូច្នេះ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនវិញច្បាច ប្រកប
 ដោយវិមំសារសមាធិនិងបទានសង្ខារដូច្នេះថា វិមំសាររបស់ភក្តាអញនឹង
 មិនចូរវេយ្យាងពេកផង នឹងមិនផ្គត់គំហុកទ្វាងពេកផង នឹងមិនបញ្ចូលប
 រទៅទាំងក្នុងផង មិនរាយរាយទៅទាំងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាល
 ជាទាំងក្រោយនឹងកាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ
 ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ

បទព្រះបញ្ញា

យថា ឧត្តំ តថា អនោ យថា ធិរំ តថា រត្តំ យថា រត្តំ តថា ធិរំ ឥតិ វិវេចេ ចេតសា អមរិយោនន្ទេន សម្មកាសំ ចិត្តំ ភវេតិ ។

[៥០៣] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អតិលីនោ ធនោ ។ យោ ភិក្ខុវេ ធនោ កោសជ្ឈសហគតោ កោសជ្ឈសម្មយុត្តោ ។ អយំ វុច្ឆនំ ភិក្ខុវេ អតិលីនោ ធនោ ។

[៥០៤] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អតិប្បត្តហិតោ ធនោ ។ យោ ភិក្ខុវេ ធនោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ឧទ្ធច្ចសម្មយុត្តោ ។ អយំ វុច្ឆនំ ភិក្ខុវេ អតិប្បត្តហិតោ ធនោ ។

[៥០៥] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អជ្ឈន្តំ សម្ពិទ្ធា ធនោ ។ យោ ភិក្ខុវេ ធនោ បីធម៌ទ្ធសហគតោ បីធម៌ទ្ធសម្មយុត្តោ ។ អយំ វុច្ឆនំ ភិក្ខុវេ អជ្ឈន្តំ សម្ពិទ្ធា ធនោ ។

បទព្រះបញ្ញា

លីយ៉ាវណា ក្រោមកំយ៉ាវនានា ថ្ងៃយ៉ាវណា យប់កំយ៉ាវនានា យប់យ៉ាវណា ថ្ងៃកំយ៉ាវនានា មានចិត្តស្ងួត ឥតមានកិលេសរូបវត្ថុ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយឥន្ទ្រី ដោយប្រការដូច្នេះ ។

[៥០៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនេះដែលដូចយូរៗនឹងពោល កើតដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯណាប្រកបដោយភោសដ្ឋៈ (សចក្កិន្ទិលប្រក្សស) សម្បយុត្តដោយភោសដ្ឋៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា នេះដែលដូចយូរៗនឹងពោល ។

[៥០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនេះដែលផ្តុំឥហុកទាំងពួក កើតដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯណាប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ (សចក្កិន្ទិយវិវាយ) សម្បយុត្តដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា នេះដែលផ្តុំឥហុកទាំងពួក ។

[៥០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនេះដែលព្រួយលីបាវនាឥក្ខន្ធ កើតដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯណាប្រកបដោយបីធម៌ទ្ធាៈ (សចក្កិន្ទិយតោណិកំ) សម្បយុត្តដោយបីធម៌ទ្ធាៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា នេះដែលព្រួយលីបាវនាឥក្ខន្ធ ។

[៥០៦] ឥតគោរម ច កំត្វេវ ធម៌នា វិគ្គិក្ខោ
 ធម្មោ ។ យោ កំត្វេវ ធម្មោ ធម៌នា មញ្ញ កាមតុ-
 លោ អាភិ អនុវិគ្គិក្ខោ អនុសិដ្ឋោ ។ អយំ វុច្ចតិ
 កំត្វេវ ធម៌នា វិគ្គិក្ខោ ធម្មោ ។

[៥០៧] កថេត្ថ កំត្វេវ កំត្វុ មច្ឆាប្បវ សញ្ញា
 ច វិហរនិ យថា ប្បវ តថា មច្ឆា យថា មច្ឆា តថា
 ប្បវ ។ ឥធម កំត្វេវ កំត្វុនោ មច្ឆាប្បវ សញ្ញា សុត្ត-
 ហិតា ហោតិ សុមចសំគតា សុមនាតា សុប្បដិវិជ្ជា
 មច្ឆាយ ។ ឯវំ ទោ កំត្វេវ កំត្វុ មច្ឆាប្បវ សញ្ញា ច
 វិហរនិ យថា ប្បវ តថា មច្ឆា យថា មច្ឆា តថា
 ប្បវ ។

[៥០៨] កថេត្ថ កំត្វេវ កំត្វុ យថា អនោ
 តថា ឧត្តំ យថា ឧត្តំ តថា អនោ វិហរនិ ។

[៥០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពុទ្ធនេះដែលរកយមាយនៅខាង
 ក្រៅ កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មៈឯណា រកយមាយនៅតាម
 ជាប់នៅតាម ប្រាសាទបញ្ចកាមភូមិខាងក្រៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា ធម្មៈដែលរកយមាយនៅខាងក្រៅ ។

[៥០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពុទ្ធិក្នុងមានសញ្ញាក្នុងកាលជា
 ខាងក្រោយនឹងកាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ
 ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាបុគ្គលមានសញ្ញាកាន់យកល្អ ភ្នែកក្នុងចិត្តល្អ
 ច្រឡឹងខុសល្អ ចាត់ចូល ដោយប្រាជ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនឹងកាល
 មុន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសញ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនឹង
 កាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា
 មុនក៏យ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥០៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពុទ្ធិក្នុង (មានសញ្ញា) ក្រោយយ៉ាង
 ណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ កើតដូចម្តេច ។

ឥត ក៏ក្នុង ក៏ក្នុង ឥតមេរ ក៏ រ៉ូ ចានគលា
 អនា តែសមគ្គតា ឥតយ៉ាយ ឬ ចានឲ្យការស្ប
 អស្បចំលោ បច្ចវក្កតិ អត្ថ ឥតស្ម័ កាយ តេសា
 លោមា ធា ធា ធា ធា ម័ស ធា ធា ម័
 អត្ថម័ក្ខ វត្ថុ មាយ យតា ឥតលោមក ម័មា
 មត្ថាស អត្ថ អត្ថកុល ធាយ ឥតស មត្ថ លេខ្ខ
 មុត្វា លោហិត លោ មេតា អស្ប ឥត ធាត្វ
 សិក្ខាធិតា លសិកា មុត្តន្ត ។ ធា តេ ក៏ក្នុង
 ក៏ក្នុង យថា អនា ធា ធា ធា យថា ធា ធា
 អនា វិហារិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ (ភាសញ្ញា) ត្រាមយ៉ាងណា
 ខាងលើកាំដំរីពុទ្ធដើងឡើងមក ខាងក្រោមកាំដំរីពុទ្ធសក់ចុះទៅ
 មានស្បក្រវិញផ្គុំវិញ គេញដោយភ្នែកស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ ជា
 ក្នុងកាយនេះមានសក់ រោម ក្រពក គេញ ស្បែក សាច់ សាស
 ផ្គុំ ខ្លួនក្នុងផ្គុំ ឆា បេដ្ឋ ថ្មី ឥវ ក្រពះ^១ ស្អាត ពោះរៀង
 ពោះរៀងច្រូច កាយថ្មី កាយចាស់ ប្រមាត់ ស្នេស ខ្ទុះ ឈាម
 ញើស ខ្លាញ់ខាង ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកហត់ ទឹកសរម្បា ទឹកអំល
 ទឹកប្រឹ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ (ភាសញ្ញា) ត្រាមយ៉ាងណា
 លើកាំយ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ត្រាមកាំយ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

១ ក្រពះនេះ គឺជាសាច់ផ្គុំជាកណ្តុរ បំពង់ក្នុងពោះ មានសណ្តុះផ្គុំជាកណ្តុរក្នុង
 ពោះ ប្រពែងឆ្ងាប់ ផ្គុំបំពង់បំពង់ជាកាយពោះជាភ្នែកបេះផ្គុំ ។ (មិនមែនជាអាមាស-
 យៈ ដែលគ្រូបង្ហាត់ហៅថា ក្រពះបាយ នោះទេ ។ ឆ្គង់ប្រើថា យំតែងអវិស្សន្ទ្រះរិញ
 កំឡុង) ។

(៥០៧) កថេត្វ កំក្កុវេ កំក្កុ យថា ធិរា វថា
 រត្តិ យថា រត្តិ ភថា ធិរា វិហរេ ។ ឥធម កំក្កុវេ
 កំក្កុ យេហំ អាគារេហំ យេហំ លំផ្ដើហំ យេហំ
 ធិមំត្ថេហំ ធិរា ធម្មសមាធិប្បតាធសង្ខារសមញ្ញាគតំ
 ឥទ្ធិតាធិ ភាវេតិ សោ តេហំ អាគារេហំ តេហំ
 លំផ្ដើហំ តេហំ ធិមំត្ថេហំ រត្តិ ធម្មសមាធិប្បតាធសង្ខារសមញ្ញាគតំ
 ឥទ្ធិតាធិ ភាវេតិ យេហំ វា បធម
 អាគារេហំ យេហំ លំផ្ដើហំ យេហំ ធិមំត្ថេហំ រត្តិ
 ធម្មសមាធិប្បតាធសង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិតាធិ ភាវេតិ
 សោ តេហំ អាគារេហំ តេហំ លំផ្ដើហំ តេហំ
 ធិមំត្ថេហំ ធិរា ធម្មសមាធិប្បតាធសង្ខារសមញ្ញាគតំ
 ឥទ្ធិតាធិ ភាវេតិ ។ ឯវិ ទោ កំក្កុវេ កំក្កុ យថា
 ធិរា ភថា រត្តិ យថា រត្តិ ភថា ធិរា វិហរេ ។

(៥០៧) ម្ចាស់កិក្កុវេនិទ្យាយ ចុះកិក្កុ (មានសញ្ញា) ក្នុងពេលថ្ងៃ
 យ៉ាងណា ពេលយប់ក៏យ៉ាងនោះ ពេលយប់យ៉ាងណា ពេលថ្ងៃក៏យ៉ាង
 នោះ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្កុវេនិទ្យាយ កិក្កុក្នុងសាសនានេះ ចំរើន
 ក្នុងប្រាង្គ ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិវេសនសង្ខារ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដោយ
 អាគារតាំងឡាយឯណា ដោយសណ្ឋានតាំងឡាយឯណា ដោយឧម្ពិក្កុ
 តាំងឡាយឯណា កិក្កុនោះក៏ចំរើនក្នុងប្រាង្គ ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិវេ
 សនសង្ខារ ក្នុងវេលាយប់ ដោយអាគារតាំងឡាយនោះ ដោយ
 សណ្ឋានតាំងឡាយនោះ ដោយឧម្ពិក្កុតាំងឡាយនោះដែរ ឬថាកិក្កុចំរើន
 ក្នុងប្រាង្គ ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិវេសនសង្ខារ ក្នុងវេលាយប់
 ដោយអាគារតាំងឡាយឯណា ដោយសណ្ឋានតាំងឡាយឯណា ដោយ
 ឧម្ពិក្កុតាំងឡាយឯណា កិក្កុនោះ ក៏ចំរើនក្នុងប្រាង្គ ប្រកបដោយធម្ម
 សមាធិនិវេសនសង្ខារ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដោយអាគារតាំងឡាយនោះ
 ដោយសណ្ឋានតាំងឡាយនោះ ដោយឧម្ពិក្កុតាំងឡាយនោះដែរ ។ ម្ចាស់
 កិក្កុវេនិទ្យាយ កិក្កុមានសញ្ញា ក្នុងពេលថ្ងៃយ៉ាងណា ពេលយប់ក៏យ៉ាង
 នោះ ពេលយប់យ៉ាងណា ពេលថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥១១] កតញ្ច កិក្ខុវេ កិក្ខុ វិរដេន យេតសា
 អបរិយោធន្ទេន សឃ្មកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុវេន អាណាសសញ្ញា សុត្តម៉ាតា ហោតំ ឯវាសញ្ញា
 ស្វាចំដ្ឋិតា ។ ឯវំ ចោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វិរដេន យេតសា
 អបរិយោធន្ទេន សឃ្មកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

[៥១២] កតមញ្ច កិក្ខុវេ អតិលីដំ វិរិយំ ។ យំ
 កិក្ខុវេ វិរិយំ គោសជ្ជសហគតំ គោសជ្ជសឃ្មយុត្តំ ។
 ឥធិ វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ អតិលីដំ វិរិយំ ។

[៥១៣] កតមញ្ច កិក្ខុវេ អតិប្បត្តម៉ាតំ វិរិយំ ។
 យំ កិក្ខុវេ វិរិយំ ទទ្ធចូសហគតំ ទទ្ធចូសឃ្មយុត្តំ ។
 ឥធិ វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ អតិប្បត្តម៉ាតំ វិរិយំ ។

[៥១៤] កតមញ្ច កិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សធិត្តំ វិរិយំ ។
 យំ កិក្ខុវេ វិរិយំ ជីនមិទ្ធសហគតំ ជីនមិទ្ធសឃ្មយុត្តំ ។
 ឥធិ វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សធិត្តំ វិរិយំ ។

[៥១៥] ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ ចុះកិក្ខុមានចិត្តស្វាង ឥតមាន
 កិលេសរូបវត្ថុ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្ធុ តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលកិក្ខុវាង-
 ឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាបុគ្គលមានអារម្មណ៍សញ្ញាតន័យកល្យ
 មានចិត្តសញ្ញាអនិច្ចារ្យដោយល្អ ។ ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ កិក្ខុមានចិត្ត
 ស្វាង ឥតមានកិលេសរូបវត្ថុ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្ធុហើយនេះឯង ។

[៥១៦] ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលចូរថយឆ្នាំងរោគ
 តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ ព្យាយាមឯណា ប្រកបដោយ
 កាសដ្ឋៈ សម្បយុត្តដោយកាសដ្ឋៈ ។ ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ នេះហៅ
 ថា ព្យាយាមដែលចូរថយឆ្នាំងរោគ ។

[៥១៧] ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលផ្តន់កំហុសឆ្នាំង
 រោគ តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ ព្យាយាមឯណា ប្រកប
 ដោយទទ្ធចៈ សម្បយុត្តដោយទទ្ធចៈ ។ ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ នេះ
 ហៅថា ព្យាយាមដែលផ្តន់កំហុសឆ្នាំងរោគ ។

[៥១៨] ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលញ្ជ្រាបចោលខាងក្នុង
 ខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ ព្យាយាមឯណាប្រកប
 ដោយជីនមិទ្ធាៈ សម្បយុត្តដោយជីនមិទ្ធាៈ ។ ខ្នាលកិក្ខុវាងឡាយ នេះ
 ហៅថា ព្យាយាមដែលញ្ជ្រាបចោលខាងក្នុង ។

[៥០៤] ភក្ខមញ្ច ភិក្ខុវេ ពហិម្ពា វិក្ខុត្តំ វិវិយំ ។
 យំ ភិក្ខុវេ វិវិយំ ពហិម្ពា បញ្ច ភាមតុលោ អាត្ម
 អនុវិក្ខុត្តំ អនុវិសដំ ។ ឥតំ វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ ពហិម្ពា
 វិក្ខុត្តំ វិវិយំ ។ បេ ។

[៥០៥] ភក្ខមញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវេជន ធម្មសា
 អបរិយោធន្ធន សម្មកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ ឥធម
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ អាណេនសញ្ញា សុត្តហិទា វោរតិ
 ធិរសញ្ញា ស្វាធិដ្ឋនា ។ វិវេ ទេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវេជន
 ធម្មសា អបរិយោធន្ធន សម្មកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។

[៥០៦] ភក្ខមញ្ច ភិក្ខុវេ អតិលីដំ ចិត្តំ ។ យំ
 ភិក្ខុវេ ចិត្តំ តោសដ្ឋសហតតំ តោសដ្ឋសម្មយុត្តំ ។
 ឥតំ វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ អតិលីដំ ចិត្តំ ។

[៥០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលកាយមាយទៅ
 ខាងក្រៅ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាយាមឯណា
 កាយមាយទៅតាម ជាប់ទៅតាម ប្រាជ្ញាទូលំទូលាយគុណខាងក្រៅ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ព្យាយាមដែលកាយមាយទៅខាង
 ក្រៅ ។ បេ ។

[៥០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានចិត្តស្ងួត ឥតមាន
 គំលេសរូបវិក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយធម៌ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុគឺសាសនានេះ កាន់យកអាណាសញ្ញាដោយល្អ
 អធិដ្ឋានទិសញ្ញាដោយល្អ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តស្ងួត
 ឥតមានគំលេសរូបវិក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយធម៌ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥០៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលចូលទៅក្នុងនិរោគ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយកោសល្យៈ
 សម្បយុត្តដោយកោសល្យៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្ត
 ដែលចូលទៅក្នុងនិរោគ ។

៣១៨

បាលកប្បវេណី

[៥១៧] កតមញ្ច កិច្ចវេ អតិប្បត្តហិតំ ចិត្តំ ។
 យំ កិច្ចវេ ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចសហតតំ ឧទ្ធច្ចសឃ្យយុត្តំ ។
 ឥធិ វុច្ឆតិ កិច្ចវេ អតិប្បត្តហិតំ ចិត្តំ ។

[៥១៨] កតមញ្ច កិច្ចវេ អជ្ឈត្តំ សុទ្ធិត្តំ ចិត្តំ ។
 យំ កិច្ចវេ ចិត្តំ ជិនមិទ្ធសហតតំ ជិនមិទ្ធសឃ្យ-
 យុត្តំ ។ ឥធិ វុច្ឆតិ កិច្ចវេ អជ្ឈត្តំ សុទ្ធិត្តំ ចិត្តំ ។

[៥១៩] កតមញ្ច កិច្ចវេ ពហិទ្វា វិក្កិត្តំ ចិត្តំ ។
 យំ កិច្ចវេ ចិត្តំ ពហិទ្វា មញ្ច កាមតុណ្ហោ អាត្ម
 អនុវិក្កិត្តំ អនុវិសដំ ។ ឥធិ វុច្ឆតិ កិច្ចវេ ពហិទ្វា
 វិក្កិត្តំ ចិត្តំ ។ យេ ។

[៥២០] ឯវំ ទោ កិច្ចវេ កិច្ច វិវិដេន ទេតសា
 អបរិយោទន្តេន សឃ្យកាសំ ចិត្តំ កាវតំ ។

បាលកប្បវេណី

[៥១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលផ្ដល់ភិហុកទាំងពីរភេទ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយទុក្ខច្រើន
 សម្បយុត្តដោយទុក្ខច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវហៅថា ចិត្តដែល
 ផ្ដល់ភិហុកទាំងពីរភេទ ។

[៥១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលឆ្ងល់នៅខាងក្នុង
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយចិន្តាមុខ្លះ
 សម្បយុត្តដោយចិន្តាមុខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវហៅថា ចិត្តដែល
 ឆ្ងល់នៅខាងក្នុង ។

[៥១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលរាយការនៅខាងក្រៅ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាមាយាមនៅក្បែរ ជាប់
 ទៅក្បែរ ព្រៃឆ្ងល់បញ្ចកាមតុណ្ហោខាងក្រៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ទេវហៅថា ចិត្តរាយការនៅខាងក្រៅ ។ យេ ។

[៥២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តស្ងាត់ ឥតមាន
 កិលេសបូរិក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥២១] ភក្ខមា ច កំគូវេ អតំលីនា វិមំសា ។
យា កំគូវេ វិមំសា កោសជ្ជសហគតា កោសជ្ជ-
សម្បយុត្តា ។ អយំ វុទ្ធចំ កំគូវេ អតំលីនា វិមំសា ។

[៥២២] ភក្ខមា ច កំគូវេ អតំប្បក្កហិតា វិមំ-
សា ។ យា កំគូវេ វិមំសា ទុទ្ធចូសហគតា ទុទ្ធចូស-
ម្បយុត្តា ។ អយំ វុទ្ធចំ កំគូវេ អតំប្បក្កហិតា វិមំសា ។

[៥២៣] ភក្ខមា ច កំគូវេ អជ្ឈត្ថំ សុទ្ធិត្ថា វិមំ-
សា ។ យា កំគូវេ វិមំសា ជីនមិទ្ធិសហគតា ជីនមិទ្ធិ-
សម្បយុត្តា ។ អយំ វុទ្ធចំ កំគូវេ អជ្ឈត្ថំ សុទ្ធិត្ថា
វិមំសា ។

[៥២៤] ភក្ខមា ច កំគូវេ តហិតា វិក្កត្ថា វិមំ-
សា ។ យា កំគូវេ វិមំសា តហិតា បញ្ច កាមតុលោ
អារត្ត អនុវិក្កត្ថា អនុវិសេនា ។ អយំ វុទ្ធចំ កំគូវេ
តហិតា វិក្កត្ថា វិមំសា ។ បេ ។

[៥២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសា ដែលចូរជ័យទ្វាធិន្តរោក
កើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយកោសជ្ជៈ
សម្បយុត្តដោយកោសជ្ជៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសា
ដែលចូរជ័យទ្វាធិន្តរោក ។

[៥២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលផ្គង់កំហុកទ្វាធិន្តរោក
កើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយទុទ្ធិៈ
សម្បយុត្តដោយទុទ្ធិៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសា
ដែលផ្គង់កំហុកទ្វាធិន្តរោក ។

[៥២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលព្យាបាលនៅទាន
ក្នុង កើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយ
ជីនមិទ្ធិៈ សម្បយុត្តដោយជីនមិទ្ធិៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
វិមំសាដែលព្យាបាលនៅទានក្នុង ។

[៥២៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលរាយការនៅទាន
ក្រៅ កើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា រាយការនៅ
តាម ជាប់ទៅតាម ព្រាហ្មទូបន្តតាមតុលោកានីក្រៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសាដែលរាយការនៅទានក្រៅ ។ បេ ។

[៥២៥] ឯវំ ចោ កំគូរេ កំគុ វិវេនេ ចេតសា
 អចរិយោទេវេន សម្មាសោ ចំគ្គំ ភារេតិ ។ ឯវំ កាវិតា
 ចោ កំគូរេ ចត្តារោ ឥន្ទិទានា ឯវំ ឥហុលីសាតា
 មហាជ្ឈលា យោន្តិ មហានិស័សា ។

[៥២៦] ឯវំ ភាវិតេសុ ចោ កំគូរេ កំគុ ចត្វសុ
 ឥន្ទិទានេសុ ឯវំ ឥហុលីកេតេសុ អនេកាវិស័តំ ឥន្ទិវិធំ
 ចត្វនុភាតិ ឯតោមិ ហុត្វា ឥហុតា យោតិ ឥហុតាមិ
 ហុត្វា ឯតោ យោតំ ។ យេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាមិ
 កាយេន វសំ វត្តេតិ ។

[៥២៧] ឯវំ ភាវិតេសុ ចោ កំគូរេ កំគុ ចត្វសុ
 ឥន្ទិទានេសុ ឯវំ ឥហុលីកេតេសុ អានាវិធំ ឧយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ មញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជៈ វិហរតីតំ ។ (ធម៌
 អភិញ្ញាយោ វិជ្ជាវេតត្វា) ។

[៥២៨] ម្ចាស់កំគុចាំនិទ្យាយ កំគុមានចិត្តស្វាតំ ភគមាន
 កំលេសប្បវេន ចំរើនចំគ្គប្រភពដោយគន្ធី យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់កំគុ
 ចាំនិទ្យាយ ឥន្ទិបាទ២ ដែលកំគុចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះ
 ហើយ រមែងជាធម៌មានផលច្រើន មានអាទិសិទ្ធិច្រើន ។

[៥២៩] ម្ចាស់កំគុចាំនិទ្យាយ កាលបើឥន្ទិបាទ២ ដែលកំគុ
 ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ កំគុនោះរមែងបានសម្រេច
 ឲ្យឥន្ទិវិធីច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន
 មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ យេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យ
 ច្រើនក្នុងដោយកាយ ជរាមរណ៍ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[៥៣០] ម្ចាស់កំគុចាំនិទ្យាយ ឥន្ទិបាទ២ ដែលកំគុបានចំរើន
 យ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ រមែងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់
 សម្រេច ឲ្យរាជភាវិមុត្តិធិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃអាសវៈចាំនិទ្យាយ ដោយព្រាជ្ជាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ។ (អភិញ្ញាចាំនិច្ចបណ្ឌិតធម៌
 ឲ្យកំស្មានផងចុះ) ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស បិដកវរវិថា

ពិមល្យ វគ្គស្ស ឧទ្ទានំ

បុព្វេ មហាជ្ឈណ ទានុ

ហេតុល្លាសោ ច ព្រាហ្មណោ

ទ្វេ សមណព្រាហ្មណា ភិក្ខុ^(១)

នេសនា វិកង្កេត តាតំ ។

១ សមណព្រាហ្មណាមាតិចី ឧទ្ទិចំ ទំស្សតំ ។ ច. សមណព្រាហ្មណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បិដកវរវិថា

ឧទ្ទាននៃវគ្គនេះគឺ

ចំណាយអំពីបុព្វេតំសាទុស្សត្ថញ្ញាណ ១ អំពីវត្ថុបាទមាន

ផលច្រើន ១ អំពីឆ្នេះ ១ អំពីព្រះមោក្ខណ្ឌន ១ អំពី

ព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីសមណព្រាហ្មណ៍ ២ លើក អំពីភិក្ខុ ១

អំពីទេសនា ១ អំពីការរំលែកនូវវត្ថុបាទ ១ ។

អយោគុជ្ឈវគ្គោ

[៥២៨] សាវត្ថិយំ ។ ចុត្វ មេ ភំគុវេ សាម្ពោនា
អនគិស្កុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សាតោ ឯតនយោសិ
កោ ទុ ខោ មត្តោ តា បដិណ ឥទ្ធិនាទការយានិ ។
កស្ស មយ្ហំ ភំគុវេ ឯតនយោសិ សោ ភិក្ខុ ធម្មសា
មាធិប្បនាទសង្កាសមន្តាតតំ ឥទ្ធិនាទំ ការេតិ ឥតិ
មេ ធម្មោ ធម ច អតិលំនោ ភវិស្សតំ ធម ច អតិប្បត្ត
យំតោ ភវិស្សតំ ធម ច អដ្ឋង្គំ សម្ពុត្តោ ភវិស្សតំ ធម ច
តហំន្វា វិក្កុត្តោ ភវិស្សតំ បច្ឆាបុរេ សញ្ញិ ច វិបរេតំ
យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ យថា
អនោ តថា ទុក្ខំ យថា ទុក្ខំ តថា អនោ យថា ធិរិ
តថា រត្តំ យថា រត្តំ តថា ធិរិ ឥតិ វិវេទន ចេតសា

អយោគុជ្ឈវគ្គ

[៥២៨] ខៀបក្រិស្សាភី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មុនកាល
ត្រាស់ដឹង កាលដែលគង់គង់ នៅជាពោធិសត្តមិនខានត្រាស់ដឹងនៅ
ហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អ្វីហ្នឹងមក អ្វីហ្នឹងបដិបទា ដើម្បី
ចំរើនឡូត៍ទ្វិបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គង់នោះ មានសេចក្តី
ត្រិះរិះដូច្នេះថា ភិក្ខុទារវេនចំរើនឡូត៍ទ្វិបាទ ប្រកបដោយទទួលបាន
នឹងបរិកានសង្ខារដូច្នេះថា ធនៈរបស់កាត្មាអញនឹងមិនចូលយូរឡើយ ព្រោះ
នឹងមិនផ្គត់ផ្គង់ហេតុឡើយ ព្រោះនឹងមិនទទួលបាន ព្រោះនឹងមិន
រាយការទៅខាងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនឹងកាល
មុនផង គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា
មុនក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា
ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា
ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះដែរ លុះភិក្ខុទារតិកដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងួត

អបរិយោទន្ទេន សឃ្យភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ វិរិយស-
 មាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិឃ្យំជាទសដ្ឋាន-
 សមដ្ឋានតតំ ឥទ្ធិចាចំ ភាវេតិ ឥតំ មេ វិមំសា ន ច
 អតិលីលា កវិស្សតំ ន ច អតិប្បត្តហិតា កវិស្សតំ ន
 ច អជ្ឈត្តំ សដ្ឋិតា កវិស្សតំ ន ច តហិតា វត្តិតា
 កវិស្សតំ បច្ឆាប្បុរ សញ្ញំ ន វិហរេតិ យថា បុរេ តថា
 បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឧទ្ធំ
 យថា ឧទ្ធំ តថា អនោ យថា ទិវំ តថា រត្តិ យថា
 រត្តិ តថា ទិវំ ឥតំ វិរាជេន ទេវតសា អបរិយោទន្ទេន
 សឃ្យភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

អនោគកិលេសប្បវេត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ។ វិរិយសមាធិ ។
 ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនីវបទន-
 សុត្តិរដ្ឋប្បច្ចេថា វិមំសារបស់អាត្មាអញ នឹងមិនចូលរួមផ្ទាំងពេកផង
 មិនផ្គង់គំហុកផ្ទាំងពេកផង មិនញ្ចូលរួមនៅខាងក្នុងផង មិនរាយមាយ
 ទៅខាងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃកាលមុនផង គឺ
 កាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយគឺយ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនគឺយ៉ាង
 នោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើគឺយ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមគឺយ៉ាង
 នោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់គឺយ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃគឺយ៉ាងនោះ
 ដែរ លុះភិក្ខុនោះគិតដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងាត់ អនោគកិលេស
 ប្បវេត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ។

[៥២៩] ឯវំ ភាវិតេសុ ទោ កិត្តុវេ កិត្តុ ចត្វុសុ

ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ តហុលីតេសុ អទេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ
បទ្ធកុកាតំ ឯកោមិ ហុត្វា តហុតា ហោតិ តហុតាមិ
ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវំ ព្រហ្មលោកាមិ
កាយេន វសំ វត្ថុតំ ។

[៥៣០] ឯវំ ភាវិតេសុ ទោ កិត្តុវេ កិត្តុ ច.

ត្វុសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ តហុលីតេសុ វាសវិធំ
ឈា អនាសវំ ទេកាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ
សយំ អភិញ្ញា សច្ចៈកត្វា ឧបសម្បទ្ធិ វិហារិនិ ។

(២៦ អភិញ្ញាយោ វិញ្ញាបកត្វា) ។

[៥៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឥទ្ធិបាទ ២ ដែលភិក្ខុ

ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុវេទន៍បានសាម្រេចឱ្យ
ឥទ្ធិវិធំច្រើនប្រការ ឯមនុស្សម្នាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន
មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ផលផលព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[៥៣២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឥទ្ធិបាទ ២ ដែលភិក្ខុ

ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុវេទន៍ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
សាម្រេច ឱ្យចេកាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានភាសាៈ ព្រោះអស់
ចៅនៃភាសាៈ ដោយបញ្ញាជំនុំតាមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ
សាម្រេចសមាទ្គាន ។ (អភិញ្ញាទាំង ៦ បណ្ឌិតឃ្លីឱ្យពិស្តារផងចុះ) ។

(៥៣១) សាវត្ថិយំ ។ អថោ អាយស្មា អាទត្ថោ
 យេន ភគវា ភេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិព្វា ភគវន្តំ
 អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសីន្ទោ ចោ
 អាយស្មា អាទត្ថោ ភគវន្តំ ឯកមន្តំ អភិវនេត្ថិ ធុ
 ចោ ភន្ត ភគវា ឥន្ទិយា ឧបាសយេន កាយេន
 ព្រហ្មលោកំ ឧបសន្តមិភាគិ ។ អភិវនេត្ថិ ទ្វាហំ
 អាទន្ត ឥន្ទិយា ឧបាសយេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ
 ឧបសន្តមិភាគិ ។ អភិវនេត្ថិ មន ភន្ត ភគវា
 ឥន្ទិយា ឧបាសយេន កាយេន ឥន្ទិយា ព្រហ្ម-
 លោកំ ឧបសន្តមិភាគិ ។ អភិវនេត្ថិ ទ្វាហំ អាទន្ត
 ឥន្ទិយា ឧបាសយេន កាយេន ឥន្ទិយា ព្រហ្ម-
 លោកំ ឧបសន្តមិភាគិ ។

(៥៣១) វៀបគ្រិស្សាភី ។ ត្រាតានេន ព្រះភានន្តជំមាន
 អាយុ ចូលទៅកាន់ព្រះជំមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយ
 បន្តិព្រះជំមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភានន្ត
 ជំមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ គឺក្រាបបង្គំទូលព្រះជំមានព្រះ
 ភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះជំមានព្រះភាគប្រាប់ចូលទៅ
 កាន់ព្រហ្មលោក ដោយពូជ្ច ដោយព្រះកាយដែលសម្រេចកម្មព្រះទ័យ
 ដែរឬ ទើបង្រាបច្បូស្បូនព្រហ្មលោក ។ ចូលភានន្ត ភោគគ
 ប្រាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយពូជ្ច ដោយកាយដែលសម្រេចតាម
 ចិត្តមែន ទើបដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 ព្រះជំមានព្រះភាគ ប្រាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោកដោយពូជ្ច ដោយ
 ព្រះកាយដែលប្រកបដោយមហាក្ខត្តប្បដានេឬ ទើបង្រាបច្បូស្បូន
 ព្រហ្មលោក ។ ចូលភានន្ត ភោគគប្រាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក
 ដោយពូជ្ច ដោយកាយដែលប្រកបដោយមហាក្ខត្តប្បដានេនឯន្ត ទើប
 ដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មលោក ។

[៥៣៤] សេយ្យភាមិ អាទទ្ធ អយោគុឡោ និវសំ
 សន្តត្តោ លហុតោ ចេវ ហោតិ មុនុតោ ច កម្មនិ-
 យតោ ច បកស្សាតោ ច ។ ឯវេរ ទោ អាទទ្ធ
 យស្មី សមយេ តថាគតោ កាយម្យំ ចិត្តេ សមាទ-
 ហតិ ចិត្តម្យំ កាយេ សមាទហតិ សុខសញ្ញាញ ល-
 ហុសញ្ញាញ កាយេ ឱត្តមិទ្ធា វិហរតំ វស្មី អាទទ្ធ
 សមយេ តថាគតស្ស កាយោ លហុតោ ចេវ ហោតិ
 មុនុតោ ច កម្មនិយតោ ច បកស្សាតោ ច ។

[៥៣៥] យស្មី អាទទ្ធ សមយេ តថាគតោ កា-
 យម្យំ ចិត្តេ សមាទហតិ ចិត្តម្យំ កាយេ សមាទ-
 ហតិ សុខសញ្ញាញ លហុសញ្ញាញ កាយេ ឱត្តមិទ្ធា
 វិហរតំ វស្មី អាទទ្ធ សមយេ តថាគតស្ស កាយោ
 អប្បកាសំវេរេវ ចបរិយា វេហាសំ អន្តក្ខន្ធតំ ។ សោ
 អនេកវិហតំ ឥដ្ឋិវំ បទ្ខុកោតិ ឯកោបិ ហុតា
 តហុនា ហោតិ តហុនាបិ ហុតា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។
 យោ ត្រឡាណកាបិ កាយេន វសំ វត្តតំ ។

[៥៣៦] ម្ចាស់អាទទ្ធ ដ្បិតវេលាសព្វ អស្មម្មយថ្ន ជា
 ដ្បិតស្រាលដោយវិសេសផង ទង់ដោយវិសេសផង គួរដល់ការងារ
 ដោយវិសេសផង មានគន្លឹម្លៅៗ ដោយវិសេសផង ដូចម្តេចមិញ ។
 ម្ចាស់អាទទ្ធ សម័យណា គថាគត ចំកល់តាយក្នុងចិត្តផង ដំកល់ចិត្ត
 ក្នុងកាយផង ស្ទើរចុះទូរសុខសញ្ញានឹងលហុសញ្ញាក្នុងកាយ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 សម័យនោះ កាយរបស់គថាគត ស្រាលដោយវិសេសផង ទង់ដោយ
 វិសេសផង គួរដល់ការងារដោយវិសេសផង មានគន្លឹម្លៅៗដោយ
 វិសេសផង ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៥៣៧] ម្ចាស់អាទទ្ធ សម័យណា គថាគត ចំកល់តាយក្នុង
 ចិត្តផង ដំកល់ចិត្តក្នុងកាយផង ស្ទើរចុះទូរសុខសញ្ញានឹងលហុសញ្ញា
 ក្នុងកាយ ម្ចាស់អាទទ្ធ សម័យនោះ កាយរបស់គថាគតអណ្តែតរត់ពីដៃន
 ដីទៅតាមតាស ដោយដកលំបាកសោះ ។ គថាគតនោះ តែងបាទ
 សម្រេចខ្លាំងខ្លាំងច្រើនប្រការ ក៏មនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើន
 នាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។
 ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដកបដល់ព្រហ្មណកត៏បាន ។

[៥៣៦] សេយ្យជាប់ អាទន្ធ ត្វលម្អិត ឯ កម្ម-
 សម្មត្ថ វា លហុកោ តាតុបាណោ អប្បកសិរោ ធម្មវិយា វេហាសំ អន្តក្កន្ធាតំ ។ ឯវេរេ ទោ អាទន្ធ
 យស្មី សមយេ តថាគតោ កាយម្យំ ចិត្តេ សមា-
 នហតិ ចិត្តម្យំ កាយេ សមាទហតិ សុខសញ្ញញ្ច
 លហុសញ្ញញ្ច កាយេ ឱត្តមិត្តា វិហាតិ ។ បេ ។

[៥៣៧] តស្មី អាទន្ធ សមយេ តថាគតស្ស
 កាយោ អប្បកសិរោ ធម្មវិយា វេហាសំ អន្តក្កន្ធាតំ ។
 សោ អាទកវិហតំ ឥទ្ធិវិចំ ចទ្ធកុកោតិ ឯកោមិ ហុត្វា
 តហុតា ហោតិ តហុតាមិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។
 យាវ ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ វត្តតិ ។

[៥៣៨] ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ ឥទ្ធិបាណា ។ តាតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥន កិក្ខុវេ កិក្ខុ ចន្ទសមាទិប្បធានសង្ខារ-
 សមញ្ញាតតំ ឥទ្ធិបាណំ ភាវេតិ ។ វិរិយសមាទិ ។ ចិត្តស-
 មាទិ ។ វិមសាសមាទិប្បធានសង្ខារសមញ្ញាតតំ ឥទ្ធិ-
 បាណំ ភាវេតិ ។ ឥមេ ទោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាណា ។

[៥៣៦] ម្ចាស់អាទន្ធ ប៉ុយធម្មប៉ុយកហ្វាស ដីស្រាលទាន
 នាតុជាជើងទ្រី អវ្រែកអំពីផែនដីទៅកាន់កាកាស ដោយឥរាវល់បាក់
 សោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ សម័យណា គេជាគតដំកល់
 កាយក្នុងចិត្តផង ដំកល់ចិត្តក្នុងកាយផង ស្តង់ចុះនូវសុខសញ្ញានិងលហុ-
 សញ្ញាភក្តីកាយ ។ បេ ។ ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៥៣៧] ម្ចាស់អាទន្ធ សម័យនោះ កាយរបស់គេជាគត
 អវ្រែកអំពីផែនដីទៅកាន់កាកាស ដោយឥរាវល់បាក់សោះ ។ គេជាគត
 នោះវេរេធិបាទស្រីមេចនូវឥទ្ធិវិច្ឆ័យច្រើនប្រការ ដ៏មនុស្សម្នាក់ ធ្វើឱ្យទៅ
 ជាមនុស្សច្រើនទាក់កំបាទ មនុស្សច្រើនទាក់ ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់
 កំបាទ ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយផលបដិលក្រិហ្ម-
 លោភកំបាទ ។

[៥៣៨] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទនេះមាន ២ ។ ឥទ្ធិបាទ ២
 ដូចម្តេចនេះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិ-
 បាទ ប្រកបដោយឧទ្ធសមាធិនិងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាទិ ១ ។
 ចិត្តសមាទិ ១ ។ កំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនិងបធាន-
 សង្ខារ ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទមាន ២ នេះឯង ។

(៥៣៩) ឥទេសំ ចោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានាមំ
 ការីតត្តា ឥហុលីតតត្តា ភិក្ខុ អាសវាមំ ឧយា អនា-
 សវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធខេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និទាត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារីតិ ។

(៥៤០) ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានា ។ កតតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារ-
 សមន្តាតតំ ឥន្ទ្រិយានំ ការីតិ ។ វិយសមាធិ ។ ចិត្តស-
 មាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្តាតតំ ឥន្ទ្រិ-
 យានំ ការីតិ ។ ឥមេ ចោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិយានា ។

(៥៤១) ឥទេសំ ចោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានាមំ
 ការីតត្តា ឥហុលីតតត្តា ឡិន្នំ ធលានំ អញ្ញាតវំ ផលំ
 ចានិកន្នំ ធិដ្ឋេវ ធខេ អញ្ញា សតិ វា ឧបាធិសេសេ
 អនាគមិទាតិ ។

(៥៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់សម្រេច
 ឲ្យរោគាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានភាសាៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 ភាសាៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាជំនួញ ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តរោះ ក៏ព្រោះវាបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យ
 អង្គបាទ ៤ នេះឯង ។

(៥៤០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គបាទនេះមាន ៤ ។ អង្គបាទ ៤
 ជូនម្តងៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឲ្យអង្គ-
 បាទ ប្រកបដោយធន្ទសមាធិនិងបឋានសង្ខារ ១ ។ វិយសមាធិ ១ ។
 ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនអង្គបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនិងបឋាន-
 សង្ខារ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គបាទមាន ៤ នេះឯង ។

(៥៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្ឌាផលទាំង ៤ ផលណាមួយ
 មើលកើតឡើងប្រាកដ (ផលភិក្ខុ) គឺអហេតុផលកើតប្រាកដក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ឬកាលបើបាទនៅមានសេសសល់នៅឡើយ ក៏កើតអនាគតផល
 កើតឡើងប្រាកដដែរ ព្រោះវាបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យអង្គបាទ ៤
 នេះឯង ។

(៥៤៤) ចត្តារោម កំភូរេ ឥន្ទ្រតាណ ។ កាតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥន កំភូរេ កំភូ ធន្ទសមាធិប្បតាន
 សង្កាសមជ្ឈាភតំ ឥន្ទ្រតាធិ កាវតំ ។ វិរិយសមាធិ ។
 ចិត្តសមាធិ ។ វិមលសមាធិប្បតានសង្កាសមជ្ឈាភតំ
 ឥន្ទ្រតាធិ កាវតំ ។ ឥនេ ទេវ កំភូរេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រ-
 តាណ ។

(៥៤៥) ឥនេសំ ទេវ កំភូរេ ចតុន្ទ្រំ ឥន្ទ្រតាណំ
 ភាវិតត្តា តហុលំកតត្តា សត្ត ឥលា សត្តាធិសំសា
 តាធិតាម្ពា ។ តតមេ សត្ត ឥលា សត្តាធិសំសា ។
 ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ បដិកាច្ច^(១) អញ្ញំ អារាធនំ នោ រេ ធិ-
 ដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ បដិកាច្ច អញ្ញំ អារាធនំ អថ មរណកាល
 អញ្ញំ អារាធនំ នោ រេ ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ បដិកាច្ច អញ្ញំ
 អារាធនំ នោ រេ មរណកាល អញ្ញំ អារាធនំ អថ

១. ១. បដិកាច្ច ។

(៥៤៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្របាទនេះមាន៦ ។ ឥន្ទ្របាទ៦
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥន្ទ្រ-
 បាទ ប្រកបដោយធន្ទសមាធិនិវេបនាសង្ការ១ ។ វិរិយសមាធិ១ ។
 ចិត្តសមាធិ១ ។ ចំរើនឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយវិមលសមាធិនិវេបនា១
 សង្ការ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្របាទមាន៦ នេះឯង ។

(៥៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផល៧ប្រការ កាន់សង្ឃ ៧
 ប្រការ វេទន៍ក៏ត្រូវផ្គត់ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យឥន្ទ្របាទ៦
 នេះឯង ។ ផល៧ប្រការ កាន់សង្ឃ ៧ប្រការ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គំបាទ
 សម្រេច អហេតុផលយ៉ាងឆាប់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បើមិនបានសម្រេចអហេតុ-
 ផលយ៉ាងឆាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្ន១ គង់បានសម្រេចអហេតុផលក្នុងមរណកាល
 ដែរ បើមិនបានសម្រេចអហេតុផលយ៉ាងឆាប់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន១ បើមិន
 បានសម្រេចអហេតុផល ក្នុងមរណកាលទេ គំគង់ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ

មក្សត្រំ ឱរ្យាភិយោជំ សុញ្ញាជនាជំ បរិក្ខុយា អន្ត-
 រាមរិច្ឆាយី ហោតិ ឧបហត្ថបរិច្ឆាយី ហោតិ អ-
 សង្ខារបរិច្ឆាយី ហោតិ សសង្ខារបរិច្ឆាយី ហោតិ
 ឥន្ទ្រសោតោ ហោតិ អកាធិដ្ឋតាមិ ។ ឥមេសំ ចោ
 កំត្ថយេ ធម្មត្ថំ ឥន្ទ្រតាតាជំ ភាវិតត្ថា ធម្មាលីកាតត្ថា
 ឥមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា ចាដកត្ថានំ ។

(៥៤៤) សាវ្យ្តិជំនាជំ ។ អថ ចោ អាយស្មា
 អាធម្មោ យេន ភកាវ វេទុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្ថា
 កកវត្ថំ អគិកំនេត្វា ឯតមត្ថំ ជំសីជំ ។ ឯតមត្ថំ
 ជំសីត្វោ ចោ អាយស្មា អាធម្មោ កកវត្ថំ ឯតមត្ថំ
 កតមា ធុ ចោ កន្ត ឥន្ទ្រ កតមោ ឥន្ទ្រចារោ
 កតមា ឥន្ទ្រចារកាវនា កតមា ឥន្ទ្រចារកាវនាតាមិជំ
 បដិជនាតិ ។

នឹងជាអន្តរាបរិច្ឆាយី ជាឧបហត្ថបរិច្ឆាយី ជាអសង្ខារបរិច្ឆាយី ជា
 សសង្ខារបរិច្ឆាយី ឬជាឥន្ទ្រសោតអន្តរាមិជនាន ព្រោះអស់ទៅ
 នៃសុញ្ញាជនៈដាច់វិលាសតាមក្រម៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផល៧
 ប្រការ កន្លះសង្ខារ៧ប្រការនេះ វេទន៍កើតប្រាកដ ព្រោះបានចំរើន
 បានធ្វើឱ្យច្រើនឡើងវិញ។ ២ នេះឯង ។

(៥៤៥) សាវ្យ្តិជំនាជំ ។ ត្រាឆានឯង ព្រះករុណាដ៏មានកាយ
 ចូលទៅកាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមស្រួល ។ លុះព្រះករុណាដ៏មាន
 កាយ អង្គុយក្នុងទីសមស្រួលហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដូចម្តេចហៅថា ឥន្ទ្រ (ឬធុ) ដូចម្តេច
 ហៅថា ឥន្ទ្រចារ ដូចម្តេចហៅថា កាវន៍កាវន៍ឥន្ទ្រចារ ដូចម្តេចហៅថា
 បដិជនាតិដ៏ល្អឯកទាំងពេញកាលចំរើនឥន្ទ្រចារ ។

(៥៤៥) ឥតានន្ទ ភិក្ខុ អនោភិម៉ាតំ ឥទ្ធិវង្គ
 ចន្ទនុកោតិ ឯកោចិ ហុត្វា ឲ្យតា យោតិ តហុតាចិ
 ហុត្វា ឯកោ យោតិ ។ បេ ។ យាវ ត្រឡាសោភាមិ
 កាយេន វសំ វន្តតិ ។ អយំ វុទ្ធកានន្ទ ឥទ្ធិ ។

(៥៤៦) តាតា ចាតូ ឥន្ទ្រចារ ។ យោ
 អាតូ បន្តោ យោ មជ្ជិមតា ឥន្ទ្រលាភាយ ឥន្ទ្រឫដិ.
 លាភាយ សំវត្តតិ ។ អយំ វត្តតាតូ ឥន្ទ្រចារ ។

(៥៤៧) ភាគមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រតាណកាវតា ។ ឥន្ទ្រ-
 ន្ទ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រសមាធិឫស្សនាសម្ព័ន្ធសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រ-
 ចានំ កាវតំ ។ វិយសមាធិ ។ ឥន្ទ្រសមាធិ ។ វិម្ពសា-
 សមាធិឫស្សនាសម្ព័ន្ធសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រចានំ កាវតំ ។
 អយំ វុទ្ធតានន្ទ ឥន្ទ្រតាណកាវតា ។

(៥៤៥) ម្ចាស់អាចន្ត ភ័ក្ត្រក្នុងសាសនានេះ បានសម្រេចផ្លូវ
 កង្ខារៈ (ការសំរើងឫក្ខិ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឱ្យរេតជា
 មនុស្សច្រើននាក់គឺបាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឱ្យរេតជាមនុស្សម្នាក់
 គឺបាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តរេតដោយតាយ ដកបង្គំត្រឡា-
 លោកគឺបាន ។ ម្ចាស់អាចន្ត នេះហៅថា កង្ខារ (ឫក្ខិ) ។

(៥២៦) ម្ចាស់អាទន្ទ ចុះអង្គបុរាណ តើប្តូរម្តេច ។ ម្ចាស់អាទន្ទ
មគ្គឯណា បដិបទាឯណា (ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាទន្ត/ប្តូរ ដើម្បីបាទ
ចំពោះនូវប្តូរ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ នេះហៅថា អង្គបុរាណ ។

(៨៤៧) ម្ចាស់អាទន្ទ ចុះការចំរើនអំពីបាទាភីដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 អាទន្ទ ភិក្ខុគង្វិសាសនានេះ ចំរើនអំពីបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិ
 នឹងបធានសុត្តិរា ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនអំពីបាទ
 ប្រកបដោយវិបស្សនាសមាធិនឹងបធានសុត្តិរា ។ ម្ចាស់អាទន្ទ នេះហៅថា
 ការចំរើនអំពីបាទ ។

[៥២៨] កកមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រិចារកាវតាតាមិធិ
 បដិបទា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គីតោ មត្តោ ។
 សេយ្យដ៏ធំ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ មេ ។ សម្មាសមាធិ ។ អយំ
 វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិចារកាវតាតាមិធិ បដិបទាតិ ។

[៥២៩] ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធិំ ទោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ
 កកា ឯតទេវេច កកមា ពុ ទោ អាទន្ទ ឥន្ទ្រិ
 កកមា ឥន្ទ្រិចារោ កកមា ឥន្ទ្រិចារកាវតា កកមា
 ឥន្ទ្រិចារកាវតាតាមិធិ បដិបទាតិ ។ កកវម្ពលកា ទោ
 ពន្ត ទម្មា កកវនេត្តកា ។ មេ ។

[៥៣០] ដីតានន្ទ កិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិវធំ
 បច្ឆនុកាតិ ឯតោមិ ហុត្វា ឧហុតា ហោតិ ឧហុតាមិ
 ហុត្វា ឯតោ ហោតិ ។ មេ ។ យាវ ត្រិហុលោកាមិ
 តាយេន វសំ វត្តតិ ។ អយំ វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិ ។

[៥២៨] ម្នាលអាទន្ទ ចុះបដិបទាត់ដំណើរទៅកាន់ការចម្រើន
 ឥន្ទ្រិចារ កើដូចម្តេច ។ អរិយមន្ត្រីប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង ។
 សិរិទ្ធ ។ ឥសម្បជំនុំ ។ មេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាទន្ទ នេះ
 ហៅថា បដិបទាត់ដំណើរទៅកាន់ការចម្រើនឥន្ទ្រិចារ ។

[៥២៩] លុះព្រះអាទន្ទដ៏មានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលអាទន្ទ ដូចម្តេចហៅថា
 អន្តំ ដូចម្តេចហៅថា ឥន្ទ្រិចារ ដូចម្តេចហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្រិចារ ដូច
 ម្តេចហៅថា បដិបទាត់ដំណើរទៅកាន់ការចម្រើនឥន្ទ្រិចារ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គម្ពីរតំណាងរបស់ព្រះអង្គតំណាង មានព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គក្នុងណាស់ ។ មេ ។

[៥៣០] ម្នាលអាទន្ទ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានសម្រេចម្នាំ
 ឥន្ទ្រិចារ (ការសម្រេចដូច្នេះ) ច្រើនប្រការ ឥមនុស្សម្នាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្ស
 ច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន
 ។ មេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រសើរឡើងដោយកាយ ឥតបង្កលំប្រហូលភ
 ក៏បាន ។ ម្នាលអាទន្ទ នេះហៅថា អន្តំ ។

[៥៥០] កតមា ចាទទ្ធ សន្ធិចារណា ។ យោ អា
 ទទ្ធ បុត្តោ យា បដិបទា សន្ធិសាភាយ សន្ធិច្បង្គិ
 សាភាយ សំវត្ថុតំ ។ អយំ វុទ្ធភាទទ្ធ សន្ធិចារណា ។

[៥៥១] កតមា ចាទទ្ធ សន្ធិចារណាវចា ។ សនា
 ទទ្ធ កំត្យុ ធន្តសមាធិច្បដានសង្ការសមន្មាភតំ សន្ធិ
 ចាធំ ភាវតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាស
 មាធិច្បដានសង្ការសមន្មាភតំ សន្ធិចាធំ ភាវតិ ។ អយំ
 វុទ្ធភាទទ្ធ សន្ធិចារណាវចា ។

[៥៥២] កតមា ចាទទ្ធ សន្ធិចារណាវចាភាមិធំ
 បដិបទា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ បុត្តោ ។
 សេឃ្យដឹង ។ សម្មាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ អយំ
 វុទ្ធភាទទ្ធ សន្ធិចារណាវចាភាមិធំ បដិបទាតិ ។

[៥៥៣] ម្ចាស់អាទទ្ធ ចុះអង្គបាទ ឆើដ្ឋចម្ពុច ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 មគ្គឯណា បដិបទាឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាទទ្ធប្រដ្ឋិ ដើម្បីបាទ
 ចំការឡើយ្យ្យ្យ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ នេះហៅថា អង្គបាទ ។

[៥៥៤] ម្ចាស់អាទទ្ធ ចុះការចំរើនអង្គបាទ ឆើដ្ឋចម្ពុច ។
 ម្ចាស់អាទទ្ធ គិតក្នុងសាសនានេះ ចំរើនអង្គបាទ ប្រកបដោយធន្ត
 សមាធិនិវេសនាសង្ការ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើន
 អង្គបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនិវេសនាសង្ការ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 នេះហៅថា ការចំរើនអង្គបាទ ។

[៥៥៥] ម្ចាស់អាទទ្ធ ចុះបដិបទាដំណើរទៅកាន់ការចំរើន
 អង្គបាទ ឆើដ្ឋចម្ពុច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះ ៦៧ ។
 ភិក្ខុ ។ ភិសម្មាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 នេះហៅថា បដិបទាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនអង្គបាទ ។

(៥៥៤) អដោ សម្ពហុណ កំក្កុ យេន កតតា
 តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិសុ ។
 ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ទោ តេ កំក្កុ កតតំ ឯកតតា ឯក
 កតតា នុ ទោ កត្ត ឥទ្ធិ កតតោ ឥទ្ធិទាទោ
 កតតា ឥទ្ធិទាទាវតា កតតា ឥទ្ធិទាទាវតាសា
 មិទ្ធិ បដិបទាតំ ។

(៥៥៥) ឥធិ កំក្កុវេ កំក្កុ អនេនាវិហិតំ ឥទ្ធិវិច័
 បទ្កុកោតិ ឯកោចិ ហុត្វា ពហុតា ហោតិ ពហុតាចិ
 ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវ ត្រឡាណកាចិ
 កាយេន វសំ វត្ថុតំ ។ អយំ វុទ្ធិតំ កំក្កុវេ ឥទ្ធិ ។

(៥៥៦) កតតោ ច កំក្កុវេ ឥទ្ធិទាទោ ។ យោ
 កំក្កុវេ មត្តោ យោ បដិបទា ឥទ្ធិណកាយ ឥទ្ធិប្បដិណ-
 កាយ សំវត្ថុតំ ។ អយំ វុទ្ធិតំ កំក្កុវេ ឥទ្ធិទាទោ ។

(៥៥៤) ត្រាតោធិតំ កំក្កុច្រិទ្ធប ចូលទៅកាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកំក្កុ
 ទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បដិគ្រឹះអង្គីដ៏ចំរើន ដូចម្តេចហៅថា ឥទ្ធិ ដូចម្តេចហៅថា
 ឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេចហៅថា កាល់រើនឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេចហៅថា បដិបទា
 ថាដំណើរទៅកាន់កាល់រើនឥទ្ធិបាទ ។

(៥៥៥) ម្ចាស់កំក្កុទាំងឡាយ កំក្កុក៏ហសនានេះ បាន
 សម្រេចនូវអង្គវិច័ (ការសំដែងច្បង) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើ
 ស្លូតជាមនុស្សច្រើននាក់កំប៉ាន មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើស្លូតជាមនុស្ស
 ម្នាក់កំប៉ាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ផលសេស
 ត្រឡាណកកំប៉ាន ។ ម្ចាស់កំក្កុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥទ្ធិ ។

(៥៥៦) ម្ចាស់កំក្កុទាំងឡាយ ចុះឥទ្ធិបាទ កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 កំក្កុទាំងឡាយ មគ្គឯណា បដិបទាឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវប្បវិ
 ដើម្បីបានចំពោះនូវប្បវិ ។ ម្ចាស់កំក្កុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥទ្ធិបាទ ។

[៥៥៧] កតមា ច ភិក្ខុវេ វត្ថុនាទការវា ។ វេន
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធួនសមាចំប្បនាទសង្ខារសមញ្ញាភតំ វត្ថុ
 នាទំ ការវតិ ។ វិយសមាចំ ។ ចិត្តសមាចំ ។ វិមំសាស.
 នាទំប្បនាទសង្ខារសមញ្ញាភតំ វត្ថុនាទំ ការវតិ ។ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ វត្ថុនាទការវា ។

[៥៥៨] កតមា ច ភិក្ខុវេ វត្ថុនាទការវាតាមិធិ
 បដិបតា ។ អយមេវ អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ ឧត្តោ ។
 សេយ្យដីធំ ។ សន្តាដិដ្ឋំ ។ បេ ។ សន្តាសមាចំ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ វត្ថុនាទការវាតាមិធិ បដិបតាតិ ។

[៥៥៩] អដទោ សម្ពុហុលា ភិក្ខុ យេន ភកា
 ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ចំសំន្នេ ទោ តេ ភិក្ខុ កកា ឯត.
 នវេន កតមា ទុទោ ភិក្ខុវេ វត្ថុ កតមោ វត្ថុនាទោ
 កតមា វត្ថុនាទការវា កតមា វត្ថុនាទការវាតាមិធិ
 បដិបតាតិ ។ កកាវុលកា ទោ កន្ត ធម្មា កកាវុ.
 ត្តិកា ។ បេ ។

[៥៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការចំរើនវត្ថុបាទ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនវត្ថុបាទ
 ប្រកបដោយធុនសមាចំនិបនាទសង្ខារ ។ វិយសមាចំ ។ ចិត្ត.
 សមាចំ ។ ចំរើនវត្ថុបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសនាចំនិបនាទសង្ខារ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការចំរើនវត្ថុបាទ ។

[៥៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបតាដំណើរទៅកាន់ការ
 ចំរើនវត្ថុបាទ តើដូចម្តេច ។ អរិយមន្តប្រកបដោយអង្គ៨នេះឯង ។
 ភិក្ខុវិច្ឆារ ។ ភិសម្មាវច្ឆិទ ។ បេ ។ សន្តាសមាចំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ នេះហៅថា បដិបតាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនវត្ថុបាទ ។

[៥៥៩] ត្រាខោឯង ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនប្រចូលទៅតាមព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅ
 ថា វត្ថុ ដូចម្តេចហៅថា វត្ថុបាទ ដូចម្តេចហៅថា ការចំរើនវត្ថុបាទ
 ដូចម្តេចហៅថា បដិបតាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនវត្ថុបាទ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះដ៏
 មានព្រះភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ ។ បេ ។

[៥៦៣] កកមា ច កិក្ខុវេ វេទ្ធិវាទភាវនាតាមិទំ ចដំបនា ។ មយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ បក្កោ ។ សេយ្យដីទំ ។ សម្មាទំដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាទំ ។ អយំ វុទ្ធតំ កិក្ខុវេ វេទ្ធិវាទភាវនាតាមិទំ ចដំបនា ។

[៥៦៤] តត្រ ទោ កកវ ធិក្ខ អាមន្តសំ ។ កំ មញ្ញដ កិក្ខុវេ កកមេសំ ធម្មានំ កាវេតត្ថា ចហុ លីកកត្ថា មោក្ខល្យាទោ ធិក្ខ វរំមហំទិកោ វរំមហា ទុកាភេទំ ។ កកវមូលកា ទោ ធម្ម ធម្មា កកវេ ត្ថិកា ។ បេ ។

[៥៦៥] ចតុន្នំ ទោ កិក្ខុវេ វេទ្ធិវាទានំ កាវេតត្ថ ចហុលីកកត្ថា មោក្ខល្យាទោ កិក្ខុ វរំមហំទិកោ វរំមហា ទុកាភេ ។ កកមេសំ ចតុន្នំ ។ វេទ កិក្ខុវេ មោក្ខល្យ ទោ ធិក្ខ ធម្មសមាទំ ឃ្យាទសម្ពាសមញ្ញាភតំ វេទ្ធិ វាទំ កាវេតំ វេទំ ទេ ទេវា ទេ ទេ អតំលីទោ កាវេស្ស

[៥៦៦] ប្រាសក្កុតំវិទ្យាយ ចុបធិបតាដំណើរទៅកាន់ការ ចំរើនអង្គបាទ កើតដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ខេង ។ អំពីខ្លះ ។ ភិក្ខុចំរើន ។ បេ ។ សម្មាសមាទំ ។ ប្រាសក្កុតំវិទ្យាយ ទេវហៅថា បធិបតាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនអង្គបាទ ។

[៥៦៧] ក្នុងទំនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹកកិក្ខុ ពុំវិទ្យាយថា ប្រាសក្កុតំវិទ្យាយ អ្នកពុំវិទ្យាយ យល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច មោក្ខល្យានភិក្ខុមានប្តូរច្រើនយ៉ាងនេះ មានកាទុកាភេច្រើនយ៉ាង នេះ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើននូវធម៌ដូចម្តេច ។ បើគ្រឹះអង្គ ដ៏ចំរើន ធម៌ពុំវិទ្យាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គពុំវិទ្យាយ មានព្រះដ៏មានព្រះ ភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ ។ បេ ។

[៥៦៨] ប្រាសក្កុតំវិទ្យាយ មោក្ខល្យានភិក្ខុមានប្តូរច្រើន យ៉ាងនេះ មានកាទុកាភេច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន នូវអង្គបាទ ។ អង្គបាទ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ប្រាសក្កុតំវិទ្យាយ ក្នុង សាសនានេះ មោក្ខល្យានភិក្ខុចំរើនអង្គបាទ ប្រកបដោយធនុសមាទំ នឹងបធានសង្ខារដូច្នេះថា ធនុរបស់វាភាពអញ្ញាទិដ្ឋិដូចរូបវ័យពុំវិទ្យាធម៌

ន ច អតំប្បក្កហិតោ កវិស្សតិ ន ច អជ្ឈត្តំ សទ្ធិត្ថេ
 កវិស្សតិ ន ច តហិតោ វិស្សតិ កវិស្សតិ ចច្ឆាពុ
 សញ្ញំ ន វិហរតិ យថា ឬរ តថា ចច្ឆា យថា ឬ
 តថា ឬរ យថា អនោ តថា ឧត្ថំ យថា ឧត្ថំ ត
 អនោ យថា ធិរ តថា វត្ថុ យថា វត្ថុ តថា ធិរ ឥ
 វិវដេន ចេតសា អបរិយោធន្ធន សម្បកាសំ ចិត្តំ ក
 រោតិ ។ វិវិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិវិសាសមាធិ
 ចានសម្មាសចច្ឆាតតំ ឥទ្ធិនាតំ ករោតិ ឥតិ បេ វិ
 សា ន ច អតំលីតា កវិស្សតិ ន ច អតំប្បក្កហិត
 កវិស្សតិ ន ច អជ្ឈត្តំ សទ្ធិត្ថា កវិស្សតិ ន ច តហិ
 វិស្សតិ កវិស្សតិ ។ បេ ។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អ
 យោធន្ធន សម្បកាសំ ចិត្តំ ករោតិ ។ ឥមេសំ ។
 ភិក្ខុវេ ចតុច្ឆំ ឥទ្ធិនាតាតំ កវិស្សតា តហុលីភាត
 ហេត្តន្តាតោ ភិក្ខុ ឃរិមហិត្តិកោ ឃរិមហានុកាវោ

និងមិនផ្គត់ឱ្យកងទ័ព ទាំងមិនបញ្ចូលទៅក្នុងកងទ័ព ទាំងមិន
 ក្រោយទៅក្នុងក្រែង មានសញ្ញាក្នុងកាលក្រោយនឹងមុនផង គឺ
 កាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយយ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាង
 នោះ ក្រោយយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាង
 នោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ
 លុះមាត់ល្ងាចក៏ក្នុងផ្ទះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងួត ឥតមានគំលេស
 ប្រកែក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយភស្តុ ។ វិវិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។
 ចំរើនដូច្នោះ ប្រកបដោយវិសោសមាធិទាំងបាតសង្ខារផ្ទះជា
 វិសោសសំភារកញ្ញាទាំងមិនធូលីក្នុងក្រែង ទាំងមិនផ្គត់ឱ្យកងទ័ព
 ក្រែង ទាំងមិនបញ្ចូលទៅក្នុងកងទ័ព ទាំងមិនក្រោយទៅក្នុងក្រែង
 ផង ។ បេ ។ លុះមាត់ល្ងាចក៏ក្នុងផ្ទះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងួត ឥត
 មានគំលេសប្រកែក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយភស្តុ ។ កាលក៏ក្នុងឡាយ
 មាត់ល្ងាចក៏ក្នុងផ្ទះច្រើនយ៉ាងនេះ មានហេតុករច្រើនយ៉ាងនេះ
 ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើនឡើងដូច្នោះ ២ នេះឯង ។

[៥៦៦] នមេសត្វ បទ ភិក្ខុវេ ចន្ទ្គំ ឥន្ទ្គំ ចាបា
 ចំ ការតត្តា តហុលីតតត្តា មោក្ខល្លាថោ ភិក្ខុ ឯវ
 អនេកវិហាតំ ឥន្ទ្គវំ បច្ឆុទុកោតំ ឯកោដំ ហុត្វា
 តហុតា ហោតំ តហុតាដំ ហុត្វា ឯកោ ហោតំ ។ បេ ។
 យាវ ត្រឡាណោកាមំ កាយេន វសំ វត្តតំ ។

[៥៦៧] នមេសត្វ បទ ភិក្ខុវេ ចន្ទ្គំ ឥន្ទ្គំ
 ចាបាចំ ការតត្តា តហុលីតតត្តា មោក្ខល្លាថោ ភិក្ខុ
 អាសវាដំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវម្ពត្តំ បញ្ញាវម្ពត្តំ
 តិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្ពុដ្ឋ
 វិហរតីតំ ។

[៥៦៨] តត្រ ថោ កតវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ តំ តី
 ចញ្ញបេ ភិក្ខុវេ តតមេសំ ឧដ្ឋាចំ ការតត្តា តហុលីត-
 តត្តា តថាគតោ ឯវិមហំ ម្លិកោ ឯវិមហាទុកាភេតំ ។
 ភកវម្មលតា ថោ កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។

[៥៦៦] ខ្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុល្លានភិក្ខុបាន
 សម្រេចខ្លួនរួច (តាសំវេទិប្បច្ចំ) ច្រើនប្រការយ៉ាងនេះ គឺមនុស្សម្នាក់
 ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជា
 មនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើដំណាច់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយតាម ផល
 ផលក្រៃឬលោភក៏បាន ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន ខ្លួនខ្ញុំបាន ២
 នេះឯង ។

[៥៦៧] ខ្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុល្លានភិក្ខុបាន
 ធ្វើឲ្យជាក់លាក់សម្រេច ខ្លួនចេតោវម្ពត្តំនិងបញ្ញាវម្ពត្តំ មិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអសវៈតាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដឹងត្រឹម ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន ខ្លួន
 ខ្ញុំបាន ២ នេះឯង ។

[៥៦៨] ក្នុងចំនោមនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគច្រើនក្រសែនិងក្នុង
 ភិក្ខុជា ខ្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយយល់សចគ្គីនោះដូចម្តេចព្រះ
 ភកវត្តមានប្បច្ច័យច្រើនយ៉ាងនេះ បានអនុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះតែ
 ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន ខ្លួនដូចម្តេច ។ បត់ត្រព្រះអង្គដឹងរំពើ ធម៌តាំង-
 ឡាយយល់ច្បាស់ព្រះអង្គតាំងឡាយ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។

(៥៦៤) ចតុជ្ឈំ ហេ កំត្វុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកត្តា
 ឥហុលីកតត្តា តថាគតោ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហាធុ-
 ការោ ។ តតមេសំ ចតុជ្ឈំ ។ ឥឯ កំត្វុវេ តថាគតោ
 ឯន្ទ្រសមាធិប្បធានសង្ការសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកត្តំ
 ឥតំ មេ ឯន្ទោ ន ច អតិលីដោ ភវិស្សតិ ន ច អតិប្ប-
 ក្កហិតោ ភវិស្សតិ ន ច អន្ល្ហតំ សន្និទ្ធា ភវិស្សតិ
 ន ច ឥហិទ្ធា វិត្តត្តោ ភវិស្សតិ បន្ទាមុវេ សញ្ញំ ច
 វិហរិតិ យថា បុរេ តថា បន្ទា យថា បន្ទា តថា មុវេ
 យថា អដោ តថា ឧទ្ធំ យថា ឧទ្ធំ តថា អដោ
 យថា ធិវំ តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ធិវំ ឥតំ វិវេជន
 ចេតសា អបរិយោនទ្ធនេ សប្បកាសំ ចិត្តំ ការិកត្តំ ។
 វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមេសសមាធិប្បធាន-
 សង្ការសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកត្តំ ឥតំ មេ វិមេសា
 ន ច អតិលីដោ ភវិស្សតិ ន ច អតិប្បក្កហិតា
 ភវិស្សតិ ។ មេ ។ ឥតំ វិវេជន ចេតសា អបរិយោនទ្ធនេ

(៥៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគោតមមានព្រះច្រើនយ៉ាង
 នេះ មានកាតុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះវត្ថុចំអិន ធ្វើឱ្យច្រើន ឱ្យដទៃ-
 បាទ ។ ឥន្ទ្រិយានំ ។ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនា
 នេះ ព្រះគោតមចំអិនឱ្យឥន្ទ្រិយានំ ប្រកបដោយទទួលបាននឹងបរាជ-
 សង្ខារដូច្នេះថា ធម្មារមសំកត្តាអញ្ញនឹងមិនចូលយូរទាំងពេកផង នឹងមិន
 ផ្គង់កំហុកទាំងពេកផង នឹងមិនញ្ចូលបរទេវទាំងក្នុងផង នឹងមិនកាយមាយ
 ទៅទាំងក្រវែង មានសញ្ញាក្នុងកាលក្រោយនឹងមុនផង គឺកាលមុនយ៉ាង
 ណា ក្រោយយ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ ក្រោម
 យ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ ថ្ងៃយ៉ាង
 ណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ លុះព្រះគោតម
 ទ្រង់នឹកដូច្នេះហើយក៏មានចិត្តស្ងាត់ ឥតមានកំលេសរូបរក ចំអិនចិត្តប្រ-
 កបដោយពុទ្ធិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំអិនឥន្ទ្រិយានំ ប្រ-
 កបដោយវិមេសសមាធិនឹងបរាជសង្ខារដូច្នេះថា វិមេសារមសំកត្តាអញ្ញ
 នឹងមិនចូលយូរទាំងពេកផង នឹងមិនផ្គង់កំហុកទាំងពេកផង ។ មេ ។ លុះ
 ព្រះគោតមទ្រង់នឹកដូច្នេះហើយក៏មានចិត្តស្ងាត់ ឥតមានកំលេសរូបរក

សម្មាសាសំ ចិត្តំ ការវតំ ។ ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ
ចត្ថង្គំ ឥទ្ធិចាធានំ ការវតត្តា ធម្មាលីនតត្តា ធម៌-
គតោ វរមហិទ្ធិតោ វរមហាទុក្ខកោ ។

(៥៧០) ឥមេសញ្ច បទ ភិក្ខុវេ ចត្ថង្គំ ឥទ្ធិចា-
ធានំ ការវតត្តា ធម្មាលីនតត្តា ធម៌គតោ អនេកវិហិតំ
ឥទ្ធិវង្គំ បច្ចុទ្ធភោតិ ឯកោបិ ហត្ថា ធម្មាណ ហោតិ
។ ចេ ។ យាវ ព្រិយ្យលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តតិ ។

(៥៧១) ឥមេសញ្ច បទ ភិក្ខុវេ ចត្ថង្គំ ឥទ្ធិចា-
ធានំ ការវតត្តា ធម្មាលីនតត្តា ធម៌គតោ អាសវាធំ
ទយា អនេសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្ម
សយំ អភិញ្ញា សច្ចតត្តា ឧបសម្បទ្ធវ វិហាតីតំ ។

(ធម៌ អភិញ្ញាយោ វិគ្គារេតទ្វា) ។

ចំរើនចិត្តប្រភវដោយឥទ្ធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះភព៌គតហេតុ
ឡង្គ្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះវតចំរើន ធ្វើឱ្យ
ច្រើន ឡូកង្វែង ២ នេះឯង ។

(៥៧០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះភព៌គតបាន
សម្រេចនូវវិទ្យាដ៏ (កាសវិជ្ជាបូជ្ជ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឱ្យទៅ
ជាមនុស្សច្រើនខាងគំនិត ។ លេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ
ផុតបង្វល់ព្រិយ្យលោកគឺបាន ព្រោះវតចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន ឡូកង្វែង ២
នេះឯង ។

(៥៧១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះភព៌គតបានធ្វើឱ្យ
ដាក់ច្បាស់សម្រេច ឡូកចេតោវិមុត្តិធិបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះ
អស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឆ្អឹង ដោយទូលំទូលាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ព្រោះវតចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន ឡូកង្វែង ២
នេះឯង ។ (អភិញ្ញាទាំង ៦ បណ្តែតគប្បីឱ្យពិស្តារ) ។

ពស្សន្តិកា

មគ្គោ អយោគុដ្ឋោ ភិក្ខុ
 សុទ្ធកត្វា ទេ ដលា អាចន្ទា^(១)
 ទេ វត្តា ភិក្ខុហំ អបរា ទេ
 មោក្ខល្លានោ កថាគតោតិ ។

១. ឱ. ឆ. អាចន្ទ ។

ទុក្ខាននៃអយោគុដ្ឋកថា

និយាយអំពីមគ្គ ១ អំពីកាយប្រែប្រួលផ្លូវផ្អែក ១ អំពីភិក្ខុ
 ចំរើនវិជ្ជា ១ អំពីផលសុទ្ធមាន ២ លើក អំពីព្រះគោតម
 មាន ២ លើក អំពីក្នុងភិក្ខុវង្សមាន ២ លើក អំពីព្រះ
 មោក្ខល្លាន ១ អំពីព្រះគោតម ១ ។

វិទ្យាសម័យតុល្យ គង្គាវិបេឃ្យាលោ

[illegible]

(៥៧) តាមព្រះ ភិក្ខុវេទ ភិក្ខុ ចត្តារោ សន្តិ-
 បារមី ភាវណ្ណា ចត្តារោ សន្តិបារមី ពហុលីការោត្តោ
 ជំពូកជំនួញ ហោតិ ជំពូកនិបោសោ ជំពូកឧបត្តា-
 រោ ។ សន ភិក្ខុវេទ ភិក្ខុ ចន្ទសមាជិយ្យពានសង្កា-
 រសមញ្ញកតំ សន្តិបារមី ភាវណ្ណំ ។ វិវិយសមាជិ ។
 ចិត្តសមាជិ ។ វិវិសសមាជិយ្យពានសង្ការសមញ្ញកតំ
 សន្តិបារមី ភាវណ្ណំ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេទ ភិក្ខុ ចត្តារោ
 សន្តិបារមី ភាវណ្ណា ចត្តារោ សន្តិបារមី ពហុលីការោត្តោ
 ជំពូកជំនួញ ហោតិ ជំពូកនិបោសោ ជំពូកឧបត្តារោ-
 តិ ។ (យោ ឯសនា ចាលំ សន្តិបារមីស្វ វិក្ការកក្ក) ។

ពិធីបិទសំយាត គង្គាទិបេយ្យាស

(៩៧២) ម្ចាស់ភិក្ខុបាតិក្យាយ ទន្ទេសន្តិមានទំនាបទៅរាជគីរី
មានជម្រាលទៅរាជគីរី ឈរទៅរាជគីរី យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុបាតិក្យាយ ភិក្ខុកាលចំរើនខ្លាចចំបាច ២ ធ្វើឱ្យច្រើនខ្លាចចំបាច ២
រមែងមានទំនាបទៅកេត្រនិក្ខាន មានជម្រាលទៅកេត្រនិក្ខាន ឈរ
ទៅកេត្រនិក្ខាន យ៉ាងនោះដែរ ។

(៩៧២) ម្ចាស់ភិក្ខុបំរើឡាយ ចុះភិក្ខុកាលចំរើននូវវត្ថុបាទ ២
ធ្វើឲ្យច្រើននូវវត្ថុបាទ ២ វេយ្យាករណ៍ចំរើននូវព្រះនិព្វាន បានជម្រាល
នៅព្រះនិព្វាន ឈរនៅព្រះនិព្វាន គឺដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំរើ
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវវត្ថុបាទ ប្រកបដោយធនុសមាធិ
នឹងបរាសត្ថិកា ។ វិធីសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើននូវវត្ថុបាទ
ប្រកបដោយវិមលសមាធិនឹងបរាសត្ថិកា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំរើឡាយ ភិក្ខុ
កាលចំរើននូវវត្ថុបាទ ២ ធ្វើឲ្យច្រើននូវវត្ថុបាទ ២ វេយ្យាករណ៍ចំរើននូវព្រះ
និព្វាន បានជម្រាលនៅព្រះនិព្វាន ឈរនៅព្រះនិព្វាន
យ៉ាងនេះឯង ។ (បាលីសំដែងអំពីការស្វែងរក បណ្ឌិតបរិច្ឆេទពិស្តារដូច
ក្នុងវត្ថុបាទចុះ) ។

[៩៧៤] បញ្ចមាជំ កំភូមេ ឧទ្ធអានិយាជំ សុញ្ញា-
ជនាជំ ។ កតមាជំ បញ្ច ។ រូបរកោ អរូបរកោ មាធា
ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។ ឥតាជំ ទោ កំភូមេ បញ្ចុទ្ធអានិយាជំ
សុញ្ញាជនាជំ ។

[៩៧៥] ឥមេសំ ទោ កំភូមេ បញ្ចុទ្ធច្ចំ ឧទ្ធអានិ-
យាជំ សុញ្ញាជនាជំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ក-
យាយ បហាបាយ ចត្តារោ ឥទ្ធិចាតា ភាវេត្វា ។
កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ កំភូមេ កំភូ ធន្តសមា-
ជំប្បធានសង្ខារសមធាគតំ ឥទ្ធិចាជំ ភាវេតិ ។ វិរិយ-
សមាជំ ។ ចំត្តសមាជំ ។ វិមេសសមាជំប្បធានសង្ខារ-
សមធាគតំ ឥទ្ធិចាជំ ភាវេតិ ។ ឥមេសំ ទោ កំភូមេ
បញ្ចុទ្ធច្ចំ ឧទ្ធអានិយាជំ សុញ្ញាជនាជំ អភិញ្ញាយ
បរិញ្ញាយ បរិក្កយាយ បហាបាយ ឥមេ ចត្តារោ
ឥទ្ធិចាតា ភាវេត្វាតិ ។ (យថា ចត្តសំយុត្តំ វិជ្ជាវតិ
ឯវំ គង្គាមេយ្យលោ យាវ ឯសតា ចាលំ ឥទ្ធិ-
ចាធម្មុ វិជ្ជាវត្វា) ។ គង្គាមេយ្យលោ ចតុត្ថោ ។

[៩៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន៥ ។ សុញ្ញាជនៈ៥ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបរកៈ១ អរូបរកៈ១
មាតៈ១ ឧទ្ធច្ចៈ១ អវិជ្ជា១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងលើមាន៥ នេះឯង ។

[៩៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្កុប្បិចំរើនឲ្យឥទ្ធិចា១៤ ដើម្បី
ដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ជីវិត ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ឲ្យសុញ្ញា-
ជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។ ឥទ្ធិចា១៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្កុប្បិសាសនានេះ ចំរើនឲ្យឥទ្ធិចា១ (ប្រកបដោយ
ធន្តសមាជំនីវបធានសង្ខារ១ ។ វិរិយសមាជំ១ ។ ចំត្តសមាជំ១ ។
ចំរើនឲ្យឥទ្ធិចា១ (ប្រកបដោយវិមេសសមាជំនីវបធានសង្ខារ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្កុប្បិចំរើនឲ្យឥទ្ធិចា១៤ នេះ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បី
កំណត់ជីវិត ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ឲ្យសុញ្ញាជនៈ ជាចំណែក
ខាងលើ៥ នេះឯង ។ (មគ្គសំយុត្ត ដែលឲ្យពិស្តារហើយយ៉ាងណា
ឆ្លៀតប្រយោលរត់យ៉ាងនោះ ចារឹកសំដែងអំពីការស្ម័គ្រចិត្ត បណ្តែតប្ប-
ឲ្យពិស្តារផ្លូវក្នុងឥទ្ធិចា១៤) ។ ចប់ ឆ្លៀតប្រយោលៈ ចំ ៤ ។

អនុស្សង្គ

របៀបគតិគ្គោ

[៥៧៦] ឯវិទ្យា សុត្ត ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
អនុត្តោ សាវ្វិយំ វិហរិតំ ជេតវេ អនាថិច្ចល្លាតស្ស
រាគមេ ។ អថេតោ អាយស្មតោ អនុត្តស្ស របៀបគ-
តស្ស ចដិសល្លិទស្ស ឯវិ ចេតសោ បរិវិតត្តោ ទទាន-
ំ យេសំ កេសត្ថំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិទ្យា វិវាទោ
តេសំ អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្កយតាមី យេសំ
តេសត្ថំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិវាទោ វិវាទោ តេសំ
អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្កយតាមីតំ ។

[៥៧៧] អថេតោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លាតោ អា-
យស្មតោ អនុត្តស្ស ចេតសោ ចេតោបរិវិតត្តោ មត្តោយ
សេយ្យោមិ ធាម ឧសា មុវាសា សម្មត្ថិតំ វា ពាហំ
ចសាវេយ្យ ចសាវតំ វា ពាហំ សម្មត្ថេយ្យ ឯវិវេ
អាយស្មតោ អនុត្តស្ស សម្មទេ ចាតុហោសិ ។ អថ-
េតោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លាតោ អាយស្មត្ថំ អនុត្ត-
ឯវិគលេវេ កំត្តាវតា ទុ េតោ អារុសា អនុត្ត កំត្តុតោ
ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិវាទោ ហោត្ថិតំ ។

អនុស្សង្គ

របៀបគតិគ្គោ

[៥៧៦] ថ្មបាតស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សង្គមមួយ ព្រះអនុត្ត
ដ៏មានកាយ គង់នៅក្នុងវត្តជេតវេ របស់អនាថិច្ចល្លាតស្ស ដ៏ត្រៃ
សាវ្វិ ។ គ្រានោះឯង ព្រះអនុត្តដ៏មានកាយ សម្លឹងទៅក្នុងវិស្វាគ
កើតបរិវិតក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា កំពុងឡាយឯណាខ័មួយ បោះបង់
សតិប្បដ្ឋានទាំង៦ កំពុងនោះឈ្មោះថា បោះបង់មន្តជីវ្រាសី ជា
ដំណើរទៅកាន់វិសេសទុក្ខដោយប្រែក កំពុងឡាយឯណាខ័មួយ ធ្វើ
ខូសតិប្បដ្ឋានទាំង៦ ឲ្យបំប្លែង កំពុងនោះឈ្មោះថា ធ្វើខូសិយ-
មត្តជាដំណើរទៅកាន់វិសេសទុក្ខដោយប្រែកឲ្យបំប្លែង ។

[៥៧៧] គ្រានោះឯង ព្រះមហាមោក្ខល្លាតដ៏មានកាយ ដឹងខ្លួន
បរិវិតក្នុងចិត្តរបស់ព្រះអនុត្តដ៏មានកាយ ដោយចិត្តហើយ ក៏មកប្រា-
គដក្នុងចំពោះមុខព្រះអនុត្តដ៏មានកាយភ្លាម បួចដាបុរសមានកំឡាំង
លាវែវផលចតុល បួចកាំវែវផលលាចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
មហាមោក្ខល្លាតដ៏មានកាយ សួរព្រះអនុត្តដ៏មានកាយដូច្នេះថា ហល
អារុសាអនុត្ត ចុះកំពុងសតិប្បដ្ឋានទាំង៦ ឲ្យបំប្លែងដូចម្តេចទៅ ។

(៩៧៨) ឥតាវុសោ ភិក្ខុ អដ្ឋង្គំ កាយេ សមុទយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ ។ យេ ។ អដ្ឋង្គំ កាយេ វយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ ។ អដ្ឋង្គំ កាយេ សមុទយវយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ អាតាបិ សម្បជានោ សតំមាវនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ តហំន្វា កាយេ សមុទយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ ។ យេ ។ តហំន្វា កាយេ វយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ ។ តហំន្វា កាយេ សមុទយវយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ អាតាបិ សម្បជានោ សតំមាវនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ អដ្ឋង្គតហំន្វា កាយេ សមុទយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ ។ អដ្ឋង្គតហំន្វា កាយេ វយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ ។ អដ្ឋង្គតហំន្វា កាយេ សមុទយវយនម្ពាទុបស្សំ វិហរតំ អាតាបិ សម្បជានោ សតំមាវនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។

(៩៧៨) ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងកាយសព្វានេះ គឺចារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងកាយទាំងក្នុង ។ យេ ។ គឺចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យនៅក្នុងកាយទាំងក្នុង ។ គឺចារណាឃើញចំណងដែលកើតឡើងនឹងសូន្យនៅក្នុងកាយទាំងក្នុង មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិរោធសក្កន្តលោក ។ គឺចារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងកាយទាំងក្រៅ ។ យេ ។ គឺចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យនៅក្នុងកាយទាំងក្រៅ ។ គឺចារណាឃើញចំណងដែលកើតឡើងនឹងសូន្យនៅក្នុងកាយទាំងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិរោធសក្កន្តលោក ។ គឺចារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងកាយទាំងទាំងក្នុងទាំងក្រៅ ។ គឺចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យនៅក្នុងកាយទាំងទាំងក្នុងទាំងក្រៅ ។ គឺចារណាឃើញចំណងដែលកើតឡើងនឹងសូន្យនៅក្នុងកាយ ទាំងទាំងក្នុងទាំងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិរោធសក្កន្តលោក ។

[៩៧៧] សោ សុច អាកាស្ម័នំ អប្បជិត្យលេ
 បដិក្ខលសញ្ញំ វិហរេយ្យន្តំ បដិក្ខលសញ្ញំ ឥត្ត វិហរំ ។
 រតំ ។ សុច អាកាស្ម័នំ បដិក្ខលេ អប្បជិត្យលសញ្ញំ
 វិហរេយ្យន្តំ អប្បជិត្យលសញ្ញំ ឥត្ត វិហរំ ។ សុច
 អាកាស្ម័នំ អប្បជិត្យលេ ច បដិក្ខលេ ច បដិក្ខល-
 សញ្ញំ វិហរេយ្យន្តំ បដិក្ខលសញ្ញំ ឥត្ត វិហរំ ។ ស-
 ច អាកាស្ម័នំ បដិក្ខលេ ច អប្បជិត្យលេ ច អប្បជិត្យ-
 លសញ្ញំ វិហរេយ្យន្តំ អប្បជិត្យលសញ្ញំ ឥត្ត វិហរំ ។
 សុច អាកាស្ម័នំ អប្បជិត្យលេ បដិក្ខលេ ឥត្ត-
 វិហរំ អតិច្ឆេត្តា ឧបេក្ខតោ វិហរេយ្យំ សុតោ
 សម្មាសម្ពោតិ ឧបេក្ខតោ ឥត្ត វិហរំ សុតោ សម្ម-
 ាសម ។

[៩៧៨] បើក្តីនោះប្រាប់ថា អក្ខរក្សាប្បវត្តនបដិក្ខលសញ្ញា
 ភ័យមិនបដិក្ខល ដូច្នេះ ឈ្មោះថា បដិក្ខលសញ្ញាភ័យ
 នោះ ។ បើប្រាប់ថា អក្ខរក្សាប្បវត្តនបដិក្ខលសញ្ញាភ័យ
 ដែលបដិក្ខល ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មិនមានបដិក្ខលសញ្ញាភ័យ
 នោះ ។ បើប្រាប់ថា អក្ខរក្សាប្បវត្តនបដិក្ខលសញ្ញាភ័យមិន
 បដិក្ខលផង ភ័យបដិក្ខលផង ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មានបដិក្ខល-
 សញ្ញាភ័យនោះ ។ បើប្រាប់ថា អក្ខរក្សាប្បវត្តនបដិក្ខល-
 សញ្ញាភ័យបដិក្ខលផង មិនបដិក្ខលផង ដូច្នេះ ឈ្មោះថា
 មិនមានបដិក្ខលសញ្ញាភ័យនោះ ។ បើប្រាប់ថា អក្ខរក្សាប្ប
 វត្តន្តបដិក្ខលភ័យនោះ គឺភ័យមិនបដិក្ខល ភ័យបដិក្ខល
 បដិក្ខលនោះច្បាស់យ ជាអ្នកមានទេវភូត មានសក៌សម្បជញ្ញៈ ដូច្នេះ
 ឈ្មោះថា មានទេវភូតមានសក៌សម្បជញ្ញៈភ័យនោះ ។

(៥៨០) អដ្ឋង្គំ វេទនាសុ សមុទយេនម្ពាទុបស្សី
 វិហរតិ ។ អដ្ឋង្គំ វេទនាសុ វេទនាសុ វេទនាសុ វិហរតិ ។
 អដ្ឋង្គំ វេទនាសុ សមុទយេនម្ពាទុបស្សី វិហរតិ អា-
 តាមី សម្បជានោ សតីមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោបទស្សំ ។ តហំន្វា វេទនាសុ សមុទយេនម្ពាទុបស្សី
 វិហរតិ ។ តហំន្វា វេទនាសុ វេទនាសុ វេទនាសុ វិហរតិ ។
 តហំន្វា វេទនាសុ សមុទយេនម្ពាទុបស្សី វិហរតិ
 អាតាមី សម្បជានោ សតីមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោបទស្សំ ។ អដ្ឋង្គតហំន្វា វេទនាសុ សមុទយេ-
 នម្ពាទុបស្សី វិហរតិ ។ អដ្ឋង្គតហំន្វា វេទនាសុ វេទ-
 នម្ពាទុបស្សី វិហរតិ ។ អដ្ឋង្គតហំន្វា វេទនាសុ សមុ-
 ទយេនម្ពាទុបស្សី វិហរតិ អាតាមី សម្បជានោ
 សតីមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោបទស្សំ ។

(៥៨០) តំចារណាយេញធម៌វេលកើតឡើងក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ខាងក្នុង ។ តំចារណាយេញធម៌វេលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាង
 ក្នុង ។ តំចារណាយេញទាំងធម៌វេលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយខាងក្នុង មានព្យាយាមដោះស្រាយដុតកំដៅកំលេស មាន
 សេចក្តីជឿជាក់ មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈាននឹងរោមនស្សក្នុងរោគ ។
 តំចារណាយេញធម៌វេលកើតឡើងក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាងក្រៅ ។
 តំចារណាយេញធម៌វេលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាងក្រៅ ។
 តំចារណាយេញទាំងធម៌វេលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ខាងក្រៅ មានព្យាយាមដោះស្រាយដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជឿជាក់
 មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈាននឹងរោមនស្សក្នុងរោគ ។ តំចារណា
 យេញធម៌វេលកើតឡើងក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងឡាយទាំងឡាយ
 ក្រៅ ។ តំចារណាយេញធម៌វេលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ទាំង
 ខាងក្នុងទាំងឡាយក្រៅ ។ តំចារណាយេញទាំងធម៌វេលកើតឡើងនឹង
 សូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងឡាយទាំងឡាយក្រៅ មានព្យាយាម
 ដោះស្រាយដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជឿជាក់ មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់
 អភិជ្ឈាននឹងរោមនស្សក្នុងរោគ ។

អដ្ឋត្ថតមាស្វា ចិត្តេ សមុទយវយទម្ពាទុបស្សី វិហារតិ
អាតាបី ។ បេ ។ អគំជ្ឈានោមនស្សំ ។

[៨៨៣] សោ សាទេ អាតម្ពតិ អប្បជិត្តលេ
បជិត្តលសញ្ញា វិហារយ្យន្តំ បជិត្តលសញ្ញា តត្ថ វិហា-
តេ ។ បេ ។ ឧបេក្កតោ តត្ថ វិហារតិ សតោ សម្ម-
ជាតោ ។

[៨៨៤] អដ្ឋត្ថំ នម្មេសុ ។ បេ ។ តមាស្វា នម្មេសុ
។ បេ ។ អដ្ឋត្ថតមាស្វា នម្មេសុ សមុទយវយទម្ពាទុបស្សី
វិហារតិ ។ អដ្ឋត្ថតមាស្វា នម្មេសុ វយទម្ពាទុបស្សី
វិហារតិ ។ អដ្ឋត្ថតមាស្វា នម្មេសុ សមុទយវយទម្ពាទុ-
បស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្មជាតោ សតីមា វិនយ្យ
លោកេ អគំជ្ឈានោមនស្សំ ។

តំបារណាឃើញនូវធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅ ក្នុងចំណុំតាំងខាង
ក្នុងតាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំរៅកំលេស ។ បេ ។
អគំជ្ឈានីរោមនស្សំ ។

[៨៨៥] បើកុះនោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញសប្បីមានបដិកូល-
សញ្ញាក្នុងចំណុំនៃបដិកូលផ្ទះ ឈ្មោះថា មានបដិកូលសញ្ញាក្នុងចំណុំ
នោះ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានឧបេក្ក មានសតិសម្បជញ្ញៈក្នុងចំណុំនោះ ។

[៨៨៦] ក្នុងធម៌តាំងឡាយ ខាងក្នុង ។ បេ ។ ក្នុងធម៌តាំង-
ឡាយខាងក្រៅ ។ បេ ។ តំបារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងធម៌
តាំងឡាយ តាំងខាងក្នុងតាំងខាងក្រៅ ។ តំបារណាឃើញធម៌ដែល
សូន្យទៅក្នុងធម៌តាំងឡាយតាំងខាងក្នុងតាំងខាងក្រៅ ។ តំបារណា
ឃើញតាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅ ក្នុងធម៌តាំងឡាយតាំងខាង
ក្នុងតាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំរៅកំលេស មានសេចក្តី
ជំនឿន មានស្មារតី តំបាត់បដិអគំជ្ឈានីរោមនស្សក្នុងលោក ។

[៥៥៥] សោ សច អាតម្មតិ អប្បជំគូលេ
 បដិគូលសញ្ញំ វិហរយុត្តិ បដិគូលសញ្ញំ ឥត្ត វិហរតិ
 ។ បេ ។ ឧបេក្ខតោ ឥត្ត វិហរតិ សតោ សម្មាសម្ពាសោ ។
 ឯត្តាវតោ ចោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 អាវុតោ ហោត្ថិតិ ។

[៥៥៦] សាវត្ថិវិចារិ ។ អថេចា អាយស្មតោ អ-
 នុទ្ធីស្ស រោគតស្ស ចេសស្មិចស្ស ឯវ ចេសសោ
 បរិវត្តោ ឧដោនំ យេសំ កេសត្វំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា វិវាទា វិវាទោ តេសំ អរិយោ មត្តោ
 សម្មាទុក្ខតូយកាមិ យេសំ កេសត្វំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា អាវុតោ អាវុតោ តេសំ អរិយោ មត្តោ
 សម្មាទុក្ខតូយកាមិ ។

[៥៥៧] អថេចា អាយស្មតោ មហាមោក្ខលោ
 អាយស្មតោ អនុទ្ធីស្ស ចេសសោ ចេតោបរិវត្តោ-
 មញ្ញាយ សេយ្យថាមំ ធាម តលកំ ពុរិសោ សម្មត្វំ-
 នំ កំ តាហំ ចសារយ្យ ចសារតំ កំ តាហំ សម្មត្វេយ្យ
 ឯវមេវ អាយស្មតោ អនុទ្ធីស្ស សម្មទេ ចាតុរោហសំ ។

[៥៥៨] បើកុំគ្មានប្រាថ្នា កត្តាអញ្ញត្តិមានបដិគូលសញ្ញា
 ក្នុងធម៌មិនគួរបដិគូល ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មានបដិគូលសញ្ញាក្នុងធម៌
 នោះ ។ បេ ។ ជាគ្រូមានឧបេក្ខា មានសតិសម្បជញ្ញៈក្នុងធម៌ទាំងនោះ ។
 ម្ចាស់អាវុសោ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ទើបឈ្មោះថា ភិក្ខុអក្ខរ្ម៍
 សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ឲ្យបរិច្ចាលិ ។

[៥៥៩] សាវត្ថិវិចារិ ។ ត្រាតោះឯង ព្រះអនុទ្ធីមានអាយុ
 សម្បទៅក្នុងទីស្ងាត់ កើតបរិវត្តក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុទាំងឡាយឯណា
 ទីមួយបោះបង់សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ភិក្ខុទាំងនោះ ឈ្មោះថាបោះបង់មគ្គ
 ដ៏ប្រសើរជាងលោកិយកាន់ទីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងឡាយឯណា
 ទីមួយធ្វើសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ឲ្យបរិច្ចាលិ ភិក្ខុទាំងនោះឈ្មោះថា ធ្វើមគ្គ
 ដ៏ប្រសើរជាងលោកិយកាន់ទីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ឲ្យបរិច្ចាលិដែរ ។

[៥៦០] ត្រាតោះឯង ព្រះមហាមោក្ខលោដ៏មានអាយុ ដ៏ធំ
 ឲ្យបរិវត្តក្នុងចិត្តរបស់ព្រះអនុទ្ធីមានអាយុ ដោយចិត្ត (ទូន) ហើយ
 ក៏មកប្រាកដក្នុងចំណេះមុខ ព្រះអនុទ្ធីមានអាយុក្លាម ដូចជាបុរស
 មានកំលាំងលាវដៃជលបត់ចូល ឬបត់ដៃជលលាចេញដូច្នោះ ។

[៥៨៨] អថទោ អាយស្មា មហាមោក្ខស្វាលោ

អាយស្មន្តំ អន្តរុន្តំ ឯតនកេច កិត្តាវតា នុ ចោ អា-
វុសា អនុវុទ្ធ កិត្តុលោ ចត្តារោ សតំប្បដ្ឋាតា អាវុទ្ធ
ហោន្តិនំ ។

[៥៨៩] វតាវុសា កិត្តុ អដ្ឋត្ថំ តាយេ តា-
យានុបស្សី វិហរតិ អាតាមិ សម្មជាតោ សតំមា
វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ ឥហំទ្វា តាយេ
តាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាមិ ។ ឃេ ។ អដ្ឋត្ថឥហំទ្វា
តាយេ តាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាមិ សម្មជាតោ
សតំមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។

[៥៨៨] លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោក្ខស្វាទ័ពមានអាយុ បាន

ស្នាព្រះអនុវុទ្ធទ័ពមានអាយុដូច្នេះថា ម្ចាស់កាវុសាអនុវុទ្ធ ដោយហេតុ
ដូច្នេះម្តងៗ ទើបឈ្មោះថា កិត្តុលោសតំប្បដ្ឋាន ២ ឲ្យបរិបូណ៌ ។

[៥៨៩] ម្ចាស់កាវុសា កិត្តុក្នុងសាលានោះ ពិចារណា

ឃើញកាយក្នុងកាយខាងក្នុង មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់ចង់ឲ្យអភិជ្ឈានិនិទោមនស្សក្នុង
លោក ។ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយនេះ មានព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ។ ឃេ ។ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ
ព័ន្ធខាងក្នុងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់ចង់ឲ្យអភិជ្ឈានិនិទោមនស្ស
ក្នុងលោក ។

(៥៧០) អដ្ឋង្គំ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សំ វិហារនំ
 អាតមំ សម្មជានោ សតំមា វិនិយម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ តហំត្វា វេទនាសុ វេទនាទុបស្សំ
 វិហារនំ អាតមំ សម្មជានោ សតំមា វិនិយម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ អដ្ឋង្គតហំត្វា វេទនាសុ វេទនា-
 ទុបស្សំ វិហារនំ អាតមំ សម្មជានោ សតំមា វិនិយម្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។

(៥៧១) អដ្ឋង្គំ ចិត្តេ ។ តហំត្វា ចិត្តេ ។ អដ្ឋ-
 ង្គតហំត្វា ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សំ វិហារនំ អាតមំ សម្ម-
 ជានោ សតំមា វិនិយម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។

(៥៧២) អដ្ឋង្គំ ធម្មេសុ ។ តហំត្វា ធម្មេសុ ។
 អដ្ឋង្គតហំត្វា ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារនំ អាតមំ
 សម្មជានោ សតំមា វិនិយម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ-
 មទស្សំ ។ ឯត្តាវតា ខោ អកុសោ ភិក្ខុនោ ចត្តា-
 រោ សតំម្បដ្ឋានា អារាទ្ធា ហោន្តិតំ ។

(៥៧០) ពិចារណាឃើញវេទនាក្នុងវេទនាទុបស្សនាធម៌ក្នុង
 មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវាទមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញវេទនា
 ក្នុងវេទនាទុបស្សនាធម៌ក្នុង មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស
 មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវាទមនស្សក្នុង
 លោក ។ ពិចារណាឃើញវេទនា ក្នុងវេទនាទុបស្សនាធម៌ក្នុង
 ទាំងនាងក្រៅ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តី
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវាទមនស្សក្នុងលោក ។

(៥៧១) ក្នុងចិត្តក្នុងក្នុង ។ ក្នុងចិត្តនាងក្រៅ ។ ពិចារណា
 ឃើញចិត្តក្នុងចិត្តទាំងនាងក្នុងទាំងនាងក្រៅ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុត
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវាទ
 មនស្សក្នុងលោក ។

(៥៧២) ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនាងក្នុង ។ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនាង
 ក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយទាំងនាងក្នុងទាំងនាងក្រៅ
 មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវាទមនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់កុសោ ដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ទើបឈ្មោះថាភិក្ខុសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យចម្លង ។

[៥៩៣] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធា សា-
 វត្ថុយំ វិហារមំ សុតុន្តរំ ។ អថទោ សម្ពហុលា កំត្វ
 យេនាយស្មា អនុរុទ្ធា តេនុបសន្តមីសុ ទុបសន្តមំគា
 អាយស្មតា អនុរុទ្ធន សន្ធិ សម្មោទិសុ សម្មោទន័យំ
 កាមំ សាវណ័យំ វិភិសារត្វា ឯកមន្តំ ជិសំទិសុ ។
 ឯកមន្តំ ជិសំគា ទោ តេ កំត្វ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ
 ឯកនរេន្តំ កកមេសំ អាយស្មា អនុរុទ្ធា ធម្មានំ ការិ-
 តត្តា ធម្មលីកតត្តា មហាកិញ្ញត្តំ^(១) បន្តោតិ ។

[៥៩៤] ចតុន្តំ ទ្វាហំ អារុសា សតិប្បដ្ឋានំ
 ការិតត្តា ធម្មលីកតត្តា មហាកិញ្ញត្តំ បន្តោ ។ កក-
 មេសំ ចតុន្តំ ។ វិហារមំ សម្មាសោ^(២) កាយេ កាយានុបស្ស័
 វិហារមំ អាតាមី សម្មាសោ សតិមា វិធម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាដោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មានុបស្ស័ វិហារមំ អាតាមី សម្មាសោ សតិមា

១ ឧ. មហាកិញ្ញត្តំ ។ ២ ម. វិហារំ អារុសា ។ ឧ. ពោហហុលោ ។

[៥៩៥] សមីយម្ហយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ គង់នៅស្បែ-
 ង្វេស្ទឹង សុគន្ធ ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ត្រាចោះឯង កំពុងច្រើនប្អូន
 ចូលទៅក្នុងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ សុខចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យ
 រាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ សុខបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់
 ទាក់នឹងពាក្យដែលគួរលឺក៏ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងវិសមគួរ ។ សុខក៏កុ
 ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នេះថា
 ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ បានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដឹង ព្រោះចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ច្រើននូវក្បួនដ៏ដូចម្តេចខ្លះ ។

[៥៩៦] ម្ចាស់ពារុសា ខ្ញុំបានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដឹង ព្រោះ
 តែចំរើនធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋានចាំទី៤ ។ សតិប្បដ្ឋានចាំទី៤ តើដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ពារុសា ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាយើញកាយ
 ក្នុងកាយមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី ក៏ចាត់ចំនុះឲ្យអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ក្នុងវេទនា
 ចាំទី១១ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ពិចារណាយើញនឹកក្នុងវិចារណាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី

វិនយុ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។ ឥមេសំ ទ្វាហំ
 អកុសោ ទតុន្តំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិកត្តា ឧហុលីតតត្តា
 បហាភិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ ឥមេសត្វ បដាហំ អកុសោ
 ទតុន្តំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិកត្តា ឧហុលីតតត្តា ហំ
 ទម្ពំ ហំទតោ អត្តញ្ញាសំ មជ្ឈិមំ ទម្ពំ បដ្ឋិមតោ
 អត្តញ្ញាសំ បណីតំ ទម្ពំ បណីតតោ អត្តញ្ញាសំន្តំ ។

(៥៩៥) ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនុក្កោ
 អាយស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច បហាមោគ្គល្លា-
 ដោ សាកេតេ វិហារន្តំ កណ្តកីវិទេ ។ អដោ អា-
 យស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច បហាមោគ្គល្លាដោ
 សាយន្តសមយំ បដិសល្លាហា វុដ្ឋិតា យេវាយស្មា
 អនុក្កោ តេនុបសន្តីមីសុ ឧបសន្តីមីត្វា អាយស្មតា
 អនុក្កន្ធន សទ្ធិ សម្មាធិសុ សម្មាធនិយំ តាចំ សាវា-
 ណីយំ វិភិសាវេត្វា ឯតមន្តំ ឯសិទ្ធិសុ ។ ឯតមន្តំ
 ឯសិទ្ធា ទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុក្កំ
 ឯតទរោច សេត្តោនាវុសោ អនុក្កំ កំកុដា កតមេ
 ទម្ពា ឧបសម្ពន្ធវំ វិហារតទ្វាតិ ។

កំចាតំបន្តំអភិជ្ឈានីតោមទស្សក្ខន្ធលោក ។ ខ្នាលអកុសោ ខ្ញុំបាទ
 សម្រេចរតន្ត្រាជ័ន ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤
 នេះឯង ។ ខ្នាលអកុសោ មួយទៀតខ្ញុំបាទដឹងច្បាស់នូវធម៌ដោតបាប
 តាមសភាពដោតបាប ដឹងច្បាស់នូវធម៌យ៉ាងកណ្តាល តាមសភាព
 យ៉ាងកណ្តាល ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដ៏ឧត្តម តាមសភាពដ៏ឧត្តម កំព្រាវត
 ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះដែរ ។

(៥៩៥) សមយមួយ ព្រះអនុក្កដ៏មានអាយុធន ព្រះសារីបុត្ត
 ដ៏មានអាយុធន ព្រះបហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុធន ឆន្ទីរោក្ខន្ធកណ្ឌ-
 កីរេ (វិញ្ញាតស្យាតដោយបទ្វា) ទៀបគ្រុឌសារកត ។ គ្រាទោះឯង
 ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុធនព្រះបហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ចេញអំពី
 ចិសម្ពុត្តិសាយន្តសមយំ ចូលទៅក្នុងព្រះអនុក្កដ៏មានអាយុ លុះចូល
 ទៅដល់ ក៏កោលពាក្យរក់ចាក់ជាមួយនឹងព្រះអនុក្កដ៏មានអាយុ លុះ
 បញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរក់ចាក់ នឹងពាក្យដែលត្រូវលើកហើយ ក៏អន្តិយក្ខន្ធ
 ចិសមគ្គ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អន្តិយទៅក្នុងចិសមគ្គហើយ
 បានសួរព្រះអនុក្កដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ខ្នាលអកុសោអនុក្ក ពួកធម៌ដូច
 ម្តេច ដែលកំកុដាសេក្ខុស្មាសម្រេចសម្រាន្តនៅគ្រប់វិយាបថទាំង ៤ ។

[៥៧៦] សេក្ខនាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ចត្តារោ
 សត្តប្បដ្ឋានា ទុបសម្បជ្ជំ វិហារេ ។ ។ កតមេ ចត្តា-
 រោ ។ ឥនាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហា-
 រតិ ។ វេទនាសុ ។ ចំត្តេ ។ ចម្មេសុ ចម្មានុបស្សី វិហារតិ
 អាគាមី សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈនោមនស្សំ ។ សេក្ខនាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា
 ឥវេ ចត្តារោ សត្តប្បដ្ឋានា ទុបសម្បជ្ជំ វិហារត្វាតិ ។

[៥៧៧] សារេកតិដានំ ។ ឯកមន្តំ ចំសុន្នា
 ចោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរដ្ឋំ ឯតនេ-
 ច អសេក្ខនាវុសោ អនុរដ្ឋំ ភិក្ខុនា កតមេ ចម្មា
 ទុបសម្បជ្ជំ វិហារត្វាតិ ។

[៥៧៨] ម្ចាស់កាវុសោសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋានតាំង ២ ភិក្ខុជា
 សេត្តុស្រមៃសម្រាន្តទៅគ្រប់វិធានបឋមតាំង ២ ។ សតិប្បដ្ឋាន
 តាំង ២ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់កាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
 ឃើញកាយក្នុងកាយ ១ ។ ក្នុងវេទនាតាំងឡាយ ១ ។ ក្នុងចំក្ត ១ ។
 ពិចារណាឃើញចម្លែកក្នុងចម្លែកតាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅ
 កំលេស មានសេចក្តីជំងឺខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិវឌ្ឍន៍នីមួយ-
 នស្រូត្តន៍ហោត ១ ។ ម្ចាស់កាវុសោសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋានតាំង ២ នេះ
 ដែលភិក្ខុជាសេត្តុស្រមៃសម្រាន្តទៅគ្រប់វិធានបឋមតាំង ២ ។

[៥៧៩] សារេកតិដានំ ។ លុះព្រាសវិបុត្តជំនាន់កេយ្យ
 អន្តិយក្នុងវិសមគ្គហើយ គឺស្ទុះព្រាអនុរដ្ឋជំនាន់កេយ្យដូច្នេះថា ម្ចាស់
 កាវុសោអនុរដ្ឋ ពួកនិមិត្តចម្លង ដែលភិក្ខុជាសេត្តុស្រមៃសម្រាន្ត
 ទៅគ្រប់វិធានបឋមតាំង ២ ។

(៩៩៨) អសេត្តោនាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា ឧបសម្មន្ធិ វិហាតញ្ចា ។ តាតមេ ចត្តារោ ។
 ននាវុសោ ភិក្ខុ តាយេ តាយានុមស្សី វិហាតិ
 អាតាប៊ី សម្មជានោ សតីមា វិធម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាធាមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មសុ
 ចន្ទានុមស្សី វិហាតិ អាតាប៊ី សម្មជានោ សតីមា វិ
 ធម្យ លោកេ អភិជ្ឈាធាមនស្សំ ។ អសេត្តោនា
 វុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 ឧបសម្មន្ធិ វិហាតញ្ចាតិ ។

(៩៩៩) សាតេតទិដានំ ។ ឯតមន្តំ ទិសំប្រោ ចោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវុត្តំ ឯតទរោច
 តាតមេសំ អាយស្មា អនុវុត្តោ ចន្ទានំ រាវិតត្តា តហុ
 លីតតត្តា មហាភិញ្ញត្តំ ចត្តាតិ ។

(៩៩៨) ខ្នាលអាវុសោសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុនាអសេត្តុ
 ត្វេសាម្រិចសម្រាញ់នៅគ្រប់វិធាន២៥ទាំង ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ខ្នាលអាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយិញ្ញាកាយ
 ក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្ល
 មានស្មារតី កំចាត់បង់អភិជ្ឈានិរោធមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេទនា
 ទាំង១២ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាយិញ្ញាធម៌ក្នុងធម៌ទាំង១២
 មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្ល មានស្មារតី
 កំចាត់បង់អភិជ្ឈានិរោធមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ខ្នាលអាវុសោសារីបុត្ត
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ភិក្ខុជាអសេត្តុត្វេសាម្រិចសម្រាញ់នៅគ្រប់វិធាន២៥
 ទាំង ៤ ។

(៩៩៩) សាតេតទិដានំ ។ ឯតមន្តំ ទិសំប្រោ ចោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវុត្តំ ឯតទរោច
 តាតមេសំ អាយស្មា អនុវុត្តោ ចន្ទានំ រាវិតត្តា តហុ
 លីតតត្តា មហាភិញ្ញត្តំ ចត្តាតិ ។

[៦០០] ចតុន្ទំ ទ្វាហំ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានំ កា-
 វិតត្តា តហុលីកតត្តា បហាភិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ តតមេសំ
 ចតុន្ទំ ។ វេទាហំ អាវុសោ កាយេ កាយានុបស្សំ
 វិហារមិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិនយេ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មានុបស្សំ វិហារមិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា
 វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ទ្វាហំ
 អាវុសោ ចតុន្ទំ សតិប្បដ្ឋានំ កាវិតត្តា តហុលី-
 កតត្តា បហាភិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ វេទនាសុ បដាហំ
 អាវុសោ ចតុន្ទំ សតិប្បដ្ឋានំ កាវិតត្តា តហុលីក-
 តត្តា សហស្សលោកំ អភិជាតាមីតិ ។

[៦០១] សាវត្ថិនំ ឆានំ ។ តត្រ ទោ អាយស្មា
 អនុវុត្តោ ភិក្ខុ អាមន្តេសំ ។ មេ ។ ឯតទេវេច ចត្តា-
 រោមេ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានោ កាវិតត តហុលីកតត
 តត្តាត្ថយោយ សំវត្ថន្តំ ។ តតមេ ចត្តារោ ។
 វេទាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សំ វិហារតិ ។
 វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សំ វិហារតិ

[៦០០] ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំបាទសម្រេចនូវអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះតែ
 ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៦ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៦ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលអាវុសោ ក្នុងសាសនានេះ ចំពោះឈាឃើញកាយក្នុងកាយ មាន
 ព្យាយាមដាច់ស្រ្តីដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បដិសេធផ្សាងនិពោធស្យក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។
 ក្នុងចិត្ត ១ ។ ចំពោះឈាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមដា
 ច់ស្រ្តីដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិ
 សេធផ្សាងនិពោធស្យក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំបាទសម្រេចនូវ
 អភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៦ នេះឯង ។
 ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ដែលខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវលោកមួយពាន់ គឺព្រោះ
 តែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៦ នេះដែរ ។

[៦០១] សាវត្ថិនំ ឆាន ។ ក្នុងចំនោមឯង ព្រះអនុវុត្តដ៏មាន
 កាយ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ។ មេ ។ ពោលដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ
 សតិប្បដ្ឋាន ៦ នេះ ដែលភិក្ខុចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេទនាប្រព្រឹត្ត
 ដៅធម៌ម្យ៉ាងស្រដៀងគ្នា ។ សតិប្បដ្ឋាន ៦ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអាវុសោ
 ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ចំពោះឈាឃើញកាយក្នុងកាយ ១ ។ ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ ១ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។ ចំពោះឈាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ

រោគនិក្ខេប

រោគនិក្ខេប

អាតាមី សម្បជានោ សតិមា វិធម្យ លោកេ
អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឥមេ ចោ អារុសោ ចត្តារោ
សតិប្បជានា ភាវនា តហុល្លកតា តណ្ហាត្វយាយ
សវត្ថុន្តិ ។

[៦០២] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុក្កន្ធា សាវៈ
ត្ថុយំ វិហារនំ សលឡាតារេ ។ តត្រិ ចោ អាយស្មា
អនុក្កន្ធា ភិក្ខុ អាមន្តេសំ ។ បេ ។ ឯតនភោច សេយ្យ-
ជាបិ អារុសោ តត្ថាននី ចាចីននិញ្ច ចាចីនចោណា
ចាចីនបញ្ចកា អថ មហាជនកាយោ អាគារេយ្យ
កុត្តាលមិដកំ អាតាយ បយំ ឥមំ តត្ថាននី ចត្ថានន្តិ
កវិស្សាម បច្ឆាចោណំ បច្ឆាបញ្ចាន្តំ ។ តំ កី មញ្ញាថ
អារុសោ អមិ ទ្ធ សោ មហាជនកាយោ តត្ថា-
ននី បច្ឆានន្តិ ករេយ្យ បច្ឆាចោណំ បច្ឆាបញ្ចាន្តំ ។
ចោ ហេតុំ អារុសោ ។ តំ កំស្ស ហេតុ ។ តត្ថា
អារុសោ ននី ចាចីននិញ្ច ចាចីនចោណា ចាចីនបញ្ចកា

មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅគឺលេស មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់អភិជ្ឈានិវាទនស្សក្នុងរោគ ។ ម្ចាស់អារុសោ សតិ-
ប្បជាន ៤ នេះឯង ដែលភិក្ខុចាំរោគ ធ្វើឱ្យច្រើនហើយ រុំមេតប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីអស់តណ្ហា ។

[៦០២] សម័យមួយ ព្រះអនុក្កន្ធដ៏មានអាយុ ទៅក្នុងផ្ទះធ្វើ
ដោយឈឺស្រស់ ទៀបត្រីសាវត្ថី ។ ក្នុងចំនោមឯង ព្រះអនុក្កន្ធដ៏មាន
អាយុ ហៅភិក្ខុចាំទិព្វយមក ។ បេ ។ ពោលដូច្នេះថា ម្ចាស់អារុសោ
ទទួលខ្លា មានទំនាបទៅទានកើត មានជម្រាលទៅទានកើត ឈរទៅ
ទានកើត កែល្អមហាជន កាន់យកចបនីកញ្ជី មកដោយគិតថា
យើងចាំទិព្វយន្តិវធ្វើទំនួលខ្លាខ្លះ ឱ្យមានទំនាបទៅទានកើត ឱ្យមាន
ជម្រាលទៅទានកើត ឱ្យឈរទៅទានកើតវិញ ។ ម្ចាស់អារុសោ
អ្នកចាំទិព្វយយល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ចុះល្អមហាជននោះ តប្បធ្វើ
ទទួលខ្លា ឱ្យមានទំនាបទៅទានកើត ឱ្យមានជម្រាលទៅទានកើត ឱ្យ
ឈរទៅទានកើតបានវិជ្ជុយ ។ ម្ចាស់អារុសោ ធ្វើដូច្នោះមិនបានទេ ។
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់អារុសោ ផ្សិតថាទទួលខ្លានោះ មាន
ទំនាបទៅទានកើត មានជម្រាលទៅទានកើត ឈរទៅទានកើតហើយ

សា ន សុត្តន្ត បច្ឆាធិន្ត កាតុ បច្ឆាចោលំ បច្ឆា-
 បញ្ចវ យាវ នេវ ច បប សោ បហាជនតាមេវ តិ-
 លមជស្ស វិហាតស្ស កាតិ អស្សតិ ។ ឯវថេវ ទោ
 អាវុសោ កំគុំ ចត្តារោ សត្តប្បដ្ឋានេ កាវេន្ត ចត្តារោ
 សត្តប្បដ្ឋានេ ពហុលីកាភេន្ត កដា វ កជមហាមត្តា
 វ មិន្តា វ វេមត្តា វ ញាតិ វ សាលោហិតា
 វ កោតេហិ អតិហដ្ឋំ បវរយ្យំ ឯហត្ថោ ឬស
 កំន្តេ វេម កាសាវ អនុទយន្តំ កី មុណ្ណា កតា-
 លមនុស្សោសិ ឯហិ ហិមាយាវន្តិត្តា កោតេ ច គុញ្ញ-
 ស្ស បច្ឆាធិន្ត ច តាមេហិតិ ។ សោ វន អាវុសោ កំគុំ
 ចត្តារោ សត្តប្បដ្ឋានេ កាវេន្ត ចត្តារោ សត្តប្បដ្ឋានេ
 ពហុលីកាភេន្ត កំគុំ បច្ឆាចាយ កីមាយាវន្តិត្តាស្សតិ
 នេតំ ហំ វិជ្ជតំ ។ តំ តិស្ស ហេតុ ។ យេ កំ
 អាវុសោ^(១) ចិត្តំ ធិយេត្តំ វិវេតនធិន្តំ វិវេតនោលំ វិវេត-
 បញ្ចវ គតា^(២) ហិមាយាវន្តិត្តាស្សតិ នេតំ ហំ វិជ្ជតំ ។

១ ខ. ប. យព្ពំ គី អវុសោ ។ ២ គី វក ។

នេមិនធិយេធ្វើឲ្យមានចំនាចនៅទាំងលិច ឲ្យមានផម្រាលនៅទាំងលិច
 ឲ្យឈមនៅទាំងលិចវិញបានទេ ឯពួកមហាជននោះ គ្រាន់តែបានចំ-
 ណែនសេចក្តីលំបាកនឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណាមិញ ។
 ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះរាជាគឺ មហាមាគ្យវេស្សន៍ព្រះរាជាគឺ មុន្នតិ អមាគ្យតិ
 ញាតិគឺ សាលោហិតិ ទាំងនោះទាំងឡាយមកបរិវេណកំគុំដែលកំពុង
 ចំរើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ កំពុងធ្វើឲ្យច្រើន ឲ្យសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ថា
 ម្ចាស់បុរសដ៏ចំរើន ចូរម្នកមកអោយ សំនត់តាសាវទាំងនេះ ស្រប
 ប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នក អ្នកជាមនុស្សត្រឡឹងលក់អំបែងគ្រាប់សុំនេ
 ប្រយោជន៍អ្វី អ្នកចូររំលត្រឡប់មករកគេទៅរកទាយ ចូរប្រើប្រាស់
 គោត្តទាំងឡាយផង ចូរធ្វើបុណ្យទាំងឡាយផង ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 កំគុំដែលកំពុងចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កំពុងធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤
 នោះនឹងកាលលាសិត្តា ត្រឡប់មករកគេទៅរកទាយវិញដូច្នោះ ហេតុនេះ
 វេមនឹងមិនមានឡើយ ។ ដំណើរនោះព្រះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 ផ្សិតជាចិត្ត (ចេសំណេក) មានចំនាចនៅកសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មាន
 ផម្រាលនៅកសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ឈមនៅកសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អស់
 កាលយូរអង្វែងមកហើយ នឹងឲ្យ (លោក) ត្រឡប់នៅរកគេទៅរកទាយ
 ដូច្នោះ ហេតុនេះវេមនឹងមិនមានឡើយ កំយ៉ាងនោះឯង ។

(២០១) ភក្តីសា ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 ភាវេតិ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ តហុលីករោតី ។ វេទាវ-
 សោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធម្មស្សី វិហរេតិ ។ វេទនា-
 សុ ។ ចិត្តេ ។ ចក្កេសុ ចហុធម្មស្សី វិហរេតិ អាតមី
 សម្បជានោ សតីនា វិនយេ លោកេ វេទិជ្ជាបោម-
 ទស្សំ ។ ឯវំ ចោ ភក្តីសា ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 ភាវេតិ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ តហុលីករោតីតិ ។

(២០៤) ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនុវត្តោ
 អាយស្មា ច សាវីរុត្តោ វេសាលំយំ វិហារិនំ អម្ពតាលំ
 វិទ ។ អថោ អាយស្មា សាវីរុត្តោ សាយស្តួសមយំ
 ចជីសល្លាតា វុដ្ឋិតោ ។ យេ ។ ឯកមន្តំ និសំច្ឆោ ទោ
 អាយស្មា សាវីរុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវត្តំ ឯកធរណ
 វិប្បសន្នាទិ ទោ ទោ អវុសោ អនុវត្ត ឥន្ទ្រិយានិ
 មវិសុដ្ឋោ ម្យាវុស្តោ មវិយោធាតោ ។ តតមេនាយស្មា
 អនុវត្តោ វិហារេន ឯកាចំ តហុសំ វិហារិនិ ។

(៦០៧) ម្ចាស់ពាក្យសោ ចុះភិក្ខុចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើន
នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ពាក្យសោ ភិក្ខុ ភូតិសាសនា
នេះ ពិចារណាឃើញតាយភូតិកាយ ១ ។ ភូតិវេទនាចាំនិទ្សាយ ១ ។
ភូតិចក្ក ១ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ភូតិធម៌ចាំនិទ្សាយ មានព្យាយាម
ជាស្រ្តីនីមួយៗដាច់ពីលេស មានសេចក្តីនឹកខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំប៉ន
អតិជ្ឈនីវិចារមនស្សភូតិលោក ១ ។ ម្ចាស់ពាក្យសោ ភិក្ខុចំរើនសតិ-
ប្បដ្ឋាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៦) សម័យមួយ ព្រះអនុរាជ្យដ៏មានអាយុ មិនព្រះសាវ័បុត្ត
 ដ៏មានអាយុ នៅក្នុងអម្ពបាលិន ជិតក្រុងវិសាលី ។ គ្រានោះឯង
 ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ ចេញចាកជីវិត ក្នុងសាយព្រាសម័យ ។ បេ
 លុះព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុអន្លើយក្នុងជីវិតសម្រេចហើយ ក៏សួរព្រះអនុរា
 ជ្យដ៏មានអាយុថា ច្បាប់ការសាអនុរាជ្យ អម្បែងទាំងឡាយរបស់អ្នក
 ជ្រេថា សម្បូរមុខរបស់អ្នកបរិសុទ្ធផូជផង ។ អនុរាជ្យ ព្រះអនុរា
 ជ្យដ៏មានអាយុ ច្រើននាំដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច ។

(៦០៦) ឯកំ សមយំ ភាយស្មា អនុវត្តោ សាវត្ថុ-
យំ វិហារតិ អនុវត្តំ ភកាចំភោ ទុក្ខំតោ តាឡាត្ថ-
លាលោ ។ អធិចោ សម្ពហុលា កំត្វ យេនាយស្មា
អនុវត្តា តេទុបសង្កម្មសុ ទុបសង្កម្មត្វា អាយស្មន្តំ
អនុវត្តំ ឯតនាភិក្ខុ កតមេនាយស្មតោ អនុវត្តស្ស
វិហារេន វិហារតោ ទម្បន្នា សាវិរីតា ទុក្ខា វេទនា
ចំត្តំ ឯ បរិយាទាយ តំដ្ឋង្គិតិ ។

(៦០៧) ចតុស្ស ចោ មេ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានេសុ
ស្វបដ្ឋិតចិត្តស្ស វិហារតោ ទម្បន្នា សាវិរីតា ទុក្ខា
វេទនា ចំត្តំ ឯ បរិយាទាយ តំដ្ឋង្គិតិ ។ កតមេសុ ច-
តុស្ស ។ ឥតាហំ អាវុសោ កាយេ កាយាទុបស្ស៍
វិហារមំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ចម្មេសុ ចម្មាទុបស្ស៍
វិហារមំ អាតាបិ សប្បដាចោ សតិមា វិនិយ្យ លា-
កេ អភិជ្ឈានាមនស្ស ។ ឥមេសុ ចោ មេ អាវុសោ ច-
តុស្ស សតិប្បដ្ឋានេសុ ស្វបដ្ឋិតចិត្តស្ស វិហារតោ ទម្បន្នា
សាវិរីតា ទុក្ខា វេទនា ចំត្តំ ឯ បរិយាទាយ តំដ្ឋង្គិតិ ។

(៦០៦) សម័យមួយ ព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ នៅក្នុងអន្លូន ជិត
គ្រិនសាវត្ថុ មានពោធិ ដល់ទូរសេចក្តីទុក្ខ មានដម្លើង ។ គ្រា
នោះឯង ភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅក្រែងព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅ
ដល់ បានសួរព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុផ្សេងៗថា ព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុនៅ
ដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសិរីភក្តីឡើងហើយ
គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។

(៦០៧) ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមានចិត្តដម្កល់សិប្បក្នុង មកិប្បដ្ឋាន ៤
បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសិរីភក្តីឡើងហើយ គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។
សកិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចនេះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំ
គំហរណាយេញកាយក្នុងកាយ ១ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។ ក្នុង
ចិត្ត ១ ។ គំហរណាយេញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតគំរៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី គំចាត់បង់
អភិជ្ឈាននិរោធនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមានចិត្តដម្កល់
សិប្បក្នុងសកិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសិរីភក្តីឡើង
ហើយ គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវគ្គ

ធិស្សនានំ

យោគាគង ធ្វេ វុត្តា
សុតទុក ល្អាតី នាយោ
នល្អាត្តយ សលទ្យាតាវ
អម្ពតា សំគិលាយ^(១) ធម្មំ

១ ខ. សត្វ កាឡនិលាយធម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

ឧទាននៃហោរាធម៌ត្ថ(នោះគឺ

និយាយអំពីព្រះអនុរុទ្ធនៅក្នុងវិស្វកំ ត្រិវេសន៍ប្បដ្ឋាន ២
លើក អំពីព្រះអនុរុទ្ធនៅវិស្វា រដ្ឋស្វិនិសុគន្ធទ អំពីព្រះ
អនុរុទ្ធជាដើមនៅក្នុងគណ្ឌគីវិន ព្វ លើក អំពីការចំរើនសតិ-
ប្បដ្ឋាន ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់គណ្ឌ ១ អំពីព្រះអនុរុទ្ធនៅ
ក្នុងផ្ទះធ្វើដោយឈើស្រស់ ១ អំពីព្រះអនុរុទ្ធនឹងព្រះសាវ័បុគ្គ
នៅក្នុងអម្ពបាលីខ ១ អំពីព្រះអនុរុទ្ធបានអាណាម ១ ។

ទុតិយវគ្គ

(៦០៨) ឯកំ សមយំ វាយស្មា អនុរុទ្ធា សា-
វត្ថុវេ វិហរតិ ជេតវេ អនាថមិល្លិកស្ម័យ វារាមេ ។
អដទា សន្តហុណ ភិក្ខុ យេនាយស្មា អនុរុទ្ធា
គេតុមសន្តមិសុ ឧបសន្តមិត្វា វាយស្មតា អនុរុទ្ធ
។ មេ ។ ឯកមន្តំ ឯសិល្លា ទោ តេ ភិក្ខុ វាយស្ម-
ន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទេវេន្ទំ តតមេសំ វាយស្មា អនុរុ-
ទ្ធោ ឧម្មាទំ ភាវិតត្ថា ពហុលីកតត្ថា មហាកិញ្ញត្ថំ
បត្តោតិ ។

(៦០៩) ធនុន្តំ ទ្វាហំ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានាទំ
ភាវិតត្ថា ពហុលីកតត្ថា មហាកិញ្ញត្ថំ បត្តោ ។ ក-
តមេសំ ធនុន្តំ ។ វេទាហំ អាវុសោ កាយេ កា-
យាទុមស្សី វិហរមិ ។ វេទនាសុ ។ ចិន្ត ។
ធម្មេសុ ឧម្មាទុមស្សី វិហរមិ អាតាមិ សម្មជាតោ

ទុតិយវគ្គ

(៦០៨) សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ នៅក្នុងវគ្គ-
ជេតពន របស់អនាថមិល្លិកស្ម័យ ព័ទ្ធត្រីសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង
ភិក្ខុច្រើនបួរ ចូលទៅព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ពោលពាក្យសំណេះសំណាសន៍ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ។ មេ ។ លុះ
ក៏គូរតំនីនោះ ក៏ឆ្លងក្រុងសមគ្គហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ
ដូច្នេះថា ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ពុទ្ធសម្រេចឲ្យអភិញ្ញាធិធំ ព្រោះ
ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យធម៌ដូចម្តេចខ្លះ ។

(៦០៩) ហួសភាវុសោ រុំប៉ានសម្រេចឲ្យអភិញ្ញាធិធំ ព្រោះ
ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ។ សតិប្បដ្ឋាន ដូចម្តេចខ្លះ ។
ហួសភាវុសោ ក្នុងសាសនានេះ រុំចំបារណាឃើញកាយក្នុងកាយ ។
ក្នុងវេទនាចាំនិច្ចាយ ១ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។ ចំបារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌
ចាំនិច្ចាយ មានព្យាយាមងារឡើងដុះកំដៅកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន

សតិហ វិជយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាតាមទស្សំ ។
 ឥមេសំ ទ្វាហំ ភាវុសោ ចតុត្ថំ សតិប្បដ្ឋានំ
 ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា បរោកត្តាត្ថំ វត្តោ ។
 ឥមេសញ្ច បដាហំ ភាវុសោ ចតុត្ថំ សតិប្បដ្ឋានំ
 ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា កម្មសហស្សំ^(១) អនុស្ស-
 ណមីតិ ។

[២០០] ឥមេសញ្ច បដាហំ ភាវុសោ ចតុត្ថំ ស-
 តិប្បដ្ឋានំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកវិហិតំ
 ឥត្ថិវំ បទុកាមិ វិភាមិ ហុត្វា ពហុតា ហោមិ
 ។ យេ ។ យាវ ត្រឡាសោតា តារយេន វសំ វត្តមីតិ ។

[២០១] ឥមេសញ្ច បដាហំ ភាវុសោ ចតុត្ថំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា និព្វាយ
 លោកនាគុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ធមានុសំការយ ទុកោ
 សន្នេ កុណាមិ និព្វេ ច ហនុសេ ច យេ អូប
 សន្នេតោ ចាតិ ។

១ ឧ. កម្មសហស្សំ ។

មានស្មារតី តំបន់បដិភក្តិជ្ឈន៍នីវោសនស្សន្ទនិលោក ។ ម្ចាស់
 ភាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចទូរអតិញ្ញាមីមំ ព្រោះចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើនទូរសតិ-
 ប្បដ្ឋាន ២ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំសឹកបានមួយ
 ពាន់កម្ម ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើនទូរសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះដែរ ។

[២១០] ម្ចាស់ភាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានសម្រេចអង្គិលៈ
 ច្រើនប្រការ គឺថាខ្ញុំជាមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន
 ។ ឬ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដឹកជល់ព្រិញរលាក
 ក៏បាន ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើនទូរសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះដែរ ។

[២១១] ម្ចាស់ភាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំឮ សំឡេង តំនក់យោង
 បាន គឺសំឡេងចិត្តនឹងសំឡេងជាយសមនុស្ស ដែលទៅក្នុងចិត្តយក្តី
 ក្នុងចំនិតក្តី ដោយសារគោតមុបដេចចិត្ត ដ៏បរិសុទ្ធកន្ធនិលោកនាគុក៏របស់
 មនុស្សធម្មតា ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន ទូរសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះដែរ ។

(២០២) ឥមេសត្វ បដាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានាចំ ភាវិតត្តា ឧហុលីកតត្តា បរេសត្តាចំ បរេសត្តាណាចំ ទេសសា ទេសោ ចរិទ្ធ ជាតាមិ សរាគំ វា ចំត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តំ បដាទាមិ ។ បេ ។ វិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដាទាមិ ។

(២០៣) ឥមេសត្វ បដាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ ស- តិប្បដ្ឋានាចំ ភាវិតត្តា ឧហុលីកតត្តា ហិទេញ ហិទេតោ អដ្ឋាទេញ អដ្ឋាទេតោ យថាភូតំ បដាទាមិ ។

(២០៤) ឥមេសត្វ បដាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ ស- តិប្បដ្ឋានាចំ ភាវិតត្តា ឧហុលីកតត្តា អតីតាទា- តប្បច្ចុប្បន្នាចំ កម្មសហទាទាចំ ហិទេសោ ហេតុសោ វិចារកំ យថាភូតំ បដាទាមិ ។

(២០៥) ឥមេសត្វ បដាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានាចំ ភាវិតត្តា ឧហុលីកតត្តា សព្វគ្គកាមិទិ- មជ្ជមទំ យថាភូតំ បដាទាមិ ។

(២០៦) ម្នាលអាវុសោ មួយទៀតទៀតក្នុងកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់ សត្វទាំង បុគ្គលទាំង ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ពោះចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តច្រ- ស្រឡះ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះដែរ ។

(២០៧) ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ ហេតុផ្សំគ្នា តាមហេតុផ្សំគ្នាផង នូវហេតុផ្សំមិនគួរ តាមហេតុផ្សំមិនគួរផង ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន នូវសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះដែរ ។

(២០៨) ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិត នូវ វិទ្យារបស់បុគ្គលអ្នកសមាទាននូវរាម្ម ដែលជាអតីតៈ អនាគតៈ បច្ចុប្បន្ន តាមហេតុ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន នូវសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះដែរ ។

(២០៩) ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវបដិបទជា ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍គ្រប់យ៉ាង ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យ ច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះដែរ ។

[៦១២] ឥមេសេព្វ មនាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ ស-
 ភិប្បដ្ឋានាធំ ភាវិតន្តា ពហុលីកតន្តា អនេកាតា-
 តុនាធានាបុលាភំ យថាភូតំ បដាធិមីតិ ។

[៦១៣] ឥមេសេព្វ មនាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ ស-
 ភិប្បដ្ឋានាធំ ភាវិតន្តា ពហុលីកតន្តា សន្តានំ ធា-
 នាធំបុត្តិកតំ យថាភូតំ បដាធិមីតិ ។

[៦១៤] ឥមេសេព្វ មនាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ ស-
 ភិប្បដ្ឋានាធំ ភាវិតន្តា ពហុលីកតន្តា បរសន្តានំ បរ-
 បុត្តលាធំ ឥន្ទ្រិយបរេមវយន្តំ យថាភូតំ បដាធិមីតិ ។

[៦១៥] ឥមេសេព្វ មនាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ ស-
 ភិប្បដ្ឋានាធំ ភាវិតន្តា ពហុលីកតន្តា ឈានំវិមាគ្គស-
 មាធំសមាបត្តំ សន្តិលេសំ វេទានំ វុដ្ឋានំ យថាភូតំ
 បដាធិមីតិ ។

[៦១៦] ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវលោក
 ដែលមានធាតុច្រើនប្រការ មានធាតុផ្សេងៗ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យ
 ច្រើននូវសភិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៧] ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ
 អន្ធរស្រយាផ្សេងៗ របស់សត្វចាំងឡាយ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន
 នូវសភិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៨] ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ
 សេចក្តីទំន់ ទំន់ចាស់ក្លាន់ត្រឡប់ របស់ពួកសត្វដទៃ ពួកបុគ្គលដទៃ
 ទៀត ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើននូវសភិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៩] ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ
 ខោស អាត់សង្ឃ ទំនំការពេញចាកឈាន វិមាគ្គ សមាធិ សមាបត្តិ
 ចាំងឡាយ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើននូវសភិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

(៦២០) ឥមេសញ្ច បដាហំ អារុសោ ចតុដ្ឋំ
 សតិប្បដ្ឋាបាធំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា អនេការិយាតិ
 បុព្វេនិកសំ អនុស្សាមិ ។ សេយ្យដិធំ ។ ឯតំ ជាតិ
 ទ្រេវំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សទ្ធន្តសំ
 អនេការិយាតិ បុព្វេនិកសំ អនុស្សាមិ ។

(៦២១) ឥមេសញ្ច បដាហំ អារុសោ ចតុដ្ឋំ ស
 តិប្បដ្ឋាបាធំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា និព្វេន ចតុតា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធិហនុសកោន សត្តេ បស្សាមិ វិហារេ
 ឧបបដ្ឋមារេ ។ បេ ។ ឥតិ និព្វេន ចតុតា វិសុទ្ធន
 អតិក្កន្ធិហនុសកោន ។ បេ ។ យជាតាប្បមារេ សត្តេ
 បដាហមីតំ ។

(៦២២) ឥមេសញ្ច បដាហំ អារុសោ ចតុដ្ឋំ
 សតិប្បដ្ឋាបាធំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា អាសវាធំ
 ឡោ រហាសវំ វេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋោ ធម្ម
 សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្តា ឧបសម្បដ្ឋ វិហារមីតិ ។

(៦២០) ម្ចាស់អារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំសំរាយិញខ្ញុំបុព្វេនិកស
 ច្រើនប្រការ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន២ ទេវីដា ។
 លើកឃើញដូចខ្ពង់ ។ គឺ ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ លើកឃើញខ្ញុំ
 បុព្វេនិកស ច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទទួលដូច្នេះ ។

(៦២១) ម្ចាស់អារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំមើលឃើញខ្ញុំភ្នែកសត្វ
 កំភូជិយុក កំភូជិកើត ដោយទំព្រចក្កដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្កជាបេសំ
 បទុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ខ្ញុំភ្នែកសត្វ ចូលទៅក៏គណនយថា
 កម្ម ។ បេ ។ ដោយទំព្រចក្កដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្កជាបេសំបទុស្សធម្មតា
 ដូច្នេះ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន២ ទេវីដា ។

(៦២២) ម្ចាស់អារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេច ខ្ញុំវេតោវិមុត្តិដ៏បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្លាម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបទុប្បទ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន២
 ទេវីដា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខោភិវេទន្ត

ធិប្បទាន

សហស្សំ ឥទ្ធិ អថ បទ
 បេតោបវិទូដ្ឋានបេតិណំ^(១)
 បដិគោលំកោ ធានាជំមុត្តិ
 ឥន្ទ្រិយំ ជាទន្ធី តិស្សោ វិជ្ជាតិ^(២) ។

អនុរូសំយុត្តំ ឥន្ទ្រិយំ ។

១ ឥ. សហស្ស ២ ឥទ្ធិ អថ បទ បេតោបវិទូដ្ឋានបេតិណំ ។ ២ ឥ. ធានាវិមុត្តំ ឥន្ទ្រិយំ
 ធានាវិស្សោ វិជ្ជាតិ ។ ឆ. ធានាវិ តិស្សោ វិជ្ជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខោភិវេទន្ត

ទូតាននៃទុតិយវគ្គនោះគឺ

ខំយាយអំពីព្រះអនុរូសំយុត្តំ ១ ធានាវិមុត្តំ ១ អំពីធាន
 បូជ្ជំ ១ អំពីកំណត់ដឹងចិត្ត ១ អំពីហេតុក្កម្មនិមិត្ត ១ អំពី
 កម្មសមាទាន ៣ យ៉ាង ១ អំពីដឹងបដិបទ ១ អំពីដឹង
 លោក ១ អំពីដឹងអន្តរាស្រ័យផ្សេងៗ ១ អំពីដឹងឥន្ទ្រិយ ១
 អំពីដឹងត្រៃវិជ្ជា ១ ។

ចប់ អនុរូសំយុត្តំ ។